Dünya Edebiyatı

Roman

UMBERTO ECO

Baudolino

Çeviren: Şemsa Gezgin

DK
DOĞAN KİTAP

Baudolino

Sevgilerimle

Umberto

BAUDOLİNO

Orijinal adı: Baudolino
© RCS Libri S.p.A. 2000
Yazan: Umberto Eco
İtalyanca aslından çeviren: Semsa Gezgin
Yayına hazırlayan: Tankut Gökçe

Çeviriye katkılarından dolayı **Marta Bertolini**'ye teşekkür ederiz.

Türkçe yayın hakları: © Doğan Kitapçılık AŞ
1. baskı / şubat 2003 / ISBN 975-293-080-8
Bu kitabın 1. baskısı 20 000 adet yapılmıştır.

Kapak ve kitap tasarımı: DPN Design
Baskı: Şefik Matbaası

Doğan Kitapçılık AŞ Hürriyet Medya Towers, 34544 Güneşli-İSTANBUL
Tel. (212) 677 06 20 - 677 07 39 Faks (212) 677 07 49
www.dk.com.tr
www.dogankitap.com

Baudolino

Umberto Eco

Çeviren: Şemsa Gezgin

DK DOĞAN KİTAP

Emanuele'ye

1

Baudolino yazmaya başlar

Regenbur ~~Tacnın~~ Tanrı Yılı ay aralık MCLV Baudolino soy adı da Aulario kroniki

ben Galiaudo Aulari evledi kafası bir aslana benzeyen Baudolino aleluya Tanrı'dan af diliyor ona şükrederken

~~mon yab~~ ben hayatımın en büyük hırsızlını yabtım piskopoz Otonun bir kutusundan çok kağat aldım belki bunlar imparatorluk ~~sansol~~ şansölyelik şeyleri ve neredeyse hepsini kazıdım kazınamayan yerleri bıraktım ve şimdi istedimi yazmak yani latince yazmayı bilmesemde khroniği yasmak için bir sürü Pergamenim var eyer kağatların yok oldunu sonradan görürlerse kimbilir ne gümbürtü kopar ve belki imparator friedrichi semeyen romalı piskoposların bir Casusunun yaptını düşünürler

ama belki kimseyi alakadar etmez sansölyelikte luzumsuz şeyleride yazıyorlar ve bunları bulan (bu kağatları) ~~kıçına sokuyodur~~ hiçbişi etmiyordur bunlarla

ncipit prologus de duabus ·ivitatibus hiſtoriae AD mcxliii conscript saepe multumque volvendo mecu · de rerum temporalium motu ancipitq

bunlar daha önce olan satır ve iyi kazıyamadım için atlamak zorundayım

eyer sonra bu Kağatları ben yazdıdan sonra bulurlarsa bir şansölye bile bişi anlamaz çünki bu Frasketalıların konuştuu bir dil ama onu kimse asla yasmadı ama kimsenin anlamadın bir dilse hemen benim oldumu kefşederler çünki herkes fraske-

tada hıristiyanların olmayan bi dil konuştumuzu söyler onun için bunları iyi saklamalıyım

kör olasıca ne zormuş yazmak parmaklarım arıdı

ben babam Galiaudo hep söylemiştir Roboreto meryem Anasının bir hediyesi olmalıdır diye daha küçüken ~~bee pee~~ V kelime söyleyeni daha duyar duymaz Terdonalı olsun Gavili olsun hatta Mediolanumlu olsun ki orada köpekler bile bir Dil konuşurlar hemen tekrar edermişim kısacası hayatımda ilk alamanlara rasladıımda onlar Terdonayı kuşşaddıyorlardı hepsi Tiusche *ve kaba ve* rausz *ve* min got *diyorlardı yarrım gün sonra bende raus ve Maingot diyordum ve onlar bana* Kint *diyorlardı git bize güzel bir* frouwe *araki fikfik yapalım o istemesede önemli deil sen bize nerede oldunu söyle yeter biz onu tutmayı biliriz*

peki nedir bir frouwe *diyordum ben ve onlar bir karı bir kadın bir dişi* du verstand *diyorlardı ve koca Memeler işareti yapıyorlardı çünki bu kuşadmada kadın kılı çekiyoruz Terdonalı kadınlar içierde ve oraya girdimizde sen gör bizi ama şimdilik dışarı çıkmıyorlar ve benim bile tüylerimi tiken tiken yapan küfrler savuruyorlardı*

aferin Bok schwabenliler bunları söyledikten sonra frouwe *nerede söylermiyim hiç ben bi casusmuyum otuz bir çekin*

anacım az kalsın beni gebirtiyorlardı

gebirtiyorlardı ya da geberitiyorlardı ya da necabant şimdi artık Latince yazıyorum latince anlamıyor diilim çünki okumayı latince bir kitabda örendim ve benimle latince konuştuklarında anlıyorum ama yazmayı bilmiyorum kelimeler nasıl yazılıyor bilmiyorum

allah kahretsin equus mu equum mu asla bilemiyorum ve hep yanlış yapıyorum oysa bizde bir at hep bir atdır ve asla yanlış yapmam çünkü kimse caballus diye yazmaz hatta hiçbişi yazmaz çünki okuma bilmez kimse

ama o sefer iyi gitti ve alamanlar kılıma bile dokunmadılar

çünki tam o noktada ya hadi ya hadi yiniden saldırıyor diye baaran askerler geldi ve sonra korkunç bir kargaşa oldu ve hiçbişi anlayamıyordum şovalye yaverleri bir yana teberlerle piyade erleri öbür yana gidiyordu ve borazan sesleri ve Burmianın aaçları gibi yüksek kuleler üstlerinde arbaletler ve okçularla arabalar gibi ilerliyorlardı ve başkalarında merdivenler taşıyorlardı ve onların üzerine dolu gibi ok yayıyordu ve büyük bir Kaşşık gibi bişiyle taş atanlar vardı ve başımın üzerinde dertonalıların surlardan attıkları oklar ıslık çalıyordu, ne karmaşa!

ve ben iki saat bir çalının altına girdim kutsal meryem sen bana yardım et dedim sonra heryer sakinleşti ve yanımdan Papia lehçesiyle konuşanlar geçti bir sürü dertonalı öldürdüklerini söylüyorlardı Tanaro bir Kan gölü olmuştu ve sevinçden havaya uçuyorlardı çünki böylece Terdona mediolanumlarla birlik olmak ne demekmiş görecekdi

sonra frouwe alamanlarıda geri döndüklerinden galiba öncesinden daha azdılar Dertonalılar da onları bişi söylemeye yollamadına göre kendi kendime tabanları yalamak en iyisi didim

ve tabana kuvvet evime döndüm neredeyse sabah olmuştu babam Galiaudoya herşeyi anlatım bana aferin git Kuşşatmaların ortasında dur bir gün kıçına bir mızrak yersin biliyormusunki onlar senyürlere göre şeylerdir bırak ne halleri varsa görsünler bizim ~~inmekler~~ hinekleri düşünmemiz lazım ve biz ciddi insanlarızdır Fredericus gibi deiliz bi geliyor bi gidiyor bir halt ettigi yok

ama sonra Terdona düşmedi çünki sadece kasabayı aldılar Şehri deil ve daha devam etti kronikimin sonunda gelecek sularını kesince onlar idrarlarını içeceklerine Friedriche ona sadık olduklarını söylediler o onların dışarı çıkmasına izin verdi ama şehri ilkönce yakdı sonra yıkdı yani herşeyi Dertonalılardan nefret eden Pavialılar yaptı bizim buralarda alamanlar arasındaki gibi deildir onlar birbirini severler ve bu iki parmak gibidirler ama bizde Gamondiolu biri Bergoliolu birini gördümü tepesi atar

ama şimdi khronikime dönüyorum frasketa ormanlarında gezdiimde hemde burnunun ucunu göremediin bir Sis olduunda ve şeyler aniden karşına çıktında ben hayal görürüm bir seferinde bir unikorn gördüm bir seferindede Aziz Baudolinoyu benimle konuşuyordu ve bana orospu çocugu diyordu cehenneme gideceksin çünki unikorn hikayesi vardı Unikorn yakalamak için aacın altına bekareti bozulmamış bir kız koymak lazımdır ve hayvan bakire kokusunu duyar ve gelir başını karnına dayar bende onun için bBergoliodan Nenayı aldım babamdan ~~inek~~ hinek satın almak için babasıyla birlikte bize gelmişti gel dedim ona ormana gidelim unikorn yakalayalım sonra onu Aacın altına koydum çünki bakire oldundan emindim ve böyle güzelce dur ve bacaklarını açki hayvan başını koyacak yer bulsun oda bana ne açayım diyordu bende ona orasını orasını tamam işte iyi aç diyordum ve onu elliyordum duuran keççi gibi sesler çıkarmaya başladı benimde gözüm bişi görmez oldu ve dünyanın sonu gelmişti sanki ve sonra bir zambak gibi saf deildi artık ve bunun üzerine allahım unikornu nasıl getirecez buraya şimdi dedi ve yukarıdan Gokden bir ses duydum o anda ve dünyadan günahları temizleyen unikornun ben oduumu söyledi ve çalılar arasında sıçrıyor ve hip hii frr frr diye barıyordum çünkü bir unikorndan daha mem nundum bakirenin karnına boynuzu koyduum doruydu onun için Aziz Baudolino bana orospu çocugu demişti ama sonra beni afetti ve onu başka zamanlarda karanlıklar arasında gördüm ama sadece çok sis olduunda güneş batıda ve Bovesde yanmadında

ama babam Galiaudoya Aziz Baudolinoyu gördümü anlattımda sırtıma otuz değinek vurdu allahım hayaller gören bir çocuk vermek için benimi buldun bir ~~inek~~ Hinek samasını bile bilmiyor bu ya kafasını döve döve kıracam yada panayırlarda ve pazar yerlerinde afrika maymunu oynatanlara verecem bunu ve iyiyürekli anam seni tembel seni diye baardı bana ben allaha ne ettimde bana azizleri gören bir evlat verdi dedi babamda azizleri görmüyor bu yahudadan daha yalancı iş yapmasın diye uyduruyor bunları dedi

burnunun ucunu göremediin bir sisin olduu o akşam neler olduu anlaşılsın diye bu Khroniki anlatıyorum nisan olduu halde sis vardı ama bizde austosda bile sis vardır ve insan oralı deilse ve yakasından tutup çeken bir aziz yoksa Burmia ve Frasketa arasında kaybolur ben eve gidiyordumki bir baktım önümde demirden bir atın üstünde bir baron

at diil baron demirdendi kılıcıyla Aragon kralına benziyordu

ve çok korktum ana sahiden Aziz Baudolinoysa beni cehenneme götürürse dedim ama o Kleine kant Bitte dedi bende hemen onun bir alaman senyür oldunu anladım sisden ormanda kaybolmuştu ve arkadaşlarını bulamıyordu ve gece olmak üzereydi ve bana bir Para gösterdi ben hiç Para görmemiştim ona onun dilinde cevap verdime memnundu ona Diutsch diyordum böyle ilerlersen güneş gibi güzel bataklıka varırsın

burnunun ucunu göremediin bir sisde güneş gibi güzel dememeliydim ama o yinede anladı

ve sonra alamanların hep bahar olan ve belki Libanus limonlarının açtıı bir yerden geldiklerini bildimi söyledim ama bizde Palèada sis var dedim ve bu sisde şarlmanla sabaşan arabitzlerin torunlarının torunu olan piçler dolaşır ve kötü insanlardır bir Yabancı gördülermi dişlerini kırarlar ve saçını başınıda yolarlar onun için babam Galiaudonun kulübesine gelirseniz bir kap sıcak çorba ve gece uyumak için ahırda bir ot minder bulursunuz sonra yarın ışıkda Yolu gösteririm ben size hele o para varsa çok şükür fakirizdir ama namusluyusdur dedim

böylece onu babam ~~Gaiaudo~~ Galiaudoya götürdüm başladı baarmaya eşek kafalı yoldan geçen birine benim adımı niye söyledin bunlara güvenilmez belki Monferato markisinin vasalıdır ya benden birde meyva ve buday ve sebzenin onda birini yada hayvan yemi vergisi yada hayvan vergisi isterse işte o zaman yandık ve Değineki almak üzereydi

ben senyürün bir alaman oldunu ve Mon Feratolu olmadını söyledim o daha beter dedi ama sonra ona Parayı söyledim sakinleşti çünki Marengoluların kafası öküz kafası gibi kalındır

ama aklı bir atınki gibi incedir ve iyi bişiler elde edeceni anladı ve bana herşeyi konuşluna göre ona şunu söyle dedi

birincisi biz fakirizdir ama namusluyusdur

onu ben söyledim

olsun sen yinede tekrar et ikincisi para için teşekür ederiz ama at için Otda var sonra sıcak kaba bir piynir ve ekmek ekledim ve iyisinden bir testi şarap sonra onu senin uyudun yerde sen kurnassındır ~~ateo~~ ~~athe~~ ateşin yanında uyutacam sen bu akşamlık ahırda uyu birde Parayı gösterin bana ben cenova parası isterim ve ayileden biri gibi hissedin çünkü biz Marengolulularda mishafir kutsaldır

senyür haha siz Marincumlar kurnassınız ama anlaşma anlaşmadır ben size bu iki parayı verecem ve sen cenova parasımı diyi sormayacan çünki bir cenova parasıyla ben sizi evi ve hayvanlarınızı kaufo ama al ve sus böylede karlısın babam sustu ve senyürün masanın üzerine attı iki parayı aldı çünki Marengoluların kafası kalındır ama aklı incedir ve bir kurt gibi yedi (senyür) hatta iki kurt gibi sonra babamla anam yatmaya giderken bütün gün ben frasketada dolaşırken Canları çıkmıştı çalışmaktan herre bu şarap güzel dedi burada ateşin yanında durup biraz daha içim anlat bakalım kint anlat nasıl oluyorda dilimi böyle güzel konuşuyorsun

ad petitionem tuam frater Ysingrine carissime primos libros chronicae meae missur

ne humane pravitate

burayıda silimedim

şimdi dilini nereden bildimi örenmek isteyen o alaman senyürle o akşamı anlatayım ona bunun havarilere oldu gibi bir hediye oldunu söyeldim ve bunun magdalenalara oldu gibi Hayalin hediyesi oldunu söyledim çünki ormanda dolaşıyorum ve süt renginde bir unikorn üzerinde aziz Baudolinoyu görüyorum Boynuzu sarmal şeklinde tam atların bizim için Burnu olan yerde

ama bir atın burnu yokdur yok sa altında bıyıkları olurdu o senyür gibi onun bakır bir kap renginde güzel bir sakalı vardı oysa gördüüm öbür alamanların sarı kılları vardı kulaklarının içinde bile

ve o bana tamam sen şu unikorn dediin şeyi görüyorsun herhalde Monokeros demek istiyorsun ama sen bu dünyada unikornlar olduunu nereden örendin ve bende ona Frasketalı bir keşişin kitabında okudumu söyledim ve gözlerini öyle bi açtıki bir baykuşa benzedi Sen okumasınıdamı biliyorsun yoksa dedi

bilmezmiyim dedim ona şimdi Hikayeyi anlatıyım

hikaye şöyle Bosco yakınında aziz bir keşiş vardı insanlar ona aradabir bir tavuk ya da bir tavşun götürürdü oda yazlı bir kitabın üzerinde dua ederdi ve insanlar geçtinde gösüne bir Taşla vururdu ama ben onun kesek oldunu zannediyorım toprakdan böylece canı daha az acıyordur neyse o gün ona iki yumurta götürmüşlerdi ve ben o okurken kendi kendime iyi hristiyanlar gibi biri bana biri sana dedim yeterki o görmesin ama o nasıl oldu bilmiyorum çünki okuyordu ama beni Boynumdan yakaladı ben ona elbiselerimide paylaşsınlar dedim gülmeye başladı ve biliyormusun sen akılı bir çocuksun hergün gel buraya sana okumasını öreteyim

böylece bana kafama vura vura Hafleri öretti sonra samimi olunca ne güzel ne gürbüz çocuksun demeye başladı ne güzel Aslan gibi başın var göster bakim kolların kuvetlimi gösünü göster bakim Bacaklarının başladı yeri bi elliyimki salıklımısın görim bunun üzerine ne yapmak istedini anladım ve taşşaklarına yani Testislerine dizlerimle bi vurdum allah kahretsin diyerek iki kat oldu Marengolulara gidip içine şeytan girdini söylicem seni yaksınlar gece bir cadının Azına koyarken seni gordümü dicem dedim bunun üzerine dur dedi ben gülelim diye yapıyordum ve tanrıdan korkup korkmadını görmek istiyordum bu konuyu kapatalım yarın gelde sana yazı yazmasını öretim çünkü okumak kolay bakıp dudakları oynatmak yeter ama bir kitap yazmak istersen kağat ve Mürekep ve hoka

ister alba pratalia arabat et nigrum semen seminabat hep latince konuşuyordu

ve ben ona bilmediin şeyi örenmek için okumayı bilmek yeter dedim yazarsan bildiin şeyi yazarsın ancak onun için napiim yazı yazmasını örenmiyim ama göt göttür

bunların anlatımda alaman senyür Deli gibi gülüyordu ve aferin küçük şovalye keşişler allesammt Sodomiten *diyordu ama söyle söyle bana ormanda daha neler gördün ve ben onun İmparator Federicusun maiyetinde Terdonayı almak isteyenlerden biri oldunu düşündüm kendi kendime onu memnun edeyim belki bana bir Para daha verir dedim ve ona iki gece önce Aziz Baudolinonun bana göründünü ve imparatorun Terdonada büyük bir zafer elde edeceni çünki Fridericus Frasketada dahil tüm Longobardiada tek ve gerçek senyür oldunu söyledim*

bunun üzerine senyür kınt *seni Tanrı yolladı gelip imparatorluk ordugaında aziz Baudolinonun sana ne dedini söylermisin ve ben ona isterse Aziz Baudolinonun bana kuşatmaya imparatorluk askerlerine yol göstermek için Aziz petruspaulusunda gelecenide söyledini söylerim dedim ve o* Ach Wie Wunderbar *bana sadece Petrus yeter dedi*

kınt *benimle gel talihin deyişecek*

hemen yani neredeyse hemen yani ertesi sabah o senyür babama beni alıp okuma yazma örenecem bir yere götüreceni ve belki Ministeriales olacamı söylüyor

babam Galiaudo ne demek oldunu anlamadı ama evden bir gırtlak eksileceni ve artık benimle uraşmayacanı anladı çünki ben tembelin tekiydim ama o senyürün belkide Maymunla panayır ve pazar yerlerini dolasan biri oldunu düşündü belkide beni döverdi ama o senyür büyük bir polatinus oldunu ve alamanlar arasında Sodomiten *bulunmadını söyledi*

nedir o sodomitler dedi babam ve o bize ibneler oldunu söyledi ibne heryerde vardır dedi ama babam senyürün akşamki iki paranın haricinde beş Para daha çıkardını görünce gözü bişi görmez oldu ve bana olum git bu senin için belki bizim

içinde bi talih var bu alamanlar dolaş dolaş hep bizim buralara geldiklerine göre arasıra ziyaretimize gelirsin dedi ve ben yeminederim gelicem dedim ama boazım Düümlenmişti çünki anam sanki ölüme gidermişim gibi zırlıyodu

ve böylece yola çıktık ve senyür onu imparatorluk ordugana götürmemi söyledi çok kolay dedim ben güneşi izlemek yada geldii yere doru yürümek yeter dedim

ve yürürken orduga göründü koşumtakımlarıyla bir gurup şovalye bizi görünce dis çöküp mısraklarını ve bayraklarını indirip kılıçlarını kaldırdılar ne oluyor böyle dedim kendi kendime başladılar aman ~~Chaiser~~ Kaisar Keiser Sanctissimus Rex diye baarmaya ve o senyürün elini öpmeye azım bir karış açık kaldı neredeyse çenem kopacaktı çünki sadece oan kırmızı sakallı o senyürün İmparator Fridericus oldunu anladım etten ve kemikten karşımdaydı ve ben ona bütün gece aptalın tekiymiş gibi bir sürü palavra atmıştım

şimdi kafamı uçuracak diyordum kendi kendime VII paraya maloldum ama isteseydi dün akşam uçururdu bedavaya ve tanrıaşkına

ve o meraketmeyin diyor herşey yolunda bir Hayal görünüp büyük haberler verdi küçük çocuk ormanda gördüün hayal ne dedi anlat hadi ve ben ayakta duramıyormuşum gibi attım kendimi yere başladım göslerimi döndürmeye azımdan salyalar akıtmaya ve ben gördüm ben gördüm diye baarmaya ve uydurduum aziz Baudolino hikayesini anlattım bana kehanette bulundunu söyledim ve herkes ~~Tanrıbüyük~~ Tanrım sen büyüksün ve Mucize mucize gottstehmirbei diye baarmaya başladı

ve orda Terdonalı elçilerde vardı teslimolup olmamaya daha karar vermemişlerdi ama beni duyunca kendilerini yere atıp azizlerde onlara karşı olduuna göre teslimolmak en iyisi demeye başladılar nasılolsa fazla dayanamazlardı

ve sonra Derthonalıları görüyordum hepsi kadın erkek çocuk yaşlı ve danalar Şehirden çıkıyordu ve alamanlar onları koyun gibi yada kuzu gibi götürürken aalıyorlardı ve Pavialılar hadi ileri diye baararak çekiçlerle ve topuslarla ve kasma-

larla deliler gibi Turtonaya giriyolardı onlar bir şehri yerlebirederken boşalırlardı

ve akşama doru tepede büyük bir duman gördüm ve Terdona yada Derthona neredeyse yokolmuştu artık savaş böyledir babam Galiaudonun dedi gibi büyük çirkin bir Hayvandır

ama bize zarar gelmesinde onlara gelsin

ve akşam imparator çok memnun halde Tabernaculaya döndü ve yanamdan bir makas aldı babam hiç böle yapmazdı sonra bir senyürü çaardı bu iyiyürekli Rahewinusdu ve ona benim yazma örenmemi istedini söyledi ve aritmetik ve dilbilgisinide o zaman ne oldunu bilmiyordum ama şimdi yavaş yavaş biliyorum ve babam Galiaudo hiç tahminetmezdi

bir alim olmak ne guzel kim tahminederdi

gratia agamus ~~domini~~ ~~dominus~~ kısa cası Tanrıya şükrediyorum

ama kronik yazınca sıcak basıyormuş kışın bile insan korkuyorda çünki ya lambası sönüyor ve birinin dedii gibi başparmam sızlıyor

2

Baudolino, Niketas Honiates'le karşılaşır

"Nedir bu?" diye sordu Niketas elindeki parşömeni evirip çevirip birkaç satırını okumaya çalıştıktan sonra.

"İlk yazı denemem" diye yanıtladı Baudolino, "yazdığım günden beri –sanırım on dört yaşındaydım ve henüz bir orman yaratığıydım– onu bir muska gibi hiç yanımdan ayırmadım. Sonraları da çok parşömen doldurdum, bazen her gün yazardım. Hatta, akşam olunca gündüz başıma gelenleri yazabildiğim için yaşadığımı düşünürdüm. Başlıca olayları anımsamam için aylık özetler, birkaç satır yetiyordu bana. Ve kendi kendime, yaşım ilerlediğinde –yani şimdi– bu notlara dayanarak *Baudolino'nun Yaptıkları*'nı anlatacağım diyordum. Böylece yolculuklarım sırasında hayatımın öyküsünü de yanımda taşıyordum. Ama Rahip Johannes'in Krallığı'ndan kaçarken...."

"Rahip Johannes'in mi? Adını hiç duymadım."

"Sana ondan söz edeceğim, belki de fazlasıyla. Ne diyordum, kaçarken o kâğıtları kaybettim. Yaşamımı yitirmiş gibi oldum."

"Anımsadıklarını bana anlatacaksın. Bana bölük pörçük olaylar, kopuk kopuk hadiseler anlatılır, ben de onlardan bir öykü çıkarır, Tanrı'nın lütfu bir resimle süslerim. Sen hayatımı kurtararak geriye kalan azıcık ömrümü bana bağışladın, ben de sana yitirdiğin geçmişi geri vererek bu borcumu ödeyeceğim."

"Ama belki de öyküm anlamsızdır..."

"Anlamsız öykü yoktur. Ben başkalarının görmediği şeylerden anlam çıkarmasını bilen bir insanım. Çıkardığımda da, öykü, insanların kitabı olur, yüzyıllardır mezarlarında toz haline gelmiş insanları ayağa kaldıran tiz öten İsrafil'in borusu gibi... Ama bunun

için zaman gerekir, olayları düşünüp birleştirmek, aradaki bağlantıları, çok az görülebilir olanları bile, keşfetmek gerekir. Ama yapacak başka bir şeyimiz yok, senin Cenevizliler, bu azgın köpeklerin kızgınlığı geçene kadar beklemenemiz gerektiğini söylüyor."

Saray hatibi, imparatorluğun yüksek yargıcı, Örtü yargıcı[1], sırların logotetes'i, ya da başka bir deyişle –Latinlere göre– Bizans maliyesinin denetçisi, ayrıca Komnenos ailesinden birçok kişinin ve Angelosların tarihçisi Niketas Honiates, karşısında duran adama merakla bakıyordu. Baudolino ona, İmparator Friedrich'in döneminde Gallipolis'te karşılaştıklarını söylemişti, ama Baudolino, eğer oradaysa, elçiler arasında olmalıydı, ama Niketas imparatorluk adına konuştuğu için çok daha fazla dikkat çekebilirdi. Yalan mı söylüyordu yoksa? Ama ne olursa olsun, onu işgalcilerin öfkesinden kurtarıp güvenilir bir yere getiren ve ailesine kavuşturup Konstantinopolis'in dışına çıkarmayı vaat eden kişiydi... Niketas kurtarıcısını inceliyordu. Bir Hıristiyandan çok bir Arap'a benziyordu. Yüzü güneşten yanmıştı, yanağının ortasından geçen soluk bir yara izi vardı, hâlâ kırmızıya çalan sarı saçları kafasında bir taç gibi duruyor ve ona aslansı bir ifade veriyordu. Niketas o adamın altmış yaşından fazla olduğunu öğrenince çok şaşıracaktı. Kocaman elleri vardı, kucağında birleştirdiğinde boğumlu parmak ekleınleri hemen görünüyordu. Kılıçtan çok bel tutmak için yaratılmış çiftçi elleri.

Ayrıca akıcı bir Yunanca'yla konuşuyordu, genelde yabancıların yaptığı gibi her sözcükte tükürük de saçmıyordu, Niketas onu az önce bazı işgalcilerle kaba bir dille konuşurken duymuştu, hızlı ve sert konuşuyordu, tıpkı o dilde sövüp saymayı bilen biri gibi. Öte yandan bir akşam önce, ona bir özelliği olduğunu söylemişti: iki kişiyi herhangi bir dilde konuşurken duymak ona yetiyordu, bir süre sonra onlar gibi konuşabiliyordu. Niketas'ın yalnızca havarilere bahşedildiğini düşündüğü özel bir erdemdi bu.

Sarayda yaşamak, hem de nasıl bir sarayda, Niketas'a insanları sakince, ama hep şüpheyle değerlendirmeyi öğretmişti. Baudo-

1. Başpiskoposların ve papazların kullandığı omoforio denilen örtüyü taşımakla görevli kişi. (yay.n.)

lino'da onu etkileyen, konuştuğu kişiye, ne söylerse söylesin, göz ucuyla bakmasıydı, sanki kendisinin ciddiye alınmamasını söyler gibi bir havası vardı. Herkeste olabilir bu alışkanlık, ama tarihe aktarabilmek için gerçek bir tanıklık beklediğin kişide olsun istemezsin. Öte yandan Niketas doğuştan meraklı biriydi. Başkalarının anlattıklarını, bildiği şeyler de olsa, dinlemeyi seviyordu. Kendi gözleriyle gördüğü şeyleri bir başkası yeniden anlattığında, onları başka bir bakış açısıyla değerlendiriyor, sanki şu ikonaların bulunduğu dağlardan birinin tepesinde durup, taşları iyi Hıristiyanların aşağıdan gördüğü gibi değil, havarilerin dağdan gördüğü gibi görüyordu. Ayrıca Latinlere soru sormak hoşuna gidiyordu, Yunanlılardan o kadar farklıydılar ki, hele o yepyeni dilleri, tamamen farklıydı.

Niketas ve Baudolino üç yana açılan iki kanatlı pencereleri olan küçük bir kulenin odasında karşılıklı oturmuşlardı. Pencerelerin birinden Haliç ile kenar semtlerin ve küçük evlerin arasında yükselen Galata Kulesi'yle Pera'nın karşı kıyısı görünüyordu; öbüründen San Giorgio Boğazı'na akan liman kanalı görünüyordu; ve üçüncüsü batıya bakıyordu, oradan tüm Konstantinopolis görülebilirdi. Ama o sabah gökyüzünün hoş rengi, alevlerin yiyip bitirdiği binalardan ve kiliselerden çıkan yoğun dumanla kararmıştı.

Kente son dokuz ay içinde zarar veren üçüncü yangındı bu, birincisi Blahernai'den Constantinus Surları'na kadar sarayın depolarını ve ambarlarını yok etmişti, ikincisi Perama'dan başlayarak kıyıya kadar Venediklilerin, Amalfililerin, Pisalıların ve Musevîlerin ambarlarını yakıp kül etmişti, yalnızca Akropolis'in hemen hemen eteklerindeki o Ceneviz mahallesi kurtulmuştu, üçüncü yangın da şimdi her yere yayılıyordu.

Aşağıda gerçek bir alev nehri akıyordu, revaklar çöküyor, binalar yıkılıyor, sütunlar parçalanıyordu, o yangının ortasından kopan ateş topları uzaktaki evleri yok ediyordu; alevler sonra, o cehennemi geçici bir hevesle besleyen rüzgârın da yardımıyla geri dönüyor, daha önce dokunmadığı yerleri yakıp kül ediyordu. Yukarıya yoğun bulutlar yükseliyordu, ateşin yansılarından dolayı

alt kısımları hâlâ kızıldı, ama değişik bir renkti bu, doğmakta olan güneşin ışınlarının bir aldatmacası mıydı, yoksa baharatların, tahtaların ya da yangına neden olan başka yanıcı maddelerin doğasından mı kaynaklanıyordu, anlaşılmıyordu. Ayrıca, rüzgârın, kentin değişik noktalarından esişine göre, muskat, tarçın, karabiber, safran, hardal ya da zencefil kokuları geliyordu, evet dünyanın bu en güzel kenti yanıyordu, tıpkı güzel kokular yayan bir mangal gibi.

Baudolino üçüncü pencereye arkasını dönmüştü, hem günün hem de yangının aydınlığıyla çevresinde bir ışık çemberi olan koyu bir gölgeye benziyordu. Niketas bir yandan onu dinliyor, bir yandan da önceki günlerin olaylarına geri dönüyordu.

Tanrı yılı 1204'ün ya da Bizans'ta hesaplandığı gibi, dünyanın başlangıcından itibaren geçen altı bin yedi yüz on iki yılın, 14 nisan çarşamba sabahı, barbarların Konstantinopolis'i tamamen ellerine geçirişinin ikinci günüydü. Geçit töreninde zırhları, kalkan ve miğferleriyle göz kamaştıran Bizans ordusu ve iki ağızlı korkunç baltalarla donanmış İngiliz ve Danimarkalı paralı askerlerden oluşan imparatorluk muhafız alayı, cesurca savaşarak daha cuma günü düşmana kafa tutmuşken, pazartesi günü düşman surları aşıp kente girince sonunda teslim olmuştu. Öyle beklenmedik bir zafer olmuştu ki, savaşı kazananlar akşama doğru ürküp durmuş ve bir ayaklanma beklemişlerdi, kenti savunanları uzakta tutabilmek için de yeni bir yangın çıkarmışlardı. Ama salı sabahı tüm kent, zorla ve hileyle tahta oturan Aleksios Dukas Murtzuflo'nun geceleyin kaçtığını fark etmişti. Öksüz kalıp yenik düşen kentliler, selefini boğarak öldürdüğünde destekledikleri, bir akşam öncesine kadar kutladıkları o taht hırsızına bu kez lanet okumuşlardı ve ne yapacaklarını bilmediklerinden (korkaklar, korkaklar, korkaklar, ne ayıp, diye yakınıyordu Niketas bu yenilgi karşısında) büyük bir tören alayına katılmışlardı, alayda patrik ve ayin giysileri içinde her tür papaz vardı, rahipler merhamet diliyordu, tıpkı eskiden olduğu gibi yeni güçlere kendilerini satmaya hazırdılar, haçlar ve Tanrı'yı simgeleyen resimler, en az bağırtı-

ları ve inlemeleri kadar yükseklere çıkıyordu ve kenti fethedenlerin öfkelerini yatıştırmak umuduyla onlara gitmişlerdi.

O barbarlardan merhamet beklemek ne büyük delilikti, aylardır istediklerini yapmak için, dünyanın en büyük, en kalabalık, en zengin, en soylu kentini yakıp yıkıp ganimetlerini bölüşmek için düşmanın teslim olmasına ihtiyaçları yoktu ki onların. Ağlayan insanlardan oluşan koca tören alayı hiddetle bakan, kılıçlarından hâlâ kan damlayan, atları yerinde duramayan inançsızların karşısında durmuştu. Ama sanki alay karşılarına aman dilemeye hiç gelmemişçesine yağmalama başladı.

Tanrım, o sırada duyduğumuz acıyı, üzüntüyü bilsen! Denizin gümbürtüsü, güneşin gölgelenişi ya da bütünüyle kararışı, ayın kırmızı halesi, yıldızların hareketi, o son felaketi bize önceden bildirmemiş miydi? Niketas, salı akşamı, son Romalıların başkenti olan kentte tedirgin adımlarla ilerlerken işte böyle ağlıyordu, hem dinsizlerle karşılaşmamaya çalışıyor, hem karşısına yeni yangınlar nedeniyle kapatılmış yollar çıktığından evine giden yolu izleyemeyeceğini düşünerek umutsuzluğa kapılıyor, hem de o alçaklardan bazılarının ailesini tehdit etmesinden korkuyordu.

Nihayet, geceye doğru, Ayasofya ile Hippodrom arasındaki bahçelerden ve açık alanlardan geçmeye cesaret edemediğinden, büyük süslü kapılarını açık gördüğü ve barbarların öfkesinin hiç olmazsa orayı lekelemeyeceğini düşündüğü tapınağa doğru koşmuştu.

Ama içeri girer girmez karşılaştığı korkunç görüntüyle beti benzi attı. O büyük alanın her yanı cesetlerle kaplıydı, cesetlerin arasında sarhoş düşman süvarileri dolaşıyordu. Daha ileride serseri güruhu vaiz kürsüsünün kenarları altın ve gümüşten parmaklığını topuz darbeleriyle parçalamaktaydı. Söküp bir dizi katıra çektirmek için o güzelim kürsüyü iplerle bağlamışlardı. Kafayı bulmuş bir grup serseri sövüp sayarak hayvanları dürtüklüyordu, ama hayvanların toynakları düz zeminde kayıyor, askerler zavallı hayvanları önce ileri itiyor, sonra yana çekiyordu, hayvanlar da korkudan çevreye pisliyor, bazıları yere düşüyor ve bacaklarını kırıyordu, böylece kürsünün çevresindeki tüm alan bir kan ve bok gölüne dönüşmüştü.

Bu Deccal öncü gruplar, öfkeyle sunaklara saldırıyordu, Niketas kudas dolabını açtıklarını, kudas kâselerini alıp, kutsal eşyaları yere attıklarını, hançerleriyle kudas kâselerini süsleyen değerli taşları söküp giysilerinin altına sakladıklarını ve kâseleri süprüntü gibi ortadaki bir yığının içine attıklarını gördü. Bazıları ise, alaylı alaylı gülerek önce atlarının eyerinden şarap dolu bir şişe çıkarıp kutsal sürahiye boşaltıyor, sonra içip ayin yöneten bir rahibin hareketlerini taklit ediyordu. Daha da kötüsü, artık bomboş kalan ana sunağın üzerindeki yarı çıplak bir fahişe içtiği içkilerin etkisiyle, kutsal ayinleri karikatürize ederek çıplak ayakla o kutsal masa üzerinde dans ediyor, bu arada erkekler gülüp, üzerindeki kalan son şeyleri de çıkarması için onu kışkırtıyorlardı; kadın yavaş yavaş soyunup sunağın önünde eski ve günahkâr kordaks dansını yapmaya başlamış, sonunda da yorgun düşmüş, geğirerek, patriğin koltuğuna atmıştı kendini.

Niketas, gördükleri yüzünden ağlayarak, tapınağın dip kısmına, halkın Terleyen Sütun olarak adlandırdığı –gerçekten de dokunulduğunda sürekli mistik bir ter çıkarıyordu– sütunun bulunduğu yere doğru gitmek için adımlarını hızlandırmıştı, ama Niketas'ın oraya ulaşmak istemesinin nedeni mistik değildi. Yolun yarısına geldiğinde iri yapılı iki işgalci –ona dev gibi geldi– buyurgan bir ses tonuyla bağırarak önünü kesti. Saray adamı giysilerinden dolayı üzerinde altın taşıdığını düşündüklerini ya da altınlarını nereye gizlediğini söylemesini istediklerini anlamak için dillerini bilmesi gerekmiyordu. Ve Niketas o anda, mahvolduğunu hissetti, çünkü işgal altındaki kentin sokaklarında nefes nefese koşarken gördüğü gibi, yanındaki az miktardaki parayı göstermek ya da bir yerlerde değerli birkaç şeyinin olduğunu inkâr etmek yetmiyordu: şerefi lekelenen soylular, ağlamaklı saygıdeğer kişiler, malları ellerinden alınmış mal sahipleri, servetlerini nereye sakladıklarını söylemeleri için öldüresiye işkence görüyorlar, servetlerini yitirmiş olduklarından bir yer söyleyemeyince de öldürülüyorlardı; söylediklerinde ise oracıkta terk ediliyorlar, o kadar zulümden sonra da, işkencecileri bir taşı kaldırırken, kaplama tavanı delerken, açgözlü ellerini değerli çanak çömleğe uzanırken,

ipek ve kadife kumaşları ellerken, kürkleri okşarken, parmakları arasında değerli taş ve mücevherleri tane tane yuvarlarken, az bulunur uyuşturucularla dolu kap ve torbaları koklarken zaten ölüyorlardı.

Böylece Niketas, o anda öleceğini düşündü, yitirdiği ailesi için ağladı ve günahlarını bağışlaması için Tanrı'ya yakardı. Ve işte o anda Ayasofya'ya Baudolino girdi.

Salaheddin[2] gibi güzeldi, eyerli bir atın üzerindeydi, göğsünde kırmızı büyük bir haç vardı, kılıcını çekmiş "Aman Tanrım, olamaz, bu nasıl şey, iğrenç herifler, pis domuzlar, İsa Efendimiz'in kutsal eşyalarına böyle mi davranılır?" diyerek kılıcının yanıyla kendisi gibi haç işareti taşıyan tüm o kâfirlere vurmaya başladı, onlardan farkı sarhoş değil, öfkeli olmasıydı. Sonra patrik koltuğunun üzerine serilmiş fahişenin yanına gidip eğildi, saçlarından yakalayıp onu doğuran anaya korkunç şeyler söyleyerek katır pisliklerinin yanına sürükledi. Ama cezalandırdığını sandığı çevresindeki kişiler öyle sarhoştu ve eşyalardaki değerli taşları sökmeye öyle istekliydiler ki, onun yaptıklarını fark etmiyorlardı bile.

Böylece, Niketas'a işkence eden iki devin karşısına geldi, acıyın bana diye yalvaran zavallıya baktı, fahişenin saçlarını bıraktı, kadın iyice perişan bir halde yere düştü ve çok iyi bir Yunanca'yla konuştu: "On iki Müneccim Kral adına, sen Soylu Niketas'sın, basileus'un[3] bakanı! Senin için ne yapabilirim?"

"İman kardeşim, sen kimsin" diye bağırmıştı Niketas, "Beni öldürmek isteyen şu Latin barbarlardan kurtar, benim bedenimi kurtararak sen de ruhunu kurtar!" Bu Doğu dilinden iki Latin savaşçı pek bir şey anlamamıştı ve onlardan gibi görünen Baudolino'ya Provence diliyle ne söylediğini soruyorlardı. Baudolino da onlara çok güzel bir Provence diliyle bağırarak, o adamın Flandre Kontu Baudouin'in tutsağı olduğunu, nitekim onun emriyle ve iki zavallı çavuşun asla anlayamayacağı *arcana im-*

2. Salaheddin Eyyubi, Eyyubi devletinin ve hanedanının kurucusu (yay.n.)

3. Bizans imparatoru için kullanılan Yunanca terim. (yay.n.)

perii[4] nedeniyle bu adamı aradığım söylemişti. O ikisi bir an afalladıktan sonra, fazla uğraşmadan başka servetler aramak yerine tartışarak zaman kaybettiklerine karar verdi ve ana sunağa doğru uzaklaştı.

Niketas kurtarıcısının ayaklarını öpmek için eğilmedi, çünkü zaten yerdeydi ve sınıfına yaraşır biçimde davranacak durumda değildi: "Ah benim iyi yürekli efendim, yardımın için teşekkür ederim sana, demek ki Latinlerin hepsi yüzleri nefretten allak bullak olmuş zincirlerinden boşanmış hayvanlar değil. Kudüs'ü yeniden fethettiklerinde Araplar bile böyle yapmamışlardı, Salaheddin Eyyubi az bir parayla yetinmiş, halkın kentten gitmesine izin vermişti! Tüm Hıristiyanlık âlemi için ne büyük bir utanç bu, kardeş silahlı kardeşe karşı, Kutsal Kabir'i yeniden fethetmesi gerekenler, açgözlülüğe ve kıskançlığa kapıldılar ve Roma İmparatorluğu'nu yıkıyorlar! Ey Konstantinopolis, Konstantinopolis, kiliselerin anası, dinin prensesi, kusursuz düşüncelerin rehberi, tüm bilimlerin yaşam kaynağı, bütün güzelliklerin merkezi, Tanrı'nın elinden öfke kadehi içtin ve Pentapolis'i[5] yakan ateşten daha büyük bir ateşle yandın! Hangi kıskanç ve acımasız şeytan sarhoşluğunun aşırılığını üzerine saçtı, hangi çılgın ve iğrenç insan düğün meşaleni yaktı? Ey altın renkli ve erguvanî imparatorluk giysisini giyinmiş ana, şimdi kirlendin, zayıf düşüp evlatlarını yitirdin, tıpkı kafesteki kuşlar gibi ne bizim olan bu kentten çıkacak bir yol, ne de kalmanın tavını bulamıyoruz, birçok yanlışa sarılmış, başıboş yıldızlar gibi dolaşıyoruz!"

"Soylu Niketas" demişti Baudolino, "siz Yunanlıların çok ve her konuda konuştuklarını söylemişlerdi bana, ama bu kadarını tahmin etmemiştim. Şimdi sorunumuz, kuçumızı buradan nasıl kurtaracağımız. Ben seni Cenevizlilerin mahallesine götürebilirim, ama senin bana, Neorion'a[6] giden en kısa ve en güvenilir yo-

4. Esrarlı buyruklar. (ç.n.)

5. Beş siteden oluşan siyasal birlik veya ittifak. (yay.n.)

6. Yeni Cami Külliyesi ile Sirkeci arasında, Bahçekapı mevkiinde bulunan Bizans limanı. Buradaki "neorion"dan (tersane) dolayı Neorion veya Porta-Neorion olarak adlandırılmıştır. (yay.n.)

lu göstermen gerekiyor, çünkü göğsümdeki bu haç seni değil, beni koruyor: bu çevredeki insanlar akıllarını oynatmışlar, beni tutsak bir Yunanlıyla görürlerse bir değeri olduğunu düşünüp elimden alıp götürürler."

"Güvenli bir yol biliyorum, ama sokaklardan ilerleyemeyiz" dedi Niketas, "onun için atını bırakman gerekiyor..."

"Bırakalım öyleyse" dedi Baudolino, Niketas'ı şaşırtan bir aldırmazlıkla, savaş atını ne kadar iyi bir fiyata elde ettiğinden hâlâ habersizdi Niketas.

Bunun üzerine Niketas kalkmasına yardım etmesi için elini uzattı ve kimseye fark ettirmeden Terleyen Sütun'a yaklaştı. Çevresine bir göz attı: uzaktan bakıldığında tapınağın içinde karıncalar gibi hareket eden yabancılar oraya buraya saldırdıklarından onlara dikkat etmiyorlardı. Sütunun arkasına geçip diz çöktü ve yerinden biraz oynamış bir döşeme taşının küçük aralığına parmaklarını soktu. "Yardım et bana" dedi Baudolino'ya, "belki ikimiz bir olursak beceririz." Nitekim bir iki zorlamadan sonra taş yerinden oynadı ve ortaya karanlık bir boşluk çıktı. "Merdiven var" dedi Niketas, "önce ben gireyim çünkü nasıl gidileceğini biliyorum. Sen de girince taşı yeniden yerine koy."

"Peki ne yapacağız şimdi?" diye sordu Baudolino.

"Aşağı ineceğiz" dedi Niketas, "sonra el yordamıyla duvardaki oyuğu bulacağız, içinde meşaleler var, bir de bir çakmak taşı."

"Ne güzel bir kent şu Konstantinopolis, sürprizlerle dolu" diye yorumladı Baudolino döner merdivenden inerken. "Ama ne yazık ki bu domuzlar taş üstünde taş bırakmayacak."

"Bu domuzlar mı dedin?" diye sordu Niketas. "Sen onlardan değil misin?"

"Ben mi?" diye sordu şaşkınlıkla Baudolino. "Ben onlardan değilim. Eğer bu giysiyi kastediyorsan, ödünç aldım. Onlar kente girdiğinde ben surların içindeydim. Nerede şu meşaleler?"

"Sakin ol, birkaç basamak daha var. Kimsin sen, adın ne?"

"Alessandria'lı Baudolino, ama Mısır'daki İskenderiye'den[7] değil, oranın adı şimdi Cesarea, hatta belki de, artık bir adı bile yok-

7. İskenderiye şehrinin adı da İtalyanca'da Alessandria'dır. (yay.n.)

tur, birileri Konstantinopolis gibi onu da yakmıştır. Yukarıda, Kuzey Dağları ile deniz arasında, Mediolano'ya[8] yakın, biliyor musun orayı?"

"Mediolano'yu biliyorum. Bir keresinde surları Alamanların kralı tarafından yıkılmıştı. Daha sonra da basileusumuz surları yeniden inşa etmelerine yardım için onlara para vermişti."

"İşte ben, ölümünden önce Alamanların imparatoruyla beraberdim. Sen, yaklaşık olarak on beş yıl önce, Propontis'e[9] uğradığında karşılaştın onunla."

"Friedrich Barbarossa. Büyük ve çok soylu bir prens, iyi yürekli ve merhametli. Asla bunlar gibi davranmazdı..."

"Bir kenti fethettiğinde o da merhamet göstermezdi."

Sonunda merdivenin en alt basamağına ulaştılar. Niketas meşaleleri buldu ve onları başlarının üzerinde tutarak uzun bir dehlizden geçtiler, sonunda Baudolino, Konstantinopolis'in içini gördü, orada, dünyanın en büyük kilisesinin neredeyse tam altında gözlerden uzak bir başka kilise uzanıyordu, suyun üzerinde beliren, bir göl ormanının ağaçları gibi karanlığın içinde kaybolan bir sütun selvası. Tamamen ters dönmüş büyük kilise ya da manastır kilisesi, çünkü çok yüksek tonozların gölgesinde belirginliğini kaybeden sütun başlıklarını hafifçe yalayan ışık da, gülbezeklerden ya da cam bölmelerden değil, ziyaretçilerin kımıldayan parıltısını yansıtan suyla kaplı zeminden geliyordu.

"Kent sarnıçlarla delik deşiktir" dedi Niketas. Konstantinopolis'in bahçeleri doğanın bir armağanı değil, sanatın sonucudur. Ama bak, şimdi su bacağımızın yarısına kadar geliyor, çünkü hemen hemen tümü yangınları söndürmekte kullanıldı. Kenti ele geçirenler sukemerlerini de yıkarlarsa, herkes susuzluktan ölür. Genellikle yürüyerek geçilmez buradan, bir sandal gerekir."

"Limana kadar uzanıyor mu burası?"

"Hayır, daha önce bitiyor, ama burayı başka sarnıçlara ve başka dehlizlere bağlayan geçiş yerleri ve merdivenler biliyorum,

8. Milano. (yay.n.)

9. O dönemde Bizanslıların Marmara Denizi'ne verdiği ad. (yay.n.)

Neorion'a kadar olmasa bile, Prosforion'a[10] kadar yerin altından gidebiliriz. Ama" dedi kaygıyla, sanki o anda başka bir işini anımsamış gibi, "ben seninle gelemem. Benim Aya İrini'nin arkasındaki küçük bir evde saklanan ailemi kurtarmam gerek. Biliyor musun" dedi, özür dilemek istermiş gibi, "benim evim ikinci yangında kül oldu, şu ağustos ayındaki..."

"Soylu Niketas, sen delisin. Bir kere, beni buraya, aşağıya indiriyor, atımı bıraktırıyorsun, ben sensiz Neorion'a normal yollardan geçerek de giderdim. İkincisi, biraz öncekiler gibi, iki çavuş daha seni durdurmadan ailenin yanına varacağını mı sanıyorsun? Hadi diyelim ki vardın, peki sonra ne yapacaksın? Er geç birileri sizi orada bulur, aileni alıp çekip gitmek istesen de, nereye gideceksin?"

"Selimbria'da[11] arkadaşlarım var" dedi Niketas şaşkın bir ifadeyle.

"Buranın nerede olduğunu bilmiyorum, ama oraya gitmek için kentten çıkman gerekecek. Dinle beni, sen ailene lazım değilsin. Benim seni götüreceğim yerde, bu kentte işini bilen Cenevizli dostlarım var, onlar Araplarla, Musevîlerle, rahiplerle, imparatorluk muhafızlarıyla, İranlı tüccarlarla hep iyi geçindiler ve şimdi de Latin ziyaretçilere nasıl davranılacağını bilirler. Kurnaz insanlardır, onlara ailenin nerede olduğunu söylersin, yarın biz neredeysek oraya getirirler aileni, nasıl yapacaklarını bilmem, ama yaparlar. Her şeye karşın benim için –ben onların eski bir dostuyum– ve Tanrı aşkı için yaparlar, ama ne de olsa Cenevizli bunlar, bir şeyler armağan edersen çok daha iyi olur. Sonra etraf durulana kadar orada kalırız, genelde yağmalama birkaç günden fazla sürmez, inan bana ben çok yağmalama gördüm. Sonra da Selimbria'ya ya da istediğin başka bir yere gidersin."

İkna olan Niketas teşekkür etmişti. Yollarına devam ederken de, onun, Haçlı ziyaretçilerden olmadığına göre, neden kentte olduğunu sormuştu.

10. Bugün araba vapuru iskelesi ile Sarayburnu arası. (yay.n.)

11. Bugünkü Silivri. (yay.n.)

"Latinler öbür kıyıya çıktıklarında geldim kente, yanımda başkaları da vardı... ama artık yoklar. Çok uzaklardan geliyorduk."

"Neden zaman varken kentten ayrılmadınız?"

Baudolino yanıt vermeden önce duraksadı: "Çünkü... çünkü bir şeyi anlamak için burada kalmalıydım."

"Anladın mı peki?"

"Ne yazık ki evet, ama yalnızca bugün."

"Bir soru daha. Benim için neden bu kadar uğraşıyorsun?"

"İyi bir Hıristiyan başka ne yapabilir ki? Ama aslında haklısın. Seni o iki adamın elinden kurtarıp tek başına kaçmana izin verebilirdim, ama bir kene gibi yapıştım sana. Bak, Soylu Niketas, senin, Piskopos Otto von Freising gibi bir tarih yazarı olduğunu biliyorum. Ama Piskopos Otto'yu ölmeden önce tanıdığımda ben bir çocuktum ve bir öyküm yoktu, yalnızca başkalarının öykülerini öğrenmek istiyordum. Şimdi benim bir öyküm var, ama geçmişimle ilgili yazdığım her şeyi kaybettim, üstelik anımsamaya çalıştığımda da düşüncelerim birbirine karışıyor. Olayları anımsamıyor değilim, ama onlara bir anlam vermeyi beceremiyorum. Bugün başıma gelenlerden sonra birileriyle konuşmam gerekiyor, yoksa çıldıracağım."

"Ne geldi bugün başına?" diye sordu Niketas, suyun içinde zorlukla ilerlerken. Baudolino'dan daha gençti, ama çalışma biçimi ve saray yaşamı onu şişman, tembel ve güçsüz yapmıştı.

"Bir adamı öldürdüm. Yaklaşık on beş yıl önce, beni evlat edinen, kralların en iyisi, İmparator Friedrich'i öldüren adamı."

"Ama Friedrich Kilikia'da[12] nehirde boğulmuştu!"

"Herkes öyle sandı. Oysa öldürüldü o. Soylu Niketas, sen beni bu akşam Ayasofya'da hiddetle kılıç sallarken gördün, ama inan bana ben hayatımda asla kimsenin kanını akıtmadım. Ben barış adamıyım. Bu kez öldürmek zorunda kaldım, adaleti yerine getirebilecek tek kişiydim."

"Sonra anlatırsın. Ama önce, Ayasofya'ya, hayatımı kurtarmaya, Tanrı'nın bir lütfu olarak nasıl geldiğini söyle bana."

12. Anadolu'nun güneyinde, Alanya Burnu'ndan Suriye'ye kadar uzanan antik bölge. (yay.n.)

"Latinler kenti yağmalamaya başladıklarında, ben karanlık bir yere giriyordum. Bir saat önce dışarı çıktığımda hava çoktan kararmıştı ve Hippodrom'un yakınlarındaydım. Bağırıp çağırarak kaçan bir grup Yunanlı beni neredeyse yere yuvarlıyordu. Geçip gitmeleri için yarısı yanmış bir evin avlusuna girdim, sonra peşlerinde Latinlerin olduğunu gördüm. Neler olduğunu anladım ve bir an aklımdan şu güzel gerçek geçti: ben bir Yunanlı değil bir Latin'dim, evet, ama o kudurmuş Latinler bunu anlayıncaya kadar ölü bir Yunanlıyla aramda hiçbir fark olmayacaktı. Yine de olamaz, diyordum kendi kendime, bunlar Hıristiyanlığın en büyük kentini hemen şimdi, fetheder etmez yıkamazlar... Sonra düşünüyordum, ataları, Godefroi de Boulogne döneminde Kudüs'e girdiğinde de, kent bundan böyle onların olacağı halde, herkesi, kadınları, çocukları hatta evcil hayvanları bile öldürdüler, ve Tanrı'nın bir lütfuyla yanlışlıkla da olsa Kutsal Kabir'i yakmadılar. Evet, inançsızların kentine giren Hıristiyanlardı bunlar, ama ben yolculuğum sırasında basit bir kelime yüzünden birbirini boğazlayan çok Hıristiyan gördüm ve bizim rahiplerimizin yıllardır sizin rahiplerinizle *Filioque*[13] olayı yüzünden çekiştikleri biliniyor. Sonuçta, fazla söze gerek yok, bir savaşçı bir kente girdiği zaman ona engel olacak din mi kalmıyor.

"Sonra ne yaptın?"

"Avludan çıktım, duvar diplerinden yürüyerek Hippodrom'a ulaştım. Ve orada güzelliğin solup rahatsız edici bir hale dönüştüğünü gördüm. Biliyor musun, kente geldiğimden beri, ara sıra oraya gidip o genç kızın heykelini, ayakları ustalıkla yontulmuş, kar beyazı kollu ve kırmızı dudaklı o kızı hayranlıkla seyrederdim, o gülüş, o göğüsler, o giysi ve rüzgârda uçuşan saçlar, uzaktan bakıldığında bronzdan olduğuna inanamıyordu insan, etten kemikten sanıyordu..."

"Truvalı Helena'nın heykeli. Ne oldu peki?"

"Birkaç saniye içinde üzerinde durduğu sütunun, dibinden ke-

13. Latince Filioque "ve oğuldan" anlamına gelir. Batı Hıristiyanlığı Kutsal Ruh'un hem Baba'dan hem de Oğul'dan kaynaklandığını öne sürmesine karşılık Doğu Hıristiyanlığı Kutsal Ruh'un yalnızca Baba'dan kaynaklandığını savunuyordu. (yay.n.)

silen bir ağaç gibi büküldüğünü, sonra da yere devrildiğini gördüm, koca bir toz bulutu sardı çevreyi. Paramparça oldu, ileride bedeni, iki adım ötemde de başı duruyordu ve işte o zaman o heykelin ne kadar büyük olduğunu fark ettim. Kafası, kollarını açıp kucaklayamayacağın kadar büyüktü, tersten bana bakıyordu, tıpkı yere yatmış, burnu yatay, dudakları dikey duran bir insan gibi, özür dilerim, ama o dudaklar kadınların bacaklarının arasındakilere benziyordu; gözbebekleri kopmuştu; bir anda kör olmuştu sanki, İsa Mesihim, bunun gibi işte!" Çevresine su saçarak geriye sıçradı, çünkü meşale ansızın suyun içindeki on adam başı büyüklüğündeki taştan bir başı aydınlatmıştı, bir sütuna destek görevi görmesi için buraya yerleştirilmiş bu baş da yatar konumdaydı, yarı açık ağzı bir dişilik organını andırıyordu, tepesinde kıvırcık saç gibi bir yığın yılan vardı ve eski bir fildişinin ölümü anımsatan solgunluğunu taşıyordu.

Niketas gülümsedi: "Bu asırlardır burada; nereden geldiğini bilmediğim bu Medusa başları, yapı ustaları tarafından kaide yerine kullanılmıştı. Hemen de korkuveriyorsun..."

"Korkmuyorum. Bu yüzü daha önce gördüm ben. Başka bir yerde."

Niketas, Baudolino'nun tedirgin olduğunu görünce konuyu değiştirdi: "Helena'nın heykelini yıkışlarını anlatıyordun..."

"Yıkılan yalnız o olsa. Hepsini, Hippodrom ile Forum arasındaki bütün heykelleri yıktılar, en azından madenî olanlarını. Üzerlerine çıkıyorlar, boyunlarına halat ya da zincir bağlıyorlar ve iki ya da üç çift öküzle çekiyorlardı onları. Tüm auriga[14] heykellerini, bir sfenksi, Mısır'dan getirilmiş bir suaygırı ile bir timsah, memelerini Remus ile Romulus'un emdiği büyük bir dişi kurt ve Herakles heykellerini yere devrilirken gördüm; ne kadar da büyüktü Herakles heykeli, başparmağı normal bir insan bedeni kadardı... Ve sonra üzerinde kabartmalar bulunan tunç dikilitaş, hani tepesinde rüzgâra göre dönen küçük bir kadın olan..."

"Rüzgârın Arkadaşı. Yazık, ne büyük kayıp! Bazıları Antikçağ pagan heykeltıraşlarının yapıtlarıydı, Romalılardan bile daha es-

14. Bizans'ta Hippodrom yarışlarında araba süren kişi. (yay.n.)

ki. Neden ama, neden?"

"Eritmek için. Bir kenti yağmaladığında yapacağın ilk iş, götüremeyeceğin her şeyi eritmek olmalıdır. Her yerde potalar kurulur, hele burada yanan bir yığın güzel ev varken, hepsi de doğal fırın gibi. Ve sonra, diğerlerini kilisede gördün, kudas dolabından aldıkları kutsal kap ve çanaklarla ortalıkta dolaşabilirler mi hiç! Eritmek, hemen eritmek gerekir. Yağmalama" diye anlatıyordu Baudolino mesleğini iyi bilen biri gibi, "bağbozumu gibidir, iş bölümü yapmak gerekir, kimileri üzümü ezer, kimileri şırayı fıçılara taşır, kimileri üzümü ezenler için yemek yapar, kimisi bir yıl önceki iyi şarabı almaya gider... Yağmalama ciddi bir iştir; en azından kentte taş taş üstünde bırakmamak istiyorsan, Mediolano'da benim zamanımda olduğu gibi. Ama bunun için Pavialılar gerekir, onlar bir kenti nasıl yok edeceklerini iyi bilir. Ama bunların öğrenecekleri daha çok şey var, heykeli yere devirip üzerine oturuyor ve içmeye başlıyorlardı, sonra biri, bir kızı saçlarından sürükleyerek ve bakire olduğunu bağırarak geliyor ve hepsi zahmetine değer mi değmez mi anlamak için, içine parmaklarını sokuyorlardı... İyi bir yağmalamada, her şeyi hemen temizlemen gerekir, ev ev; sonra eğlenmeye başlarsın, yoksa en kurnaz olanlar hep en iyisini alır. Neyse, benim sorunum bu tür insanlara, Monferrato Markiliği topraklarında doğduğumu anlatacak zamanımın olmamasıydı. Onun için yapılacak tek bir şey vardı. Bir köşeye gizlendim ve sokağa bir atlı girinceye kadar bekledim, gelen atlı o kadar çok içmişti ki, nereye gittiğini bile bilmiyor, atın götürdüğü yere gidiyordu. Bir bacağından yakalayıp aşağı çekmekten başka bir şey yapmam gerekmedi ve adam yere düştü. Miğferini çıkardım, kafasına bir taşla vurdum..."

"Öldürdün mü onu?"

"Hayır, hafif bir taştı, biraz bayılmasını sağlayacak kadar. Kendi kendime cesaret veriyordum, çünkü bizim adam morumsu renkte bir şeyler kusmaya başlamıştı, üzerinden zırhlı gömleğini ve tuniğini, miğferini, silahlarını çıkardım ve atını aldım; başladım mahalle mahalle dolaşmaya, sonunda Ayasofya'nın kapısına vardım; içeri katırlarla girdiklerini gördüm, önümden bir grup asker

geçti, kol kalınlığında zincirleriyle büyük gümüş şamdanları almış götürüyorlardı, Lombardialılar gibi konuşuyorlardı. O kargaşayı, o rezaleti, o madrabazlığı görünce, aklımı oynattım, çünkü o katliamı yapan benim topraklarımın insanlarıydı, Romalı papanın sadık evlatlarıydı..."

Böyle komşa konuşa, tam meşaleler bitmek üzereyken, geceyarısı sarnıçtan çıkmışlar, ıssız sokaklarda ilerleyip Ceneviz Kulesi'ne varmışlardı.

Kapıya vurmuşlar, biri aşağıya inmiş, kaba fakat içten bir davranışla içeri buyur edilip karınları doyurulmuştu. Baudolino ev halkından biri gibi davranıyordu, onlara hemen Niketas'ı tanıştırmıştı. İçlerinden biri, "Kolay, biz gerekeni yaparız, siz gidip uyuyun şimdi" demişti ve bunu öyle emin bir biçimde söylemişti ki, yalnızca Baudolino değil, Niketas da geceyi rahat geçirmişti.

3

Baudolino Niketas'a küçükken neler yazdığını anlatır

Ertesi sabah Baudolino, Cenevizliler arasında en uyanık olanlarını, Pevere, Bolamondo, Grillo ve Taraburlo'yu çağırmıştı. Niketas onlara ailesini nerede bulabileceklerini söylemiş, onlar da, yine merak etmemesini söyleyerek yola çıkmışlardı. Bunun üzerine Niketas şarap istemiş, bir kupa da Baudolino'ya doldurmuştu: "Hoşuna gider mi, reçine kokulu. Latinlerin çoğu sevmez bunu ve küf koktuğunu söyler." Baudolino'dan bu Yunan nektarının en sevdiği içki olduğu konusunda güvence aldıktan sonra, Niketas artık onun hikâyesini dinlemeye hazırdı.

Baudolino, kim bilir ne zamandır içinde tuttuğu şeylerden kurtulmak için, birileriyle konuşmaya can atıyordu. "İşte Soylu Niketas" dedi, boynuna asılı küçük deri çantayı açıp, bir parşömeni ona uzatarak. "Bu hikâyemin başlangıcı."

Niketas Latin harflerini okumayı bildiği halde, yazıyı çözmeye çalışmış, ama hiçbir şey anlamamıştı.

"Bu nedir?" diye sormuştu. "Hangi dilde yazılmış, demek istiyorum?"

"Dilini bilmiyorum. Şöyle başlayalım Soylu Niketas. Sen İanua'nın, yani Cenova'nın ve Mediolano'nun yani Tötonların ya da Germenlerin ya da sizin dediğiniz gibi Alamanya'nın nerede olduğunu biliyorsun. İşte, bu iki kent arasındaki yolun yarısında iki nehir vardır, Tanaro ve Bormida nehirleri. Bu iki nehir arasında da bir ova vardır ki, yumurtalar bir taşın üzerine konduğunda pişeceği kadar sıcak olmadığında, sis olur, sis olmadığında kar yağar, kar yağmadığında buz tutar ve buz tutmadığında bile aynı derecede soğuk olur. Ben orada doğdum, Frascheta Marincana de-

nilen bir fundalıkta; ayrıca bu iki nehir arasında güzel bir bataklık vardır. Buraları Propontis kıyılarına pek benzemez..."

"Tahmin ederim."

"Ama ben severdim. İnsanla arkadaşlık eden bir havası vardır. Ben çok yolculuk yaptım Soylu Niketas, sanırım Büyük Hindistan'a kadar gittim..."

"Emin değil misin?"

"Hayır, nereye gittiğimi tam olarak bilmiyorum; ama boynuzlu erkeklerin ve ağzı karnında olanların yaşadığı yere gittiğime eminim. Uçsuz bucaksız çöllerde, göz alabildiğince uzanan kırlarda haftalarca dolaştım ve kendimi hep düşünme gücümü aşan bir şeylerin tutsağı gibi hissettim. Oysa, benim topraklarımda, sisli ormanlarda yürürken, hâlâ ana karnındaymışsın duygusuna kapılırsın, hiçbir şeyden korkmaz, kendini özgür hissedersin. Ve hatta sis olmadığında da, yolculuk ederken susadığında ağaçlardan bir buz parçası koparırsın, sonra parmaklarına üflersin, çünkü soğuğun neden olduğu yangıyla doludur ellerin..."

"Nedir bu..... insanın gülesi geliyor."

"Hayır, *yangın* demedim! Burada, sizde bu sözcük yoktur, onun için kendi dilimdeki sözcüğü kullanmak zorunda kaldım. Parmaklarda ve parmak eklemlerinde şiddetli soğuk sebebiyle oluşan yaralar gibidir, ve kaşınırlar, eğer kaşırsan çok acır..."

"Sanki güzel bir anıymış gibi söz ediyorsun..."

"Soğuk güzeldir."

"Herkes doğduğu yeri sever. Devam et."

"Peki, bir zamanlar orada Romalılar vardı, hani şu Roma kentinden olanlar, Latince konuşanlar, sizin gibi Yunanca konuşup Romalı olduğunu söyleyenler değil, biz onlara Rum ya da özür dilerim, Yunan bozuntusu deriz. Sonra o Romalıların imparatorluğu yok oldu ve Roma'da yalnızca papa kaldı, İtalya'nın her yerinde, farklı diller konuşan, farklı insanlar görülmeye başlandı. Frascheta halkı bir dil konuşur, Terdona'ya git, halkı başka bir dil konuşur. İtalya'da Friedrich'le dolaşırken kulağa hoş gelen diller duydum, onlarla karşılaştırılacak olursa bizim Frascheta'da konuştuğumuz bir dil bile değil, köpek havlaması ve bu dilde yazan

da yok, çünkü yazıda hâlâ Latince kullanılıyor. İşte ben bu parşömeni karalarken belki de konuştuğumuz gibi yazmayı deneyen ilk kişiydim. Sonra yazın adamı oldum ve Latince yazmaya başladım."

"Burada ne anlatıyorsun peki?"

"Gördüğün gibi, bilgili insanların arasında yaşadığım için hangi yılda olduğumuzu biliyordum. Tanrı yılı 1155'in aralık ayında yazıyordum. Kaç yaşında olduğumu bilmiyordum, babam on iki yaşında olduğumu söylüyordu, annemse on üç yaşında olmamı istiyordu, şüphesiz beni yetiştirmek için Tanrı korkusuyla çabalarken yıllar ona daha uzun gelmişti. Yazdığım sıralarda kesinlikle on dördüme giriyordum. Nisandan aralığa kadar yazmayı öğrenmiştim. İmparator beni yanına aldıktan sonra tutkuyla çalıştım; her koşulda, bir konak yerinde, bir çadırda ya da yıkık bir evin duvarına yaslanarak yazmaya çabaladım. Daha çok tabletlere, çok ender olarak da parşömene yazıyordum. Friedrich gibi yaşamaya alışmaya başlamıştım, aynı yerde birkaç aydan fazla asla kalmazdı, o da yalnızca kışın, yılın geri kalan bölümünü hep yolda geçirir, her akşam farklı bir yerde uyurdu."

"Peki ama ne anlatıyorsun?"

"O yılın başında ben hâlâ babam ve annemle yaşıyordum, birkaç ineğimiz ve bir sebze bahçemiz vardı. Bizim oralardan bir keşiş bana okumayı öğretmişti. Ormanda ve bataklıkta dolaşıyordum, hayalci bir çocuktum, tekboynuzluları görüyordum ve sisler içinde Aziz Baudolino'yu gördüğümü (söylüyordum)..."

"Bu aziz kişinin adını hiç duymadım. Gerçekten sana gözüküyor muydu?"

"Bizim oraların bir azizi, Villa del Foro'nun piskoposuydu. görüp görmediğim başka bir hikâye. Soylu Niketas, benim hayatımın sorunu, gördüğüm şey ile görmek istediğim şeyi hep karıştırmış olmam..."

"Çok insana böyle olur..."

"Evet, ama ben daha şunu gördüm der demez ya da şöyle yazan bir mektup buldum (ki bazen ben kendim yazıyordum) der demez, insanlar sanki dört gözle bunu bekliyormuş gibi davranı-

yordu. Biliyor musun, Soylu Niketas hayal ettiğin bir şeyi söylediğinde ve insanlar da sana onun gerçekten öyle olduğunu söylediğinde, sonunda sen de inanırsın buna. İşte böyle Frascheta'da dolaşıp, ormanda azizleri ve tekboynuzları görüyordum ve İmparator'la karşılaştığımda, kim olduğunu bilmeden, onunla kendi dilinde konuştum ve ona Aziz Baudolino'nun bana onun Terdona'yı fethedeceğini söylediğini söyledim. Hoşuna gitsin diye söylüyordum, ama o bunu herkese söylememi istiyordu, özellikle de Terdonalı ulaklara, böylece azizlerin bile kendilerine karşı olduklarına inanacaklardı ve işte bu yüzden beni babamdan satın aldı, verdiği iki kuruş para için değil, besleyecek bir boğaz eksilecek diye verdi beni babam. Böylece yaşamım değişti."

"Onun uşağı mı oldun?"

"Hayır, oğlu. O dönemde Friedrich daha baba olmamıştı, bana bağlanmıştı sanırım, başkalarının saygıdan söyleyemediklerini ben söylüyordum ona. Bana çocuğuymuşum gibi davrandı, karkacık burgacık yazım, parmaklarımı sayarak yaptığım ilk hesaplar, babası ve babasının babası hakkında öğrendiğim bilgiler için beni övüyordu... Belki de anlamadığımı düşünerek kimi kez bana sırlarını açıyordu."

"Bu babanı öz babandan daha mı çok seviyordun, yoksa onun yüceliği miydi seni büyüleyen?"

"Soylu Niketas, o zamana kadar babam Gagliaudo'yu sevip sevmediğimi hiç sormamıştım kendime. Yalnızca tekmelerine ya da sopasına hedef olmamaya çalışırdım ve bu da bana bir evlat için normal bir şey gibi gelirdi. Daha sonra onu sevdiğimi fark ettim. Daha önce babama sarıldığımı hiç sanmıyorum. Genellikle gidip annemin göğsünde ağlardım, zavallı kadın, ama bakacağı o kadar çok hayvan vardı ki, beni avutmak için fazla zamanı olmazdı. Friedrich boylu bosluydu, yüzü bizim köylüler gibi kösele rengi değil, beyaz ve kırmızıydı, saçları ve sakalı parıl parıl parlardı, elleri uzun, parmakları ince, tırnakları çok bakımlıydı, kendine güvenir ve çevresine güven verirdi, neşeli ve kararlıydı, çevresine neşe ve kararlılık aşılardı, cesaretliydi ve çevresine cesaret verirdi... Ben yavru aslandım, o aslan. Acımasız olmayı bilirdi, ama sevdiği

insanlara karşı çok şefkatliydi. Ben sevdim onu. Söylediklerimi dinleyen ilk insandı o."

"Seni halkın sesi gibi görüyordu... Yalnızca saray görevlilerine kulak vermeyip buyruğu altındaki yurttaşlarının ne düşündüğünü anlamaya çalışan senyör iyidir."

"Evet, ama ben artık kim olduğumu, nerede olduğumu bilemez olmuştum. İmparator'la karşılaştığımdan beri, nisandan eylüle kadar, imparatorluk ordusu İtalya'yı baştan başa iki kez dolaşmıştı, ilkönce Lombardia'dan Roma'ya gitmiş, sonra ters yöne doğru bir yılan gibi ilerleyip Spoleto'dan Ancona'ya, oradan Apulia'ya, sonra yeniden Romagna'ya ve sonra yine Verona ve Tridentum ve Bauzano'ya ulaşmış, sonunda sınırları aşarak Almanya'ya geri dönmüştü. İki nehir arasında bin bir zorlukla geçen on iki yıldan sonra evrenin ortasına fırlatılmıştım."

"Sana öyle geliyordu."

"Biliyorum, Soylu Niketas, evrenin merkezi sizsiniz, ama dünya sizin imparatorluğunuzdan daha büyük, *Ultima Thule*[1] ve Hibernia[2] ülkesi var. Elbette, Konstantinopolis karşısında, Roma bir harabe yığını, Paris deseniz çamurlu bir köy, ama orada da ara sıra bir şeyler oluyor, dünyanın birçok bölgesinde Yunanca konuşulmuyor, hatta tamam demek için *oc*[3] diyen insanlar var."

"*Oc* mu?"

"*Oc*."

"Tuhaf. Neyse devam et."

"Devam ediyorum. Tüm İtalya'yı, yeni yerler ve yeni yüzler, hiç görmediğim giysiler, damaskolar, nakışlar, altın işlemeli harmaniler, kılıçlar, zırhlar görüyordum, gün geçtikçe taklit etmekte zorlandığım sesler işitiyordum. Yalnızca hayal meyal Friedrich'in Pavia'da İtalya krallarının demir tacını almasını, sonra *citerior*[4] de-

1. Thule, Atlantik Okyanusu'nda bir ada. O dönemde burası yeryüzünün son noktası sanıldığından Ultima Thule diye adlandırılırdı. (yay.n.)

2. İrlanda'nın Latince adı. (yay.n.)

3. Occitan dilinde oc "evet" anlamındadır. (yay.n.)

4. Eski Roma'da, iki bölgeden, konuşan kişiye göre daha yakın olanını belirtmede kullanılan Latince sözcük. (yay.n.)

nilen İtalya'ya doğru inişimizi, *Francigena Yolu*[5] boyunca ilerleyişimizi, İmparator'un Papa Hadrianus'la Sutri'de karşılaşmasını, Roma'daki taç giyme törenini anımsıyorum..."

"Peki senin şu basileus, yani sizin deyişinizle imparator, Pavia'da mı Roma'da mı taç giydi? Alamanların basileusuysa neden İtalya'da?"

"Sırayla gidelim, Soylu Niketas, biz Latinlerde siz Rumlarda olduğu gibi kolay değildir bu iş. Sizde mesela biri o sırada başta bulunan basileusun gözünü oydu, basileus olur, herkes kabul eder, Konstantinopolis patriği bile basileus ne derse onu yapar, yoksa basileus onun da gözünü oyar..."

"Abartma şimdi."

"Abartıyor muyum? Gelir gelmez bana Basileus III. Aleksios'un, meşru basileus, erkek kardeşi İsaakios'u kör ettikten sonra tahta çıktığını anlattılar."

"Siz de bir kral tahta çıkmak için bir öncekini ortadan kaldırmıyor sanki?

"Evet, ama ya onu savaşta öldürür ya zehirler ya da hançerleyerek ortadan kaldırır."

"İşte görüyorsunuz, sizler barbarsınız, yönetim işlerini düzenlemek için daha kansız bir yöntem düşünemiyorsunuz. Hem İsaakios, Aleksios'un kardeşiydi, kardeş kardeşi öldürmez."

"Anladım, hüsnüniyet içeren bir hareketti. Bizde işler böyle yürümez. Latinlerin imparatoru, ki Latin değildir, Charlemagne döneminden beri, Roma imparatorlarının halefidir Konstantinopolisli değil, Romalı Romalıların demek istiyorum. Ama imparatorluğun meşruiyet kazanması için tacını papanın takması gerekir, çünkü İsa'nın yasası, sahte ve yalancı peygamberlerin yasasını silip attı. Ama papanın taç giydirmesi için, imparatorun diğer İtalya kentleri tarafından da kabul edilmesi gerekir, çünkü İtalya'da her kent kendi bildiğini okur; sonra da İtalya kralı olarak taç giyer, tabii Töton prensler tarafından seçilmesi koşuluyla. Anlaşıldı mı?"

Niketas, Latinlerin, barbar olsalar bile, anlaşılması çok güç insanlar olduklarını uzun zaman önce öğrenmişti, teolojik konular-

5. Kuzey Avrupa'dan Roma'ya giden gezginlerin kullandıkları yol. (ç.n.)

da incelikten ve seçicilikten yoksundular, ama adalet söz konusuysa kılı kırk yararlardı. Böylece Bizans Rumları, verimli konsillerde Tanrımızın doğasını tanımlamak için yüzyıllar harcamışlar, ama doğrudan Constantinus'tan gelen o gücü tartışılmaz olarak görmüşler, oysa Batılılar tanrıbilimi Roma papazlarına bırakıp, zamanlarını, hâlâ bir imparatorun olup olmadığını ve kim olduğunu saptamak için birbirlerini zehirleyerek, baltayla doğrayarak geçirmişlerdi ve elde ettikleri parlak sonuç, bir daha asla gerçek bir imparatora sahip olamamak olmuştu.

"Neyse, Friedrich'in Roma'da bir taç giyme törenine ihtiyacı vardı. Görkemli bir tören olmuş olmalı..."

"Bir noktaya kadar. Bir kere Roma'daki San Pietro, Ayasofya'ya oranla bir kulübe ve her tarafı yıkık dökük. İkincisi Roma'da durum çok karmaşıktı; o günlerde papa, San Pietro ve sarayının yakınlarına sıkışıp kalmıştı ve nehrin öte yanında Romalılar kenti ellerine geçirmiş gibi görünüyorlardı. Üçüncüsü, papa mı İmparator'u, yoksa İmparator mu papayı kızdırmıştı, pek anlaşılmıyordu."

"Nasıl yani?"

"Yani prensler ve saray piskoposları dinlendiğinde, papanın İmparator'a davranışı nedeniyle çok öfkeli oldukları anlaşılıyordu. Taç giyme töreni pazar günü yapılmalıydı, ama cumartesi günü yaptılar, İmparator'un ana sunakta kutsanması gerekiyordu, ama Friedrich yandaki bir sunakta kutsandı ve bir zamanlar yapıldığı gibi başı değil, kollarının ve kürekkemiklerinin arası yağlandı, kutsal yağla değil, katekümen[6] yağıyla; sen belki aradaki farkı anlamıyorsundur, ben de o zamanlar anlamıyordum, ama sarayda herkesin yüzünden düşen bin parçaydı. Ben, Friedrich'in de bir vaşak gibi çok kızdığını düşünüyordum, oysa o papaya karşı pek bir nazikti, ve yüzü asık olan, sanki kötü bir iş yapmış gibi olan papaydı. Friedrich'e neden baronların bu duruma itiraz ettiğini, onun etmediğini açıkça sordum ve o da bana, en ufak bir şeyin her şeyi değiştirmeye yeterli olduğu ayin düzeni simgelerinin değerlerini anlamam gerektiğini söyledi. Onun taç giyme töreninin

6. Hıristiyanlık eğitimi gören vaftiz adayı. (yay.n.)

yapılmasına hem de papa tarafından yapılmasına ihtiyacı vardı, ama bu törenin fazla görkemli olmaması da gerekiyordu, yoksa bu imparatorluk unvanının papanın bir lütfu olduğu sanılabilirdi, oysa Alman prensleri onu zaten imparator seçmişti. Ona tilki gibi kurnaz olduğumu söyledim, çünkü papaya şöyle der gibiydi: Bak papa sen burada yalnızca notersin, ben anlaşmaları Tanrı'yla imzaladım bile. Enseme samimi bir şaplak indirip gülmeye başladı ve: Aferin, aferin, sen bazı şeyleri söylemek için hemen doğru sözcükleri bulursun, dedi. Sonra o günlerde Roma'da neler yaptığımı sordu, çünkü törenlerle o kadar meşguldü ki, benimle görüşemez olmuştu. Yaptığınız törene benzeyen bu şeyleri gördüm, dedim ona. San Pietro'daki o taç giyme olayı Romalıların –Romalı Romalıları kastediyorum– hoşuna gitmemişti, çünkü papadan daha önemli olmak isteyen Roma Senatosu, Friedrich'e Campidoglio'da taç giydirmek istiyordu. O ise bunu kabul etmemişti, çünkü gidip halkın elinden taç giydiğini söylediğinde, yalnızca Alman prensleri değil, Fransa ve İngiltere kralları da, ah, iyiliksever plepler tarafından yapılan ne güzel bir kutsal yağ sürme töreni bu, diyeceklerdi, ama papa tarafından kutsal yağla yağlandığını söylerse herkes olayı ciddiye alacaktı. Bununla birlikte, olay daha karmaşıktı ve ben bunu ancak sonradan anladım. Alman prensleri bir süredir *translatio imperii*'den söz etmeye başlamışlardı, yani Roma imparatorlarının mirasının onlara geçtiğini söylüyorlardı. Friedrich papanın elinden taç giydiğinde, yetkisi İsa'nın yeryüzündeki vekili tarafından da tanınmış oluyordu ve bu Edessa'da[7] ya da Regensburg'da otursa bile böyle bilinecekti. Ama tacı senato ve Roma *populus*'u[8] giydirseydi, bu imparatorun hâlâ Roma'da olduğu ve *translatio*'nun gerçekleşmediği anlamına gelecekti. Babam Gagliaudo'nun dediği gibi, aferin sana, ne kadar kurnazsın. İmparator bu noktada elbette böyle bir şeyi kabul etmezdi. İşte bu yüzden tam taç giyme töreni sırasında, öfkeli Romalılar Tevere Nehri'ni aşarak, yalnızca birkaç rahip öldürmekle kalmayıp –ki bu her gün olan bir şeydi– imparatorluk

7. Bugün Şanlıurfa. (yay.n.)

8. Roma hukukunda, ortak yararı sağlamak için örgütlenmiş yurttaş topluluğu. (yay.n.)

sarayından da iki-üç kişiyi öldürdüler. Bunun üzerine Friedrich'in gözü artık hiçbir şeyi görmez oldu, şöleni yarıda kesti ve hepsini ölü, kesinkes ölü olarak istedi, artık Tevere'de balıktan çok ceset vardı ve günün sonunda Romalılar onun efendi olduğunu anladı, ama elbette şenlik de pek güzel bir şenlik olmadı. Bu olay üzerine Friedrich İtalya'nın *citeriore* kentlerine karşı hep bir kızgınlık duydu, bu yüzden temmuz sonunda Spoleto'nun önüne geldiğinde, Spoletolulardan konukseverliklerini göstermelerini istedi, ama onlar işi yüzlerine gözlerine bulaştırdılar, Friedrich Roma'dakinden daha fazla öfkelendi ve öyle bir katliam yaptı ki, Konstantinopolis'teki yalnızca oyun kalır yanında... Anlaman gerek, Soylu Niketas, bir imparator duygularına kapılmadan imparator gibi davranmalıdır... O aylarda çok şey öğrendim; Spoleto'dan sonra, Ancona'da Bizans elçileriyle görüşüldü, sonra ötedeki İtalya'ya doğru yola çıkıldı, Otto'nun[9] Pireneler diye adlandırdığı Alpler'in yamaçlarına kadar ilerledik, hayatımda ilk kez karla kaplı dağ tepeleri görüyordum. Ve bu arada, Piskopos Rahewin, bana yavaş yavaş yazı sanatını öğretmeye başlamıştı."

"Bir çocuk için başlangıçta zordur..."

"Yok, zor değil. Aslında, Piskopos Rahewin herhangi bir şeyi anlamadığımda kafama yumruğu indiriyordu ama, babamın dayaklarından sonra bunlar bana vız geliyordu, herkes ağzımın içine bakıyordu. İçimden bir denizkızı gördüğümü söylemeyi geçirdiğimde, herkes buna inanıyor ve aferin, aferin, diyordu bana, ne de olsa İmparator, azizleri gören biri olarak yanında götürmüştü beni oraya..."

"Bu da sana sözcüklerini tartarak söylemeyi öğretmiştir."

"Aksine, bu bana sözcükleri hiç tartmamayı öğretti. Nasıl olsa ne desem gerçektir, çünkü ben söyledim, diye düşünüyordum... Roma'ya doğru giderken, Corrado adında bir rahip bana o kentteki *mirabilia*'ları[10], Campidoglio'daki, haftanın yedi gününü temsil eden ve her birinin bir zille imparatorluğun herhangi bir

9. Otto von Wittelsbach, İmparator Friedrich'in başlıca danışmanlarından biriydi. (yay.n.)

10. "Harikalar" anlamında Latince sözcük. (yay.n.)

eyaletindeki bir ayaklanmayı haber verdiği yedi otomatı, kendiliğinden hareket eden tunçtan heykelleri, sihirli aynalarla dolu sarayı anlattı... Sonra Roma'ya vardık ve o gün Tevere boyunca herkes birbirini kılıçtan geçirirken, ben tabanları yağladım ve kentte gezindim. Yürüdüm, yürüdüm, Antikçağ'dan kalma harabeler arasında yalnızca koyun sürüleri ile revaklar altında Yahudilerin dilini konuşan ve balık satan insanlar gördüm, ama o *mirabilia*'ların izine rastlamadım, yalnızca Campidoglio'da atlı bir heykel gördüm, o da beni fazla cezbetmedi. Ama dönüş yolunda herkes bana neler gördüğümü sorduğunda, ne diyebilirdim ki, Roma'da yalnız harabeler arasında koyunlar ve koyunlar arasında harabeler mi var demeliydim? İnanmazlardı bana. Ve böylece bana anlatılan *mirabilia*'ları anlattım onlara, bir şeyler ekleyerek, örneğin Laterano Sarayı'nda elmaslarla süslü altın kutsal emanetlerin saklandığı yeri gördüğümü, içinde İsa Efendimiz'in göbek bağı ve sünnet derisi olduğunu söyledim. Herkes ağzı açık beni dinliyor, o gün biz Romalıları gebertmek zorunda kaldık ve ne yazık ki tüm o *mirabilia*'ları göremedik, diyordu. Böylece, yıllar boyunca Almanya'da ve Bourgogne'da, hatta burada bile, sırf ben söyledim diye Roma kenti harikalarının anlatılmaya devam ettiğini duydum."

Bu arada keşiş giysileri içinde Cenevizliler geri dönmüşlerdi, yüzlerine kadar kapalı çok pis beyazımsı yünlü kumaşlara sarınmış bir grup insanın önünde küçük çanlar çalarak ilerliyorlardı. Gelenler Niketas'ın, en küçüğü kucağında hamile karısı ile diğer kız ve oğlan çocukları, çok sevimli genç kızlar, birkaç akraba ve az sayıda uşaktı. Cenevizliler onları kentten, cüzamlı olduklarını saklayan bir grupmuş gibi geçirmişler, Latinler bile onlar geçerken kenara çekilmişlerdi.

"Sizi nasıl ciddiye aldılar?" diye sordu Baudolino gülerek. "Cüzamlılar bir yana, sizin, böyle giyinmiş olsanız bile hiç keşişe benzer bir haliniz yok!"

"Sözüm meclisten dışarı, ama, bu Latinler çok salak herifler" demişti Taraburlo. "Hem sonra, o kadar zamandır burada yaşıyoruz, bize yetecek kadar Yunanca konuşacağız artık. Bir duaymış

gibi *kiryeleyson pige pige* diye hepimiz alçak sesle tekrar ediyorduk, onlar da kenara çekiliyor, kimi haç çıkarıyor, kimi kulağını çekip tahtaya vuruyordu."

Bir uşak Niketas'a bir kutu getirmiş ve Niketas da açmak için odanın bir köşesine çekilmişti. Elinde ev sahipleri için birkaç altın parayla geri dönmüş, onlar da ardı arkası kesilmeyen dualar ve gidene kadar buranın efendisinin o olduğunu söylemeye başlamışlardı. Geniş ailesi, hiçbir Latin'in ganimet aramak için girmeyi düşünmeyeceği, daracık, pis sokaklardaki komşu evlere dağıtılmıştı.

Artık istekleri yerine getirilmiş olan Niketas, ev sahipleri arasında en çok sözü geçen kişi gibi görünen Pevere'yi çağırmış, ona, gizlenmesi gerekse de, alıştığı zevklerinden vazgeçmek istemediğini söylemişti. Kent yanıyordu, ama limana tüccar gemileri, balıkçı tekneleri gelmeye devam ediyordu, hatta mallarını ambarlara boşaltamadan Haliç'te beklemek zorunda kalıyorlardı. Para varsa, iyi fiyata rahat bir hayat için gerekli şeyler satın alınabilirdi. Yemek pişirmeye gelince, daha yeni kurtarılan akrabaları arasında kayınbiraderi Teofilos vardı ki, mükemmel bir aşçıydı; ihtiyacı olan malzemeleri sormak yeterdi. Böylece, akşamüstüne doğru, Niketas ev sahibine logoteteslere layık bir yemek ikram edebilmişti. İçi sarmısak, soğan ve pırasayla doldurulmuş, üzerine salamura balık sosu dökülmüş yağlı bir oğlak hazırlatmıştı.

"İki yüzyıldan daha fazla bir süre önce" dedi Niketas, "Konstantinopolis'e kralınız Otto'nun elçisi olarak, bir piskoposunuz, Liutprando geldi ve Basileus Nikeforos'un konuğu oldu. Güzel bir karşılaşma olmadı bu ve sonradan öğrendik ki, Liutprando yolculuğu hakkında yazdığı raporda biz Bizanslıları pis, kaba, görgüsüz, yırtık pırtık giysili insanlar olarak tanımlamıştı, reçine şarabına da tahammülü yoktu ve tüm yemeklerimiz ona zeytinyağında boğulmuş gibi gelmişti. Ama yalnızca tek bir şeyden heyecanla söz etmişti, o da bu yemekti."

Oğlak, Baudolino'nun da çok hoşuna gitmişti ve Niketas'ın sorularını cevaplamaya devam etti.

"Öyleyse, bir orduyla yaşayarak, yazmayı öğrendin. Ama okumayı daha önceden biliyordun."

"Evet, ama yazmak daha zahmetli ve güç bir şey. Üstelik Latince yazmak. Çünkü İmparator, askerlerden bazılarının canını cehenneme yollamak istediğinde, bunu Almanca söylerdi, ama papa ya da kuzeni Jasormigott söz konusu olduğunda Latince yazması gerekiyordu, bütün kançılarlık işleri için de. İlk mektuplarda büyük zorluk çektim, anlamını bilmeden sözcükleri ve cümleleri kopya ediyordum, ama o yılın sonunda artık yazmayı öğrenmiştim. Bununla birlikte Rahewin bana dilbilgisi öğretmek için henüz zaman bulamamıştı. Kopya etmesini biliyordum, ama düşüncelerimi ifade etmeyi bilmiyordum. İşte onun için Frascheta dilinde yazıyordum. Ama gerçekten Frascheta dili miydi bu acaba? Çevremde duyduğum aklımda kalan ağızları karıştırıyordum, Asti, Pavia, Milano, Cenova ağızlarını; bu insanlar bazen aralarında konuşurken anlaşamazlardı. Sonra o taraflarda bir kent kurduk, insanların kimi bir yerden, kimi başka yerden gelmiş, bir kule yapmak için toplanmıştı ve hepsi de aynı biçimde konuşuyordu. Sanırım bu birazcık benim uydurduğum bir biçimdi.

"Bir *nomotetes*[11] oldun" dedi Niketas.

"Ne demek olduğunu bilmiyorum, ama herhalde öyle. Her neyse, daha sonraki sayfalar daha iyi bir Latince'yle yazıldı.

Regensburg'daydım, sakin bir manastırda, Piskopos Otto'ya[12] emanet edilmiştim ve o sakin ortamda karıştıracak kâğıtlar ve kâğıtlar vardı... Öğreniyordum. Farkındaysan parşömen kötü bir biçimde kazınmış, alttaki yazının bazı bölümleri hafifçe görünüyor. Gerçek bir alçaktım, hocalarımı soyuyordum, yazacak yer bulmak için Antikçağ'a ait olduğunu sandığım yazıları kazıyarak iki gece geçirmiştim. Sonraki günlerde Piskopos Otto, on yılı aşkın bir sürede yazdığı *Chronica sive Historia de duabus civitatibus*'un[13] ilk versiyonunu bulamadığı için saçını başını yoldu ve zavallı Rahewin'i onu bir yolculuk sırasında kaybetmekle suçladı. Ancak iki yıl sonra onu yeniden yazmaya ikna oldu, ben onun

11. Antik Yunan'da kanun koyucu. (ç.n.)

12. Otto von Freising, Ortaçağ'ın en önemli tarih ve felsefe yazarı Alman piskopos. (yay.n.)

13. İki Devlet Üzerine Vakayiname ve Tarih. (yay.n.)

yazdıklarını kopya ediyordum ve ona asla *Chronica*'nın ilk versiyonunu benim kazıyıp yok ettiğimi itiraf etmedim. Ama gördüğün gibi hak yerini buluyor, çünkü sonra ben de, benimkini, günlüğümü kaybettim, ama benim yeniden yazacak cesaretim yok. Ama biliyorum ki, Otto, yeniden yazarken bir şeyler değiştiriyordu..."

"Nasıl yani?"

"Otto'nun *Chronica*'sını okursan, ki bu bir dünya tarihidir, onun dünya ve biz insanlar hakkında iyi düşüncelere sahip olmadığını görürsün. Dünya belki de iyi başlamıştı, ama hep daha kötüye gidiyordu, uzun sözün kısası, *mundus senescit*, dünya yaşlanıyor, sona yaklaşmaktayız... Ama tam Otto'nun *Chronica*'yı yeniden yazmaya başladığı yıl, İmparator kendi yaptığı işleri de yazmasını istedi ondan, ve Otto, *Gesta Friderici*'yi[14] yazmaya başladı, ama bitiremedi, çünkü yaklaşık bir yıldan biraz fazla bir süre sonra öldü ve ona Rahewin devam etti. Ama imparatorunun yiğitliklerini, eğer onun tahta çıkmasıyla yeni bir yüzyılın başladığına, yani kısacası bir *historia iucunda*'nın söz konusu olduğuna inanmıyorsan, anlatamazsın..."

"Ciddilikten ödün vermeden, nasıl ve neden felakete doğru gittikleri anlatılarak imparatorlarınızın öyküsü yazılabilir..."

"Belki sen öyle yapıyorsundur, Soylu Niketas, ama iyi yürekli Otto yapamazdı ve ben yalnızca sana olayların nasıl cereyan ettiğini söylüyorum. Böylece o iyiliksever insan, bir yandan kötü giden dünyayı anlatan *Chronica*'yı yeniden yazıyor, diğer yandan da, dünyanın hep daha iyiye gittiğinden söz eden *Gesta*'yı kaleme alıyordu. Yazdıkları birbiriyle çelişiyor, diyeceksin. Yalnız o olsa yine iyi. *Chronica*'nın ilk versiyonunda dünyanın daha da kötüye gittiğini söylediğini, ancak fazla çelişkiye düşmemek için, *Chronica*'yı yeniden yazarken biz zavallı insanlara karşı Otto'nun daha hoşgörülü davrandığını sanıyorum. Ve buna, birinci versiyonu kazıyarak ben sebep oldum. Belki de, bu versiyon kalsaydı Otto, *Gesta*'yı yazmaya cesaret edemezdi ve yarın, yazılan bu *Gesta* sayesinde Friedrich'in yaptığı ve yapmadığı şeyler söyleneceği gibi, eğer ben birinci *Chronica*'yı kazıyıp yok etmeseydim yaptığım

14. Friedrich'in Yaptıkları. (yay.n.)

söylediğimiz her şeyi yapmamış olacaktı."

"Sen" diyordu Niketas kendi kendine, "Giritli yalancı Teseus gibisin, kusursuz bir yalancı olduğunu söylüyorsun ve sana inanmamı bekliyorsun. Herkese yalan söyleyip bana söylemediğine inandırmak istiyorsun beni. İmparatorların sarayında geçirdiğim onca yıl boyunca senden daha kurnaz, usta yalancıların tuzaklarından kurtulmayı öğrendim... İtiraflarına bakılacak olursa, sen artık kim olduğunu bilmiyorsun, bunun nedeni şüphesiz çok yalan söylemen kendine bile. Ve bana gelmiş senin hatırlayamadığın öykünü benim anlatmamı istiyorsun. Ama ben senin soyundan bir yalancı değilim. Ben gerçeği ortaya çıkarmak için başkalarının öykülerini sorgulamakla bir ömür tükettim. Belki benden, Friedrich'inin öcünü almak için birini öldürmüş olmandan seni sorumlu tutmayacak bir öykü istiyorsundur. Adım adım imparatorunla aranda yüce bir sevgi hikâyesi yaratıyorsun, neden onun öcünü alman gerektiğini anlatmak kolay olsun diye. Tut ki onu öldürdüler ve senin öldürdüğün adam onu öldürdü."

Niketas dışarı baktı: "Alevler Akropolis'e ulaşmak üzere" dedi.

"Ben kentlere uğursuzluk getiririm."

"Sen her şeye muktedir olduğunu sanıyorsun. Bu kendini beğenmişliğin bir sonucu."

"Hayır, olsa olsa bir onur kırılması. Tüm hayatın boyunca, hangi kente yaklaştıysam, yakılıp yıkıldı. Ben kasabaları ve birkaç mütevazı şatosu olan bir toprakta doğdum, gelen tüccarlar Mediolano'nun güzelliklerini öve öve bitiremezdi, ama bir kentin ne olduğunu bilmezdim, kulelerini uzaktan gördüğüm Terdona'ya bile gitmemiştim. Asti veya Pavia'yı Yeryüzü Cenneti'nin sınırları sanırdım. Ama daha sonra gördüğüm bütün kentler ya yıkılmak üzereydi ya da çoktan yanmıştı: Terdona, Spoleto, Crema, Milano, Lodi, İconium[15] ve sonra Pndapetzim. Bu kente de öyle olacak. Siz Bizanslıların dediği gibi nazarım mı değiyor nedir?"

"Kendini suçlama."

"Haklısın. En azından bir kez, bir kenti, benim kentimi, bir yalanla da olsa kurtardım. Bir kez yeter mi dersin kem gözlü olma-

15. Bugün Konya. (yay.n.)

dığını söylemek için?"

"Bir kader olmadığını gösteriyor bu."

Baudolino bir süre sesini çıkarmadan durdu. Sonra dönüp Konstantinopolis denen kente baktı. "Yine de kendimi suçlu hissediyorum. Bunu yapanlar Venedikliler ve Flandre'dan gelenler özellikle de Champagne'lı, Blois'lu, Troyes'lu, Orléans'lı ve Soissons'lu süvariler, hatta benim Monferrato'lu insanlarım. Bu kenti Türklerin yakıp yıkmasını yeğlerdim."

"Türkler asla böyle bir şey yapmazdı" dedi Niketas. "Onlarla ilişkilerimiz çok iyi. Kendimizi asıl Hıristiyanlardan korumamız gerekiyormuş. Ama belki de sizler Tanrı'nın elisinizdir, günahlarımızı cezalandırmak için yollamıştır belki de sizleri."

"*Gesta Dei per Francos*"[16] dedi Baudolino.

16. Tanrı'nın Franklara cezası. (ç.n.)

4

Baudolino İmparator'la konuşur ve İmparatoriçe'ye âşık olur

Öğleden sonra Baudolino daha akıcı bir üslupla yeniden anlatmaya başlamıştı ve Niketas da artık onun sözünü kesmemeye karar vermişti. Sadede gelmesi için, bir an önce büyümesini istiyordu. Ne var ki, Baudolino'nun henüz sadede gelmediğini ve bir an önce gelmek için anlattığını anlamamıştı.

Friedrich, Baudolino'yu Piskopos Otto'ya ve yardımcısı Piskopos Rahewin'e emanet etmişti. Büyük Babenberg ailesinden olan Otto, İmparator'un, aralarında yalnızca on yaş olmasına rağmen, dayısıydı. Çok bilgili bir insandı, Paris'te Büyük Abélard'dan eğitim almış, sonra Citeaux keşişi olmuştu. Freiberg piskoposu olma onuruna eriştiğinde çok gençti. Bu çok soylu kent için fazla çaba harcadığından değil, diye anlatıyordu Baudolino Niketas'a, Batı Hıristiyanlığı'nda soylu ailelerin torunları, çocukları yerlerinden kıpırdamadan oranın buranın piskoposu seçiliyor ve paylarına düşen gelirden yararlanıyorlardı.

Otto henüz elli yaşında bile değildi, ama yüz yaşında gösterirdi, hep biraz öksürür, bir gün beli, bir gün omzu ağrıdığı için aksayarak yürür, mesane taşından çekerdi, hem gün ışığında, hem de mum ışığında fazla okuyup yazdığı için gözleri biraz çapaklıydı. Gut hastalığı olanlar gibi çok çabuk sinirlenirdi. Baudolino'yla ilk konuşmasında, neredeyse kükreyerek, "İmparator'u bir sürü palavra atarak fethettin, değil mi?" demişti.

"Üstat, yemin ederim ki hayır" diye karşı çıkmıştı Baudolino. Otto da şöyle demişti ona: "İşte, inkâr eden bir yalancı, bunu doğruluyor. Gel benimle. Bildiklerimi sana öğreteceğim."

Sonuçta bu da, Otto'nun çok iyi huylu bir insan olduğunu ve

Baudolino'yu hemen sevdiğini gösteriyor, çünkü onu akıllı buluyor, duyduğu her şeyi aklında tuttuğunu görüyordu. Ama Baudolino'nun yalnızca öğrendiklerini değil, uydurduklarını da yüksek sesle söylediğini fark etmişti.

"Sen doğuştan yalancısın Baudolino" diyordu ona.

"Neden böyle söylüyorsunuz, Üstat?"

"Gerçek de ondan. Ama sana kızdığımı sanma. Edebiyat adamı olmak ve günün birinde hikâyeler yazmak istersen, yalan da söylemen ve küçük öyküler uydurman gerekecektir, yoksa hikâyen sıkıcı olabilir. Ama bunu aşırıya kaçmadan yapmalısın. Dünya, sıradan şeyler üzerine de olsa, yalan söylemekten başka bir şey yapmayan yalancıları cezalandırır ve sadece çok önemli şeyler hakkında yalan söyleyen şairleri ödüllendirir."

Baudolino hocasının bu derslerinden çok yararlanıyordu ve onun da, ne kadar yalancı olduğunu, *Chronica sive Historia de duabus civitatibus*'tan *Gesta Friderici*'ye geçtiğinde sözlerinin nasıl birbiriyle çeliştiğini görünce, yavaş yavaş anlamıştı. Bu nedenle, tam bir yalancı olmak istiyorsa, insanların, şu ya da bu konuda birbirlerini nasıl ikna ettiklerini görmek için, başkalarının sözlerine de kulak vermesi gerektiğine karar vermişti. Örneğin Lombardia kentleri hakkında İmparator ile Otto arasında geçen birçok konuşmaya tanık olmuştu.

"Nasıl böyle barbar olunabilir? Nitekim kralları bir zamanlar demirden taç takarmış!" diye öfkeleniyordu Friedrich. "Kimse bunlara imparatora saygı gösterilmesi gerektiğini öğretmedi mi hiç? Baudolino, düşünebiliyor musun? *Regalia* icra ediyor bunlar!"

"Nedir o dediğiniz *regaliol* sevgili babacığım?" Herkes gülmeye başladı, hele Otto çok daha fazla gülüyordu, çünkü eski Latince'yi, şu güzel olanını biliyordu ve *regaliolus*'un küçük bir kuş olduğundan emindi.

"*Regalia, regalia, iura regalia*, Baudolino kaz kafa!" diye bağırıyordu Friedrich. "Kral hakkı denir ona, yargıçları seçmek, kamu yollarından, pazarlardan ve seyre elverişli nehirlerden vergi toplamak ve para basmak gibi ve bir de ve bir de ... ve bir de ı.e Rainald[1]?"

1. Rainald von Dassel, imparatorluk şansölyesi, Köln başpisikoposu; Friedrich'in danışmanı. (yay.n.)

"... ve para cezalarından ve yargılardan sağlanan kazançlar, yasal mirasçısı olmayan mallara ya da yasadışı faaliyetlerden elde edilen mallara ya da mahremle yapılan evlilik mallarına elkoyma ve maden ocağı, tuz ocağı ve balıklava gibi yerlerin kârlarından alınan paylar, kamuya ait yerlerde ortaya çıkarılan hazinelerden alınan yüzdeler" diye devam ediyordu Rainald von Dassel, yakında şansölye seçilecekti, yani imparatorluğun ikinci adamı olacaktı.

"İşte. Ve bu kentler benim bütün haklarımı engelliyorlar. Bunlar doğru ve iyi nedir bilmiyorlar, bunların aklını hangi şeytan aldı?"

"Yeğenim ve İmparatorum" diye araya giriyordu Otto, "ama sen Milano'yu, Pavia'yı ve Cenova'yı Ulma ya da Augsburg sanıyorsun. Alman kentleri bir kralın isteğiyle doğdular ve başından beri krallarını tanıyorlar. Ama bu kentler için durum farklı. Alman imparatorları başka işlerle meşgulken ortaya çıktılar ve prenslerinin yokluğundan yararlanarak büyüdüler. İnsanlara zorla kabul ettirmek istediğin podestalardan[2] söz ettiğinde onlar bu *potestatis insolentiam*[3] dayanılmaz bir tutsaklık olarak görüyorlar ve kendi seçtikleri konsüllere yönettiriyorlar kentlerini."

"Peki prensin korumasını hissetmek ve bir imparatorluğun saygınlığını ve zaferini paylaşmak hoşlarına gitmiyor mu?"

"Gidiyor, çok hoşlarına gidiyor ve hiçbir şey için bu üstünlükten vazgeçmezler, aksi takdirde başka bir kralın, Bizans imparatorunun, hatta Mısır sultanının boyunduruğu altına girerler. Ama yeter ki, prens onlardan uzak dursun. Sen etraftın soylularınla sarılmış bir halde yaşıyorsun, belki bu kentlerde ilişkilerin farklı olduğunu bilmiyorsun. Onlar tarla ve ormanların bağımlı büyük senyörlerini tanımazlar, çünkü tarlalar ve ormanlar kentlere aittir; belki yalnızca Monferrato Markiliği'nin ve birkaç markiliğin toprakları dışında. Kentlerde el sanatlarıyla uğraşan ve senin sarayına asla adım atamayacak gençler var, ama yönetiyorlar, emrediyorlar, ve bazen de şövalyelik onuruna erişiyorlar..."

"Demek dünya tersine dönüyor!" diye bağırıyordu İmparator.

2. Ortaçağ'da Kuzey ve Orta İtalya kentlerinde yürütme ve yargı güçlerini elinde bulunduran en yüksek görevli. (ç.n.)

3. "Güç üstünlüğü" anlamında Latince sözcük. (yay.n.)

"Sevgili babacığım" diye parmak kaldırıyordu bunun üzerine Baudolino, "ama sen bana ailenden biri gibi davranıyorsun, oysa daha düne kadar samanlıkta yaşıyordum. Öyleyse?"

"Öyleyse eğer istersem, ben, seni dük bile yaparım, çünkü ben imparatorum ve emir verir, istediğim herkesi soylu yaparım. Ama bu, isteyen herkesin tek başına soylu olabileceği anlamına gelmez! Dünya tersine döndüğüne göre bunlar kendi felaketlerine doğru koştuklarını anlamıyorlar mı?"

"Anlamıyorlar, Friedrich" diye araya giriyordu Otto. "Bu kentler, yönetim biçimleriyle her türlü zenginliğin var olduğu yerler, her yerden tüccarlar geliyor buralara ve surları birçok kalenin surlarından daha güzel ve daha sağlam."

"Sen kimi tutuyorsun dayı?" diye bağırıyordu İmparator.

"Seni, imparator yeğenim, işte onun için de düşmanının gücünü anlaman için sana yardım etmek benim görevim. O kentlerden sana vermek istemediklerini almakta direnirsen, ömrünü onları kuşatmakla, yenmekle ve birkaç ay içinde eskisinden daha kibirli bir biçimde yeniden ortaya çıktıklarını görmekle geçirirsin, imparatorluğunun geleceği başka yerdeyken, onları yeniden boyunduruk altına almak için Alpler'i yeniden aşmak zorunda kalırsın."

"Peki benim imparatorluğumun geleceği nerede?"

"Friedrich, *Chronica*'mda yazdım –anlaşılmaz bir şekilde kayboldu, yeniden yazmaya başlamam gerek, bu kaybın kuşkusuz tek sorumlusu olan Piskopos Rahewin'in Tanrı cezasını versin– bir süre önce, III. Eugenius papayken, Suriyeli Gabala piskoposu, beraberinde Ermeni elçiyle papayı ziyaret edip, ona Uzakoğu'da, Yeryüzü Cenneti'ne çok yakın ülkelerde, bir *Rex Sacerdos*'un[4] –Rahip Johannes– .zengin bir krallığı olduğunu söyler, heretik Nestorios'un yandaşı olsa da, Hıristiyan bir kraldır elbette ve ataları şu 'Müneccimler'dir, Çocuk İsa'yı ziyaret eden kral ve din adamıdır onlar da, ama çok eski bir bilgeliğin emanetçileridirler."

"Peki benim, Kutsal Roma İmparatorluğu'nun imparatoru olarak Rahip Johannes'le ne ilgim var? Tanrı onu orada, şeytanın olduğu o yerde, Mağribîlerinin arasında kral ve papaz olarak korusun."

4. "Rahip kral" anlamında Latince sözcük. (yay.n.)

"Bak ünlü yeğenim, sen 'Mağribîler' diyorsun ve Kudüs'ü korumak için canları çıkan diğer Hıristiyan krallar gibi düşünüyorsun; Kudüs'ü korumak çok kutsal bir görev, bunu inkâr etmiyorum, ama bırak Fransa kralı düşünsün, nasıl olsa artık Kudüs'ün hâkimi Franklar. Hıristiyanlığın ve kutsal ve Romalı olması istenen her imparatorluğun kaderi Mağribîlerin ötesinde. Kudüs'ün ve inançsızların topraklarının ötesinde Hıristiyan bir krallık var. İki krallığı birleştirmeyi becerebilecek bir imparator, inançsızların imparatorluğunu ve hatta Bizans İmparatorluğu'nu, kazandığı zaferin sonsuz denizinde kaybolmuş iki ıssız adaya çevirir!"

"Hayal bunlar, sevgili dayıcığım. Ayaklarımız yere bassın, lütfen. Ve şu İtalyan kentlerine dönelim. Söyle bana, çok sevgili dayıcığım, madem durumları o kadar iyi, neden bazıları diğerlerine karşı benimle birleşiyor, bana karşı hepsi birleşip bir cephe oluşturmuyor?"

"Şimdilik" diye yorum yapıyordu Rainald, ihtiyatla.

"Tekrar ediyorum" diye açıklıyordu Otto, "onlar imparatorlukla olan bağımlılık ilişkisini yadsımak istemiyorlar. Ve bu yüzden bir başka kent onlara baskı uyguladığında, Milano'nun Lodi'ye yaptığı gibi yani, senden yardım istiyorlar."

"Peki bir kent çok iyi durumda olduğunda bile, neden her bir komşu kenti, sanki topraklarını yutacak ve bir krallık kuracakmış gibi, baskı altında tutmaya çalışıyor?"

Bu sözler üzerine, o topraklarda doğmuş birinin bilgeliğiyle Baudolino araya giriyordu: "Babacığım, sorun Alpler'in ötesinde yalnızca kentlerin değil, kasabaların da birbirine düşmekten büyük zevk duyması... ay!.." (Otto çimdikleyerek de eğitirdi) "... yani, biri öbürünü aşağılıyor. Bizim ülkemizde durum böyledir. Yabancıdan nefret edilebilir, ama herkesten çok komşundan nefret edersin. Ve yabancı, komşuya kötülük yapmamıza yardım ederse, buyursun hoş gelsin."

"Neden peki?"

"Çünkü insanlar kötüdür, derdi babam bana, hele Astililer Barbarossa'dan daha da kötüdür."

"Kim bu Barbarossa?" diye öfkeleniyordu Friedrich.

"Sensin, babacığım, sana orada böyle diyorlar, bunda bir kötülük yok, çünkü sakalın gerçekten kızıl ve sana çok yakışıyor. Sakalının bakır rengi olduğunu söyleseler, Bakırsakal adı hoşuna gider miydi peki? Ben seni kara bir sakalın olsa da severim ve sayarım, ama kızıl olduğuna göre neden sana Barbarossa demelerini bu kadar sorun ettiğini anlayamıyorum. Sakalın yüzünden öfkelenmeseydin, sakin olabilseydin, sana karşı asla birleşmeyeceklerini söylemek istiyordum. Kazandıkları takdirde içlerinden birinin diğerlerinden daha güçlü olmasından korkuyorlar. Bu yüzden, onlar için en iyisi sensin. Tabii bunu onlara pahalıya ödetmezsen."

"Baudolino'nun söylediği her şeye inanma" diyordu Otto gülümseyerek. "Çocuk doğuştan yalancı."

"Hayır efendim" diyordu Friedrich, "İtalya'yla ilgili konularda her zaman çok doğru şeyler söylüyor. Örneğin, şimdi bize İtalyan kentlerine karşı yegâne çaremizin, onları mümkün olduğunca parçalamak ve bölmek olduğunu anlatıyor. Ancak kimin senin yanında olacağını, kimin olmayacağını asla bilemezsin ki!"

"Eğer bizim Baudolino haklıysa" diyordu Rainald von Dassel sırıtarak, "senin yanında olup olmamaları sana bağlı değil, o anda kötülüğünü istedikleri kente bağlı."

Baudolino, buyruğu altındaki insanların düşünce biçimini bir türlü kabul edemeyen, iriyarı ve güçlü kuvvetli Friedrich'e biraz acıyordu. Üstelik İtalya yarımadasında kendi topraklarından daha fazla zaman geçiriyordu. O, diyordu kendi kendine Baudolino bizim insanlarımızı seviyor ve onların ona neden ihanet ettiklerini anlamıyor. Belki de bu yüzden, kıskanç bir koca gibi, onları öldürüyor.

Dönüşlerini izleyen aylarda, Baudolino, o sırada biri Regensburg'da, diğeri Worms'da iki diyet toplamakla meşgul olan Friedrich'i görmeye pek fırsat bulamamıştı. Friedrich çok korkulan iki akrabasını hoş tutmak zorunda kalmıştı, Aslan Heinrich'e sonunda Bavyera düklüğünü vermek, Heinrich Jasormigott için de bir Avusturya düklüğü uydurmak zorunda kalmıştı. Ertesi yıl, ilkbahar başında Otto, Baudolino'ya haziran ayında herkesin Herbipolis'e gide-

ceğini, Friedrich'in orada mutlu bir evlilik yapacağını bildirdi. İmparator bir kez evlenmiş ve birkaç yıl önce boşanmıştı ve şimdi Provance'a kadar uzanan kontluğu çeyiz olarak getiren Bourgogne'lu Beatrix'le evlenmek üzereydi. Otto ve Rahewin böyle bir çeyizle ancak bir çıkar evliliğinin söz konusu olduğunu düşünüyorlardı, Baudolino da aynı düşünceye sahipti, hayırlı işin gerektirdiği gibi yeni giysiler giyip, manevî babasını, güzelliğinden çok, atalarının zenginliği yüzünden arzulanan Bourgogne'lu bir kız kurusunun kolunda görmeye hazırlanıyordu.

"Kıskanıyordum, kabul ediyorum" diyordu Baudolino Niketas'a. "Ne de olsa ikinci bir babaya kavuşalı az olmuştu, kısmen de olsa, bir üvey anne tarafından elimden alınıyordu şimdi."

Bu noktada Baudolino sözlerine ara vermişti, sanki biraz utanmış gibi bir hali vardı, bir parmağını yarasının üzerinde gezdirmiş, sonra korkunç gerçeği açıklamıştı. Düğün yerine ulaştığında Bourgogne'lu Beatrix'in yirmi yaşında, olağanüstü güzel bir genç kız olduğunu görmüştü ya da en azından ona öyle gelmişti, onu gördükten sonra tek bir kasını bile oynatamaz olmuş, gözleri fal taşı gibi açık onu seyretmişti. Saçları altın gibi parlak, yüzü çok güzeldi, taze bir meyve gibi küçük ve kırmızı dudakları, bembeyaz ve düzgün dişleri vardı, boylu boslu, utangaç bakışlı, açık renk gözlüydü. İnandırıcı konuşma biçimiyle görgülüydü, vücudu incecikti, sanki çevresindekileri zarifliğinin parıltısıyla hemen etkisi altına alıyordu. Kocasına karşı uysal (bir imparatoriçe adayı için çok büyük bir erdem) görünmeyi biliyor ve efendisi olarak ondan korkuyormuş gibi davranıyor, ama bir eş olarak isteklerini ona bildiriyordu ve bunu öyle incelikle yapıyordu ki, her dileği bir buyruk gibi hemen yerine getiriliyordu. Bütün bunlara edebiyat konusunda bilgili, müzikte yetenekli olduğunu ve çok güzel şarkı söylediğini de ekleyebiliriz. Tıpkı adı gibi çok mutluluk veren bir kadındı, diye sözlerini tamamlıyordu Baudolino.

Niketas, genç adamın ilk görüşte üvey annesine âşık olduğunu anlamakta güçlük çekmedi, ama ilk kez âşık olduğundan, başına ne geldiğini anlayamamıştı. Köylü bir gencin, sivilceli bir köylü kızına âşık olması zaten çarpıcı ve dayanılmaz bir şeydir, bir de

genç köylünün ilk kez süt gibi beyaz tenli yirmilik bir imparatoriçeye âşık olmasının ne demek olduğunu düşünün.

Baudolino hissettiklerinin babasına karşı bir tür hırsızlık olduğunu hemen anlamıştı ve üvey annesinin genç yaşından dolayı, onu bir kız kardeş gibi gördüğüne kendini inandırmaya çalışmıştı. Ama sonra, fazla ahlakî tanrıbilim öğrenimi görmediği halde, bir kız kardeşi sevmeye de izin olmadığını anladı; en azından, Beatrix'i gördüğünde hissettiği tutkunun ürpertileri ve yoğunluğuyla sevemezdi. Friedrich ona küçük Baudolino'sunu tanıtırken (Po Ovası'nın tuhaf ve çok sevilen yaramazı, demişti) Beatrix sevgiyle elini uzatıp, önce yanağını, sonra kafasını okşayınca, kızararak başını öne eğmişti.

Baudolino bayılacak gibi oldu, gözlerinin kararmakta olduğunu ve kulaklarında Paskalya çanlarının çaldığını hissetti. Otto'nun ensesine inen ağır eli uyandırdı onu, dişleri arasından, "Diz çök, hayvan!" diye fısıldıyordu. Kutsal Roma imparatoriçesinin ve ayrıca İtalya kraliçesinin huzurunda olduğunu hatırladı, diz çöktü ve o andan sonra mükemmel bir saray adamı gibi davrandı, ama gece uyuyamadı ve o anlaşılmaz değişikliğe sevineceğine, o meçhul tutkunun dayanılmaz ateşiyle yandı.

Niketas aslan andıran muhatabına bakıyor, sözlerinin inceliğini, neredeyse edebî Yunancasının ölçülü retoriğini beğeniyor ve kendine karşısında ne tür bir yaratığın olduğunu soruyordu, köylülerden söz ederken köylü dilini, hükümdarlardan söz ederken kralların dilini kullanıyordu. Değişik ruhları öyküsünde anlatmasını bilen bu insanın bir ruhu var mı acaba, diye soruyordu kendine. Ve eğer birçok ruha sahipse, konuşurken, hangisinin ağzından, bir gün bana doğruyu anlatacak?

5

Baudolino Friedrich'e makul öğütler verir

Ertesi sabah kent hâlâ bir duman bulutuyla kaplıydı. Niketas biraz meyve yemiş, odada tedirgin tedirgin dolaşmış, sonra Baudolino'dan mümkünse Cenevizlilerden birini, Arhitas adındaki bir adamı aramaya yollamasını istemişti, ona yüzünü temizletmek istiyordu.

Şuna bak, diyordu Baudolino kendi kendine, kent perişan halde, insanlar sokaklarda boğazlanıyor, kendisi de daha iki gün önce ailesini kaybetmek üzereydi, şimdi kalkmış yüzünü temizleyecek birini istiyor. Demek ki, bu yozlaşmış kentte, saray insanları bu şekilde yaşamaya alışmış; Friedrich böyle birini çoktan pencereden aşağı atmıştı.

Daha sonra, gümüş aletlerle ve hiç umulmadık güzel kokular yayan küçük şişelerle dolu bir sepetle Arhitas gelmişti. İnsanın yüzünü önce sıcak bezlerle yumuşatan, ardından yumuşatıcı kremlerle kaplayan, böylece perdahlayan ve her türlü kiri temizleyen bir sanatçıydı; temizleme işi bittikten sonra düzgünlerle yüzdeki kırışıklıkları örtüyor, gözleri hafifçe boyuyor, dudakları hafifçe pembeleştiriyor, kulakların içindeki kılları alıyordu, hele çeneye ve saçlara yaptıkları görülmeye değerdi. Niketas gözleri kapalı, kendini o bilgili ellere bırakmış, öyküsünü anlatmaya devam eden Baudolino'nun sesiyle sanki beşikte sallanıyordu. Baudolino ara sıra anlatmayı kesiyor, güzellik uzmanının ne yaptığını anlamaya çalışıyordu, örneğin küçük bir kaptan bir kertenkele çıkarıyor, kafasını ve kuyruğunu kestikten sonra, ince ince doğrayıp neredeyse kıyılmış hale getiriyor ve sonra bunu küçük bir tencereye koyup zeytinyağında pişiriyordu. Nasıl da anlama-

mıştı, bu, Niketas'ın kalan iki tel saçını canlandırmak, parlatmak ve güzel kokmasını sağlamak için hazırlanan bir sıvıydı. Peki o küçük şişeler neyin nesiydi? Muskat ya da kakule esansı ya da gül suyu vardı içlerinde, her biri yüzün bir bölümüne canlılık veriyordu; o bal macunu dudakları güçlendirmek içindi, diğeriyse dişetlerini sağlamlaştırmak için; sırrı açıklanamazdı.

Sonunda Niketas, bir Örtü yargıcının, sırların logotetesinin olması gerektiği gibi oldu, sanki yeniden doğmuş gibiydi, o solgun sabahta, dumanlar içinde can çekişmekte olan Bizans'ın hüzünlü görüntüsünde pırıl pırıl parlıyordu. Ve Baudolino ona, soğuk ve yaşanması zor olan bir Latin manastırında sağlık sorunları yüzünden Otto'nun yediği haşlanmış sebzeleri ve içtiği çorbaları paylaşmak zorunda kalarak geçirdiği ergenlik çağını anlatırken belli bir çekingenlik duyuyordu.

Baudolino o yıl sarayda fazla kalmadı, (sarayda olduğunda hem korkarak dolaşıyor, hem de Beatrix'le karşılaşmaya can atıyordu, bir işkenceydi bu). Friedrich önce Polonyalıların defterini dürmek zorundaydı (*Polanos de Polunia*, diye yazıyordu Otto, *gens quasi barbara ad pugnandum promptissima*[1]), mart ayında, İtalya üzerine yeni bir sefer düzenlemek için, Worms'da bir diyet toplamıştı, Milano yine aynı Milano'ydu, yardakçılarıyla birlikte, gitgide daha isyankâr oluyordu, eylülde Herbipolis'te, ekimde de Besançon'da bir diyet toplanacaktı, kısacası, Friedrich kabına sığmıyordu. Buna karşılık Baudolino, Otto'yla Morimondus Manastırı'nda kalmıştı, Rahewin'le eğitimine devam ediyor, her geçen gün hastalığı biraz daha ilerleyen piskoposun kitabını kopya ediyordu.

Rahip Johannes'in adı geçen şu *Chronica* kitabına geldiklerinde, Baudolino Nasturî Hıristiyanlığın ne demek olduğunu sordu ona. Yani bu Nasturîler kısmen Hıristiyan'dı, kısmen de değildi, öyle mi?

"Evladım, gerçeği söylemek gerekirse Nestorios bir heretikti, ama ona çok şey borçluyuz. Şunu bil ki, Hindistan'da, Havari Tomas'ın vaazından sonra, Nasturîler Hıristiyan dinini ipeğin geldiği o uzak ülkelerin sınırlarına kadar yaydılar. Nestorios, İsa Efen-

1. Polonya Polonyalıları, barbar bir ulus, ama savaştа çok ustalar. (ç.n.)

dimiz ve çok kutsal annesiyle ilgili, bir tek, ancak çok önemli bir hata yaptı. Biliyorsun, biz kesin olarak Tanrı'nın, tek ve bölünmez bir doğada olduğuna inanıyoruz, ama bununla beraber Teslis'in, bu doğanın tekliğinde, üç ayrı kişiden, Baba, Oğul ve Kutsal Ruh'tan meydana geldiğine inanıyoruz. Ama, İsa'nın tek bir insan, tanrısal insan olduğuna ve biri insanî, diğeri tanrısal iki doğaya sahip olduğuna da inanıyoruz. Oysa Nestorios İsa'da iki doğa, insanî ve tanrısal doğalar olduğunu kabul ediyor, ama iki de insan olduğunu söylüyordu. Dolayısıyla Meryem yalnızca insan doğurmuştu, onun için ona Tanrı Anası değil, ancak insan İsa'nın anası denebilirdi, yani *Teotokos* ya da *Deipara*, yani Tanrı'yı doğuran denemezdi, dense dense *Hristotokos* denebilirdi.

"Böyle düşünmek kötü mü?"

"Hem kötü hem değil..." Otto'nun sabrı tükeniyordu. "Nestorios gibi düşünüp Kutsal Meryem Ana'yı yine sevebilirsin, ama elbette ona daha az onur vermiş olursun. Hem sonra insan akıl sahibi bir varlığın bireysel özdeğidir ve eğer İsa'da iki insan var idiyse, o zaman iki akıl sahibi varlığın iki bireysel özdeği mi vardı? Bu gidişle nereye varırız? İsa bir gün bir şekilde, bir gün başka bir şekilde mi düşünüyordu diyeceğiz? Söz aramızda Rahip Johannes hain bir heretik değildir, ama gerçek dininin değerini anlaması için Hıristiyan bir imparatorla ilişkide olması iyi olur ve dürüst bir insan olduğu için kesinlikle dinini değiştirecektir. Ama oturup biraz tanrıbilim çalışmazsan bunları asla anlayamazsın. Sen açıkgöz bir çocuksun, Rahewin okuma, yazma, biraz hesap ve birkaç dilbilgisi kuralı öğretme konusunda iyi bir hoca, ama *trivium*[2] ve *quadrivium*[3] başka şeydir, tanrıbilime geçmek için diyalektik çalışman gerekir ve bunlar burada, Morimondus'ta öğrenemeyeceğin şeylerdir. Bir *studium*'a, büyük kentlerdeki okullar gibi bir okula gitmen gerekecek."

"Ama ben bir *studium*'a gitmek istemiyorum, ne olduğunu bile bilmiyorum."

2. Ortaçağ üniversitelerinde serbest sanatların, *quadrivium*'dan önce öğretilen üç tanesi (dilbilgisi, retorik, diyalektik). (ç.n.)

3. Ortaçağ üniversitelerinde serbest sanatların, *trivium*'dan sonra öğretilen dört tanesi (aritmetik, geometri, müzik, astronomi). (ç.n.)

"Ne olduğunu anlayınca, gitmek isteyeceksin. Bak evladım, herkes insan toplumunun üç güçten –savaşçılar, rahipler ve köylüler– meydana geldiğini söylüyor, bu belki de düne kadar doğruydu. Ama devir değişti, artık hukuk, felsefe öğrenen, gökcisimlerinin hareketini ve başka birçok şeyi inceleyen bir bilgin de, rahip olmasa da, onlar kadar önemli, ayrıca yaptığı şeylerle ilgili olarak ne piskoposa ne de kralına her zaman hesap vermek zorunda değil. Ve yavaş yavaş Bologna'da ya da Paris'te ortaya çıkan bu *studium*'lar, bir güç biçimi olan bilginin geliştirildiği ve yayıldığı yerler. Ben büyük Abélard'ın öğrencisiydim, Tanrı, çok günah işleyen, ama çok da acı çeken ve kefaretini ödeyen bu adama acısın. Başına gelen felaketten sonra, düşmanca bir öç yüzünden erkekliğinden olunca, rahip, ardından başrahip oldu, ve dünyadan uzak yaşadı. Ama en parlak döneminde Paris'te öğrencilerin hayran olduğu ve engin bilgisi nedeniyle nüfuzlu kişilerin saygı gösterdiği bir hocaydı."

Baudolino çok şey öğrendiği Otto'yu asla bırakmayacağını söylüyordu kendine. Ama onunla karşılaştığı günden bu yana ağaçlar tam dördüncü kez çiçek açacaktı ki, Otto'nun hayatı sıtmanın yol açtığı ateş nedeniyle artık pamuk ipliğine bağlıydı, tüm eklemleri ağrıyordu, ciğerleri kan toplamıştı ve her zamanki gibi kum döküyordu.

Arap ve Musevî hekimlerin de aralarında bulunduğu, Hıristiyan bir imparatorun bir piskoposa sunabileceği en iyi ve çok sayıda hekim, artık çok zayıflamış olan bedenine, sayısız sülükle işkence etmişti, ama –o derin bilginlerin bile anlayamadığı nedenlerden dolayı– kanının neredeyse tümü çekildikten sonra, daha da beter olmuştu, rahat bırakmasalardı belki bu kadar kötü olmayacaktı.

Otto baş ucuna önce Rahewin'i çağırmış, Friedrich'in yaptıklarının hikâyesini, çok kolay olduğunu söyleyerek, onun tamamlamasını istemişti: olayları anlatması ve eski metinlerden alınan sözleri imparatorun ağzından nakletmesi yeterliydi. Sonra Baudolino'yu çağırmıştı. "*Puer delictissimus*"[4] demişti ona, "ben gidiyorum. Geri döndüğüm de söylenebilir, hangi sözcüğün daha

4. "Sevimli çocuk" anlamında Latince sözcük. (ç.n.)

uygun olduğunu bilmiyorum, tıpkı yazdığım iki kentin hikâyesinin mi, yoksa Friedrich'in yaptıklarının hikâyesinin mi doğru olduğunu bilmediğim gibi..." (Anlıyor musun Soylu Nikotas, diyordu Baudolino, ölmek üzere olan ve iki gerçek arasında artık ayırım yapamayan bir hocanın itirafı bir gencin hayatında iz bırakabilir.) "Gitmekten ya da geri dönmekten memnun değilim, ama Tanrı böyle istiyor ve buyruklarını tartışırsam şu anda beni çarpabilir de, onun için bana verdiği bu az zamandan yararlanmak en iyisi. Dinle. İmparator'a Pirene Alpleri'nin ötesindeki kentlerin düşünce biçimlerini anlatmaya çalıştığımı biliyorsun. İmparator'un onları boyunduruğu altına almaktan başka çaresi yok, ve belki, kuşatmadan ve katliamdan başka bir yol bulunabilir. Öyleyse, İmparator senin sözünü dinlediği için ve her şeye rağmen o toprakların çocuğu olduğun için, hükümdarımızın istekleri ile senin şu kentlerinin istekleri arasında bir uzlaşma sağlamak için elinden geleni yap ki, mümkün olduğunca az insan ölsün ve sonunda herkes memnun olsun. Bunu yapabilmen için aklını çok iyi kullanmayı öğrenmen gerek, onun için İmparator'dan seni Paris'e eğitime göndermesini istedim. Bologna'ya değil, orada yalnızca hukukla ilgileniyorlar ve senin gibi uyanık biri *pandectae*'ye[5] burnunu sokmamalı, çünkü Yasa'ya yalan söylenemez. Paris'te retorik öğrenecek, şairleri okuyacaksın: retorik, doğru olduğundan emin olunmayan şeyi güzel bir biçimde söyleme sanatıdır ve şairlerin görevi güzel yalanlar uydurmaktır. Sonra biraz da tanrıbilim okuman iyi olur, ama bir tanrıbilimci olmaya çalışmadan, çünkü her şeye gücü yeten Tanrı'nın işleriyle şaka yapılmaz. Saraya döndüğünde iyi bir izlenim bırakmak için çok çalış, sonra orada mutlaka *ministeriales*[6] olursun, bu da bir köylü çocuğunun varabileceği en yüksek yerdir, bir şövalye gibi birçok soyluyla eşit olacaksın ve sadık bir biçimde manevî babana hizmet edebileceksin. Bütün bunları benim hatırım için yap ve istemeden onun sözcüklerini kullandıysam, İsa beni bağışlasın."

5. Eski Roma hukukçularına ait kararlar derlemesi. (ç.n.)

6. Ortaçağ'ın sonundan önce ortadan kalkan, nispeten ayrıcalıklı özel bir serf kategorisi. (yay.n.)

Sonra bir hırıltı çıkardı ve hareketsiz kaldı. Baudolino onun son nefesini verdiğini düşünüp gözlerini kapamak istemiş, ama Otto aniden ağzını yeniden açmış ve son soluğundan yararlanarak fısıldamıştı: "Baudolino, Rahip Johannes'in Kralhğı'nı unutma. Ancak o aranarak Hıristiyanlığın bayrağı Bizans'ın ve Kudüs'ün ötesine götürülebilir. Seni, İmparator'un inandığı birçok hikâyeyi uydururken duydum. Bu yüzden, bu krallık hakkında başka havadisler işitmesen bile, onları uydur. Dikkat et, senden yalan olduğunu düşündüğün şeyleri anlatmanı istemiyorum, bu günah olur, ama gerçek olduğuna inandığın şeyleri yalan olsa da anlatmanı istiyorum; bu erdemli bir davranıştır, çünkü kesinlikle var olan ya da meydana gelmiş olan bir şey hakkındaki kanıt eksikliğini telafi eder. Senden rica ediyorum: İranlıların ve Ermenilerin topraklarının ötesinde bir Johannes mutlaka var, Baktria'nın, Ekbatana'nın, Persepolis'in, Sus'un ve Arbeles'in[7] ilerisinde, Müneccim Krallar'ın torunu olan bir Johannes... Friedrich'i Doğu'ya gitmesi için teşvik et, çünkü tüm kralların en büyüğü olarak onu aydınlatacak olan ışık oradan geliyor... İmparator'u Milano ile Roma arasındaki balçıktan çekip çıkar... Ömrünün sonuna kadar oraya yapışıp kalabilir. Bir papanın hüküm sürdüğü bir krallıktan uzak dursun. Orada her zaman yarım bir imparator olacaktır. Unutma, Baudolino... Rahip Johannes... Doğu'nun yolu..."

"Bunu neden Rahewin'e değil de bana söylüyorsun, Üstat?"

"Çünkü Rahewin'in hayal gücü yok, o yalnızca gördüğü şeyi anlatabilir, hatta bazen onu bile anlatamaz, çünkü ne gördüğünü anlamaz. Oysa sen görmediğin şeyi bile hayal edebilirsin. Ah, neden bu kadar karanlık oldu?"

Baudolino bir yalancı olduğu için ona heyecanlanmamasını, akşam olduğunu söylemişti. Aslında saat öğlen tam on ikiyi vuruyordu, Otto artık kısılmış sesiyle gırtlağından ıslığa benzer bir hırıltı çıkarmıştı ve gözleri sanki bir tahtta oturan Rahip Johannes'ine bakıyormuş gibi açık ve sabit kalmıştı. Baudolino onun gözlerini kapatmış; içten gözyaşları dökmüştü.

7. Bugün Erbil. (yay.n.)

Otto'nun ölümüne üzülen Baudolino birkaç aylığına Friedrich'in yanına dönmüştü. İmparator'u yeniden görünce, İmparatoriçe'yi de göreceğini düşünerek avunmuştu ilk başlarda. İmparatoriçe'yi yeniden gördü ve daha da hüzünlendi. Unutmayalım ki, Baudolino on altı yaşına girmek üzereydi ve âşık olması önceleri kendisinin de çok az anladığı çocuksu bir heyecan gibi gözükse de, şimdi bilinçli bir arzuya ve gerçek bir acıya dönüşüyordu.

Sarayda kalıp hüzünlenmek yerine her sefere çıkışmda Friedrich'in peşinden gidiyordu ve hiç de hoşuna gitmeyen şeylere tanık olmuştu. Milanolular Lodi'yi ikinci kez yakıp yıkmışlar, daha doğrusu, önce yağmalamışlar, hayvanları, hayvan yemlerini ve evlerdeki eşyaları, kap kacağı alıp götürmüşler, sonra da tüm Lodi halkını surların dışına götürüp, şehirden cehennemin dibine kadar çekip gitmezlerse, kadın, yaşlı, çocuk dinlemeyip herkesi, hatta kundaktaki bebekleri bile kılıçtan geçireceklerini söylemişlerdi. Lodililer kentte yalnızca köpekleri bırakmışlar ve yağmur altında, atsız kalan senyörler dahil, herkes yürüyerek, kadınlar kucaklarında çocuklarla, düşe kalka, arada bir feci bir biçimde hendeklere yuvarlanarak kırlara doğru yola çıkmışlardı. Adda ve Serio arasında bir yere sığınmışlar, orada güç bela, üst üste yatıp uyudukları kırık dökük birkaç ev bulmuşlardı.

Ancak bu, Milanoluları tamamen sakinleştirmemişti, Lodi'ye geri dönmüşler, gitmek istemeyip de kalan birkaç kişiyi hapsetmişler, tüm asmaları ve bitkileri kesmişler, sonra da evleri ateşe vermişlerdi, böylece köpeklerin büyük bölümünü de ortadan kaldırmışlardı.

Bir imparatorun tahammül edeceği şeyler değildi bunlar, bu yüzden Friedrich, Burgundlar, Lorraine'liler, Bohemyalılar, Macarlar, Schwabenliler, Franklar ile akla gelebilecek daha bir sürü halktan oluşan büyük bir orduyla bir kez daha İtalya'ya inmişti. İlk iş olarak Montegezzone'de yeni bir Lodi kurulmuş, sonra Pavialıların ve Cremonalıların, Pisalıların, Luccalıların, Floransalıların ve Sienalıların, Vicenzalıların, Trevisoluların, Padovalıların, Ferraralıların, Ravennalıların, Modenalıların ve diğerlerinin coşkulu yardımlarıyla Milano'nun önüne ordugâh kurulmuştu, bu

kentlerin hepsi sırf Milano'yu küçük düşürmek için imparatorlukla birleşmişti.

Ve gerçekten de Milano'yu küçük düşürmüşlerdi. Yaz sonunda kent teslim olmuştu ve Milanolular kenti kurtarmak için, onlarla hiçbir alıp vereceği olmayan Baudolino'nun bile gururuna dokunan onur kırıcı bir törene katılmaya boyun eğmişlerdi. Yenilenler, af dileyenler gibi, piskopos da dahil olmak üzere, hepsi yalınayak ve üzerlerinde yırtık pırtık giysilerle, askerler boyunlarına asılı kılıçlarıyla, sırayla ağır ağır efendilerinin önünden geçmişlerdi. Bunun üzerine Friedrich, yeniden bağışlayıcı olmuş, küçük düşürülenlerle barış yapmıştı.

"Lodililere karşı bu kadar şiddet kullanıp sonra yelkenleri suya indirmeye değer miydi?" diyordu Baudolino. "Herkesin intihar andı içmiş gibi göründüğü ve birinin diğerine kendini öldürmesi için yardım ettiği bu topraklarda yaşamaya değer mi? Buralardan çekip gitmek istiyorum." Aslında Beatrix'ten de uzaklaşmak istiyordu, çünkü bir yerlerde, uzaklaşmanın bazen aşk hastalığına iyi geldiğini okumuştu (ama henüz, uzaklaşmanın tam tersine, tutku ateşini körükleyeceğini yazan kitapları okumamıştı). Böylece Friedrich'i görmeye, onu Paris'e yollaması için, Otto'nun öğüdünü anımsatmaya gitmişti.

İmparator üzgün ve öfkeliydi, odasmda bir ileri bir geri yürüyordu, bir köşede de Rainald von Dassel onun sakinleşmesini bekliyordu. Friedrich bir ara durmuş, Baudolino'nun gözlerinin içine bakmış ve şöyle demişti: "Sen şahidimsin delikanlı, ben İtalya kentlerini tek bir yasaya bağlamak için uğraşıyorum, ama her seferinde baştan başlamam gerekiyor. Yoksa yasamda mı bir hata var? Yasamın doğru olduğunu kim söylüyor?" Baudolino da neredeyse hiç düşünmeden söze girmiş ve: " Soylu Efendim, böyle düşünmeye başlarsan işin içinden çıkamazsın, nitekim bir imparator işte bunun için vardır, o aklına doğru fikirler geldiği için imparator değildir, ama fikirler, onun aklına geldiği için doğrudur, çünkü onun aklına gelir, o kadar" demişti. Friedrich ona bakmış, sonra Rainald'a şöyle demişti: "Bu çocuk hepinizden daha iyi ko-

nuşuyor! Bu sözcükler bir de iyi Latince'yle söylense, mükemmel olur!"

"*Quod principi placuit legis habet vigorem*, prensin hoşuna giden her şey yasadır" dedi Rainald von Dassel. "Evet, çok makul ve kesin geliyor insanın kulağına. Ama bunun İncil'de de yazılı olması gerekir, yoksa herkesi, bu harika fikri kabul etmeye nasıl ikna edebiliriz?"

"Roma'da olup bitenleri çok iyi gördük" diyordu Friedrich, "kendimi papaya yağlattığımda, onun gücünün benimkinden üstün olduğunu *ipso facto*[8] kabul ettim, papayı boğazından yakalasaydım ve Tevere'ye atsaydım, toprağı bol olsun Attila gibi Tanrı'nın kırbacı olurdum... Kendisini benden üstün görmeden benim yasalarımı, yetkilerimi tanımlayacak birini hangi cehennemde bulurum? Yok böyle biri dünyada."

"Belki böyle bir güç yoktur, ama bilgi vardır" demişti Baudolino bunun üzerine.

"Ne demek istiyorsun?"

"Piskopos Otto bana bir *studium*'un ne olduğunu anlattığında, bu hoca ve öğrenci topluluklarının kendi başlarına işlediğini söylüyordu: dünyanın her yerinden öğrenciler geliyormuş ve hükümdarlarının kim olduğu önemli değilmiş, hocalara parayı öğrenciler ödediğinden hocalar sadece öğrencilerine bağlıymış. Bologna'da da hukuk hocalarıyla işler böyle yürüyor, Paris'te de öyle; orada önceleri hocalar katedral okulunda eğitim veriyorlardı, onun için de piskoposun emrindeydiler, ama bir gün çekip gittiler ve Sainte-Geneviève Dağı'nda eğitim vermeye başladılar, artık ne piskoposa, ne de krala kulak asmadan gerçeği keşfetmeye çalışıyorlar."

"Kralları olsaydım, gösterirdim ben onlara günlerini. Her neyse, nasıl oluyor bu peki?"

"Bir yasa yapıp, Bolognalı hocaların her güçten, hem senden, hem papadan, hem de başka herhangi bir hükümdardan, gerçekten bağımsız olduklarını ve yalnızca hukukun hizmetinde olduklarını kabul edersen, olur işte. Sen dünyada tek olan bu şerefe eriştikten sonra, onlar da doğru düşünceye, doğal ışığa ve gelene-

8. "Fiilen, durum gereği" anlamında Latince sözcük. (yay.n.)

ğe göre tek hukukun Roma hukuku ve onu temsil eden tek kişinin Kutsal Roma imparatoru olduğunu açıklarlar ve elbette, Soylu Rainald'ın da çok güzel söylediği gibi, *Quod principi plaquit habet legis vigorem.*"

"Neden böyle bir şey söylemek zorunda olsunlar ki?

"Çünkü sen karşılığında onlara bunu söyleyebilme hakkı veriyorsun, hiç de az bir şey değildir bu. Böylece sen memnun onlar memnun, ve babam Gagliaudo'nun dediği gibi siz, yani sen ve onlar bir demir fıçının içinde güvende olursunuz."

"Böyle bir şeyi kabul etmezler" diye homurdanıyordu Rainald.

"Yok, tam tersine ederler" diyen Friedrich'in yüzü aydınlanıyordu, "göreceksin bak, kabul edecekler. Ama bir koşulum var, bu açıklamayı önce onlar yapsın, sonra ben onlara bağımsızlıklarını vereyim, aksi takdirde herkes rüşvet karşılığında bu açıklamayı yaptıklarını düşünür."

"Bence, öyle de yapsanız böyle de yapsanız, aranızda anlaştığınızı söyleyen biri yine de çıkacaktır" diye yorumda bulunmuştu Baudolino, kuşkucuydu "Ama, İmparator bile alçakgönüllülükle gidip onlara düşüncelerini sorduktan sonra, kalkıp Bolognalı hukukçuların beş para etmediğini söyleyecek biri çıkacak mı, görmek isterim doğrusu. Bu noktada söyledikleri İncil'in sözleridir."

Nitekim o yıl ikinci kez büyük bir diyetin toplandığı Roncaglia'da işler tam öyle gitmişti. Baudolino için bu diyet her şeyden önce büyük bir gösteri olmuştu. Rehawin'in ona söylediği gibi her yanda dalgalanan bayraklar, armalar, renkli çadırlar, tüccarlar ve jonglörler yüzünden gördüklerinin bir sirk gösterisi olduğunu düşünmemeliydi; Friedrich, Po'nun bir kıyısına saygınlığının Roma'dan geldiğini hatırlatmak için, tipik bir Roma ordugâhı kurdurmuştu. Ordugâhın ortasında, bir tapınak gibi, imparator çadırı yer alıyordu ve derebeylerin, senyörlerin ve vasalların çadırları da çevresinde bir taç oluşturuyordu. Friedrich'in tarafında Köln başpiskoposu, Bamberg piskoposu, Praglı Daniel, Konrad von Augsburg ve daha birçok kişi vardı. Nehrin diğer kıyısında papalık elçisi kardinal, Aquileia patriği, Milano başpiskoposu, Torino, Alba, İvrea, Asti, Novara, Vercelli, Terdona, Pavia, Como, Lodi,

Cremona, Piacenza, Reggio, Modena, Bologna piskoposları ve daha kimler yoktu ki. Bu görkemli ve gerçekten evrensel toplantıya başkanlık ederek, Friedrich görüşmeleri başlatmıştı.

Kısa keseyim (diyordu Baudolino, Niketas'ı imparatorluğun belagat, hukuk ve kilise işleriyle sıkmamak için), Bolognalı dört hukukçu, yani en ünlüleri ve Büyük İrnerius'un öğrencileri, İmparator'un itiraz kabul etmez yetkileri konusunda öğretisel bir görüş belirtmek için Friedrich'e yollanmıştı ve içlerinden üçü, Bulgaro, Jacobo ve Ugo di Porta Ravegnana, Friedrich'in istediği gibi konuşmuş, yani İmparator'un yetkisinin Roma hukukuna dayandığını söylemişlerdi. Değişik görüşte olan yalnızca Martino adında biriydi.

"Friedrich gözlerini oymuştur onun" diyordu Niketas.

"Hayır, hiç de öyle olmadı" diye yanıtlıyordu Baudolino onu, "siz Rumlar onun bunun gözünü oyuyor ve büyük İustinianos'unuzu unutarak hukukun nerede olduğunu anlamıyorsunuz. Hem sonra Friedrich, Bologna Okulu'nun özerkliğinin tanındığı *Constitutio Habita*'yı resmen ilan etmişti ve okul özerk olduğu için Martino istediğini söyleyebilirdi ve İmparator bile onun kılına dokunamazdı. Eğer dokunsaydı, hukukçuların özerkliği kaybolacaktı, özerk olmadıkları için de görüşlerinin hiçbir değeri olmayacaktı ve Friedrich bir zorba gibi görülecekti."

Çok iyi, diye düşünüyordu Niketas, Bay Baudolino bana imparatorluğu kendisinin kurduğunu ve gücü sayesinde, ağzından çıkan her şeyin gerçek olduğunu söylemek istiyor. Gerisini dinleyelim bakalım.

Bu arada Cenevizliler içeri girip bir sepet meyve getirmişlerdi, çünkü gün yarılanmıştı ve Niketas'ın gücünü toplaması gerekiyordu. Yağmalamanın sürdüğünü ve evden çıkmamanın daha iyi olduğunu söylediler. Baudolino yeniden anlatmaya başlamıştı.

Friedrich, henüz sakalı bile çıkmamış olan ve Rahewin gibi bir budala tarafından eğitilen bir çocuğun böyle keskin fikirleri olursa, bir de Paris'e okumaya yollanırsa kim bilir ne olur, diye düşünüp karar vermişti. Onu sevgiyle kucaklamış, gerçek bir bilgin olmasını öğütlemişti, kendisi devlet görevleri ve askerî işler yüzün-

den gerektiği gibi bir eğitim almaya hiç vakit bulamamıştı. İmparatoriçe alnına bir öpücük kondurarak (Baudolino'nun nasıl kendinden geçtiğini tahmin edin artık) onunla vedalaşmış ve şöyle demişti (o olağanüstü kadın, bir imparator eşi ve kraliçe olsa da, okuma yazma biliyordu): "Bana yaz, nasıl olduğunu ve neler yaptığını anlat. Saray yaşamı tekdüze. Mektupların bana güç verecektir."

"Yazacağım, söz veriyorum" demişti Baudolino, huzurda bulunanlarda kuşku uyandıracak bir coşkuyla. Ama kimse kuşkulanmadı (Paris'e gitmek üzere olan genç bir oğlanın coşkusu kimin umurunda!) belki Beatrix'in dışında. Gerçekten de sanki onu ilk kez görüyormuş gibi baktı ve bembeyaz yüzü birden pembeleşti. Ama Baudolino, yere bakmak zorunda kaldığı bir reveransla salondan çıkmıştı bile.

6

Baudolino Paris'e gider

Baudolino Paris'e gitmekte biraz geç kalmıştı, çünkü o okullara on dört yaşından da önce giriliyordu ve o ise iki yaş daha büyüktü. Ama Otto'dan çok şey öğrenmişti, bu yüzden başka şeyler yapmaya daha çok zaman ayırıyordu, zaten her dersi izlemek gibi bir kaygısı yoktu.

Bir arkadaşıyla, Köln şövalyesinin oğluyla birlikte yola çıkmıştı, arkadaşı, babasının karşı çıkmasına rağmen, onda vaktinden önce gelişmiş şairlik yeteneklerini yücelten annesinin desteğiyle, askerliği değil, serbest sanatları[1] seçmişti, zaten Baudolino onun asıl adını unutmuş, hatta belki de hiç öğrenmemişti. Şair diyordu ona ve onu sonradan tanıyanlar da bu adla çağırdılar onu. Baudolino Şair'in hiç şiir yazmadığını çabuk keşfetti, ama yazmak istediğini söylemişti. Hep başkalarının şiirlerini okuduğundan, sonunda babası bile oğlunun Musa'larını[2] arkasından gitmesi gerektiğine ikna olmuş ve cebine kıtı kıtına geçinmesine yetecek kadar para koyup, gitmesine izin vermişti, Köln'de yaşamasına yeten o azıcık paranın Paris'te yetip artacağını düşünmüş, ama yanılmıştı.

Baudolino Paris'e varır varmaz, İmparatoriçe'ye verdiği sözü tutmak istemiş ve ona birçok mektup yazmıştı. Başlangıçta, o çağrıya boyun eğerek içindeki ateşi yatıştıracağını düşünmüştü, ama sonra gerçek hislerini söyleyemeden, kusursuz ve ince harflerle Paris'i anlatarak yazmanın ne kadar acı verici olduğunu keşfetmişti. Paris çok güzel bir havanın solunduğu, güzel kiliselerle

1. Ortaçağ'da okullarda ve üniversitelerde okutulan ve *trivium* ile *quadrivium* olarak iki bölüme ayrılan çeşitli ders kolları. (yay.n.)

2. Yüce sanatların perisi olan dokuz tanrıçadan her biri. (ç.n.)

dolu bir kentti, yağmur yağmadığı zamanlar geniş ve açık bir gökyüzü vardı, zaten günde bir iki kereden fazla yağmur yağmıyordu, ve neredeyse hiç bitmek bilmeyen sislerden gelen biri için burası sürekli ilkbaharın yaşandığı bir yerdi. Ortasında iki adanın bulunduğu kıvrımlı bir nehir vardı ve içecek su çok güzeldi ve surların hemen ardında, büyük Saint-Germain Manastırı'nın yanında çayırlık alanları andıran balsam kokulu yerler vardı, öğleden sonraları top oynayarak çok güzel vakit geçiriliyordu oralarda.

İmparatoriçe'ye ilk günlerde çektiği sıkıntıları yazmıştı, evleri kiraya verenler tarafından soyulmadan, arkadaşıyla paylaşacağı bir oda bulması gerekiyordu. Yüksek fiyata oldukça geniş, içinde bir masa, iki peyke, kitaplar için raflar ile bir sandık olan bir oda bulmuşlardı. Ayrıca odada, üzerinde devekuşu tüyünden bir yorgan bulunan yüksekçe bir yatak ile üzerinde kaz tüyünden bir yorgan bulunan ve küçük tekerleri sayesinde gündüzleri diğer yatağın altına sokulabilen bir yatak vardı. Mektupta, yatakların paylaşımında yaşadıkları kısa bir kararsızlıktan sonra, iki oda arkadaşının en rahat yatağı seçmek için her akşam satranç oynayacakları yazmıyordu, çünkü satranç, sarayda pek iyi gözle bakılan bir oyun değildi.

Bir başka mektupta da sabahları erken uyandığını, çünkü derslerin saat yedide başladığını ve öğleden sonra geç saatlere kadar sürdüğünü anlatıyordu. Hocaları dinlemeye koca bir ekmek dilimi ve bir çanak dolusu şarapla hazırlanıyordu, dersler ahır gibi bir yerde yapılıyordu, yere, samanların üzerine oturuluyordu, içerisi dışarısından daha soğuk oluyordu. Beatrix üzülmüş ve şaraptan kısmamasını, yoksa delikanlının gün boyunca kendini halsiz hissedeceğini yazmış ve sadece çok ağır olan kitaplarını taşıması için değil –zaten kitap taşımak yüksek tabakadan birine yakışmazdı– odun alması ve odadaki ocağı zamanında, akşam içerisi sıcak olacak şekilde yakması için bir hizmetkâr tutmasını tembih etmişti. Ve tüm masrafları için kırk Susa lirası yollamıştı, o parayla bir öküz dahi alınırdı.

Hizmetkâr tutulmamış ve odun alınmamıştı, çünkü iki yorgan geceleri rahat rahat yeterli oluyordu ve para daha akıllıca harcan-

mıştı, çünkü akşamlar, çok iyi ısıtılmış meyhanelerde geçiriliyordu ve oralarda, derslerle geçen bir günün sonunda, hizmet eden kızların popolarını elleyerek, iyi karın doyurulabiliyordu. Hem sonra, Gümüş Kalkan, Demir Haç ya da Üç Şamdan gibi adlar taşıyan bu lokantalarda bir testi şarabı bitirip diğer testiye geçmeden, domuz ya da tavuk yahnisi, güvercin ya da kaz kızartması ve eğer daha yoksulsan, işkembe ya da koyun etiyle güç toplanabiliyordu. Ama Şair masraflı bir arkadaştı, çünkü içtiği şaraplarla şu Susa öküzünü gittikçe zayıflatıyordu.

Baudolino, tüm bu ayrıntıları atlayarak, öğretmenlerini ve öğrendiği güzel şeyleri yazmıştı. Beatrix onun öğrenme arzusunu tatmin etmesini sağlayan bu açıklamalara karşı çok duyarlı davranıyor ve Baudolino'nun dilbilgisinden, diyalektikten, retorikten, aritmetikten, geometriden, müzikten ve astronomiden söz ettiği mektupları birkaç kez okuyordu. Ama Baudolino gittikçe kendini bir kalleş gibi hissediyordu, çünkü yüreğini sıkıştıran şeylerin yanı sıra diğer yaptıklarını, ne bir anneye, ne bir kız kardeşe, ne bir imparatoriçeye, üstelik sevilen kadına söylenemeyecek şeyleri ona anlatmıyordu.

Özellikle top oynanıyordu, bu doğruydu, ama Saint-Germain Manastırı'nda yaşayanlarla kavga edildiği de oluyordu ya da farklı ülkelerden gelen öğrenciler arasında, mesela Picardie'liler ile Normanlar, birbirlerine hakaret ettikleri anlaşılsın diye Latince küfredilirdi. Bütün bunlar Kraliyet Denetçisi'nin hoşuna gitmezdi ve huzursuzluk çıkaranları yakalamaları için muhafızlarını yollardı. Bu durumda öğrencilerin aralarındaki bölünmeleri bir kenara bırakmaları ve muhafızlara karşı koymak için bir araya gelmeleri doğaldı.

Dünyada Denetçi'nin muhafızları kadar rüşvet alan kimse yoktu: yani bir öğrenci yakalandığında, muhafızların onu bırakmasını sağlamak için herkes elini cebine atmalıydı. Bu da Paris zevklerini daha da pahalı hale getiriyordu.

Bir de, aşk macerası olmayan bir öğrenci arkadaşları tarafından alaya alınırdı. Ne yazık ki, bir öğrenci için ulaşılması en güç şey, kadınlardı. Çok az kız öğrenci vardı ve hâlâ, sevgilisinin üreme organlarının kesilmesine neden olan güzel Héloïse'le ilgili ef-

saneler ağızdan ağıza dolaşıyordu, aslında öğrenci olmak başka –adın çıkıyordu, ama sonuçta hoş görülüyordun– büyük ve mutsuz Abélard gibi filozof ve tanrıbilimci olmak başkaydı. Para karşılığı aşkla fazla keyif sürülemezdi, çünkü pahalıya mal oluyordu, bu yüzden meyhanede veya handa çalışan etli butlu bir kızın ya da mahalleden bir kızın peşine düşmek gerekirdi, ama mahallede körpe kızlardan çok erkek öğrenci vardı.

Ya da en azından Cité Adası'nda umursamaz havalarda, ama çapkın bakışlarla gezip tozarak, iyi tabakadan hanımları baştan çıkarabilmek gerekirdi. Grève Meydanı'ndaki kasapların karıları aşırı arzulu olurlardı, kocaları mesleklerinde şerefli bir kariyer edindikten sonra hayvan kesmez, bir senyör gibi davranıp et pazarını yönetirlerdi. Sığır doğrayarak doğan ve ileri yaşta refaha kavuşan bir kocaya sahip karılar yakışıklı öğrencilerin cazibesine karşı hep duyarlıydılar. Ama bu hanımlar kürklerle süslü gösterişli elbiseler giyer, mücevherlerle bezeli gümüş kemerler takarlardı, bu nedenle onları, yasa izin vermese de aynı şekilde giyinmeye cüret eden lüks fahişelerden ilk bakışta ayırt etmek güçtü. Bu da, öğrencileri bazı talihsiz yanlış anlamalarla karşı karşıya bırakıyordu, sonra da arkadaşlarının alay konusu oluyorlardı.

Eğer gerçek bir hanımın ya da el değmemiş bir genç kızın gönlü fethedilirse, er veya geç kocalar ve babalar durumu fark eder ve kavga çıkardı, hatta bazen silahlar konuşur, hatta ölenler ya da yaralananlar olurdu, ama hemen hemen her zaman koca ya da baba kaybederdi ve bunun üzerine ortaya çıkan Kraliyet Denetçisi'nin muhafızlarıyla dövüşülürdü. Baudolino kimseyi öldürmemişti ve genelde kavgalardan da uzak dururdu, ama bir kocayla (ve kasapla) bir meselesi olmuştu. Aşkta ateşli ama kavgada ihtiyatlı olan Baudolino, aldatılan koca, şu hayvanları asmaya yarayan çengellerden birini havada sallayarak odaya girdiğinde, hemen pencereden atlamayı denemişti. Ama, atlamadan önce pek yerinde olarak yüksekliği hesaplarken, yanağından yaralanmış, böylece bir kılıç erbabına yaraşır biçimde yüzünü sonsuza dek bir yara iziyle süslemişti.

Öte yandan halktan kızları tavlamak da o kadar kolay bir iş de-

ğildi ve uzun süre peşlerinden koşmayı (dersleri asma pahasına) ve ayrıca günlerce pencereden gözetlemeyi gerektiriyordu, bu da çok sıkıcıydı. Bu nedenle kızları tavlama hayalleri bir kenara bırakılır ve yoldan geçenlere su atılır ya da kadınlar hedef alınarak ağza yerleştirilen bir boruyla bezelye fırlatılırdı, hatta bazen aşağıdan geçen öğretmenler alaya alınır, öfkelenirlerse grup halinde evlerine kadar arkalarından gidilir, pencerelerine taş atılırdı, çünkü ne de olsa onların paralarını ödeyenler öğrencilerdi ve bu da onlara bazı haklar veriyordu.

Sonuçta Baudolino Niketas'a, Beatrix'ten gizlediği şeyleri anlatıyordu, yani Paris'te *trivium* ve *quadrivium* ya da Bologna'da hukuk ya da Salerno'da tıp ya da Toledo'da büyücülük okuyan, ama görgü kurallarını öğrenmeyen şu bilginlerden biri gibi yetiştiğini itiraf ediyordu. Niketas kızsın mı, şaşırsın mı, gülsün mü bilemiyordu. Bizans'ta yalnızca, hali vakti yerinde ailelerin çocukları için, küçük yaşlardan itibaren dilbilgisi öğrenilen ve başkalarının acılarını hafifletmeyi öğreten kitapların ve klasik kültürün başyapıtlarının okunduğu okullar vardı; on bir yaşından sonra şiir ve retorik öğrenilir, Antikçağ yazarlarının edebî örneklerine uygun yazılar yazılırdı; kullanılan sözcükler ne kadar olağandışı, sözdizimi yapısı ne kadar karmaşık olursa, imparatorluk yönetiminde parlak bir gelecek için o kadar hazır oldukları düşünülürdü. Ama sonra, ya bir manastırda bilgin olunur ya da özel hocaların gözetiminde hukuk ya da astronomi gibi şeyler öğrenilirdi. Ama bu ciddi bir öğrenim olurdu, oysa Paris'te öğrenciler çalışmanın dışında her şeyi yapıyorlardı galiba.

Baudolino onu düzeltiyordu: "Paris'te de çok çalışılıyordu. Örneğin, ilk yıllardan sonra öğrenciler tartışmalarda yer almaya başlıyordu ve tartışmalarda karşı görüş bildirme ve karar alma, yani bir sorunun nihaî çözümüne ulaşma öğreniliyordu. Hem sonra derslerin bir öğrenci için en önemli şey olduğunu düşünmemeli ve meyhaneleri zaman kaybedilen yerler olarak görmemelisin. *Studium*'un güzel olan yanı, öğreniyor olman, evet, öğretmenlerden öğreniyorsun, ama arkadaşlarından daha çok şey öğreniyor-

sun, özellikle de senden büyük olanlardan, sana okuduklarını anlattıklarında, dünyanın harika şeylerle dolu olduğunu düşünüyor ve hepsini tanımak için, ömrün tüm dünyayı dolaşmaya yetmeyeceğinden bütün kitapları okumaktan başka çaren kalmıyor."

Baudolino Otto'nun yanındayken çok kitap okuyabilmişti, ama dünyada Paris'teki kadar çok kitap olabileceğini düşünmemişti. Herkese verilmiyordu bu kitaplar, ama şansından ya da derslere sık sık katıldığından, Abdül çıkmıştı karşısına.

"Abdül'ün kütüphanelerle ne ilgisi olduğunu anlatabilmek için bir adım geriye gitmem gerekiyor, Soylu Niketas. Evet, bir sabah, her zamanki gibi ısıtmak için parmaklarıma hohlayarak ders izliyordum, popom da donmuştu, çünkü samanlar o kış günlerinde tüm Paris'te olduğu gibi buz kesilmiş zemini fazla korumuyordu, yanımdaki bir gence gözüm takıldı, yüzünün renginden Sarazen olduğunu düşündüm, ama saçları kızıldı, bu da Araplarda görülmüş bir şey değildi. Dersi izliyor muydu, yoksa düşüncelere mi dalmıştı, bilmiyorum, ama bakışları boşlukta yitip gitmişti. Ara sıra titreyerek üzerindeki giysilerini çekiştiriyordu, sonra yeniden havaya bakmaya başlıyordu ve ara sıra tahtasına bir şeyler çiziktiriyordu. Kafamı uzattım ve tahtanın yarısına sinek pisliğini andıran Arap harfleriyle, geri kalanına da Latince'ye benzeyen, ama Latince olmayan, hatta bana vatanımın lehçelerini anımsatan bir dilde yazdığını fark ettim. Uzun sözün kısası, ders bitiminde onunla konuşmaya karar verdim; uzun zamandır konuşacak birini arıyormuş gibi, nazik bir biçimde karşılık verdi; arkadaş olduk, nehir kıyısında yürümeye başladık ve bana öyküsünü anlattı."

Evet, gencin adı Abdül'dü, tam bir Mağribî adıydı, ama annesi Hibernialıydı, bu da o kırmızı saçları açıklıyordu, çünkü o uzak adadan gelen herkes böyleydi; ve tuhaflıklarıyla, hayalperestlikleriyle ünlüydüler. Babası Provence'lıydı, Kudüs'ün fethinden sonra, elli yıl kadar önce denizaşırı topraklara yerleşen bir aileden geliyordu. Abdül'ün anlatmaya çalıştığı gibi, denizaşırı krallıkların bu Frank soyluları, fethettikleri halkların geleneklerini benim-

semişti, kafalarına sarık takıp Türk işi şeyler giyer, düşmanlarının dillerini konuşurlardı ve neredeyse Kuran'ın dinî buyruklarını da uygulayacaklardı. Kızıl saçlı bir Hibernialının (yarı yarıya) adının Abdül olmasının nedeni buydu, yüzü de o doğduğu Suriye'nin güneşiyle yanmıştı. Arapça düşünüyordu ve Provence dilinde, annesinden duyduğu Kuzey'in buzlu denizlerinin eski zaman sagalarını anlatıyordu.

Baudolino ona hemen, Paris'e yeniden iyi bir Hıristiyan olmak ve iyi bir dil, yani Latince'yi iyi konuşmak için mi geldin diye sormuştu. Abdül Paris'e geliş nedenleri hakkında fazla bir şey söylemiyordu. Başına gelen ve kaygı verici gibi görünen bir şeyden, daha çocukken maruz kaldığı bir tür korkunç sınamadan söz ediyordu, öyle ki soylu annesi ve babası kim bilir hangi intikamdan kurtarmak için onu Paris'e yollamaya karar vermişti. O konu açıldığında Abdül düşüncelere dalıyor, bir Mağribî'nin kızarabileceği kadar kızarıyor, elleri titriyordu, Baudolino da konuyu değiştirmeye karar veriyordu.

Delikanlı zekiydi, Paris'te geçirdiği birkaç aydan sonra Latince ve yerel halk dilini konuşuyordu, kentin (belki de tüm Hıristiyan dünyasının) en büyük bilim yuvalarından biri ve İskenderiye Kütüphanesi'nden daha zengin bir kütüphaneye sahip Saint-Victor Manastırı'nda rahip olan bir amcasının yanında kalıyordu. Baudolino ve Şair'in ileriki aylarda, Abdül aracılığıyla, o evrensel bilim yuvasına nasıl girdikleri şimdi anlaşılıyor.

Baudolino, Abdül'e ders sırasında ne yazdığını sormuştu, arkadaşı da ona Arapça notların hocanın diyalektik hakkında söylediği bazı şeylerle ilgili olduğunu, çünkü Arapça'nın, hiç kuşkusuz, felsefe için en uygun dil olduğunu söylemişti. Öbür şeylere gelince, Provence dilinde yazılmıştı. Onlardan söz etmek istemiyordu, uzun süre söylemekten kaçmdı, ama gözleri onun ısrar etmesini istiyormuş gibiydi ve sonunda Baudolino'nun anlayacağı dile çevirdi. Bir şiirdi ve aşağı yukarı şöyle diyordu: *Ah, uzak diyarlardaki sevgilim –yüreğim senin için yanıyor... ey benim çiçek açmış pencerem, ey bilinmeyen sevgilim, ey hayat arkadaşım.*

"Şiir mi yazıyorsun?" diye sormuştu Baudolino.

"Şansonlar[3] söylüyorum. Hissettiklerimi dile getiriyorum. Ben uzaklardaki bir prensese âşığım."

"Bir prensese mi? Kim peki?"

"Bilmiyorum. Onu gördüm, daha doğrusu tam görmedim, ama görmüş sayılırım, Kutsal Topraklar'da tutsakken... neyse, henüz sana anlatmadığım bir serüven yaşarken. Yüreğim yanıp tutuştu ve bu soylu hanımı sonsuza dek seveceğime yemin ettim. Ömrümü ona adamaya karar verdim. Belki bir gün onu bulacağım, ama o günün gelmesinden de korkuyorum. İmkânsız bir aşk için yanıp tutuşmak o kadar güzel ki!"

Baudolino tam ona, babasının söylediği gibi, aferin sana uyanık, diyecekti ki, aklına kendisinin de imkânsız bir aşk için (Beatrix'i görmüş olsa bile ve hatta hayali geceleri hep gözünde canlansa bile) yanıp tutuştuğu gelmiş ve arkadaşı Abdül'ün yazgısı karşısında duygulanmıştı.

İşte böylece, güzel bir dostluk başlamıştı. O gece Abdül, Baudolino'nun hiç görmediği, üzerinde bir sürü gerili tel bulunan bir aletle, Şair ile Baudolino'nun kaldıkları odaya gelmiş ve parmaklarını o tellerin üzerinde gezdirerek bir şanson söylemişti:

Derenin ve çeşmenin suyu
aydınlandığında ve her zamanki gibi,
yabangülü çiçek açtığında,
ağaç dalında bülbül,
değişik ve ince ötmeye başlayıp,
tatlı tatlı şakıdığında,
ben de eşlik ederim ona şarkımla.

Ah uzaklardaki sevdiğim,
senin için yanıyor yüreğim,
yoktur derdimin dermanı
eğer sana dönmezsem,
sıcaklığını hissetmezsem,

3. Ortaçağ'da ve Rönesans'ta yaygın, Fransızlara özgü şarkı biçimi. (yay.n.)

ey benim çiçekli pencerem
ey esrarengiz sevgilim, ey canım eşim.
Yanımda değilsin diye
ateşlerde yanıp tutuşuyorum.
Senin güzelliğine sahip, Tanrı'nın izniyle
dünyada yaşayan, kimseyi görmedim,
ne Hıristiyanını, ne Yahudisini, ne de Müslümanını.
Kimdir senin aşkına layık insan?

Gece gündüz,
ey sevdiğim, senin adını anıyorum;
aklımı yitireceğim aşkımdan,
sana olan arzum, güneşi karartıyor.
Bir diken gibi batıyor
bana hayat veren o acı,
ve bir gözyaşı ıslatıyor yanağımı.

Melodi hoştu, mısralar arasındaki ahenk bilinmeyen ve bastırılmış tutkuları uyandırıyordu ve Baudolino Beatrix'i düşünmüştü.

"Yüce Tanrım" demişti Şair, "ben neden böyle güzel mısralar yazamıyorum?"

"Ben şair olmak istemiyorum. Yalnız kendim için şarkı söylüyorum. İstersen bu şiiri sana armağan edebilirim" demişti Abdül, duygulanarak.

"Ya daha neler" diye tepki göstermişti Şair, "Provence dilinden Germence'ye çevirirsem, bir boka benzemez..."

Abdül o arkadaş grubunun üçüncü kişisi olmuştu; Baudolino Beatrix'i düşünmemeye çalışırken, o kör olası kızıl saçlı Mağribî kahrolası çalgısını alıp Baudolino'nun yüreğini yakan şansonlar söylüyordu:

Yapraklar arasındaki bülbül
aşk verir, aşk isterse,
eşi de ona yanıt verirse,

şarkısına karışırsa
dere suyunun sesi
kırların neşesi,
o zaman sevinç dolar bu yüreğim.

Dostlukla doluyor
ruhum, ve onun aşkından başka
bir armağan istemiyor,
odur bu hasta yüreğimi
acı tatla
hemen avutan.

Baudolino bir gün uzaklardaki imparatoriçesi için kendisinin de şansonlar yazacağını düşünüyordu, ama nasıl yapıldığını pek iyi bilmiyordu, çünkü ne Otto ne de Rehawin, birkaç kutsal ilahinin dışında, ona şiirden asla söz etmemişlerdi. Şimdilik Abdül'den genelde Saint-Victor Kütüphanesi'ne girmek için yararlanıyordu, derslerden çaldığı uzun sabah saatlerini, dilbilgisi elkitapları yerine, harika metinler, Plinius'un hikâyelerini, *İskender'in Romanı*'nı, Solinus'un coğrafyasını ve İsidoro'nun etimolojilerini mırıl mırıl okuyarak geçiriyordu.

İnsanları yedikten sonra ağlayan, üstçenesini oynatan ve dili olmayan büyük suyılanları ile timsahların yaşadığı uzak ülkeleri okuyordu; yarı insan yarı at suaygırlarını; eşek bedenli, geyik kalçalı, aslan göğüslü ve bacaklı, at ayaklı, çatal boynuzlu, kulaklarına kadar açılan bir ağızdan neredeyse insan sesi çıkaran ve diş yerine tek bir kemiği bulunan, beyaz dişkılı hayvanı okuyordu. Dizinde eklem olmayan insanların, dilsiz adamların, kocaman kulakları olan ve onlara sarınarak vücutlarını soğuktan koruyan insanların ve tek ayakla çok hızlı koşan yaratıkların yaşadığı ülkeleri okuyordu.

Kendisine ait olmayan şansonları Beatrix'e yollayamadığından (onları kendi yazmış olsaydı bile yollamaya cesaret edemezdi), sevgiliye nasıl çiçek ya da mücevher yollanırsa, o da öğrenmekte olduğu tüm bu şaşırtıcı bilgileri ona armağan etmeye karar verdi.

Böylece ona, un ve bal ağaçlarının yetiştiği kırları, havanın açık olduğu günlerde tepesinde Nuh'un gemisinin kalıntılarının görüldüğü Ağrı Dağı'nı ve o tepeye ulaşanların, Nuh Benedicite'yi[4] okuduklarında şeytanın kaçtığı deliğe parmaklarıyla dokunduklarını anlatıyordu. Ona, Arnavutluk'tan söz ediyor, oradaki insanların dünyanın en beyaz insanları olduklarını ve kedi bıyıkları gibi seyrek kılları olduğunu söylüyordu; bir ülke vardı, insan doğuya döndüğünde gölgesi sağına düşüyordu; insanları çok vahşi bir ülke vardı, çocuklar doğduğunda büyük yas tutuluyor, öldüklerinde de büyük şenlikler düzenleniyordu; köpek büyüklüğünde karıncaların koruduğu çok yüksek altın dağların yer aldığı toprakları ve erkekleri sınır bölgelerinde tutan savaşçı kadınların, Amazonların yaşadığı yerleri anlatıyordu; bu kadınlar erkek çocuk dünyaya getirdiklerinde onu ya babaların yanına yolluyor ya da öldürüyorlardı, kız çocuk doğurduklarında kızgın demirle göğsünü dağlıyorlardı; yüksek tabakadansa kalkan taşıyabilsin diye sol göğsünü, alt tabakadansa, ok atabilsin diye sağ göğsünü. Ve Yeryüzü Cenneti dağından doğan dört nehirden biri olan ve Hindistan çöllerinde akan, yer altına girip Atlas Dağı yakınlarında yeniden yeryüzüne çıkan, sonra Mısır'ı boydan boya kat ederek denize dökülen Nil'i anlatıyordu.

Ama Baudolino Hindistan'a geldiğinde Beatrix'i neredeyse unutuyordu ve başka hayallere dalıyordu, çünkü oralarda, eğer gerçekten varsa, Otto'nun sözünü ettiği şu Rahip Johannes'in Krallığı'nın olması gerekiyordu. Johannes'i Baudolino bir an olsun aklından çıkaramamıştı: ne zaman bilinmeyen bir ülkeyi okusa, hele parşömen üzerinde ne zaman boynuzlu adamlar ya da pigmeler gibi, hayatlarını turnalara karşı mücadele ederek geçiren tuhaf yaratıkların rengârenk minyatürleri belirse o geliyordu aklına. Onu o kadar çok düşünüyordu ki, artık Rahip Johannes'le, içinden bir aile dostuymuş gibi konuşuyordu. Bu yüzden onun nerede olduğunu bilmek onun için çok önemliydi ve eğer hiçbir yerde yoksa, onu yerleştirecek bir Hindistan bulmalıydı,

4. Aynı kelimeyle başlayan ve Katoliklerin yemekten önce okudukları duanın adı. (yay.n.)

çünkü ölüm döşeğindeki sevgili piskoposa ettiği yemine (yemin etmemiş olsa da) bağlı hissediyordu kendini.

Rahip'ten iki arkadaşına söz etmiş, onlar da hemen oyunun çekiciliğine kapılmıştı ve Baudolino'ya, çeşitli şifrelerden yola çıkıp el yazmalarına hızla göz atarak Hindistan buhuru kokabilecek her belirsiz ve ilginç haberi iletiyorlardı. Abdül'ün aklına birden uzaktaki prensesinin, ki gerçekten uzaklarda olması gerekiyordu, göz kamaştırıcı parlaklığını dünyanın en uzak ülkesinde sakladığı düşüncesi gelmişti.

"Evet" diye cevap veriyordu Baudolino, "ama Hindistan'a gitmek için nereden geçiliyor? Yeryüzü Cenneti'nden uzak olmaması gerek, onun için de Doğu'nun doğusunda, tam toprağın bitip Okyanus'un başladığı yerde olmalı..."

Henüz astronomi derslerini izlemeye başlamamışlardı ve dünyanın biçimi hakkında kesin olmayan düşünceleri vardı. Şair hâlâ dünyanın sınırları olan düz ve geniş bir alan olduğuna inanıyor, Okyanus sularının bu sınırlardan aşağı aktığını ve nereye döküldüğünü ancak Tanrı'nın bildiğini söylüyordu. Buna karşılık Rahewin, Baudolino'ya biraz kuşkucu bir şekilde olsa bile, sadece Antikçağ'ın büyük filozofları ya da tüm gökbilimcilerin babası Ptolemaios değil, Aziz İsidoro'nun da dünyanın bir küre olduğuna inandığını, hatta İsidoro'nun bu fikre, ekvatorun genişliğini seksen bin stadion[5] olarak hesaplayacak kadar çok inandığını söylemişti. Ama Rahewin, büyük Lactantius başta olmak üzere kimi Kilise Babaları'nın söylediği gibi, Kitabı Mukaddes'e göre dünyanın bir *tabernaculum*[6] biçiminde olduğunu ve bu yüzden de gökyüzü ile yeryüzünün birlikte bir tapınak olarak görülmesi, güzel kubbesi ve tabanıyla bir mabet, büyük bir kutu olarak düşünülmesi gerektiğini, netice itibarıyla yuvarlak olmadığını söylemeden edemiyordu. Rahewin çok temkinli bir insan olduğundan, Aziz Augustinus'un söylediklerine dayanarak, pagan filozofların

5. Eski Yunan'da 2 600 ayağa denk gelen ve uzunluğu bölgeden bölgeye değişen uzaklık ölçüsü birimi. (yay.n.)

6. İbranî kabilelerinin Vaat Edilmiş Topraklar'a yolculuğu döneminde Hz. Musa'nın yaptırdığı taşınabilir tapınak. (yay.n.)

belki de haklı olduklarını ve dünyanın yuvarlak olduğunu ve Kitabı Mukaddes'in *tabernaculum*'dan mecazî anlamda söz ettiğini, ama dünyanın biçiminin nasıl olduğunu bilmenin her iyi Hıristiyan'ın tek ciddi sorununu, yani ruhunu nasıl kurtaracağı sorununu çözmediğini, bu sebeple de, insan dünyanın biçimi konusunda sadece yarım saat kafa patlatsa bile, bunun boşa zaman harcama olduğunu söylüyordu.

"Bence doğru" diyordu, bir an önce meyhaneye gitmek isteyen Şair. "Yeryüzü Cenneti'ni aramak faydasız, çünkü orası büyük ihtimalle bir asma bahçeleri harikasıydı, Âdem zamanından bu yana boş kaldı, kimse terasları çitlerle ve kazık duvarlarla sağlamlaştırmadı, bu yüzden de tufan sırasında her şey Okyanus'a sürüklenmiş olmalı."

Buna karşılık Abdül, dünyanın küre şeklinde olduğundan emindi. Eğer düz ve geniş bir alan olsa, diyordu yadsınamaz bir kesinlikle, duyduğum aşkla, tüm sevenlerinki gibi çok keskin hale gelen bakışlarım, çok uzaklarda olduğuna inandığım sevdiğimin varlığıyla ilgili herhangi bir işareti görürdü, oysa, yeryüzünün eğriliği benim arzulu gözlerimden kaçırıyor onu. Saint-Victor Manastırı'nın kütüphanesinde arayıp taramış, bazı haritalar bulmuş ve arkadaşları için kısmen ezbere bir harita çizmişti.

"Dünya, Okyanus'un büyük halkasının ortasında yer alıyor ve üç büyük akarsu, Hellespontos,[7] Akdeniz ve Nil tarafından bölünmüş."

"Bir dakika, peki Doğu nerede?"

"Burada, yukarıda, elbette, Asya'nın olduğu yerde, Doğu'nun ucunda, tam güneşin doğduğu yerde Yeryüzü Cenneti var. Cennet'in solunda Kafkas Dağı, hemen onun yanında da Hazar Denizi. Şimdi bilmeniz gerekir ki, üç tane Hindistan var, biri Büyük Hindistan, çok sıcak, Cennet'in tam sağında, diğeri Kuzey Hindistan, Hazar Denizi'nin ötesinde, yani yukarıda solda, burada hava o kadar soğuktur ki deniz buz tutar, burası, Büyük İskender'in Gog ve Magog halklarını, bir duvar arkasına hapsettiği yerdir ve son olarak da Ilıman Hindistan var, Afrika'nın yanında. Afrika'yı

7. Çanakkale Boğazı'nın Antikçağ'daki adı. (yay.n.)

OCEANUS
MONS CAUCASUS
MARE CASPIUM
ALBANIA
ARMENIA
ASSIRIA
PARADISUS
INDIA
IUDAEA
PANNONIA
JERUSALEM
SINAI
SINUS PERSICUS
ELLESPONTUS
GRECIA
CONSTANTINOPOLIS
NILUS
ALEXANDRIA
RUBRUM MARE
DALMATICA
MARE MEDITERRANEUM
TRIPOLI
SINUS ARABICUS
GALLIA
GERMANIA
NUMIDIA
AFRICA
HISPANIA
MAURITANIA
HIBERNIA
INSULA PERDITA
INCERTA TERRA VICINA SOLIS AURORE INCOGNITA NOBIS

aşağıda sağda güneye doğru görebilirsin, burası Nil Nehri'nin aktığı, Arap Körfezi ile İran Körfezi'nin Kızıldeniz'e açıldığı yer, Kızıldeniz'in ötesinde, ekvator güneşine çok yakın bir yerde ıssız topraklar var, burası o kadar sıcak ki kimse gitmeye cesaret edemez. Afrika'nın batısında, Moritanya'nın yakınında Talihli Adalar ya da benim ülkemden gelen bir aziz tarafından yüzyıllar önce keşfedilmiş Kayıp Ada yer alıyor. Kuzeyin aşağısında bizim yaşadığımız topraklar, yani Hellespontos'un üzerinde yer alan Konstantinopolis ile Yunanistan ve Roma ve kuzeyin ucunda Germenler ve Hibernia Adası var."

"Yuvarlak olduğunu düşündüğün dünyayı düz gösteren böyle bir haritayı nasıl ciddiye alabiliyorsun?" diye alaylı alaylı gülüyordu Şair.

"Ne biçim düşünüyorsun?" diye öfkeleniyordu Abdül. "Üzerindeki her şeyi gösteren bir küreyi nasıl çizebilirsin? Bir harita, yol aramaya yaramalı ve yürürken yeryüzünü yuvarlak değil, düz görürsün. Hem sonra, dünya yuvarlak olsa bile, aşağı bölümünde kimse yaşamaz, orası Okyanus'la kaplıdır, onun için orada yaşamak zorunda kalan biri, ayakları yukarıda, başı aşağıda yaşar. Bu yüzden üst kısmını çizmek için bunun gibi bir çember yeter. Ama manastırın haritalarını daha iyi incelemek istiyorum, bir de kütüphanede Yeryüzü Cenneti hakkında her şeyi bilen bir papaz tanıdım."

"Elbette, Havva, Âdem'e elmayı verirken oradaymış" diyordu Şair.

"Bir yer hakkında her şeyi bilmek için orada uzun süre yaşamak şart değildir" diye yanıt veriyordu Abdül, "öyle olsaydı denizciler tanrıbilimcilerden daha bilgili olurlardı.

Baudolino bütün bunları Niketas'a, dostlarımızın, Paris'teki ilk yıllarından itibaren ve henüz bıyıkları terlememişken, yıllar sonra onları dünyanın ucuna götürecek hikâyeye kendilerini nasıl kaptırdıklarını açıklamak için anlatıyordu.

7

Baudolino Beatrix'e aşk mektupları, Şair'e de şiirler yazdırtır

İlkbaharda, Baudolino, o mevsimde tüm âşıklarda olduğu gibi, aşkının gittikçe büyüdüğünü fark etti ve ciğeri beş para etmez kızlarla yaşadığı maceralar onu teskin etmiyor, tersine, bir karşılaştırma yaptığında aşkı daha da devleşiyordu, çünkü Beatrix çekicilik, zekâ ve o eşsiz dokunaklı sesi dışında, oradan uzakta olmanın üstünlüğüne de sahipti. Abdül, akşamları müzik aletini okşayarak ve şarkılar söyleyerek, sevgiliden uzakta olmanın cazibesi konusunda ona sürekli eziyet ediyordu, öyle ki sonunda, Baudolino o şarkıların tadına iyice varabilmek için, Provence dilini de öğrenmişti.

Ve mayısta günler uzadığında
Uzaklardan tatlı bir kuş ötüşü duyar sevinirim,
çünkü, bu yolculuk başladığından beri,
hiç çıkmaz aklımdan o uzaklardaki sevgili.
Başım önde yürürüm kederli kederli,
Avutmuyor beni artık ne kuş ötüşleri, ne de akdiken...

Baudolino hayaller kuruyordu. Abdül bilinmeyen prensesini bir gün bulacağı için umutsuzluğa kapılıyor, diye düşünüyordu. Ah ne mutlu ona! Benim acım daha beter, çünkü sevdiğimi er veya geç yeniden görmek zorundayım ve onu hiç görmemiş, tanımamış olmayı tercih ederdim, ama kim olduğunu ve nasıl olduğunu bilme talihsizliğine uğradım. Ama eğer Abdül bize acısını anlatarak teselli buluyorsa, neden ben de acımı sevdiğime anlatarak te-

selli bulmayayım? Diğer bir deyişle, Baudolino kalp atışlarını, hissettiklerini yazarak düzene sokacağını sezmişti, aşkının sahibi bu sevgi hazinesinden yoksun kalacaktı, ama ne yapabilirdi ki! Böylece gecenin geç saatlerinde, Şair uyurken, Baudolino yazıyordu.

"Yıldız kutbu aydınlatıyor, ay da geceyi renklendiriyor. Ama benim, bana rehberlik eden tek bir yıldızım var ve eğer yıldızım, karanlıkları kaçırıp, doğudan doğarsa, aklım acının karanlıklarını unutacaktır. Sen benim geceyi kovacak ışık veren yıldızımsın ve sensiz, ışık bile gecedir, ama seninle gece parlak bir ışıktır."

Ve sonra:

"Acıktığımda yalnız sensin beni doyuran; susadığımda, yalnız sensin susuzluğumu gideren. Neler söylüyorum ben? Sen güç veriyorsun, ama doyurmuyorsun. Sana asla doymadım, asla da doymayacağım..."

Ve devam ediyordu:

"Ne kadar tatlısın, nasıl da sebatkâr sesinin tonu ifade edilemez, başına taç olan güzelliğin ve çekiciliğin öyle ki, kelimelerle anlatmayı denemek büyük bir nezaketsizlik olur. Bizi yakan ateş hep artsın ve yeni ateşlerle beslensin ve gizli kaldıkça, daha da alevlenip, kıskançlıkları ve kıskançları şaşırtsın, öyle ki hangimizin diğerini daha çok sevdiği bilinmesin ve aramızda ikimizin de kazandığı çok güzel bir çekişme olsun hep..."

Güzel mektuplardı ve Baudolino onları yeniden okudukça heyecandan titriyor, onda bu tür arzuları uyandırmayı bilen bir kadına her geçen gün daha fazla âşık oluyordu. Bir süre sonra Beatrice'in bu kadar şiddetli güzel duygulara nasıl karşılık vereceğini merak etmeye başladı ve onu cevap yazmaya zorlamaya karar verdi. Ve yazısını taklit etmeye çalışarak, kendi kendisine şöyle yazıyordu:

"Yüreğimden yükselen, her güzel kokudan daha güzel kokan aşka, ruhen ve bedenen senin olan sevdiğin, gençliğinin susamış çiçeklerine sonsuz bir mutluluğun saflığını diliyor... Sana, sevgi dolu umudumu, güvenimi ve tüm yüreğimle kendimi sunuyorum, yaşadıkça..."

Hemen ona cevap vermişti Baudolino:

"Ah, kendine iyi bak, çünkü sende benim iyiliğim, sende umudum ve huzurum var. Uyanır uyanmaz ruhum seni buluyor, senin içinde korunan seni..."

Ve o da Beatrix de çok cesurca yazıyordu:

"Birbirimizi gördüğümüz o ilk andan beri sadece seni sevdim, seni sevince seni istedim, seni isteyince seni aradım, seni arayınca seni buldum, seni bulunca sana âşık oldum, sana âşık olunca seni arzuladım, seni arzulayınca seni yüreğime, her şeyin üzerine yerleştirdim... ve balının tadına baktım... Hoşça kal, yüreğim, bedenim, benim tek sevincim..."

Birkaç ay süren bu mektuplaşma, önceleri Baudolino'nun çalkantılı ruhuna bir teselli, sonra büyük bir sevinç, en sonunda da bir tür ışıltılı gurur vermişti, çünkü sevgili, sevdiğinin onu ne kadar çok sevdiğini anlayamıyordu. Tüm âşıklar gibi Baudolino da kibirli olmuştu, tüm âşıklar gibi sevdiğiyle ortak sırlarının tadını, herkesten sakınarak çıkarmak istediğini yazıyor, ama aynı zamanda tüm dünyanın mutluluğunu bilmesini ve onu seven kadının dayanılmaz sevimliliğine şaşırmasını istiyordu.

Böylece bir gün o mektupları arkadaşlarına göstermişti. Bu mektuplaşmanın nasıl ve kimin aracılığıyla gerçekleştirildiği konusunda muğlak, üstü kapalı şeyler söylemişti. Yalan söylememişti, hatta o mektupları, hayal gücünün ürünü olduğu için gösterdiğini açıkça söylemişti. Ama diğer ikisi onun bu konuda kesinlikle yalan söylediğine inanmış ve kaderini daha da çok kıs-

kanmışlardı. Abdül içinden mektupları prensesine atfetmişti ve sanki onları kendisi almış gibi yanıp tutuşuyordu. Bu edebî oyuna önem vermiyormuş gibi gözükmeye çalışan Şair (bu arada kendisi bu kadar güzel mektuplar yazmamış ve bu mektuplardan daha da güzel yanıtlar almamış olduğundan içi içini yiyordu), âşık olacak kimsesi olmadığından mektuplara âşık olmuştu; bu da şaşırtıcı bir şey değil, diye yorumluyordu Niketas, çünkü gençlikte aşka âşık olmaya eğimlidir insan.

Abdül, şansonlarına yeni motifler bulmak için, belki de geceleri Saint-Victor'da oturup onları yeniden okumak için kıskançlıkla mektupları kopya etmişti. Ama bir gün birisinin onları yok ettiğini fark etmişti; ahlaksız bir papazın gece bu mektupları şehvetle okuduktan sonra manastırın binlerce elyazması arasına atmış olduğunu düşünüyordu. Baudolino ürpererek mektuplarını sandığa koymuştu ve o günden sonra da, yazıştığı kişiyi zor durumda bırakmamak için bir daha hiç mektup yazmamıştı.

Baudolino bunun üzerine, on yedi yaşının heyecanlarını ne olursa olsun yatıştırmak zorunda olduğu için, şiir yazmaya başlamıştı. Mektuplarında çok saf olan aşkından söz etmişti, bu yazılarında, dönemin aydınlarının kendi uçarı ve kaygısız hayatlarını yücelttikleri, onu nasıl boşa harcadıklarına biraz hüzünle değindikleri meyhane şiirlerinden yazabilmek için alıştırmalar yapıyordu.

Niketas'a yeteneğini göstermek istediği için, birkaç yarımdize okudu:

Feror ego veluti – sine nauta navis,
ut per vias aeris – vaga fertur avis...
Quidquit Venus imperat – labor est suavis,
quae nunquam in cordibus – habitat ignavis.

Niketas'ın Latince'yi iyi anlamadığını fark ettiğinden, ona yaklaşık olarak çevirdi: "Dümencisiz gemi gibi akıntıya kapılmış gidiyorum, tıpkı gökyüzünün yollarında giden bir kuş gibi... Ama Ve-

nüs'ün buyruklarına uymak ne hoş yorgunluk, aşağılık ruhlar bilmezler bunu..."

Baudolino, bunu ve diğer şiirleri Şair'e okuyunca, o kıskançlık ve utançla yandı tutuştu ve ağladı ve hayal gücünü kurutan kurakhğı itiraf edip, beceriksizliğine lanet okuyarak, hissettiklerini böyle anlatamayacak durumda olmaktansa, bir kadının içine girmeyi beceememeyi yeğlediğini haykırdı. Tüm bunları, Baudolino ne de güzel ifade etmişti; hatta yüreğimi mi okudu acaba diye kendine soruyordu. Ve sonra babasının, böyle güzel şiirler yazabilse ne kadar gururlanacağını biliyordu, er geç ailesinin ve dünyanın karşısında Şair takma adının haklılığını göstermek zorundaydı, bu ad onun hâlâ gururunu okşuyordu, ama kendini *poeta gloriosus* gibi, ona ait olmayan bir şerefi sahiplenen bir palavracı gibi hissetmesine de neden oluyordu.

Baudolino onu o kadar umutsuz görmüştü ki, şiirlerini ona armağan ederek, kendisi yazmış gibi göstermesi için parşömeni eline sıkıştırmıştı. Armağan değerliydi, çünkü Baudolino Beatrix'e yeni bir şeyler anlatabilmek için, bu dizeleri, arkadaşının yazdığım söyleyerek, ona yollamıştı. Beatrix onları Friedrich'e okumuştu, Rainald von Dassel de onları duymuş ve edebiyatı seven adam, sürekli saray entrikalarıyla meşgul olsa da, Şair'i hizmetinde görmekten memnun olacağını söylemişti...

Rainald tam o yıl Köln başpiskoposluğuna yükseltilme onurına erişmişti, ve bir başpiskoposun şairi olma ve dolayısıyla, biraz şaka yollu, biraz böbürlenerek söylediği gibi, başşair olma düşüncesi, Şair'in pek hoşuna gitmişti; üstelik çalışmayı da fazla sevmiyordu, baba parası Paris'te ona yetmiyordu ve bir saray şairinin başka şeylerle ilgilenmeden bütün gün yiyip içtiğini düşünüyordu, yanlış değildi bu düşünce.

Ama saray şairi olmak için şiir yazmak gerekiyordu. Baudolino, ona, en az bir düzine şiir yazacağına dair söz vermişti, ama hepsini bir kerede yazmayacaktı: "Bak" demişti ona, "büyük şairler her zaman ishal değildir, bazen kabızdır ve en büyük şairler de onlardır. Musa'ların eziyet ettiği, ara sıra yalnızca bir beyit yazabilen biri gibi görünmelisin. Sana vereceğim şiirlerle birkaç ay idare edersin,

bana zaman tanı, çünkü ben her ne kadar kabız olmasam da ishal de değilim. Bu yüzden yolculuğunu ertele ve Rainald'a birkaç dize gönderip onu memnun et. Bu arada koruyucuna bir ithafla, bir övgüyle kendini göstersen iyi olacak."

Baudolino bütün bir gece düşünmüş ve Rainald'a sunması için birkaç dize armağan etmişti ona:

Presul discretissime – veniam te precor,
morte bona morior – dulci nece necor,
meum pectum sauciat – puellarum decor,
et quas tacto nequeo – saltem chorde mechor,

Yani: "Çok soylu piskopos beni bağışla, çünkü güzel bir ölümü cesaretle karşılıyorum ve çok tatlı bir yara tüketiyor beni: genç kızların güzelliği yüreğimi delip geçiyor ve dokunamadıklarıma hiç olmazsa düşünceyle sahip oluyorum."

Niketas, Latin piskoposların fazla kutsal olmayan şiirlerden hoşlandıklarını gözlemlemişti, ama Baudolino ona, her şeyden önce bir Latin piskoposun ne olduğunu anlaması gerektiğini söylemişti, ondan zorunlu olarak kutsal bir insan olması istenmezdi, özellikle de bu kişi aynı zamanda imparatorluk şansölyesiyse, ayrıca Rainald kimdi, piskopostan ve daha çok şansölyeydi; kuşkusuz şiir seviyordu, ama bir şairin yeteneklerini, ileride yapacağı gibi, siyasal amaçları için kullanmaya daha yatkın bir insandı.

"Böylece Şair senin dizelerinle ün kazandı."

"Evet, öyle oldu. Yaklaşık bir yıl boyunca Şair, saygı dolu mektuplarla birlikte, yavaş yavaş yazdığım dizeleri Rainald'a yolladı, ve sonunda Rainald, o görülmemiş yeteneğin ne pahasına olursa olsun yanına gelmesini istedi. Şair yanında, ne kadar kabız görünse de en azından bir yıl idare etmesini sağlayacak miktarda dize yedeğiyle yola çıktı. Büyük bir başarı kazandı. Sadakayla elde edilen bir ünden nasıl gurur duyulur asla anlayamadım, ama Şair bundan memnundu."

"Şaşırmana şaşırdım, ben de kendime, yarattıklarını başka biri-

ne aitmiş gibi göstermekten senin nasıl bir zevk duyduğunu soruyorum. Bir babanın yüreğinin meyvesini sadaka olarak bir başkasına vermesi dayanılmaz değil mi?"

"Meyhane şiirinin kaderi ağızdan ağıza aktarılmasıdır, söylendiğini işitmek mutluluktur ve kendi ününü artırmak için bunu gösterip caka satmak bencilliktir."

"Senin bu kadar alçakgönüllü olduğuna inanmıyorum. Sen bir kez daha Yalancılar Prensi olmaktan memnunsun ve bununla övünüyorsun, tıpkı bir gün, birilerinin Saint-Victor'un eski kâğıtları arasında aşk mektuplarını bulmasını ve kim bilir kime mal etmesini umduğun gibi."

"Alçakgönüllü görünmek istemiyorum. Olay yaratmak ve onların benim yapıtlarım olduğunu bir tek benim bilmem hoşuma gidiyor."

"Bu bir şeyi değiştirmez, dostum" dedi Niketas. "Çekinerek senin Yalancılar Prensi olmak istediğini söylemiştim, ama sen şimdi bana Tanrı olmayı arzuladığını anlatmak istiyorsun."

8

Baudolino Yeryüzü Cenneti'nde

Baudolino Paris'te okuyordu, ama İtalya'da ve Almanya'da olup bitenlerden haberi oluyordu. Rahewin, Otto'nun buyruklarına uyarak, *Friedrich'in Yaptıkları* kitabını yazmaya devam etmişti, ama dördüncü kitabın neredeyse sonuna geldiğinde, bırakmaya karar verdi, çünkü İncillerin sayısını geçmek dine küfür gibi geliyordu ona. Saraydan ayrılmış, yerine getirdiği görevden memnun, Bavyera'da bir manastırda canı sıkılarak yaşıyordu. Baudolino ona yazıp, elinin altında Saint-Victor Kütüphanesi'nin sınırsız sayıda kitabı olduğunu söylemişti, Rahewin de ondan, bilgisini zenginleştirebileceği az bulunur birkaç bilimsel incelemeyi bildirmesini istemişti.

Baudolino, Otto'nun düşüncesini paylaşıp bu zavallı rahibin hayal gücünün kıt olduğuna inandığından onun bu kıt hayal gücünü biraz beslemeyi düşünmüştü ve gördüğü birkaç elyazmasının başlığını ona bildirdikten sonra, güzelce uydurduğu başka başlıklar da söylemişti, örneğin saygıdeğer Aziz Bede'nin *De optimitate triparum* adlı elyazması, bir *Ars honeste petandi*, bir *De modo cacandi*, bir *De castramentandis crinibus* ve bir de *De patria diabolorum*. Bunların tümü iyi yürekli rahipte şaşkınlık ve merak uyandıran yapıtlardı, bilinmeyen bu bilgi hazinelerinin birer kopyasını istedi. Baudolino'nun, Otto'nun parşömenini silmiş olmaktan duyduğu vicdan azabını gidermek için, seve seve yapacağı bir hizmetti bu, ama ne kopya edeceğini gerçekten bilmiyordu; bu yüzden Saint-Victor Manastırı'nda bulunan bu yapıtların mezhep sapkınlığı koktuklarını ve rahiplerin onları kimseye göstermediklerini uydurmak zorunda kalmıştı.

"Sonradan öğrendim" diyordu Baudolino, Niketas'a, "Rahewin tanıdığı Parisli bir bilgine yazıp, Saint-Victor Manastırı rahiplerinden o elyazmalarını istemesini rica etmiş, onlar da tabiî ki bu elyazmalarının izine rastlamamışlar; kütüphane görevlisini ihmalkârlıkla suçlamışlar, o zavallı da bu elyazmalarını hiç görmediğine yemin edip durmuş. Sanırım sonunda bazı rahipler durumu düzeltmek için o kitapları sonradan gerçekten yazmıştır ve umarım bir gün birileri bulur onları."

Bu arada Şair, ona Friedrich'in yaptıklarını bildiriyordu. İtalyan komünleri Roncaglia Diyeti'nde verdikleri sözlerin hiçbirini yerine getirmiyordu. Yapılan antlaşmalara göre, ayaklanmaya katılmış kentler surlarını yıkmak ve savaş araç ve gereçlerini yok etmek zorundaydı, ancak kentliler şehir çevresindeki hendekleri doldurmuş gibi yapıyorlardı, ama hendekler hâlâ oradaydı. Friedrich, Crema'ya, ellerini çabuk tutmalarını söylemek için Papalık elçilerini göndermişti, ama Cremalılar İmparator'un yolladığı bu elçileri ölümle tehdit etmiş, eğer çekip gitmezlerse onları gerçekten öldüreceklerini söylemişlerdi. Sonra Milano'ya, podestaları atamaları için, bizzat Rainald'm kendisini ve Palatinolu bir kontu yollamıştı, çünkü Milanolular imparatorluk yasalarını kabul edip, ardından kendi başlarına konsüllerini seçemezlerdi. Orada da iki elçi az kalsın canlarından oluyordu, üstelik sıradan iki elçi de değildi, biri imparatorluk şansölyesi, diğeri saray kontlarından biriydi! Milanolular bununla da yetinmeyip, Trezzo Kalesi'ni kuşatmış ve tüm garnizonu zincire vurmuşlardı. Ardından da yeniden Lodi'ye saldırmışlardı ve Lodi'sine dokunulan İmparator'un gözünü kan bürümüştü. Böylece, bir ders vermek için Crema'yı kuşatmıştı.

İlk başlarda kuşatma Hıristiyanlar arası bir savaşın kurallarıyla sürüyordu. Cremalılar, Milanoluların yardımıyla, başarılı huruç harekâtları yapmış ve birçok imparatorluk askerini tutsak etmişlerdi. Cremonalılar (o sırada Cremalılardan nefret ettikleri için, Pavialılar ve Lodililerle birlikte, imparatorluktan yanaydı) çok

güçlü saldırı araçları imal etmiş, ama bunlar kuşatılanlardan çok kuşatanların hayatına mal olmuştu, ama işler böyle yürüyordu. Çok güzel çarpışmalar meydana gelmişti, Şair zevkle anlatıyordu, hele bir olay vardı ki, kimse unutamamıştı: İmparator Lodililerden iki yüz boş fıçı istemiş, içlerini toprakla doldurduktan sonra hendeklere atmıştı, sonra üzerlerine toprak döktürmüş ve Lodililerin iki binden fazla arabayla getirdikleri odunla kaplatmıştı, böylece, surlara darbeler indirmek için şahmerdanların, yani "koçbaşlarının" hendeklerden geçmesi sağlanmıştı.

Ama, Cremonalıların inşa ettiği ahşap savaş kulelerinden saldırıya geçildiğinde, kuşatma altındaki kalede bulunanlar mancınıklarla attıkları taşlarla kuleyi yıkılma tehlikesiyle karşı karşıya bırakınca, İmparator öfkeden çılgına dönmüştü. Cremalı ve Milanolu savaş esirlerini getirtmiş ve kulenin önüne ve yanlarına bağlatmıştı. Kuşatma altındakilerin karşılarında kardeşlerini, yeğenlerini, evlatlarını ve babalarını görünce, taş atamayacaklarını düşünmüştü. Cremalıların –surların üzerindekiler ile surların dışında bağlı olanların– öfkesinin büyük olacağını hesaplayamamıştı. Kuleye bağlı olanlar kardeşlerine kendileri için kaygılanmamalarını bağırmışlardı, surların üzerindekiler de dişlerini sıkıp, gözlerinde yaşlarla, akrabalarının cellatı olmuş, kuleye taş atmaya devam ederek içlerinden dokuzunu öldürmüşlerdi.

Paris'e gelen Milanolu öğrenciler Baudolino'ya kuleye çocukların da bağlandığına dair yemin ediyordu, ama Şair ona bunun kesinlikle bir dedikodu olduğunu söylemişti. Gerçek şu ki, bu durum karşısında İmparator da etkilenmiş ve diğer esirleri kuleden uzaklaştırmıştı. Ama, arkadaşlarının sonuna çok öfkelenen Cremalılar ile Milanolular, kentteki Alman ve Lodili esirleri surların üzerine çıkartmış ve Friedrich'in gözleri önünde, serinkanlılıkla öldürmüşlerdi. Bunun üzerine Friedrich surların dibine iki Cremalı esir getirtmiş ve orada onları birer haydut ve yalan yere yemin eden kişiler gibi yargılamış ve ölüm cezasına çarptırmıştı. Cremalılar Friedrich'e onları astığı takdirde, kendilerinin de ellerinde hâlâ rehin olan adamlarını asacaklarını bildirmişlerdi. Friedrich hodri meydan demiş ve iki esiri asmıştı. Bu karşılık Cre-

malılar da ellerindeki tüm rehineleri *coram populo*[1] asmışlardı. Gözü dönen Friedrich, bunun üzerine, elinde kalan tüm Cremalıları getirtmiş ve kentin önünde bir darağacı ormanı kurdurmuştu, hepsini asmaya hazırlanıyordu. Piskopos ile rahipler hemen idam yerine koşmuş, yalvararak, onun gibi merhamet kaynağı olması gereken birinin, düşmanlarının yaptığı kötülükle yarışmaması gerektiğini söylemişlerdi. Friedrich bu müdahaleden etkilenmiş, ama yine de sözünde durmamazlık edememişti ve bu nedenle de o zavallılar arasından en az dokuzunu cezalandırmaya karar vermişti.

Baudolino bunları duyunca ağlamıştı. Sadece yaradılışı gereği barışsever bir insan olduğundan değil, çok sevdiği manevî babasının birçok ağır suç işleyerek şerefine leke sürdüğünü düşündüğünden, okumak için geldiği Paris'te kalmaya ve nedendir bilinmez İmparatoriçe'yi sevdiği için suçlu olmadığına karar verdi. Gitgide daha tutkulu mektuplar ve bir münzevîyi bile titretecek cevaplar yazmaya başladı. Ama bu kez arkadaşlarına hiçbir şey göstermedi.

Ancak yine de kendini suçlu hissettiğinden, efendisinin şerefi için bir şeyler yapmaya karar verdi. Otto ona, kutsal miras olarak, Rahip Johannes'i söylentilerin karanlığından çekip çıkarma görevini bırakmıştı. Böylece Baudolino meçhul –Otto'ya göre çok ünlü– Rahip'i aramaya koyuldu.

Trivium ve *quadrivium* yılları sona erdiğinde, Baudolino ve Abdül münazara yöntemine dayanan bir eğitim gördüklerinden her şeyden önce kendilerine, bir Rahip Johannes gerçekten var mı, diye sormuşlardı. Ama, Baudolino'nun Niketas'a anlatmaktan rahatsızlık duyacağı koşullarda sormaya başlamışlardı bu soruyu kendilerine.

Şair gittiğinden beri Abdül, Baudolino'yla oturuyordu. Bir akşam Baudolino eve dönmüş ve Abdül'ü en güzel şarkılarından birini söylerken bulmuştu, şarkıda uzaklardaki prensesiyle karşılaşmak için yanıp tutuşuyor, ama aniden, neredeyse ona yaklaş-

1. Halkın rızasıyla. (ç.n.)

mak üzereyken, kendini geri geri gidermiş gibi hissettiğini anlatıyordu. Baudolino melodisi yüzünden mi, yoksa sözleri yüzünden mi bilmiyordu, ama o şarkıyı duyar duymaz beliren Beatrix'in hayali, boşlukta silikleşerek, gözden kaybolmuştu. Abdül şarkı söylüyordu ve şarkısı ona hiç bu kadar çekici gelmemişti.

Şarkı bittiğinde, Abdül bitkin düşmüştü. Baudolino bir an onun bayılmak üzere olduğunu düşünüp üzerine eğilmişti, ama Abdül, bir şeyim yok dercesine bir elini kaldırmış, sonra da kıs kıs gülmeye başlamıştı. Tek başına, nedensiz gülüyordu ve vücudu tepeden tırnağa titriyordu. Baudolino, onun ateşi olduğunu düşünüyordu, Abdül gülmeye devam ederek, kaygılanmamasını, sakinleşeceğini, nesi olduğunu gayet iyi bildiğini söyledi. Ve sonunda, Baudolino onu sorularıyla sıkıştırınca, sırrını açıklamaya karar vermişti.

"Dinle dostum. Biraz yeşil bal yedim, sadece birazcık ama. Şeytansı bir dürtü biliyorum, ama bazen şarkı söylememe yarıyor. Dinle ve beni kınama. Çocukluğumda, Kutsal Topraklar'dayken çok güzel ve korkunç bir öykü işitmiştim. Antakya'dan fazla uzak olmayan bir yerde, dağlar arasında yalnızca kartalların girebildiği bir sarayda bir Sarazen soyunun yaşadığı anlatılırdı. Efendilerinin adı Alaaddin'di ve hem Sarazen prenslere, hem de Hıristiyan prenslere korku saçıyordu. Nitekim, sarayının ortasında, her tür meyveyle ve çiçekle dolu bir bahçe olduğu, içinde şarap, süt, bal ve su akan kanalların bulunduğu ve çevrede, eşi benzeri olmayan güzellikte genç kızların şarkı söyleyip dans ettikleri söyleniyordu. Bahçede yalnızca Alaaddin'in kaçırttığı gılmanlar yaşayabiliyordu ve bu harikalar ülkesinde onları sadece zevk vermeleri için yetiştiriyordu. Zevk diyorum çünkü, büyüklerin fısıldaşmalarından duyduğum gibi –kızarıp heyacanlanıyordu– bu genç kızlar çok cömertti ve konukları memnun etmeye hazırdı, onlara sözle anlatılması imkânsız ve rahatlatıcı olduğunu düşündüğüm mutluluklar yaşatıyorlardı. Öyle ki, oraya giren ne pahasına olursa olsun bir daha dışarı çıkmak istemezdi elbette."

"Senin şu Alaaddin mi, nedir, az değilmiş hani" diye gülmüştü Baudolino, arkadaşının alnını nemli bir bezle silerken.

"Böyle düşünüyorsun, çünkü asıl öyküyü bilmiyorsun" demişti Abdül. "Güzel bir sabah vakti, bu genç erkeklerden biri kendini ıssız bir avluda, güneşin altında zincire vurulmuş olarak bulur. Birkaç gün süren bu cezanın sonrasında Alaaddin'in huzuruna çıkarıldığında, onun ayaklarına kapanır, yalvararak artık vazgeçmesi olanaksız zevklere yeniden dönmek istediğini yoksa intihar edeceğini söyler. Bunun üzerine Alaaddin onun peygambere karşı geldiğini ve ancak büyük bir görevi yerine getirmeye hazır olduğunu ispat ederse onun inayetinin yeniden üzerinde olacağını söyler. Ona altın bir hançer verir ve yola çıkmasını, düşmanı olan bir derebeyinin sarayına gidip, onu öldürmesini ister. Ancak bu şekilde istediği şeyi yeniden hak edebilirdi ve görevi sırasında öldüğü takdirde, Cennet'e gideceğini, orasının uzaklaştırıldığı yere her bakımdan benzediğini, hatta daha da iyi olduğunu söyler. İşte bu nedenle Alaaddin'in gücü çok büyüktü ve ister Mağribî ister Hıristiyan olsun çevredeki tüm prenslere korku salıyordu, çünkü yolladığı adamlar her türlü özveriye hazırdı."

"O zaman" diye bir yorumda bulunmuştu Baudolino, "bizim şu Paris meyhanelerinden biri ve bir şey ödemeden elde edilen kızları daha iyi. Peki senin ne ilgin var bu öyküyle?"

"İlgim var, çünkü on yaşındayken Alaaddin'in adamları tarafından kaçırıldım. Ve beş yıl onlarla kaldım."

"Ve daha on yaşındayken bana anlattığın tüm o körpe kızların tadına vardın ha? Ve sonra da birilerini öldürmeye mi yollandın? Abdül, ne diyorsun sen?" diyordu Baudolino kaygılanarak.

"Mutlu gençlerin arasına hemen alınmak için çok küçüktüm ve gençlerin eğlenceleriyle ilgilenen saraydaki bir haremağasının yanına uşak olarak verilmiştim. Ama ne keşfettim, dinle. Ben beş yıl boyunca bahçe diye bir şey görmedim, çünkü gençler hep, o güneş içindeki avluda, sıra halinde zincire vurulmuş tutuluyordu. Her sabah haremağası bir dolaptan, içinde bal katılığında, ama yeşilimsi renkte bir hamur bulunan gümüş bir kap çıkarıyor, tutsakları sırayla bununla besliyordu. Gençler tadını çıkara çıkara bu yeşil renkli şeyi yiyor ve kendilerine ve diğerlerine efsanede sözü edilen tüm zevkleri anlatıyorlardı. Anlıyor musun, gözleri

açık, mutlu mutlu gülümseyerek geçiriyorlardı günü. Akşama doğru kendilerini yorgun hissediyor, gülmeye başlıyorlardı, bazen kıs kıs, bazen kahkahalarla, sonra da uyuyakalıyorlardı. Böylece ben, büyürken yavaş yavaş Alaaddin'in oyununu anladım: Cennet'te yaşadıklarını sanarak zincire vurulmuş bir halde yaşıyorlardı ve o mutluluğu yitirmemek için beylerinin nefretine alet oluyorlardı. Görevlerinden sağ salim dönerlerse, yeniden zincire vuruluyorlar, ama yeşil balın sebep olduğu düşleri yeniden görmeye ve hissetmeye başlıyorlardı.

"Peki sen?"

"Ben, bir gece, herkes uyurken, yeşil balın bulunduğu gümüş kapların saklandığı yere gizlice girdim ve balın tadına baktım. Tadına mı baktım, dedim? Hayır iki kaşık yuttum ondan ve aniden olağanüstü şeyler görmeye başladım..."

"Kendini bahçede mi hissediyordun?"

"Hayır, belki diğerleri, ilk geldiklerinde Alaaddin onlara bahçeyi anlattığından, bahçeyi düşlüyorlardı. Sanırım yeşil bal bir insanın yürekten istediği şeyleri gösteriyor. Ben çöldeydim, daha doğrusu bir vahada ve sorguçlarla süslü develerden oluşan harika bir kervan ile davul ve çil çalan, başlarında renkli sarıklar bulunan bir Mağribî kafilesinin geldiğini görüyordum. Ve onların arkasında, dört devin taşıdığı bir tahtırevanda o, prenses geliyordu. Nasıl olduğunu sana anlatamam... böyle... nasıl desem... ışıl ışıldı, nitekim ben yalnızca bir parıltı anımsıyorum, göz kamaştıran bir parlaklık..."

"Yüzü nasıldı peki, güzel miydi?"

"Yüzünü görmedim, peçeliydi."

"O zaman kime âşık olduğunu söyler misin?"

"Ona, çünkü görmedim onu. Burama, yüreğime, anlıyor musun, sonsuz bir tatlılık yayıldı, bir daha asla yok olmayan bir bitkinlik çöktü. Kervan kum tepelerine doğru uzaklaşıyordu, o görüntünün bir daha asla ortaya çıkmayacağını biliyordum, onun peşinden gitmeliyim, diyordum kendime, ama sabaha doğru gülmeye başlıyordum ve mutluluktan güldüğümü sanıyordum, ama bu, yeşil balın gücü azalırken ortaya çıkan bir etkiydi. Uyandı-

ğımda güneş iyice yükselmişti ve az kalsın haremağası beni orada uykuda yakalayacaktı. O günden sonra, uzaklardaki prensesi bulmak için oradan kaçmam gerektiğine karar verdim."

"Ama sen bunun yeşil balın bir etkisi olduğunu anlamıştın..."

"Evet, görüntü bir hayaldi, ama içimde hissettiğim hayal değildi, gerçek arzuydu. Arzu, hissedildiğinde, bir hayal değildir, vardır."

"Ama bir hayalin arzusuydu."

"Ama ben bundan böyle, o arzuyu yitirmek istemiyordum. Ona tüm hayatımı adamak için bu yeterliydi.

Kısacası, Abdül sonunda saraydan kaçmanın bir yolunu bulmuş, ondan artık umudunu kesen ailesine ulaşmayı başarmıştı. Babası Alaaddin'in öç almasından korkmuş ve onu, Paris'e yollayarak, Kutsal Topraklar'dan uzaklaştırmıştı. Abdül, Alaaddin'den kaçmadan önce yeşil bal kaplarından birini ele geçirmişti ama, diye anlatıyordu Baudolino'ya, lanet olası maddenin onu yeniden aynı vahaya götürmesinden ve sonsuza dek kendinden geçmiş bir halde yaşamaktan korktuğu için, bir daha hiç tadına bakmamıştı. Heyecana dayanıp dayanamayacağını bilmiyordu. Zaten prenses ebediyen onunla birlikteydi ve bundan sonra da kimse onu elinden alamazdı. Sahte bir hatırayla ona sahip olmaktansa, bir amaç gibi onu hayal etmek daha iyiydi.

Sonra, zaman geçtikçe, prensesin uzakta olmasının var ettiği şansonları dile getirecek gücü bulabilmek için, arada sırada kaşığın ucuyla yeşil balın, ancak dilini tatlandırmaya yetecek kadar tadına bakmayı göze almıştı. Kısa süreli esrimeler yaşıyordu ve bu akşam da böyle yapmıştı.

Abdül'ün öyküsü Baudolino'nun ilgisini çekmişti ve kısa süreliğine de olsa, İmparatoriçe'nin hayalinin belirmesi olasılığı onu isteklendirmişti. Abdül bu deneme için ondan bir parçacık balı esirgememişti. Ama Baudolino yalnızca hafif bir uyuşukluk ve gülme isteği duyuyordu. Ama zihnini uyarılmış hissediyordu. Tuhaf bir biçimde bu uyarılma Beatrix'ten değil, Rahip Johannes'ten kaynaklanıyordu, öyle ki kendine asıl isteğinin ne olduğunu sormuştu; yüreğinin sahibine mi yoksa o ulaşılamaz krallığa

mı ulaşmak istiyordu. İşte o akşam, neredeyse balın etkisinden tamamen çıkmış Abdül ile hafifçe esrimiş Baudolino, Rahip konusunda tartışmaya, var olup olmadığını birbirlerine sormaya başlamışlardı. Ve mademki, yeşil balın erdemi asla görülmemiş şeyleri gerçek kılmaktı, onlar da Rahip'in gerçekten var olduğuna karar vermişlerdi.

Var, diye belirtmişti Baudolino, çünkü var olmadığını gösteren hiçbir sebep yok. Var, diye kabul etmişti Abdül, çünkü bir bilginden, Medlerin ve İranlıların ülkesinin ötesinde, o bölgelerin paganlarıyla savaşan Hıristiyan krallar olduğunu duymuştu.

"Kim bu bilgin?" diye sormuştu Baudolino heyecandan titreyerek.

"Boron" diye yanıt vermişti Abdül. Ve ertesi gün Boron'u aramaya başlamışlardı bile.

Bu Montbéliard'lı bir bilgindi, diğer bilginler gibi sürekli yer değiştirdiğinden, bugünlerde Paris'te (sık sık Saint-Victor Kütüphanesi'ne gidiyordu), ama yarın kim bilir nerede olurdu, çünkü asla kimseye anlatmadığı bir projenin peşinde olduğu söyleniyordu. Dağınık saçlı kocaman bir kafası vardı ve sürekli yağ lambasının ışığında okuduğundan gözleri kıpkırmızıydı, ama tam bir bilgi kuyusu olduğu söyleniyordu. Daha ilk görüşmelerinde, elbette bir meyhanede, hocalarının günlerce üzerinde tartışacağı ince sorular sorarak onları büyülemişti: sperm dondurulabilir miydi, bir fahişe gebe kalabilir miydi, baş teri öbür uzuvların terinden daha mı kötü kokardı, utandığımız zaman kulaklarımız kızarır mıydı, bir erkek, sevgilisinin ölümüne mi, yoksa onun başkasıyla evlenmesine mi daha çok üzülürdü, soylular sarkık kulaklara mı sahip olmalıydı ya da deliler dolunay sırasında daha da kötüleşir miydi. Onu en çok ilgilendiren sorun, boşluğun varlığıydı, bu konuda kendini bütün filozoflardan daha bilgili görüyordu.

"Boşluk" diyordu Boron, dili yapış yapış olmaya başlamıştı bile, "yoktur, çünkü doğa ondan korkar. Olmaması felsefi nedenlerle çok açıktır, çünkü olsa ya madde ya da ilinek olur. Özdeksel madde değildir, çünkü olsa cisim olurdu ve yer kaplardı ve cisimsiz madde değildir çünkü olsa, melekler gibi, akıllı olurdu. İlinek

değildir, çünkü ilinekler ancak maddelerin özniteliği olarak var olur. Ayrıca boşluk fizik nedenlerden dolayı da yoktur: silindir biçiminde bir vazoyu al..."

"Peki neden" diye onun sözünü kesiyordu Baudolino, "boşluğun olmadığını ispatlamak seni bu kadar ilgilendiriyor? Boşluktan sana ne?"

"İlgilendiriyor, ilgilendiriyor. Çünkü boşluk ya ara boşluktur, yani dünyamızda cisim ile cisim arasındadır ya da gördüğümüz evrenin ötesine yayılmış, gökcisimlerinin büyük küresinin içindedir. Eğer öyleyse, o boşlukta başka dünyalar olabilir. Ama ara boşluğun olmadığı ispatlanırsa, yaygın boşluğun olmayacağı da açıktır."

"Başka dünyaların olup olmadığı seni neden ilgilendiriyor ki?"

"İlgilendiriyor, ilgilendiriyor. Çünkü başka dünyalar varsa, Efendimiz İsa her birine kendini adamak ve her birinde ekmek ve şarabı kutsamak zorunda kalırdı. Ve dolayısıyla, o mucizenin tanıklığı ve anısı olan o yüce olay tek olmaz ve onun birçok benzeri olurdu. Ve, bir yerlerde, aranacak yüce bir olay olduğunu bilmesem, hayatımın ne anlamı olur?

"Neymiş peki bu yüce olay?"

Bu noktada Boron kısa kesmeye gayret ediyordu: "O beni ilgilendirir" diyordu, "kutsal şeylere karşı saygısı olmayanların kulaklarına iyi gelmeyecek şeyler bunlar. Ama başka bir şeyden konuşalım: birçok dünya olsaydı, o kadar ilk insan, ilk günahı sayısız kez işleyen birçok Âdem ve Havva olurdu. Ve bunun neticesinde de kovuldukları birçok Yeryüzü Cenneti olurdu. Yeryüzü Cenneti gibi yüce bir şeyin, Sainte Geneviève'dekine benzer bir nehri ve bir tepesi olan birçok kent gibi, çok sayıda olabileceğini düşünebiliyor musunuz? Yeryüzü Cenneti bir tanedir, Medlerin ve İranlıların ülkesinin ötesinde, uzak bir yerdedir.

Asıl konuya gelmişlerdi ve Boron'a Rahip Johannes'le ilgili düşüncelerini anlattılar. Evet, Boron da bir rahipten, Doğu'nun Hıristiyan kralları hakkındaki hikâyeyi duymuştu. Yıllar önce bir Hindistan patriğinin Papa II. Calixtus'a yaptığı ziyaretin raporunu okumuştu. Raporda, dilleri çok farklı olduğundan, papanın

onu anlamakta güçlük çektiği anlatılıyordu. Patrik, Yeryüzü Cenneti'nden doğan bir nehrin aktığı Hulna kentini anlatmıştı, nehrin adı Physon'du, ona Ganj diyenler de vardı, kentin dışındaki bir tepede, Havari Tomas'ın naaşının bulunduğu tapınak yükseliyordu. Bu tepe erişilmezdi, çünkü bir gölün ortasında yükseliyordu, ama yılda sekiz gün sular çekiliyordu ve oranın iyi Hıristiyanları da gidip, havarinin sanki ölmemiş gibi duran, bozulmamış bedenini görebiliyordu, hatta yazılanlara bakılırsa, yüzü bir yıldız gibi parlıyordu, omuzlarına kadar uzanan kızıl sarı saçları ve sakalı vardı, giyisileri yeni dikilmiş gibi duruyordu.

"Ama yine de, bu patriğin Rahip Johannes olduğunu gösteren hiçbir belirti yok" diye sözlerini ihtiyatla bitirmişti Boron.

"Yok, elbette" diye karşılık vermişti Baudolino, "ama mutlu, bilinmeyen ve uzak bir krallıktan uzun zamandır söz edildiğini söylüyor. Dinle, çok sevdiğim piskoposum Otto, *Historia de duabus civitatibus*'unda Gabalalı Hugues adında birinin, Johannes'in, İranlıları yenilgiye uğrattıktan sonra, Kutsal Topraklar'da yaşayan Hıristiyanlara yardım etmek istediğini, ama Dicle Nehri kıyısında, adamlarını geçirecek gemileri olmadığından, durmak zorunda kaldığını söylediğini belirtiyordu. Yani Johannes Dicle Nehri'nin ötesinde yaşıyor. Tamam mı? Ama ilginç olan, Hugues henüz bundan söz etmeden, herkes biliyordu. Otto'nun yazdıklarını bir kez daha iyice okuyalım, o gelişigüzel yazmazdı. Neden bu Hugues, gidip papaya Johannes'in Kudüs Hıristiyanlarına yardım edemediğini, sanki onu aklamak istermişçesine, anlatsın ki? Muhakkak Roma'da birileri bu umudu besliyordu çünkü. Ve Otto, Hugues'in Johannes'i, *sic enim eum nominare solent*, yani başkalarının çağırdığı adla çağırdığını yazıyor. Bu 'başkaları'ndan kasıt ne? Kuşkusuz sadece Hugues değil, başkaları *solent*, kullanıyordu, dolayısıyla da daha o zamanlarda bile onu bu adla çağırıyorlardı. Yine Otto, Hugues'in Johannes'in ataları Müneccim Krallar gibi Kudüs'e gitmek istediğini söylediğini yazıyor, ama sonra Hugues'in Johannes'in bunu başaramadığını doğruladığını yazmıyor, tersine *fetur*, yani söyleniyor, diyor ve bazılarının, başkalarının, bunu başaramadığını *asserunt*, yani doğruladıklarını, yazıyordu. Hocalarımızdan gelene-

ğin sürekliliğinin gerçeğin en iyi kanıtı olduğunu öğreniyoruz" diyerek Baudolino sözlerini bitiriyordu.

Abdül Baudolino'nun kulağına, belki Piskopos Otto'nun da ara sıra yeşil balın tadına baktığını fısıldamış, ama Baudolino onun kaburgalarına bir dirsek indirmişti.

"Ben, bu Rahip'in sizin için neden bu kadar önemli olduğunu hâlâ anlamış değilim" demişti Boron, "peki onu Yeryüzü Cenneti'nden çıkan bir nehrin kıyısında değil de, Yeryüzü Cenneti'nde arasak nasıl olur? Bu durumda anlatacak daha çok şeyim olabilir..."

Baudolino ve Abdül, Boron'a, Yeryüzü Cenneti hakkında daha fazla şey söyletmeye çalışmıştı, ama Boron Üç Şamdan'ın şarap fıçılarından yeterince yararlanmıştı ve artık hiçbir şey anımsamadığını söylüyordu. Birbirlerine hiçbir şey söylemeden, sanki aynı şeyi düşünmüş gibi, iki arkadaş Boron'un koluna girmiş ve onu odalarına götürmüşlerdi. Orada Abdül, cimrice davranmış olsa da, ona küçük bir kaşığın ucuyla yok denecek kadar az, yeşil bal vermişti, yine kaşığın ucuyla aldıkları bir parçayı da ikisi paylaşmıştı. Ve Boron, bir dakika süren şaşkınlıktan sonra, nerede bulunduğunu pek iyi anlamamış gibi çevresine bakınmış, Cennet'ten bir şeyler görmeye başlamıştı.

Konuşuyor ve Tugdalur adında, hem Cehennem'i hem de Cennet'i ziyaret ettiği sanılan, birinden söz ediyordu. Cehennem'in nasıl olduğunu söylemeye değmezdi, ama Cennet iyilik, sevinç, neşe, dürüstlük, güzellik, kutsallık, düzen, birlik, sonsuz mutluluk ve ölümsüzlük dolu bir yerdi, altından bir duvarla korunuyordu, bu duvar geçilip içeri girildiğinde, ipek kumaşlara bürünmüş, yüzleri bir güneş gibi parıldayan, saçları saf altından, genç yaşlı, erkek ve kadınların oturduğu değerli taşlarla süslü birçok sandalye görülüyordu ve hepsi de altın harflerle süslü bir kitap okuyarak *alleluya*[2] söylüyorlardı.

"Onun için" diyordu Boron sağduyuyla, "Cehennem'e herkes gidebilir, yeter ki insan istesin ve bazen biri erkek veya dişi şeytan biçiminde ya da tedirgin edici başka bir görüntü olarak geri

2. Yahudi dinsel törenlerinde sevinci belirten ve Hıristiyan dinsel törenlerine de geçmiş olan alkış eşliğinde haykırış. (ç.n.)

dönüp, bize orasını anlatır. Ama bu şeyleri gören kişinin Gökyüzü Cenneti'ne kabul edildiği gerçekten düşünülebilir mi? Diyelim ki edildi, bir insan asla onu anlatma saygısızlığını gösteremez, çünkü bazı sırları alçakgönüllü ve dürüst insanlar kendine saklamalıdır."

"Umarım iradesi bu kadar zayıf bir insan gelmez asla yeryüzüne" diye yorumda bulunmuştu Baudolino, "Tanrımızın kendisine duyduğu güveni hak etmeyen biri."

"O halde" demişti Boron, "Büyük İskender'in öyküsünü duymuşsunuzdur. Büyük İskender Ganj'ın kıyısına varmış ve karşısına nehir boyunu izleyen bir duvar çıkmış, ama duvarda tek bir kapı bile yokmuş, üç gün süren bir nehir yolculuğundan sonra, duvarda küçük bir pencere görmüş, pencereden yaşlı bir adam bakıyormuş; yolcular kentin krallar kralı Büyük İskender'e bir vergi ödemesini istemiş, ama yaşlı adam onlara buranın ermişlerin kenti olduğunu söylemiş. Büyük bir kral, ama pagan olan Büyük İskender'in, gökyüzü kentine ulaşmış olması imkânsız , onun ve Tugdalus'un gördüğünü söylediği yer Yeryüzü Cenneti'ydi. Şu anda benim gördüğüm yer de..."

"Nerede?"

"Orada" deyip odanın bir köşesini gösteriyordu. "Kokulu çiçeklerle ve otlarla süslü, yemyeşil kırlar görüyorum, çevreye, her yere hoş bir koku yayılıyor, o kokuyu içime çekince, içme isteği bile duymuyorum. Saygın görünümlü, başlarında altın taçlar ve ellerinde hurma dalları olan dört adamın bulunduğu çok güzel bir kır var... Bir şarkı duyuyorum, reçine kokusu algılıyorum, oh Tanrım, ağzımda bal gibi tatlı bir tat var. Kristal bir kilise görüyorum, ortasmda içinden süt gibi beyaz bir suyun fışkırdığı bir sunak var. Kilisenin kuzey yanı değerli bir taş gibi parlıyor, güney yanı kan kırmızısı, batısı kar beyazı ve üzerinde, gökyüzümüzde görülen yıldızlardan daha parlak yıldızlar parlıyor. Saçları kar gibi beyaz bir kuş gibi tüylü bir adam görüyorum, gözleri hemen hemen hiç seçilmiyor, bembeyaz kaşları örtmüş onları. Bana hiç yaşlanmayan ve gölgesine oturanı her hastalıktan iyileştiren bir ağacı ve gökkuşağı renklerinde yaprakları olan bir başka ağacı gösteriyor.

Ama neden bunları görüyorum ben bu akşam?"

"Belki bunları bir yerlerde okudun ve şarap onları ruhunun derinliklerinden çekip çıkardı" demişti bunun üzerine Abdül. "Benim adamda yaşayan ve adı Aziz Brandan olan o erdemli adam, yeryüzünün son sınırlarına kadar denizlerde dolaştı ve kimisi mavi, kimisi mor, kimisi beyaz olgun üzümlerle dolu bir ada keşfetti, mucizevî yedi çeşmesi ve yedi kilisesi vardı, kiliselerden biri kristal, diğeri grena, üçüncüsü safir, dördüncüsü topaz, beşincisi yakut, altıncısı zümrüt, yedincisi mercandandı, her birinde yedi sunak ve yedi lamba vardı. Ve bir meydanın ortasındaki kilisenin önünde, tepesinde çıngırak dolu bir tekerleğin döndüğü akikten bir sütun yükseliyordu."

"Hayır, hayır, benimkisi bir ada değil" diye coşkuyla atılıyordu Boron, "Hindistan'ın hemen yanında bir yer, bizimkilerden daha büyük kulaklı ve çift dilli insanlar görüyorum, öyle ki aynı anda iki kişiyle konuşabiliyorlar. Ne kadar çok ekin var, sanki kendiliğinden büyüyor..."

"Elbette" diye yorumda bulunuyordu Baudolino, "unutmayalım ki, Çıkış'a[3] göre Tanrı'nın halkına süt ve bal akan bir toprak vaat edilmişti."

"Olayları karıştırmayalım" diyordu Abdül, "Çıkış'taki vaat edilmiş topraktır ve ilk günahtan sonra vaat edilmiştir, Yeryüzü Cenneti ise ilk günahtan önce atalarımızın vatanıydı."

"Abdül felsefi bir tartışmada değiliz. Amacımız gideceğimiz bir yer saptamak değil, her birimizin gitmek isteyeceği ideal yerin nasıl olması gerektiğini anlamak. Böyle harikalar geçmişte var olduğuna göre ve yalnızca Yeryüzü Cenneti'nde değil, Âdem ile Havva'nın asla ayak basmadıkları adalarda da hâlâ varsa, Johannes'in krallığı o yerlere çok benziyor olmalı. Biz, yalanın, açgözlülüğün, şehvet düşkünlüğünün olmadığı bir bolluk ve erdem krallığının nasıl olabileceğini anlamaya çalışıyoruz. Yoksa neden yüce Hıristiyan krallığına gitmek için uğraşalım ki?

"Ama abartmadan" diye uyarıyordu Abdül akıllıca. "Aksi takdir-

3. Eski Ahit'in, İsrailoğullarının MÖ XIII. yüzyılda Hz. Musa'nın önderliğinde Mısır boyunduruğundan kurtuluşunu konu alan kitabı. (ç.n.)

de kimse artık buna inanmaz: yani bu kadar uzaklara gitmenin mümkün olabileceğine kimse artık inanmaz demek istiyorum."

"Uzaklara" demişti. Daha biraz önce Baudolino, Yeryüzü Cenneti'ni hayal ederken, Abdül'ün en azından bir akşamlığına bile olsa bu imkânsız tutkusunu unuttuğunu düşünmüştü. Ama unutmamıştı. Onu hiç aklından çıkaramıyordu. Cennet'i görüyordu, ama orada prensesini arıyordu. Nitekim, balın etkisi yavaş yavaş geçerken, şöyle mırıldanıyordu: belki bir gün oraya gideceğiz, *langan li jorn son long en mai*, biliyor musun, günler mayısta uzadığında..."

Boron tatlı tatlı gülmeye başlamıştı.

"İşte böyle Soylu Niketas" dedi Baudolino, "bu dünyanın çekiciliklerine kapılmadığım zamanlar, gecelerimi başka dünyalar hayal etmekle geçirirdim. Biraz şarabın, biraz da yeşil balın yardımıyla. Yaşadığımız dünyanın ne kadar üzücü olduğunu unutmak için başka dünyalar hayal etmekten daha güzel bir şey yoktur. En azından o zamanlar böyle düşünüyordum. Başka dünyalar hayal etmenin de bir sonu olduğunu henüz anlamamıştım."

"Bize Tanrı'nın bahşettiği bu dünyada huzurla yaşamaya çalışalım şimdilik" dedi Niketas. "İşte eşsiz Cenevizlilerimiz bize mutfağımızın bazı nimetlerini hazırlamışlar. Çeşit çeşit, deniz ve nehir balığı türlerinden yapılan şu çorbanın tadına bak. Belki sizin oralarda da balıklar lezzetlidir, ama sanırım, sularınızın çok soğuk olması yüzünden Propontis'in balıkları kadar lezzetli değil. Biz çorbayı, zeytinyağında kavrulan soğanla, rezene ve başka baharlı otlarla, ayrıca iki bardak sek şarapla çeşnilendiririz. Bu ekmek dilimlerinin üzerine biraz koy, şu çok az çorba suyuyla sulandırılmış yumurta sarısı ve limondan oluşan sosu da koyabilirsin üzerine. Yeryüzü Cenneti'nde Âdem ile Havva'da böyle yerdi sanırım. Ama ilk günahtan önce tabiî. Sonra kuşkusuz Paris'teki gibi işkembeye talim etmişlerdir.

9

Baudolino İmparator'u azarlar ve İmparatoriçe'yi baştan çıkarır

Baudolino, fazla ağır olmayan bir öğrenim ile Yeryüzü Cenneti hayalleri arasında, Paris'te neredeyse dört kış geçirmişti. Friedrich'i görmeyi çok istiyordu, hele tedirgin ruhunda artık tüm dünyevî görüntüsünü yitiren ve Abdül'ün uzaklardaki prensesi gibi, Cennet'in bir sakinine dönüşen Beatrix'i daha da çok görmek istiyordu.

Bir gün Rainald, Şair'den İmparator'a bir od yazmasını istemişti. Ne yapacağını şaşıran Şair, efendisine doğru esini beklediğini söyleyip zaman kazanmaya çalışarak, Baudolino'dan acele yardım istemişti. Baudolino da, Friedrich'i yeryüzündeki tüm diğer hükümdarlardan üstün tutan ve boyunduruğu altında yaşamanın çok tatlı olduğunu anlatan mükemmel bir şiir, *Salve mundi domine*'yi yazmıştı. Ama güvenemediği için onu bir ulakla yollamayıp, İtalya'ya dönmeye karar vermişti, bu arada İtalya'da o kadar çok şey olmuştu ki, bunları Niketas'a özetlemekte güçlük çekiyordu.

"Rainald tüm hayatını, İmparator'u dünyanın efendisi, barış prensi, her yasanın kaynağı ve ancak hiçbir yasaya boyun eğmeyen, Melkisedek[1] gibi *rex et sacerdos*[2] olan, dolayısıyla da papayla sürtüşmeden duramayacak biri gibi göstermeye adamıştı.

1. Kitabı Mukaddes kişisi, Yahudi inancında Kudüs'le özdeşleştirilen Salem şehrinin rahip kralı. (yay.n.)

2. Kral ve rahip anlamında Latince kelime. (ç.n.)

Ve, Crema kuşatması sırasında, Papa Hadrianus, Friedrich'e Roma'da taç giydiren papa ölmüştü ve kardinallerin büyük bir bölümü Kardinal Bandinelli'yi III. Alexander adıyla papa seçmişlerdi. Rainald'a göre bu bir uğursuzluktu, çünkü Bandinelli'yle kedi ile köpek gibiydiler ve o papanın üstünlüğü konusunda ödün vermiyordu. Rainald'm ne dolap çevirdiğini bilmiyorum, ama bazı kardinallere ve senatodan bazı kişilere başka bir papayı, onun ve İmparator'un dilediği gibi yönetecekleri IV. Victor'u seçtirmeyi başardı. Tabiî III. Alexander derhal hem Friedrich'i hem de Victor'u aforoz etmişti ve asıl papanın Alexander olmadığını, dolayısıyla da aforozunun hiçbir değer taşımadığını söylemeleri yeterli değildi, çünkü hem Fransa ve İngiltere kralları onu yeniden tanıma eğilimindeydiler, hem de İtalyan kentleri için İmparator'un bir ayrılıkçı olduğunu, bu yüzden de kimsenin ona artık boyun eğmek zorunda olmadığını söyleyen bir papa bulmak harika bir şeydi. Ayrıca Alexander'in sırtını dayanabileceği, Friedrich'in imparatorluğundan daha büyük bir imparatorluk aradığı ve sizin basileusunuz Manuel'le dolap çevirdiği haberleri geldi. Rainald, Friedrich'in Roma İmparatorluğu'nun tek vârisi olduğunu kanıtlamak istiyorsa, gözle görülür bir soy sop delili bulması gerekiyordu. İşte bu nedenle Şair'i de bu işe dahil etmişti."

Niketas, Baudolino'nun, öyküsünü yıl yıl izlemede güçlük çekiyordu. Tanığının önce olanlar ile sonra olanları biraz karıştırdığını görmenin dışında, Friedrich'le ilgili olayların hep aynı şekilde yinelendiğini düşünüyordu ve Milanoluların ne zaman yeniden silaha sarıldıklarını, ne zaman Lodi'yi yeniden tehdit ettiklerini, İmparator'un ne zaman yeniden İtalya'ya indiğini anlayamaz olmuştu. "Bu bir kronik olsa" diyordu kendi kendine, "daima aynı olayları bulmak mümkün, gelişigüzel bir sayfa seçmek yeterli. Hep aynı hikâyenin yinelendiği şu düşlerden birine benziyor, hani yalvarırsın uyanmak için."

Her neyse, Niketas'ın anladığı kadarıyla, Milanolular iki yıl boyunca kâh Friedrich'i kızdırarak kâh onunla sürtüşerek İmparator'u güç duruma sokmuşlar ve ertesi yıl Friedrich, Novara, Asti, Vercelli şehirlerinin, Monferrato markisinin, Malaspina markisi-

nin, Biandrate, Como, Lodi, Bergamo, Cremona, Pavia kontları ile diğer kontların yardımıyla Milano'yu yeniden kuşatmıştı. Güzel bir ilkbahar sabahı Baudolino, artık yirmi yaşındaydı, Şair için *Salve mundi domine*'yi ve Paris'te hırsızların lütfuna bırakmak istemediği Beatrix'e yazdığı mektupları yanına alarak Milano'nun surları önüne gelmişti.

"Umarım Friedrich, Milano'da, Crema'dakinden daha merhametli davranmıştır" dedi Niketas.

"Gelir gelmez duyduklarıma göre daha da kötü davranmıştı. Melzo ve Roncate'de altı tutsağın gözlerini oydurmuştu ve onları Milano'ya götürsün diye tek gözünü oydurduğu bir Milanolunun burnunu da kestirmişti. Milano'ya mal sokmaya çalışanlar yakalandığında ellerini kestirtiyordu."

"Gördün mü bak, o da göz oyuyormuş!"

"Ama halktan insanların gözünü, sizin gibi soyluların değil. Ve akrabalarının değil, düşmanlarının gözünü!"

"Onu haklı mı çıkarıyorsun?"

"Bugün evet, ama o zaman haksız buluyordum. O zaman kızmıştım. Görmek bile istemiyordum. Ama sonra saygılarımı sunmak için huzuruna çıkmak zorunda kaldım, onu atlatamazdım."

İmparator, aradan geçen o kadar zamandan sonra onu görünce, çok mutlu olmuştu, onu kucaklamak istedi, ama Baudolino kendini tutamadı. Geri çekilip ağladı, acımasız, adaletsiz davrandığı için artık ona adaletin kaynağı diyemeyeceğini, onun evladı olmaktan utandığını söyledi.

Friedrich, kim olursa olsun ağzından böyle sözler çıkacak birinin yalnızca gözlerini oydurmak ve burnunu kestirmekle kalmaz, kulaklarını da koparttırırdı. Ama Friedrich, Baudolino'nun öfkesinden etkilendi ve o koskoca İmparator, kendini haklı göstermeye çalıştı. "Bu bir isyan, yasaya karşı isyan, Baudolino, sen değil miydin yasa olduğumu bana ilk söyleyen? Bağışlayamam, merhametli davranamam. Acımasız olmak benim görevim. Benim bundan hoşlandığımı mı sanıyorsun?"

"Evet hoşlanıyorsun babacığım, tüm o insanları bir inat uğru-

na, intikam için, kırılan onurun için iki yıl önce, büyük bir soğukkanlılıkla, üstelik onlara vuruşma imkânı vermeden Crema'da öldürmen, diğerlerini de Milano'da sakat bırakman mı gerekiyordu?

"Ah, Rahewin gibi yaptıklarımı izliyorsun demek! O zaman şunu bil ki bütün bunlar inat için değil, ders vermek içindi. Bu, itaatsiz evlatları dize getirmek için tek çareydi. Sezar ve Augustus'un daha bağışlayıcı olduğunu mu sanıyorsun? Savaş bu Baudolino, sen savaşın ne olduğunu biliyor musun? Sen Paris'te hayatını yaşıyorsun, ama döndüğünde seni sarayda, bakanlarım arasında görmek istediğimi ve hatta belki de seni şövalye yapacağımı biliyor musun? Kutsal Roma imparatoruyla ellerini kirletmeden at süreceğini mi sanıyorsun? Yoksa kandan iğreniyor musun? Eğer öyleyse bana söyle, seni rahip yapayım. Ama sonra dünyevî bir hayat süremezsin ona göre, Paris'te yaptıklarını anlattılar, bu yüzden rahip olabileceğini hiç sanmıyorum. O yarayı nerede aldın? Kıçında değil de, yüzünde olmasına şaştım doğrusu!"

"Casusların sana Paris'te yaptıklarımı anlatmış olmalı, ama ben casuslara gerek kalmadan senin Hadrianopolis'te[3] yaptıklarınla ilgili çok güzel bir hikâye duydum. Benim Parisli kocalarla olan meselem, senin Bizans rahipleriyle arandaki meseleden daha iyidir."

Rengi atan Friedrich gerginleşmişti. Baudolino'nun neden söz ettiğini çok iyi biliyordu (Baudolino da bunu Otto'dan öğrenmiş olmalıydı): Henüz Schwaben düküyken, haçı alıp, Kudüs Hıristiyan krallığının yardımına koşmak için, denizaşırı ikinci bir sefere katılmıştı. Ve Hıristiyan ordusu güçlükle ilerlerken, Hadrianopolis'te, birliğinden uzaklaşan soylulardan biri saldırıya uğramış ve öldürülmüştü, kuşkusuz yöre haydutları tarafından yapılmıştı bu iş. Zaten Latinler ile Bizanslılar arasında çok büyük bir gerginlik vardı ve Friedrich bu olayı bir hakaret olarak algılamıştı. Crema'da olduğu gibi, öfkesi önlenemez hale gelmişti: yakınlardaki bir manastıra saldırmış ve rahiplerin hepsini öldürmüştü.

3. Edirne'nin o dönemdeki adı. (yay.n.)

Bu olay Friedrich'in adına leke sürmüştü: herkes bu olayı unutmuş gibi yapmıştı, hatta Otto bile *Gesta Friderici*'de bundan söz etmemiş, genç dükün bu olaydan hemen sonra Konstantinopolis yakınlarında bir yerdeki şiddetli bir selden nasıl kurtulduğunu yazmıştı, bu da gökyüzünün onu hâlâ koruduğunun bir işaretiydi. Ama bu kötü hadiseyi unutmayan tek kişi Friedrich'ti ve o uğursuz olayın yarası hiç kapanmadığından, Baudolino'ya tepki gösterdi. Yüzü önce soldu, sonra kızardı, bronz bir şamdanı kavradı ve öldürmek istercesine Baudolino'nun üzerine atıldı. Güçlükle kendine hâkim oldu, elindeki silahı indirdi, Baudolino'nun yakasını bırakmadan, sıkılı dişlerinin arasından konuştu: "Cehennemdeki tüm şeytanlar adına, bu söylediklerini bir daha asla duymayayım." Sonra çadırdan çıktı. Eşikte bir an arkasına dönüp: "Git İmparatoriçe'ye saygılarını sun, sonra Parisli sıska kızların, dostlarının, bilginlerin arasına dön."

"Gösteririm ben sana sıska kızları, neler yapabileceğimi gösteririm ben sana" diye düşünüyordu Baudolino ordugâhtan ayrılırken, ama ne yapabileceğini o da bilmiyordu, bildiği tek şey manevî babasından nefret ettiği ve ona kötülük yapmak istediğiydi.

Beatrix'in ikametgâhına vardığında, öfkesi hâlâ devam ediyordu. Saygıyla önce İmparatoriçe'nin eteğinin ucunu, sonra elini öpmüştü, İmparatoriçe, Baudolino'nun yarasını görünce şaşırmış, kaygıyla sorular sormuştu. Baudolino büyük bir kayıtsızlıkla bunun haydutlarla arasında geçen bir çatışma sonucu olduğunu, bu tip şeylerin dünyayı dolaşanların başına gelebileceğini söylemişti, Beatrix ona hayranlıkla bakmıştı ve aldığı kılıç yarasıyla daha da erkeksi bir görünüm kazanan aslansı yüzüyle, bu yirmilik delikanlı, kelimenin tam anlamıyla artık güzel bir şövayle olmuştu. İmparatoriçe ona oturmasını ve son maceralarını anlatmasını söylemişti. İmparatoriçe güzel bir sayvanın altında oturmuş, güleç bir yüzle nakış işliyor, Baudolino da onun ayaklarının dibinde, anlatıyordu, ne dediğini bilmeden, yalnızca gerginliğini yatıştırmak için. Ama konuştukça, oturduğu yerden, onun çok güzel yüzünü görüyor ve o yılların tüm arzularını yeniden,

ama hepsini bir arada, yüz misli hissediyordu, sonunda Beatrix en çekici gülümseyişiyle ona şöyle demişti: "Bana yazmanı söylediğim halde hiç yazmadın, ne kadar çok isterdim yazmanı."

Belki bunu her zamanki kız kardeş titizliğiyle, belki de konuşmayı canlandırmak amacıyla söylemişti, ama Baudolino'ya göre Beatrix'in sözleri hem bal hem zehir olmadan, hiçbir şey söylemezdi. Titreyen elleriyle, göğsünden Beatrix'e yazdığı, Beatrix'in de ona yazdığı mektupları çıkarmış ve ona uzatarak şöyle fısıldamıştı: "Hayır, yazdım, hem de çok ve sen Kraliçem bana cevap verdin."

Beatrix anlamıyordu, kâğıtları almış, iki el yazısını daha iyi anlayabilmek için alçak sesle okumaya başlamıştı. İki adım ötesinde, Baudolino gerginlikten ellerini ovuştururken terliyor, deli olduğunu, Beatrix'in muhafızlarını çağırıp onu dışarı attıracağını düşünüyor, keşke kalbime saplamak için bir hançerim olsaydı diyordu. Beatrix okumayı sürdürüyordu ve yanakları gittikçe renkleniyor, o ateşli sözcükleri tekrarlarken, sanki heretik bir ayin yönetirmiş gibi sesi titriyordu; ayağa kalkmıştı, tam iki kez sendeler gibi oldu, onu tutmak için yaklaşan Baudolino'yu tam iki kez uzaklaştırdı, sonra kısık bir sesle konuştu: "Ah çocuk, çocuk, ne yaptın?"

Baudolino, İmparatoriçe'nin elindeki kâğıtları almak için, kararsız adımlarla yeniden yaklaşmıştı, Beatrix de ensesini okşamak için duraksayarak elini uzatmıştı, Baudolino onun gözlerine bakamadığı için yan dönmüştü, Beatrix parmaklarının ucuyla yarasına dokunmuştu. O dokunuştan da kaçınmak için Baudolino yeniden başını çevirmişti, ama Beatrix artık çok yaklaşmıştı ve burun buruna gelmişlerdi. Baudolino, ona sarılmamak için ellerini arkasında tutuyordu, ama artık dudakları birbirine değmişti ve değdikten sonra dudakları hafifçe aralanmıştı, böylece kısa bir süre için, o öpücüğün sürdüğü kısacık bir an için, aralık dudakların arasından dillerine de dokunmuşlardı hafifçe.

Yıldırım gibi çarpan o sonsuzluk bittiğinde, Beatrix geri çekilmişti, yüzü hasta gibi beyazdı şimdi ve Baudolino'nun gözlerinin içine bakarak, sert bir biçimde şöyle demişti: "Cennetin bütün azizleri adına, bu yaptığını bir daha asla yapma."

Öfkesiz söylemişti bunu, neredeyse duygusuz, bayılacakmış

gibi. Sonra gözleri dolmuş ve nazik bir biçimde, "Yalvarırım!" diye eklemişti.

Baudolino neredeyse alnı yere değecek kadar diz çökmüş ve nereye gittiğini bilmeden dışarı çıkmıştı. Daha sonra da kısa bir süre içinde dört suç işlediğinin farkına varmıştı: İmparatoriçe'yi küçük düşürmüştü, zinayla lekelenmişti, babasının güvenine ihanet etmişti ve utanç verici intikam dürtüsüne yenilmişti. "İntikam çünkü" diye kendine soruyordu, "eğer Friedrich o katliamı yapmasaydı, bana hakaret etmeseydi ve ben yüreğimde bir nefret duygusu hissetmeseydim, yaptığım şeyi yine yapar mıydım?" Ve bu soruya yanıt vermemeye çalışırken, yanıtı o korktuğu yanıt olması durumunda, beşinci ve en korkunç günahı işleyeceğini, kinini kusmak için, o çok sevdiği kişinin erdemini kalıcı bir biçimde lekeleyeceğini, varlığının amacı halini alan şeyi, iğrenç bir araca dönüştüreceğini biliyordu.

"Soylu Niketas, o anın yürek parçalayıcı güzelliğini unutamasam da, bu kuşku yıllarca aklımdan çıkmadı. Her zamankinden daha fazla âşıktım, ama bu kez hiçbir umudum kalmamıştı, hayallerimde bile. Çünkü, herhangi bir bağışlama istiyorsam, Beatrix'in görüntüsü hayallerimden bile silinmeliydi. Sonuçta, dedim kendime, uykusuz geçen sayısız ve uzun geceler boyunca, her şeye sahip oldun, artık başka şey isteyemezsin."

Konstantinopolis'te gece oluyordu ve gökyüzü kızıllığını yitirmişti. Yangın artık sönmek üzereydi ve yalnızca kentin bazı tepelerinde alevler değil, korlar bir görünüp bir kayboluyordu. Bu arada Niketas iki kadeh ballı şarap istemişti. Baudolino, gözleri boşlukta kaybolmuş bir halde şarabın tadına bakmıştı. "Taşoz şarabı. Fıçıya balla karıştırılmış buğday hamuru konur. Sonra sert ve aromalı bir şarap, daha yumuşak bir şarapla karıştırılır. Tatlı, değil mi?" diye sormuştu Niketas. "Evet, çok tatlı" diye cevaplamıştı Baudolino, başka bir şey düşünürmüş gibiydi. Sonra kadehi yerine koymuştu.

"Aynı akşam" diye sözlerini tamamlamıştı, "Friedrich'i bir daha asla yargılamamaya karar verdim, çünkü kendimi ondan daha suçlu hissediyordum. Bir düşmanın burnunu kesmek mi, yoksa

sana iyilik yapan birinin karısını dudaklarından öpmek mi daha kötüdür?"

Ertesi gün gidip, söylediği sert sözler için, manevî babasından özür dilemiş ve Friedrich'in pişmanlık acısı duyduğunu fark ederek, yüzü kızarmıştı. İmparator onu kucaklamış, öfkesinden dolayı özür dilemiş ve çevresindeki binlerce yardakçının yerine, yanlış yaptığında söylemesini bilen, onun gibi bir oğul yeğlediğini söylemişti. "Benim günah çıkardığım rahip bile yanlışımı söyleme cesaretini gösteremiyor" demişti gülümseyerek. "Tek güvendiğim insan sensin."

Baudolino utançtan yanarak suçunun kefaretini ödemeye başlıyordu.

10

Baudolino Müneccim Krallar'ı bulur ve Charlemagne'ı azizler arasına katar

Baudolino Milanoluların, iç çekişmelerin de etkisiyle artık direnmekte güçlük çektikleri bir zamanda Milano önlerine varmıştı. Sonunda teslim olma koşullarını görüşmek için elçiler yollamışlardı ve koşullar, aradan dört yıl geçmesine ve birçok ölüye ve yakıp yıkmaya rağmen hâlâ Roncaglia Diyeti'nde saptanan koşullardı. Hatta, bir öncekine oranla daha utanç verici bir teslimiyet olmuştu. Friedrich bir kez daha bağışlayacaktı, ama Rainald acımasızca ateşi körüklüyordu. Hiç kimsenin unutamayacağı bir ders vermek ve ona duydukları aşktan değil, Milano'dan nefret ettiklerinden İmparator'un yanında çarpışan diğer kentleri memnun etmek gerekiyordu.

"Baudolino" dedi İmparator, "bu sefer bana kızma. Bazen bir imparator da danışmanlarının istediklerini yapmak zorunda kalır." Alçak sesle şöyle ekledi: "Şu Rainald beni Milanolulardan daha fazla korkutuyor."

Böylece Milano'nun yeryüzünden silinmesini buyurmuş ve kadın erkek tüm insanları kentten dışarı çıkarttırmıştı.

Kentin çevresindeki tarlalar şimdi amaçsızca dolaşan insanlarla doluydu, kimileri civar kentlere sığınmıştı, kimileri İmparator'un onları bağışlayıp evlerine dönmelerine izin vereceğini umarak surların önünde bekliyordu. Yağmur yağıyordu, sığınmacılar geceleri soğuktan titriyordu, çocuklar hastalanıyor, kadınlar ağlıyor, artık silahsız olan erkekler, yolun kenarına çömelmiş bir halde yumruklarını havaya kaldırmış bekliyordu; Tanrı'yı lanetlemek, İmparator'u lanetlemekten daha iyiydi, çünkü İmparator'un adamları çevrede dolaşıyor ve bu kadar şiddetle yakınmalarının

nedenini soruyordu.

Friedrich, kendisine karşı koyarak direnen kenti önce yakarak yok etmek istemiş, ama sonra kenti, Milano'dan ve Milanolulardan nefret eden İtalyanlara bırakmanın daha iyi olacağını düşünmüştü. Lodililere, Renza Kapısı denen doğu kapısını, Cremonalılara Roma Kapısı'nı yıkma görevini, Pavialılara Ticinese Kapısı'nda taş üstünde taş bırakmama, Novaralılara Vercellina Kapısı'nı yerle bir etme, Comolulara Comacina Kapısı'nı yok etme, Sepriolular ile Martesanalılara Nuova Kapısı'nı yakıp yıkma görevini vermişti. Verilen görevler bu kentlerin vatandaşlarının çok hoşuna gitmişti, hatta yenilgiye uğrayan Milano'yla tek başlarına hesaplaşma şansına sahip olabilmek için İmparator'a çok para ödemişlerdi.

Yıkımlar başladıktan bir gün sonra, Baudolino kendini tehlikeye atıp surlardan kente girmişti. Bazı yerlerde büyük bir toz bulutundan başka şey görülmüyordu. Toz bulutunun içine dalınca, bir tarafta bazılarının bir binanın cephesini büyük halatlarla sardıkları ve hep birlikte, yıkılana kadar çektikleri, diğer tarafta başka duvarcı ustalarının, bir kilisenin çatısını kazmalarla yıktıkları ve büyük tokmaklarla duvarlarını kırdıkları ya da sütunları tabanlarına kamalar sokarak devirdikleri görülüyordu.

Baudolino birkaç gün harabeye dönmüş sokaklarda dolaştı, ve büyük kilisenin, İtalya'da başka eşi olmayan, o güzelim ve görkemli çan kulesinin yıkıldığını gördü. En gayretli olanlar da, yalnızca intikam duygularıyla yanıp tutuşan Lodililerdi: kendilerine düşen yerle bir etme görevini ilk onlar bitirmiş, sonra Roma Kapısı'nı yıkmakta olan Cremonalıların yardımına koşmuşlardı. Ama bu konuda en usta görünenler Pavialılardı, gelişigüzel yıkmayıp, öfkelerine hâkim oluyorlardı: taşların birbirlerine bitiştiği yerdeki harcı ufalıyor ya da surların dibini kazıyorlardı ve kalan kısım kendiliğinden yıkılıyordu.

Kısacası, neler olup bittiğini anlamayanlar için, Milano, herkesin Tanrı'ya şükrederek büyük bir istekle çalıştığı, neşeli bir atölye gibiydi. Sadece zaman geriye doğru akıyordu sanki: bir hiçlikten yeni bir kent doğuyor gibiydi; oysa eski bir kent yeniden toza

ve çıplak toprağa dönüşüyordu. Kafasında bu düşüncelerle Baudolino, Paskalya günü, İmparator, Pavia'da büyük eğlenceler düzenlettiği sırada, Milano tamamen yok olmadan *mirabilia urbis Mediolani*'yi[1] keşfetmekte acele ediyordu. Hâlâ yerinde durmakta olan olağanüstü bir kilisenin yanında buluverdi kendini ve çevrede, büyük bir binanın yıkımını bitirmek üzere olan, bayram ilan edildiği halde canla başla çalışan, bazı Pavialılar gördü. Kilisenin Sant'Eustorgio Kilisesi olduğunu onlardan öğrendi, ertesi gün onun da icabına bakacaklardı: yıkıcılardan biri ona ikna edici şekilde "Ayakta bırakılmayacak kadar güzel, öyle değil mi?" dedi.

Baudolino serin, sessiz ve boş kilisenin sahnına girdi. Birileri çoktan sunakların ve yan *capella*'ların[2] altından girip üstünden çıkmıştı; nereden peyda olduğu bilinmeyen bazı köpekler, burayı rahat bulunca, kendilerine barınak yapıp, sütunların dibine işemişlerdi. Ana sunağın yanında bir inek sızlanarak dolaşıyordu. Güzel bir hayvandı; Baudolino kenti yakıp yıkan bu insanları galeyana getiren nefreti düşündü, bu nasıl bir nefretti ki insanlar kenti bir an önce yok etmek için ağız sulandırıcı avlara bile kayıtsız kalıyorlardı.

Taş bir lahtin yanındaki bir yan *capella*'da umutsuz hıçkırıkları arasında yaralı bir hayvan gibi acı acı sesler çıkaran yaşlı bir rahip gördü; yüzü, gözlerinin akından daha beyazdı ve çok zayıf bedeni her iniltide sarsılıyordu. Baudolino, yanında bulunan su matarasını uzatarak ona yardım etmek istedi. "Teşekkür ederim, iyi Hıristiyan," dedi yaşlı rahip, "ama ölümü beklemekten başka yapacak bir şeyim yok."

"Seni öldürmeyecekler" dedi Baudolino, "kuşatma bitti, barış imzalandı, o dışarıdakiler sadece kilisemi yıkmak istiyorlar, canını almak değil."

"Kilisem olmadan yaşamak neye yarar? Ama bu, Tanrı'nın bana verdiği adil bir ceza, çünkü hırsım yüzünden, yıllar önce, kili-

1. Milano kenti harikaları. (ç.n.)

2. Bir kilisenin yan sahınlarında ya da absidiyollarında düzenlenen ve bir sunağı barındıran bölüm. (ç.n.)

semin en güzel ve en ünlü kilise olmasını istedim ve bir günah işledim."

Hangi günahı işlemiş olabilirdi bu zavallı ihtiyar? Baudolino bunu ona sordu.

"Yıllar önce Doğulu bir gezgin, Hıristiyanlığın en muhteşem kutsal emanetlerini, üç Müneccim'in hiç bozulmamış bedenlerini satın almamı önerdi."

"Üç Müneccim Kral'ın mı? Her üçü de mi? Olduğu gibi mi?"

"Üçü de, Müneccimler; bedenleri hiç bozulmamıştı. Canlı gibi duruyorlardı, yani daha yeni ölmüş gibi demek istiyorum. Ben bunun gerçek olmadığını biliyordum, çünkü Müneccim Krallar'dan tek bir İncil söz eder, Matta'nın İncili ve bu konuda çok az şey söyler. Kaç kişi olduklarından, nereden geldiklerinden, kral mı yoksa bilgin mi olduklarından bahsetmez... Sadece bir yıldızı izleyerek Kudüs'e vardıklarını söyler. Nereden geldiklerini ve nereye döndüklerini hiçbir Hıristiyan bilmez. Mezarlarının yerini kim bulabilir? Bu nedenle Milanolulara bu hazineyi sakladığımı söylemeyi asla göze alamazdım. Bunu fırsat bilmelerinden, sahte bir kutsal emanetten açgözlülükle kazanç sağlamaya çalışarak, tüm İtalya'daki inananları buraya çekmelerinden korkuyordum..."

"O zaman günah işlemedin."

"İşledim, çünkü bu kutsanmış yerde sakladım onları. Tanrı'dan bir işaret bekledim hep, ama gelmedi. Şimdi bu vandallar bulsun istemiyorum onları. Bizi bugün yok etmek isteyen bu kentlerden bazıları, olağanüstü bir saygınlık elde etmek için bu cesetleri aralarında paylaşabilir. Sana yalvarıyorum, benim bir zamanlar gösterdiğim zayıflığın tüm izlerini yok et. Yardım bul, akşam olmadan, bu kuşkulu kutsal emanetleri alıp yok et. Fazla yorulmadan Cennet'e gitmeyi garanti altına alacaksın, bu da bana hiç de fena bir şeymiş gibi gelmiyor."

"İşte, Soylu Niketas, Otto'nun Müneccimler'den, Rahip Johanne'in krallığını anlatırken söz ettiğini o zaman hatırladım. Eğer o zavallı rahip, onları öylesine, sanki hiçlikten geliyormuş gibi sun-

saydı, kimse ona inanmazdı elbette. Ama bir kutsal emanetin, gerçek olması için, gerçekten ait olduğu azize ya da olaya dayanması mı gerekir?"

"Elbette hayır. Burada, Konstantinopolis'te korunan birçok kutsal emanetin geliş yerleri çok kuşkulu, ama onları öpen inananlar, onlardan doğaüstü güzel kokular yayıldığını hissederler. O kokuları gerçek kılan inançtır, inancı gerçek kılan onlar değildir."

"Tamam işte. Ben de bir kutsal emanetin gerçek bir öyküde doğru yerini bulduğunda geçerlilik kazanacağını düşündüm. Rahip Johannes'in öyküsünün dışında, bu Müneccimler bir halı tüccarının aldatmacası olabilir; Rahip'in gerçek öyküsündeyse kesin bir kanıta dönüşebilirler. Bir kapı eğer çevresinde bir bina yoksa bir kapı olmaz, yalnızca bir delik olur, hatta delik bile olmaz, çünkü bir boşluk çevresinde bir doluluk olmazsa, bir boşluk değildir. Müneccimler'in bir şey ifade edebilecekleri bir öyküm olduğunu o zaman anladım. İmparator'a Doğu'nun yolunu açmak için Johannes hakkında bir şeyler söylemem gerekiyorsa, diye düşündüm, kuşkusuz Doğu'dan gelen Müneccimler'in desteğine sahip olmak, kanıtlarımı güçlendirecekti. Bu zavallı üç kral lahitlerinde uyuyor; Pavialıların ve Lodililerin, onları bilmeden konuk eden kenti, paramparça etmelerine göz yumuyordu. O kente karşı borçlu değillerdi, orada fazla kalmayacaklardı, bir konak yerindeymiş gibi başka bir yere gitmeyi bekliyorlardı, ne de olsa doğalarında gezginlik vardı, bir yıldızın peşinden gitmek için Tanrı bilir nereden yola çıkmışlardı? O üç bedene yeni Beytüllahim'i vermek bana düşüyordu."

Baudolino iyi bir kutsal emanetin bir kentin kaderini değiştireceğini, o kenti ardı arkası kesilmeyen bir haccın hedefi yapacağını, bir mahalle kilisesini bir tapınağa dönüştüreceğini biliyordu. Kim Müneccimler'le ilgilenebilirdi? Aklına Rainald geldi: ona Köln başpiskoposluğu görevi verilmişti, ama henüz resmî olarak kutsanmak için oraya gitmemişti. Kendi katedraline, beraberinde Müneccimler olduğu halde girmesi müthiş bir şey olurdu. Rainald imparatorluk gücünün simgelerinin peşinde değil miydi? İş-

te, elinin altında aynı zamanda din adamı da olan, bir değil üç kral vardı.

Rahibe o cesetleri görmek istediğini söyledi. Rahip kendisine yardım etmesini, çünkü lahtin kapağını, bedenlerin korunduğu sanduka ortaya çıkıncaya kadar döndürmek gerektiğini söyledi.

Kolay olmadı, ama buna değdi. Ne kadar da harikaydılar: üç kralın bedenleri, derileri kurumuş ve buruş buruş olduğu halde, hâlâ canlıymış gibi duruyordu. Ama mumyalanmış cesetler gibi, kararmamışlardı. Müneccimler'den ikisinin yüzü hâlâ hemen hemen sütbeyazıydı, birinin koca beyaz sakalı göğsüne kadar iniyordu, sertleşmiş olsa bile, olduğu gibi duruyor, pamuk şekerine benziyordu, diğeri sakalsızdı. Üçüncüsü abanoz rengindeydi, ama buna zaman yol açmamıştı, yaşarken de koyu renkli olmalıydı: ahşap bir heykele benziyordu ve hatta sol yanağında çatlak gibi bir iz vardı. Kısa bir sakalı; sadece yırtıcı ve bembeyaz iki dişi görülecek biçimde aralık kalmış etli dudakları vardı. Üçü de, şaşkınlıktan fal taşı gibi açılmış, gözbebekleri cam gibi parlayan, büyük gözlere sahipti. Biri beyaz, diğeri yeşil, üçüncüsü erguvanî renkte pelerine sarılıydı ve pelerinlerin altından, barbarların giydiklerine benzeyen, ama has damaskodan, sıra sıra incilerle işlenmiş poturları gözüküyordu.

Baudolino, hızla imparatorluk ordugâhına geri döndü ve hemen Rainald'la konuşmaya gitti. Şansölye, Baudolino'nun keşfinin ne kadar değerli olduğunu hemen anladı ve şöyle dedi: "Her şeyi gizlice ve çabuk yapmak gerek. Sanduka olduğu gibi götürülemez, çok göze batar. Çevreden biri ne olduğunu anlarsa, kendi kentine götürmek için, onu elimizden almaya kalkışmaktan çekinmeyecektir. Çıplak tahtadan üç tabut hazırlatacağım ve gece, kuşatma sırasında şehit düşen üç yiğit arkadaşımızın cesetleri olduğunu söyleyerek, onları surların dışına taşıyacağız. Yalnızca sen, Şair ve hizmetkârlarımdan biri yapacaksınız bu işi. Sonra onları sakladığımız yerde bir süre bırakacağız, acele etmeyeceğiz. Onları Köln'e götürmeden önce, kutsal emanetin kökeni, ve üç Müneccim Kral hakkında gerçek kanıtlar oluşturulması gerek. Yarın Paris'e döneceksin, orada bilginler tanıyorsun, hikâyeleriy-

le ilgili bulabileceğin her şeyi bul."

Gece üç Kral, surların dışındaki San Giorgio Kilisesi'nin kriptasına taşınmıştı. Rainald onları görmek istemiş ve bir başpiskoposa yakışmayacak biçimde sövmeye başlamıştı: "Poturlu ha? Peki, bu soytarı başlığına benzeyen başlık da ne?"

"Senyör Rainald, herhalde o dönemde Doğulu bilginler böyle giyiniyorlardı; yıllar önce Ravenna'ya gittim ve bir mozaik gördüm, İmparatoriçe Teodora'nın giysisindeki üç Müneccim Kral da aşağı yukarı böyle betimlenmiş."

"Tamam işte. Bizans'taki bilgin bozuntularını inandıracak şeyler. Köln'de Münecimler'i bu soytarı giysileriyle takdim edersem ne olur düşünebiliyor musun? Başka giysiler giydirelim."

"Peki nasıl?" diye sordu Şair.

"Nasıl mı? Yılda bir iki dize yazarak bir bey gibi yiyip içmene izin verdim ve sen Efendimiz İsa'ya ilk tapanları nasıl giydireceğini bilmiyorsun, öyle mi? İnsanların onlara uygun gördüğü giysilerle giydir, piskopos, papa, arhimandrites[3] gibi, ne bileyim ben!"

"Büyük kilise ile piskoposluk yağmalandı. Belki birkaç kutsal ayin giysisi bulabiliriz. Bir deneyeyim" dedi Şair.

Korkunç bir gece oldu. Kutsal ayin giysileri ile üç tiara[4] bulunmuştu, ama üç mumyayı soymak sorun olmuştu. Yüzleri hâlâ canlıymış gibiydi, ama tamamıyla kurumuş elleri dışında, bedenleri, sorgun dalı ve samandan oluşmuş bir çatmaya dönüşmüştü, giysilerini her çıkarma girişiminde parçalanıyordu. "Önemli değil" diyordu Rainald, "nasıl olsa Köln'e varınca kimse sandukayı açmaz. Kazık falan koyun, bostan korkuluklarına yapıldığı gibi, onları dik tutacak bir şeyler bulun. Saygıda kusur etmeyin, aman ha!"

"Yüce Tanrım" diye yakınıyordu Şair, "zil zurna sarhoşken bile Müneccim Krallar'a arkadan sokuvereceğimi asla düşünmemiştim."

"Sus ve giydir" diyordu Baudolino, "İmparator'un şerefi için çalışıyoruz." Şair korkunç küfürler savuruyordu ve Müneccim

3. Eskiden, Doğu Kiliseleri'nde, manastır başrahibi. (ç.n.)

4. Eski Doğu'da ve Bizans'ta hükümdarlık simgesi olan tören başlığı. Papaların eskiden giydikleri tören başlığı. (ç.n.)

Krallar artık Kutsal Roma Kilisesi kardinallerine benzemeye başlamıştı.

Ertesi gün Baudolino yola çıkmıştı. Paris'te, Doğu hakkında çok şey bilen Abdül, kendisinden daha fazla şey bilen Saint-Victor'un bir rahibiyle görüştürmüştü onu.

"Müneccim Krallar ha" diyordu. "Ananemizde onların adı sürekli geçer ve birçok kilise babası bize onlardan söz etmiştir, ama İncillerden üçü bu konu hakkında bir şey söylemez; İşaya'dan ve diğer peygamberlerden yapılan alıntılarda söylenenler de belirsiz; bazıları bunları okurken Müneccimler'den söz edildiğini düşünür, ama başka bir şeyden de söz ediyor olabilirler. Gerçekte bu Müneccimler kimdi, adları neydi? Kimisi Pers Kralı Seleukeia'lı Hürmüz, Seba Kralı Yezdigird ve Seba Kralı Piruz olduğunu söylerken; kimisi de Hor, Basander, Karundas olduğunu iddia eder. Ama çok güvenilir başka yazıcılara göre adları Melkon, Gaspar ve Baltazar ya da Melko, Garpard ve Fadizzarda'dır. Ya da Magalath, Galgalath ve Saracin'dir. Ya da belki de Appelius, Amerus ve Damaskos'tur..."

"Appelius ve Damaskos çok güzel isimler, uzak ülkeleri çağrıştırıyor" diyordu Abdül kim bilir nereye bakarak.

"Peki neden Karundas olmasın?"diye karşı çıkıyordu Baudolino. "Senin hoşuna giden üç isim değil, gerçek üç isim bulmamız gerekiyor."

Rahip konuşmasını sürdürüyordu: "Ben Bithisarea, Melkior ve Gataspa isimlerinden yanayım, birincisi Godolia ve Seba kralı, ikincisi Nübye ve Arabistan kralı, üçüncüsü Tartessos ile Egriseula Adası kralı. Yolculuklarına başlamadan önce birbirlerini tanıyorlar mıydı? Hayır, Kudüs'te karşılaştılar ve bir mucize eseri birbirlerini tanıdılar. Ama bazıları da onların Victorial Dağı'nda ya da Vaus Dağı'nda yaşayan bilginler olduklarını, dağın tepesinden göksel işaretleri izlediklerini, ve İsa'yı ziyaretten sonra Victorial Dağı'na geri döndüklerini ve daha sonra, Hindistan'ı Hıristiyanlaştırmak için Havari Tomas'a katıldıklarını, ama üç değil on iki kişi olduklarını söyler."

"On iki Müneccim Kral mı? Fazla değil mi?"

"Bu, İoannes Hrisostomos'un düşüncesi. Kimilerine göre de adları Zhrwndd, Hwrmzd, Awstsp, Arsk, Zrwnd, Aryhw, Arthsyst, Astnbwzn, Mhrwq, Ahsrs, Nsrdyh ve Mrwdk'tı. Ama temkinli olmak gerekir, çünkü Origenes, onların Nuh'un oğulları gibi ve geldikleri Hindistan gibi üç tane olduklarını söyler."

Müneccimler on iki kişi de olabilirler, ama Milano'da üçü bulundu ve bu üçüyle ilgili kabul edilebilir bir hikâye yaratılmalı, diye düşündü Baudolino. "Adları Gaspar, Melkior ve Baltazar'dı, bence biraz önce saygıdeğer üstadın çıkardığı o takdire şayan hapşırıklardan daha kolay söyleniyor. Sorun Milano'ya nasıl geldiklerini öğrenmek."

"Geldiklerine göre, bana bir sorun gibi gözükmüyor" dedi rahip. "Eminim ki, mezarları Constantinus'un annesi Kraliçe Helena tarafından Victorial Dağı'nda bulundu. Gerçek Haç'ı bulmasını bilen bir kadın gerçek Müneccimleri de bulmaya muktedirdir. Ve Helena cesetleri Konstantinopolis'e, Ayasofya'ya getirdi."

"Yo, hayır, aksi takdirde Doğu imparatoru onları nasıl aldığımızı sorar bize" dedi Abdül.

"Korkma" dedi rahip. "Sant'Eustorgio Kilisesi'nde olduklarına göre, belli ki onları oraya, Basileus Maurikios zamanında Milano'da piskoposluk kürsüsünü devralmak için Bizans'tan yola çıkan o aziz insan getirmişti ve bu olay, Charlemagne'ın yaşadığı dönemden çok önceydi. Eustorgio Müneccimler'i çalmış olamaz, onun için de Doğu İmparatorluğu basileusu tarafından armağan edilmiş olmalı ona."

Böyle güzel bir hikâyeyle, Baudolino yıl sonunda Rainald'ın yanına dönmüş ve ona, Otto'nun, Müneccimler'in Rahip Johannes'in ataları olduğunu, saygınlıklarını ve görevlerini ona bıraktıklarını düşündüğünü anımsatmıştı. Bundan da Rahip Johannes'in her üç Hindistan üzerinde ya da en azından biri üzerinde etkili olduğu ortaya çıkıyordu.

Rainald, Otto'nun o sözlerini tamamen unutmuştu, ama imparatorluğu yöneten bir rahipten, kutsal görevleri olan, hem papa

hem de hükümdar sıfatı taşıyan bir kraldan bir kez daha söz edildiğini duyunca, III. Alexander'ı güç duruma düşürebileceğine inandı: Müneccimler kral ve din adamıydı, Johannes de kral ve din adamıydı, Friedrich için nakış işler gibi yavaş yavaş mükemmel bir görüntü hazırlıyor, metafor yaratıyor, imparatorluğun gelecekteki saygınlığı için elinden geleni nasıl da yapıyordu ama.

"Baudolino" dedi aniden, "Müneccimler'le artık ben ilgilenirim, sen Rahip Johannes'le ilgilen. Bana anlattıklarına bakılırsa, şimdilik elimizde başka bir şey yok ve bu da yeterli değil. Onun varlığını kanıtlayan, kim olduğunu, nerede olduğunu, nasıl yaşadığını gösteren bir belge gerek."

"Nereden bulayım peki?"

"Bulamazsan, yarat. İmparator seni okuttu ve şimdi yeteneklerini konuşturma zamanı geldi. Ve, bence fazla bile süren eğitimin biter bitmez, şövalye unvanına layık olduğunu göstermen gerekiyor."

"Anladın mı Soylu Niketas?" dedi Baudolino. "Artık Rahip Johannes benim için bir oyun olmaktan çıkmış, bir görev halini almıştı. Ve onu Otto'nun anısı için değil, Rainald'ın bir buyruğunu yerine getirmek için aramam gerekiyordu artık. Babam Gagliaudo'nun dediği gibi, ben ters adamın tekiydim. Bir şeyi yapmaya zorlarlarsa, hemen isteğim kaçıverirdi. Rainald'ın sözünü dinleyip, hemen Paris'e döndüm, ama İmparatoriçe'yle karşılaşmamak için. Abdül yeni şansonlar bestelemeye başlamıştı; yeşil bal kavanozunun yarıya indiğini fark ettim. Ona Müneccimler'den bahsediyordum, o ise çalgısı eşliğinde bir şanson söylüyordu: *Şaşmasın hiç kimse, olur mu, –beni asla görmeyecek o sevgiliyi seviyorum –başka bir aşk bilmez yüreğim –asla görmediği sevgilinin aşkından başka: –beni başka sevinçlerle de güldürmeyeceksin –bilmem ne iyilikler gelecek bana, –ah, ah.* Ah, ah... Planlarım hakkında onunla çene çalmaktan vazgeçtim ve Rahip'le ilgili, yaklaşık bir yıl boyunca hiçbir şey yapmadım."

"Peki üç Müneccim Kral'a ne oldu?"

"Rainald kutsal emanetleri Köln'e götürdü, iki yıl sonra, ama cömert davrandı, çünkü geçmiş yıllarda Hildesheim Katedra-

li'nde rahiplik yapmıştı ve kralların cesetlerini Köln'de sandukaya koymadan önce her birinin bir parmağını kesip, armağan olarak eski kilisesine yolladı. Ama aynı dönemde Rainald başka sorunlar çözmek zorunda da kalmıştı, hem de önemli sorunları. Köln'deki zafer kutlamalarından tam iki ay önce, Karşı-papa Victor ölüyordu. Hemen hemen herkes rahat bir nefes almıştı, böylece işler kendiliğinden yoluna giriyordu ve belki de Friedrich, Alexander'la barışacaktı. Ama Rainald sürdürdüğü hizipçi politikalar sayesinde varlığını sürdüren biriydi, anlıyor musun Soylu Niketas, çünkü o iki papayla, yalnızca bir papanın olduğu dönemden çok daha önemli biriydi. Böylece, neredeyse yoldan topladığı dört rahiple bir kardinaller meclisi parodisi düzenleyerek, yeni bir karşıpapa, III. Paschalis'i uydurdu. Friedrich inanmamıştı. Bana diyordu ki..."

"Onun yanına mı dönmüştün?"

Baudolino içini çekti: "Evet, birkaç günlüğüne. Aynı yıl İmparatoriçe, Friedrich'e bir oğul vermişti."

"Neler hissettin?"

"Onu kesin olarak unutmam gerektiğini anladım. Yedi gün boyunca hiçbir şey yemeyip yalnızca su içtim, çünkü bir yerde bunun ruhu günahlardan arındırdığını ve sonunda hayaller görmeye neden olduğunu okumuştum."

"Doğru mu?"

"Çok doğru, ama bu hayallerde hep İmparatoriçe vardı. Bunun üzerine, rüya ile hayal arasındaki farkı anlamak için o çocuğu görmem gerektiğine karar verdim. O harika ve korkunç günün üzerinden iki yıldan fazla bir zaman geçmişti ve o zamandan beri görüşmemiştik. Beatrix'in gözü yalnızca çocuğunu görüyordu ve beni görmekten hiç tedirgin olmuşa benzemiyordu. Bunun üzerine kendime, onu bir anne gibi sevmeyi kabul edemesem de, o çocuğu bir kardeş gibi seveceğime dair söz verdim. Ama beşiğin içindeki o ufacık şeye bakıyor ve işler birazcık daha farklı gitseydi, o benim çocuğum olabilirdi düşüncesini kafamdan atamıyordum. Ne olursa olsun kendimi mahremiyle zina yapan biri gibi hissetme tehlikesi hep vardı."

Bu arada Friedrich'in kafasını başka sorunlar kurcalıyordu. Rainald'a bir yarı papayla yetkilerini az çok güvence altına aldığını, Müneccim Krallar'ın çok iyi bir buluş olduğunu, ama yetmediğini, çünkü Müneccimler'i bulmuş olmanın kesin olarak onların soyundan olmak anlamına gelmediğini söylüyordu. Papa, ne mutlu ona ki, soyunu Aziz Petrus'a dayandırabilirdi, Petrus bizzat İsa tarafından seçilmişti, ama Kutsal Roma imparatoru ne yapıyordu? Soyunu Sezar'a dayandırıyordu, o da bir pagan değil miydi?

Bunun üzerine Baudolino aklına ilk gelen fikri, yani Friedrich'in soyunu Charlemagne'a dayandırabileceğini söyledi. "Ama Charlemagne da papa tarafından yağlandı, sonuçta aynı durumdayız" diye karşı çıkmıştı Friedrich.

"Onu aziz ilan ettirmen yeter ama" demişti Baudolino. Friedrich saçma sapan şeyler söylemeden önce düşünüp taşınması uyarısında bulunmuştu. "Saçma bir şey değil" diye karşı çıkmıştı Baudolino, düşünüp taşınmanın ötesinde, o bu düşüncesinin meyvelerini vereceği sahneyi görmüştü bile. "Dinle: Charlemagne'ın gömülü olduğu Aachen'e git, cesedini mezardan çıkar, Palatina Capellası'nın ortasındaki kutsal emanetler sandığına koy, sonra huzurunda Köln başpiskoposu olduğu için o kentin metropoliti de olan Rainald'ın da aralarında bulunacağı sadık bir piskopos alayının onayı ve seni yasal olarak tanıyan Papa Paschalis'in bir fermanıyla Charlemagne'ı aziz ilan ettir. Anladın mı? Sen Kutsal Roma İmparatorluğu'nun kurucusunu aziz ilan edeceksin, o aziz olunca papadan da üstün olacak ve sen, onun yasal halefi olarak, bir azizin soyundan, hiçbir otoritenin dokunamayacağı, seni aforoz etmek isteyen otoritenin de dokunamayacağı biri olacaksın."

"Bak sen şu işe" demişti Friedrich heyecandan sakalının kıllarını titriyordu, "Duydun mu Rainald? Her zamanki gibi çocuk yine haklı."

Bazı şeyleri gerektiği gibi hazırlamak zaman aldığından, bir sonraki yılın sonunda olsa da, her şey bu şekilde olmuştu.

Niketas bunun çılgınca bir fikir olduğunu ifade etti, Baudolino da ona öyle de olsa amacına ulaştığını söyledi. Niketas'a kibirle

bakıyordu. Normal, diye düşündü Niketas, kibrin çok büyük, Charlemagne'ı aziz bile yaptın. Baudolino'dan her şey beklenirdi. "Peki sonra ne oldu?" diye sordu.

"Friedrich ve Rainald, Charlemagne'ı azizler arasına katmaya hazırlanırken, ben yavaş yavaş onun da Müneccimler'in de yeterli olmadığını görüyordum. O dördü de Cennet'teydi, Müneccimler kesin oradaydı, umarım Charlemagne da, yoksa Aachen'de tam bir dalavere düzenlenmiş olacaktı, ama hâlâ burada, bu dünyada olan bir şeyler de gerekiyordu ve İmparator, ben buradayım ve bu benim yetkimi onaylıyor, diyebilmeliydi. İmparator'un bu dünyada bulabileceği tek şey ise Rahip Johannes'in Krallığı'ydı.

11

Baudolino Rahip Johannes'e bir saray yapar

Cuma sabahı, üç Cenevizli, Pevere, Boiamondo ve Grillo, uzaktan bile çok iyi görünen şeyi doğrulamaya geldiler. Yangın sönmüştü, neredeyse kendiliğinden, çünkü hemen hemen hiç kimse onu söndürmek için fazla uğraşmamıştı. Ama bu, Konstantinopolis'te artık bir maceraya atılınabileceği anlamına gelmiyordu. Haçlılar, sokaklarda ve meydanlarda daha kolay hareket ettiklerinden, hali vakti yerinde kentli avını artırmışlar ve hâlâ sıcak olan yıkıntılar arasında, ilk talan sırasında gözden kaçan son ganimetleri aramak için ayakta kalan çok az şeyi de yıkıyorlardı. Niketas umutsuzca içini çekti ve Sisam şarabı istedi. İki yudum arasında yavaş yavaş çiğnemek için az yağda susam da kızartmalarını arzu etti, sonra, Baudolino'dan anlatmasını istediği öyküyü daha iyi dinlemek için, biraz da ceviz ve şamfıstığı getirmelerini söyledi.

Bir gün Rainald, Şair'i bazı elçilik görevleri için Paris'e yolladı, o da bunu fırsat bilip Baudolino ve Abdül'le, eskiden olduğu gibi meyhanelerin tadını çıkarmaya başladı. Boron'la da tanıştı, ama Yeryüzü Cenneti üzerine fantezileri onu fazla ilgilendirmiyor gibiydi. Baudolino, sarayda geçirdiği yılların Şair'i değiştirmiş olduğunu görüyordu. Katılaşmıştı, neşeyle içip durduğu halde, fazla ileri gitmemek için, sanki pusuda bir av beklermiş gibi, fırlamaya hazır, tetikte bir hali vardı.

Bir gün ona "Baudolino" demişti, "siz burada zaman kaybediyorsunuz. Burada, Paris'te öğrenmemiz gerekeni öğrendik. Bütün bu hocalar, ben yarın bir tartışmada belimde kılıcım, büyük

bir gösterişle bir ministeriales olarak karşılarına çıksam donlarına doldururlar. Sarayda dört şey öğrendim: büyük adamların yanında sen de büyük oluyorsun, büyük adamlar aslında çok küçükler iktidar her şey ve bir gün iktidar senin eline geçmeyecek diye bir şey yok, en azından kısmen. Beklemesini bilmek gerek elbette, ama fırsatları da kaçırmamalı."

Ama arkadaşlarının Rahip Johannes'ten söz etmeye devam ettiklerini duyunca hemen kulak kesilmişti. Paris'te onlardan ayrıldığında bu hikâye, henüz kitap kurtlarının bir hayali olmaktan öte bir şey değildi, ama Milano'da, Baudolino'nun Rainald'a Rahip Johannes'ten imparatorluk gücünün apaçık bir işaretine dönüşebilecek bir şey olarak söz ettiğini duymuştu, en az Müneccim Krallar'ın bulunması kadar. Girişim, bu durumda, onu da ilgilendiriyordu: ve sanki kendine bir savaş makinesi yaparmış gibi ona katkıda bulunmalıydı. Ondan söz ettikçe Rahip Johannes'in ülkesi onun için, bir dünyevî Kudüs gibi, mistik bir hac yeri olmaktan çıkıp, bir fetih toprağına dönüşüyordu.

Böylece arkadaşlarına, Müneccim Krallar olayından sonra, Rahip'in eskisinden daha çok önem kazandığını, gerçekten *rex et sacerdos* olarak ortaya çıkması gerektiğini söyledi. Kralların kralı olarak öyle bir sarayı olmalıydı ki, Konstantinopolisli ayrılıkçıların basileusu da dahil olmak üzere, Hıristiyan kralların sarayları onun yanında kulübe gibi kalmalıydı ve din adamı olarak da öyle bir tapınağı olmalıydı ki, papanın kiliseleri onun yanında ahır gibi durmalıydı. Ona yaraşır bir saray yapılmalıydı.

"Örnek var" dedi Boron, "Kutsal Kudüs, Vahiy'de Havari Yuhanna'nın düşündüğü gibi. Yüksek surlarla çevrili, İsrail'in on iki kabilesi gibi on iki kapılı olmalı, güneyde üç kapı, batıda üç kapı, doğuda üç kapı, kuzeyde üç kapı..."

"Evet" diye dalga geçiyordu Şair "ve Rahip birinden girip öbüründen çıkar ve fırtına çıktığında hepsi birden çarpar; aralıklardan nasıl rüzgâr girer biliyor musun, ben böyle bir sarayda ölsem oturmam..."

"Bırak da bitireyim. Surların temeli yeşim, safir, kalseduan, zümrüt, sarduan, sardoniks, akik, krizolit, beril, topaz, krizopraz

ve ametistten; on iki kapı ise on iki inci ve sarayın önündeki meydan da cam gibi saydam saf altından.

"Hiç de fena değil" dedi Abdül, "ama ben Hezekiel Peygamber'in tanımladığı Kudüs Tapınağı gibi olmalı, diye düşünüyorum. Yarın sabah benimle manastıra gelin. Rahiplerden biri, Saint-Victor'un en bilgili rahibi Richard, Hezekiel'in metninde yer yer anlaşılmaz bölümler olduğundan, Tapınak'ı yeniden kurmaya çalışıyor."

"Soylu Niketas" dedi Baudolino, "Tapınak'ın ölçüleriyle hiç ilgilendin mi bilmiyorum."

"Henüz ilgilenmedim."

"O zaman asla ilgilenme, çünkü aklını oynatabilirsin. *Krallar Kitabı*'nda Tapınak'ın altmış arış genişliğinde, otuz arış yüksekliğinde ve yirmi arış derinliğinde, revakın da yirmi arış genişliğinde ve on arış derinliğinde olduğu söyleniyor. Ama *Chronica*'da revakın yüz yirmi arış yüksekliğinde olduğu söyleniyor. Genişliği yirmi, yüksekliği yüz yirmi ve derinliği on olunca da, revak tüm Tapınak'tan dört misli yüksek olmakla kalmayıp, üflesen düşecek kadar ince olur. İnsanın aklı asıl Hezekiel'in tanımını okuduğunda karışıyor. Düzgün bir ölçü bile yok, nitekim birçok dindar Hezekiel'in tanımının, biraz fazla içmiş ve çift gören birinin tanımına benzediğini kabul ediyor. Bunda kötü bir şey yok, zavallı Hezekiel, onun da kafasını dağıtmaya hakkı vardı, ama bizim Saint-Victor'lu Richard şöyle düşünüyordu: Kitabı Mukaddes'teki her şeyin, her sayının, her zerrenin manevî bir anlamı vardır, onun için kelimesi kelimesine Kitabı Mukaddes'in ne dediğini iyi anlamak gerekir, çünkü manevî anlam bakımından, bu sayılar farklı mistik anlamlara sahip olduklarından, bir şey üç arış uzunluğunda demek başka, dokuz arış uzunluğunda demek başkadır. Richard'ın Tapınak üzerine dersini izlemeye gittiğimizde neler oldu bilsen. Önünde Hezekiel'in kitabı vardı ve tüm ölçüleri almak için bir ip kullanıyordu. Hezekiel'in tanımladığı yapının dış hatlarını çiziyor, onun için de yumuşak odundan sırık ve küçük tahtalar alıyor ve çömezlerinin yardımıyla onları kesiyor, zamk ve çivilerle birleştirmeye çalışıyordu... Tapınak'ı yeniden inşa etmeye

çalışıyordu, ve ölçüleri orantılı olarak küçültüyordu, demek istiyorum ki, Hezekiel'in bir arış dediği yeri, o bir parmak kalınlığında kestiriyordu... İki dakikada bir her şey devriliyor, Richard yardımcılarına kızarak, işi gevşettiklerini ya da az zamk koyduklarını söylüyordu, onlar da onun yanlış ölçü verdiğini söyleyip kendilerini haklı çıkarmaya çalışıyordu. Sonra hoca söylediklerini düzeltiyor, metnin *porta*[1] yazdığını, ama bu durumda o kelimenin belki de *portico*[2] anlamına geldiğini, aksi takdirde, neredeyse tüm Tapınak kadar büyük bir kapının ortaya çıktığını söylüyordu, bazen de yeni baştan başlıyor ve iki ölçü birbirini tutmadığında da Hezekiel'in ilkinde tüm binanın ölçüsünü belirttiğini, ikincisinde de bir bölümün ölçüsünü belirttiğini söylüyordu. Ya da bazen, altı normal arışa karşılık gelen geometrik arışın belirtildiğini söylüyordu. Uzun sözün kısası, birkaç sabah, didinip duran o iyi yürekli adamı izlemek çok eğlenceli oldu, Tapınak'ın her yıkılışında da gülmekten yerlere yatıyorduk. Güldüğümüz belli olmasın diye, sanki yere bir şey düşürmüşüz de alıyormuşuz gibi yapıyorduk, ama sonra bir rahip yere hep bir şeyler düşürdüğümüzü fark edince bizi oradan kovdu."

Sonraki günler Abdül, Hezekiel İsrail halkından olduğu için, dindaşlarından bazı bilgiler elde edilebileceğini belirtmişti. Ve, arkadaşları kızarak Kitabı Mukaddes'in bir Yahudi'ye danışılarak okunamayacağını, çünkü bu hain halkın kutsal kitapların metnini, gelecek İsa'yla ilgili her tür bilgiyi silmek için değiştirdiğini söyleyince de, Abdül Paris'in bazı önemli din bilginlerinin, gizli gizli de olsa, hahamların bilgilerine, en azından Mesih'in gelişinin söz konusu olmadığı metinler için başvurduklarını açıkladı. Tam da o günlerde, sanki durumu biliyorlarmış gibi Saint-Victor'un rahipleri, manastırlarına onlardan birini, henüz genç, ama çok ünlü bir hahamı, Geronalı Solomon'u davet etmişlerdi.

Elbette Solomon, Saint-Victor'da kalmıyordu: rahipler ona Paris'in en kötü sokaklarının birinde, pis kokulu, karanlık bir oda

1. Kapı. (ç.n.)

2. Revak. (ç.n.)

bulmuşlardı. Yüzü derin düşüncelere dalmaktan ve çalışmaktan yıpranmış görünse de aslında genç bir adamdı. İyi bir Latince'yle, ama az anlaşılır biçimde konuşuyordu, çünkü tuhaf bir özelliği vardı: ortadaki kesicidişten itibaren ağzının sol tarafında alt ve üst dişleri tamdı, ama sağ tarafta hiç dişi yoktu. Sabah olmasına rağmen, odanın karanlık olması nedeniyle yağ lambası ışığında okumak zorundaydı ve ziyaretçilerin gelmesi üzerine ellerini, görmelerini önlemek amacıyla, önündeki tomarın üzerine koydu, ama bu gereksiz bir önlemdi, çünkü zaten yazı İbranîce'ydi. Haham özür dilemeye çalıştı, bunun Hıristiyanların haklı olarak nefret ettikleri bir kitap olduğunu, İsa'nın, hafifmeşrep bir kadın ile Pantera adlı paralı bir askerin çocuğu olduğunu anlatan, kötü ün yapmış *Toledot Yeşu* olduğunu söyledi. Ama Saint-Victor rahipleri ondan birkaç sayfasını çevirmesini istemişlerdi, çünkü Yahudilerin hainliğinin hangi noktaya kadar varabileceğini öğrenmek istiyorlardı. Bu işi isteyerek yaptığını da söyledi, çünkü o da bu kitabı fazla katı buluyordu, İsa haksız yere, Mesih olduğuna inanma zayıflığını göstermiş olsa da, elbette erdemli bir insandı, belki de Karanlıklar Prensi tarafından yanıltılmıştı, İnciller de şeytanın onu kandırmak için geldiğini kabul ediyorlardı.

Hezekiel'e göre Tapınak'ın şekli hakkında sorular sorulduğunda gülümsedi: "Kutsal metnin en dikkatli yorumcuları Tapınak'ın nasıl olduğunu tam olarak saptayamadılar. Büyük Haham Solomon bin İshak da, metin kelimesi kelimesine izlendiğinde, dış kuzey odalarının nerede olduğunun, batıda nereden başladığının ve doğuda kaç tane olduğunun ve nereye kadar uzandığının vesaire, anlaşılmadığını kabul etmişti. Siz Hıristiyanlar kutsal metnin bir Ses'ten doğduğunu anlamıyorsunuz. Tanrı, *ha-kadoş baruh hu*, Tanrım sana şükürler olsun , peygamberleriyle konuştuğunda onlara bazı sesler dinletir, sizin renk renk resimlerle süslü sayfalarınız gibi figürler göstermez. Sesler elbette peygamberin yüreğinde bazı görüntüler uyandırır, ama bunlar hareketsiz değildir, sıvılaşır, o sesin melodisine göre şekil değiştirir ve Tanrı'nın, Tanrım sana şükürler olsun, sözlerini resmetmek isterseniz, o sesi dondurursunuz, tıpkı buza dönüşen soğuk su gibi ve bir daha da su-

suzluğu gidermez, ama ölüm soğuğunda uzuvları uyuşturur. Rahip Richard, Tapınak'ın her bölümünün manevî anlamını kavramak için, onu inşa etmek istiyor, tıpkı bir duvarcı ustası gibi, ama bunu asla başaramayacak. Hayal, düşlere benzer, görüntüler birbirine karışır, biri diğerinin yerini alır, her şeyin hiç değişmeden durduğu kiliselerinizin görüntülerine benzemez."

Sonra Haham Solomon, ziyaretçilerine Tapınak'ın nasıl olduğunu neden bilmek istediklerini sordu, bunun üzerine onlar da Haham'a Rahip Johannes'in Krallığı'nı aradıklarını anlattılar. Haham çok ilgili göründü. "Belki bilmiyorsunuzdur" dedi, "ama bizim metinlerimizde de Uzakdoğu'da bulunan, kayıp on İsrail kabilesinin yaşadığı esrarengiz bir krallıktan söz edilir."

"Bu kabilelerden söz edildiğini duydum" dedi Baudolino, "ama haklarında çok az şey biliyorum."

"Her şey yazılı. Süleyman'ın ölümünden sonra, İsrail'in bölündüğü on iki kabile anlaşmazlığa düşer. Yalnızca iki kabile, Yahuda'nın kabilesi ile Benyamin'in kabilesi Davud'un soyuna sadık kalır ve diğer on kabile kuzeye doğru yola çıkar, orada yenilgiye uğrar ve Asurlulara tutsak olurlar. Ve bir daha onlar hakkında hiçbir şey duyulmadı. Ezra, onların Arsareth denilen bir bölgede bulunan hiç kimsenin yaşamadığı bir ülkeye doğru gittiklerini söyler, ve diğer peygamberler de onların bir gün bulunacaklarını ve görkemli bir biçimde Kudüs'e geri döneceklerini bildirdiler. Bir kardeşimiz, Dan kabilesinden Eldad, yüz yıldan da fazla bir zaman önce, Afrika'ya, Seçilmiş Halk'tan bir topluluğun yaşadığı Kayrevan'a ulaştı, kayıp on kabilenin ülkesinden geldiğini, orasının Tanrı'nın kutsadığı, sakin bir hayatın yaşandığı bir yer olduğunu, asla hiçbir suçun işlenmediğini, derelerinden süt ve bal aktığını söyledi. Bu topraklar dünya üzerindeki diğer ülkelerden ayrı kalmıştı, çünkü Sambatyon Nehri tarafından korunuyordu, nehir en güçlü yayın fırlattığı okun erimi kadar genişti, ama suyu yoktu ve içinde öfkeyle kum ve taş akıyordu, öyle korkunç bir gürültüsü vardı ki, yarım günlük yürüyüş mesafesinden bile duyuluyordu ve o ölü madde öyle hızlı akıyordu ki, nehri geçmek isteyen akıntıya kapılırdı. O taşlı akıntı cumartesi günü duruyor ve

yalnızca cumartesi günleri nehir geçilebiliyordu, ama İsrail'in hiçbir evladı Şabat tatilini bozamaz."

"Peki Hıristiyanlar geçebilir mi?" diye sordu Abdül.

"Hayır, çünkü cumartesi günleri ateşten bir çit, nehir kıyısına yaklaşılmasına izin vermez."

"Peki bu Eldad nasıl ulaşabildi Afrika'ya?" diye sordu Şair.

"Onu bilmiyorum, ama ben kimim ki Tanrı'nın buyruklarını, Tanrım sana şükürler olsun, tartışayım? Ey inancı az insanlar, Eldad bir meleğin yardımıyla nehri geçmiş olabilir. Bu öykü üzerine hiç gecikmeden tartışmaya başlayan Babil'den İspanya'ya kadarki tüm hahamlarımızın sorunu aslında başkaydı: kayıp on kabile kutsal yasaya göre yaşamışlarsa, yasaları İsrail'in yasalarıyla aynı olmalıydı, ama Eldad'ın öyküsüne göre farklıydı."

"Peki ya Eldad'ın sözünü ettiği krallık, Rahip Johannes'in Krallığı'ysa" dedi Baudolino, "o zaman yasaları gerçekten sizin yasalarınızdan farklı, bizimkilere benziyor, daha iyi olsalar da!"

"Bizi, siz dinsizlerden ayıran da bu" dedi Haham Solomon. "Sizler yasanızı uygulamada özgürsünüz, ama onu bozdunuz, bu nedenle de hâlâ ona uyulan bir yer arıyorsunuz. Biz yasamızı bütünüyle koruduk, ama onu izleme özgürlüğümüz yok. Her şeye rağmen şunu bil ki, o krallığı bulmayı ben de istiyorum, çünkü belki orada bizim kayıp on kabilemiz ile dinsizler barış ve uyum içinde, herkes kendi dinini uygulamada özgür bir şekilde yaşıyordur ve bu olağanüstü krallığın varlığı Yüce Tanrı'nın tüm evlatlarına örnek olur, şükürler olsun sana Tanrım. Ve sana, ayrıca, o krallığı başka bir nedenden dolayı da bulmak istediğimi söylemek istiyorum. Eldad'ın ileri sürdüklerine bakılırsa orada hâlâ Kutsal Dil konuşuluyor, Yüce Tanrı'nın, Tanrım sana şükürler olsun, Âdem'e bahşettiği ve Babil Kulesi'nin inşa edilmesiyle kaybolan ilk dil."

"Ne çılgınlık" dedi Abdül, "annem bana Âdem'in dilinin kendi adasından doğduğunu ve bunun Gaelce olduğunu söylemiştir hep, sözü oluşturan dokuz parçadan meydana gelmiştir, tıpkı Babil Kulesi'nin meydana geldiği dokuz malzeme gibi, kil ve su, yün ve kan, odun ve kireç, zift, keten ve bitüm... Gaelce'yi meydana

getirenler Fenius Okulu'nun yetmiş iki bilginidir, dillerin birbirine karışmasından sonra ortaya çıkan yetmiş iki ağızın her birinden parçalar kullanmışlardır ve bundan dolayı Gaelce her dildeki en iyi şeyi almıştır ve Âdem'in dili gibi, yaratılan dünyanın şekline sahiptir, böylece her ad, Gaelce'de adlandırdığı şeyin özünü ifade eder."

Haham Solomon hoşgörüyle gülümsedi: "Birçok halk, Âdem'in, sahte ve yalancı tanrıları anlatan o kitapların dilini değil, Torah dilinden başka bir dili konuşamayacağını unutarak, Âdem'in dilinin kendi dilleri olduğuna inanır. Dildeki karışıklıktan sonra doğan yetmiş iki dil temel harfleri bilmez: örneğin, kâfirler Het'i tanımaz ve Araplar Peh'i bilmez ve bundan dolayı bu diller domuz homurtusuna, kurbağa vraklamasına ya da turna kuşu ötüşüne benzer, çünkü bunlar hak yolunu terk etmiş halkların dilleridir. Her şeye rağmen ilk Torah, yaratılış anında, Yüce Tanrı'nın, Tanrım sana şükürler olsun, önündeydi, beyaz ateş üzerine siyah ateşle yazılmıştı, bugün okuduğumuz yazılı Torah gibi bir düzen içinde değildi ve Âdem'in günahından sonra bu şekliyle ortaya çıktı. İşte bu nedenle, ben her gece, dikkatimi çok iyi toplayarak, yazılı Torah'ın harflerini tek tek okuyarak, onları karıştırıp bir değirmenin taşı gibi öğütmek ve sonra ebedî Torah'ın, yaratılıştan önce var olan ve Yüce Tanrı'nın, Tanrım sana şükürler olsun, meleklere teslim ettiği ilk düzenini ortaya çıkarmak için saatler geçiririm. Onun ilk düzeninin ve Âdem'in günahını işlemeden önce yaratıcısıyla konuştuğu dilin korunduğu uzak bir krallığın olduğunu bilsem, onu aramaya tüm hayatımı memnuniyetle adarım."

Bu sözleri söylerken Solomon'un yüzü öyle bir ışıkla aydınlanmıştı ki, dostlarımız gelecekteki gizli toplantılarına onu da davet edip etmemeyi düşündüler. Şair önemli bir konuya değindi: bu Yahudi'nin Rahip Johannes'in Krallığı'nda kendi dilini ve on kabilesini bulmak istemesi onları rahatsız etmemeliydi; Rahip Johannes Yahudilerin kayıp kabilelerini bile yönetecek kadar güçlü olmalıydı, ve işte bu yüzden, neden Âdem'in dilini konuşuyor olmasındı. Asıl sorun her şeyden önce o krallığı kurmaktı ve bu amaç için bir Yahudi bir Hıristiyan kadar yararlı olabilirdi.

Buna rağmen hâlâ Rahip'in sarayının nasıl olması gerektiğine karar verilememişti. Sorunu geceler sonra, beşi birlikte Baudolino'nun odasında çözdüler. Odadaki samimi ortamdan etkilenen Abdül yeni arkadaşlarına yeşil balın sırrını açıklamaya karar verdi ve onun düşünmeye değil, doğrudan Rahip'in sarayını görmeye yardım edebileceğini söyledi.

Haham Solomon gönül gözüyle görmek için daha mistik yöntemler bildiğini ve geceleri Tanrı'nın gizli adının harflerinin birçok birleşimini mırıldanmanın ona yettiğini, onları, hiç dinlenmeden, bir merdane gibi dilinde döndürdüğünü ve bundan da bir düşünce ve hayal çevrintisi doğduğunu, sonunda mutlu bir bitkinlik hissettiğini söyledi.

Şair başlangıçta kuşkulu görünüyordu, sonra denemeye karar verdi, ama balın erdemini şarabınkiyle karıştırmak istediğinden, sonunda ölçüyü kaçırmıştı ve öbürlerinden daha iyi zırvalıyordu.

İyice kafayı bulduktan sonra, parmağını testideki şaraba batırıp masanın üzerine çizdiği eğri büğrü çizgilerin yardımıyla, sarayın, Havari Tomas'ın Hintlilerin kralı Gundophor için yaptırdığı saray gibi olmasını önerdi: tavanlar ve kirişler Kıbrıs ağacından, dam abanozdandı ve her birinin üzerinde iki kızıl yakutun parladığı, altından iki tepeliği olan bir kubbesi vardı, böylece gündüz güneş ışığında altın, gece ay ışığında da mücevherler ışıldıyordu. Sonra hafızasına ve Tomas'ın yetkisine güvenmeyi bırakıp, boynuzlu engerek boynuzları ile sardoniks karışımından oluşan ve içeri zehir girmesini engelleyen kapılar ile kristal pencereler, fildişi sütunların üzerinde yükselen altından masalar, pelesenk yağıyla yanan kandiller ve Rahip'in, bakirliğini koruyan safirden yatağını görmeye başlamıştı, çünkü –diye sözlerini bitiriyordu Şair– bu Johannes istediğiniz kadar kral olsun, aynı zamanda rahipti de, onun için de hayatında kadın madın olamazdı.

"Bana güzel geliyor" dedi Baudolino, "ama böyle geniş topraklarda hüküm süren bir kral için, ben olsam, bazı salonlarına, hani şu Roma'da da olduğu söylenen ve eyaletlerden birinde ayaklanma olduğunda haber veren otomatlardan koyarım."

"Rahip Johannes'in Krallığı'nda ayaklanmalar olacağını san-

mam" dedi Abdül, "çünkü orada barış ve uyum hüküm sürer." Ama otomatlar fikri hoşuna gitmişti, çünkü ister Arap ister Hıristiyan olsun, büyük bir imparatorun sarayında otomatlar olması gerektiğini herkes biliyordu. Bunun üzerine otomatları hayal etti ve mükemmel bir canlandırmayla bunların, arkadaşları tarafından da görülür hale gelmesini sağladı: "Saray bir dağın tepesinde bulunuyor, ve bu dağ oniksten, doruğu öyle parlak ki, ay gibi ışıldıyor. Tapınak yuvarlak, kubbesi altından, duvarları da altından ve değerli taşlarla süslü, mücevherler öyle parlıyor ki kışın sıcaklık, yazın serinlik veriyor. Tavan, gökyüzünü temsil eden safir ve yıldızları temsil eden kızıl yakutlarla süslü. Altından bir güneş, gümüşten bir ay ve işte otomatlar, gökkubbede dolaşıyor ve mekanik kuşlar her gün ötüyor, bu arada köşelerde yaldızlı bronzdan dört melek borazanlarıyla onlara eşlik ediyor. Saray gizli bir kuyunun üzerinde yükseliyor, kuyunun içinde bulunan atlar bir çarkı hareket ettirerek sarayı mevsim değişikliklerine göre döndürüyor, böylece saray kozmosun simgesi haline geliyor. Kristal döşemenin altında balıklar ve harika deniz yaratıkları yüzüyor. Ama ben, olan biten her şeyin anında görüldüğü aynalardan söz edildiğini duydum. Krallığının sınır boylarını denetim altında tutmak açısından Rahip'e çok yararlı olur bunlar..."

Artık bir mimar gibi konuşan Şair, aynayı çizerek anlatmaya başladı: "Çok yükseğe konacak, yüz yirmi beş basamakla çıkılabilecek oraya, basamaklar porfirden..."

"Ve kaymaktaşından" diye önerdi Boron, o ana kadar sessizce yeşil balın etkisini besliyordu içinde.

"Peki kaymaktaşı da olsun. En tepedeki basamaklar da akamberden ve panteradan olacak."

"Pantera da ne, İsa'nın babası mı?" diye sordu Baudolino.

"Saçmalama, Plinius bahseder ondan, çokrenkli bir taştır. Ama aslında ayna tek bir ayak üzerine dayanıyor. Ya da hayır, bu ayak, üzerinde iki ayağın bulunduğu bir tabanı taşıyor, onlar da dört ayağın bulunduğu bir tabanı, böyle artarak gidiyor ayak sayısı, ortadaki tabanda altmış dört ayak oluncaya kadar. Bu altmış dört ayağın üzerinde otuz iki ayağın bulunduğu bir taban var, onlar da

on altı ayağın olduğu bir tabanı taşıyorlar ve böyle tek bir ayak kalana kadar azalarak gidiyor, o kalan tek ayağın üzerine de ayna yer alıyor."

"Dinle" dedi Haham Solomon, "bu ayaklar sayesinde, ayna, biri tabana yaslanır yaslanmaz düşer."

"Sen sus, Yahuda'nın ruhu gibi sahtesin. Hezekiel'inizin nasıl olduğu anlaşılmayan bir tapınak görmesi yetiyor sana; Hıristiyan bir duvarcı ustası gelip onun ayakta duramayacağını söyleyince, Hezekiel'in bazı sesler duyduğunu ve şekillere dikkat etmediğini söylüyorsun ve benden ayakta duran aynalar bekliyorsun öyle mi? Ben de o zaman, oraya, aynaya bekçilik etmeleri için on iki bin silahlı adam dikerim, hepsini ana sütunun çevresine, onlar düşünsün artık onu düz tutmayı. Tamam mı?"

"Tamam, tamam, ayna senin" diyordu Haham Solomon uzlaşmacı bir tavırla.

Abdül o konuşmaları gözleri boşlukta kaybolmuş, gülümseyerek dinliyordu ve Baudolino onun, o aynada en azından uzaklardaki prensesinin gölgesini görmek istediğini biliyordu.

"Sonraki günlerde elimizi çabuk tutmak zorundaydık, çünkü Şair geri dönecekti ve hikâyenin devamını kaçırmak istemiyordu" dedi Baudolino Niketas'a. "Ama artık iyi yoldaydık."

"İyi yolda mı? Ama bu Rahip, bence, kardinal giysili Müneccim Krallar ile melekler arasındaki Charlemagne'dan daha az inandırıcı."

"Rahip ortaya çıkıp bir mektupla kendini Friedrich'e gösterirse inandırıcı olacaktı."

12

Baudolino Rahip Johannes'in mektubunu yazar

Rahip Johannes'in mektubunu yazma kararı Haham Solomon'un İspanya Arapları'ndan dinlediği bir öyküden esinlenilerek alındı. Halife Harun Reşid döneminde yaşamış olan Sinbad adında bir denizci, bir gün bir deniz kazası neticesinde, kendini ılım noktası çizgisinin altındaki bir adada bulmuştu, öyle ki hem gece hem de gündüz on ikişer saat sürüyordu burada. Sinbad adada çok sayıda Hintli gördüğünü söylüyordu, onun için ada Hindistan'a yakın olmalıydı. Hintliler onu alıp Sarandib prensinin huzuruna çıkarmışlardı. Anlattığına göre, bu prens sekiz arış yüksekliğinde, bir filin üzerine yerleştirilmiş bir tahtın üzerinde yolculuk ediyordu yalnızca ve yanlarda çift sıra halinde derebeyleri ile bakanları yürüyordu. Prensin önünde altın bir mızrak taşıyan bir münadi yürüyordu, onun arkasında da, ucunda bir zümrüt bulunan altın topuzlu bir başka münadi oluyordu. Atla yoluna devam etmek için tahttan indiğinde, onu ipek ve brokar giysiler giymiş bin süvari izliyordu ve önünde bir başka münadi de, Süleyman'ın asla sahip olmadığı taca sahip kralın geldiğini bağırarak ilerliyordu. Prens, Sinbad'ı huzuruna kabul etmiş ve ona geldiği krallık hakkında birçok soru sormuştu. Sonunda ondan Harun Reşid'e kuzu derisinden bir parşömen üzerine koyu mavi mürekkeple yazılmış bir mektup götürmesini istemişti, mektupta şöyle deniyordu: "Önünde bin fil bulunan sarayının mazgalları değerli taşlardan yapılmış olan ben, Sarandib prensi, sana barış dileklerimi yolluyorum. Seni bir kardeş gibi görüyoruz ve senden bir cevap yollamanı rica ediyoruz. Ve bu gösterişsiz armağanı kabul etmeni diliyoruz." Gösterişsiz armağan dediği, iç kısmı incilerle

süslü kocaman, yakut bir kupaydı. Bu armağan ve bu mektup büyük Harun Reşid'in adını Sarazen dünyasında daha da saygın hale getirmişti.

"Senin o denizci kesin Rahip Johannes'in Krallığı'nda bulundu" dedi Baudolino. "Ne var ki, Arapça'da adı farklıdır. Ama Rahip'in halifeye mektup ve armağanlar yolladığını söyleyerek yalan söyledi çünkü Johannes Hıristiyan'dır, üstelik Nasturî mezhebindendir, ve bir mektup yollayacak olsa İmparator Friedrich'e yollardı."

"E, o zaman yazalım, şu mektubu" dedi Şair.

Rahip'in krallığını kurmalarına katkıda bulunacak her bilginin peşinden giderken, dostlarımızın karşısına Kyot çıkmıştı. Champagne'da doğmuş bir gençti bu Kyot, Bretagne'a yaptığı bir yolculuktan daha yeni dönmüştü, ruhu hâlâ o toprakların insanlarının geceleri uyumadan ateşin çevresinde anlattıkları gezgin şövalyelerin, büyücülerin, perilerin ve sihirlerin öyküleriyle yanıp tutuşuyordu. Baudolino ona Rahip Johannes'in sarayının harikalarından biraz söz eder etmez, bir çığlık atmıştı: "Ama ben Bretagne'da böyle bir saraydan ya da ona benzer bir saraydan söz edildiğini duydum! Gradal'in korunduğu saray!"

"Gradal'le ilgili ne biliyorsun sen? diye sormuştu Boron, kuşkucu bir tavırla, sanki Kyot ona ait bir şeye elini uzatmış gibi.

"Sen ne biliyorsun peki?" diye sormuştu Kyot, aynı kuşkucu tavırla.

"Bakıyorum" demişti Baudolino, "bu gradal ikiniz için de çok önemli. Nedir o? Bildiğim kadarıyla gradal bir çeşit çanak olmalı."

"Çanak, çanak" diye gülümsemişti Boron hoşgörüyle. Sonra sırrını açıklamaya karar vermişti: "Onu hiç duymamış olmanıza şaştım. Tüm Hıristiyanlığın en değerli kutsal emaneti, İsa'nın Son Yemek'te şarabı kutsadığı ve sonra Arimateali Yusuf'un, çarmıha gerilmiş İsa'nın göğsünden akan kanı içine topladığı kupa. Kimileri o kupanın adının Aziz Graal, kimileri de Sangreal, kral kanı olduğunu söyler, çünkü o kupaya sahip olan, Davud ile İsa'nın soyundan gelen seçkin şövalyelerin arasında yer alır.

"Gradal mi, Graal mı?" diye sordu Şair, kendisine herhangi bir güç sağlayacak bir şey duyunca hemen dikkat kesilirdi.

"Bilinmiyor" dedi Kyot. "Kimileri Grasal da diyor, kimileri de Graalz. Ve bir kupa olduğu da kesin değil. Onu görenler şeklini anımsamıyor, yalnızca olağanüstü güçlerle donatılmış bir şey olduğu biliniyor."

"Kim görmüş onu?" diye sordu Şair.

"Elbette ki onu Brocéliande'da muhafaza eden şövalyeler. Ama onların da izi kaybedildi, ben sadece bu kupadan söz eden insanlar tanıdım."

"Onunla ilgili daha az şey anlatılsa, daha çok şey öğrenilmeye çalışılsa iyi olur" dedi Boron. "Bu delikanlı daha yeni gitmiş Bretagne'a, daha yeni duymuş onu, ama bana daha şimdiden olmayan bir şeyini çalmak istermişim gibi bakıyor. Herkese oluyor bu. Gradal'i duyan yalnızca kendisinin onu bulacağını düşünüyor. Ama ben Bretagne'da ve deniz ötesi adalarda beş yılımı geçirdim, konuşmadan, sadece onu bulmak için..."

"Peki buldun mu?" diye sordu Kyot.

"Sorun Gradal'i değil, onun nerede olduğunu bilen şövalyeleri bulmak. Gezdim durdum, sordum, ama onlara hiç rastlamadım. Belki de ben seçilmiş biri değildim. Şimdi burada, bu ormanlarda gezinirken gözümden kaçan bir izi yakalamak umuduyla parşömenleri karıştırıp duruyorum..."

"Ne diye Gradal'den konuşuyoruz" dedi Baudolino, "Bretagne'da ya da o adalardaysa bize ne, Rahip Johannes'le bir ilgisi yok demektir." Hayır, demişti Kyot, çünkü sarayın ve bu sarayda saklanan şeyin nerede olduğu asla anlaşılmadı, ama duyduğum birçok öykü arasında bir öykü var ki, o şövalyelerden birinin –Feirefiz– onu bulduğunu ve oğluna armağan ettiğini, onun da sonradan Hindistan kralı olan bir rahip olduğunu anlatır."

"Saçmalık bunlar" demişti Boron, "ben yıllarca onu yanlış yerde mi aradım yani? O Feirefiz öyküsünü kim anlattı sana?"

"Her öykü yararlı olabilir" demişti Şair, "eğer Kyot'unkini izlersen belki Gradal'in izine rastlayabilirsin. Ama şimdilik onu bulmaktan çok, Rahip Johannes'le ne ilgisi olduğunu öğrenmek ilgilendiriyor bizi. Sevgili Boron, biz bir şey aramıyoruz, ondan söz eden birini arıyoruz." Sonra Baudolino'ya dönerek, "Düşünebili-

yor musun? Gradal'e Rahip Johannes sahip, çok yüce saygınlığı oradan geliyor ve bu saygınlığı Friedrich'e armağan ederek, ona da aktarabilir!"

"Sarandib prensinin Harun Reşid'e yolladığı yakut kupa olabilir bu" diye önerdi Solomon, heyecandan ağzının dişsiz kısmından ıslığa benzer bir ses çıkarmaya başlamıştı. "Sarazenler İsa'ya büyük bir peygamber olarak saygı gösterirler, kupayı onlar keşfetmiş olabilirler, sonra da Harun onu Rahip'e armağan etmiş olabilir..."

"Harika" dedi Şair. "Mağribîlerin haksızca sahip oldukları şeyi yeniden ele geçirme kehaneti olarak kupa. Kudüs bunun yanında hiç kalır!"

Denemeye karar verdiler. Abdül, Saint-Victor Manastırı'nın *scriptorium*'undan geceleyin çok değerli, hiç kazınmamış bir parşömen aşırmayı başardı. Bir kral mektubu gibi görünmesi için yalnızca mührü eksikti. Şimdi sallanan bir masanın çevresinde toplanmış altı kişiyi barındıran iki kişilik bu odada, Baudolino, sanki bir yerlerden ilham gelmiş gibi, gözleri kapalı, yazdırıyordu. Abdül yazıyordu, çünkü denizaşırı Hıristiyan krallıklarda öğrendiği yazısı, Latin harfleriyle yazan bir Doğulunun yazı biçimini andırabilirdi. Başlamadan önce, herkesin yeterince yaratıcı ve ince fikirli olması için kabın dibindeki son yeşil balı bitirmeyi önermişti, ama Baudolino o akşam herkesin aklının başında olması gerektiğini söylemişti.

Birbirlerine hemen Rahip'in Âdem'in dilinde mi, yoksa Yunanca mı yazması gerektiğini sordular, ama Johannes gibi bir kralın büyük bir olasılıkla hizmetinde her dili bilen kâtipleri olacağına, ve Friedrich'e saygısından Latince yazacağına karar verdiler. Çünkü, diye eklemişti Baudolino, mektup papayı ve diğer Hıristiyan prensleri şaşırtmalı ve ikna etmeli, onun için de her şeyden önce onlar tarafından anlaşılmalı. Yazmaya başladılar.

> Rahip Johannes, Tanrı'nın ve hüküm sürenlerin hâkimi Yüce İsa Efendimiz'in erdemi ve gücü adına, kutsal ve Romalı imparator Friedrich'e, sağlık ve Tanrısal lütuftan sürekli yararlanma diler...

Majestelerimize, üstünlüğümüze çok önem verdiğin ve büyüklüğümüzün haberini aldığın bildirildi. Ama elçilerimizden, gönül yüceliğimize karşılık olarak, bize hoş ve eğlenceli bir şey yollamak istediğini öğrendik. Armağanı memnuniyetle kabul ediyoruz ve bir elçimiz aracılığıyla sana bizden bir işaret yolluyor ve bizimle beraber doğru inancı izleyip izlemediğini ve her konuda İsa Efendimiz'e inanıp inanmadığını öğrenmek istiyoruz. Cömertliğinizin büyüklüğü için, elçimizin samimiyetinin bir işareti olarak veya senin şefkatinin bir göstergesi olarak seni memnun edecek bir şey isteyecek olursan, bizi haberdar et. Karşılığında kabul etmeni istediğim....

"Bir dakika dur" dedi Abdül, "bu Rahip'in Friedrich'e Gradal'i yolladığı an olabilir!"

"Evet" dedi Baudolino, ama bu iki düşüncesiz, Boron ve Kyot hâlâ nasıl olduğunu, neye benzediğini söyleyemediler ki!"

"Çok öykü duyup, çok şey görmüşler, belki her şeyi anımsamıyorlardır. İşte bu yüzden balı öneriyordum: düşünceleri çözmek gerek."

Belki de haklıydı, mektubu yazdıran Baudolino ve yazan Abdül şarapla yetinebilirlerdi, ama tanıklar, önemli ve beklenmedik açıklamanın kaynakları, yeşil balla teşvik edilmeliydi. İşte onun için de birkaç saniye sonra Boron, Kyot (hissettiği bu yepyeni duygulara şaşırmış haldeydi) ve artık bala alışkın olan Şair, yüzlerine yer etmiş şaşkın bir gülümsemeyle yere oturmuş ve Alaaddin'in birçok tutsağı gibi kendilerinden geçmişlerdi.

"Ah evet" diyordu Kyot, "büyük bir salon ve bu salonu bir benzeri daha asla düşünülemeyecek bir ışıkla aydınlatan meşaleler var. Ve elinde, ocağın ateşinde parlayan bembeyaz bir mızrak tutan bir uşak ortaya çıkıyor. Mızrağın sivri ucundan bir damla kan çıkıyor ve uşağın eline akıyor... Sonra ellerinde her birinin üzerinde en az on mum olan gümüş üzerine altın işlemeli şamdanlar taşıyan iki uşak daha beliriyor. Uşaklar çok güzel. İşte şimdi salona soylu bir güzelliğe sahip genç bir kız giriyor, elinde Gradal var, ve odaya büyük bir ışık yayılıyor... Mumlar güneş doğduğunda solan ay ve yıldızlar gibi soluyor... Gradal en saf altından, üzerinde

olağanüstü güzellikte değerli taşlar var, denizde ve karada rastlanabilecek en kıymetli taşlar bunlar... Ve şimdi içeri başka bir genç kız daha giriyor, elinde gümüş bir tepsi var..."

"Peki neye benziyor, nasıl bir şey şu lanet olası Gradal?" diye bağırıyordu Şair.

"Bilmiyorum, yalnızca bir ışık görüyorum..."

"Sen yalnızca bir ışık görüyorsun" dedi bunun üzerine Boron, "ama ben daha fazla şey görüyorum. Salonu aydınlatan meşaleler var, evet, ama şimdi bir gök gürlemesi duyuluyor, korkunç bir sarsıntı, sanki saray yıkılıyormuş gibi. Büyük bir karanlık çöküyor... Hayır şimdi bir güneş ışığı, biraz öncesine göre sarayı yedi kat daha fazla aydınlatıyor. Oh, üzerine beyaz kadifeden bir örtü örtülmüş kutsal Gradal giriyor içeri ve onun girişiyle saraya dünyanın tüm baharatlarının kokusu yayılıyor. Ve Gradal masanın çevresinde dolaştıkça şövalyeler, tabaklarının arzu edebilecekleri tüm yemeklerle dolduğunu görüyorlar..."

"Peki nasıl bir şey bu lanet olası Gradal?" diye sözünü kesiyordu Şair.

"Küfretme, o bir kupa."

"Kadife bir örtünün altındaysa nereden biliyorsun?"

"Biliyorum, çünkü biliyorum" diye diretiyordu Boron. "Söylediler bana."

"Canın cehenneme, şeytan görsün yüzünü! Sanki bir şey görmüş gibi konuşuyorsun, ama sonra görmediğin, sana anlatılan şeyleri söylüyorsun. Şu budala Hezekiel'den betersin sen, o ne gördüğünü bilmiyordu, çünkü Yahudiler bakmaz, yalnızca seslere kulak verirler!"

"Rica ediyorum, küfretme" diye Solomon araya giriyordu, "yalnız benim için değil, iğrenç beyler, Kitabı Mukaddes sizin için de kutsaldır!"

"Sakin olun, sakin olun" diyordu Baudolino. "Boron, şunu dinle bir. Gradal'in, İsa Efendimiz'in şarabı kutsadığı kupa olduğunu kabul edelim. Peki o zaman Arimateali Yusuf çarmıha gerilmiş İsa'nın kanını nasıl alabilirdi ki? İsa'yı çarmıhtan indirdiğinde Kurtarıcımız çoktan ölmüştü, senin de bildiğin gibi ölülerden kan akmaz."

"Ölü de olsa İsa mucizeler yaratabilirdi."

"Bir kupa değildi" diye sözünü kesti Kyot, "bana Feirefiz'in öyküsünü anlatan kişi, bunun gökyüzünden düşen bir taş olduğunu da söylemişti, *lapis ex coelis*[1] ve eğer o bir kupaysa bu göktaşına oyulmuştu."

"Peki o zaman neden İsa'nın göğsünü delen mızrağın ucu olmasın?" diye soruyordu Şair. "Biraz önce elinde ucundan kan akan bir mızrakla bir uşağın salona girdiğini gördüğünü söyleyen sen değil miydin? İşte, ben de ucundan kanlar akan bir mızrakla bir değil, üç uşak görüyorum... Bir de piskopos gibi giyinmiş bir adam görüyorum, elinde bir haç var, dört meleğin taşıdığı bir koltukta oturmuş, onu gümüş masanın önüne bırakıyorlar, şimdi mızrak masanın üzerinde... Sonra, içinde kanlı, kesik bir baş bulunan bir tepsiyle iki genç kız görünüyor. Ve piskopos mızrağın üzerinde ayin yönetiyor, hostiayı yukarı kaldırıyor ve hostiada bir erkek çocuğun görüntüsü beliriyor! Mucizevî eşya mızrak, iktidar işareti çünkü gücün simgesi!"

"Hayır, mızraktan kan akıyor, ama damlalar dediğim mucizenin göstergesi olarak, bir kupanın içine düşüyor" diyordu Boron. "Bu kadar basit..." ve yeniden gülümsemeye başlıyordu.

"Yeter artık" dedi Baudolino çaresizce. "Gradal'i unutup, işimize devam edelim."

"Arkadaşlar" dedi bunun üzerine Haham Solomon ilgisizce, Yahudi olduğu için sözü edilen kutsal emanetten fazla etkilenmemişti, "Rahip'ten hemen bu tür bir armağan gelmesi bana biraz abartılı geliyor. Hem sonra mektubu okuyan kişi, Friedrich'ten o mucizeyi göstermesini isteyebilir. Her şeye rağmen Boron ve Kyot'un duyduğu öyküler birçok yerde anlatılıyor olabilir, onun için biraz imada bulunmak yeterli olabilir, anlamak isteyen anlasın. Gradal diye yazmayın, kupa diye yazmayın, daha belirsiz bir sözcük kullanın. Torah asla en yüce şeyleri sözcüksel anlamıyla söylemez, gizli bir biçimde söyler, böylece dinine bağlı okur, Tanrı'nın, Tanrım sana şükürler olsun, belli bir zaman sonunda anlaşılmasını istediği şeyi yavaş yavaş keşfetmelidir."

1. Gökyüzünden gelen taş. (ç.n.)

"O zaman bir mücevher kutusu, bir sandık, bir sanduka yolladığını söyleyelim, *accipe istam veram arcam*, bu gerçek mücevher kutusunu kabul et diyelim..." diye önerdi Baudolino.

"Fena değil" dedi Haham Solomon. "Hem açık açık söylemiyor hem de söylüyor. Ve yoruma açık bırakıyor."

Yazmaya devam ettiler.

> Ülkemize gelmek istersen, seni sarayımızın en önemli ve en kutsal konuğu olarak ağırlayacağız, zenginliklerimizden yararlanabileceksin. İmparatorluğuna dönmek istediğinde, bol olan zenginliklerimizle dolup taşacaksın. Novissimi'yi[2] unutma, böylece asla günah işlemezsin.

Bu dinsel öğütten sonra, Rahip, sahip olduğu gücün tanımlamasına geçiyordu.

"Hiç alçakgönüllülük yok" diye tembihliyordu Abdül, "Rahip o kadar yükseklerde ki, rahatça kibirli davranışlarda bulunabilir."

Hemen. Baudolino hiç duraksamadı ve yazdırdı. O *dominus dominantium* yeryüzünün tüm krallarından daha güçlüydü ve sonsuz zenginliklere sahipti, yetmiş iki kral ona vergi veriyordu, yetmiş iki kent ona boyun eğiyordu, hepsi Hıristiyan değildi; işte böyleçe, İsrail'in kayıp kabilelerine de krallıkta yer verilerek, Haham Solomon da memnun edilmişti. Krallığı üç Hindistan'a yayılmıştı, toprakları en uzak çöllere, Babil Kulesi'ne kadar uzanıyordu. Rahip'in sofrasına her ay yedi kral, altmış iki dük ve üç yüz altmış beş kont hizmet ediyordu ve her gün o sofraya on iki başpiskopos, on piskopos, Aziz Tomas patriği, Semerkand metropoliti ve Sus başpapazı oturuyordu."

"Fazla değil mi?" diye soruyordu Solomon.

"Değil, değil" dedi Şair, "hem papanın hem de Bizans basileusunun ödünü koparmak gerek. Rahip'in büyük bir orduyla İsa'nın düşmanlarını bozguna uğratmak için onun Kudüs'teki mezarını ziyaret etmeye yemin ettiğini de ekle. Tüm bunlar, Otto'nun bu konuda söylediklerini doğrulamak ve papa, eğer onun

2. Katolik inancında, insanın yaşamının sonunda karşılaştığı son dört olay. (ç.n.)

Ganj'ı geçmeyi başaramadığını söyleyecek olursa, ağzını kapatmak için. Johannes bunu yeniden deneyecek, bu yüzden, gidip onu aramaya ve onunla birlik olmaya değer."

"Şimdi bana, krallık topraklarında yaşayan insanlar ve hayvanlar hakkında fikir verin" dedi Baudolino. "Filler, hecin develeri, develer, suaygırları, panterler, yabaneşekleri, beyaz ve kızıl aslanlar, sessiz ağustosböcekleri, akbabalar, kaplanlar, lamialar, sırtlanlar, bizde görülmeyen her şey olmalı ve bunların avcılar için derileri, postları değerli olmalı. Bir de asla görülmemiş, ama olayların ve evrenin doğasını anlatan kitaplarda söz edilen insanlar olmalı..."

"Yılan kuşları, boynuzlu insanlar, faunuslar, Satirler, Pigmeler, köpekbaşlılar, kırk arış uzunluğunda devler, tekgözlü insanlar" diye öneriyordu Kyot.

"Güzel, güzel, çok güzel, yaz Abdül, yaz" diyordu Baudolino..

Gerisi için de, geçmiş yıllarda düşünülen ve söylenen şeyleri, birkaç süslemeyle, yeniden ele almaktan başka bir şey gerekmiyordu. Rahip'in topraklarından bal akıyor ve süt fışkırıyordu –ve Çıkış'tan, Levililer'den ya da Sayılar kitabından yanıklar bulmak Haham Solomon'un çok hoşuna gidiyordu– ne yılanları ne de akrepleri barındırıyordu, doğrudan Yeryüzü Cenneti'nden akan Ydonus Nehri geçiyordu, içinde neler neler vardı...Taşlar ve kum, diye öneriyordu Kyot. Hayır, diye yanıt veriyordu Haham Solomon, o Sambatyon Nehri. Peki Sambatyon'u koymamız gerekmiyor mu? Evet, ama sonra, Ydonus, Yeryüzü Cenneti'nden akıyor ve içinde neler neler var... Zümrütler, topazlar, yakutlar, safirler, oniksler, beriller, amatistler, diye sayıyordu Kyot, daha yeni gelmişti ve dostlarının neden mide bulantısı belirtileri gösterdiğini anlayamıyordu (bana bir kez daha topaz derseniz, yutup, pencereden dışarı sıçacağım onu, diye bağırıyordu Baudolino), çünkü araştırmaları sırasında ziyaret ettikleri tüm talihli adalar ve cennetler yüzünden artık değerli taşlardan fenalık gelmişti.

Bunun üzerine Abdül, krallığın Doğu'da olması gerektiğinden, nadir bulunan baharatlardan söz etmeyi önerdi ve karabiberde karar kılındı. Onunla ilgili olarak Boron, yılanların sardığı ağaç-

larda yetiştiğini, olgunlaştığında ağacın ateşe verildiğini, yılanların kaçıp yuvalarına girdiklerini, ağacın yanına gidip, sallayarak dallarından karabiberlerin düşürüldüğünü ve kimsenin bilmediği bir biçimde pişirildiğini söyledi.

"Şimdi Sambatyon'u koyabilir miyiz?" diye sordu Solomon. "Koyalım peki" dedi Şair, "böylece kayıp on kabilenin nehrin ötesinde bulundukları ortaya çıkar, hatta bunu açıkça söyleyelim, ayrıca Friedrich kayıp kabileleri bulabilirse ününe ün katacaktır." Abdül Sambatyon'un gerekli olduğunu söyledi, çünkü isteği boşa çıkaran ve arzuyu, daha doğrusu kıskançlığı kamçılayan aşılamaz bir engeldi. Biri değerli taşlarla dolu bir yer altı nehrinden söz etmeyi de önerdi, Baudolino Abdül'ün bunu yazabileceğini söyledi, ama yine bir topaz lafı duyarım korkusuyla bu konuya girmek istemedi. Plinius ve İsidoro'nun metinlerine dayanarak o topraklara semenderler koymak yerine, yalnızca alevler arasında yaşayan dört ayaklı yılanlar koymaya karar verildi.

"Yeter ki doğru olsun, koyarız" demişti Baudolino, "önemli olan palavra atmamak."

Mektup biraz da o topraklarda hüküm süren erdem üzerinde durarak devam ediyordu, her ziyaretçi Tanrı sevgisiyle karşılanıyordu, hiç yoksul yoktu, hırsız, soyguncu, hasis, dalkavuk yoktu. Hemen ardından Rahip, dünyada bu kadar zengin ve bu kadar çok kulu olan hiçbir hükümdar olmadığını söylüyordu. O zenginliğin bir kanıtı olarak –Sinbad da Sarandib'de görmüştü– şimdi de Rahip düşmanlarına karşı giriştiği büyük savaş sahnesini anlatıyordu, mücevherlerle kaplı, her biri bir arabanın üzerinde yer alan on üç haç önünden gidiyordu, her arabanın arkasında da on bin süvari ile yüz bin piyade vardı. Rahip barış zamanında at bindiğinde önünden, Tanrı tutkusunun işareti olarak ahşap bir haç ve herkese ve kendisine toz olduğumuzu ve toza dönüşeceğimizi anımsatmak için, içi toprak dolu altın bir kap giderdi. Ama buna karşılık onun kralların kralı olduğunu hiç kimse unutmasın diye, bir de içi altın dolu gümüş bir kap olurdu. "İçine topaz koymaya kalkışırsan şu testiyi kafanda parçalarım" diye uyarmıştı Baudo-

lino. Ve Abdül, en azından bu kez, topazları koymamıştı.

"Ama orada zina olmadığını ve kimsenin yalan söyleyemediğini, söyleyenin anında öldüğünü, yani ölmüş kadar olduğunu, yaz, netice itibarıyla sürgüne yollandığını ve kimsenin ona kulak asmadığını da."

"Ama zaten, kötü alışkanlıklar ve hırsızlık olmadığını yazdım..."

"Olsun, bir daha yaz, Rahip Johannes'in Krallığı Hıristiyanların Tanrısal buyrukları yerine getirebilecekleri bir yer olmalı, papaysa evlatlarından böyle bir şey görmedi, üstelik o da yalan söylüyor, hem de herkesten daha çok. Hem sonra orada hiç kimsenin yalan söylemediği konusu üzerinde durursak, Johannes'in söylediği her şeyin gerçek olduğu iyice ortaya çıkar."

Johannes her yıl, büyük bir orduyla ıssız Babil'e Peygamber Danyal'ın mezarını ziyarete gittiğini, ülkesinde kanından erguvan kırmızısı elde edilen balıklar tutulduğunu, Amazonlar ve Brahmanlar üzerinde de egemenliğini sürdürdüğünü söyleyerek sözlerine devam ediyordu. Brahmanlar konusu Boron'un aklına yatmıştı, çünkü Büyük İskender, Brahmanları Doğu'ya, düşünülebilecek en uzak yere gittiğinde görmüştü. Onun için, var olmaları Rahip'in krallığının İskender'in krallığını da kapsadığını gösteriyordu.

Artık geriye bir tek sarayı ve sihirli aynası kalmıştı yazacak ve bu konuda Şair önceki akşamlarda her şeyi zaten söylemişti. Ama bunları, Baudolino yine topaz ve berillerden söz edildiğini duymasın diye, Abdül'ün kulağına fısıldayarak anımsatmıştı, ama bu durumda bu taşlardan bahsetmek gerekiyordu elbette.

"Sanırım bu mektubu okuyan, neden bu denli güçlü bir kralın kendisini yalnızca rahip diye çağırmalarına izin verdiğini soracaktır" dedi Haham Solomon.

"Doğru, bu da mektubun sonuna geldiğimizi gösteriyor" dedi Baudolino. "Abdül, yaz..."

Ey çok sevgili Friedrich, nasıl oluyor da bu kadar yüceliğe rağmen Rahip'ten daha uygun bir unvan kullanmıyor diye düşünmen, akıllılığını gösteriyor. Elbette sarayımızda değişik görevler ve çok

daha yaraşır unvanlar var, özellikle de kilise hiyerarşisiyle ilgili olarak... Bizim seneşalimiz[3] başrahip ve kraldır, kral ve başpiskopos bizim sâkimizdir, piskopos ve kraldır mabeyincimiz, kral ve arhimandritesimiz[4] mareşalimizdir, kral ve başpapaz aşçılarımızın başıdır. Bu yüzden de yüceliğimiz, bu unvanlarla gösterilemeyeceğinden ya da sarayımızda bolca bulunan nişanlarla süslenemeyeceğinden, biraz da alçakgönüllülükten dolayı daha az önemi olan ve daha düşük derecede bir unvanla çağırılmaya karar verdim. Şimdilik topraklarımızın bir yanda dört aylık yürüyüşü gerektiren bir alana, diğer yanda kimsenin nereye ulaştığını dahi bilmediği bir yere kadar yayıldığını bilmen yeter. Gökyüzündeki yıldızları ve denizin kumunu sayabilsen, ancak o zaman sahip olduğumuz toprakları ve gücümüzü ölçebilirsin.

Dostlarımız mektubu bitirdiğinde neredeyse gün ağarıyordu. Bal yemiş olanlar hâlâ güleç bir şaşkınlık içindeydi, yalnızca şarap içense çakırkeyifti, Şair yine ikisini birlikte kullandığından, güçlükle ayakta duruyordu. Sokaklarda ve meydanlarda şarkılar söyleyerek ve o parşömene saygıyla dokunarak yürüdüler, onun Rahip Johannes'in Krallığı'ndan daha yeni gelmiş olduğundan artık emindiler.

"Onu Rainald'a hemen mi gönderdin?" diye sordu Niketas.

"Hayır. Şair döndükten sonra, onu aylarca okuduk ve kazıyıp yeniden yazarak, son şeklini verdik. Arada bir içimizden biri küçük bir ek öneriyordu."

"Ama Rainald mektubu bekliyordu, sanırım..."

"Durum şöyleydi, Friedrich bu arada Rainald'ı imparatorluk şansönyeliğinden almış, bu görevi Christian von Buch'a vermişti. Rainald, Köln başpiskoposu olarak, aynı zamanda da İtalya başşansölyesiydi ve hâlâ çok güçlüydü, nitekim Charlemagne'ın azizler arasına katılmasını sağlayan hep oydu, ama o göreve başkası-

3. Kral sarayında yüksek rütbeli görevli. (yay.n.)

4. Eskiden Doğu Kilisesi'nde manastır başrahibi. (yay.n.)

nın getirilmesi, en azından bana göre, Friedrich'in Rainald'ı fazla saygısız görmeye başlaması anlamına geliyordu. Sonuçta Rainald tarafından istenen bir mektup İmparator'a nasıl sunulabilirdi? Unutuyordum, Charlemagne'ın azizler arasına katıldığı yıl, Beatrix ikinci çocuğunu doğurmuştu, onun için de İmparator'un aklı başka yerdeydi, çünkü kulağıma birincisinin sürekli hasta olduğu haberleri de geliyordu. Böylece, bir yıldan fazla zaman geçti."

"Rainald ısrar etmiyor muydu?"

"İlk başlarda kafasında başka planlar vardı. Sonra öldü. Friedrich, III. Alexander'ı kovup, yerine karşıpapa geçirmek için Roma'dayken bir veba salgını patlak verdi, veba zengin yoksul dinlemez. Rainald da öldü. Onu gerçekten sevmemiş olmama rağmen, bu olay beni çok sarstı. Kibirli ve kinci bir adamdı, ama cesur davranmış ve sonuna kadar imparatoru için mücadele etmişti. Huzur içinde yatsın. Ama o olmadan, mektubun bir anlamı var mıydı hâlâ? Rainald, tüm Hıristiyan dünyasının şansölyeliklerinde o mektubu dolaştırıp bir yarar elde edebilecek yeterli kurnazlıktaki tek insandı."

Baudolino sözlerine biraz ara verdi: "Bir de benim şehrimin olayı vardı."

"Hangisi, sen bir bataklıkta doğmadın mıydı?"

"Doğru, çok hızlı gidiyorum. Önce şehri kurmamız gerek."

"Çok şükür harabeye dönmüş bir şehirden söz etmiyorsun bana!"

"Evet" dedi Baudolino, "hayatımda ilk ve son kez bir şehrin ölmeyip doğduğunu görecektim."

13

Baudolino yeni bir kentin doğduğunu görür

Baudolino Paris'e gideli neredeyse on yıl olmuştu, okunabilecek her şeyi okumuş, Bizansh bir fahişeden Yunanca öğrenmiş, başkalarına mal edilen aşk şiirleri ve mektupları yazmış, kimsenin ondan ve arkadaşlarından daha iyi bilmediği bir krallık bile kurmuştu, ama öğrenimini tamamlamamıştı. İnekler arasında doğduğu için, Paris'te öğrenim görmenin güzel bir iş olduğunu düşünerek avunuyordu, ama hemen sonra da öğrenim görmeye, okuma yazma yerine savaşmayı öğrenmek zorunda olan bey çocuklarından daha çok kendisi gibi beş parasızların gittiği geliyordu aklına... Uzun sözün kısası hayatından o kadar da memnun değildi.

Bir gün Baudolino yirmi altı yaşma girmesine az kaldığını fark etti: evinden ayrıldığında on üç yaşındaydı, tam on üç yıldır oradan uzak yaşıyordu. Memleket hasreti diye tanımlayabileceğimiz bir şey hissetti, ama o, böyle bir şeyi hiç hissetmediğinden, ne olduğunu bilmiyordu. Onun için manevî babasını görmek istediğini düşündü ve ona, bir kez daha İtalya'dan dönerken konakladığı Basel'de Friedrich'e katılmaya karar verdi.

Friedrich'i ilk çocuğunun doğumundan sonra bir daha görmemişti. Baudolino Rahip'in mektubunu tekrar tekrar yazarken, İmparator kuzeyden güneye bir yılanbalığı gibi hareket ederek ve barbar ataları gibi at üzerinde yemek yiyerek ve uyuyarak imkânsızı gerçekleştirmişti ve sarayı o sırada konakladığı yerdi. O yıllarda İtalya'ya iki kez daha dönmüştü. İkincisinde, dönüş yolunda, Susa'da küçük düşürülmüştü, Susalılar başkaldırıp, onu gizlice ve kılık değiştirerek kaçmak zorunda bırakmışlar, Beatrix'i de rehin almışlardı. Sonra da Susalılar onu, hiçbir kötülük yapma-

dan serbest bırakmışlardı, ama bu arada imparator otoritesi sarsılmıştı bir kere ve Susa'dan öç alacağına yemin etmişti. Alpler'in ötesine döndüğünde de dinlenemiyordu, çünkü Alman prensleri yatıştırmak zorundaydı.

Baudolino İmparator'u gördüğünde, onu çok düşünceli buldu. Bir yandan büyük oğlunun –onun da adı Friedrich'ti– sağlığı için, diğer yandan da Lombardia'daki işler için kaygılandığını anladı.

"Kabul" diyordu, "yalnızca sana söylüyorum, benim podestalarım, legatuslarım,[1] vergi tahsildarlarım ve procurator'larım[2] sadece bana ait olanı değil, onun yedi katını istiyorlardı, her eve her yıl eski parayla üç para, seyre elverişli sularda seyreden her tekne için yirmi dört eski dinar ödettiler, balıkçılardan balıkların üçte birini alıyorlardı ve çocuksuz kişilerin, öldüklerinde mirasların a el koyuyorlardı. Bana ulaşan yakınmalara kulak vermeliydim, biliyorum, ama düşünecek başka işlerim vardı... Şimdi de Lombardia kentlerinin aralarında bir birlik oluşturdukları söyleniyor, imparatorluğa karşı bir birlik, düşünebiliyor musun? Ve ilk olarak ne görüşüp tartışmışlar dersin? Milano'nun çevresine sur inşa etmeyi!"

İtalyan kentlerinin kavgacı ve sadakatsiz oldukları biliniyordu, ama bir birlik başka bir *res publica*[3] kurulması demekti. Elbette, İtalya'da bir kentin diğer kentten nefret ettiği göz önüne alınacak olursa, o birliğin süreceği pek düşünülemezdi, ama yine de İmparator'un onurunun incinmesi söz konusuydu.

Birliğe kimler katılıyordu? Cremona, Mantova, Bergamo, bir de kesin olmasa da, Piacenza ve Parma temsilcilerinin Milano'dan uzak olmayan bir manastırda toplandığına dair söylentiler dolaşıyordu. Ama söylentiler bununla da kalmıyordu, Venedik, Verona, Padova, Vicenza, Treviso, Ferrara ve Bologna'nın da adları geçiyordu. "Bologna, düşünebiliyor musun!" diye bağırıyordu Friedrich, Baudolino'nun önünde bir aşağı bir yukarı yürüyerek. "Hatır-

1. İmparatorluk eyaletlerini imparator adına yöneten kimse. (yay.n.)

2. İmparator tarafından kendisini temsil etmek üzere eyaletlere gönderilen bazı devlet memurlarının unvanı. (ç.n.)

3. Devlet. (ç.n.)

lıyorsun, değil mi? Lanet olası hocaları benim sayemde, o lanet mi lanet öğrencilerinden istedikleri kadar para alıyorlar, ne bana ne de papaya hesap vermeden, ama şimdi o birliğe katılıyorlar. Bu kadar küstah olunabilir mi? Bir de Pavia eksikti!"

"Ya Lodi" diye söze katılıyordu Baudolino, biraz abartarak.

"Lodi mi? Lodi mi?" diye bağırıyordu Barbarossa, yüzü de kızarmıştı, yüreğine inecek gibiydi. "Aldığım haberlere kulak verecek olursam, Lodi çoktan birliğin toplantılarına katılmış! Onları, o koyunları korumak için bu damarlarımdan kan akıttım, ben olmasam Milanolular onları, her yeni mevsimde yerle bir ederdi, şimdi cellatlarıyla işbirliği yapıp, koruyucularına karşı gizli tertip düzenliyorlar!"

"Baba söyler misin" diye soruyordu Baudolino, "söylenenlere bakılırsa, duyduğuma göre ne demek? Artık kesin haberler gelmiyor mu sana?"

"Siz Paris'te öğrenim görenler bu dünyada işlerin nasıl yürüdüğünü unuttunuz mu acaba? Bir birlik varsa bir komplo vardır, komplo varsa önce seninle birlik olanlar sana ihanet etmişlerdir, ve sana, oralarda olanların tam tersini anlatırlar, böylece ne yaptıklarını en son öğrenen imparator olur, tıpkı sadakatsiz bir karısı olan kocalar gibi, tüm mahallenin bildiği şeyi koca bilmez!"

Daha kötü bir örnek seçemezdi, çünkü tam o sırada içeri sevgili Baudolino'nun geldiğini duyan Beatrix giriyordu. Baudolino, yüzüne bakmadan, onun elini öpmek için diz çökmüştü. Beatrix bir an tereddüt etmişti. Samimiyet ve sevgi gösterisinde bulunmazsa, bir şeylerden çekindiğini belli edeceğini düşünmüştü belki de; onun için diğer elini annelere özgü bir biçimde Baudolino'nun başına koymuş ve otuz yaşını yeni aşmış bir kadının kendisinden biraz genç, artık erkek olmuş bir adama bu biçimde davranamayacağını unutarak, hafifçe saçlarını okşamıştı. Friedrich'e bu normal gelmişti, manevî de olsa, kendisi baba, o da anneydi. Kendini kötü hisseden Baudolino'ydu. Bu çifte temas, sanki teninin kokusuymuş gibi giysisinden yayılan o hoş koku, Beatrix'in yakınlığı ve sesi –iyi ki bu şekilde, diz çökmüş bir halde dururken Beatrix'in gözlerinin içine bakamıyordu, yoksa yüzü solar, kendi-

sini kaybederek, yere serilebilirdi– ona dayanılmaz bir zevk veriyordu, ama bu zevk, o basit saygı hareketiyle, kendisini bir kez daha babasına ihanet edermiş gibi hissettiği için bozuluyordu.

İmparator ondan bir ricada bulunmasaydı ya da ona bir emir vermeseydi – ikisi de aynı şeydi– saraydan ayrılmak için nasıl izin isteyeceğini bilemeyecekti. Friedrich, İtalya'da neler olduğunu daha iyi öğrenmek için, ne resmî habercilere, ne de haberci subaylara güvenmediğinden, ülkeyi bilen, ama imparatorluktan oldukları hemen anlaşılmayacak güvendiği birkaç adamını, ortamı yoklamaları ve ihanet içinde olmayan insanlar toplamaları için oraya yollamaya karar vermişti.

Sarayda bulunmanın kendisine verdiği sıkıntıdan kurtulma fikri Baudolino'nun hoşuna gitti, ama sonra hemen başka bir hisse kapıldı: topraklarını yeniden görme düşüncesi onu heyecanlandırdı ve sonunda, bu yüzden, sadece bu yüzden yola çıkmış olduğunu anladı.

Çeşitli kentlerde dolaştıktan sonra, bir gün Baudolino, at üstünde, çoğunlukla da katır üstünde –çünkü kasaba kasaba dolaşan kendi halinde bir tüccar gibi tanıtıyordu kendini– önündeki uzun ovayı geçtikten sonra Tanaro Nehri'nin görüneceği tepelere varmıştı, sonra da taşlık ve bataklıklar arasındaki, doğduğu Frascheta'ya ulaşabilecekti.

O zamanlar ev bir kez terk edilince, terk edilirdi, bir daha geri dönüleceği düşünülmezdi, ama böyle olsa da Baudolino damarlarındaki kanın kaynadığını hissediyordu, çünkü aniden yaşlı annesi ile babasının hâlâ hayatta olup olmadıklarını öğrenme isteğine kapılmıştı.

Birden kasabanın diğer çocuklarının yüzlerini de anımsadı, Panizzaların Masulusu, birlikte yaban tavşanlarına tuzaklar hazırlarlardı, Ghino lakaplı Porcelli'yle (yoksa Porcello lakaplı Ghini miydi?), birbirlerini gördükleri anda birbirlerine taş atmaya başlarlardı, Ciula lakaplı Aleramo Scaccabarozzi ve Cuttica di Quargnento, birlikte Bormida'da balık tuttukları geldi aklına. "Tanrım" diyordu kendi kendine, "yoksa ölecek miyim şimdi, çocuk-

luk anılarının sadece ölmek üzereyken böyle iyi hatırlandığı söylenir..."

Noel arifesiydi, ama Baudolino bunu bilmiyordu, çünkü yolculuğu sırasında gün hesabını şaşırmıştı. Soğuktan titriyordu, katırı da onun gibi donmuştu, ama gökyüzü günbatımı ışığında açıktı, hava kar kokusu hissedildiğinde olduğu gibi berraktı. Baudolino buraları daha dün gibi hatırlıyordu, çünkü o tepelere babasıyla birlikte üç katır teslim etmek için gittiğini anımsıyordu, bir delikanlının çıkarken bacaklarının kesileceği yokuşlardan güçlükle yürümüşler, üstelik yürümek istemeyen hayvanları itelemek zorunda kalmışlardı. Ama dönüşte, ovaya tepeden bakarak ve aylak aylak özgürce aşağı inerek, yorgunluklarının acısını çıkarmışlardı. Baudolino, nehir yatağından fazla uzak olmayan bir yerde, ovanın küçük bir bölümünün bir sırtla kamburlaştığını anımsıyordu, ve o sırtın tepesinden bir kez bembeyaz bir örtünün üzerinde, Bergoglio Nehri boyunca sıralanmış bazı kasabaların çan kulelerinin yükseldiğini görmüştü, Roboreto, biraz ilerisinde Gamondio, Marengo ve Palea kasabalarıydı bunlar, yani şu bataklıklı, çakıllı kumlu ve çalılıklı bölge, kenarında belki hâlâ iyi yürekli Gagliaudo'nun küçük ve mütevazı evi duruyordu.

Ama, sırta varır varmaz, farklı bir manzara gördü, sanki tüm çevrede, tepelerde ve diğer vadilerde, hava pırıl pırılmış da, yalnız önündeki ova yoğun bir sisle, hani şu ara sıra yolda karşına çıkan ve çevreni sarınca hiçbir şey göremediğin, sonra geldiği gibi giden gri yığınlarla kaplanmış gibiydi, öyle ki Baudolino kendi kendine, şu işe bak, tüm çevre ağustos ayında olabilir, ama Frascheta'da sonsuz bir sis hüküm sürüyor, tıpkı Pirene Alpleri'nin tepelerinde karın hüküm sürdüğü gibi, diyordu, ama bu onu rahatsız etmiyordu, çünkü siste doğan siste kendini rahat hissederdi. Yavaş yavaş nehre doğru indikçe o dumanların sis değil, beslendikleri ateşten yayılan duman bulutları olduğunu anladı. Duman ve ateşler arasında, Baudolino şimdi, nehrin ötesindeki düzlükte, bir zamanlar Roboreto olan yerin çevresinde, kasaba kırlık alana dek yayılmıştı ve her yerde mantar gibi bitmiş yeni evler görünüyordu, bazıları taş, bazıları ahşaptı, çoğu henüz ta-

mamlanmamıştı ve batıya doğru gidildikçe, o güne dek bu taraflarda hiç görülmemiş olan bir kent duvarının başlangıcı fark ediliyordu. Ve ateşlerin üzerinde bakır tencereler kaynıyordu, belki de su kaynatmak için, ama hemen donmasın diye insanlar kaynamış suyu biraz ilerdeki kireç ya da harç dolu çukurlara boşaltıyordu. Uzun sözün kısası, Baudolino Paris'te, nehrin ortasındaki adada yeni bir katedral inşaatının başladığını görmüştü ve duvarcı ustalarının kullandığı tüm o makineleri ve o çukurları biliyordu: bir kentle ilgili bilgilerine göre, oradaki insanlar yoktan bir kent kurmak üzereydi ve bu, hayatta bir kez görülebilecek –o da talihin varsa– bir gösteriydi.

"Olamaz, bu bir çılgınlık" dedi kendi kendine, "başını bir dakika çeviriyorsun, arkandan hemen neler çeviriyorlar" ve bir an önce vadiye varmak için katırı mahmuzladı. Nehri, her tür ve boyutta taş taşımakta kullanılan büyük bir salla geçtikten sonra, bazı işçilerin tehlikeli bir çatının üzerine duvar ördükleri, bazılarının da yerden, bir çıkrık yardımıyla yukarıdakilere taş dolu sepetleri ulaştırdıkları yerde durdu. Aslında buna pek çıkrık denemezdi, çünkü bundan daha ilkeli olamazdı, kalın direkler yerine incecik sırıklardan yapılmıştı, her dakika sallanıyordu ve çıkrığı yerde çeviren iki kişi, sepeti yukarı taşıyan ip yerine, direklerin o korkutucu sallantısını kontrol etmekle meşgul görünüyordu. Baudolino, "İşte, buranın insanları bir iş yaptığında ya kötü yapar ya da kötüden de beter yapar, şu hale bak, hiç böyle çalışılır mı, ben patron olsaydım, hepsini yakasından tuttuğum gibi Tanaro'ya atardım" dedi kendi kendine.

Ama sonra, biraz daha ileride, kötü kesilmiş taşlarla, kötü hazırlanmış kirişlerle ve şekillerini bir hayvanın verdiğini düşündüren sütun başlıklarıyla küçük bir *loggia*[4] inşa etmeye çalışan başka bir grubu gördü. İnşaat malzemesini yukarı taşımak için onlar da bir tür makara yapmıştı ve Baudolino, bunları duvarcılarla karşılaştırdığında, duvarcıların daha usta olduklarını fark etti. Sonra, birkaç adım ötede, diğer çalışanları görünce karşılaştırma yapmaktan vazgeçti, çamurdan ve şekilsiz taşlardan yapılmış, kö-

4. Bir tür arkadlı galeri. (yay.n.)

tü bir biçimde sıkıştırılmış samandan damı olan bir yapıya, çocukların ıslak toprakla oynarken yaptıkları gibi, ayaklarıyla son darbeleri vuruyorlardı, yanında onunla aynı tarzda üç yapı daha vardı: böylece çok kötü yapılmış evlerin olduğu bir tür küçük sokak doğuyordu ve sanki işçiler hiçbir meslek kuralına aldırmadan, kim bayramdan önce bitirecek diye bir yarış içindeydi.

Ama, biraz daha içerilere girdiğinde, dolambaçlı yollara saptığında, ara sıra gerektiği gibi yapılmış sur bölümleri, sağlam biçimde örülmüş cepheler, henüz bitmemiş olsalar da sağlam ve güven verici bir havası olan savunma yerleri keşfediyordu. Bütün bunlardan, aynı kentin inşasına değişik kökenden ve farklı yeteneklere sahip insanların katıldığını anlıyordu; ve birçoğu o meslekte acemiydi elbette, köylüler bir ömür boyu hayvanlar için yaptıkları ahırlara benzeyen evler inşa etmişti, ama içlerinden bazıları da bu sanatın ehli olmalıydı.

Bu bilgi bolluğunun ortasında yönünü saptamaya çalışırken, Baudolino bir de lehçe bolluğu keşfediyordu; bu lehçelerden o mezbele yığınını köylü Soleroluların yaptığını, o eğri büğrü kulenin Monferratoluların bir eseri olduğunu, o iğrenç yapı harcını Pavialıların kardığını, o tahtaların o güne kadar Palea'da ağaç kesmiş olan insanlar tarafından kesildiğini anlıyordu. Ama emir veren birine kulak verdiğinde ya da özenle çalışan bir grup gördüğünde, Cenova lehçesini duyuyordu.

"Yoksa Babil'in inşasının tam ortasına mı düştüm?" diye kendine soruyordu Baudolino, "yoksa şu yetmiş iki bilginin, tüm konuşmaları, su ve kil, zift ve bitüm nasıl karıştırılırsa öyle birbirine karıştırarak Âdem'in dilini oluşturdukları Abdül'ün Hibernia'sında mıyım? Ama burada henüz Âdem'in dilini konuşmuyorlar ve hepsi bir aradayken yetmiş iki dil konuşsalar da, genelde birbirlerini bir kaşık suda boğacak olan böylesine farklı kökenden birçok insan, gül gibi geçinip çalışıyor!"

Kiliseyi andıran bir yapının ahşap saçaklarını ustaca kaplamakta olan bir gruba yaklaşmıştı, kolla hareket ettirilmeyen, ancak bir atın döndürebildiği büyük bir bocurgat kullanıyorlardı; ata, hâlâ bazı köylerde kullanılmakta olan bir boğazaltı kayışıyla

zulmedilmiyor, hayvan bir hamut ve göğüslük kayışıyla bocurgatı büyük bir güçle çekiyordu. İşçiler Cenova lehçesinde konuşuyorlardı elbette ve Baudolino hemen, onlardan biri kadar kusursuz olmasa da, kendi dillerinde seslendi onlara.

"Ne yapıyorsunuz?" diye sormuştu, söze başlamak için. İçlerinden biri, ona kötü kötü bakarak, kamışlarını kaşımak için bir makine yaptıklarını söyledi. Ve, diğerleri de gülmeye başladıklarından ve ona güldükleri aşikâr olduğundan, Baudolino (yolculuk çantasında özenle bir kumaş parçasına sarılmış saray adamı kılıcı dursa da, bir katır üzerinde silahsız tüccar rolü oynamak zorunda olduğu için kafası atmaya başlamıştı) adama, uzun zaman sonra dudaklarından kendiliğinden dökülen Frascheta lehçesinde yanıt vermiş ve makineye ihtiyacı olmadığını, genelde kamışını –ki görgülü insanlar ona kuş derlerdi– onların orospu analarının kaşıdığını söyledi. Cenevizliler Baudolino'nun sözlerini pek iyi anlamamışlardı, ama niyetini sezmişlerdi. İşlerini bırakıp, kimisi eline bir taş, kimisi bir kazma alarak, katırın çevresinde yarım daire oluşturmuşlardı. Neyse ki o anda yanlarına başkaları da gelmişti, gelenler arasında şövalye edasıyla duran biri de vardı, yarı Latince, yarı Provence dili, yarı bilmem ne dilinden oluşan bir Frankça'yla, Cenevizlilere yabancının o yörenin insanları gibi konuştuğunu ve bu yüzden ona oradan geçmeye hakkı olmayan biri gibi davranmamalarını söylemişti. Cenevizliler onun bir casus gibi sorular sorduğunu söyleyerek kendilerini haklı çıkarmaya çalışmış ve şövalye de, İmparator casus yollamış olsa bile, bunun daha iyi olduğunu, çünkü artık burada, ona nispet olsun diye yeni bir kentin doğduğunu bilmesinin zamanı geldiğini söylemişti. Sonra da Baudolino'ya, "Seni daha önce hiç görmedim, ama geri dönen birine benziyorsun. Bize katılmaya mı geldin?" demişti.

"Senyör" diye yanıt vermişti Baudolino nazik bir biçimde, "Frascheta'da doğdum ben, yıllar önce ayrıldım ve burada bu olanlarla ilgili hiçbir şey bilmiyordum. Adım Baudolino, Gagliaudo Aulari'nin oğluyum..."

Konuşmasını bitirmemişti ki, yeni gelenlerin grubundan, beyaz saçlı ve beyaz sakallı yaşlı bir adam, bir değneği yukarı kaldırıp

bağırmaya başlamıştı: "Pis yalancı, yüreksiz seni, kafana yıldırım düşsün e mi, sen benim zavallı oğlum Baudolino'nun adını ağzına ne cesaretle alırsın, o benim oğlum, ben adını andığın Gagliaudo'yum, üstelik Aulari'yim, yıllar önce aptal suratlı bir Alaman senyörle ayrıldı buradan, ama belki de adam bir maymun oynatıcısıydı, çünkü zavallı oğlumdan bir daha haber alamadım, bu kadar uzun süre bir haber çıkmadığına göre ölmüştür kesin, bu durum otuz yıldır beni ve iyi yürekli karımı mahvediyor, zaten acılarla dolu hayatımızın en büyük acısı oldu bu, evladını yitirmeyen bilemez bu ne azaptır!"

Bunun üzerine Baudolino, "Baba, inanamıyorum gerçekten sensin!" diye haykırmıştı. Ve sesi titremiş, gözlerine yaşlar dolmuştu, ama büyük sevincini gizlemeyen gözyaşlarıydı bunlar. Sonra şöyle eklemişti: "Hiç de otuz yıllık bir acı değil, çünkü ben gideli yalnızca on üç yıl oldu, o yılları iyi harcadığıma sevinmelisin, bak şimdi adam oldum." İhtiyar, katırın yanına yaklaşmış ve Baudolino'nun yüzüne iyice bakıp şöyle demişti: "Sensin, evet sensin gerçekten! Otuz yıl geçmiş olsa da, o aptal bakışını hiç yitirmemişsin, sana ne diyeceğim biliyor musun? Adam olmuş olabilirsin, ama babana haksızlık etme, otuz yıl dediysem bana otuz yıl gibi geldiği içindir, otuz yılda bir haber yollayabilirdin, Allah'ın belası, sen ailemizi mahvettin, o hayvanın sırtından in aşağı çabuk, çalmışsındır belki de onu, in de şu değneği kafanda kırayım!" Baudolino'yu katırdan aşağı indirmek için paçasına yapışmıştı bile, ama grubun lideri gibi duran adam araya girmişti. "Yapma Gagliaudo, otuz yıl sonra buldun oğlunu..."

"On üç" diyordu Baudolino.

"Sen sus, seninle sonra konuşacağım; otuz yıl sonra oğlunu buldun, insan öper, Tanrı'ya şükreder, tövbe Yarabbim!" Ve Baudolino katırdan inmiş, ağlamaya başlamış olan Gagliaudo'nun kollarına atılmak üzereydi, grubun lideri gibi davranan adam yeniden araya girmiş, Baudolino'nun yakasına yapışmıştı: "Ama burada seninle görülecek bir hesabı olan varsa, o da benim."

"Sen mi, kimsin ki sen?" diye sormuştu Baudolino. "Oberto del Foro'yum, ama sen bunu bilmiyorsun, hatta belki de hiçbir şey

anımsamıyorsun. O zamanlar on yaşlarındaydım ve babam satın almak istediği danaları görmek için senin babana gitme lütfunda bulunmuştu. Ben bir şövalyenin oğluna yaraşır biçimde giyinmiştim ve babam üstümü kirletmemden korktuğu için kendisiyle birlikte ahıra girmemi istemiyordu. Ben evin çevresinde dolaşmaya başlamıştım ve tam arkamda sen vardın, öyle çirkindin ve leş gibi kokuyordun ki, gören bir gübre yığınından çıktığını sanırdı. Karşıma geçtin, bana baktın, bir oyun oynamak isteyip istemediğimi sordun, ben aptal kafa, sana evet dedim, sen de beni itip domuzların yem teknesine düşürdün. Babam, beni o halde görünce, yeni giysilerimi mahvettiğim için kırbaçla dövmüştü."

"Olabilir" diyordu Baudolino, "ama otuz yıl önceki bir hikâye..."

"Hayır on üç ve ben o zamandan beri, her gün bu olayı düşünüyorum, çünkü hayatımda hiç bu kadar aşağılanmamıştım ve bir gün o Gagliaudo'nun oğlunu görürsem, öldüreceğim diyerek büyüdüm."

"Ve şimdi beni öldürmek mi istiyorsun?"

"Yok, şimdi değil, daha doğrusu artık vazgeçtim, çünkü İmparator, buralara ayak bastığında, ona karşı savaşmak için yaptığımız kenti bitirmek için buradayız hepimiz, seninle hiç zaman kaybedebilir miyim? Tam otuz yıl boyunca..."

"On üç."

"On üç yıl boyunca bu öfkeyi yüreğimde taşıdım, ama işe bak ki şu anda bütün öfkem geçiverdi."

"Bazen, denir ki..."

"Şimdi kurnazlığın sırası değil. Git, sarıl babana. Sonra, eğer o gün için benden özür dilersen, yakınlardaki yeni bitmiş bir binayı kutlamaya gideriz, bu gibi durumlarda fıçıdan en iyi kalite şarap akıtılır ve eskiler gibi, haydi, lıkır lıkır içelim, denir."

Baudolino kendini büyük bir mahzende bulmuştu. Kent henüz bitmemişti, ancak avludaki güzel ve büyük çardağıyla ilk meyhanesi kurulmuştu bile, ama o günlerde içeride, her yanı fıçılarla dolu mağarada oturmak daha iyiydi, üzeri güzel testilerle ve eşek etinden salamlarla dolu tahtadan uzun masalar vardı, salamlar (diye anlatıyordu Baudolino saçları diken diken olmuş Niketas'a)

şişirilmiş keçi derisinden tulumlara benziyordu, sen bir bıçak darbesiyle yarıp, yağ ve sarmısakta kızartıyorsun ve tadına doyum olmuyor. İşte bu yüzden meyhanedekiler mutlu, pis kokulu ve çakırkeyiftiler. Oberto del Foro, Gagliaudo'nun oğlunun geri döndüğünü ilan etmişti ve hemen birileri Baudolino'nun omzuna yumruk atmak için atılmıştı, o ise önce gözlerini şaşkınlıkla açıyor ve sonra ardı arkası kesilmeyen tanıdıkları selamlıyordu. "Tanrım, olamaz, ama sen, sen Scaccabarozzi'sin, sen de Cuttica di Quargnento; peki sen, sen kimsin? Hayır, sus, ben bulmak istiyorum, ama sen Squarciafichi'sin! Sen de Ghini misin yoksa Porcelli mi?"

"Yok, Porcelli o; sen ve o birbirinize sürekli taş atardınız! Ben Ghino Ghini'ydim, daha doğrusu hâlâ öyleyim. Biz ikimiz buz üzerinde kaymaya giderdik, kışın."

"Yüce İsa, doğru, sen Ghini'sin. Her türlü şeyi satmayı beceren sen değil miydin, keçilerinin bokunu bile satardın, o yabancıya Aziz Baudolino'nun külleri diye satmıştın, hatırlıyor musun?"

"Hatırlamaz olur muyum hiç, nitekim şimdi tüccarlık yapıyorum, gel de kadere inanma. O kim peki, söyle baka..."

"Olamaz Merlo! Merlo, ne derdim sana hep?"

"Ne mutlu sana ki aptalın tekisin ve buna aldırmıyorsun, kimseye öfkelenmiyorsun, derdin... Aldırmadım, öfkelenmedim de ne oldu, bak" sağ kolunu gösteriyordu, eli yoktu, "Milano kuşatması sırasında oldu, on yıl önceki."

"Tamam işte ben de bunu söyleyecektim, benim bildiğim kadarıyla, Gamondiolular, Bergogliolular ve Marengolular hep İmparator'un yanında yer almıştır. Nasıl oluyor da daha önce onun yanında yer alırken, şimdi ona karşı bir kent kuruyorsunuz?"

Bunun üzerine hepsi birden anlatmaya başladı, ama Baudolino'nun anladığı tek şey, Roboreto'daki eski kalenin ve Santa Maria Kilisesi'nin çevresinde Gamondio, Bergoglio ve Marengo gibi yakın kasabalardan gelen insanların kurduğu bir kent olduğuydu, ama Rivalta'dan Bormida'ya kadar her yerden, Bassignana'dan ya da Piovera'dan, oturacakları evleri inşa etmek için bütün ailesiyle birlikte gelmiş insanlardı bunlar. Nitekim mayıs ayında bu insanlardan üçü, Rodolfo Nebia, Aleramo di Marengo ve Oberto

del Foro, Lodi'ye gitmiş ve orada toplanmış komünlerden, o sırada henüz Tanaro Nehri kıyısında değil de niyetlerde var olan bu yeni kentin onaylanmasını istemişlerdi. Ama hepsi yaz ve sonbahar ayları süresince birer hayvan gibi çalışmıştı ve kent neredeyse hazırdı, İmparator, edindiği kötü alışkanlıkla yeniden İtalya'ya inmeye kalkışırsa yolunu kesmeye hazırdı.

Neyi keseceksiniz, diye soruyordu Baudolino, biraz kuşkuyla, çevremizden dolaşması yeterli... Yok, diye yanıt veriyorlardı ona, sen İmparator'u bilmezsin (ya, ne demezsiniz), onun onayı olmadan ortaya çıkan bir kent, kanla yıkanması gereken bir lekedir, kenti kuşatmaya mecbur hissedecektir kendini (bu noktada haklıydılar, Friedrich'in huyunu iyi biliyorlardı), işte onun için sağlam surlar ve özellikle savaş için planlanmış yollar gerekiyor, bu yüzden Cenevizlilere ihtiyaç duyduk, evet kuşkusuz onlar denizcidir, ama yeni kentler kurmak için uzak ülkelere giderler ve bir kentin nasıl kurulduğunu bilirler.

Ama Cenevizliler karşılıksız bir şey yapmaz, diyordu Baudolino. Onlara kim para verdi? Onlar bize para verdi, ödünç olarak bin Ceneviz lirası verdiler bile ve önümüzdeki yıl bin daha vereceklerini söylediler. Savaş için özellikle planlanmış yollar yapmak ne demek? Bunu da Emmanuele Trotti anlatsın, fikir onun, Poliorketes[5] olarak sen konuş!

"Poliorne?"

"Sus Boidi, bırak da Trotti konuşsun."

Ve Trotti (Oberto gibi onun da bir *miles*, yani belli bir saygınlığa sahip bir şövalye, bir vasal edası vardı) şöyle demişti: "Bir kent düşmana, onun surları aşmasına izin vermeyecek biçimde karşı koymalıdır, ama talihsizlik sonucu surları aşmayı başarırsa, kent hâlâ ona kafa tutacak ve belini kıracak durumda olmalıdır. Eğer düşman surların ardında, hemen girebileceği arapsaçı gibi karmakarışık yollar bulursa, onu bir daha yakalayamazsın, kimi bir yana, kimi öbür yana gider ve bir süre sonra kenti savunanların sonu fareninki gibi olur. Oysa surların dibinde düşman açık ve düz bir alan bulmalı ve köşelerden ve önündeki pencerelerden ok

5. Makedonya Kralı I. Demetrios'un "kentler fatihi" anlamına gelen lakabı. (yay.n.)

ve taş yağmuruna maruz kalacak şekilde meydanda olmalıdır, öyle ki bu alanı geçene kadar ikiye bölünüversin."

(İşte, diye araya giriyordu üzgün bir biçimde bu hikâyeyi duyan Niketas, Konstantinopolis'te de yapılması gereken buydu, ama surların dibinde o arapsaçı gibi yolların çoğalmasına izin verdiler... Evet, diye yanıt vermek isterdi Baudolino ona, ama benim köylülerim gibi yürekli insanlar da gerekirdi, sizin imparatorluk muhafızları gibi korkudan donuna dolduran işe yaramaz insanlar değil; ama muhatabını üzmemek için susuyordu ve ona, sus, Trotti'nin sözünü kesme ve izin ver de anlatayım, diyordu).

Trotti: "Eğer düşman açık alanı geçerse ve sokaklara dalarsa, ki sokaklar dümdüz ve çekül kullanılarak yapılmış olmamalıdır, bir kente ızgara görünümü veren eski Romalılardan esinlenmek istesen bile. Çünkü düşman, önünde uzanan dümdüz bir yolda, ileride kendisini neyin beklediğini her zaman bilir, oysa sokaklar köşelerle ya da dönemeçlerle dolu olmalıdır, nasıl istersen. Şehri savunan asker köşede pusuya yatar; yerden ve damların üzerinden düşmanı gören ve henüz göremeyenlere işaret veren başka bir gözcü vardır. Buna karşılık düşman neyle karşılaşacağını asla bilmez, bu da ilerleyişini yavaşlatır. Onun için iyi bir kentin kötü yerleştirilmiş evleri olmalıdır, tıpkı yaşlı bir kadının dişleri gibi, çirkin görünür, ama iyiliği bundadır. Son olarak da, yalancı bir tünel gerekir!"

"Bunu bize de söylememiştin" diye araya giriyordu Boidi.

"Söylemedim tabiî, bana da daha yeni bir Cenevizli anlattı, ona da bir Yunanlı anlatmış, ve İmparator İustinianos'un generali Belisarios'un fikriymiş. Kenti kuşatanın amacı nedir? Kendisini kentin göbeğine götürecek tüneller kazmak. Peki hayali nedir? Hazır ve kuşatanların bilmediği güzel bir tünel bulmak. O zaman biz hemen onu dışarıdan surların içine doğru getirecek bir tünel hazırlayalım ve dışarıdaki girişi kayalarla ve çalılarla örtelim, ama o kadar da iyi gizlenmesin, düşman günün birinde bulsun onu. Tünelin diğer ucu, yani kente açılan ucu, bir ya da en fazla iki kişinin geçebileceği dar bir geçit olmalı ve bir demir parmaklıkla kapanmalı, öyle ki tüneli ilk keşfeden demir parmaklığa vardığında bir meydan veya ne bileyim, bir şapelin köşesini gördü-

ğünü söyleyebilsin, bu tünelin gerçekten de kente çıktığının işaretidir. Ama parmaklığın çıkışında sürekli bir nöbetçi bulunur ve düşman oraya vardığında teker teker çıkmak zorundadır ve teker teker çıktıklarında da yere serersin onları..."

"Ya, ne demezsin, düşman da aptal, önündekilerin pat pat düştüklerini fark etmeden çıkmaya devam edecek" diyerek alaylı alaylı gülüyordu Boidi.

"Düşmanın aptal olmadığını kim söyledi ki? Durun. Belki bunun üzerinde daha çok kafa yormak gerekiyor, ama yabana atılacak bir fikir değil."

Baudolino Ghini'yi bir kenara çekmişti, bir tüccar olduğuna göre, askerî ün peşinde kaybedilecek davalara bile gözü kapalı atılan, derebeylerinden daha derebeyi olan bu şövalyeler gibi değil, sağduyulu, ayakları yere basan bir insan olmalıydı. "Dinle beni, Ghinèn, şu şaraptan biraz daha ver ve bana söyle. Burada bir kent kurulunca, Barbarossa'nın onurunu kurtarmak için onu kuşatmak zorunda kalacağı fikri akla yatkın, böylece o kuşatmayla meşgulken Birlik askerlerinin onu arkadan sarmak için zamanları olur. Ama bundan zarar görecek olanlar kentin insanlarıdır. Sen beni, bizim insanlarımızın iyi kötü geçinip gittikleri yerleri bırakıp, buraya sırf Pavialılara iyilik olsun diye kendilerini feda etmeye geleceklerine inandırmak mı istiyorsun? Öz analarını Sarazen korsanların elinden kurtarmak için tek bir metelik bile ödemeyecek olan Cenevizlilerin, en azından Milano'nun işine gelen bir kent kurmanız için size karşılıksız para verip zahmete girdiklerine mi inandırmak istiyorsun?"

"Baudolino" dedi Ghini, "durum çok daha karışık. Nerede olduğumuza çok dikkat et." Bir parmağını şaraba batırdı ve masanın üzerine bir şeyler çizmeye başladı. "Cenova burada, tamam mı? Burada da Terdona, sonra Pavia, sonra da Milano var. Bunlar zengin kentler ve Cenova bir liman. Bu yüzden Cenova'nın Lombardia kentleriyle yapacağı ticaret için önü açık olmalı, tamam mı? Ve yollar Lemme Vadisi'nden, Orba Vadisi'nden, Bormida Vadisi'nden ve Scrivia Vadisi'nden geçiyor. Dört nehirden söz ediyoruz –öyle değil mi– ve dördü de aşağı yukarı burada Tana-

ro kıyısında birleşiyor. Bir de Tanaro üzerinde bir köprün varsa, Monferrato Markiliği'yle ve kim bilir daha nereye kadar, ticaret için yollar açık demektir. Anladın mı? Oysa Cenova ve Pavia kendi aralarında didişirken, bu vadilerin sahipsiz kalması işlerine geliyordu, daha doğrusu her defasında birileriyle birlik oluşturuyorlardı, örneğin Gavi'yle ya da Marengo'yla ve işler tıkırında gidiyordu... Ama İmparator'un buraya gelmesiyle, bir yanda Pavia, diğer yanda Monferrato imparatorlukla birlik oldu, Cenova hem sağdan hem de soldan sıkıştırıldı ve Friedrich'in tarafına geçse Milano'yla olan ticaretine elveda demek zorunda kalırdı. Bu durumda Terdona ve Novi'yle iyi geçinmesi gerekecekti, çünkü biri Scrivia Vadisi'ni diğeri Bormida Vadisi'ni kontrol altında tutmasına izin verirdi. Ama biliyor musun ne oldu, İmparator Terdona'yı yerle bir etti, Pavia, Terdona'nın Apennin Dağları'na kadar kontrolünü ele geçirdi ve bizim kasabalar imparatorluk tarafına geçti, yoksa bu kadar zayıfken, hadi canım, biz kim zorbalık kimdi. Bizi taraf değiştirmeye ikna etmek için Cenevizliler ne vermeliydi? Asla düşleyemeyeceğimiz bir şey, yani konsülleriyle, askerleriyle ve bir piskoposuyla bir kent ve surları, insanlardan ve mallardan geçiş parası alan bir kent. Düşünebiliyor musun Baudolino, yalnızca Tanaro üzerindeki bir köprüyü denetleyerek tonla para kazanırsın, orada oturur, birinden bir para, diğerinden iki piliç, bir başkasından da bir sığır istersin, onlar da trink öderler, bir kent bolluk demektir, Terdonalılara bak, biz Palealılara göre ne kadar zengin. Ve bizim işimize gelen bu kent, Birlik'in de işine geliyordu, Cenova'nın da söylediğim gibi, orada bulunması bile, herkesin planını altüst ediyor ve o bölgede ne Pavia'nın, ne İmparator'un, ne de Monferrato Markiliği'nin patronluk tasalayamayacağına dair güvence veriyor..."

"Evet, ama sonra Barbarossa gelip sizi sinek gibi ezer."

"Sakin ol. Kim demiş? Sorun, o geldiğinde, kentin orada olması. Sonra işler nasıl gider bilirsin, bir kuşatma, zaman ve para ister, sonra güzel bir teslim olma anlaşması yaparız, memnun olur (çünkü bu tür insanlar için onur her şeyden önce gelir) ve çeker gider başka tarafa."

"Peki ya Birlik ve Cenevizliler, bir kent kurmak için para harcadılar ve siz bu şekilde davranarak onları kazıklamış olmuyor musunuz?"

"Bu Barbarossa'nın ne zaman geleceğine bağlı. Bu kentler üç ay içinde hiçbir şey olmamış gibi aralarındaki birliği bozuverir. Hele bir bekleyelim. Belki o sırada Birlik, İmparator'la birleşir." (Soylu Niketas, diye anlatıyordu Baudolino, iki gözüm önüme aksın ki, altı yıl sonra, kent kuşatıldığında, Friedrich'in yanında Cenevizli sapancılar vardı, anlıyor musun, Cenevizliler, kentin kurulmasına katkıda bulunan Cenevizliler!)

"Yoksa" diye devam ediyordu Ghini, "kuşatmaya karşı koyalım, direnelim, ama lanet olsun, bu dünyada hiçbir şey karşılıksız değil. Konuşmadan önce gel de gör..."

Baudolino'nun elinden tutmuş ve onu meyhanenin dışına çıkarmıştı. Akşam olmuş ve hava daha da soğumuştu. Küçük bir meydana çıkılıyordu ve meydana açılan en az üç yol ağzı vardı, ama alçak, tek katlı, damları saman saplarıyla örtülü evlerin oluşturduğu yalnızca iki köşe vardı. Küçük meydan çevredeki pencerelerden yansıyan ışıklarla ve son satıcıların körüklediği mangallardan yayılan ateşle aydınlanmıştı. Satıcılar, "Hanımlar! Hanımlar! kutsal gece başlamak üzere, kocalarınızın sofrada güzel bir şeyler bulmasını, istemez misiniz" diye bağırıyorlardı. Üçüncü köşe olacak yerde bir bileyici vardı, bir eliyle bileğitaşını ıslatarak bıçaklarını bileyliyordu. Biraz ileride, bir tezgâhın üzerinde, bir kadın nohut bulamacı, kuru incir ve keçiboynuzu satıyordu, keçi postu giymiş bir çoban da, kolunda bir sepet "Hey hanımlar! güzel çökeleğim var" diye bağırarak dolaşıyordu. İki evin arasındaki boş bir alanda, iki adam bir domuz için pazarlık ediyordu. Dipte iki genç kız bitkin bir halde bir kapıya yaslanmış duruyordu, göğsü cömert bir biçimde açıkta bırakan bir şala sarılmışlardı, soğuktan dişleri takırdıyordu ve kadınlardan biri Baudolino'ya, "Ne güzel bir yavrusun sen böyle, neden gelip Noel'i benimle geçirmiyorsun? Sekiz bacaklı hayvan olmayı öğretirim sana!" demişti.

Köşeyi döner dönmez karşılarına çıkan bir hallaç avazı çıktığı kadar, sıcak sıcak uyumak ve Bebek İsa gibi donmamak istiyor-

sanız yorganlar ve şilteler için son dakikalar olduğunu bağırıyordu; onun yanında da bir sucu suyunu satmak için gırtlağını patlatıyordu; henüz tamamlanmamış sokaklarda yürürken bazısının altında bir marangozun hâlâ tahta rendelediği, bazısının altında bir demircinin bir kıvılcım şenliği içinde hâlâ örsünü dövdüğü sundurmaları görüyordu ve biraz aşağıda bir başkası cehennemin ağzı gibi bir görünüp bir yok olan bir fırından ekmek çıkarıyordu; kentin bu bölgesinde iş yapmak için uzaklardan gelmiş tüccarlar vardı, ya da genelde ormanda yaşayanlar, kömürcüler, bal toplayıcılar, sabun için kül yapımcıları, ip yapmak ya da deri sepilemek için ağaç kabuğu toplayıcıları, tavşan postu satıcıları vardı, bu yeni yerleşim yeri belki bir çıkar sağlarım düşüncesiyle gelmiş birçok uğursuz yüzle dolmuştu ve sokaklar, bayram gününde bir kasabanın yollarında dilenmenin, ıssız köy yollarında dilenmekten daha çok kazandırdığını bilen çolaklardan, körlerden, topallardan ve sıracalılardan geçilmiyordu.

İlk kar taneleri düşmeye başlıyordu, sonra iyice artmış ve önce, kimsenin o ağırlığa nasıl dayanacağını henüz bilmediği yeni yapılmış damları beyazlatmıştı bile. Bir ara Baudolino, Milano'nun fethinden sonra bu kentteki büyük keşfini hatırladı: surlardaki bir kemerden geçip üç eşeğin üzerinde şehre giren üç tüccar ona Müneccim Krallar gibi göründü, peşlerinde değerli çanak çömlekler ve kumaşlar taşıyan uşakları vardı. Ve onların arkasında, Tanaro Nehri'nin ötesinde, gümüş rengine bürünmeye başlayan tepenin eteklerinden korno ve müzet çalan çobanlarla birlikte inen hayvan sürülerini ve rengârenk sarıklar giymiş Mağribîlerin deve kervanlarını görür gibi oldu. Tepedeki seyrek ateşler gitgide yoğunlaşan karın etkisiyle sönüyordu, ama bu kar çevrintilerinden biri Baudolino'ya bir bebek gibi viyaklayan kente doğru gökyüzünde süzülen büyük bir kuyrukluyıldız gibi geldi.

"Bir kent ne demek gördün mü?" diyordu ona Ghini. "Daha bitmediği halde böyle olursa, bir de bittikten sonra düşün: farklı bir yaşam biçimi. Her gün yeni insanlar görüyorsun; tüccarlar için hele, düşün biraz, tıpkı Kutsal Kudüs'e sahip olmak gibi, şövalyelere gelince İmparator fiefin bölünmemesi için onlara toprak sa-

tışını yasaklıyordu ve şövalyeler köyde sıkıntıdan patlıyorlardı, oysa şimdi okçu bölüklerine komuta ediyor, at üstünde geçit törenlerine katılıyor, oraya buraya emirler yağdırıyorlar. Ama işler yalnızca senyörler ve tüccarlar için değil, baban gibi insanlar için de yolunda gidiyor, babanın fazla toprağı yok ama, biraz hayvanı var ve kente onları satın almak isteyenler geliyor ve para ödeyip alıyorlar, başka malla değiş tokuş yaparak değil, peşin parayla satış yapmaya başlıyorlar: bunun ne demek olduğunu anlıyor musun bilmiyorum, üç tavşana karşılık iki tavuk alırsan, er geç onları yemen gerek yoksa kartlaşır, oysa alacağın iki kuruşu uyuduğun yerin altına saklayıverirsin ve on yıl sonra bile harcayabilirsin ve talihin yaver giderse düşmanlar evine girdiğinde onu bulamaz. Hem sonra, Milano'da, Lodi'de ya da Pavia'da böyle oldu, bizde de olacak: Ghini'ler ya da Aulari'ler sessiz kalmamalı, yalnız Guasco'lar ya da Trotti'ler hükmedecek diye bir şey yok, karar alanlar arasında hepimiz varız, burada soylu olmasan da önemli biri olabilirsin ve işte bir kentin güzelliği bundadır, özellikle de soylu olmayanlar için ve gerektiğinde (gerekmezse daha iyi elbette) ölmeye hazır olanlar için güzeldir, çünkü çocukları gidip, benim adım Ghini, adın Trotti olsa da sen adi herifin tekisin diyebilirler."

Bu noktada Niketas'ın Baudolino'ya o mübarek kentin adını sorması doğaldı. Evet (büyük öykü ustası Baudolino, o ana kadar bu açıklamayı askıda bırakmıştı), kentin henüz bir adı yoktu, halk arasında Civitas Nova deniyordu, ama genel bir addı bu, özel bir ad değil. Ad seçimi başka bir soruna, yasallık sorununa bağlıydı ve bu sorun hiç de önemsiz değildi. Tarihi ve soyluluğu olmayan yeni bir kent, var olma hakkını nasıl elde edebilirdi? En azından imparatorluğun verdiği bir unvanı olmalıydı, tıpkı imparatorun şövalye ve baron yapması gibi, ama burada imparatorun isteklerine karşı kurulan bir kentten söz ediliyordu. Ne olacaktı o zaman? Baudolino ve Ghini, diğerleri tam bu konuyu tartışırken meyhaneye geri dönmüştü.

"Eğer bu kent imparatorluk yasasına bağlı olmaksızın kurulu-

yorsa ona, aynı ölçüde güçlü ve eski bir başka yasaya göre meşruluk kazandırmak dışında yapacak bir şey yok."

"Nasıl yapacağız bunu peki?"

"Nasıl olacak İmparator Constantinus'un Kilise'ye bahşettiği toprakları Kilise'nin yönetebilmesi hakkındaki *Constitutum Costantini* sayesinde. Biz kenti papaya armağan edelim ve şu anda piyasada iki papa olduğuna göre, Birlik'ten taraf olana, yani III. Alexander'a armağan edelim. Lodi'de aylar önce söylediğimiz gibi, kentin adı Alessandria olacak ve papalık fiefi olacak."

"Bir kere senin Lodi'de konuşmaman gerekirdi, çünkü henüz bir şeye karar vermemiştik" diyordu Boidi, "ama sorun bu değil, ad güzel olmasına güzel, en azından birçok addan daha çirkin değil. Ama hazmedemediğim şu, bir kent kurmak için canımız çıkıyor, sonra kalkıp onu, zaten bir sürü kente sahip papaya armağan ediyoruz. Ve böylece bir de ona vergi vermek zorunda kalacağız, nereden bakarsan bak sonuçta bizim cebimizden çıkacak bir para bu, o zaman İmparator'a ver daha iyi."

"Boidi hiç değişmiyorsun" diyordu Cuttica, "bir kere İmparator kenti ona armağan etsek bile istemiyor, kabul etmeye hazır olsaydı bunu yapma zahmetine değmezdi zaten. İkincisi, üzerine gelip, Milano'da yaptığı gibi seni perişan eden İmparator'a vergi vermemek başka, bin mil uzaktaki papaya vermemek başka, papa başındaki o kadar dert arasında, iki kuruş para almak için hiç senin üzerine bir ordu yollar mı canım!"

"Üçüncüsü" diye araya girdi Baudolino, "burnumu sokmama izin verirseniz söyleyeyim, ben Paris'te öğrenim gördüm ve mektupları ve beratları kaleme alma konusunda belli bir deneyim sahibiyim, armağan etmekten etmeye fark var. Mesela Alessandria'nın Papa Alexander onuruna kurulduğunu ve San Pietro'da kutsandığını söyleyen bir belge hazırlayın. Kanıt olarak da, feodal yükümlülüklerden bağımsız, vergisiz bir toprak üzerine bir San Pietro katedrali inşa edin. Ve tüm kent insanlarının bağışladığı paralarla inşa edin onu. Sonra, noterlerinizin bulacağı en uygun ve bağlayıcı sözlerle onu papaya armağan edin. Her şeyi sevgi, saygı, itaat dolu sözlerle süsleyin, gösterişli hale getirin, sonra

parşömeni papaya yollayın ve onun duasını alın. Her kim bu parşömeni öküz altında buzağı aramak için incelemek isterse, sonuçta ona kenti değil, yalnızca katedrali armağan ettiğinizi görecektir, ama papa katedralini almak için buraya gelir ve onu Roma'ya götürür mü, görmek isterim doğrusu."

"Bence harika" dedi Oberto, ve hepsi kabul etti. "Baudolino'nun dediği gibi yapacağız, çok kurnazca bir fikir gibi geliyor bana ve kendisi Parisli büyük bir âlim olduğuna göre, umarım burada kalıp bize başka güzel öğütler de verir."

Artık Baudolino, bu güzel günün en güç kısmını çözüme kavuşturmak zorundaydı, yani kısa bir süre öncesine kadar onlar da imparatorluk yanlısı olduklarından, kimsenin ona ahlak dersi vermeye kalkışmasına izin vermeden, Friedrich'in bir bakanı olduğunu, ama aynı zamanda ona bir evladın babasına duyduğu sevgiyle bağlı olduğunu söyledi, geçen o çok güzel on üç yılın tüm öyküsünü anlattı, Gagliaudo sürekli, "Söyleseler inanmazdım" ve "Ama şu işe bak, beş para etmez aklı bir karış havada bir çocuk gibi gözüküyordu, şimdi adam olmuş, hem de gerçek bir adam!" deyip duruyordu.

"Her şeyde bir hayır vardır" dedi bunun üzerine Boidi. "Alessandria henüz tam anlamıyla bitmedi, ama içimizden biri imparatorluk sarayına girdi bile. Sevgili Baudolino, onu bu kadar çok sevdiğine göre, o da seni bu kadar çok sevdiğine göre, imparatoruna ihanet etmemelisin. Onun yanında kalacak ve her gerektiğinde bizim tarafımızı tutacaksın. Burası doğduğun yer ve onu savunmaya kalktığında, dürüstlük çerçevesinde elbette, kimse seni kınayamaz"

"Ama en iyisi sen bu akşam gidip iyi yürekli anneni gör ve Frascheta'da uyu" dedi nazikçe Oberto. "Yarın da sokakların kentin içinde nasıl ilerlediğine ve surların ne kadar sağlam olduğuna bakmadan çekip gidersin. Biz eminiz ki, gerçek babanın aşkına, bir gün büyük bir tehlike söz konusu olduğunda bizi uyarırsın. Ama bunu yapma yürekliliğini göstersen bile, aynı nedenlerden dolayı, Friedrich için fazla üzücü olabilecek savaş hilelerimizden birine karşı, manevî babanı uyarıp uyarmayacağını bilemeyiz. Onun için ne kadar az şey bilirsen, o kadar iyi olur."

"Evet, evladım" dedi Gagliaudo, "bana verdiğin tüm üzüntülerden sonra, en azından bu iyiliği yap bari. Ben burada kalmalıyım, çünkü görüyorsun önemli şeyler konuşuyoruz, ama bu gece anneni yalnız bırakma, seni görürse sevincinden bir şey anlamaz ve benim yokluğumu fark etmez. Git, bak sana ne diyeceğim, bir daha ne zaman görüşeceğimizi bilmesem de, senin için dua edeceğim."

"Peki" dedi Baudolino, "bir gün içinde bir kent bulup, yine bir gün içinde yitiriyorum onu. Lanet olsun, babamı yeniden görmek istersem, onu kuşatmak zorunda kalacağım, düşünebiliyor musunuz?"

Nitekim öyle oldu, diye anlatıyordu Baudolino Niketas'a, aşağı yukarı öyle oldu. Ama öte yandan, yapacak başka bir şey yoktu, bu da o yılların gerçekten zor yıllar olduğunu gösteriyordu.

"Sonra ne oldu?" diye sordu Niketas.

"Evimi aramaya başladım. Yerdeki karlar dizime kadar geliyordu, gökyüzünden döne döne düşen kar, artık insanın başını döndüren, yüzünü kırbaçlayan bir tipi halini almıştı, Yeni Kent'in ateşleri yok olmuştu, ve ben ayaklarımın altındaki o beyazlığın ortasında ve üzerindeki o beyazlıkla ne tarafa gitmem gerektiğini anlayamaz olmuştum. Bir an eski patikaları hatırladığımı sanıyordum, ama patika bir yana, nerenin sağlam toprak, nerenin bataklık olduğu bile anlaşılmıyordu. Evleri inşa etmek için korulukalanları tamamen yok etmişlerdi ve bir zamanlar biçimlerini ezbere bildiğim o ağaçları da bulamıyordum. Friedrich'in benimle karşılaştığı gece gibi yolumu kaybetmiştim, ama bu sefer sis yüzünden değil, kar yüzünden, sis olsa idare edebilirdim. Aferin sana Baudolino, diyordum içimden, kendi topraklarında kayboluyorsun, okuma yazma bilenlerin diğerlerinden daha aptal olduklarını söyleyen annem çok haklıydı, ne yapayım şimdi, burada durup katırımı mı yiyeyim, yoksa ertesi sabah beni burada, ocak ayının son günlerinde bir gece dışarıda kar altında bırakılan tavşan postuna benzemiş halde bulmalarını mı bekleyeyim?"

Baudolino şimdi bunları anlatabildiğine göre paçayı kurtarmıştı, ama neredeyse mucizevî bir olay sayesinde. Nereye gittiği

ni bilmeden yürürken bir kez daha gökyüzünde bir yıldız fark etmişti, solgun, çok solgundu, ama yine de görülebiliyordu, ve onu izlemiş, küçük bir vadiye geldiğini anlayamamıştı, ışık, kendisi aşağıda olduğu için yüksekte gibi duruyordu, ama bayırı tırmandıkça önündeki ışık gittikçe büyüyordu, sonunda ışığın evde yeterince yer olmadığında hayvanların konduğu şu ağılların birinden geldiğini anlamıştı. Ve ağılda bir inek ve korku içinde anıran bir eşek, elleri bir koyunun bacakları arasında bir kadın ve inanılmaz bir sesle meleyerek küçük bir kuzu yavrulamakta olan bir koyun vardı.

Bunun üzerine kuzunun tamamen çıkmasını beklemek için eşikte durmuş ve bir tekmeyle eşeği kenara itmiş ve koşup başını kadının göğsüne koyarak, "Anne, canım annem benim" diye bağırmıştı, kadın bir süre hiçbir şey anlamadan durmuş, yüzünü kaldırıp ateşin olduğu yöne çevirmişti, sonra ağlamaya başlamış ve saçlarını okşayarak hıçkırıklar arasında şöyle mırıldanmıştı: "Ulu Tanrım ulu Tanrım, bir gecede iki hayvan, biri doğuyor, diğeri şeytanın evinden geri dönüyor, Noel ile Paskalya'yı bir arada yaşamak gibi, ama benim buna yüreğim dayanmaz; artık yeter Baudolino, bu zavallıyı yıkamak için kazanda biraz su ısıttım, görmüyor musun senin de üstün başın kana bulanıyor; nereden buldun bu giysiyi, bu bir senyör giysisine benziyor, yoksa çaldın mı, seni eşek seni!"

Ve tüm bunlar, Baudolino'ya meleklerin şarkısını dinliyormuş gibi geliyordu.

14

Baudolino babasının ineğiyle Alessandria'yı kurtarır

"Demek babanı yeniden görmek için onu kuşatmak zorunda kaldın" dedi Niketas akşama doğru, bir yandan da konuğuna mayalanmış hamurdan, çiçek, bitki ve benzeri şekiller verilerek hazırlanmış tatlıları tattırıyordu.

"Tam öyle değil, çünkü kuşatma altı yıl sonra oldu. Kentin doğuşuna tanık olduktan sonra, Friedrich'in yanına dönmüş, gördüklerimi ona anlatmıştım. Daha konuşmam bitmeden vahşice kükremeye başlamıştı. Bir kentin yalnız imparatorun muvafakatıyla kurulabileceğini ve bu muvafakat olmadan kurulan bir kentin yerle bir edilmesi gerektiğini, aksi takdirde isteyen herkesin, imparatorluğun iradesi olmadan kendi iradesiyle kent kurabileceğini ve mutlaka *nomen imperii*[1] gerektiğini bağırıp çağırıyordu. Sonra sakinleşti, ama onu iyi tanıyordum, bağışlamayacaktı. Neyse ki, yaklaşık altı yıl boyunca başka işlerle ilgilenmek zorunda kaldı. Bana birçok görev vermişti, bunların arasında Alessandrialıların niyetlerini öğrenmek de vardı. Böylece heruşerilerimin bir şeylerden vazgeçip geçmediklerini anlamak için iki kere Alessandria'ya gittim. Nitekim çok şeyden vazgeçmeye hazırlardı, ama gerçek şuydu: Friedrich tek bir şey istiyordu, o da kentin bir hiçlikten var oluşu gibi yeni bir hiçlikte yok olmasıydı. Sen bir de Alessandrialıları görseydin, Friedrich'e iletmemi istedikleri şeyleri sana söylemeye dilim varmaz... Ben, yaptığım o yolculukların sarayda mümkün olduğunca az kalmak için birer bahane olduğunu biliyordum, çünkü İmparatoriçe'yle karşılaşmak ve sözüme sadık kalmak benim için dinmeyen bir acıydı..."

1. İmparatorluğun verdiği ad. (ç.n.)

"Sözünde durdun demek" diye sordu Niketas onu doğrularcasına.

"Durdum, hem de sonsuza dek. Soylu Niketas ben bir parşömen sahtekârıyım, ama onur nedir bilirim. İmparatoriçe bana yardım etti. Annelik onu değiştirmişti. Ya da öyle görünüyordu ve benim için neler hissettiğini bir daha asla anlayamadım. Acı çekiyordum, yine de onurlu bir biçimde davranmam için bana verdiği destekten dolayı ona minnettardım."

Baudolino otuz yaşını bitirmek üzereydi artık, ve Rahip Johannes'in mektubunu bir gençlik tuhaflığı, güzel bir mektup retoriği denemesi, bir *jocus*[2], bir *ludibrium*[3] olarak görmekten yanaydı. Bu arada Şair'e yeniden kavuşmuştu, Rainald'ın ölümünden sonra Şair korumacısız kalmıştı ve bu gibi durumlarda sarayda neler olduğu bilinir: hiçbir değerin kalmaz, ve birileri şiirlerinin zaten pek bir şeye benzemediğini söylemeye başlar. Aşağılanmanın ve kinin kemirdiği Şair, Pavia'da, tek iyi yaptığı şeyi yeniden yapmaya başlayarak, yani içip Baudolino'nun şiirlerini ezbere okuyarak (özellikle de bir dizeyi, *quis Papie demorans castus habeatur*, kim Pavia'da oturup da namuslu olabilir, diyen dizeyi) kaygısız birkaç yıl geçirmişti. Baudolino onu alıp saraya götürmüştü, Şair Baudolino'nun yanında Friedrich'in has adamı gibi duruyordu. Ayrıca, o aralar babası ölmüş, mirasa konmuştu, ve toprağı bol olsun, Rainald'ın düşmanları bile onu artık bir asalak olarak değil, diğerlerinin arasında bir *miles* gibi görüyor ve öbürlerinden daha fazla ayyaş olmadığını düşünüyorlardı.

Birlikte mektup yazdıkları zamanları anımsayıp, bu güzel teşebbüs için birbirlerine bir kez daha övgüler yağdırmışlardı. Bir oyunu bir oyun gibi görmek, onu oynamaktan vazgeçmek anlamına gelmiyordu. Baudolino o hiç görmediği krallığın hâlâ özlemini duyuyordu, ve ara sıra da olsa tek başınayken yüksek sesle mektubu okuyor, üslubunda düzeltmeler yapmaya devam ediyordu.

"Friedrich'i Paris'teki arkadaşlarını saraya getirtmek konusunda ikna etmiş olmam, mektubu unutamadığımın bir kanıtıydı;

2. "Şaka" anlamında Latince sözcük. (yay.n.)

3. "Eğlence" anlamında Latince sözcük. (yay.n.)

ona bir imparatorun şansölyeliğinde, diğer ülkeleri, onların dillerini ve geleneklerini iyi bilen insanlar bulunmasının iyi olacağını söyleyerek getirttim hepsini. Aslında, her geçen gün beni daha fazla sırdaşı olarak gören Friedrich çeşitli görevlerde beni elçi olarak kullandığından, Şair, Abdül, Boron, Kyot ve Haham Solomon'la kendi küçük saray erkânımı kurmak istiyordum."

"İmparator'un saraya bir Yahudi'yi aldığını söylüyor olamazsın!"

"Neden olmasın? Büyük törenlerde görünmesi veya Friedrich'le ve başpiskoposlarıyla ayine gitmesi gerekmiyordu ki. Tüm Avrupa'daki prenslerin ve hatta papanın Yahudi hekimleri olduğuna göre, neden İspanya Arapları'nın yaşamı ve Doğu ülkeleri hakkında birçok şey bilen bir Yahudi el altında tutulmasındı? Hem sonra Germen prensleri Yahudilere çok merhametli davranmıştır, hem de diğer tüm Hıristiyan krallardan daha fazla. Otto'nun bana anlattığı gibi, Edessa dinsizler tarafından yeniden ele geçirildiğinde ve birçok Hıristiyan prens Clairvaux'lu Bernard'ın öğüdünü dinleyip yeniden Haçh ordusuna katıldıklarında (bu kez Friedrich de Haçlı ordusuna katılmıştı), Radolfo adında bir rahip, geçtikleri kentlerdeki tüm Yahudileri öldürmeleri için Haçlıları kışkırtmıştı. Ve tam bir katliam olmuştu. Ama o koşullardaki birçok Yahudi imparatordan onları korumasını istemiş, o da onların güvenliğini sağladıktan sonra Nürnberg kentinde yaşamalarına izin vermişti."

Uzun sözün kısası Baudolino dostlarının hepsiyle buluşmuştu. Ama onların sarayda yapacak fazla bir işi yoktu. Solomon, Friedrich'in geçtiği her kentte dindaşlarıyla bağlantı kuruyor ve her yerde onlara rastlıyordu ("Her yerde biten ayrıkotları" diyerek onu kızdırıyordu Şair), Abdül şansonlarında kullandığı Provence dilinin Paris'e nazaran İtalya'da daha iyi anlaşıldığını keşfetmişti. Boron ve Kyot diyalektik savaşlarda bitkin düşüyorlardı, Boron Gradal'in mükemmelliğini ispatlamak için, boşluğun var olmadığının bilinmesinin çok önemli olduğuna inandırmaya çalışıyordu Kyot'u, Kyot, Gradal'in gökyüzünden düşen bir taş olduğunu, *lapis ex coelis*, kafasına koymuştu bir kere ve tamamen boş alan-

lardan geçerek başka bir evrenden de gelmiş olabileceğini söylüyordu.

Bu tür zaaflarını dışında, sık sık hep birlikte oturup Rahip'in mektubu üzerine kafa yoruyorlardı, ve çoğu kez arkadaşları Baudolino'ya, Friedrich'i bu kadar kusursuz hazırladıkları bir yolculuğa çıkması için neden ikna etmeye uğraşmadığını soruyorlardı. Bir gün Baudolino, Friedrich'in bu son yıllarda, hem Lombardia'da hem de Germanya'da çözüme kavuşturması gereken ne kadar çok sorunu olduğunu anlatmaya çalışırken, Şair belki de krallığı aramaya onların, tek başlarına, İmparator'un keyfini beklemeden gitmelerinin daha iyi olacağını söylemişti: "İmparator bu işten çift taraflı bir yarar sağlar. Onun Johannes'in ülkesine vardığını ve Rahip'le anlaşamadığını düşün. Çökmüş, morali bozulmuş olarak döner geriye, böyle olunca da ona yalnızca kötülük etmiş oluruz. Oysa biz kendi başımıza gidersek, işler nasıl giderse gitsin, böyle zengin ve olağanüstü bir ülkeden, olağanüstü bir şeyle döneriz mutlaka."

"Doğru" demişti Abdül, "gecikmeden yola çıkalım, uzaklara gidelim..."

"Soylu Niketas, Şair'in önerisinin onları nasıl baştan çıkardığını görmekten büyük bir üzüntü duydum, ve bunun nedenini anladım. Hem Boron hem de Kyot, Rahip'in ülkesini Gradal'i ele geçirmek için bulmak istiyorlardı, hâlâ herkesin aradığı Gradal'i ele geçirmek, kuzey topraklarında kim bilir onlara nasıl bir ün ve güç kazandıracaktı. Haham Solomon kayıp on kabileyi bulacaktı ve yalnızca İspanya hahamları arasında değil, tüm İsrailoğulları arasında çok büyük bir ün ve onur kazanacaktı. Abdül hakkında söylenecek fazla bir şey yoktu: artık Johannes'in kralbğını, prensesinin ülkesiyle özdeşleştirmişti, ama –yaşı ve bilgisi arttıkça– uzaklık gitgide daha az gözünde büyür olmuştu ve prensesine, sevenlerin tanrısı onu bağışlasın ama, eliyle dokunmak istiyordu. Şair'e gelince, Pavia'dayken kim bilir yüreğinde neler beslemişti. Şimdi Johannes'in krallığını İmparator için değil, kendisi için istermiş gibi bir hali vardı. Tüm bunlardan nasıl hayal kırıklığına uğradığı-

mı ve neden Friedrich'e birkaç yıl Rahip'in krallığından söz etmediğimi anlamanı sağlar. Eğer oyun buysa, o krallığı olduğu yerde bırakmak, mistik büyüklüğünü anlamayanların açgözlülüğünden uzak tutmak daha iyiydi. Böylece mektup benim için hiç kimsenin müdahale etmesini istemediğim kişisel bir hayal halini almıştı. Mutsuz aşkımın verdiği acıların üstesinden gelmem gerekiyordu. Bir gün bütün bunları unutacağım, diyordum kendi kendime, çünkü Rahip Johannes'in ülkesine doğru yola çıkacağım... Ama şimdi Lombardia olaylarına dönelim."

Alessandria kurulduğunda, Friedrich Pavia'nın da düşmanlarıyla birlik olmasından korktuğunu söylemişti. Ve iki yıl sonra Pavia da imparatorluk karşıtı Birlik'e katılmıştı. Bu, İmparator için kötü bir darbe olmuştu. Hemen tepki göstermemişti, ama sonraki yıllarda İtalya'daki durum öyle karışmıştı ki, Friedrich İtalya'ya dönmeye karar vermişti, ve herkes Alessandria'yı hedef aldığını anlamıştı.

"Özür dilerim" diye sordu Niketas, "yani İtalya'ya bu üçüncü dönüşü müydü?"

"Hayır dördüncü. Hatta, yok, bir düşüneyim... Beşinci dönüşü olmalıydı, sanırım. Bazen dört yıl kalıyordu, Crema'ya gittiği ve Milano'nun yerle bir edildiği seferki gibi. Yoksa bu arada geri dönmüş müydü? Bilmiyorum, evinden çok İtalya'da kalıyordu, ama evi neresiydi? Seyahat etmeye çok alışkın olduğu için, yalnızca bir nehir kıyısında kendini rahat hissettiğini fark etmiştim: iyi bir yüzücüydü, soğuktan, derin sulardan, kasırgadan korkmazdı. Akıntıya aldırmadan suya atlar, yüzer ve kendini evindeymiş gibi rahat hissederdi. Her neyse, dediğim gibi bu kez çok öfkeliydi ve sert, acımasız bir savaşa hazır olarak dönmüştü İtalya'ya. Yanında Monferrato, Alba, Acqui, Pavia ve Como markilikleri vardı..."

"Biraz önce Pavia'nın Birlik tarafına geçtiğini söyledin ama..."

"Gerçekten mi? Ah, evet, bu daha önceydi, ama sonra İmparator'un yanında yer aldı."

"Ulu Tanrım, bizim imparatorlar birbirlerinin gözlerini oyuyor-

lar ama hiç olmazsa, göz gördüğü sürece, kimin yanında yer alacağımızı biliriz biz..."

"Muhayyileniz yetersiz. Sizin anlayacağınız, o yılın eylül ayında Friedrich, Moncenisio'dan geçerek Susa'ya indi. Yedi yıl önce aldığı onur yarasını, uğradığı hakareti iyi hatırlıyordu ve taş üzerinde taş bırakmadı. Asti hemen teslim olup ona yolu açmıştı, o da sonunda Frascheta'da, Bormida Nehri boyunca ordugâh kurmuştu, ama tüm çevreye adamlar da yerleştirmişti, Tanaro Nehri ötesine kadar. Alessandria'yla hesaplaşma zamanıydı. Ben, seferi izleyen Şair'den mektuplar alıyordum, ve yazılanlara bakılırsa Friedrich ateş püskürüyor ve kendini Tanrı'nın adaletinin yeryüzündeki uygulayıcısı olarak görüyordu."

"Neden onunla beraber değildin?"

"Çünkü o gerçekten iyi yürekliydi. Topraklarımın insanlarına vereceği cezaya tanık olmanın bende yaratacağı sıkıntıyı anlamıştı, ve Roboreto bir kül yığını haline gelene kadar bir bahaneyle beni oradan uzakta tutmaya çalışıyordu. Anlıyor musun, ona ne Civitas Nova ne de Alessandria diyordu, çünkü yeni bir kent, onun izni olmadan var olamazdı. Sanki sadece biraz genişlemiş gibi, hâlâ eski Roboreto kasabasından söz ediyordu.

Kasım başıydı. Ama kasım ayı boyunca o ovada, sel gibi yağmur yağdı. Yağmur yağıyor da yağıyordu, ve ekili tarlalar bile bataklığa dönüşüyordu. Monferrato markisi Friedrich'i o surların topraktan yapıldığına ve arkasında da İmparator'un daha adını duyar duymaz korkudan donlarına dolduran başıbozukların olduğuna inandırmıştı, oysa o başıbozuklar kentlerini çok iyi savunuyorlardı ve surlar öyle sağlamdı ki, imparatorluğun savaş makineleri parçalanıyor, koçboynuzları kırılıyordu. Atlar ve askerler çamurda kayıp düşüyordu ve kuşatılanlar bir ara Bormida Nehri'nin akış yönünü değiştirmişti, öyle ki ünlü Alaman süvari birliği gırtlağına kadar çamura gömülmüştü.

Sonunda Alessandriahlar daha önce Crema'da da görülmüş olan savaş makinelerinden birini surların dışına çıkarmıştı: kale bedenlerine sıkıca tutturulmuş ahşap bir iskeletti bu ve içinden

çok uzun bir köprü çıkıyordu, düşman üzerinde surların dışında üstünlük kurma imkânı veren hafifçe eğik bir köprü. Ve o köprünün üzerinden zeytinyağına, domuz yağına ve sıvı zifte batırıldıktan sonra ateşe verilmiş kuru odun dolu fıçılar kaydırılıyordu. Fıçılar çok hızlı bir biçimde kaymaya başlıyor ve imparatorluğa ait savaş makinelerinin üzerine ya da yere düşüyordu, yere düşenler birer ateş topu gibi yeniden yuvarlanmaya başlıyor ve yine gidip bir başka savaş makinesini tutuşturuyordu.

Bu durumda kuşatanların yapacağı tek iş alevleri söndürmek için su varilleri taşımaktı. Nehirlerin, bataklığın suyunu ve gökyüzünden yağan suyu düşünecek olursak su bolluğu vardı, ama tüm askerler su taşırsa, düşmanı kim gebertecekti?

İmparator kışı ordusunu düzene sokmakla geçirmeye karar verdi, çünkü buzda kayarak ya da karlara gömülerek surlara saldırmak oldukça zordu. Talihsiz bir biçimde, şubat ayı da, o yıl, çok sert geçmişti, ordunun cesareti kırılmıştı, hele İmparator'un daha da fazla. Savaşa alışkın Terdona, Crema ve hatta Milano gibi eski kentleri egemenliği altına alan Friedrich, bir mucize eseri yeni kent olmuş, nereden geldiklerini ve onlardan önce başkalarının olan bu kaleyi neden bu kadar çok sevdiklerini yalnızca Tanrı'nın bildiği insanların oturduğu şu derme çatma ev yığınını yıkamıyordu.

Hemşerilerinin yok olduğunu görmemesi için uzak tutulan Baudolino, şimdi hemşerilerinin İmparator'a kötülük yapmasından korktuğu için oraya gitmeye karar vermişti.

Ve işte beşikteyken gördüğü bu kentin yükseldiği ovanın tam karşısındaydı. Beyaz üzerinde büyük kırmızı bir haç bulunan bayraklarla doluydu, daha yeni doğmuş bu kentin sakinleri kendilerini sanki çok eski bir soyluluğun birazına sahipmiş gibi göstererek cesaret toplamak ister gibiydiler. Surların önü koçboynuzu, mancınık, katapult kaynıyordu ve tüm bu savaş araçlarının arasında, önden atların çektiği, arkadan askerlerin ittiği, çevresi silahlarını surlara doğru, "Şimdi geliyoruz yanınıza!" dermişçesine sallayan gürültücü insanlarla dolu üç kule ilerlemekteydi.

Kulelerin yanında, işlerin yolunda gidip gitmediğini kontrol eden birinin tavrıyla dolaşan Şair'i fark etti. "Kulelerin üzerindeki şu kudurmuş insanlar kim?" diye sordu Baudolino. "Cenevizli okçular" diye yanıt verdi Şair, "mükemmel bir kuşatmada en korkulan saldırı birlikleri."

"Cenevizliler mi?" diye saşırdı Baudolino. "Onların bu kentin kurulmasında payları var ama!" Şair gülmeye başladı ve oraya geleli yalnızca dört beş ay olmasına karşın, bu zaman zarfında bir değil birçok bayrak değiştiren kent gördüğünü söyledi. Terdona ekimde hâlâ komünlerin yanında yer alıyordu, sonra Alessandria'nın İmparator'a çok iyi direndiğini görmeye başlamıştı, ve Terdonalılar Alessandria'nın güçlenmesinden çekiniyordu ve birçok Terdonalı, kentlerinin Friedrich'in tarafına geçmesi için baskı yapıyordu. Cremona, Milano teslim olduğunda imparatorluk saflarındaydı, ama son yıllarda Birlik tarafına geçmişti, şimdiyse bazı bilinmeyen nedenlerden dolayı imparatorlukla görüşmeler yapıyordu.

"Peki kuşatma nasıl gidiyor?"

"Kötü gidiyor. Ya surların arkasındakiler iyi savunma yapıyor ya da biz saldırmasını bilmiyoruz. Bence, bu kez Friedrich'in yanında getirdiği paralı askerler yorgundu. Güvenilmez insanlar, bunlar, ilk karşılaştıları zorlukta işi bırakıveriyorlar, bu kış sırf soğuk olduğu için çok kaçan oldu ve zaten çoğu Flamandı, *hic sunt leones*'ten[4] de gelmiyorlardı. Uzun sözün kısası, savaş alanında sinek gibi ölünüyor, binlerce hastalık var, orada, surların içindekilerin de daha iyi durumda olduklarını sanmıyorum, çünkü yiyecekleri bitmek üzere olmalı."

Baudolino sonunda İmparator'un huzuruna çıkmıştı. "Geldim, baba" demişti ona, "çünkü buraları tanıyorum ve sana yardımcı olabilirim."

"Evet" diye cevap vermişti Barbarossa, "ama insanlarını da tanıyorsun ve onlara kötülük yapmak istemeyeceksindir."

"Sen de beni tanıyorsun, yüreğime güvenemezsen bile sözlerime güvenebileceğini biliyorsun. Halkıma kötülük yapmayacağım, ama sana da yalan söylemeyeceğim."

4. Aslanların yaşadığı yerden. (ç.n.)

"Aksine, yalan söyleyeceksin bana, ama bana da kötülük etmeyeceksin. Yalan söyleyeceksin, ve ben sana inanmış gibi yapacağım, çünkü sen hep iyilik olsun diye yalan söylersin."

Kaba bir adamdı, diye anlatıyordu Baudolino Niketas'a, ama çok kurnaz bir insandı. "Benim o zamanki duygularımı anlayabiliyor musun? O kenti yerle bir etmesini istemiyordum, ama onu seviyordum ve zafer kazanmasını istiyordum."

"Kenti bağışlar, kıyıcı davranmazsa kazandığı zaferin daha da parlak olacağına senin inanman yeterliydi" dedi Niketas.

"Tanrı seni kutsasın Soylu Niketas, o zamanlarki ruh halimi okur gibisin. Kafamda bu düşünceyle ordugâh ile surlar arasında mekik dokuyordum. Friedrich'e, hemşerilerimle, sanki bir tür elçi gibi, bazı ilişkiler kurmanın doğal olduğunu açıkça söylemiştim, ama muhtemelen şüphe çekmeden hareket edemeyecektim; çünkü durum herkes tarafından tam olarak anlaşılamamıştı. Saray erkânı arasında, Piskopos Spira ve Kont Ditpold gibi, İmparator'la aramdaki yakınlığı kıskananlar insanlar vardı, konta herkes bayan piskopos derdi, herhalde yalnızca sarışın olduğu ve yüzü bir genç kızınki gibi pembe olduğu için. Büyük bir olasılıkla piskoposla yatmıyordu, hatta kuzeyde bıraktığı Tecla adında bir kadından söz ediyordu hep. Kim bilir... Güzeldi ve Allah'tan aptaldı da. Ve bu insanlar, beni orada ordugâhta da, casuslarına izletiyor sonra da gidip, bir gece önce surlara doğru atımla giderken ve kenttekilerle konuşurken görüldüğümü söylüyorlardı. Neyse ki İmparator onları başından defediyordu, çünkü benim surlara gece değil gündüz gittiğimi biliyordu."

Uzun sözün kısası, Baudolino surların dibine gidiyor ve içeri de giriyordu. Ama ilk gidişi kolay olmamıştı. Atını kapılara doğru tırıs sürüyordu, havada uçan bir taşın ıslığını duydu; bu, kentte oktan tasarruf edildiğinin ve Davud zamanından beri etkili ve az masraflı olan sapanın kullanıldığının işaretiydi. Silahsız elleriyle işaretler yaparak, mükemmel bir Frascheta diliyle bağırmak zorunda kaldı ve neyse ki Trotti tarafından tanındı.

"Hey Baudolino!" diye bağırdı Trotti yukarıdan, "bize katılmaya mı geliyorsun?"

"İşi aptallığa vurma Trotti, benim diğer tarafta olduğumu bal gibi biliyorsun. Ama elbette kötü niyetle gelmedim buraya. Girmeme izin ver, babamı görmek istiyorum. Meryem Ana üzerine yemin ederim ki gördüklerim hakkında tek bir söz etmeyeceğim."

"Sana güveniyorum. Kapıyı açın, hey siz, anladınız mı, yoksa beyniniz mi sulandı sizin? O bir dost. Ya da dost sayılır. Yani demek istiyorum ki, bizden olan onlardan biri, yani onlarla olan bizden biri, neyse, çabuk açın şu kapıyı yoksa dökeceğim dişlerinizi önünüze!"

"Tamam, tamam" diyorlardı afallamış savaşçılar, "kimin bu yanda, kimin diğer yanda olduğu anlaşılmaz oldu, dün de o bir Pavialı gibi giyinip çıktı..."

"Sus, hayvan" diye bağırıyordu Trotti. Ve "Hah hah ha" diye gülüyordu Baudolino surlardan içeri girerken, "ordugâhımıza casus yolladınız demek... Rahat ol, görmediğimi ve duymadığımı söyledim..."

Ve işte surların içinde, biraz ötede bulunan küçük meydandaki kuyunun önünde Baudolino Gagliaudo'ya sarılıyor; hâlâ dinç ve zayıf, zoraki perhiz neşesini kaçırmamış gibi; işte Baudolino kilisenin karşısında Ghini ve Scaccabarozzi'yle karşılaşıyor; işte Baudolino meyhaneye Squarciafichi'nin nerede olduğunu soruyor, ve öbürleri ağlıyor, ona, son saldırı sırasında gırtlağına koca bir Ceneviz okunun saplandığını söylüyorlar, ve Baudolino da ağlıyor, savaşı asla sevmemişti, hele şimdi iyice nefret ediyor, ve babası için korkuyor; işte Baudolino mart güneşinin aydınlattığı güzel, geniş ana meydanda, savunma mevkilerini sağlamlaştırmak için taş dolu küfeler, nöbetçiler için su testileri taşıyan çocuklar da görüyor, ve tüm kent halkının bu başına buyruk havasına seviniyor; işte Baudolino orada bir düğün varmış gibi Alessandria'ya gelen insanların kim olduklarını soruyor, ve dostları ona asıl felaketin bu olduğunu, imparatorluk ordusundan korkarak çevre köylerden kaçanların buraya doluştuklarını ve kentin onları kucaklayacak kadar çok kolu olduğunu, ama yine de doyurmak için çok fazla boğaz olduğunu söylüyorlar; işte Baudolino yeni katedrali seyrediyor hayranlıkla, fazla büyük olmasa da güzel yapılmış, ve şöyle diyor: olamaz üzerinde tahta oturmuş bir cüce bulundu-

ğu alınlık tablası bile var, herkes çevresinde, heh he görün bakalım bizim gücümüz nelere yeter der gibi, ama o bir cücenin değil yahu, İsa Efendimiz, fazla güzel yapılmamış galiba, ama Friedrich bir ay sonra gelseydi İncil'in son kitabındaki huysuz ihtiyarlarıyla tüm Son Yargı'yı bulurdun karşında; işte Baudolino en azından iyisinden bir maşrapa şarap istiyor ve herkes ona imparatorluk ordugâhından gelen biri gibi bakıyor, çünkü iyi ya da kötü bir damla bile şarap olmadığı ortada, dayanmaları için yaralılara ve fazla düşünmemeleri için ölenlerin yakınlarına verilen ilk şey şarap; ve işte Baudolino çevresinde bitkin yüzler görüyor ve daha ne kadar dayanabileceklerini soruyor, onlar da bu işlerin Tanrı'ya bağlı olduğunu söylercesine gözlerini yukarı kaldırarak işaretler yapıyorlar; işte en sonunda Baudolino, Civitas Nova'ya yardım etmek için koşup gelen Piacenzalı yüz elli askere komuta eden Anselmo Medico'yla karşılaşıyor, ve Baudolino bu güzel dayanışma örneğine seviniyor, ve dostları Guasco, Trotti, Boidi ve Oberto del Foro: bu Anselmo savaşmasını bilen biri, yardıma gelenler yalnızca Piacenzalılar, Birlik bize kenti kurarken destek verdi, ama şimdi hiçbir şey umurunda değil, hele İtalyan komünlerini bir kenara bırak, bu kuşatmadan sağ çıkarsak artık kimseye karşı borçlu değiliz, İmparator'la onlar uğraşsın, yeter artık, diyorlar.

"Peki Cenevizliler, kent kurulurken yardım ettikten sonra, hem de peşin altınla, nasıl oluyor da şimdi size karşılar?"

"Cenevizliler işlerini bilir, merak etme, şimdi işlerine böyle geldiği için İmparator'un yanındalar, nasıl olsa her yerini yıksalar da kentin yok olmayacağını biliyorlar, Lodi ve Milano'ya bak. Olacakları bekliyorlar, kentten geriye kalanlar, sonradan geçiş yollarını kontrol etmek için işlerine yarayacak, belki de yıkılmasına yardım ettikleri şeyleri yeniden yapmak için para da verirler, bu arada para dolaşımı olur ve onlar hep oyunun içindedir."

"Baudolino" diyordu Ghini, "sen yeni geldin ve ekimdeki ve son haftalardaki saldırıları görmedin. Fena vuruyorlar, yalnızca Cenevizli okçular değil, sakalları artık ağarmış o Bohemyalılar gelip merdiveni dayadıklarında onları surlardan aşağı atmak hiç de kolay değil... Bence bizimkilerden çok onların öldüğü doğru, çün-

kü geniş kalkanları ve koçboynuzları olsa da, kafalarına çok taş yediler. Sonuçta, savaş zor bir iş, gevşememek gerek."

"Bir haber aldık" dedi Trotti, "Birlik orduları harekete geçmiş ve İmparator'u arkadan kuşatmak istiyormuş. Bu konuda bir şey biliyor musun?"

"Biz de duyduk, işte bu yüzden Friedrich bir an önce teslim olmanızı istiyor. Siz... siz, işin ucunu bırakmayı düşünmüyorsunuz, değil mi?"

"Hiç düşünür müyüz! Bizler kalın kafalıyızdır."

İşte böyle, her çatışmadan sonra, Baudolino birkaç haftalığına eve dönüyordu, daha çok ölüleri saymak için (Panizza da mı? Panizza da gitti, ne iyi çocuktu) ve sonra Friedrich'e, onlar mı, teslim olmak ne gezer, demek için geri dönüyordu. Friedrich artık sövüp saymaz olmuştu, yalnızca, "Peki ne yapabilirim ben?" diyordu. Bu işe kalkışmış olmaktan pişmanlık duyduğu belliydi: ordu parçalanıyordu, köylüler buğdayı ve hayvanlarını ormanlık alana ya da daha kötüsü bataklığa saklıyordu, Birlik'e ait öncü gruplardan biriyle karşılaşmamak için ne kuzeye ne de doğuya doğru ilerlenebilirdi; kısacası, bu hödükler Cremalılardan daha iyi durumda değildi, ama talihi ters gitmişti bir kere. Oradan çekip gidemezdi de, yoksa bir daha onurunu koruyamazdı.

Onurunu korumaya gelince, Baudolino, Terdonalıları teslim olmaya ikna ettiğinde, İmparator'un, o çocuk kehanetine yaptığı bir imadan, *urbi et orbi*, gök eve dönmeyi öğütlüyor demek için, gökyüzünden gelecek bir işaretten, herhangi bir işaretten, yararlanabilmesi halinde fırsatı kaçırmayacağını anlamıştı...

Bir gün Baudolino kuşatılanlarla konuşurken, Gagliaudo ona şöyle demişti: "Çok akıllı olduğuna ve her şeyi yazan kitaplar okuduğuna göre, herkesin evine dönmesi için bir fikir gelmiyor mu aklına? Bak, biri dışında bütün ineklerimizi öldürmek zorunda kaldık, annen burada, bu kentte mahsur kaldığı için boğulacak gibi oluyor."

İşte o anda Baudolino'nun aklına güzel bir fikir geldi, ve hemen Trotti'nin birkaç yıl önce sözünü ettiği o yalancı tünelin, düşmanın kentin göbeğine gittiğini sanmasını sağlayacak, ama işgalciyi

tuzağa düşürecek tünelin yapılıp yapılmadığını sordu. "Elbette yapıldı" dedi Trotti, "gel de gör. Bak, tünel orada aşağıda, girişi surların iki yüz adım ilerisindeki çalılıkta, tam bin yıldır oradaymış gibi duran bir sınır taşının altında, oysa biz onu oraya Villa del Foro'dan taşıdık. Ve tünele giren buraya, bu meydana ulaşır, bu meyhanenin görüldüğü o parmaklığın arkasına ulaşır."

"Çıkanın ensesine vurup öldüreceksiniz öyle mi?"

"Genelde böyle dar bir tünelden düşmanın tümünün geçmesi için günler gerekir, bu yüzden kapılara ulaşıp açsın diye yalnızca bir grup insan yollanır. Şimdi, düşmana bir tünel olduğunu nasıl bildireceğimizi bilememenin dışında, yirmi, bilemedin otuz garibanı oldürmek için, bu kadar uğraşmaya değer mi acaba? Belki yalnızca kötülük olsun diye, o kadar."

"Sadece kafalarına bir yumruk indirilse. Şimdi şu sahneyi dinle: düşman girer girmez, borazanların çaldığını duyarlar ve, on meşale ışığı arasında, bu köşeden beyaz bir at üzerinde, uzun beyaz sakallı ve beyaz pelerinli, elinde beyaz büyük bir haç bulunan bir adam çıkar ortaya ve şöyle bağırır: hemşerilerim hemşerilerim uyanın düşman var, burada ve işte tam o anda –işgalciler daha bir adım bile atamadan– senin dediğin gibi pencerelerden ve damlardan bizimkiler çıkar ortaya. Ve, onları yakaladıktan sonra, bizimkilerin hepsi diz çöküp, o adamın kenti koruyan Aziz Pietro olduğunu bağırırlar, ve imparatorluk askerlerini, hayatınızı bağışladığımız için Tanrı'ya şükredin, Barbarossanızın ordugâhına dönüp, Papa Alexander'ın Yeni Kenti'nin bizzat Aziz Pietro tarafından korunduğunu söyleyin, diyerek onları yeniden tünele tıkarlar..."

"Barbarossa da böyle bir saçmalığa inanacak öyle mi?"

"Hayır inanmayacak, çünkü aptal değildir, ama aptal olmadığı için, inanmış gibi yapacak, çünkü bu işin bitmesini sizden daha çok istiyor."

"Böyle olduğunu kabul edelim. Peki kim tüneli gösterecek?

"Ben."

"Peki sen buna inanacak hıyarı nereden bulacaksın?"

"Buldum bile, o kadar hıyar biri ki inanacak ve o kadar bok suratlı biri ki bunu hak ediyor, nasıl olsa hiç kimseyi öldürmeyece-

ğiniz konusunda anlaştık."

Baudolino o kendini beğenmiş Kont Ditpold'u düşünüyordu, ve Ditpold'un bir şeyler yapması için, Baudolino'ya zararı dokunacağını anlaması yeterliydi. Ditpold'a bir tünel olduğunu ve Baudolino'nun onun keşfedilmesini istemediğini duyurmaktan başka bir şey kalmıyordu geriye. Nasıl mı? Çok kolay, çünkü Ditpold Baudolino'nun peşine casuslar takmıştı.

Gece olunca, Baudolino ordugâha dönerken önce hiç ağaç olmayan dar bir patikayı izledi, sonra sık ağaçlardan oluşan bir koruya daldı, ağaçların arasına girer girmez de durdu, arkasına baktı, ve aynı anda ay ışığında açıklık alanda neredeyse emekler gibi sürünmekte olan belli belirsiz bir gölge gördü. Ditpold'un peşine taktığı adam olmalıydı. Casusun yaklaşmasını, iyice yakına gelmesini ağaçların arasında bekledi, kılıcını göğsüne dayadı, ve adam korkudan kekelerken, Baudolino Flamanca konuşmaya başladı? "Seni tanıyorum, Brabantlısın. Ordugâhın dışında ne yapıyordun? Konuş, İmparator'un bir ministerialesiyim ben!"

Adam bir kadın hikâyesi uydurdu, hatta inandırıcı olmayı da başardı. "Peki" dedi ona Baudolino, "yine de senin burada olman bir şans. Beni izle, bir şey yapacağım, arkamı kollayacak birine ihtiyacım var."

Casus için bu, gökten zembille inmiş bir şeydi, asıl niyetinin açığa çıkmamış olmasının ötesinde, gözetlemesi gereken kişiyi, koluna girip izlemeye devam edebilirdi. Baudolino Trotti'nin söylediği çalılığa ulaştı. Numara yapmak zorunda kalmadı, çünkü sınır taşını bulmak için gerçekten her tarafı yoklaması gerekiyordu, bir yandan da muhbirlerinin birinden daha yeni öğrendiği bir haber yüzünden kendi kendine söylenirmiş gibi yapıyordu. Gerçekten orada çalılarla birlikte büyümüş gibi duran sınır taşını buldu, çevresine biraz kaygıyla bakındı, yerdeki yaprakları toplayarak dolaştı, sonunda bir deliği kapatan demir bir ızgara gördü. Brabantlı'ya ızgarayı kaldırmak için kendisine yardım etmesini söyledi: üç basamak vardı. "Dinle şimdi" dedi Brabantlı'ya. "Sen oraya in ve aşağıdaki tünel sona erene kadar ilerle. Belki de kanalın sonunda bazı ışıklar görmeye başlarsın bile. Gördüklerine iyice bak

ve hiçbir şeyi unutma. Sonra geri dön ve bilgi ver. Ben burada kalıp seni kollayacağım."

Acı olsa da, bir senyörün önce ondan kendisini korumasını istemesi, sonra onu kollayacağını söyleyerek, onu ölüme yollaması adama normal geldi. Ama Baudolino kılıcını sallıyordu, şüphesiz gözlerini dört açarak onu korumak içindi bu, ama senyörlerin sağı solu belli olmazdı. Casus haç çıkartıp, tünele girdi. Yaklaşık yirmi dakika sonra geri döndüğünde, nefes nefese Baudolino'nun gayet iyi bildiği şeyleri anlatmaya başladı, tünelin sonunda demir bir parmaklık vardı, sökmesi fazla zor değildi, ileride ıssız küçük bir meydan görülüyordu, o tünel kentin tam göbeğine çıkıyordu.

Baudolino, "Dönemeçler var mıydı, yoksa hep düz mü gittin?" diye sordu. "Düz" dedi adam. Ve Baudolino kendi kendine konuşurmuş gibi, "Demek ki tünelin çıkışı kapılardan yirmi-otuz metre uzakta. O satılmış herif haklıymış..." dedi. Sonra Brabantlı'ya, "Sen ne keşfettiğimizi anladın. Surlara yapılacak ilk saldırıda, yürekli bir avuç insan kente girebilir, kapılara doğru gidip onları açabilir, yeter ki dışarıda içeri girmeye hazır bir başka grup olsun. Talihim yaver gitti. Ama sen bu gece neler gördüğünü hiç kimseye söylememelisin, çünkü bir başkasının benim keşfimden yararlanmasını istemiyorum" dedi. Eli açık bir adam havasıyla ona para verdi, ve susmanın bedeli o kadar gülünçtü ki, Ditpold'a olan sadakatinden değil, sırf intikam için, casusun hemen koşup ona her şeyi anlatacağı açıktı.

Olacakları tahmin etmek zor değildi. Ditpold, Baudolino'nun, kuşatma altındaki dostlarına zarar gelmemesi için, haberi gizli tutmak isteyeceğini düşünerek, hemen İmparator'a koşup sevgili evlatlığının kente bir giriş keşfettiğini, ama bunu kendisine sakladığını söylemişti. İmparator, zavallı çocuk ne yapsın, dercesine gözlerini yukarı kaldırmış, sonra Ditpold'a, peki, sana zafer öneriyorum, günbatımına doğru kapının tam karşısında iyi bir birlik hazır olacak, çalılığın yakınına birkaç mancınık ve kalkanlı askerler yerleştireceğim, böylece adamlarınla tünele girdiğinde hava neredeyse kararmış olur ve dikkat çekmezsin, kente girersin, kapıları içeriden açarsın, ve bir günde kahraman olursun, demişti.

Spira piskoposu hemen kapının önünde bekleyecek birliğin kumandasını istemişti, çünkü, Ditpold evladım gibidir, diyordu, tahmin edilebileceği gibi!

Böylece, Trotti Kutsal Cuma gününün akşamüstü imparatorluk askerlerinin kapının önünde hazırlık yaptıklarını ve havanın kararmakta olduğunu görünce, kuşatma altındakilerin dikkatlerini dağıtma amaçlı bir geçit töreni olduğunu ve bu işte Baudolino'nun parmağı bulunduğunu anlamıştı. İşte bu nedenle, yalnızca Guasco, Boidi ve Oberto del Foro'yla görüşerek, inandırıcı bir Aziz Pietro yaratmakla ilgilenmişti, ve bu iş için en uygun fiziğe sahip eski konsüllerden Rodolfo Nebia'da karar kılınmıştı. Hayaletin elinde haç mı yoksa şu ünlü anahtarlar mı olmalı diye tartışarak yarım saat kaybetmişlerdi, sonra alacakaranlıkta da iyi görünen haçta karar kılmışlardı.

Baudolino kapılara yakın bir yerde duruyordu, savaş olmayacağından emindi, çünkü daha önce biri tünelden çıkıp göklerden gelen yardımı haber verecekti. Nitekim göz açıp kapayıncaya kadar surların içinde büyük bir gürültü patırtı duyuldu, herkese insanüstü gelen bir ses: "Tehlike, tehlike, Alessandrialı inanlarım" diye bağırıyordu, ve dünyalılara ait bir koro hep birlikte, "Aziz Pietro bu, oh mucize mucize!" diyordu.

Ama tam o noktada bir şeyler ters gitmişti. Sonradan Baudolino'ya anlattıkları gibi, Ditpold ve adamları hemen yakalanmıştı ve herkes Aziz Pietro'nun göründüğüne onları inandırmak için üstlerine çullanmıştı. Muhtemelen hepsi kanmıştı buna, ama tünelin kimin tarafından açığa çıkarıldığını iyi bilen Ditpold inanmamıştı –aptaldı ama o kadar da değil– ve Baudolino tarafından alaya alındığını anlamıştı. Bunun üzerine onu yakalayanların elinden kurtulmuş, kimsenin anlamadığı bir dilde avazı çıktığı kadar bağırarak dar bir sokağa dalmıştı, ve akşamın karanlığında herkes onu kendilerinden biri sanıyordu. Ama, surlara geldiğinde, düşmana seslenince kimliği ortaya çıktı, bir tuzak olduğunu haber veriyordu; onları korumak istediği şeyin ne olduğu pek anlaşılmıyordu, çünkü dışarıdakiler, kapının açılmadığını görünce zaten içeri girmeyeceklerdi, bu yüzden de pek tehlikeli bir durumla kar-

şı karşıya değillerdi. Ama önemli değil, çünkü Ditpold denen o adam aptal aynı zamanda yürekliydi de, ve surların tepesinde durmuş kılıcını sallıyor ve tüm Alessandrialılara meydan okuyordu. Onlar da –bir kuşatmanın kuralları gereği– bir düşmanın, içeriden geçerek de olsa, surlara ulaşmasını kabullenemezlerdi; ayrıca tuzaktan çok az kişinin haberi vardı, haberi olmayanlar, bir anda sanki bir şey olmamış gibi surların üstünde kılıç sallayan bir Alaman'la karşılaştılar. Bunun üzerine biri Ditpold'u, sırtına bir mızrak saplayıp kaleden aşağı atmayı bildi.

Çok sevdiği dostunun cansız bir şekilde surların dibine yuvarlandığını gören Spira piskoposunun gözünü kan bürümüş ve saldırı emri vermişti. Normal bir durumda Alessandrialılar alışıldığı gibi davranıp, surların tepesinden düşmanı püskürtmeye çalışırdı ama, düşman kapılara yaklaşmak üzereyken, Aziz Pietro'nun göründüğü ve kenti gizli bir tehlikeden kurtardığı ve zaferle sonuçlanacak bir huruç harekâtına kumanda etmeye hazırlandığı söylentisi yayılmıştı. Bu arada Trotti o yanlış anlamadan yarar sağlamayı düşünmüş, ve sahte Aziz Pietro'sunu önden yollamış, herkesi de peşinden sürüklemişti.

Uzun sözün kısası, Baudolino'nun oyunu, kuşatanların aklını karıştıracağına, kuşatma altındakilerin aklını karıştırmıştı: Alessandrialılar mistik tutku ve savaşçı coşkuya kapılmış, vahşi hayvanlar gibi imparatorluk askerlerinin üzerine atılıyorlardı; ve savaş sanatının kurallarına öyle aykırı bir düzensizlikle yapıyorlardı ki bunu Spira piskoposu ve süvarileri, şaşırıp geri çekildi, Cenovalı okçuları taşıyan kuleleri iten askerler de, tam savaşın kaderini belirleyecek çalılığın kenarına gelmişken, geriledi. Alessandrialılar için bu düğüne davet demekti: Anselmo Medico, Piacenzalı hemşerileriyle birlikte hemen tünele dalmıştı, tünel şimdi gerçekten işe yarayacaktı, ve üzerlerinde alev alev yanmakta olan zift topakları bulunan değnekler taşıyan bir grup yürekli insanla, Cenovalıların tam arkasına çıkmıştı. Ve işte Cenova kuleleri şömine odunları gibi ateş alıyordu. Okçular kendilerini aşağı atmaya çalışıyor, ama yere iner inmez Alessandrialılar kafalarına sopayı indiriveriyorlardı, bir kule ilk önce yana yatmış, sonra dev-

rilmiş ve alevler piskoposun süvarilerinin arasına saçılmıştı, atlar delirmiş gibiydi, imparatorluk birliklerinin iyice paniğe kapılmasına neden oluyorlardı, atı olmayanlar da kargaşayı artırıyordu, çünkü süvari saflarının arasından Aziz Pietro'nun ve hatta belki Aziz Paulus'un da gelmekte olduğunu bağırarak geçiyorlardı, birileri Aziz Sebastianus'u ve Aziz Tarcisio'yu da görmüştü; uzun sözün kısası tüm Hıristiyan azizleri bu çok nefret edilen kentten yana çıkmıştı.

Gecenin geç saatlerinde, biri, büyük bir yasta olan imparatorluk ordugâhına, kaçarken arkadan vurulmuş olan Spira piskoposunun cesedini getiriyordu. Friedrich, Baudolino'yu çağırmış ve ona bu olayla ne ilgisi olduğunu ve ne bildiğini sormuştu, ve Baudolino yerin dibine girmek istemişti, çünkü o akşam, Piacenzalı Anselmo Medico da dahil, birçok iyi asker, yiğit çavuş ve zavallı er ölmüştü, her şey onun, bütün sorunları hiç kimsenin kılına zarar vermeden çözmesi beklenen o güzel planı yüzündendi. Friedrich'in ayaklarına kapanıp ona tüm gerçeği anlatmıştı: ona kuşatmayı kaldırması için inanılır bir bahane sunmak için çok düşünmüştü, ama sonra işler işte böyle ters gitmişti.

"Ben alçağın tekiyim baba" diyordu, "kandan iğreniyordum, ellerim kirlensin ve daha fazla ölüm olsun istemiyordum, ama yaptığım kasaphğa bak, bu ölümlerin hepsi benim yüzümden!"

"Seni de planını bozanı da Allah kahretsin!" diye yanıt verdi Friedrich, öfkeli olmaktan çok üzgün görünüyordu, "çünkü –kimseye söyleme– ama o bahane işime gelecekti. Yeni haber aldım, Birlik harekete geçmiş, belki yarın iki cephede birden çarpışmak zorunda kalabiliriz. Senin Aziz Pietron askerleri ikna edebilirdi, ama çok fazla insan öldü ve şimdi intikam isteyenler benim baronlarım. O kenttekilere bir ders vermenin tam zamanı, dışarı çıktıklarında gördük onları, bizden çok daha zayıflar ve artık son güçlerini de tükettikleri söyleniyor."

Kutsal Cumartesi gelmişti. Hava ılıktı, kırlar çiçeklerle güzelleşiyor ve ağaçlar neşeyle hışırdıyordu. Çevredeki herkesin yüzünden düşen bin parçaydı: İmparator'un adamları üzgündü, çünkü herkes saldırı zamanı olduğunu söylüyordu, ama kimsenin canı

saldırmak istemiyordu; Alessandrialılar ise mutluydu, son huruç harekâtında bütün güçlerini harcadıktan sonra bile, ama mideleri zil çalıyordu. İşte böylece Baudolino'nun yaratıcı kafası yeniden çalışmaya başladı.

Atına binip yeniden surlara doğru gitti, Trotti'yi, Guasco'yu ve kaşları çatık mı çatık diğer liderleri buldu. Birlik'in yolda olduğundan onların da haberi vardı, ama güvenilir bir kaynaktan farklı görüşteki bazı komünlerin Friedrich'e saldırıp saldırmama konusunda çok kararsız olduğunu da biliyorlardı.

"Beni çok iyi dinle Soylu Niketas, çünkü bu belki de Bizanslıların anlayamayacağı kadar hassas bir nokta, imparator seni kuşattığında kendini savunmak başka bir şeydi, kendi iradenle ona savaş açmak başka bir şey. Yani baban seni kayışla döverken, kayışı yakalayıp elinden almaya çalışmak senin hakkın –ve bu bir savunmadır– ama babana el kaldıran sensen, o zaman bu babaya karşı işlenen bir suç olur. Ve Kutsal Roma imparatoruna bir kez saygısızlık yaparsan, İtalyan komünlerini bir arada tutmak için ne kalır elinde? Anlıyor musun, Soylu Niketas, daha yeni Friedrich'in ordularını perişan etmişlerdi, ama hâlâ onu tek efendileri olarak görmeye devam ediyorlardı, aslında onun ayak altında dolaşmasını istemiyorlardı, ama hiç olmadığını düşününce, Allah göstermesin diyorlardı: iyi mi kötü mü yaptıklarını bilmeden birbirlerini boğazlarlardı, çünkü iyinin ve kötünün ölçütü, sonuçta imparatordu."

"O zaman" diyordu Guasco, "en iyisi Friedrich'in Alessandria kuşatmasından vazgeçmesi ve inan ki komünler onun ve ordularının geçmesine ve Pavia'ya ulaşmasına izin verir." Ama görünüşü kurtarması nasıl sağlanabilirdi? Gökten gelen işaret denenmişti, Alessandrialılar güzel bir doyum elde etmişti, ama durumları değişmemişti. Belki de Aziz Pietro fikri fazla iddialıydı, diye gözlemde bulundu Baudolino, hem sonra bir görüntü ya da bir hayalet, her neyse, sonuçta varlığı tartışılan bir şey, ve ertesi gün onu yadsımak kolaydır. Hem sonra azizleri rahatsız etmeye ne gerek var

ki? Oradaki paralı askerler Tanrı'ya bile inanmayan insanlardı, inandıkları tek şey işkembelerinin dolu olması ve kuşlarının sertleşmesiydi..."

"Diyelim ki" dedi bunun üzerine Gagliaudo, Tanrı'nın –herkesin bildiği gibi– sadece yoksul takımına verdiği o bilgelikle, "diyelim ki imparatorluk askerleri bizim ineklerimizden birini yakalıyor, ve bakıyorlar ki, karnı buğdayla öyle dolu ki neredeyse patlayacak. Bunun üzerine Barbarossa ve adamları sonsuza kadar dayanacak miktarda yiyeceğimiz olduğunu düşünecek, ve işte o zaman senyörler ve askerler, gidelim yoksa önümüzdeki Paskalya'da da buradayız, diyecekler..."

"Bu kadar aptalca bir fikir hiç duymamıştım" dedi Guasco, Trotti de, ihtiyarın artık kafayı yemeye başladığını söylemek ister gibi, bir parmağını alnına değdirerek, Guasco'ya hak verdi. "Canlı bir inek kalmış olsaydı onu çoktan yemiştik bile, hem de çiğ çiğ" diye ekledi Boidi.

"Babam olduğu için değil, ama bana hiç de dikkate alınmayacak bir fikir gibi gelmiyor," dedi Baudolino. "Belki unuttunuz ama, hâlâ bir inek var, Gagliaudo'nun Rosina'sı. Tek sorun kentin her köşesini silip süpürerek hatta kazıyarak hayvanı patlatacak kadar buğday kırıntısı bulmak."

"Asıl sorun hayvanı sana verip vermeyeceğim, hayvan!" diye sinirlendi bunun üzerine Gagliaudo, "çünkü buğdayla dolu olduğunu anlamak için imparatorluk askerleri Rosina'yı sadece bulmak değil, karnını da yarmak zorundalar, Rosinamızı öldürmeyi asla düşünmedik, çünkü o, benim ve annen için Tanrı'nın bize vermediği kız evlat gibidir, bu yüzden de kimse dokunamaz ona, ölüme onu göndermektense seni gönderirim, zaten otuz yıldır yüzünü görmüyoruz, Rosina ise hep burada bizim yanımızda kaldı."

Daha bir dakika önce bu fikrin bir delinin fikri olduğunu düşünen Guasco ve diğerleri, Gagliaudo karşı çıkınca hemen bunun akla gelebilecek en iyi fikir olduğuna karar verdiler, ve ihtiyarı ikna etmek için kendilerini parçaladılar, kentin geleceği için bir insanın ineğini bile feda edebileceğini, ineğin yerine Baudolino gitsin demesinin yararsız olduğunu, çünkü Baudolino'nun karnını

kimsenin yarmayacağını, ineğin karnı yarılırsa belki de Barbarossa'nın gerçekten her şeyi bırakıp gideceğini söylediler. Buğdaya gelince, boşa harcanmayacak kadar azdı, ama orayı burayı eşeleyerek Rosina'yı şişmanlatacak kadar bulunabilirdi, ince eleyip sık dokumaya fazla gerek yoktu, çünkü bir kez mideye indikten sonra bunun buğday mı, yoksa kepek mi olduğunu söylemek güçtü, zaten savaş zamanı ekmek kulağakaçanlar, karafatmalar ya da hamamböcekleri ayıklanmamış buğdaydan yapılırdı.

"Hadi canım sen de, Baudolino" dedi Niketas, "hepinizin bu tür bir soytarılığı ciddiye aldığını söyleyemezsin."

"Yalnızca biz değil, biraz sonra göreceğin gibi, İmparator da ciddiye aldı."

Nitekim hikâye bu şekilde gelişti. O Kutsal Cumartesi'nin üçüncü saatine doğru tüm konsüller ve Alessandria'nın nüfuzlu kişileri, hayal edilemeyecek kadar zayıf ve cansız bir ineğin bulunduğu sundurmanın altındaydı, ineğin derisi yolunmuş, bacakları bir deri bir kemik kalmıştı, memeleri kulak, kulakları meme gibiydi, bakışları cansızdı, boynuzları bile pörsümüştü, geri kalan kısmı bir gövdeden çok iskeleti andırıyordu, sanki bir sığır değil bir sığır hayaletiydi, Totentanz'a[5] uygun bir sağmal inek, Baudolino'nun annesi sevgiyle yanında bekliyor ve ona, aslında böylesinin daha iyi olduğunu, artık acı çekmeyeceğini, karnını doyurduktan sonra tüm acılarının biteceğini ve sahiplerinden daha iyi durumda olduğunu söyleyerek başını okşuyordu.

İneğin yanına, rasgele ordan burdan toplanmış buğday ve tohum çuvalları gelmeye devam ediyordu, Gagliaudo çuvalları, zavallı hayvanın somağının altına koyarak onu yemesi için teşvik ediyordu. Ama inek dünyaya artık inleyen bir ilgisizlikle bakıyor ve geviş getirmenin ne demek olduğunu bile anımsamıyordu. Sonunda, birkaç gönüllü hayvanın bacaklarını ve başını tuttu, diğerleri de zorla ağzını açtı ve inek cılız bir sesle böğürerek istemediğini belirtirken, buğdayı, kazlara yapıldığı gibi boğazına boşalttı.

5. Ölüm dansı. (ç.n.)

Sonra, belki saklama içgüdüsüyle belki de eski, iyi günlerin anısıyla canlanarak o harika yiyeceği diliyle karıştırmaya ve biraz kendi isteğiyle, biraz da orada bulunanların yardımıyla yutmaya başladı.

Neşeli bir yemek olmadı, ve sanki doğuruyormuş gibi inleyerek yediğinden, herkes, Rosina'nın hayvan ruhunu Tanrı'ya, yalnızca bir kez değil birçok kez teslim edeceğini sandı. Ama sonra yaşama isteği üstün geldi, inek dört ayağı üzerinde dikildi ve önüne konmuş çuvallara doğrudan somağını sokup tek başına yemeye devam etti. Sonunda herkesin görmekte olduğu tuhaf, çok zayıf ve güçsüz, ama aynı zamanda hüzünlü bir inekti, sırt kemikleri iyice çıkıntı yapmış ve kendini hapseden deriyi yırtıp çıkmak istermiş gibi görünüyordu, karnıysa tam tersine dopdolu ve yuvarlaktı, su toplamıştı ve sanki on danaya gebeymiş gibi gerilmişti.

"Olmaz, olmaz" diye başını sallıyordu Boidi, bu çok hüzünlü mucize karşısında, "bir aptal bile bu hayvanın yağlı ve semiz olmadığını, sadece içine yiyecek tıkılmış bir inek derisi olduğunu anlar..."

"Ve ineğin yağlı ve semiz olduğuna inansalar bile" diyordu Guasco, "sahibinin, hem hayatını hem de servetini tehlikeye atarak onu otlatmaya surların dışına götürdüğü fikrini nasıl kabul edebilirler?"

"Dostlarım" diyordu Baudolino, "unutmayın ki bu insanlar yani onu bulanlar kim olursa olsun, öyle açlar ki orası yağlı mı, burası zayıf mı diye bakacak durumda değiller."

Baudolino haklıydı. Dokuzuncu saate doğru Gagliaudo kapıdan çıkmış ve surlardan yarım fersah mesafedeki bir çayıra daha yeni yönelmişti ki, çalılıktan, kuşkusuz kuş avlamaya giden, tabiî eğer çevrede hâlâ canlı bir kuş kaldıysa, bir grup Bohemyalı çıkıvermişti. İneği gördüler, aç gözlerine inanamadan Gagliaudo'ya doğru atıldılar, o hemen ellerini havaya kaldırdı, adamlar onu ve hayvanı ordugâha doğru sürüklediler. Çevreleri hemen yanakları çökmüş, gözleri dışarı fırlamış bir savaşçı kalabalığıyla sarılmıştı, ve zavallı Rosina'nın boğazı hemen işi iyi bilen bir Comolu tarafından kesilivermişti, Comolu bunu tek bir darbede yapmıştı ve Rosina, amin diyene kadar gidivermişti. Gagliaudo gerçekten gözyaşı dö-

küyordu, bu yüzden de sahne herkes için inandırıcı oldu.

Hayvanın karnı açıldığında olması gereken oldu: tüm o yedikleri o kadar hızlı yutulmuştu ki, şimdi hepsi dışarı taşmış, hiç çiğnenmemiş gibi yerde duruyordu ve bunun buğday olduğundan kimsenin şüphesi yoktu. Şaşkınlık o kadar büyüktü ki, açlığa üstün geldi ve her şeye rağmen askerler düşünce yetilerini yitirmemişti: kuşatma altındaki bir kentte ineklerin bile bu derece hesapsızca yemesi bütün insanî ve tanrısal kurallara aykırıydı. Orada bulunan açgözlü insanlar arasındaki bir çavuş, içgüdülerini bastırmayı bildi, ve bu mucizeden komutanlarının haberdar edilmesi gerektiğine karar verdi. Kısacası haber İmparator'un kulağına gitti, yanında Baudolino vardı, görünüşte aldırmaz, ama çok gergin ve heyecanlı bir biçimde sonucu bekliyordu.

Rosina'nın gövdesi, dışarı dökülen buğdayın toplanıp konduğu bez parçası ve zincire vurulmuş Gagliaudo, Friedrich'in yanına getirildi. Ölmüş ve ikiye bölünmüş inek artık ne yağlı, ne semiz, ne de zayıf görünüyordu, görünen tek şey işkembesinden dışarı dökülmüş o yiyecekti. Friedrich için bu küçümsenecek bir gösterge değildi, bu yüzden hemen köylüye sordu: "Kimsin, nereden geliyorsun, kimin o inek?" Ve Gagliaudo tek kelime anlamamış olmasına rağmen, tam anlamıyla Palea halk dilinde yanıt verdi, bilmiyorum, orada değildim, benim bir ilgim yok, oradan tesadüfen geçiyordum ve o ineği hayatımda ilk kez görüyorum, hatta, sen söylemeseydin onun bir inek olduğunu bile bilmiyordum. Elbette Friedrich de onun ne dediğini anlamıyordu, ve Baudolino'ya yöneldi: "Sen bu hayvan dilini biliyorsun, ne diyor söyle."

Baudolino ile Gagliaudo arasındaki konuşmanın, çevirisi: "İnekle ilgili hiçbir şey bilmediğini, kentin bir zengini tarafından ona otlatması için verildiğini, ve başka da bir şey bilmediğini söylüyor."

"Tamam da, lanet olsun, inek buğday dolu, nasıl olduğunu sor."

"İneklerin hepsinin işkembesi, yemek yedikten sonra ve hazmetmeden önce, yedikleriyle dolu olur, diyor."

"Söyle şuna salakça konuşmasın yoksa boynundan bağlarım onu şu ağaca! Bu kasabada, haydutlar kentini andıran bu yerde ineklere yiyecek olarak hep buğday mı veriyorlar?

Gagliaudo: *"Per mancansa d'fen e per mancansa d'paja, a mantunuma er bestii con dra grtanaja... E d'iarbion."*

Baudolino: "Hayır diyor, yalnızca şimdi, kuşatma yüzünden kuru ot kıtlığı olduğu için. Ve yalnızca buğday değil kuru pisello verildiğini de söylüyor."

"Pisello mu?"

"*Erbse, pisa*, bezelye."

"Lanet olsun, ben şimdi onu şahinlerime vereyim de gagalasınlar, köpeklerime vereyim de parçalasınlar, buğday ve bezelye kıtlığı değil de, ot kıtlığı var ne demek?"

"Kente köylülerin tüm ineklerini topladıklarını ve şimdi dünya durana kadar yetecek ızgaralık etleri olduğunu söylüyor, ama inekler tüm kuru otu bitirmiş, insanlar et yiyebiliyor, ama ekmek yiyemiyormuş, hele bezelye hiç, bu yüzden biriktirdikleri buğdayın bir kısmını ineklere veriyorlarmış, burada bizim her şeyimizin olduğunu, onlarınsa durumu idare etmek zorunda olduklarını çünkü kuşatma altında zavallı insanlar olduklarını söylüyor. Ve işte bu yüzden, hiç olmazsa biraz ot yemesi için ineği ona verip dışarı çıkarmasını istediklerini, çünkü yalnızca buğday ve bezelye yiyince hayvanda tenya oluştuğunu söylüyor."

"Baudolino, sen bu ahmağın söylediklerine inanıyor musun?"

"Ben söylediklerini çeviriyorum, çocukluğumdan anımsadığım kadarıyla ineklerin buğday yemeyi sevdiklerini sanmıyorum, ama bu hayvan buğdayla doluydu ve gözle görülen yadsınamaz."

Friedrich sakalını ovuşturmuştu, gözlerini kısıp dikkatlice Gagliaudo'ya bakmıştı. "Baudolino" demişti sonra, "ben bu adamı daha önce gördüm gibime geliyor, ama çok zaman önce görmüş olmalıyım. Sen onu tanıyor musun?"

"Babacığım, ben bura insanlarının hepsini biraz tanıyorum. Ama şimdi sorun bu adamın kim olduğunu bulmak değil, kentte söylendiği kadar çok inek ve buğday var mı, bilmek. Ama, eğer benim samimi görüşümü soracak olursan, seni kandırmaya çalışıyor olabilirler ve son kalan ineğe tıka basa son buğdaylarını yedirmiş olabilirler."

"İyi düşündün, Baudolino. Bu hiç gelmemişti aklıma."

"Yüce Majesteleri" diye araya girmişti Monferrato markisi, "bu köylülerin olmadıkları kadar akıllı olduklarını düşünmeyelim. Bence, kentin sandığımızdan daha fazla yiyeceğe sahip olduğunun bir göstergesi bu."

"Ah evet, evet," dedi diğer senyörler de hep bir ağızdan, ve Baudolino hiç bu kadar kötü niyetli insanı bir arada görmediğini, herkesin karşısındakinin kötü niyetini çok iyi bildiğini düşündü. Ama bu, o işgalin artık herkes için dayanılmaz bir hal aldığının belirtisiydi.

"Bana da öyle gelmesi gerektiği için öyle geliyor" dedi Friedrich, kurnazca. "Düşman ordusu arkamızdan sıkıştırıyor. Roboreto'yu almak diğer orduyla karşılaşmamızı önlemeyecek. Kenti ele geçirip o surların içine kapanmayı da düşünemeyiz, o kadar kötü yapılmış ki onurumuzu lekeler. Evet senyörlerim, kararımız şu: bu sefil kasabayı sefil sığırtmaçlarına bırakalım, ve başka bir savaşa hazırlanalım. Gereken tüm emirler verilsin." Ve sonra, kral çadırından çıkarken Baudolino'ya şöyle dedi: "Şu ihtiyarı yolla evine. Kuşkusuz o bir yalancı ama, tüm yalancıları asmaya kalksaydım, sen uzun bir süre önce bu dünyadan göçmüş olurdun."

"Koş eve git, babacığım, iyi atlattın" diye dişleri arasından fısıldadı Baudolino Gagliaudo'nun zincirlerini çıkarırken, "Trotti'ye onu bu akşam her zamanki yerde beklediğimi söyle."

Friedrich her şeyi hızla yaptı. Ivır zıvırla dolu ordugâhta toplanacak fazla bir şey yoktu. Adamları sıraya dizdi ve her şeyi yakmalarını emretti. Geceyarısı ordunun öncü birliği Marengo kırlarına doğru yola çıkmıştı bile. İleride, Tortona tepelerinin eteğinde, bir görünüp bir kaybolan ateşler fark ediliyordu: Birlik ordusu orada bekliyordu.

Baudolino, İmparator'dan izin alıp, atıyla Sale yönüne doğru uzaklaşmıştı, ve bir kavşakta kendisini bekleyen Trotti ve Cremonalı iki konsülle buluşmuştu. Birlikte bir mil gitmiş ve Birlik'in bir ileri karakoluna ulaşmışlardı. Trotti orada Baudolino'yu komün ordusunun iki lideriyle, Ezzelino da Romano ve Anselmo da Dovara'yla tanıştırmıştı. Ardından kısa bir toplantı yapılmış, el sıkı-

şarak konuşulanları onaylamışlardı. Baudolino Trotti'yle vedalaşıp (güzel bir iş oldu, teşekkür ederim, yok ben sana teşekkür ederim), açıklık bir alanın kenarında kendisini bekleyen Friedrich'in yanına en kısa sürede dönmüştü. "Karar verildi, babacığım. Saldırmayacaklar. Buna ne istekleri var ne de yürekleri. Geçeceğiz, ve onlar seni efendileri olarak selamlayacaklar."

"Bir dahaki çarpışmaya kadar" diye homurdandı Friedrich. "Ama ordu yorgun, bir an önce Pavia'da konaklamak en iyisi. Gidelim."

Kutsal Paskalya'nın ilk saatleriydi. Uzaktan, eğer dönüp baksaydı, Friedrich Alessandria'nın parlak alevler arasında ışıldayan surlarını görecekti. Baudolino geriye dönüp baktı ve alevleri gördü. Alevlerin çoğunun imparatorluğa ait savaş makinelerinden ve çadırlardan çıktığını biliyordu, ama Alessandrialıların zaferi ve barışı kutlamak için dans edip türküler söylediklerini düşünmeyi yeğledi.

Bir mil sonra Birlik'e ait öncü bir grupla karşılaştılar. Süvariler iki yana açıldı ve iki kanat oluşturdu, arasından imparatorluk ordusu geçti. Selamlamak için mi yoksa uzak durmak için mi, açılmışlardı, anlaşılmıyordu. Birlik'ten bazıları silahlarını yukarı kaldırmıştı, bu bir selamlama işareti olarak algılanabilirdi. Ama belki de bir güçsüzlük, bir tehdit göstergesiydi. İmparator, kaşlarını çatıp, onları görmemezliğe geldi.

"Bilmiyorum" dedi, "ama bana kaçıyormuşum gibi geliyor, ve onlar da bana sanki zafer kazanmışım gibi davranıyor. Baudolino, iyi yapıyor muyum?"

"İyi yapıyorsun, babacığım. Onlardan daha fazla boyun eğmiş olmuyorsun. Saygılarından yedi yabanın düzünde saldırmak istemiyorlar sana. Ve sen gösterilen bu saygıya minnettar olmalısın."

"Buna mecburlar" dedi inatla Barbarossa.

"Eğer mecburlar diye düşünüyorsan, gösterdikleri saygı için memnun ol o zaman. Neden yakınıyorsun?"

"Hiçbir şeyden, hiçbir şeyden, her zamanki gibi sen haklısın."

Gün ağarırken uzaktaki ovada ve ilk tepelerde kalabalık düşman ordusunu hayal meyal gördüler. Hafif bir sis sarmıştı çevresi-

ni, ve imparatorluk ordusundan bir önlem olarak uzaklaşıyor muydu, yoksa çevresini mi sarıyordu, ya da onu, tehdit eder bir biçimde sıkıştırıyor muydu anlaşılmıyordu. Komün birlikleri küçük gruplar halinde hareket ediyordu, bazen imparatorluk geçidini yolun bir kısmında izliyor, bazen küçük bir tepeye çekiliyor ve geçerken dikkatle onlara bakıyorlardı, bazen de onlardan kaçarmış gibi yapıyorlardı. Derin bir sessizlik hâkimdi, sadece atların nallarının gürültüsü ve askerlerin ayak sesleri deliyordu bu sessizliği. Bir tepeden ötekine, sabahın solgun ışığında, ara sıra ince dumanlar yükseliyordu, sanki bir grup diğerine, tepelerdeki yeşillikler arasına gizlenmiş kulelerden işaret veriyordu.

Friedrich bu tehlikeli geçişi bu kez kendi yararına çevirmeye karar verdi: bayrak ve flamaları açtırdı ve barbarları boyundurluğu altına almış Augustus gibi geçti. Ne olursa olsun, o gece onu yok edebilecek tüm o kavgacı kentlerin hâkimi gibi geçip gitti.

Artık Pavia yolundaydılar, Baudolino'yu yanına çağırdı. "Hep aynı keratasm" dedi ona. "Ama o bataktan çıkmak için mutlaka bir bahane bulmam gerekiyordu. Bağışlıyorum seni."

"Ne için, babacığım?"

"Ne için olduğunu ben biliyorum. Ama o adsız kenti bağışladığımı sanma."

"Bir adı var."

"Yok, çünkü onu ben vaftiz etmedim. Er veya geç yıkmak zorundayım onu."

"Hemen değil."

"Hayır, hemen değil. Ve o zaman gelene kadar kim bilir başka ne dolaplar çevireceksin. Eve bir haylazı götürdüğümü o gece anlamam gerekirdi. Ha aklıma gelmişken, o inekli adamı daha önce nerede gördüğümü anımsadım!"

Ama Baudolino'nun atı huysuzlanmış ve Baudolino dizginleri çekmiş, arkada kalmıştı. Böylece Friedrich anımsadığı şeyi söyleyememişti.

15

Baudolino Legnano Savaşı'nda

Kuşatma bitince, Friedrich rahatlamış, Pavia'ya çekilmişti, ama memnun değildi. Ardından kötü bir yıl geçirmişti. Kuzeni Aslan Heinrich Almanya'da onu rahatsız ediyordu, İtalyan kentleri huysuzluk yapmaya devam ediyor ve Friedrich ne zaman Alessandria'nın yok edilmesini istese hiçbir şey olmamış gibi davranıyorlardı. Artık az adamı vardı, ve takviye güçler bir türlü gelmiyordu, gelince de yetersiz oldukları görüldü.

Baudolino inek fikrinden dolayı kendini suçlu hissediyordu. Kesin olan bir şey vardı; İmparator'u kandırmamıştı, o yalnızca oyuna katılmıştı. Ama şimdi, ikisi de, utanç duydukları bir dolap çevirmiş iki çocuk gibi birbirlerinin yüzüne bakmaya cesaret edemiyordu. Baudolino, Friedrich'in neredeyse çocuksu utangaçlığından duygulanmıştı, yavaş yavaş saçları ağarmaya başlamış ve aslansı yansılarını ilk olarak bakır rengi güzel sakalı yitirmişti.

Baudolino, imparatorluk düşünün peşini bırakmayan ve her yönden parmaklarının arasından kayıp gitmekte olan İtalya'yı kontrol altında tutmak için Alplerötesi topraklarını kaybetme tehlikesi her geçen gün biraz daha artan babasını gitgide daha çok seviyordu. Friedrich'in içinde bulunduğu durum ortadaydı, bir gün Baudolino, Rahip Johannes'in mektubunun onun Lombardia bataklığından, bir şeylerden vazgeçtiğini hissettirmeden çıkmasında yararlı olabileceğini düşünmüştü. Uzun sözün kısası, Rahip'in mektubu Gagliaudo'nun ineği gibiydi. Ona bundan söz etmeyi denemişti, ama İmparator'un keyfi yerinde değildi ve rahmetli dayısı Otto'nun fantezilerinden çok daha ciddi şeylerle ilgilenmesi gerektiğini söylemişti. Sonra Baudolino'ya birkaç elçilik

görevi daha vermiş, yaklaşık on iki ay boyunca onu Alpler'de bir aşağı bir yukarı dolaştırmıştı.

Tanrı yılı 1176'da Baudolino onun Como'da olduğunu öğrenmiş, ve o kente, yanına gitmek istemişti. Yolculuğu sırasında ona imparatorluk ordusunun Pavia'ya doğru hareket ettiğini söylemişlerdi, bunun üzerine yön değiştirip güneye yönelmiş, onunla yarı yolda karşılaşmaya çalışmıştı.

Legnano Kalesi'nden fazla uzak olmayan bir yerde, Olona Nehri boyunda bulmuştu onu, birkaç saat önce burada imparatorluk ordusu ile Birlik ordusu yanlışlıkla karşılaşmış, iki taraf da istemediği halde sırf onurlarını kurtarmak için çarpışmak zorunda kalmıştı.

Savaş alanının sınırlarına gelir gelmez, Baudolino elinde uzun bir mızrakla üzerine doğru koşmakta olan bir asker görmüştü. Adamın korkacağını umarak, atını doludizgin üzerine sürmüş, onu ezmeye çalışmıştı. Asker korkmuş, mızrağını bırakarak kaçmaya başlamıştı. Baudolino attan inip, mızrağı almıştı, bu arada asker onu öldüreceğini sanıp bağırmaya başlamış, sonra geri dönüp, kemerinden bir hançer çıkarmıştı. Ama Lodi lehçesiyle bağırıyordu. Baudolino Lodililerin hâlâ imparatorluk tarafında olduklarını sanıyordu, ancak adam bir çılgın gibi davrandığından mızrakla yanına yaklaşmasını önleyerek ona, "Yahu ne yapıyorsun, salak, ben de imparatorluk saflarındayım!" diye bağırmıştı. O da, "Tamam işte, seni bu yüzden geberteceğim!" demişti. Ve o anda Baudolino Lodi'nin artık Birlik'ten taraf olduğunu anımsadı ve kendine şu soruyu sordu: "Ne yapayım, mızrak hançerinden daha uzun olduğu için öldüreyim mi onu? Ama ben asla kimseyi öldürmedim ki!"

Bunun üzerine mızrağı adamın bacaklarının arasına sokup, onu yere sermişti, sonra silahı boğazına dayamıştı. "Kıyma canıma, *dominus*, yedi çocuğum var, ben olmazsam hemen yarın açlıktan ölürler" diye bağırmıştı Lodili. "Bırak da gideyim, nasıl olsa sizinkilere fazla kötülük yapamam, gördün ne kadar ödlek olduğumu!"

"Ödleğin teki olduğun bir günlük yürüme mesafesinden bile

belli oluyor, ama seni elinde bir şeyle gönderirsem, kötülük yapabilirsin. Poturunu çıkar!"

"Poturumu mu?"

"Evet poturunu, hayatını bağışlıyorum, ama hayalarını havalandıra havalandıra gideceksin. Artık savaşa dönecek yüzün olur mu, yoksa o dilenci kılıklı çocuklarının yanına mı koşarsın bilemem!"

Düşman poturunu çıkarmıştı, ve şimdi çitlerden atlayarak tarlalarda koşuyordu, utandığından değil, bir düşman şövalyesinin onu arkadan görünce, kıçını alay etmek için açtığını düşünüp kazığa oturtulmaktan korktuğundan.

Baudolino kimseyi öldürmek zorunda kalmadığı için memnundu, ama işte biri atıyla dörtnala ona doğru geliyordu, Fransız tarzı giysisinden Lombardialı olmadığı belli oluyordu. Bunun üzerine kolay kolay pes etmemeye karar verdi ve kılıcını çekti. Atlı yanından geçerken bağırdı: "Ne yapıyorsun, kaçık herif, bugün siz imparatorluk yanlılarına güzel bir ders verdik hadi sen evine dön en iyisi!" Ve bela aramadan çekip gitti.

Baudolino yeniden atına bindi ve nereye gitmesi gerektiğini sordu kendi kendine, çünkü bu savaştan artık hiçbir şey anlamaz olmuştu, bugüne kadar sadece kuşatmalar görmüştü ve böyle bir durumda kimin bu yanda kimin diğer yanda olduğu iyi bilinirdi.

Orada bulunan üç-beş ağacın çevresinde döndü, ve ovanın ortasında şimdiye kadar hiç görmediği bir şey gördü: üstü açık, kırmızı beyaz boyalı, üzerinde bir bayrağın dalgalandığı uzun direkli büyük bir araba, ve bir sunağın çevresindeki melekler gibi uzun borazanları olan askerler vardı, herhalde bu borazanlar askerleri savaşa teşvik etmeye yarıyordu, bu yörelerde söylendiği gibi, "Hop dedik, bu da nereden çıktı!" dedi. Bir an için Rahip Johannes'in Krallığı'na ya da en azından, fillerin çektiği arabalarla savaşa gidilen Sarandib'e geldiğini düşündü, oysa gördüğü arabayı öküzler çekiyordu, herkes senyörler gibi giyinmişti ve arabanın çevresinde dövüşen kimse yoktu. Borazanlılar ara sıra borazanlarını öttürüyor, sonra ne yapacaklarını bilmeden kararsız bir şekilde duruyorlardı. İçlerinden biri ölüleri bile uyandıracak çığlıklar

atarak, birbirinin üzerine atılmayı sürdüren nehir boyundaki insan kalabalığını işaret ediyordu, bir diğeri öküzleri hareket ettirmeye çalışıyordu, ama zaten genelde isteksiz olan öküzler o patırtıya karışmak ister miydi hiç?

"Ne yapayım" diye düşünüyordu Baudolino, "şu çılgınların arasına mı atayım kendimi, eğer benimle konuşmazlarsa düşmanın kim olduğunu öğrenemeyeceğim. Ben onların konuşmasını beklerken beni öldürürmeye kalkışırlar mı acaba?"

Ne yapacağını düşünürken, bir şövalyenin ona doğru geldiğini gördü, iyi tanıdığı bir ministerialesti gelen. Süvari de onu tanıyıp, "Baudolino, İmparator'u kaybettik!" diye bağırdı.

"Kaybettik de ne demek, Yüce İsa adına?"

"Birileri, İmparator'un atını şu aşağıdaki koruya doğru sürükleyen bir asker güruhuyla aslanlar gibi çarpıştığını görmüş, sonra hepsi birden ağaçların arasında kaybolmuş. Gittik baktık, ama kimse yoktu. O yöne doğru kaçmayı denemiş olmalı, bir daha da bizim büyük süvari bölüğünün arasına dönmediği kesin..."

"Bizim büyük süvari bölüğü nerede?"

"Zaten sorun onun büyük süvari bölüğünün yanına dönmemesi değil, öyle bir bölüğün artık olmaması. Bir katliam oldu, ne uğursuz bir gün. Başlangıçta Friedrich süvarileriyle birlikte düşmana saldırdı, düşman yayaydı ve arabalarının çevresine siper almıştı. Ama iyi dayandılar, ve aniden Lombardialılardan oluşan bir süvari birliği çıktı ortaya, böylece bizimkiler iki yandan kaskaç altına girdi."

"Uzun sözün kısası, Kutsal Roma imparatorunu kaybettiniz! Ve bana bunu, gayet normal bir şeymiş gibi söylüyorsun, öyle mi?"

"Senin daha yeni gelmiş gibi bir halin var, bizim neler çektiğimizi bilmiyorsun ama! İmparator'un düştüğünü, bir ayağının üzengiye takılı kaldığını ve atı tarafından sürüklendiğini gördüğünü söyleyen bile var!"

"Peki bizimkiler şimdi ne yapıyor?"

"Kaçıyorlar, aşağı bak, ağaçlar arasında kayboluyor, nehre atlıyorlar, İmparator'un öldüğüne dair söylentiler her yana yayılıyor, bu yüzden herkes Pavia'ya ulaşmaya çabalıyor."

"Alçaklar! Kimse efendimizi aramıyor mu peki?"

"Hava kararmak üzere, savaşmaya devam edenler de bırakmak üzere, burada, bu kargaşanın ortasında birini bulmak ne mümkün, Tanrı bilir artık nerede olduğunu."

"Alçaklar!" dedi bir kez daha Baudolino, bir savaşçı değildi, ama yürekliydi. Atını mahmuzladı ve kılıcı havada, çok sevdiği manevî babasının adını bağırarak, en fazla cesedin olduğu yere doğru atıldı. Bu ovada bir yığın ölünün arasında, bir yaşam belirtisi bulabilmek için bağırarak birini aramak oldukça umutsuzdu, nitekim karşısına çıkan son Lombardialı küçük gruplar, Cennet'ten onlara yardıma gelmiş bir azizmiş gibi, geçmesine izin verip, Baudolino'yu neşeyle selamlıyordu.

Savaşın en kanlı cerayan ettiği bu yerde, Baudolino yüzükoyun yerde yatan cesetleri, günbatımının zayıf ışığında, hükümdarının sevimli yüz hatlarını görmeyi umarak ve aynı zamanda korkarak, çevirmeye başladı. Bir yandan ağlıyor, bir yandan da körü körüne ilerliyordu, nitekim bir küçük ormandan çıkarken, gidip, yavaş yavaş savaş alanını terk etmekte olan, öküzlerin çektiği büyük bir arabaya çarptı. "İmparator'u gördünüz mü?" diye bağırdı ağlayarak, ne yaptığını bilmeden ve utanmadan. "Ya evet, şu çalıların arkasında senin kız kardeşini beceriyordu!" diyerek gülmeye başladılar, ve içlerinden biri borazana kötü bir biçimde üfleyip korkunç bir cayırtı çıkardı.

Öylesine söylemişlerdi bunu, ama Baudolino gidip çalıların oraya da bakmıştı. Küçük bir ceset yığını vardı, sırtüstü yatan birinin üzerinde yüzüstü yatan üç ceset gördü. O üç cesedi kaldırdı, altta, kanlar içinde, kızıl sakalıyla yatan Friedrich'i gördü. Yaşadığını hemen anladı, çünkü hafifçe aralık dudaklarının arasından belli belirsiz bir hırıltı duyuluyordu. Üst dudağında, hâlâ kanayan bir yara ve alnında sol gözüne kadar inen büyük bir yarık vardı, sımsıkı yumruk yaptığı iki elinde de birer hançer vardı, işini bitirmek için üzerine atlayan üç alçağı, tam kendinden geçmek üzereyken hançerlemeyi başarmıştı.

Baudolino, Friedrich'in kafasını hafifçe kaldırdı, yüzünü temizledi, adını fısıldadı ve Friedrich gözlerini açıp nerede olduğunu sordu. Baudolino yaralı olup olmadığını anlamak için onu yoklu-

yordu. Ayağına dokununca bağırdı Friedrich, belki de atının onu bir süre sürüklediği doğruydu ve ayak bileği burkulmuştu. Friedrich nerede olduğunu sorarken, Baudolino konuşmaya devam ederek, onu ayağa kaldırdı. Friedrich, Baudolino'yu tanıdı ve ona sarıldı.

"Efendim, babam" dedi Baudolino, "şimdi benim atıma bineceksin, kendini zorlamaman gerekiyor. Artık hava kararmış olsa da, dikkatli hareket etmemiz gerek, çünkü etrafta hâlâ Birlik askerleri var, ve tek umudumuz çevre köylerden birinde, alınmayın ama kazandıklarına göre, âlem yapıyor olmaları. Ama bazıları ölülerini aramak için buralarda olabilir. Ormanların içinden ve akarsu yataklarından geçip, hiç yola çıkmadan Pavia'ya ulaşmamız gerekiyor, adamların oraya ulaşmıştır artık. Sen atın üzerinde uyuyabilirsin, aşağı düşmemen için ben dikkat ederim."

"Peki sana kim dikkat edecek yürürken uyumayasın diye?" diye sordu Friedrich zoraki bir gülümsemeyle. Sonra, "Gülünce canım acıyor" dedi.

"Bakıyorum şimdi iyisin" dedi Baudolino.

Karanlıkta, köklere, çalılara ve alçak dallara takılarak bütün gece yol aldılar; sadece bir kez uzakta bazı alevler gördüler ve onlarla karşılaşmamak için dolambaçlı bir yol izlediler. Yolda giderken uyanık kalmak için, Baudolino konuşuyor, Friedrich de onu uyanık tutmak için uyanık kalmaya çalışıyordu.

"Bitti" diyordu Friedrich, "bu yenilginin utancına dayanamam."

"Küçük bir çarpışmaydı yalnızca, babacığım. Ayrıca herkes seni öldü sanıyor, sen dirilen Lazar[1] gibi ortaya çıkacaksın, ve sana bir yenilgi gibi gelen şey, herkese *Te Deum*[2] söyletecek bir mucize gibi gelecek."

Aslında Baudolino sadece yaralı ve aşağılanmış bir ihtiyarı avutmaya çalışıyordu. O gün imparatorluğun saygınlığı tehlikeye girmişti, *rex et sacerdos* kalmamıştı artık. Ama Friedrich bir zafer tacıyla yeniden ortaya çıkarsa o zaman işler değişebilirdi. Bu noktada Baudolino, Otto'nun kehanetlerini ve Rahip'in mektubu-

1. Adı Yuhanna İncili'nde geçen ve İsa'nın diriltiğine inanılan kişi. (yay.n.)

2. "Tanrı seni övüyoruz" anlamına gelen "Te Deum laudamus" ilahisi. (yay.n.)

nu düşünmeden edemedi.

"Bak, babacığım" dedi, "bu olanlardan sonra bir şeyi öğrenmen gerekiyor."

"Bana ne öğretmek istiyorsun, bilgin efendi?"

"Ne haddime, benden değil, Tanrı'dan öğrenmelisin. Piskopos Otto'nun söylediklerini unutmamalısın. Bu İtalya için inat ettikçe daha çok çamura batıyorsun, bir papanın olduğu yerde imparator olunamaz, bu kentler karşısında her zaman kaybedeceksin, çünkü sen onları bir düzene sokmak istiyorsun, bu da beceri ve hile ister. ama onlar düzensizlikte yaşamak istiyorlar, bu durum da doğaya uygun, yani Parisli filozofların dedikleri gibi ilkel bir içgüdü. Sen Doğu'yu, Bizans topraklarından daha öteyi hedeflemeli, imparatorluğunun bayrağını dinsiz krallıklarının ötesinde yer alan Hıristiyan topraklarına taşımalı ve Müneccim Krallar zamanından beri orada hüküm süren tek gerçek *rex et sacerdos*'la birleşmelisin. Ancak onunla birleştiğinde ya da o senin egemenliğin altına girdiğinde, Roma'ya dönüp, papaya yamağınmış, Fransa ve İngiltere krallarına da seyislerinmiş gibi davranabilirsin. Ancak o zaman bugün seni yenilgiye uğratanlar yeniden korkmaya başlarlar senden."

Friedrich Otto'nun kehanetlerini neredeyse hiç anımsamıyordu, ve Baudolino anımsatmak zorunda kaldı. "Yine o Rahip mi?" dedi. "Böyle biri var mı peki? Nerede o zaman? Onu aramak uğruna bir orduyu nasıl harekete geçirebilirim? Deli Friedrich derler sonra bana, böylece yüzyıllar boyunca hatırlar herkes beni."

"Hayır, Bizans dahil olmak üzere, tüm Hıristiyan krallıkların şansölyeliklerinde bu Rahip Johannes'in sana, yalnızca sana yazdığı bir mektup dolaşırsa ve seni kendiyle eşit tek kişi olarak gördüğünü söyleyip, krallıklarınızı birleştirmeye davet ederse kimse bir şey diyemez."

Ve Baudolino, Rahip Johannes'in mektubunu gece vakti ezbere okumaya başladı ve ona Rahip'in bir sandık içinde yolladığı dünyanın en değerli kutsal emanetinin ne olduğunu anlattı.

"Nerede peki bu mektup? Bir kopyası var mı sende? Yoksa sen mi yazdın onu?"

"Ben iyi bir Latince'yle yeniden yazdım, hepsini bilginler zaten

biliyor ve söylüyor, ama ben, kimsenin dinlemediği şeylerin kayıp parçalarını birleştirdim. O mektupta söylenen her şey İncil gibi doğru. Eğer istersen şöyle diyelim, ben sadece, sanki mektup sana yollanmış gibi, üzerine adres yazdım."

"Peki o rahip, İsa Efendimiz'in kanının aktığı, nasıl diyorsun, o Gradal'i bana verir mi? Kuşkusuz son ve gerçek bir yağla kutsanma olur..." diye mırıldandı Friedrich.

Böylece o akşam, Baudolino'nun ve imparatorunun yazgısına karar verildi, aslında ikisi de neyle karşılaşacaklarını daha anlamamışlardı.

İkisi de uzaktaki bir krallığın hayallerini kurarken ve gün ağarmak üzereyken, bir sulama kanalının yanında savaş alanından kaçmış ve yolunu şaşırmış bir at buldular. İki atla, binlerce tali yol izleseler de, Pavia'ya gidiş daha hızlı oldu. Yolculuk sırasında geri çekilen birçok imparatorluk birliği gördüler, askerler efendilerini tanıyıp, sevinç çığlıkları attılar. Geçtikleri köyleri yağmaladıkları için, onlara yiyecek ve içecek verip, öndekilere haber vermeye koştular, ve iki gün sonra Friedrich sevinçli haberin ulaştığı Pavia kapılarına geldi, kentin üleri gelenleri ve Friedrich'in dostları gösterişli giysilerle onu bekliyor ve hâlâ gözlerine inanamıyorlardı.

Beatrix de oradaydı, yas giysileri içindeydi, çünkü kocasının öldüğünü söylemişlerdi ona. İki çocuğunun elinden tutmuştu, doğuştan sağlıksız olan on iki yaşındaki Friedrich yaşından küçük gösteriyordu, babasının tüm meziyetlerini almış Heinrich ise, o gün şaşkınlık içinde ağlıyor ve sürekli ne olduğunu soruyordu. Beatrix, Friedrich'i uzaktan gördü, hıçkırarak ona doğru atılıp tutkuyla sarıldı. Friedrich, Baudolino sayesinde hayatta kaldığını söyleyince, Beatrix, Baudolino'yu fark etti, kıpkırmızı kesildi, sonra rengi soldu, sonra ağladı, en sonunda yüreğine dokunur gibi ona elini uzattı ve Tanrı'dan yaptıkları için onu ödüllendirmesini diledi, ona evladım, dostum, kardeşim diyerek.

"Tam o anda, Soylu Niketas" dedi Baudolino, "efendimin hayatını kurtararak, borcumu ödediğimi anladım. Ama yine bu yüzden

Beatrix'i sevmekte artık özgür değildim. Böylece artık onu sevmediğimi fark ettim. Kabuk bağlamış bir yara gibiydi, onu görmek bende heyecan değil, hoş anılar uyandırıyordu, acı çekmeden yanında kalabileceğimi ve acı duymadan uzaklaşabileceğimi düşündüm. Belki artık tam anlamıyla olgunlaşmıştım ve gençliğin ateşi küllenmişti. Bundan üzüntü değil, yalnızca hafif bir hüzün duyuyordum. Kendimi, kendini tutamadan aşk zamanı kuğurdayan bir güvercin gibi hissediyordum, ama aşk mevsimi sona ermişti. Harekete geçmek, denizlerin ötesine gitmek gerekiyordu."

"Artık bir güvercin değildin, bir kırlangıç olmuştun."

"Ya da bir turna kuşu."

16

Baudolino Zosimos tarafından kandırılır

Cumartesi sabahı, Pevere ve Grillo, Konstantinopolis'te düzenin bir şekilde yeniden kurulmakta olduğunu haber vermeye gelmişlerdi. Aslında bu barbarların yağmalama istekleri dinmemişti, ama önderleri onların birçok önemli kutsal emanete el koyduklarını fark etmişti. Bir Kudas kâsesi ya da damaskodan bir ayin gömleği görmezden gelinebilirdi, ama kutsal emanetlerin oraya buraya dağılması kabul edilemezdi. Bu yüzden Doge Dandolo o güne kadar çalınan tüm değerli eşyaların, adil bir dağıtım için Ayasofya'ya getirilmesini emretmişti. Bu da her şeyden önce bunları Haçlılar ile Venedikliler arasında bölüştürmek demekti, Venedikliler Haçlı askerlerini, gemileriyle Konstantinopolis'e getirdikleri için alacaklarını bekliyorlardı. Sonra her parçanın gümüş mark karşılığı bulunacaktı, ve şövalyeler dört, süvari çavuşlar iki, piyade çavuşları da bir hisseye sahip olacaktı. Hiçbir şey aşıramayacak başıboş asker takımının tepkisini tahmin etmek güç değildi elbette.

Söylentilere göre Dandolo'nun elçileri Hippodrom'un dört bronz atını Venedik'e göndermek üzere çoktan söknüşlerdi ve herkesin keyfi kaçmıştı. Bu da yetmezmiş gibi Dandolo her rütbeden askerin ve ayrıca Pera'daki her yerin aranmasını emretmişti. Saint-Pol kontunun bir şövalyesinin üzerinde küçük bir şişe bulmuşlardı. Adam, onun, kurumuş bir ilaç olduğunu söylüyordu, ama elin sıcaklığında onu hareket ettirdiklerinde, içinde kırmızı bir sıvı olduğu görülüyordu, muhtemelen İsa Efendimiz'in göğsünden akan kandı. Şövalye o kutsal emaneti yağmalama başlamadan önce, dürüstçe bir rahipten satın aldığını haykırıyordu,

ama ibret olsun diye, oracıkta, boynunda kalkanı ve armasıyla asılmıştı.

"Görseniz, morina balığına benziyordu" diyordu Grillo.

Niketas bu haberleri üzgün bir şekilde dinliyordu, ama Baudolino, tüm bu olanlar sanki kendi suçuymuş gibi bir anda rahatsız olmuş ve konuyu değiştirerek hemen kentten ayrılmak için uygun zamanın gelip gelmediğini sormuştu.

"Hâlâ büyük bir kargaşa var" diyordu Pevere, "ve dikkatli olmak gerekiyor. Sen nereye gitmek istiyordun, Soylu Niketas?"

"Selimbria'ya, orada bizi konuk edecek güvenilir dostlarımız var."

"Selimbria, hiç de kolay değil" diyordu Pevere. "Batıda, tam Kara Surları'nın yakınında. Katırlarımız da olsa, üç günlük yol yine de, yanımızdaki gebe bir kadınla belki daha fazla. Hele güzel birkaç katırla kenti geçmeye kalkarsan durumun iyi, paran bol demektir, ve bu durumda da Haçlılar sinek gibi üzerine üşüşür." O zaman katırlar kent dışında hazırlanmalıydı ve kenti yürüyerek geçmek gerekiyordu. Constantinus Surları'nı aşmak ve elbette çok insan olduğu için kıyıya inmemek, Ayios Mokios Kilisesi'nin arkasından dolanıp Teodosios Surları'ndan Pege Kapısı'na[1] ulaşmak gerekiyordu.

"Her şeyin böyle yolunda gitmesi ve daha önce kimsenin sizi durdurmaması biraz güç" diyordu Pevere.

"Ah" diye hayıflanıyordu Grillo, "Kıç üstü oturmamız an meselesi, bu kadar kadını görünce Haçlıların ağzı öyle bir sulanır ki!"

Bir gün daha gerekiyordu, çünkü kadınları hazırlamak lazımdı. Cüzamlı numarası yapılamazdı, çünkü Latinler de artık kentte cüzamlı olmadığını anlamışlardı. Yüzlerine, arzu uyandırmasınlar diye, uyuza yakalanmış gibi, küçük lekeler ve kabuklar yapmak gerekiyordu. Bir de, bu kadar insan üç gün boyunca yemek yiyecekti elbette, çünkü aç ayı oynamazdı. Cenovalılar bir tava dolusu haşlanmış ve ezilmiş nohudu küçük topaklar halinde kıtır kıtır kızartıp *scripilita* hazırlamışlardı, sonra onu geniş asma yapraklarına saracaklar ve sepetlere koyacaklardı, üzerine birazcık karabiber serpildi mi tadına doyum olmazdı, bir aslanı bile doyururdu, az

1. Bugün Silivri Kapısı. (yay.n.)

pişmiş bir biftekten daha iyiydi; ayrıca büyük parçalar halinde, zeytinyağlı, adaçaylı, peynirli ve soğanlı pide hazırlamışlardı.

Niketas o barbar yemeklerini beğenmiyordu ama, bir gün daha geçirmek gerektiği için, bugünü Teofilo'nun hâlâ hazırlayabildiği doyumsuz lezzetteki son yemekleri tadarak ve Baudolino'nun anlatacaklarını dinleyerek geçirmeye karar verdi, çünkü en güzel yerinde kesip, bu hikâyenin nasıl bittiğini öğrenmeden gitmek istemiyordu.

"Hikâyemin bitmesine daha çok var" dedi Baudolino. "Ben ne olursa olsun sizinle geleceğim. Burada, Konstantinopolis'te yapacak işim kalmadı, ve kentin her köşesi bende kötü anılar uyandırıyor. Sen benim, üzerinde elimin kendiliğinden hareket ettiği, unuttuğum birçok şeyi yazdığım parşömenim oldun, Soylu Niketas. Hikâyeler anlatan birinin her zaman bunları anlatacağı birine sahip olması gerektiğini düşünüyorum, işte ancak böyle bir durumda onları kendime de anlatabilir. İmparatoriçe'ye nasıl mektup yazıyordum, ama o onları okuyamıyordu, anımsıyor musun? Arkadaşlarıma onları aptal gibi okutmasaydım, mektuplarımın anlamı olmayacaktı. Ama sonra, İmparatoriçe'yle aramızda o öpücük olayı geçti, bunu asla kimseye anlatmadım, ve anısını yıllarca, kimi zaman senin balh şarabınmış gibi tadarak, kimi zaman zehrini ağzımda duyarak, içimde taşıdım. Ancak onu sana anlatabildiğimde kendimi özgür hissettim."

"Peki neden yalnızca bana anlatabildin?"

"Çünkü, şimdi hikâyemde adı geçen kişilerin hiçbiri artık yok. Yalnızca ben kaldım. Artık sana teneffüs ettiğim hava gibi ihtiyacım var. Seninle Selimbria'ya geleceğim."

Legnano'da aldığı yaralar iyileşir iyileşmez, Friedrich, İmparatorluk Şansölyesi Christian von Buch'la birlikte Baudolino'yu çağırtmıştı. Rahip Johannes'in mektubu ciddiye alınacaksa işe hemen başlamak gerekiyordu. Christian, Baudolino'nun gösterdiği parşömeni okudu ve aklı başında bir şansölye olarak bazı itirazlarda bulundu. Özellikle yazı, bir şansölyeliğe yakışacak şekilde değildi. O mektup Papalık sarayında, Fransa ve İngiltere sarayın-

da dolaşacaktı, Bizans basileusuna ulaşmalıydı, onun için de tüm Hıristiyan dünyasında önemli belgeler nasıl hazırlanıyorsa öyle hazırlanmalıydı. Sonra mühür gibi gözüken mühürler yapılması için zaman gerektiğini söyledi. Ciddi bir iş yapılmak isteniyorsa, acele edilmemeliydi

Mektup diğer şansölyeliklere nasıl bildirilecekti? Onu imparatorluk şansölyeliği yollarsa, inanılır olmazdı. Rahip Johannes hiç kimsenin bilmediği bir ülkede onu bulmanı sağlamak için sana özel olarak yazıyor ve sen de kalkıp, oraya senden önce başkası gitsin diye bunu *lippis et tonsoribus*[2] bildirebilir misin hiç? Etrafta mektupla ilgili birçok söylenti dolaşmalıydı, yalnızca gelecekteki bir seferi haklı göstermek için değil, özellikle Hıristiyan dünyasını şaşkına çevirmek için; ama tüm bunlar, çok gizli bir sır sızdırılıyormuş gibi, yavaş yavaş yapılmalıydı.

Baudolino arkadaşlarını kullanmayı önerdi. Kuşku duyulmayacak birer casus olabilirlerdi, Paris'te eğitim görmüşlerdi ve Friedrich'in adamı değillerdi. Abdül mektubu Kutsal Topraklar'da, Boron İngiltere'de, Kyot Fransa'da yayabilirdi, Haham Solomon da Bizans İmparatorluğu'nda yaşayan Yahudiler arasında yayabilirdi.

Böylece ilerki aylar bu tür çeşitli işleri ayarlamakla geçti, ve Baudolino tüm eski arkadaşlarının çalıştığı bir *scriptorium*'u yönetmek durumunda kaldı. Ara sıra Friedrich ondan çalışmalar hakkında bilgi alıyordu. Gradal armağanının biraz daha sarih olmasını önermişti. Baudolino, Gradal konusunda muamma yaratmalarının daha iyi olacağının nedenlerini açıklamıştı, ama bir kraliyet ve kutsiyet sembolü olarak Gradal'in İmparator'u büyülediğini anlamıştı.

Tüm bunlar tartışılırken, Friedrich başka sorunları halletmek zorunda kaldı. Artık Papa III. Alexander'la bir anlaşma aramaya razı olmalıydı. Dünyanın geri kalan bölümü imparatorluğun karşıpapalarını ciddiye almadığına göre, İmparator onu saygıyla anıp, tek ve gerçek Romalı papa olarak görmeyi kabul edecekti –ve bu çok şey demekti– ama karşılığında da papa Lombardialı komünlere verdiği her türlü destekten vazgeçecekti; bu da çok

2. "Herkese ve dört bir yana" anlamında Latince sözcükler. (ç.n.)

önemli bir şeydi. Çok ihtiyatlı bir şekilde, gizli gizli tüm bu entrikalar çevrilirken hem Friedrich hem de Christian, papayı, *sacerdotium* ve *imperium*'u yeniden birleşmeye çağırarak, kışkırtmaya değer mi, diye düşünüyor, tartışıyordu. Baudolino tüm bu tereddütler yüzünden çileden çıkıyordu, ama karşı çıkamazdı.

Hatta tam tersine, Friedrich 1177 yılının nisan ayında Baudolino'yu çok nazik görevlerle Venedik'e göndererek, onu planlarından alıkoymuştu. Papa ile İmparator arasında temmuz ayında gerçekleşecek buluşmanın birçok ayrıntısını ihtiyatlı bir biçimde düzenlemek gerekiyordu. Bu barışma töreni her ayrıntı dikkate alınarak hazırlanmalı ve hiçbir aksilik onu bozmamalıydı.

"Özellikle de Christian, sizin basileusunuzun bu buluşmayı bozmak için bir karışıklık yaratmasından korkuyordu. Manuel Komnenos'un uzun zamandır papayla dolap çevirdiğini bilmiyor olamazsın herhalde, ve elbette Alexander ile Friedrich arasındaki bu anlaşma onun planlarını altüst ediyordu."

"Bütün çabaları boşa gidiyordu. On yıldır Manuel, papaya iki Kilise'nin birleşmesini öneriyordu: o papanın ruhanî üstünlüğünü kabul ediyor, papa da onu hem Doğu hem de Batı Roma'nın tek ve gerçek imparatoru, Bizans basileusu olarak tanıyordu. Ama böyle bir anlaşma Alexander'a Konstantinopolis'te fazla bir güç kazandırmıyor ve İtalya'da Friedrich'ten yakasını kurtarmasını sağlamıyordu, üstelik diğer Avrupalı kralları telaşlandırabilirdi. Bu yüzden Alexander kendisi için en yararlı olan, ittifakı seçti."

"Ama senin basileus Venedik'e casuslar yolladı. Rahip olduklarını söylüyorlardı..."

"Muhtemelen casustular. Bizim imparatorluğumuzda kilise adamları basileus aleyhine değil, basileus için çalışır. Ama anladığım kadarıyla –ve unutma ki o zamanlar ben daha saraya girmemiştim– gürültü çıkarmaları istenmemişti. Manuel kaçınılmaza boyun eğmişti. Belki de sadece olup bitenler hakkında bilgi sahibi olmak istiyordu."

"Soylu Niketas, bu kadar sırrın logotetesi olduğuna göre sen de bilirsin ki, iki hasmın casusları aynı entrika alanında karşılaştık-

larında, samimi dostluk ilişkileri kurmaları ve her birinin diğerine sırrını vermesi en doğal şeydir. Böylece birbirlerinin sırrını çalma tehlikesini ortadan kaldırmış olurlar, ve onları yollayan kişinin gözüne çok becerikli görünürler. Bizle o papazlar arasında da böyle oldu işte: birbirimize hemen neden orada bulunduğumuzu söyledik, biz onları, onlar da bizi gözetliyordu, ve sonra birlikte çok güzel günler geçirdik."

"Uyanık ve becerikli bir devlet adamının tahmin ettiği şeylerdir bunlar, ama başka ne yapabilir ki? Doğrudan yabancı casusları sorgulasa, üstelik onları tanımaz da, onlar ona hiçbir şey söylemez. Bu durumda fazla değeri olmayan sırlara vâkıf casuslarını yollar ve onun dışında herkesin zaten bildiği bilmesi gerekenleri öğrenir" dedi Niketas.

"Bu papazlar arasında Halkedonlu Zosimos diye biri vardı. Çok zayıf yüzünden etkilendim, yakut gibi parlayan gözleri hiç durmadan fıldır fıldır dönüyor ve kocaman kara sakalını ve upuzun saçlarını aydınlatıyordu. Konuştuğu zaman, sanki yüzünden iki karış uzakta kanamakta olan İsa'nın üzerinde öldüğü haçla söyleşir gibiydi."

"Bilirim, bizim manastırlar böyleleriyle doludur. Gencecik ölürler, veremden."

"O öyle değildi ama. Ben hayatımda hiç bu kadar obur birini görmedim. Bir akşam onu Venedikli iki fahişenin evine de götürdüm, belki bilirsin onlar dünyanın bu en eski sanatını icrada çok ünlüdür. Sabaha karşı saat üçte ben iyice sarhoş olmuştum ve çekip gittim, ama o kaldı, ve birkaç gün sonra rastladığım kızlardan biri hiç bu kadar kuduruk biriyle karşılaşmadıklarını söyledi."

"Bilirim, bizim manastırlar böyleleriyle doludur. Gencecik ölürler, veremden."

Baudolino ve Zosimos, dost olmasalar da, âlem arkadaşı olmuşlardı. Yakınlıkları, ilk kez birlikte çok miktarda şarap içtikten sonra, Zosimos'un Tanrı'ya korkunç bir küfür savurmasıyla ve o gece Çocukların Katliamı[3] kurbanlarını, hoşgörülü ahlak anlayı-

3. Aziz Matta'ya göre, gelecek bir Mesih'in rekabetinden korkan Büyük Herodes'in emriyle iki yaşından küçük çocukların öldürülmesi. (ç.n.)

şına sahip bir genç kız için feda edebileceğini söylemesiyle başlamıştı. Bizans manastırlarında bunların mı öğrenildiği sorusuna Zosimos şöyle yanıt vermişti: "Aziz Basileios'un öğrettiği gibi, aklı çelebilecek iki şeytan vardır, biri zina yaptırır, diğeri Tanrı'ya sövdürür. Ama ikincisi kısa bir süre için etkili olur, ilkiyse eğer düşünceler tutkuyla harekete geçmiyorsa, Tanrı'ya hayran olmayı engellemez." Hemen gidip, zina şeytanına, tutkusuzca itaat etmişlerdi, ve Baudolino, Zosimos'un hayatta karşısına çıkan her fırsatı kendi lehine değerlendirme konusunda bir tanrıbilimcinin ya da bir keşişin hikmetinden yararlandığına karar verdi.

Yine birlikte içtikleri bir başka sefer, Zosimos, Konstantinopolis'in harikalarını yüceltiyordu. Baudolino utanıyordu, çünkü ona ancak, Paris'in pencerelerden atılan dışkılarla dolu dar sokaklarını ya da Propontis'in yaldızlı sularıyla yarışamayacak Tanaro'nun asık suratlı sularını anlatabilirdi. Milano'nun harikalarından da söz edemezdi, çünkü Friedrich hepsini yıktırmıştı. Zosimos'u nasıl susturacağını bilemiyordu, ve onu şaşırtmak için, en azından bir yerlerde kendi topraklarını çalılık gibi gösteren bir imparatorluk olduğunu söylemek istermişçesine Rahip Johannes'in mektubunu göstermişti.

Zosimos daha ilk satırı okur okumaz kuşkuyla, "Rahip Johannes mi? Kim peki o?" diye sormuştu.

"Bilmiyor musun?"

"Daha ileri gitmemi engelleyen bu cahilliğimden memnunum."

"Gidebilirsin. Oku, oku."

Her satırda biraz daha parlayan gözlerle okumuştu, sonra parşömeni elinden bırakmış ve ilgisizlikle şöyle demişti: "Ah, Rahip Johannes. Doğru, manastırımda onun krallığını ziyaret edenler tarafından yazılmış birçok yazı okudum."

"Okumadan önce kim olduğunu bile bilmiyordun ama!"

"Turna kuşları yazı yazmayı bilmeden, uçarken mektuplar yazar. Bu mektup Rahip Johannes diye birinden söz ediyor ve yalan söylüyor, ama gerçek bir krallıktan söz ediyor, okuduğum yazılara göre, orası Hindistanlar Efendisi'nin krallığı."

Baudolino bu serserinin atıp tutturmaya çalıştığına iddiaya gir-

meye hazırdı, ama Zosimos yeteri kadar kuşkulanması için ona zaman vermedi.

"Tanrı vaftiz olmuş insandan üç şey ister: ruhtan doğru inanç, dilden açık sözlülük, bedenden kendini tutmasını bilme. Senin bu mektubu Hindistanlar Efendisi yazmış olamaz çünkü çok yanlış var. Mesela oradaki birçok olağanüstü yaratığın adını veriyor, ama şeyi söylemiyor... dur bir düşüneyim... evet, *methagallinarii*, *thinsiretae* ve *camatheterni*'den tek bir söz edilmiyor."

"Nedir peki bunlar?"

"Nedir mi?! Rahip Johannes'in ülkesine ulaşan kişinin başına ilk olarak ne gelir, bir thinsiretaeyle karşılaşır ve eğer onun karşısında ne yapması gerektiğini bilmiyorsa... hop... bir lokmada yuvuluverir. Ee tabiî, en fazla birkaç deve, bir timsah, iki fil, göreceğin, Kudüs'e gidermiş gibi gidebileceğin yerler değildir oraları. Ayrıca mektup bende kuşku uyandırıyor, çünkü bu Johannes'in krallığı Latinlerin imparatorluğuna değil, Bizans İmparatorluğu'na daha yakın olmasına karşın, bizim basileusumuza değil de, senin imparatoruna yollanmış olması çok tuhaf."

"Sanki nerede olduğunu biliyormuş gibi söz ediyorsun ondan."

"Tam olarak nerede olduğunu bilmiyorum, ama oraya nasıl gidileceği hakkında bilgim var, çünkü hedefi bilen yolu da bilir."

"Peki sizden, yani Rumlardan neden hiç giden olmadı oraya?"

"Bunun denenmediğini kim söyledi sana? Basileus Manuel'in, Konya sultanının topraklarına kadar gitmesinin nedeni, Hindistanlar Efendisi'nin krallığına doğru kendine yol açmak istemesindendir, diyebilirim sana."

"Diyebilirsin, ama demiyorsun."

"Çünkü bizim şanlı ordumuz, iki yıl önce, tam o topraklarda, Miryokefalon'da bozguna uğradı. Onun için de basileusumuzun yeni bir sefer düzenlemek için zamana ihtiyacı var. Ama çok param, iyi silahlanmış ve her güçlüğe göğüs gerebilecek bir grup adamım olsa, gidilecek yön hakkında bir fikrim olduğundan, hemen yola çıkarım. Sonra, yolda, sorarsın, oralarda doğan insanların verdiği bilgileri izlersin... Çok işaret vardır, doğru yoldaysan yalnızca o topraklarda çiçek açan ağaçları ya da methagallinarii

gibi yalnızca orada yaşayan hayvanları fark edersin."

"Yaşasın methagallinarii!" demişti Baudolino ve kupasını kaldırmıştı. Zosimos, birlikte Rahip Johannes'in Krallığı'nın şerefine içmeye davet etmişti onu. Sonra Manuel'in sağlığına içelim diyerek ona meydan okumuştu, ve Baudolino da eğer o Friedrich'in sağlığına içerse, içeceğini söylemişti. Sonra papanın, Venedik'in, birkaç akşam önce tanıştıkları iki kadının şerefine içmişlerdi, ve sonunda her zamanki gibi önce Baudolino'nun başı masaya düşmüş ve sızmıştı, ama hâlâ Zosimos'un zorlukla anlamsız kelimeler mırıldandığını duyuyordu: "Papaz hayatı işte budur: meraklı davranmamak, haksızlığa karşı çıkmak, açgözlülük yapmamak..."

Ertesi sabah Baudolino, ağzı hâlâ çamur gibi, şöyle demişti: "Zosimos sen bir namussuzsun. Senin Hindistanlar Efendisi'nin nerede olduğuna dair en ufak bir fikrin yok. Sen bir şey bilmeden, biri sana oralarda bir methagallinarii gördüm deyince kalkıp oraya gidecek ve değerli taşlarla süslü bir sarayın önüne geldiğinde, adamın birini görüp ona günaydın Rahip Johannes, nasılsınız, diyeceksin. Bunları sen basileusuna anlat bana değil."

"Ama benim elimde iyi bir harita var" demişti Zosimos, gözlerini ovuşturarak.

Baudolino, iyi bir harita olsa da, her şeyin yine de belirsiz kalacağını ve karar vermenin güç olduğunu, çünkü haritaların kesin olmadıklarının bilinen bir şey olduğunu, özellikle de, gitse gitse ancak Büyük İskender'in gittiği, ondan sonra da kimsenin gitmediği o yerler için bunun daha fazla geçerli olduğunu söyleyerek karşı çıkmıştı. Ve elinden geldiğince ona Abdül'ün yaptığı haritayı çizmişti.

Zosimos gülmeye başlamıştı. Eğer Baudolino dünyanın yuvarlak olduğu gibi çok heretik ve sapkın fikirlere sahipse, elbette yolculuğa başlayamazdı bile.

"Ya Kitabı Mukaddes'e güvenirsin, ya da İskender'den önce düşünenler gibi düşünen bir pagansın, sırası gelmişken, İskender de bize bir harita bile bırakmayı başaramadı. Kitabı Mukaddes sadece dünyanın değil tüm evrenin tabernaculum biçiminde olduğunu söyler, daha doğrusu Musa'nın yaptırdığı tabernaculum, yeryü-

zünden gök kubbeye kadar, evrenin tıpatıp bir kopyasıdır." "Ama Antikçağ filozofları..."

"Henüz İncil'le aydınlanmamış olan Antikçağ filozofları yeryüzünde, çok uzaklarda başka yerlerin bulunduğunu ileri sürdüler, ama Resullerin İşleri'nde Tanrı'nın insanlığı, dünyanın tüm yüzeyinde oturması için, var olmayan başka bir yerde değil yüzeyinde yaşaması için tek bir insandan yarattığı söylenir. Aziz Luka İncili Tanrı'nın havarilere yılanlar ve akrepler üzerinde yürüme gücü verdiğini söyler, ve yürümek bir şey üzerinde yürümek demektir, bir şey altında değil. Ayrıca dünya yuvarlak ve boşlukta asılı duruyor olsa, ne üstü ne de altı olur, bu yüzden de ne yürüme ne de yürümenin anlamı olur. Göğün küre biçiminde olduğunu kim düşündü? İnşa edebildikleri kadarıyla Babil Kulesi'nin tepesinden bakan günahkâr Kaldeliler, üzerlerindeki gökyüzünün uyandırdığı korkuyla! Peki Pitagoras ya da Aristoteles ölülerin dirildiklerini bilebildi mi? Ve sonra bu cahiller kalkıp dünyanın şeklini anladılar ha? Küre biçimindeki bu dünya güneşin doğuşu ile batışını ya da Paskalya'nın hangi güne rastladığını önceden bildirmeye mi yarayacaktı? Bu arada ne felsefe ne de astronomi okumuş çok mütevazı insanlar, mevsimlere göre güneşin ne zaman battığını ve ne zaman doğduğunu çok iyi biliyor, ve birçok ülkede Paskalya'yı, yanılmadan, hep aynı biçimde hesaplıyorlar. İyi bir marangozun bildiğinden farklı bir geometri ya da bir köylünün ekinini ekmesi ve hasadı için bildiğinden farklı bir astronomi mi bilmek gerekiyor? Hem sonra sen bana hangi Antikçağ filozoflarından söz ediyorsun? Siz Latinler, yeryüzünün sonsuz olduğunu düşünse de, yuvarlak olduğunu kabul etmeyen Kolofonlu Ksenofanes'i bilir misiniz? Cahil biri, evren bir tabernaculum olarak düşünüldüğünde, tutulmalar ya da ekinokslar açıklanamaz, der. Yüzyıllar önce biz Romalıların imparatorluğunda büyük bir bilgin yaşadı, Kosmas İndikopleustes, dünyanın sınırlarına kadar gitti, ve *Hristianiken Topografian* adlı kitabında çürütülemez bir biçimde, dünyanın gerçekten tabernaculum şeklinde olduğunu ve yalnızca bu şekilde en karanlık olayların açıklanabileceğini kanıtladı. Krallarının en Hıristiyanı, Johannes'i kastediyorum, en Hıristiyan topog-

rafyayı, yalnızca Kosmas'ınkini değil Kitabı Mukaddes topografyasını izlemez olur mu hiç?"

"Benim Rahip Johannes, senin Kosmas'ın topografyası hakkında hiçbir şey bilmiyor, söyleyeyim sana."

"Rahip'in Nasturî olduğunu sen söyledin bana. Nasturîler diğer heretiklerle, Monofizitlerle çok tehlikeli bir tartışmaya girdiler. Monofizitler dünyanın bir küre biçiminde, Nasturîler de bir tabernaculum gibi olduğunu düşünüyorlardı. Kosmas'ın da Nasturî olduğu biliniyor, en azından Nestorios'un hocası Mopsuestialı Teodosios'un tilmiziydi ve tüm yaşamı boyunca, Aristoteles gibi pagan filozofların izinden giden İskenderiyeli Filoponos'un monofizit saplantılığına karşı savaştı. Kosmas da Nasturî, Rahip Johannes de, ikisi de kesin olarak dünyanın bir tabernaculum gibi olduğuna inanıyor."

"Bir dakika. Hem senin Kosmas hem de benim Rahip, Nasturî, bunu biliyorum. Ama Nasturîler bildiğim kadarıyla, İsa ve annesi hakkında yanıldıklarına göre, evrenin biçimi konusunda da yanılıyor olabilirler. Değil mi?"

"İşte burada sıra, benim çok hassas kanıtıma geliyor! Eğer Rahip Johannes'i bulmak istiyorsan, ne olursa olsun pagan topografyalarına değil Kosmas'a inanman gerektiğini ispatlamak istiyorum. Bir an için Kosmas'ın yanlış şeyler yazdığını düşünelim. Öyle olsa da, bunlar Kosmas'ın ziyaret ettiği tüm Doğu halkları tarafından düşünülen ve inanılan şeyler, yoksa Kosmas tüm bunları, daha ilerisinde Rahip Johannes'in Krallığı'nın bulunduğu bu topraklarda öğrenemezdi ve elbette bu krallıkta yaşayanlar da evrenin tabernaculum biçiminde olduğunu düşünüyorlar, ve uzaklıkları, sınırları, nehir yataklarını, denizlerin genişliğini, kıyıları ve körfezleri, ayrıca dağları, tabernaculumun mükemmel resmine bakarak ölçüyorlar."

"Bir kez daha, bu güzel bir kanıt gibi gelmiyor bana" dedi Baudolino. "Onların bir tabernaculumda yaşadıklarına inanmaları gerçekten orada yaşadıkları anlamına gelmez."

"Bırak da bitireyim. Bana doğduğum Halkedon'a nasıl gidildiğini sorarsan, ben sana bunu çok iyi anlatabilirim. Belki ben yolcu-

luk günlerini senden daha değişik bir biçimde hesaplıyorumdur ya da senin sol dediğine ben sağ diyorumdur; öte yandan bana Sarazenlerin güneyi yukarıda, kuzeyi aşağıda gösteren haritalar çizdiklerini, dolayısıyla da güneşin tasvir ettikleri toprakların solundan doğduğunu söylediler. Ama sen güneşin izlediği yolu ve dünyanın biçimini benim söylediğim şekliyle kabul edersen, vereceğim bilgileri izleyerek, benim seni yollamak istediğim yere kesinlikle ulaşırsın, ama o bilgileri kendi haritalarına göre düşünürsen içinden çıkamazsın. Bu yüzden" diye sözlerini bitirdi Zosimos zafer naraları atarak, "Rahip Johannes'in ülkesine gitmek istiyorsan, kendininkini değil, Rahip Johannes'in yararlandığı dünya haritasını kullanman gerek; hatta, seninkisi onunkinden daha doğru olsa bile."

Baudolino akıllıca kanıttan etkilendi ve Zosimos'tan Kosmas'ın ve Rahip Johannes'in evreni nasıl gördüğünü anlatmasını istedi. "Olmaz" dedi Zosimos, "ben haritayı nerede bulacağımı iyi biliyorum, ama onu neden sana ve imparatoruna vereyim ki?"

"Peki, iyi silahlanmış bir grup adamla yola çıkabilmen için sana bol altın verirse."

"O zaman başka."

O andan sonra, Zosimos bir daha ağzından Kosmas'ın haritasıyla ilgili tek kelime kaçırmadı, daha doğrusu, arada sırada, sarhoşluğun zirvesine ulaştığında, bir iki şey söylüyordu, ama parmağıyla havaya esrarengiz eğriler çiziyor ve sonra sanki çok şey söylemiş gibi duruyordu. Baudolino ona biraz daha şarap koyuyor ve tuhaf gelebilecek sorular soruyordu. "Peki Hindistan'a yaklaştığımızda ve atlarımız bitkin düştüğünde, file mi binmek zorunda kalacağız?"

"Belki de" diyordu Zosimos, "çünkü Hindistan'da senin mektubunda adı geçen tüm hayvanlar yaşar, atlar dışında başka hayvanlar da vardır. Bununla birlikte atlar da bulunur, çünkü onları Tzinista'dan getirtirler."

"Orası da neresi?"

"Gezginlerin ipekböceği aramaya gittikleri bir ülke."

"İpekböceği mi? Bu da ne demek?"

"Tzinista'da kadınların kucağına yerleştirilen küçük yumurtalar vardır ve bunlar sıcakta canlanır, içlerinden kurtçuklar çıkar. Bu kurtçuklar beslenmeleri için dut yapraklarının üzerine konur. Büyüdüklerinde bedenlerinden ipek denilen bir tür iplik salgılayarak bir mezara girer gibi çevresinde bir koza örer ve kendi içerde kalır. Sonra rengârenk harika kelebeklere dönüşür ve kozayı deler. Uçup gitmeden önce erkekler dişileriyle arkadan birleşir: ve ikisi de bu birleşmenin sıcaklığında, yemeden içmeden ölene kadar yaşar, ve dişi kuluçkaya yatarak ölür."

"İpeğin kurtçuklardan elde edildiğine seni inandırmak isteyen bir adama nasıl güvenirsin!" dedi Baudolino Niketas'a. "Basileusu için casusluk yapıyordu, ama Hindistanların Efendisi'ni aramaya gitmek için Friedrich'in de hizmetine girerdi. Oraya ulaştığında, bir daha yüzünü görmezdik artık. Yine de Kosmas'ın haritası hakkında söylediği şeyler beni heyecanlandırıyordu. O harita bana Beytüllahim yıldızı gibi geliyordu, ama ters yöne çevriliydi. Bana Müneccim Krallar'ın geldikleri yolu tersten nasıl kat edeceğimi söyleyecekti. Böylece, kendimi ondan daha kurnaz sanıp, aşırıya kaçmasını, daha şaşkın ve geveze olmasını sağlamak için elimden geleni yapıyordum."

"Oysa?"

"Oysa o benden daha kurnazdı. Ertesi gün onu bulamadım, ve bazı tarikat kardeşleri onun Konstantinopolis'e döndüğünü söyledi. Bana bir veda notu bırakmıştı. Şöyle diyordu: "Nasıl balıklar sudan çıkınca ölürlerse, keşişler de hücrelerine dönmekte gecikirlerse Tanrı'yla birleşme gücünü kaybederler. Bu son günlerde günah içinde kurudum, bırak kaynağın serinliğini yeniden bulayım."

"Belki de söylediği doğruydu."

"Hiç de değil. Basileusundan altın koparmanın yolunu bulmuştu. Hem de benim zararıma."

17

Baudolino Rahip Johannes'in çok fazla kişiye yazdığını keşfeder

Temmuz ayında Friedrich, dogenin oğlunun refakatinde deniz yoluyla Ravenna'dan Chioggia'ya geçerek Venedik'e ulaştı, sonra Lido'da San Niccolo Kilisesi'ne vardı ve ayın 24'üne rastlayan bir pazar günü, San Marco Meydanı'nda Alexander'ın önünde diz çöktü. Alexander onu ayağa kaldırıp gösterişe kaçan bir şefkatle kucakladı, çevredeki herkes *Te Deum*'u söylüyordu. İkisinden hangisi için olduğu pek anlaşılmasa da, bu gerçekten bir zaferdi. Her şeye rağmen on sekiz yıl süren bir savaş sona eriyordu, ve aynı günlerde İmparator, Lombardia Birliği komünleriyle altı yıllık bir ateşkes imzalıyordu. Friedrich o kadar memnundu ki, bir ay daha Venedik'te kalmaya karar verdi.

Ağustos ayıydı, bir sabah Christian von Buch, Baudolino ve arkadaşlarını çağırıp İmparator'a gitmek üzere kendisini izlemelerini söyledi, ve Friedrich'in huzuruna geldiklerinde, acıklı bir tavırla, üzeri mühür dolu bir parşömen uzattı: "İşte Rahip Johannes'in mektubu" demişti, "bana gizli yollardan Bizans sarayından geliyor."

"Mektup mu?" dedi Friedrich. "Ama daha yollamadık ki onu !"

"Evet, nitekim bizimki değil, başka bir mektup bu. Sana değil, Basileus Manuel'e gönderilmiş. Ama bizimkiyle aynı.

"Demek bu Rahip Johannes önce bana ittifak öneriyor, sonra da Rumlara, öyle mi?" diye öfkelendi Friedrich. Baudolino şaşırıp kalmıştı, çünkü Rahip'in mektubu, çok iyi biliyordu, bir taneydi ve onu da kendisi yazmıştı. Eğer Rahip gerçekten varsa, başka bir mektup yazmış olabilir, ama bunu yazmış olamazdı. Belgeyi incelemek için izin istedi ve hızla bir göz attıktan sonra, şöyle de-

di: "Tamamen aynı değil, bazı küçük değişiklikler var. Babacığım, eğer izin verirsen onu daha iyi incelemek isterim."

Arkadaşlarıyla uzaklaştı, ve birlikte mektubu birçok kez okudular. Her şeyden önce mektup Latince'ydi. Tuhaf, demişti Haham Solomon, çünkü Rahip mektubu Yunan basileusuna gönderiyordu. Nitekim ilk başta şöyle yazıyordu:

> Rahip Johannes, Tanrı'nın ve hüküm sürenlerin hâkimi Yüce İsa Efendimiz'in erdemi ve gücüyle, Rumların hükümdarı yöneticisi Manuel'e, sağlık ve Tanrı'nın kutsal lütfundan ebediyen yararlanmasını diler...

"İkinci tuhaflık" dedi Baudolino, "Manuel'e Rumların hükümdarı diyor, basileus demiyor. O zaman kesin imparatorluk çevresinden bir Yunanlı tarafından yazılmadı. Manuel'in yetkilerini bilmeyen biri tarafından yazıldı."

"O zaman" dedi Şair, "kendini *dominus dominantium* olarak gören gerçek Rahip Johannes tarafından yazılmış."

"Devam edelim" dedi Baudolino, "size bizim mektubumuzda olmayan cümleleri ve sözcükleri göstereyim.

> Majestelerimize üstünlüğümüze çok önem verdiğin ve görkemimizin haberini aldığın bildirildi. Ama gönül yüceliğimizin karşılığı olarak bize hoş ve eğlenceli bir şey yollamak istediğini öğrendik. *Bir insan olarak*, armağanı memnuniyetle kabul ediyorum, ve *apokrisiaroslarımdan* biri aracılığıyla sana bir işaret yolluyorum ve bizimle beraber doğru inancı izleyip izlemediğini ve Yüce İsa Efendimiz'e tümüyle inanıp inanmadığını öğrenmek istiyorum. *Nitekim ben bir insan olduğumu çok iyi bilirken, senin Yunan bozuntuları senin bir tanrı olduğuna inanıyor, ama biz senin ölümlü olduğunu ve insan olarak eninde sonunda bedenen çürümeye mahkûm olduğunu biliyoruz.* Cömertliğimizin bir göstergesi olarak, bizden, seni memnun edecek bir şey isteyecek olursan, bize bildir, hem *apokrisiarosumuzun* bir işareti olarak hem de şefkatinin bir tanıklığı olarak.

"Burada oldukça fazla tuhaflık var" dedi Haham Solomon, "bir yandan basileusa ve Yunanlılarına hakaret sayılabilecek aşağılayıcı ve hor gören sözler sarf ediyor, diğer yandan bana Yunanca gibi gelen *apokrisiaros* gibi sözcükler kullanıyor."

"Tam olarak elçi demek" dedi Baudolino. "Ama dinleyin: bu mektupta, bizim Rahip'in sofrasına Semerkand metropoliti ve Susa başpapazı oturur dediğimiz yerde, *protopapaten Sarmagantinum* ve *archiprotopapaten de Susis* yazıyor. Bir de, krallığın harikaları arasında, kötü ruhları kovan *assidios* denilen bir otun adı geçiyor. Yine üç Yunanca sozcük."

"O zaman" dedi Şair, "mektup bir Yunanlı tarafından yazılmış, ama Yunanlılara karşı çok kötü şeyler hisseden biri. Anlamıyorum."

Bu arada Abdül parşömeni eline almıştı: "Bir şey daha var: bizim karabiberden söz ettiğimiz yere başka ayrıntılar eklenmiş. Burada Johannes'in krallığında at sayısının az olduğu belirtilmiş. Ve yine burada bizim semenderlerden söz ettiğimiz yerde bir tür kurttan söz ediliyor, zar gibi bir şeye kendini saran ve ipek üreten bir çeşit kurttan bahsediliyor ve sonra saray kadınları tarafından yıkanan bu zardan saray giysileri ve kumaşları yapıldığı söyleniyor."

"Nasıl, nasıl?" diye sordu Baudolino dikkat kesilerek.

"Ve son olarak" diye sözlerini sürdürdü Abdül, "krallıkta yaşayan yaratıklar listesinde, boynuzlu insanlar, faunuslar, Satirler, Pigmeler, köpekbaşlılar arasında methagallinarii, cametheterni ve thinsiretaeler de var, bizim söylemediğimiz yaratıklar."

"Meryem Ana adına!" diye bağırdı Baudolino. "Kurt hikâyesini Zosimos anlatıyordu yahu ! Ve Kosmas İndikopleustes'e göre, Hindistan'da at yoktu, bunu Zosimos söylemişti bana ! Methagallinarii ve öbür yaratıklardan da Zosimos söz etmişti ! Orospu çocuğu, bok herif, yalancı, hırsız, sahtekâr, düzenbaz, kalpazan, hain, alçak, namussuz, ödlek, şehvet düşkünü, sinir küpü, heretik, ölçüsüz, katil, soyguncu, küfürbaz, oğlancı, büyücü, fitneci, hilekâr !"

"Ne yaptı ki sana?"

"Hâlâ anlamadınız mı? Ona mektubu gösterdiğim akşam beni

sarhoş edip mektubu kopya etti ! Sonra o boktan basileusuna dönüp, Friedrich'in, Rahip Johannes'in dostu ve mirasçısı olarak ortaya çıkmak üzere olduğunu haber verdi, ve Manuel'e hitaben başka bir mektup yazdılar ve bizimkinden önce ortaya çıkarmayı başardılar ! İşte bu yüzden basileusa karşı öyle kibirli, tepeden bakan bir tarzda yazılmış, onun şansölyeliğinden çıktığı anlaşılmasın diye ! İşte bu yüzden mektupta bir yığın Yunanca sözcük var, bımun Johannes'in Yunanca yazdığı asıl metnin Latince çevirisi olduğunu kanıtlamak için. Ama Latince yazılmış, çünkü Manuel'i değil, Latin kralların şansölyeliklerini ve papayı inandırması gerekiyor !"

"Gözümüzden kaçan bir ayrıntı daha var" dedi Kyot. "Gradal hikâyesini anımsıyor musunuz, hani Rahip'in İmparator'a yollayacağı Gradal'i ? Her şeyi söylemek istememiş, yalnızca bir *veram arcam*'dan söz etmiştik... Sen bundan Zosimos'a bahsetmiş miydin?"

"Hayır" dedi Baudolino, "bahsetmemiştim."

"İşte senin Zosimos *yeracam* yazmış. Rahip basileusa bir *yeracam* yolluyor."

"Nedir o peki?" diye sordu Şair.

"Ne olduğunu Zosimos bile bilmiyor" dedi Baudolino. "Bizim asıl metne bakın: bu noktada Abdül'ün yazısı pek okunaklı değil. Zosimos ne olduğunu anlayamadı, yalnızca bizim bildiğimiz tuhaf ve esrarengiz bir armağan olarak düşündü onu, işte şimdi o sözcüğün neden böyle yazıldığı anlaşılıyor. Ah, alçak ! Her şey benim yüzümden oldu, ona güvendiğim için: nasıl utanıyorum, İmparator'a bunu nasıl anlatacağım?"

Bu, ilk yalan söyleyişleri değildi. Christian ile Friedrich'e, Friedrich'in kendi mektubunu ortaya çıkarmasını engellemek için, mektubun muhtemelen Manuel'in şansölyeliğinden biri tarafından yazılmış olabileceğini açıkladılar, ama büyük bir olasılıkla Kutsal Roma İmparatorluğu şansölyeliğinde, kendi mektuplarının bir kopyasını Konstantinopolis'e ulaştıran bir hainin olduğunu da eklediler. Friedrich o haini yakalarsa bedeninde çıkıntı yapan her şeyi kökünden keseceğine yemin etti.

Sonra Friedrich, Manuel'in herhangi bir girişimde bulunmasından endişelenmemiz gerekmez mi, diye sordu. Ya mektup Hindistan'a bir sefer düzenlemeye bahane olsun diye yazılmışsa? Christian, hemen Friedrich'e, tam iki yıl önce Manuel'in, Frigya'da, Konya Selçuklu sultanına karşı harekete geçtiğini ve Miryokefalon'da ağır bir yenilgi aldığını anımsatmıştı. Bu, onu ömür boyu Hindistan'dan uzak tutmaya yeterdi. Hatta, iyi düşünülecek olursa, bu mektup, kaybettiği saygınlığı biraz olsun yeniden kazanmak için oldukça çocuksu bir davranıştı.

Her şey bir yana, bu noktada Friedrich'e yazılan mektubu ortaya çıkarmanın bir anlamı var mıydı? Manuel'e yollanan mektubun kopya edildiği düşünülmesin diye onu değiştirmek gerekmez miydi?

"Sen bu olayı biliyor muydun, Soylu Niketas? diye sordu Baudolino.

Niketas gülümsedi: "O zamanlar ben daha otuz yaşında bile değildim, ve Paflagonya'da vergi topluyordum. Basileusun danışmanı olsaydım böyle çocukça dalaverelere başvurmamasını söylerdim. Ama Manuel saraylılara fazla kulak veriyordu, oda hizmetçilerine ve haremağalarına, hatta uşaklara ve çoğu kez görülmedik şeyleri gören bazı papazların etkisi altında kalıyordu."

"Ben, o alçağı düşünerek kendi kendimi yiyordum. Ama Papa Alexander'ın da, Zosimos'tan beter, semenderlerden beter bir alçak olduğu, eylül ayında, büyük bir olasılıkla diğer Hıristiyan krallara ve Yunanlı imparatora da iletilen bir belge imparatorluk şansölyeliğine gelince anlaşıldı. III. Alexander'ın Rahip Johannes'e yazdığı bir mektubun kopyasıydı bu !"

Elbette Alexander, Manuel'e gönderilen mektubun bir kopyasını almıştı, belki Gabalalı Hugues'in geçmiş dönemler hakkında anlattıklarından haberi vardı, belki de Friedrich'in, kral ve rahibin mevcudiyet haberinden bir çıkar sağlamasından korkuyordu, bu yüzden herkesten önce davranarak kendisi bir çağrı yapıyor, yazdırdığı mektupta Rahip'le görüşmesi için bir elçisini yolladığını söylüyordu.

Mektup şöyle başlıyordu:

> Tanrı'nın kullarının kulu, Piskopos Alexander, İsa oğlu, Hindistan'ın saygın ve muhteşem hükümdarı çok sevgili Johannes'e sağlık diler ve onu Papalık adına kutsar.

Sonra papa, yalnızca bir papalık merkezi olduğunu (yani Roma), tüm inananların *caput et magistra*'sı olma vekâletini Petrus'tan aldığını hatırlatıyordu. Papanın, Johannes'in inancını ve merhametini özel hekimi Filippo Üstat'tan duyduğunu, ve bu ileriyi gören, dikkatli ve saknımlı adamın da, başka saygıdeğer ve güvenilir insanlardan, Johannes'in en nihayet Katolik olmak ve Roma dinini kabul etmek istediğini duyduğunu söylüyordu. Papa şimdilik yüksek düzeyde görevliler gönderemeyeceğinden yakınıyordu, üstelik *linguas barbaras et ignotas* bilmiyorlardı, ama onu gerçek din konusunda eğitmesi için güvenilir ve ağırbaşlı Filippo'yu yolluyordu. Filippo yanına ulaşır ulaşmaz, Johannes papaya bir niyet mektubu yollamalıydı ve –uyarılıyordu– eğer Kutsal Roma Kilisesi'nin mütevazı bir evladı olarak kabul edilmek istiyorsa, gücü ve zenginlikleri konusunda ne kadar az övünürse onun için o kadar iyi olacağı söyleniyordu.

Baudolino dünyada bu tür sahtekârların olabileceğini düşündükçe deli oluyordu. Friedrich öfkeden kudurmuş halde bağırıyordu: "Şeytanın çocuğu ! Kimse ona asla mektup yazmadı, ama o, sırf nispet olsun diye ilk yanıtı veriyor ! Ve Johannes'ine rahip dememeye özen gösteriyor, din adamlığı kişiliğini yadsımak için..."

"Johannes'in Nasturî olduğunu biliyor da ondan" diye ekliyordu Baudolino, "ve açık bir biçimde mezhep sapkınlığından vazgeçip onun boyundurluğu altına girmesini istiyor..."

"Son derece kibirli bir mektup olduğu kesin" diyordu Şansölye Christian, "ona evladım diyor, sonra da sıradan bir piskopos bile yollamayıp, özel hekimini yolluyor yalnızca. Ona uslu durması gereken bir çocuk gibi davranıyor."

"Bu Filippo'yu durdurmak gerek" dedi Friedrich bunun üzeri-

ne. "Christian, ulakları, katilleri yolla ya da kimi istersen onu yolla, onu bulup boğazlasınlar, dilini koparsınlar, bir akarsuda boğsunlar ! Oraya ulaşmamalı ! Rahip Johannes benim, o bana ait !"

"Sakin ol babacığım" dedi Baudolino, "bence bu Filippo hiçbir zaman yola çıkmadı ve belki böyle biri bile yok. Bir kere, bana göre Alexander, Manuel'e yazılan mektubun sahte olduğunu çok iyi biliyor. İkincisi, Johannes'inin nerede olduğunu kesinlikle bilmiyor. Üçüncüsü, Johannes'in kendisine ait olduğunu senden önce söylemek için bu mektubu yazdı, ve bu arada seni ve Manuel'i kral-rahip hikâyesini unutmaya davet ediyor. Dördüncüsü, Filippo diye biri varsa ve Rahip'e gidiyor olsa bile, oraya gerçekten ulaştığında, düşün bir kere, Rahip Johannes din değiştirmediği için eli boş dönerse neler olur. Alexander, yüzüne tezek atılmış gibi olur. Fazla riske giremez."

Ne olursa olsun, Friedrich'e yazılan mektubu ortaya çıkarmak için artık çok geçti, ve Baudolino her şeyi elinden alınmış biri gibi hissediyordu kendini. Rahip'in krallığını düşlemeye Otto'nun ölümüyle başlamıştı, ve o zamandan bu yana yaklaşık yirmi yıl geçmişti... Boş yere harcanan yirmi yıl...

Sonra rahatlıyordu: hayır, Rahip'in mektubu boşlukta kaybolup gidiyor, daha doğrusu bir mektup kalabalığında yok oluyor, artık isteyen herkes Johannes'le bir aşk mektuplaşması uydurabilir, birinci sınıf yalancılarla dolu bir dünyada yaşıyoruz, ama bu onun krallığını aramaktan vazgeçmek anlamına gelmiyor. Sonuçta Kosmas'ın haritası vardı, Zosimos'u bulup haritayı elinden almak ve sonra bilinmeyene doğru yola çıkmak yeterdi.

Ama bu Zosimos nereye kaybolmuştu? Basileusunun imparatorluk sarayında, yüksek papaz geliri içinde yaşadığını bilse de, onu gidip nasıl Bizans ordusunun ortasında çekip alabilirdi? Baudolino o alçak papazdan haber alabilmek için gezginleri, ulakları, tüccarları sorgulamaya başlamıştı. Ve bu arada Friedrich'e sürekli planı hatırlatıyordu: "Babacığım" diyordu ona, "şimdi eskiye göre daha çok anlamı var, çünkü daha önce o krallığın benim kurduğum bir hayal olduğunu düşünebilirdin, şimdi ona Yunanlıların basileusunun ve Romalıların papasının da inandığını biliyor-

sun, ve Paris'te bana eğer aklımız dünyanın en büyük şeyini algılayabiliyorsa, o şey kesinlikle vardır demişlerdi. Bana izlenecek yolu söyleyebilecek birinin peşindeyim, bana biraz para harcama yetkisi ver." Venedik'ten geçen tüm Yunan bozuntularının baştan çıkarmaya yetecek kadar altın almayı başarmış, Konstantinopolis'te güvenilir insanlarla bağlantı kurmuştu ve haber bekliyordu. Haber gelir gelmez, geriye Friedrich'i bir karar almaya zorlamaktan başka yapacak bir şey kalmıyordu.

"Yine bekleyiş içinde geçen yıllar, Soylu Niketas, ve bu arada sizin Manuel de ölmüştü. Ülkenizi daha ziyaret etmemiş olmama rağmen, basileus ölünce, tüm güvendiği adamlarının ortadan kaldırılacağını tahmin etmek güç değildi. Meryem Ana'ya ve tüm azizlere, Zosimos'un öldürülmemiş olması için dua ediyordum, kör edilmiş olmasına razıydım, o sadece haritayı verecekti bana, sonra ben okuyacaktım. Ve bu arada yıllarımı kan kaybeder gibi yitirdiğimi hissediyordum."

Niketas Baudolino'ya geçmişteki hayal kırıklıkları yüzünden üzülmemesini söyledi. Aşçısı ve hizmetkarından en leziz yemekleri yapmalarını istedi, Konstantinopolis güneşi altında yiyeceği son yemeğin denizinin ve toprağının tüm güzelliklerini hatırlatmasını istiyordu. Ve sofrada ıstakoz ve pavurya, haşlanmış karides, kızarmış yengeç, istiridyeli ve midyeli mercimek, fava garnitürlü deniz hurması, ve tabağın çevresi balık yumurtalarıyla süslenmiş ballı pirinç istedi ve hepsinin Girit şarabıyla sunulmasını buyurdu. Ardından sofraya nefis kokular yayan bir güveç geldi ve çömleğin içinde sert ve kar gibi beyaz dört karnıbahar, bir sazan balığı ve yirmi kadar küçük uskumru, tuzlu balık filetoları, on dört yumurta, keçi sütünden yapılmış valak peyniri vardı, üzerine bir libre zeytinyağı ve karabiber konmuş, ayrıca on iki baş sarmısakla tatlandırılmıştı. Ama bu ikinci yemek için bir Ganos şarabı istedi.

18

Bâudolino ve Colandrina

Cenevizlilerin avlusundan, yüzlerinin kirlenmesini istemeyen Niketas'ın kızlarının yakınmaları duyuluyordu, ne de olsa yüz boyalarının parlak kırmızısına alışkındı onlar. "Rahat durun" diyordu Grillo, "kadını kadın yapan yalnızca güzellik değildir." Ve yüzlerine yaptıkları o azıcık mantar ve çiçek hastalığı izi, cinsel istekle kudurmuş bir Haçh'yı iğrendirmeye yeteceğinden emin olmadığını söylüyordu, bu insanlar buldukları her şeyin üzerine atlıyor, genç yaşlı, sağlıklı sağlıksız, Yunanlı, Sarazen ya da Yahudi dinlemiyorlardı, çünkü bu gibi durumlarda din bir işe yaramıyordu. İğrenç olmak için, diyordu, yüzünüz sivilceden bir rende gibi delik deşik olmalı. Niketas'ın karısı sevgiyle, alınlarına bir yara izi, burunlarına, yenmiş havası vermek için tavuk derisi ekleyerek kızlarının çirkinleştirilmesine yardım ediyordu.

Baudolino o güzel aileye hüzünle bakıyordu, ve aniden, "Böylece, ne yapacağımı bilemeden yaşarken, ben de evlendim" dedi.

Evliliğinin hikâyesini, sanki acıklı bir anıymış gibi, hafifçe hüzünlü bir biçimde anlattı.

"O zamanlar saray ile Alessandria arasında mekik dokuyordum. Friedrich bu kentin varlığını varlığını hâlâ hazmedemiyordu ve ben hemşerilerim ile İmparator arasındaki ilişkileri düzeltmeye çalışıyordum. Durum eskiye oranla daha uygundu. III. Alexander ölmüş ve Alessandria koruyucusunu kaybetmişti. İmparator İtalyan kentleriyle gittikçe daha çok uzlaşmaya çalışıyordu, ve Alessandria artık Birlik'in kalesi olarak ortaya çıkamazdı. Ceneviz çoktan imparatorluk tarafına geçmişti, ve Alessandria'nın, Friedrich'in hiç hoşlanmadığı tek kent olmak yerine, Cenevizlile-

rin yanında yer alması yararınaydı. Herkes için onurlu bir çözüm bulmak gerekiyordu. Ve böylece, bir yandan günlerimi hemşerilerimle konuşarak, sonra da saraya dönüp İmparator'un duygularını sınamakla geçirirken, Colandrina'yı fark ettim. Guasco'nun kızıydı, gözlerimin önünde yavaş yavaş büyümüştü ve ben onun bir kadın olduğunu fark etmemiştim. Çok tatlıydı, ve sevimli bir sakarlığı vardı. Kuşatma olayından sonra, ben ve babam kentin kurtarıcıları olarak görülüyorduk, ve Colandrina bana sanki Aziz Gregorius'muşum gibi bakıyordu. Guasco'yla konuşuyordum, gelip önümde diz çöküp oturuyordu, ışıltılı gözleriyle bakarak sözlerimi dinliyordu. Babası olabilirdim, çünkü o daha on beş yaşında, bense otuz sekiz yaşındaydım. Ona âşık olup olmadığımı bilmiyordum, ama onu çevremde görmek hoşuma gidiyordu, öyle ki başkalarına, sırf o beni dinlesin diye, inanılmaz serüvenler anlatıyordum. Bunu Guasco da fark etmişti, onun bir *miles* olduğu doğruydu, ve benim gibi bir ministerialesten daha önemliydi (üstelik ben köylü çocuğuydum), ama dedim sana, kentin gözdesiydim, belimde kılıcım vardı, sarayda yaşıyordum... Kötü bir evlilik olmayacaktı, ve bana bunu ilk Guasco söyledi: Neden Colandrina'yla evlenmiyorsun, artık iyice sakarlaştı, tabakları düşürüyor ve olmadığın zamanlar, günlerini geliyor musun diye, pencereden bakarak geçiriyor. Toprağı bol olsun, ölen papaya armağan ettiğimiz ve yeni papanın varlığından bile haberi olmadığı San Pietro Kilisesi'nde güzel bir düğün oldu. Tuhaf bir evlilikti bizimkisi, çünkü ilk geceden sonra Friedrich'in yanına dönmek için yola çıkmak zorunda kaldım, ve bu yaklaşık bir yıl sürdü, karımı kırk yılda bir görüyordum ve her dönüşümde sevinci yüreğimi hoplatıyordu."

"Onu seviyor muydun?"

"Sanırım seviyordum, ama ilk kez evleniyordum ve kocaların geceleri yaptıkları şeyler dışında onunla ne yapacağımı iyi bilemiyordum, gündüzleri onu bir çocuk gibi okşamam mı yoksa, sakarlıkları için azarlamam mı gerekiyordu bilmiyordum, ne de olsa hâlâ bir babaya ihtiyacı vardı, yoksa yaptığı her şeyi bağışlamam mı gerekiyordu, ama o zaman da ahlakı bozulabilirdi. Bu

böyle sürüp gitti, birinci yılın sonunda bana bir bebek beklediğini söyledi, bunun üzerine onu sanki Meryem Ana'ymış gibi görmeye başladım, döndüğümde gittiğim için af diliyor, pazar günleri onu, herkes Baudolino'nun sevgili karısının ona bir evlat vermekte olduğunu görsün diye ayine götürüyordum ve birlikte geçirdiğimiz nadir akşamlarda karnındaki o küçük Baudolino Colandrino'yla neler yapacağımızı anlatıyorduk birbirimize, o Friedrich'in bir süre sonra oğlumuza bir düklük vereceğini düşünüyordu, buna ben de inanıyor gibiydim. Ona Rahip Johannes'in Krallığı'nı anlatıyordum, o da bana dünyanın altınını verseler beni oralara yalnız bırakmayacağını söylüyordu, çünkü kim bilir ne kadar çok güzel kadın vardı oralarda, ve Alessandria ve Soleo'dan daha güzel ve daha büyük olması gereken bu yeri görmek istiyordu. Sonra ona Gradal'i anlatıyordum, gözleri fal taşı gibi açılıyordu: Baudolinom düşün bir kere, sen oraya gidiyormuşsun ve İsa'nın içtiği kupayla geri dönüyormuşsun ve Hıristiyan âleminin en ünlü şövalyesi oluyormuşsun, bu Gradal için Montecastello'da bir tapınak yaptırıyormuşsun ve onu görmeye ta Quargnento'dan bile geliyorlarmış... Çocuklar gibi hayal kuruyorduk ve ben, zavallı Abdül, aşkın uzaklardaki bir prenses olduğuna inanıyorsun, oysa benim aşkım bana o kadar yakın ki, kulağının arkasını okşayabiliyorum, o da gülerek bana gıdıklandığını söylüyor, diyordum... Ama bu kısa sürdü."

"Neden?"

"Çünkü tam o gebeyken, Alessandrialılar ile Cenevizliler, Silvano d'Orba'nın adamlarına karşı ittifak yaptılar. Sayıca azdılar, ama bu arada köylüleri soymak için kentin çevresinde dolanıyorlardı. Colandrina o gün, benim geleceğimi öğrendiğinden çiçek toplamak için surlardan dışarı çıkmış. Bir koyun sürüsünün yanında durup, çobanla şakalaşmaya başlamış, çoban babasının adamı, ve bu lanet olası adamlardan bir grup, hayvanları yağma etmek için üzerlerine saldırmış. Belki ona kötülük yapmak istemiyorlardı, ama çekip yere düşürmüşler, hayvanlar da korkudan kaçışırken, üzerinden geçmiş... Çoban tabanları yağlamış, Colandrina'yı ailesi, dönmediğini fark edince, akşam geç vakit ateş-

ler içinde yanarken bulmuş. Guasco beni aratmak için birilerini yollamıştı, aceleyle geri dönmüştüm, ama bu arada iki gün geçmişti. Onu yatakta buldum, ölmek üzereydi, ve beni görür görmez özür dilemeye başladı, çünkü, diyordu, bebek zamanından önce çıktı ve çoktan ölmüştü, o bana bir evlat veremediğine üzülüyordu. Balmumundan küçük bir Meryem Ana heykeline benziyordu, ve ne dediğini anlamak için kulağımı ağzına yaklaştırmam gerekiyordu. Bakma bana Baudolino, diyordu, ağlamaktan yüzüm perişan halde, karşımda kötü bir anne bulmanın ötesinde bir de çirkin bir eş buldun... Benden af dileyerek öldü, ben de ondan af diliyordum, tehlike anında yanında olmadığım için. Sonra ölen bebeği görmek istedim, bana göstermek istemiyorlardı onu. O bir, bir..."

Baudolino susmuştu. Yüzünü, sanki Niketas gözlerini görmesin diye yukarı kaldırmıştı. "Bir gudubetti" dedi bir süre sonra, "Rahip Johannes'in ülkesinde yaşadığını düşündüğümüz canavarlar gibi. Yüzünde yan yana iki deliği andıran küçük gözler, ahtapot dokunacına benzeyen iki küçük kolun olduğu zayıf mı zayıf bir göğüs. Ve karnından aşağısı bir koyun gibi beyaz tüylerle kaplıydı. Çok az bakabildim ona, sonra gömülmesini buyurdum, ama bir rahip çağırılıp çağırılamayacağını bile bilmiyordum. Kentten çıktım ve bütün gece Frascheta'da amaçsızca dolaştım, o güne kadar hayatımı başka dünyaların yaratıklarını hayal ederek geçirdiğimi, ve bunların hayalimde birer mucize gibi göründüğünü, farklılıklarının Tanrı'nın sonsuz gücünün kanıtı olduğunu, ama sonra, Tanrı benden tüm diğer insanların yaptığı şeyi yapmamı istediğinde, bir mucize değil, korkunç bir şey yarattığımı düşünüyordum. Oğlum doğanın bir aldatmacasıydı, Otto haklıydı, düşündüğünden daha yalancıydım ve yalancı olarak yaşamıştım, öyle ki tohumum bir yalan üretmişti. Ölü bir yalan. Ve bunun üzerine anladım ki..."

"Ve" diye duraksadı Niketas, "hayatını değiştirmeye karar verdin..."

"Hayır, Soylu Niketas. Bunun benim kaderim olduğuna karar verdim, başkaları gibi olmaya çalışmam yararsızdı. Artık yalanla kutsanmıştım. Kafamdan ne geçtiğini anlatmak güç. Uydurdu-

ğunda, doğru şeyler uydurmuyordun, ama hepsi gerçek oluyordu, diyordum kendi kendime. Aziz Baudolino'yu çıkardın ortaya, Saint-Victor'da bir kütüphane yarattın, Müneccim Krallar'a dünyayı dolaştırdın, cılız bir ineği şişmanlatarak bir kenti kurtardın, eğer Bologna'da bilginler varsa bu biraz da senin sayende, Roma'da Romalıların hayal bile edemeyecekleri harikalar çıkardın ortaya, şu Gabalalı Hugues'in bir hilesinden hareket edip, eşsiz güzellikte bir krallık yarattın, sonra bir hayaleti sevdin, ve ona sana asla yazmadığı mektuplar yazdırttın, onları okuyanlar kendinden geçiyordu, onları yazmamış olan kişi bile, üstelik bu kişi imparatoriçeydi. Oysa ilk kez, eşsiz içtenliğe sahip bir kadınla gerçek bir şey yapmak istediğinde, beceremedin: kimsenin inanamayacağı ve asla istemeyeceği bir şey ürettin. Onun için mucizelerinin dünyasına çekilmen en iyisi, hiç olmazsa o dünyada mucizelerin ne kadar mucizevî olacaklarına sen karar verirsin."

19

Baudolino kentinin adını değiştirir

"Vah zavallı Baudolino diyordu" Niketas yolculuk hazırlıkları sürerken, "en güzel çağında karından ve çocuğundan yoksun kalmışsın. Ya ben ne yapayım, yarın benim ve sevgili karımın canını bu barbarlardan biri alabilir. Ey Konstantinopolis, kentlerin kraliçesi, yüce Tanrı'nın tabernaculumu, bakanlarının övüncü ve onuru, yabancıların büyük zevki, imparatorluk kentlerinin imparatoriçesi, ilahîlerin ilahîsi, harikaların harikası, en olağandışı şeylerin olağandışı gösterisi, seni analarımızın karnından çıktığımız gibi çıplak terk etmek üzere olan bizlere ne olacak? Seni bir daha, şimdi olduğun gibi, orduların ezip geçtiği bir acılar vadisi olarak değil de başka türlü ne zaman göreceğiz?"

"Sus, Soylu Niketas" diyordu ona Baudolino, "ve unutma ki, belki de Apicius'un ağzına layık bu harika yemekleri son kez tadıyorsundur. Sizin baharat çarşısının güzel kokularının duyulduğu bu küçük et topları da ne?"

"*Keftedes*, güzel kokusu taşçın ve biraz da naneden dolayı" diye yanıt veriyordu Niketas, yeniden kendine gelmişti bile. "Ve son gün için anasonlu içki bulmayı başardım, bir bulut gibi suda çözülürken içmelisin onu."

"Çok güzel, sersemletmiyor, sadece hayal görür gibi hissediyorsun kendini" diyordu Baudolino. "Onu Colandrina'nın ölümünden sonra içebilseydim, sen nasıl kentinin uğradığı felaketi unuttuysan ve yarın başına gelecekler konusunda korkularını yitirdiysen belki ben de onu unutabilirdim. Oysa ben bizim oraların şarabıyla ağırlaşıyordum, insanın bedenini uyuşturuyordu, ama uyandığında eskisinden daha beter oluyordun."

Baudolino'nun kapıldığı hüzünlü çılgınlıktan kurtulması için bir yıl gerekti, o bir yılla ilgili, ormanlarda ve ovalarda yaptığı uzun at gezilerinin, sonra bir yerlerde konaklayıp uzun ve huzursuz uykulara dalana kadar içtiği içkilerin dışında hiçbir şey hatırlamıyordu. Rüyalarında nihayet Zosimos'u bulduğunu, ve tüm yeni doğmuş çocukların thinsiretae ve methagallinarii gibi olduğu bir krallığa ulaşmak için haritayı (sakalıyla birlikte) elinden koparıp aldığını görüyordu. Babası, annesi ya da Guasco ve ailesi ona Colandrina'dan ve asla doğmayan oğlundan söz eder korkusuyla bir daha Alessandria'ya dönmemişti. Sık sık imparatorluk için yapabileceği güzel ve iyi işlerden söz ederek kafasını dağıtmaya çalışan, baba olarak dikkatli ve anlayışlı Friedrich'in yanına sığınıyordu. Sonunda bir gün Alessandria için artık bir çözüm bulmasının zamanı geldiğini, sabrının taşmak üzere olduğunu ve sırf Baudolino memnun olsun diye bu yaranın, kenti yıkmak zorunda kalmadan bir an önce iyileştirilmesinden yana olduğunu söyledi.

Bu görev Baudolino'ya yeniden hayat vermişti. Artık Friedrich Lombardia komünleriyle kesin bir barış anlaşması imzalamaya hazırlanıyordu, ve Baudolino tüm bunların sonuçta sadece bir onur sorunu olduğunu düşünmüştü Friedrich kendi izni olmadan kurulan bir kent düşüncesine tahammül edemiyordu ve üstelik düşmanının adını taşıyordu. Evet, eğer Friedrich bu kenti, aynı yerde ama başka bir adla, Lodi'yi başka bir yerde ama aynı adla kurduğu gibi yeniden kurabilseydi, işte o zaman işin içinden çıkabilirdi! Alessandrialılara gelince, ne istiyorlardı? Bir kente sahip olmak ve ticaret yapmak. Tamamen rastlantı sonucu ona III. Alexander'ın adını vermişlerdi, ama o ölmüştü, onun için de adını değiştirirlerse darılamazdı artık. Aklına bir fikir gelmişti. Günlerden bir gün Friedrich, şövalyeleriyle birlikte kentin surlarının önüne gidecek, tüm kent sakinleri dışarı çıkacak, kente bir piskoposlar topluluğu girecek, kentin kutsanmışlığını –her şeye rağmen kentin kutsanmış olduğu söylenebilirdi– ya da daha doğrusu vaftiz adını geri alacaktı sonra Cesarea adıyla –Sezar'ın kenti– yeniden vaftiz edeceklerdi, ve Alessandrialılar saygılarını suna-

rak İmparator'un önünden geçecekler, sanki İmparator'un kurduğu bir başka kentmiş gibi, bu yeni kenti ellerine geçirerek, içeri girecekler ve memnun mesut orada yaşayacaklardı.

Görüldüğü gibi, Baudolino'nun büyük acısı yaratıcı hayal gücünün sayesinde geçmeye başlamıştı.

Fikir Friedrich'in hoşuna gitmişti, ama o dönemde İtalya'ya dönme konusunda bazı güçlükleri vardı, çünkü Alman derebeyleriyle halledilmesi gereken önemli işleri vardı. Baudolino görüşmeleri üstlenmişti. Kente girmekte tereddüt ediyordu, ama kentin kapısında annesi ve babasıyla karşılaştı, üçü birden kendilerini tutamayıp gözyaşlarına boğuldu. Eski arkadaşları sanki Baudolino hiç evlenmemiş gibi davranıp, hangi görevle geldiğini anlatmasına bile izin vermeden onu eskiden gittikleri meyhaneye sürüklemiş, güzelce sarhoş etmişlerdi, hem de ekşimsi tattaki beyaz Gavi şarabıyla, ama uyuması için değil, dehasını uyarmak için. Bunun üzerine Baudolino kent hakkında düşündüğü şeyi anlatmıştı.

İlk tepki gösteren Gagliaudo olmuştu: "Onun yanında dura dura onun gibi budala oldun başına. Bu oyuna ne gerek var, önce çıkıp, sonra girecekmişiz, çık çık, gir gir, gir çık, sen çık da ben gireyim, yok rica ederim sen geç, birileri de müzet çalsın bari, biz de Aziz Baudolino bayramı için *trescone*[1] oynayalım..."

"Yoo, bir buluş olarak, hiç de fena değil" demişti Boidi, "ama sonra Alessandrialılar değil, Cesarealılar olarak adlandırılacağız, ben şahsen utanırım, gidip o Astililere bunu anlatamam."

"Saçmalamayı bırakalım, saçmalamak âdetimizdir zaten bizim" demişti Oberto del Foro, "bence kenti yeniden vaftiz edebilir, ama önünden geçip saygılarımı sunamam doğrusu: sonuçta biz onu küçük düşürdük, o bizi değil, onun için fazla zorbalık etmesin."

Cuttica di Quargnento, ikinci kez vaftiz etmek için geçsin, kentin adı Cesaretta ya da Cesarona olsa kime ne, hatta Cesira, Olivia, Sofronia ya da Eutropia olsa da benim için fark etmez demişti, ama acaba Friedrich bize podestasını mı yollayacaktı, yoksa

1. Kavalyelerin sürekli eş değiştirdikleri bir tür dans. (ç.n.)

onların seçeceği konsüllere yasal unvanlarını vermekle mi yetinecekti, sorun buydu.

"Git ne yapmak istediğini sor ona" demişti Guasco, Baudolino'ya. Baudolino da, "Ya, siz anlaşana kadar ben Pirene Alpleri'nde bir aşağı bir yukarı gidip geleyim öyle mi? Yok efendim, içinizden iki kişiye tam yetki verin, benimle birlikte İmparator'a gelsinler ve herkesin işine gelen bir çözüm bulalım. Friedrich, karşısında yine iki Alessandrialı görürse fena olur ve onlardan bir an önce kurtulmak için göreceksiniz anlaşmayı kabul edecektir."

Böylece Baudolino'yla birlikte kentin seçtiği iki elçi, Anselmo Conzani ve Guasco'lardan Teobaldo yola çıkmıştı. İmparator'la Nürnberg'de görüşmüş ve bir anlaşmaya varmışlardı. Konsüller meselesi de hemen çözümlenmişti, sadece görünümü kurtarmak gerekiyordu, onları Alessandrialılar seçebilirdi, ama sonra onları İmparator atamalıydı. Saygı sunma işine gelince, Baudolino İmparator'u bir kenara çekmiş ve şöyle demişti: "Babacığım, sen gelemezsin, bir elçini yollamak zorundasın. Ve beni yollayacaksın. Sonuçta ben bir ministerialesim ve ministeriales olduğum için o sonsuz iyiliğinle bana şövalye unvanı verdin, ben burada dendiği gibi bir *Ritter*'im."

"Evet, ama hizmet soyluları sınıfına aitsin, fieflerin olabilir, ama fief veremezsin, ve vasalların olamaz, ve..."

"Bundan hemşerilerime ne? Birinin at üzerinde olması ve söz sahibi olması yeter onlara. Senin bir temsilcine saygılarını sunacaklar, yani sana, ama senin temsilcin benim ve onlardan biriyim, onun için de sana saygılarını sunuyorlarmış gibi gelmeyecek onlara. Sonra, istersen, benim yanımda duracak imparatorluk *cameriere*'lerinden[2] birinin karşısında ant içerler, onlar hangimizin daha önemli olduğunu fark etmezler bile. İnsanları anlaman gerek. Bu meseleyi böyle çözersek, herkes için daha iyi olmaz mı?"

Ve tören 1183 yılının mart ayı ortasında gerçekleştirilmişti. Baudolino şatafatlı giysiler içinde, Monferrato markisinden daha önemli biri gibi görünüyordu, annesi ile babası ona yiyecekmiş gibi bakıyordu, bir eli kılıcının kabzasındaydı ve yerinde duramayan

2. Papaya bağlı bazı yüksek ruhanî ya da laik görevlilere verilen unvan. (ç.n.)

beyaz bir atın üzerindeydi. "Bir senyör köpeği gibi süslenmiş" diyordu annesi, gözleri kamaşmıştı. O sırada yanında imparatorluk bayraklarını taşıyan iki bayraktar, İmparatorluk Camerieresi Rodolfo, ve başka birçok imparatorluk soylusu, sayılmayacak kadar çok piskoposun olması kimseyi ilgilendirmiyordu. Ama diğer Lombardia kentlerinden temsilciler de vardı, Como'dan Lanfranco, Pavia'dan Siro Salimbene, Casale'den Filippo, Novara'dan Gerardo, Ossona'dan Pattinerio ve Brescia'dan Malavisca.

Baudolino kent kapısının tam karşısında durmuştu, tüm Alessandrialılar, kucaklarında çocukları, kollarında yaşlılarıyla sıra sıra dışarı çıkıyordu, hastalar bir arabaya bindirilmişti, aptallar ve topallar da vardı, bir bacağını, bir kolunu yitirmiş, hatta tekerlekli küçük bir tahtanın üzerine çıplak kıçlarıyla oturmuş, elleriyle kendilerini iten kuşatma kahramanları bile vardı. Dışarıda ne kadar zaman kalacaklarını bilmediklerinden, birçoğu yiyecek içecek bir şeyler getirmişti, kimisi ekmek salam, kimisi kızarmış tavuk, kimisi meyve sepeti, sonuçta her şey güzel bir kır yemeğine benziyordu.

Aslında, hava hâlâ çok soğuktu, ve kır kırağı kaplıydı, bu yüzden yere oturmak bir işkenceydi. Daha yeni kentleri elinden alınmış olan Alessandrialılar dimdik ayakta durmuş, ayaklarını yere vuruyor, ellerine hohluyor ve içlerinden bazıları şöyle diyordu: "Şu panayırı biraz çabuk bitirelim olmaz mı? Yemeği ocakta bıraktık da."

İmparator'un adamları kente girmişti ve hiç kimse orada ne yaptıklarını görmemişti, dışarıda onların dönüşünü bekleyen Baudolino bile. Bir süre sonra bir piskopos dışarı çıkmış ve kentin adının Kutsal Roma imparatorunun lütfuyla Ceserea olduğunu duyurmuştu. Baudolino'nun arkasında duran imparatorluk görevlileri, büyük Friedrich'e övgüler yağdırarak silahlarını ve bayraklarını havaya kaldırmışlardı. Baudolino atını tıns sürüp, dışarıdaki Alessandrialılara yaklaşmış ve imparatorluk elçisi olarak, Friedrich'in Gamondio, Marengo, Bergoglio, Roboreto, Solero, Foro ve Oviglio adlarındaki yedi yerleşimi de içine alan bu soylu kenti kurduğunu ve ona Cesarea adını verdiğini ve kenti, orada

toplanmış, adı geçen kasabaların sakinlerine bıraktığını açıklamış ve onları kulelerle çevrili bu armağanı almaya davet etmişti.

İmparatorluk camerieresi anlaşmanın bazı maddelerini sırayla söylemişti, ama herkes üşüyordu: armağanın ayrıntılarını, ayakbastı paralarını ve bir anlaşmayı geçerli kılan diğer tüm şeylerin çarçabuk geçmesine aldırmadılar. "Gidelim Rodolfo" demişti Baudolino imparatorluk camerieresine, "nasıl olsa her şey bir komedi ve ne kadar çabuk bitirirsek o kadar iyi."

Biraz önce yurtlarını terk etmiş olanlar kentlerine doğru yola koyulmuştu ve saygı sunma utancına dayanamayan Oberto del Foro dışında herkes oradaydı, o, Friedrich'i yenen kişiydi, ve yerine *nuncii civitatis*[3] olarak Anselmo Conzani ve Teobaldo Guasco'yu vekil tayin etmişti. Baudolino'nun önünden geçerken yeni Cesarea'nın *nuncii* usul yerini bulsun diye yemin etmişti, öyle korkunç bir Latince konuşuyorlardı ki, sonradan ettikleri yeminin tersini söyleseler onları yalanlamak mümkün olamazdı. Diğerlerine gelince, tembel tembel selam veriyordu, kimisi: "Selam Baudolino, nasılsın Baudolino, hey Baudolino, sadece dağ dağa kavuşmaz, biz buradayız işte, ya!" diyerek ilerliyorlardı. Gagliaudo geçerken bu yapılanların ciddi bir şey olmadığını homurdandı, ama şapkasını çıkarma inceliğini gösterdi, ve ciğeri beş para etmez oğlunun karşısında şapka çıkardığı için, bu bir saygı göstergesi olarak Friedrich'in ayaklarını yalamaktan daha fazla değere sahipti.

Tören bitince hem Lombardialılar hem de Kuzey Avrupalılar, sanki bir şeyden utanıyormuş gibi hemen uzaklaştılar. Baudolino ise hemşerileriyle birlikte surlardan içeri girmişti, bazılarının kendi aralarında konuştuklarını duydu:

"Aman şuna bak, ne güzel bir kent!"

"Biliyor musun diğerine ne kadar benziyor, neydi adı, hani o öncekinin?"

"Bak sen şu Alamanların tekniğine, göz açıp kapayıncaya kadar harika bir kent kurdular!"

3. Kent temsilcisi. (ç.n.)

"Şu ilerideki eve bak, tıpatıp benim evime benziyor, aynısını yapmışlar valla!"

"Çocuklar" diye bağırıyordu Baudolino, "işi aptallığa vurarak vergi ödemekten kurtulduğunuza şükredin!"

"Hey sen, çok kızmana gerek yok, sonunda buna sen de inanacaksın."

Güzel bir gün olmuştu. Baudolino gücünün ve yetkisinin göstergesi olan tüm nişanları ve işaretleri çıkarıp, eğlenmeye gitmişti. Katedral meydanında genç kızlar çember oluşturmuş, dans ediyordu, Boidi Baudolino'yu meyhaneye götürmüştü, ve meyhanenin sarmısak kokulu girişinde duran fıçılardan herkes gidip şarabını kendisi alıyordu, çünkü o gün ne patron ne de hizmet eden olmalıydı, meyhanenin kadın garsonlarını birileri çoktan üst kata götürmüştü bile, ne de olsa.

"İsa'nın kanı" diyordu Gagliaudo, giysisinin koluna biraz şarap dökerek, kumaşın şarabı emmediğini ve parlak kırmızı yansımalara sahip bir damla olarak kaldığını göstermek istiyordu, bu en iyi kalite şarap olduğunun bir işaretiydi.

"Şimdi birkaç yıl Cesarea diyelim, en azından mühürlü parşömenlerde" diye fısıldamıştı Boidi, Baudolino'ya, "ama sonra eski adını kullanalım, kimin umurunda olacak görmek isterim."

"Evet" demişti Baudolino, "sonra eski adını kullanırsınız, çünkü bu kenti biricik meleğim Colandrina da bu adla tanıyordu ve şimdi Cennet'te olduğuna göre bize hayır dualarını gönderirken şaşırabilir."

"Soylu Niketas, başıma gelen felaketlerle artık uzlaşmış gibi hissediyordum kendimi, çünkü asla sahip olmadığım oğluma ve çok az sahip olduğum karıma, hiç olmazsa bir daha kimsenin yıkmayacağı bir kent vermiştim. Belki" diye ekledi Baudolino, anasonlu içkiden etkilenmiş gibiydi, "bir gün Alessandria kuleleri ve kiliseleriyle, yeni Konstantinopolis, üçüncü Roma, evrenin harikası olur."

"İnşallah" dedi Niketas, kupasını yukarı kaldırarak.

20

Baudolino Zosimos'u bulur

Nisan ayında, İmparator ile Lombardia Komünleri Birliği, Konstanz'da nihaî anlaşmayı imzalıyorlardı. Haziran ayında Bizans'tan bulanık haberler gelmişti.

Manuel öleli üç yıl olmuş ve yerine neredeyse çocuk yaştaki oğlu Aleksios geçmişti. Kötü eğitilmiş bir çocuktu Aleksios, diye açıklıyordu Niketas, günlerini boş işlerin peşinde, sevinç ve acı nedir hiç bilmeden, ava çıkarak ve atla gezinti yaparak geçiriyordu, bu arada sarayda kimileri, aptallar gibi güzel kokular sürerek ve kadınlar gibi kolyeler takarak, anne kraliçenin gönlünü fethedeceğini düşünüyor, kimileri de devletin parasını çarçur ediyordu, herkes kendi çıkarını düşünüyor, birbirini yiyordu; sanki dik tutan bir destek direği sökülmüş ve her şey ters yöne yatmış gibiydi.

"Manuel öldüğünde ortaya çıkan olağanüstü bir yaratık da olaylara tuz biber ekti" dedi Niketas. "Bir kadın kol ve bacakları kısa ve kötü eklemlenmiş, çok büyük kafalı bir erkek çocuk dünyaya getirmişti, ve bu da anarşinin anası çokbaşlılığın habercisiydi."

"Casuslarımızdan öğrendiğim kadarıyla bir kuzeni, Andronikos gizli bir hazırlık içindeydi" dedi Baudolino.

"Manuel'in babasının erkek kardeşlerinden birinin oğluydu, bu nedenle küçük Aleksios'un amcası sayılırdı. O güne kadar sürgünde yaşamıştı, çünkü Manuel onun güvenilmez bir hain olduğunu düşünüyordu. Oysa o, kötü niyetini gizleyerek, yaptığı hatalardan pişmalık duyuyormuş ve onu korumak istermiş gibi, genç Aleksios'a yanaşmış ve gitgide daha fazla güç elde etmişti. Düzenlediği komplolar ve zehirlediği insanlar sayesinde, çıkışını im-

paratorluk tahtına kadar sürdürmüş ve sonunda artık yaşlanmış ve kinle dolmuş bir haldeyken, Konstantinopolis halkını ayaklanmaya zorlamış ve kendini basileus ilan ettirmişti. Kutsanmış hostiayı alırken, iktidarı henüz genç olan yeğenini korumak için üstlendiğine yemin etmişti; ama hemen sonra iblis ruhlu adamı, Stefanos Agiokristoforites, bir yay ipiyle genç Aleksios'u boğmuştu. Zavallının cesedi ona götürüldüğünde, Andronikos, başının kesilip Katabates denilen bir yere saklanmasını, cesedinse denizin dibine atılmasını buyurmuştu. Neden böyle istediğini anlamadım, çünkü burası uzun zamandır harabe halinde olan, Constantinus Surları'nın dışındaki eski bir manastırdı."

"Nedenini ben biliyorum. Casuslarım bana Agiokristoforites'in yanında, üst düzey bir papaz bulunduğunu ve Manuel'in ölümünden sonra ruh çağırma uzmanı olarak Andronikos'un onu yanına aldığını söyledi. Rastlantıya bak ki, bu papazın adı Zosimos'tu ve o manastırın yıkıntıları arasında ruh çağırmakla ünlüydü, orada kendine bir yer altı sarayı yapınıştı... Dolayısıyla ben Zosimos'u bulmuştum ya da en azından onu nerede bulacağımı biliyordum. 1184'ün kasımında, Bourgogne'lu Beatrix ansızın öldüğü sırada oldu."

Yeniden sessizlik. Baudolino epey içmişti.

"O ölümü bir ceza olarak gördüm. Hayatımın ikinci kadınından sonra, ilk kadınının da ölmesi adil bir şeydi. Terdona'da, içinde vaftiz edilenin kırk yaşına kadar yaşadığı bir kilise bulunduğunu ya da bir zamanlar olduğunu duymuştum. Mucize kabilinden hayatta kalanlara tanınan sınırı aşmıştım. Gönül rahatlığıyla ölebilirdim. Friedrich'i görmeye dayanamıyordum: Beatrix'in ölümü onu yıkmıştı, artık yirmi yaşında, ama hâlâ dayanıksız olan ilk çocuğuyla ilgilenmek istiyordu, ve yerini yavaş yavaş ikinci oğlu Heinrich'e, onu İtalya kralı ilan ederek, bırakmaya hazırlanıyordu. Yaşlanıyordu, benim zavallı babacığım, artık Aksakal'dı... Birkaç kere Alessandria'ya gitmiş ve öz anne ve babamın daha da yaşlandıklarını görmüştüm. İlkbaharda kırlarda yuvarlanırken gördüğün şu ak toplar gibi beyaz, diken diken ve kırılgan, rüzgârlı bir günde eğilen çalılar gibi büküktüler, günlerini ateşin çevre-

sinde, yanlış yere konmuş bir tas ya da ikisinden birinin düşürdüğü yumurta yüzünden kavga ederek geçiriyorlardı. Ve ne zaman onları ziyarete gitsem, neden hiç gelmediğimi sorup sitem ediyorlardı. O günlerin birinde hayatımı ucuza satıp, geriye kalan yıllarımı bir zindanda kör edilmiş halde geçirmeyi göze alarak, Bizans'a, Zosimos'u bulmaya gitmeye karar verdim."

Konstantinopolis'e gitmek tehlikeli olabilirdi, çünkü birkaç yıl önce, henüz tahta çıkmayan Andronikos tarafından kışkırtılan Konstantinopolis halkı orada yaşayan Latinlere karşı ayaklanmış ve birçoğunu öldürüp, evlerini yağmalamış ve çoğunu Prens Adaları'na kaçmaya zorlamıştı. Ama artık Venediklilerin, Cenevizlilerin ya da Pisalıların kentte dolaşabildikleri söyleniyordu, çünkü o insanlar imparatorluğun refahı için vazgeçilmez birer unsurdu, ama Sicilya Kralı II. Guglielmo Bizans'a karşı harekete geçmek üzereydi, ve bu Yunan bozuntuları için bir Provance'lı, bir Alman, bir Sicilyalı ya da bir Romalı, Latin demekti, fark etmiyordu. Onun için Venedik'ten yola çıkıp, deniz yoluyla Taprobane'den[1] gelen bir tüccar kafilesi gibi (Abdül'ün fikriydi bu) Konstantinopolis'e ulaşmaya karar verdiler. Taprobane'nin nerede olduğunu çok az kişi biliyordu, belki de hiç kimse, Bizans'ta da orada hangi dil konuşulduğu bilinemezdi.

Böylece Baudolino nüfuz sahibi bir İranlı gibi giyinmişti, Haham Solomon Kudüs'te bile Yahudi olduğu anlaşılacak şekilde üzeri burç işaretleriyle süslü güzel, koyu renkte bir cüppe giymiş ve kafilenin doktoru olmuştu, Şair mavi kaftanıyla bir Türk tüccara benziyordu, Kyot kötü giyinen, ama cebinde bol altın olan şu Lübnanlılardan biri olabilirdi, kırmızı saçları görünmesin diye kafasını kazıtan Abdül yüksek mevkili bir haremağasına benzemişti sonunda, Boron da onun uşağı olmuştu.

Dile gelince, Paris'te öğrendikleri ve hepsinin kusursuz bir şekilde konuştuğu hırsız argosunu kullanmaya karar vermişlerdi; bu da bize o güzel günlerde ders çalışmak için gösterdikleri gayret konusunda çok şey söylüyor. Parisliler bile bu dilden hiçbir

1. Yunanlıların Sri Lanka'ya verdikleri ad. (ç.n.)

şey anlamıyordu, Bizanslılar için rahatlıkla Taprobane dili olabilirdi.

Yaz başında Venedik'ten yola çıktıktan sonra, ağustos ayında uğradıkları bir limanda Sicilyalıların Tessaloniki'yi ele geçirdiklerini, ve büyük bir ihtimalle de Propontis'in kuzey kıyısı boyunca çoktan ilerlemeye başladıklarını öğrendiler; bu nedenle Propontis'e ulaşıp, geceyarısı o deniz girintisine girdikten sonra, kaptan karşı kıyıya doğru uzun bir gezinti yapıp, sanki Halkedon'dan geliyormuş gibi Konstantinopolis'e yönelmeyi yeğlemişti. Bu yön değiştirmenin yarattığı sıkıntıyı gidermek için basileuslara layık bir yanaşma sözü vermişti, çünkü –diyordu– Konstantinopolis böyle görülmeli, güneşin ilk ışıkları tam karşıdan vurduğunda.

Baudolino ve arkadaşları gün ağarmasına yakın güverteye çıktıklarında, hayal kırıklığına uğradılar, çünkü kıyı yoğun bir sisle kaplıydı, ama kaptan kaygıları gidermiş, onları rahatlatmıştı: kente böyle, ağır ağır yaklaşmak gerekiyordu, zaten ağarmakta olan günün ışıklarıyla bu pus yavaş yavaş yok olacaktı.

Bir saat daha yol aldıktan sonra, kaptan beyaz bir noktayı göstermişti, sisi delip geçen bir kubbenin tepesiydi bu... Kısacası o beyazlığın ortasında kıyı boyunca bazı sarayların sütunları, ardından bazı evlerin hatları ve rengârenk badanaları, gül rengini almış çan kuleleri, sonra da kuleleriyle surlar beliriyordu. Ansızın, hâlâ sisle kaplı bir tepenin üstünde büyük bir karaltı belirdi ve güneşin ilk ışıklarıyla Ayasofya'nın çok güzel ve ışıl ışıl kubbesi, sanki mucize eseri bir hiçten doğmuş gibi bütün görkemiyle ortaya çıktı.

O andan sonra beklenmedik görüntüler birbirini izledi, başka kuleler ve başka kubbeler yavaş yavaş açılan gökyüzünde sivriliyordu, yeşillikler, yaldızlı sütunlar, beyaz peristilonlar, pembemsi mermerler ve asma bahçelerinin rengârenk labirentindeki servi ağaçlarıyla Bukoleon Sarayı ortaya çıktı.

Baudolino duygulanmış anlatıyor, Niketas da hüzünle Konstantinopolis'in bir zamanlar ne kadar güzel olduğunu yineliyordu.

"Ah, heyecan dolu bir kentti" dedi Baudolino. "Gelir gelmez,

burada neler olduğunu hemen anladık. Basileusun bir düşmanına verilen ölüm cezasının hazırlıkları yapılırken Hippodrom'da bulduk kendimizi..."

"Andronikos delirmiş gibiydi. Sizin Sicilyalı Latinler Tessaloniki'yi yakıp yıkmıştı, Andronikos suların bazı yerlerini sağlamlaştırmış, sonra tehlikeye aldırmaz gibi görünmeye başlamıştı. Kendini zevk ve eğlenceye vermişti, düşmandan korkacak bir şey olmadığını söyleyip, düşmana yardım edebilecek kişileri ölüm cezasına çarptırıyordu, fahişeler ve gözdeleriyle birlikte kentten uzaklaşıyor, hayvanlar gibi dar ve derin vadilere ve ormanlara saklanıyordu, peşinden de, horozlarını izleyen tavuklar gibi âşıkları gidiyordu, bakhalarıyla dolaşan Dionisos gibi, üzerinde yalnızca ceylan derisinden safran rengi bir giysi eksikti. Yalnızca flütçüler ve hetairalarla görüşüyordu, Sardanapalos gibi çılgındı, ahtapot gibi şehvet düşkünüydü, içinde yaşadığı sefahatin yükünü kaldıramıyor cinsel doyuma ulaşmasını kolaylaştıran timsaha benzer iğrenç bir Nil hayvanını yiyordu... Yine de onun kötü bir senyör olduğunu düşünmeni istemem. Çok iyi şeyler de yaptı, vergileri sınırladı, limanlarda zor durumda kalmış gemilerin, yağmalanma amacıyla hızla batırılmamaları için ferman çıkardı, eski yer altı suyolunu yeniletti, Kırk Şehitler Kilisesi'ni onarttı..."

"Yani iyi bir insandı..."

"Söylemediğim şeyi bana söyletme. Bir basileus gücünü iyi şeyler yapmak için kullanır, ama iktidarı elinde tutmak için kötülük de yapmalıdır. Sen de güç sahibi bir adamın yanında yaşadın, sen de onun soylu ve öfkeli, acımasız ve halkın iyiliğini isteyen biri olabileceğini kabul ettin. Günah işlememek için tek çare, bir zamanlar papaların yaptığı gibi bir sütunun tepesine çekilmek, ama artık bu sütunlar da yıkıldı."

"Bu imparatorluğun nasıl yönetilmesi gerektiği konusunu tartışmak istemiyorum seninle. O sizin imparatorluğunuz, en azından sizindi. Öyküme devam edeyim. Buraya, bu Cenevizlilerin yanına gelmiştik yaşamaya, çünkü tahmin etmiş olacağın gibi çok güvendiğim casuslarım onlardı. Ve Boiamondo bir gün basileusun, o günün akşamı, geleceği öğrenmek ve büyü yaptırmak için

eski Katabates kriptasına gideceğini öğrenmişti. Zosimos'u bulmak için iyi bir fırsattı bu."

Akşam olduğunda Constantinus Surları'na doğru gitmişlerdi, orada, Kutsal Havariler Kilisesi'ne yakın bir tür küçük pavyon vardı. Boiamondo oradan, manastır kilisesinden geçmeden doğrudan kriptaya ulaşıldığını söyledi. Bir kapıyı açmıştı, kaygan birkaç basamaktan indirmişti onları, küf ve nem kokan bir koridorda bulmuşlardı kendilerini.

"İşte" demişti Boiamondo, "biraz gidin, kriptayı göreceksiniz."

"Sen gelmiyor musun?"

"Ölülerle uğraşılan yerlere gelmem. Ben yaşayanlarla ve kadınlarla uğraşmayı yeğlerim."

Yalnız başlarına devam ettiler yollarına, ve alçak tonozlu büyük ve geniş bir salondan geçtiler, içerde triclinium'lar[2], dağınık yataklar, yere devrilmiş birkaç kadeh, bir âlemden kaldığı belli olan yıkanmamış tabaklar vardı. Büyük bir olasılıkla o açgözlü Zosimos burada sadece ölülerin ruhlarıyla ayinlerini yönetmekle kalmayıp, Boiamondo'nun hoşuna gidecek başka şeyler de yapıyordu. Ama tüm bu zevk ve eğlence araç gereçleri sanki aceleyle en karanlık köşelere tıkıştırılmıştı, çünkü o akşam Zosimos basileusu, fahişelerle değil ölülerle görüştürmek için toplantı düzenlemişti, çünkü, diyordu Baudolino, insanlar ölüler hakkında anlatılan her şeye inanır.

Salonun ilerisinde, bazı ışıklar görülmeye başlanmıştı bile, nitekim sacayaklı iki mangalın aydınlattığı yuvarlak bir kriptaya girdiler. Kripta sıra sütunlarla çevriliydi, ve sütunların arkasında hayal meyal nereye açıldığı belli olmayan bazı koridorlar ya da dehlizler görülüyordu.

Kriptanın ortasında su dolu bir havuz vardı, çepeçevre kenarı, içi yağlı bir maddeyle dolu bir kanal biçimindeydi. Havuzun yanında, küçük bir sütunun üzerinde, kırmızı bir bezle örtülü, ne olduğu anlaşılmayan bir şey vardı. Baudolino, kulağına çalınan çeşitli dedikodulardan, Andronikos'un vantriloklara ve astrologlara

2. Romalıların yemek yemek için üzerine uzandıkları üç kişilik yatak. (ç.n.)

inandıktan ve Bizans'ta, Eski Yunanlılar gibi, kuşların uçuşunu izleyerek geleceği söyleyebilecek birini boşuna aradıktan sonra, rüyaları yorumlamayı bilmeleriyle övünen bazı alçaklara güvenmediğinden, su falcılarına, yani Zosimos gibi, bir ölüye ait herhangi bir eşyayı suya batırarak kehanette bulunanlara inanmaya başlamıştı.

Sunağın arkasından geçerek gelmişlerdi, ve başlarını çevirdiklerinde, üzerinde, fal taşı gibi açılmış, sert gözlerle kendilerine bakan bir İsa Pantokratoru'nun bulunduğu bir ikonostas gördüler.

Baudolino, Boiamondo'nun verdiği haberler doğruysa, biraz sonra muhakkak birileri gelecektir, onun için de saklanmak gerek, diye düşündü. Sıra sütunların mangallardan hiç ışık almayan bir köşesini seçtiler, ve oraya dizildiler, tam da zamanında, çünkü ayak sesleri duyulmaya başlamıştı bile.

İkonostasın sol yanından, Haham Solomon'unkine benzer bir cüppeyle Zosimos'un girdiğini gördüler. Boudolino içgüdüsel bir öfke hareketinde bulunmuştu ve o haini dövmek için ortaya çıkmak istermiş gibiydi. Papazın arkasından, saygılı bir biçimde, iki kişinin izlediği gösterişli giyisilere bürünmüş bir adam geliyordu. O iki kişinin saygılı davranışlarından, birincisinin Basileus Andronikos olduğu anlaşılıyordu.

Hükümdar, hazırlanmış dekordan etkilenmiş gibi ansızın durdu. Saygıyla ikonostasın karşısında haç çıkardı, sonra Zosimos'a sordu: "Beni buraya neden getirttin?"

"Efendim" dedi Zosimos, "seni buraya getirttim, çünkü ölüler âlemiyle doğru bağlantıyı kurarak, gerçek su falına ancak bu kutsanmış yerlerde bakılabilir."

"Ben bir korkak değilim" dedi basileus yine haç çıkararak, "peki sen ölülerin ruhlarını çağırmaktan korkmuyor musun?"

Zosimos küstahca güldü: "Efendim, şu ellerimi havaya kaldırabilirim ve Konstantinopolis'in on bin mezarının uyuyanları uslu uslu ayağına geliverir. Ama o bedenleri yaşama çağırmaya gerek yok. Elimde inanılmaz başka bir şey var, karanlıklar dünyasıyla en hızlı biçimde bir bağlantı kurmak için onu kullanacağım."

Mangalların birinden ucu yanmış bir odun aldı ve havuzun kenarındaki kanala yaklaştırdı. Yağlı madde yanmaya başladı, ve bir alev çemberi, suyun yüzeyinde akıp giderek, onu yanardöner yansımalarla aydınlattı.

"Hâlâ bir şey göremiyorum" dedi basileus havuza eğilerek. "Sor şu suyuna, kim benim yerimi almaya hazırlanıyor. Kentte ayaklanma kıpırtıları seziyorum ve kimi yok etmem gerektiğini bilmek istiyorum."

Zosimos kırmızı kumaşla örtülü şeye yaklaştı, gösterişli bir hareketle örtüyü çekti, ve elinde tuttuğu aşağı yukarı yuvarlak bir şeyi basileusa uzattı. Dostlarımız ne olduğunu göremiyor, ama basileusun titreyerek, bu dayanılmaz görüntüden uzaklaşmak istemiş gibi geri çekildiğini fark ediyorlardı. "Hayır, hayır" dedi, "buna hayır! Onu benden ayinlerin için istemiştin, ama böyle karşıma çıkaracağını bilmiyordum!"

Zosimos ganimetini havaya kaldırmıştı ve bir ini andıran bu yerin her noktasına doğru döndürerek onu bir ostensum gibi bu eşsiz topluluğa takdim ediyordu. Ölü bir çocuk başıydı bu, sanki gövdeden yeni koparılmış gibi, yüz hatları hâlâ belirgindi, gözleri kapalıydı, küçük ince burnunun delikleri genişlemişti, hafifçe aralanmış küçük dudaklarının arasından bir sıra eksiksiz diş görünüyordu. Yüzün hareketsizliği ve altüst olmuş yaşam umudu, tekdüze altın renginden dolayı yüz daha da kutsal görünüyordu, ve Zosimos'un ateşe doğru yaklaştırdığı kesik baş şimdi alevlerin ışığında parlıyordu sanki.

"Ayinin gerçekleşmesi için" diyordu Zosimos, basileusa, "yeğenin Aleksios'un başını kullanmam gerekiyordu. Aleksios'un seninle kan bağı vardı, ve ancak onun aracılığıyla ölüler âlemiyle bağlantı kurabilirsin." Ve o tüyler ürpertici küçük şeyi yavaş yavaş suya batırıp havuzun dibine inmesini sağladı, Andronikos alev çemberinin izin verdiği kadarıyla havuza doğru eğildi. "Su bulanıklaşıyor" dedi bir anda. "Su beklediği dünyaya ait öğeyi Aleksios'ta buldu ve onu sorguluyor" diye fısıldadı Zosimos. "Bu bulanıklığın durulmasını bekleyelim."

Dostlarımız suda olanları göremiyorlardı, ama bir süre sonra

suyun durulduğunu ve dipte, küçük basileusun yüzünün belirdiğini anladılar. "Kör şeytan, eski renklerine yeniden kavuşuyor" diye kekeliyordu Andronikos, "alnında bazı işaretlerin belirdiğini görüyorum... Yo, hayır, olamaz, bu... bu bir mucize... İota, Sigma..."

Olanları anlamak için su falcısı olmak gerekmiyordu. Zosimos çocuk imparatorun başını almış, alnına iki harf kazımış, sonra da suda eriyen altın yaldızlı bir maddeyle kaplamıştı. Şimdi, o yapay sır çözülünce, talihsiz kurban, ölümüne sebep olan kişiye, büyük bir ihtimalle Zosimos'un, basileusa iletmek istediği mesajı iletiyordu.

Nitekim Andronikos hecelemeye devam ediyordu: "İota, Sigma, İS... İS..." Ayağa kalkmıştı, birçok kez parmaklarıyla sakalını sıvazlamıştı, sanki gözlerinden ateş fışkırıyordu, başını düşünmek için öne eğmiş, sonra güçlükle dizginlenen bir aygır gibi kaldırmıştı: "İsaakios!" diye bağırmıştı. Düşman İsaakios Komnenos! Kıbrıs'ta ne dolaplar çeviriyor acaba? Üzerine bir donanma yollayacağım ve harekete geçemeden yok edeceğim onu, alçak!"

Yanındaki iki adamdan biri karanlıktan çıktı, ve Baudolino, sofrada et yok diye annesini kızartmaya hazır birinin yüzüne sahip olduğunu gördü. "Efendim" dedi adam, "Kıbrıs çok uzak, ve donanman, artık Sicilya kralının ordusunun hâkimiyeti altında olan bölgeden geçerek, Propontis'ten çıkmak zorunda. Ama senin İsaakios'a gidemediğin gibi, o da sana gelemez. Ben olsam Komnenos'u değil, burada, kentte olan İsaakios Angelos'u düşünürdüm ve sen, onun seni hiç sevmediğini bilirsin."

"Stefanos" diye güldü Andronikos küçümseyerek, "Sen bana İsaakios Angelos'tan korkmam gerektiğini mi söylüyorsun? O şişko, o âciz, o zavallı ve işe yaramaz adamın beni tehdit edebileceğini nasıl düşünebilirsin? Zosimos, Zosimos" dedi öfkeden kudurmuş bir halde ruh çağırıcısına, "bu su ve bu kafa bana ya çok uzakta olan birinden ya da çok aptal olan birinden söz ediyor! Hayvan sidiği dolu bu çukurdakileri okumasını bilmiyorsan o gözlerin ne işine yarıyor?" Zosimos her an gözlerini kaybedebileceğini anladı, ama neyse ki, biraz önce lafa karışmış olan Stefanos girdi araya. Yeni cinayetlerin sözünü ederken tattığı açık keyiften, Baudolino, onun Andronikos'un acımasız adamı, çocuk

Aleksios'u boğup başını koparan Stefanos Agiohristoforites olduğunu anladı.

"Soylu Efendim, mucizeleri küçümseme. Çocuğun yüzünde, hayattayken kesinlikle olmayan harfler gördün. İsaakios Angelos ödleğin teki olabilir, ama senden nefret ediyor. Ondan daha önemsiz ve ödlek olanlar, senin gibi –eğer varsa– birçok büyük ve yürekli adamın hayatıyla oynadı... İzin ver de hemen bu gece gidip Angelos'u yakalayayım ve kendi ellerimle gözlerini oyayım, sonra da saraydaki sütunlardan birine asayım onu. Halka Tanrı'dan bir işaret aldığını söyleriz. Seni henüz tehdit etmemiş birini hemen ortadan kaldırmak, onu hayatta bırakıp bir gün seni tehdit etmesine izin vermekten daha iyi. İlk darbeyi indiren biz olalım."

"Sen içindeki kini kusmak için beni kullanıyorsun" dedi basileus, "ama belki de kötülük yaparak iyilik yapıyorsundur. İsaakios'u ortadan kaldır. Ama üzüldüğüm tek şey..." incir yaprağı gibi titreyen Zosimos'a baktı, "İsaakios ölünce, bana gerçekten zarar vermek isteyip istemediğini ve bu papazın bana doğruyu söyleyip söylemediğini anlayamayacağız. Ama sonuçta bir kuşku yarattı içimde, ve kötü düşünüldüğünde hemen hemen hep haklı çıkılır. Stefanos, ona minnettarlığımızı göstermek zorundayız. Ona ne istiyorsa ver." İki refakatçisine bir işaret yapıp odadan çıktı, böylece havuzun yanında korkudan taş kesilmiş Zosimos'un yavaş yavaş kendine gelmesine izin verdi.

"Nitekim Agiohristoforites, İsaakios Angelos'tan nefret ederdi, ve büyük bir ihtimalle, onu gözden düşürmek için Zosimos'la anlaşmıştı" dedi Niketas. "Ama kinimi kusacağım derken efendisine iyilik yapmadı, çünkü artık senin de bildiğin gibi onun sonunu hızlandırdı."

"Biliyorum" dedi Baudolino, "ama neler olduğunu anlamak beni o akşam o kadar ilgilendirmiyordu. Zosimos'un artık elimde olduğunu bilmek bana yetiyordu."

Saraydan gelen ziyaretçilerin ayak sesleri kesilir kesilmez, Zosimos derin bir iç çekti. Ne de olsa deneme iyi sonuçlanmıştı.

Mutlu bir biçimde hafifçe gülümseyerek ellerini ovuşturmuş, çocuğun başını sudan çıkarmış ve daha önce durduğu yere koymuştu. Sonra tüm kriptayı seyretmek için dönmüş ve kollarını havaya kaldırıp, "Basileus artık avucumun içinde! Bundan böyle ölülerden bile korkmam!" diye bağırarak, histerik bir şekilde gülmeye başlamıştı.

Sözlerini bitirir bitirmez de, dostlarımız teker teker ortaya çıkmıştı. Büyüyle uğraşanın daima başına gelir, şeytana inanmasa da, sonuçta şeytan mutlaka ona inanır. Son Yargı günüymüş gibi ayağa kalkan hortlakları görünce, ne kadar aptal da olsa, Zosimos o anda örnek olabilecek bir doğallıkla hareket etti. Heyecanını gizlemeye çalışmadan, kendini kaybetti ve bayıldı.

Şair, Zosimos'un üzerine gelecekten haberler veren sudan serpince kendine geldi. Gözlerini açtı ve burnundan bir karış uzakta, öbür tarafa gidip gelmiş birinden daha kötü görünen Baudolino'yla karşılaştı. O anda Zosimos muhtemel cehennemin alevleriyle değil, eski kurbanının nefretiyle karşı karşıya olduğunu anladı.

"Efendime hizmet için yaptım" dedi hemen. "ve sana da bir hizmet olsun diye, mektubunu senin yapabileceğinden daha iyi bir biçimde yaydım..." Baudolino şöyle dedi: "Zosimos, kötü kalpli olduğumdan söylemiyorum, ama Tanrı'nın benden istediği şeyi yapmaya kalksam, seni paramparça ederim. Ama bu yorucu olacağmdan, gördüğün gibi kendimi tutuyorum." Ve elinin tersiyle, Zosimos'un suratına kafasını kendi çevresinde iki kez döndürecek biçimde bir tokat attı.

"Ben basileusun bir adamıyım, eğer sakalımın tek bir teline bile dokunmaya kalkarsanız yemin ederim ki..." Şair onu saçlarından yakaladı, yüzünü havuzun çevresinde hâlâ yanmakta olan alevlere yaklaştırdı, ve Zosimos'un sakalından dumanlar çıkmaya başladı.

"Siz, siz delirmişsiniz" dedi Zosimos, kollarını arkadan bükerek onu hareketsiz kılan Abdül ile Kyot'un elinden kurtulmaya çalışarak. Ve Baudolino, bu kez ensesine bir tokat indirip, yanan sakalını suda söndürmek için kafasını havuza doğru itti, başını

sudan çıkarmasına izin vermiyordu, zavallı bu kez alevlerden değil de, sudan kaygılanmaya başladı ve kaygılandıkça daha çok su yutuyordu.

"Çıkardığın kabarcıklara bakılırsa" dedi sakin bir şekilde Baudolino saçlarından çekerek kafasını sudan çıkarmıştı, "bu gece kızarmış bir sakalla değil, ama kızarmış ayaklarla öleceksin."

"Baudolino" diye hıçkırıyordu Zosimos, yuttuğu suları kusarken, "Baudolino yine de anlaşabiliriz... Bırak da öksüreyim, yalvarırım, zaten kaçamam, ne yapmak istiyorsunuz, bir kişiye karşı hepiniz, hiç acımanız yok mu? Dinle Baudolino, benim bu zayıflık anının öcünü almak istemediğini biliyorum, sen Rahip Johannes'in ülkesine gitmek istiyorsun, ve ben senin oraya ulaşmanı sağlayacak doğru haritanın elimde olduğunu söyledim. Ocağın ateşine toz atılırsa, söner sonra."

"Ne demek istiyorsun, alçak herif? Senin saçmalıklarını dinlemek istemiyorum!"

"Beni öldürürsen, haritayı bir daha görmeyeceksin demek istiyorum. Çoğu kez balıklar suda oynaşırken su yüzeyine yükselir ve doğal barınaklarının dışına çıkar. Ben senin uzaklara gitmeni sağlayabilirim. Dürüst adamlar gibi bir anlaşma yapalım seninle. Sen beni bırak, ben de seni Kosmas İndikopleustes'in haritasının olduğu yere götüreyim. Rahip Johannes'in Krallığı'na karşı hayatım. İyi bir alışveriş gibi gelmiyor mu sana?"

"Seni öldürmeyi tercih ederdim" dedi Baudolino, " ama haritaya sahip olmak için bana canlı lazımsın."

"Peki ya sonra?"

"Sonra bizi buradan uzağa götürecek bir gemi bulana kadar seni iyice bağlayıp bir halıya saracağız ve ancak gemiyi bulduğumuzda dürülü halıyı açacağız, çünkü seni daha önce bırakırsak kentteki bütün kiralık katilleri takarsın peşimize."

"Ve halıyı suya doğru açacaksınız..."

"Yeter artık, biz katil değiliz. Eğer seni sonra öldürmek istiyor olsaydım, şimdi tokatlamak istemezdim. Bak, buna karşılık, daha fazlasını yapmak istemediğime göre, şimdi zevk olsun diye seni tokatlayacağım." Ve sakin bir biçimde, ilk önce bir şamar, sonra

bir şamar daha indirdi, bir sol, bir sağ elle, bir vuruşla başını sola, bir başka vuruşla sağa döndürüyordu, iki kez avucunun içiyle, iki kez parmakları gerilmiş halde, iki kez elinin tersiyle, iki kez elinin kenarıyla, iki kez yumrukla, Zosimos morarana, kendisinin de bilekleri ağrıyana, elleri acıyana kadar vurdu. "Şimdi benim canım acımaya başladı" dedi, "onun için duruyorum. Gidip haritayı görelim."

Kyot ve Abdül, Zosimos'u koltukaltlarından tutup sürüklediler, çünkü artık tek başına ayakta duracak hali kalmamıştı ve yolu ancak titreyen parmaklarıyla gösterebiliyor ve şöyle mırıldanıyordu: "Hor görülen ve buna dayanan papaz, her gün sulanan bir çiçek gibidir."

Baudolino Şair'e, "Bir zamanlar Zosimos bana öfkenin ruhu her tutkudan daha çok altüst edip sarstığını, ama bazen de ona yardımcı olduğunu öğretmişti. Nitekim öfkeyi sakin bir biçimde, acımasızlara ve günahkârlara karşı, onları kurtarmak ya da şaşırtmak için kullandığımızda, ruha tatlılık veririz, çünkü doğrudan, hedeflediğimiz adalete ulaşırız" diyordu. Haham Solomon şöyle yorum getiriyordu: "Talmud'un dediği gibi, bir adamın tüm günahlarını yıkayan cezalar vardır."

21

Baudolino ve Bizans'ın güzellikleri

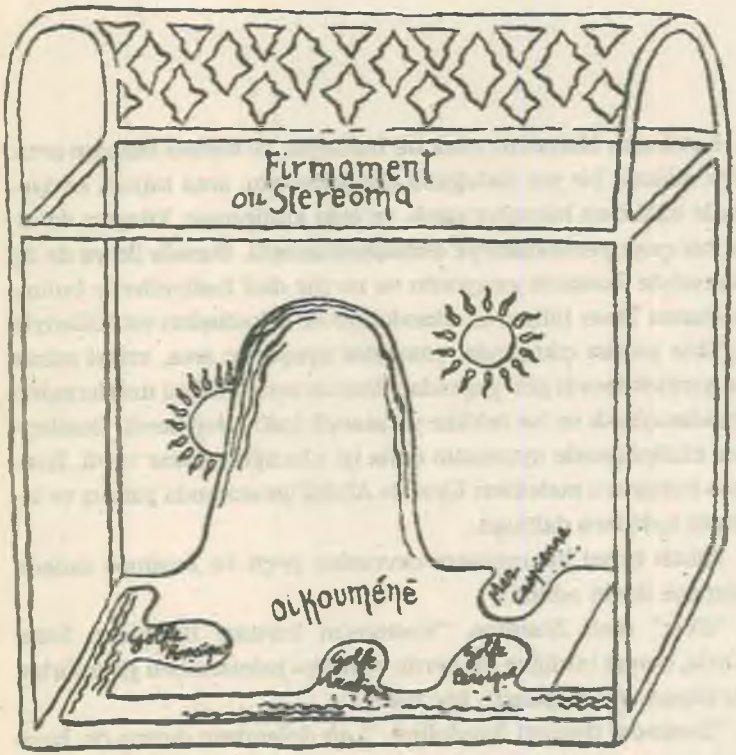
Katabates Manastırı yıkık bir haldeydi, ve herkes buranın artık terk edilmiş bir yer olduğunu düşünüyordu, ama toprak seviyesinde hâlâ bazı hücreler vardı, ve eski kütüphane, kitapsız da olsa, bir çeşit yemekhaneye dönüştürülmüştü. Burada iki ya da üç çömeziyle Zosimos yaşıyordu ve ne tür dinî faaliyetlerde bulunduklarını Tanrı biliyordu. Baudolino ve arkadaşları tutsaklarıyla birlikte yukarı çıktığında, çömezler uyuyordu ama, ertesi sabah da görülebileceği gibi yaptıkları âlemin sersemliğini üzerlerinden atamamışlardı ve bir tehlike yaratacak halde değillerdi. Dostlarımız kütüphanede uyumanın daha iyi olacağına karar verdi. Zosimos koruyucu melekleri Kyot ile Abdül'ün arasında yatmış ve tedirgin uykulara dalmıştı.

Sabah hepsi bir masanın çevresine geçti ve Zosimos sadede gelmeye davet edildi.

"Evet" dedi Zosimos, "Kosmas'ın haritası Bukoleon Sarayı'nda, benim bildiğim bir yerde ve oraya yalnızca ben girebilirim. Bu akşam oraya gideriz, geç vakit."

"Zosimos" demişti Baudolino, "Lafı dolandırıp durma da, bana bu haritada ne olduğunu anlat."

"Basit" demişti Zosimos bir parşömen ve bir kalem alarak. "Sana, gerçek dini izleyen her Hıristiyan'ın dünyanın, Kitabı Mukaddes'in de bahsettiği tabernaculum gibi olduğunu kabul etmesi gerektiğini söyledim. Şimdi söyleyeceklerimi iyi dinleyin. Tabernaculumun alt bölümünde her biri yılın aylarından birini temsil eden on iki ekmek ve on iki meyvenin bulunduğu bir masa vardı ve masanın tüm çevresiyse Okyanus'u simgeleyen bir platform

Firmament
ou Stereōma
oikouménē

biçimindeydi ve platformun çevresinde, bir karış genişliğinde, öbür dünya toprağını temsil eden bir çerçeve vardı, buranın doğusunda da Yeryüzü Cenneti. Gökyüzü, yeryüzünün kenarlarına dayanan bir tavanla temsil edilmişti, ama tavan ile taban arasına gök kubbe örtüsü yerleştirilmişti, onun ötesinde de bir gün yüz yüze geleceğimiz Tanrı'nın dünyası vardı. Nitekim, İşaya'nın dediği gibi, Tanrı yeryüzünün üzerinde oturandır, yeryüzü sakinleri çekirgeler gibidir, O, gökyüzünü bir örtü gibi serdi ve onu bir çadır gibi açtı. Ve Mezmur yazarları gökyüzünü bir sayvan gibi seren O'nu över. Sonra Musa, örtünün altına, güneye, tüm dünyayı aydınlatan büyük bir şamdan koydu, onun altına da, haftanın yedi günü ve gökyüzünün tüm yıldızları anlamına gelen yedi lamba yerleştirdi."

"Ama sen bana evrenin nasıl olduğunu değil" dedi Baudolino, "tabernaculumun nasıl olduğunu anlatıyorsun."

"Ama evren tabernaculum gibidir, ve onun için sana tabernaculumun nasıl olduğunu anlatıyorsam evrenin nasıl olduğunu anlatıyorum demektir. Nasıl oluyor da bu kadar basit bir şeyi anlamıyorsun? Bak..." ve ona bir resim çizdi.

Resim dünyanın biçimini gösteriyordu, eğik tavanıyla tam bir tapınak gibiydi, tavanın üst kısmı gökyüzü örtüsü yüzünden görülemiyordu. Altta dünya uzanıyordu, daha doğrusu oturduğumuz tüm topraklar, ama yassı değildi, onu çevreleyen Okyanus'un üzerine dayanıyor ve fark edilemeyecek ve sürekli bir eğimle kuzeyin en uç noktasına ve batıya doğru yükseliyor, orada öyle yüksek bir dağ meydana getiriyor ki varlığı gözümüzden kaçıyor ve tepesi bulutlara karışıyor. Yağmurların, depremlerin ve diğer tüm hava olaylarının müsebbibi de olan meleklerin hareket ettirdiği güneş ile ay sabah, dağın önünden doğudan güneye doğru geçiyor ve dünyayı aydınlatıyor akşam ise batıya gidip dağın arkasında kayboluyorlar ve bizde batmış izlenimi veriyor. Böylece, bizde gece olurken, dağın diğer tarafında gündüzdür, ama kimse bu günü görmez, çünkü dağın öbür yanı ıssızdır ve kimse asla oraya gitmemiştir.

"Peki biz bu resimle mi Rahip Johannes'in ülkesini bulacağız?"

diye sordu Baudolino. "Zosimos, bak anlaşmaya göre hayatın iyi bir harita karşılığında bağışlanacak, eğer harita kötüyse anlaşma da değişir."

"Sakin ol. Sakin ol. Tabernaculumu böyle olduğu gibi resmettiğimizde, duvarlarının ve dağının örttüğü her şeyi göstermemiz mümkün olmadığı için, Kosmas, dünyayı, gökyüzünde uçarak, sanki yukarıdan bakıyormuşuz gibi gösteren ya da onu belki de meleklerin gördüğü gibi gösteren başka bir harita çizdi. Bukoleon'da saklanan bu harita, hepimizin bildiği, Okyanus çerçevesi içinde kalan toprakların konumunu gösteriyor, Okyanus'un ötesinde de tufandan önce insanların oturduğu, ama Nuh'tan sonra kimsenin bir daha gitmediği toprakları."

"Zosimos, sanma ki, bir kez daha" dedi Baudolino, öfkeli bir ifadeyle, "bize göstermediğin bu şeylerden bahsederek..."

"Ama bu şeyleri ben görüyorum, sanki gözümün önündelermiş gibi, ve çok yakında siz de göreceksiniz."

Çürük ve eziklerle daha da acı dolu ve dokunaklı bir ifade alan o sıska yüzüyle ve yalnızca kendisinin anlayabildiği şeylerle parlayan gözleriyle Zosimos, ona güven duymayanlar için bile inandırıcı görünüyordu. İşte bu, onun gücüydü, diye açıklıyordu Baudolino Niketas'a, ve böyle bir kez aldanmıştı ona, şimdi de aldanmak üzereydi ve birkaç yıl daha aldanacaktı. O kadar inandırıcıydı ki, Kosmas'ın tabernaculumuyla, Güneş ve Ay tutulmalarının bile açıklanabileceğini anlatmak istiyordu, ama tutulmalar Baudolino'yu ilgilendirmiyordu. Onu alakadar eden tek şey, gerçek haritayla Rahip'i aramak için belki gerçekten yola çıkılabileceğiydi. "Peki" dedi, "akşamı bekleyelim."

Zosimos adamlarının biriyle sebze ve meyve getirtti, ve başka bir şey yok mu, diye soran Şair'e şöyle yanıt verdi: "Basit ölçülü bir yemek, papazın ruh ve vücut sağlığını korur." Şair canın cehenneme dedikten sonra, Zosimos'un iştahla yediğini görünce, gidip sebzesinin altına baktı ve çömezlerinin sadece onun tabağına yağlı kuzu eti saklamış olduğunu gördü. Tek kelime etmeden tabakları değiştirdi.

Günü böyle geçirmeye hazırlanıyorlardı ki, çömezlerden biri

gözleri yuvasından fırlamış bir halde içeri girdi ve neler olduğunu haber verdi. Gece, ayinden hemen sonra, Stefanos Agiohristoforites, silahlı bir grup adamla, İsaakios Angelos'un Perivleptos Manastırı yakınındaki evine gitmiş ve bas bas bağırarak düşmanının dışarı çıkmasını emretmiş, hatta adamlarına kapıyı kırmalarını, İsaakios'u sakalından tutup, dışarı çıkarmalarını bağırmıştı. Bunun üzerine İsaakios, söylenenlere bakılırsa ne yapacağını şaşırmış ve korkmuş bir halde, elinden ne gelirse yapmaya karar vermişti: avludaki bir ata atlayıp, kılıcını çekmiş, ve neredeyse çıplak, üzerinde ancak beline kadar inen iki renkli bir pelerinle ansızın dışarı çıkmış ve düşmanı gafil avlamıştı. Agiohristoforites daha kılıcını kınından çıkaramadan, İsaakios bir kılıç darbesiyle, kafasını ikiye ayırmıştı. Sonra, artık iki başı olan düşmanının adamlarına yönelmiş birinin kulağını uçurmuş, diğerlerini de korkutup kaçırtmıştı.

İmparatorun en güvenilir adamını öldürmek çok büyük bir hadise olmuştu ve çok büyük çözümler gerektiriyordu. İsaakios, halk karşısında nasıl davranılması gerektiği konusunda büyük önsezi göstererek, Ayasofya'ya koşmuş, geleneklere göre katillere verilen sığınmayı istemiş ve işlediği cinayetten dolayı bağışlanması için yüksek sesle yalvarmıştı. Üzerindeki birkaç parça giysiyi parçalamış, sakallarını yolmuştu, hâlâ kanlı olan kılıcını gösterir ve merhamet dilenirken, herkese ölen kişinin kötülüklerini hatırlatarak, canını kurtarmak için böyle davrandığını anlatmaya çalışıyordu.

"Bu öykü hoşuma gitmedi" dedi Zosimos, uğursuz hamisinin ölümünden sarsılmış halde. Hele sonra arahklarla gelen haberlere hiç sevinmiş olamazdı. Ayasofya'ya İsaakios'un yanına İoannes Dukas gibi ünlü kişiler gitmişti, İsaakios sürekli artan kalabalık önünde kendini savunmaya devam ediyordu; akşama doğru çok sayıda vatandaş topluluğu, İsaakios'la birlikte onu korumak için tapınağa sığınmıştı, zorba hükümdara yeter artık diye homurdanmalar başlamıştı.

İsaakios, Zosimos'un baktığı su falında da gözüktüğü gibi, uzun zamandır darbesini hazırlıyor ya da düşmanlarının atacağı

yanlış bir adımı bekliyor olmalıydı, ama kesin olan bir şey vardı, o da artık Andronikos'un tahtının sallandığıydı. Ve kesin olan bir şey daha vardı, bu durumda, her an insan mezbahasına dönüşebilecek kraliyet sarayına girmeye çalışmak bir çılgınlıktı. Hepsi gelişmeleri Katabates'te beklemek gerektiği düşüncesinde birleşti.

Ertesi sabah insanların yarısı sokaklara dökülmüş, hep birlikte Andronikos'un tutuklanması, İsaakios'un imparatorluk tahtına çıkması için bağırmaya başlamıştı. Halk hapishanelere saldırmış, zorba hükümdarın gazabına uğramış birçok masum kurbanı kurtarmıştı ve kentin ileri gelenleri de hemen ayaklanmaya katılmıştı. Ama artık bu, bir ayaklanmadan çok bir isyana, bir devrime, iktidarı ele geçirmeye dönmüştü. Halk sokaklarda silahlı dolaşıyordu, kimisinde kılıç ve zırh, kimisinde topuz ve sopa vardı. Aralarında, kendilerine başka bir hükümdar seçme zamanının geldiğini düşünen yüksek mevkili birçok imparatorluk görevlisinin de bulunduğu bazı kişiler, Büyük Constantinus'un, tapınağın ana sunağı üzerinde asılı duran tacını indirip, İsaakios'a giydirmişti.

Kalabalık, mücadeleye hazır bir şekilde tapınaktan çıktıktan sonra, imparatorluk sarayını kuşatmıştı, Andronikos, Kentenarios denilen en yüksek burcun tepesinden ok atarak umutsuzca direnmeye çalışmış, ama yurttaşlarının artık dizginlenemez öfkesine boyun eğmek zorunda kalmıştı. Boynundaki haçı koparıp attığı, erguvan rengi çizmelerini çıkardığı, başına barbarlarınki gibi sivri bir külah taktığı ve Bukoleon'un labirentlerinden geçip bir gemiye bindiği, yanında karısı ve çılgınca âşık olduğu fahişe Maraptika'nın da olduğu söyleniyordu. İsaakios görkemli bir biçimde saraya girmişti, kalabalık kentin her yerini ele geçirmişti. Altın Küvetleri adını verdikleri darphaneye baskın yapmış, silah depolarına girmiş ve sarayın kiliselerini yağmalamaya, çok kutsal resimlerin süslemelerini sökmeye başlamışlardı.

Artık Zosimos'un her gelen haberle titremesi biraz daha artıyordu, çünkü Andronikos'un bir suç ortağı bulunur bulunmaz kılıçtan geçirileceği söyleniyordu. Öte yandan Baudolino ve arkadaşları da bu sıralarda Bukoleon Sarayı'nın koridorlarında serüvene atılmanın gereği olmadığını düşünüyordu. Böylece, yiyip iç-

mekten başka yapacak iş olmadığı için, dostlarımız Katabates'te birkaç gün daha geçirmişti.

Sonunda İsaakios'un Bukoleon'dan, kentin en uç kuzey noktasındaki Blahernai Sarayı'na geçtiğini öğrendiler. Bu da Bukoleon'un iyi korunmadığı ve (artık yağmalanacak hiçbir şey kalmadığı için) oldukça ıssız olduğu anlamına gelebilirdi. Aynı gün Andronikos, Pontos Eukseinos[1] kıyılarında yakalanmış ve İsaakios'un huzuruna çıkarılmıştı. Saray görevlileri onu tekme tokat dövmüş, sakalını koparmış, dişlerini sökmüş, saçını kökünden kazımış, sonra da sağ elini kesmiş ve hapse atmıştı.

Kentin her köşesinde sevinç gösterileri ve eğlenceler başladığı haberi gelince, Baudolino bu karmaşada Bukoleon'a doğru serüvene çıkılabileceğine karar verdi. Zosimos birileri tarafından tanınabileceğini belirtti, dostlarımız da ona merak etmemesini söyledi. Buldukları tüm aletleri kullanıp, saçını ve sakalını kökünden kestiler, Zosimos papazlara has tüm o saygıdeğer ve kutsal simgelerini yitirdiği için onurunun lekelendiğini söyleyerek ağlıyordu. Nitekim, kabak kafası ve sakalsız haliyle, Zosimos sanki çenesi yokmuş gibi duruyordu, üstdudağı fazla öne çıkıktı, kulakları bir köpeğinki gibi sivriydi ve, Baudolino onun, o zamana kadar yutturduğu gibi lanet olası bir papazdan çok, Alessandria sokaklarında genç kızlara açık saçık şeyler söyleyerek dolaşan aptal Cichinisio'ya benzediğini söyledi. Bu acıklı ve kötü görüntüyü düzeltmek için, yüzüne düzgün sürdüler ve sonunda efemine bir gence benzedi; Lombardia'da olsa çocuklar peşine takılıp bağırıp çağırarak alay eder ve çürük meyve atarlardı ona, ama Konstantinopolis'te bu her gün karşılaşılan sıradan bir görüntüydü, diyordu Baudolino, tıpkı Alessandria'da her gün rastlanan lor peyniri satıcıları gibi.

Kenti baştan başa geçmişler ve zincirlerle uyuz bir devenin üzerine bağlanmış, altındaki hayvandan daha kel Andronikos'u görmüşlerdi, neredeyse çıplaktı, çolak bileğine kanlı pis bir bez parçası sarılmıştı ve çökmüş yanaklarındaysa kan pıhtıları vardı, çünkü bir gözünü daha yeni oymuşlardı. Uzun zaman efendi ve hükümdarı olduğu kentin en garibanları, domuz kasapları, deri se-

1. Karadeniz. (yay.n.)

picileri ve meyhane müdavimleri, ilkbaharda at pisliğine üşüşen sinekler gibi çevresini sarmışlar, sopalarıyla başına vuruyor, burun deliklerine öküz dışkısı sokuyor, burnuna sığır sidiğine batırılmış süngerler sıkıyor, bacaklarını şişliyorlardı, en uysalları da ona kıduz köpek ve kızışmış kancığın çocuğu diyerek taş atıyordu. Bir fahişe bir genelevin penceresinden üzerine bir tencere kaynar su boşalttı, sonra kalabalığın öfkesi biraz daha arttı, onu devenin üzerinden aşağı indirdiler, ve Romulus ve Remus'u emziren dişi kurt heykeline yakın iki küçük sütuna ayaklarından astılar.

Andronikos, hiç inilti çıkarmadan, cellatlarından daha iyi davrandı. Yalnızca, "*Kirie eleison, Kirie eleison*" diye mırıldanmakla yetiniyor ve zaten kırılmış bir zinciri neden parçaladıklarını soruyordu. Öyle asılı haldeyken, üzerindeki o birkaç şey de çıkarıldı, biri kökünden üreme organlarını kesti, bir başkası ağzına bağırsaklarına kadar bir kargı soktu, bir başkası da makatına kazık geçirdi. Ellerinde kılıçlarıyla çevresinde dans edermiş gibi hareketler yapan ve kılıç darbeleriyle derisini yüzen Latinler de vardı, birkaç yıl önce Andronikos'un onlara yaptıkları göz önüne alınırsa, belki de bir tek onların intikam almaya hakkı vardı. Nihayet zavallı Andronikos, eli bileğinden kesilmiş sağ kolunu ağzına götürme gücünü buldu, sanki su gibi akan kanını telafi etmek için içmek istiyordu. Sonra öldü.

Bu gösteri mahallinden kaçarcasına uzaklaşan dostlarımız Bukoleon'a ulaşmaya çalışmış, ama daha oraya varmadan içeri girmenin mümkün olmadığını anlamışlardı. Yağmalamalara çok kızmış olan İsaakios, sarayın girişine nöbetçiler dikmişti, ve nöbetçileri geçmeye çalışan hemen orada öldürülüveriyordu.

"Sen yine de geçeceksin, Zosimos" dedi Baudolino. "Basit, girip, haritayı alacak ve bize getireceksin."

"Peki ya boğazımı keserlerse?"

"Eğer gitmezsen, biz keseceğiz boğazını."

"Harita orada olsa, fedakârlığımın bir anlamı olur. Ama, gerçeği söylemek gerekirse, harita orada değil."

Baudolino bu denli yüzsüzlüğü, küstahlığı havsalasına sığdıramayarak ona bakmıştı. "Ah" diye kükremişti, "ve şimdi, en niha-

yet gerçeği söylüyorsun öyle mi? Peki neden bu ana kadar hep yalan söyledin?"

"Zaman kazanmaya çalışıyordum. Zaman kazanmak günah değildir. Kusursuz bir papaz için zaman kaybetmek günahtır."

"Biz bunu hemen burada gebertelim" dedi bunun üzerine Şair. "Tam zamanı, bu kargaşada, kırımda kimse fark etmez. Kim boğazlayacak karar verelim, hadi."

"Bir dakika" dedi Zosimos. "Tanrı bize yakışmayan hareketten nasıl kaçınacağımızı öğretir. Yalan söyledim, doğru, ama iyilik olsun diye."

"Ne iyiliği?!" diye bağırdı Baudolino çileden çıkmış bir halde.

"Kendi iyiliğim için" diye yanıt verdi Zosimos. "Hayatımı almak istediğinize göre, onu korumak hakkımdı. Bir papaz, kerubiler ve serafimler gibi, her yanı gözlerle kaplı olmalı, daha doğrusu (anahoreteslerin çölde söylediklerini ben böyle algılıyorum) düşmana karşı temkinli ve kurnaz olmalı."

"Ama senin anahoreteslerinin kastettiği düşman şeytandı, biz değil!" diye bağırdı Baudolino.

"Şeytanların tuzakları çoktur: insanın rüyalarına girer, halüsinasyonlar yaratır, bizi kandırmaya çalışır, ışık meleklerine dönüşür ve sahte bir güven yaratmak için hoşgörülü davranırlar. Benim yerimde olsanız siz ne yapardınız?"

"Peki sen ne yapacaksın şimdi, hayatını bir kez daha kurtarmak için, Yunan bozuntusu iğrenç herif?"

"Âdetim olduğu üzere, size gerçeği söyleyeceğim. Kosmas'ın haritası elbette var ve ben onu gözlerimle gördüm. Şimdi nerede olduğunu bilmiyorum, ama yemin ederim ki buramda, kafamda yazılı..." Ve saçsız alnına vuruyordu. "Bizi Rahip Johannes'in ülkesinden ayıran uzaklığı sana gün gün söyleyebilirim. Artık benim bu kentte kalamayacağım ayan beyan ortada, beni ve haritayı bulmak için buraya geldiğinize göre, sizin de kalmanıza gerek yok, beni buldunuz ama haritayı bulamadınız. Beni ödürürseniz, elinize hiçbir şey geçmeyecek. Beni yanınıza alıp götürürseniz, çok kutsal havariler üzerine yemin ederim ki, esiriniz olur ve sizi doğrudan Rahip'in ülkesine götürecek yolu çizerim. Hayatımı ba-

ğışlayarak kaybedecek bir şeyiniz olmaz, yalnızca doyuracak bir boğaz daha çıkar. Beni öldürürseniz, her şeyi yitirmiş olacaksınız. Ya alacaksınız ya bırakacaksınız."

"Bu hayatımda gördüğüm yüzsüzlerin en yüzsüzü" dedi Boron, diğerleri de aynı düşüncedeydiler. Zosimos sesini çıkarmadan, pişmanlık içinde bekliyordu. Haham Solomon, "Tanrım, sana şükürler olsun..." demeye kalktı, ama Baudolino sözünü kesti: "Bu şükretmeler yetti artık, bu sahtekâr zaten yeterince söylüyor. Sahtekâr, ama haklı. Yanımızda götürmemiz gerek. Friedrich elimiz boş döndüğümüzü görürse parasıyla Doğu'nun güzelliklerinin tadını çıkardık sanır. Hiç olmazsa bir tutsakla dönelim. Ama sen, Zosimos yemin et, başka bir oyun oynamayacağına dair yemin et..."

"Kutsal havarilerin on ikisi üzerine birden yemin ederim" dedi Zosimos.

"On bir, on bir, Allah'ın belası" diye bağırıyordu Baudolino onu gömleğinin yakalarından tutup sarsarak, "on iki dersen Yahuda da girer aralarına!"

"Tamam, peki, on bir."

"Böylece" dedi Niketas, "bu senin Bizans'a ilk yolculuğun oldu. O gördüklerinden sonra, şimdi tüm olanları pislik ve kötülüklerden arındırıcı bir yıkama olarak değerlendirirsen şaşırmam."

"Bak, Soylu Niketas" dedi Baudolino, "ben, senin dediğin gibi, arındırıcı yıkamalardan asla hoşlanmadım. Alessandria hâlâ yoksul bir kasaba olabilir, ama bizde, başımızdaki birisi hoşumuza gitmediğinde, ona hadi güle güle iyi geceler deyip bir başka konsül seçeriz. Ve Friedrich bile, bazen çılgına dönse de, kuzenleri canını sıktığında onları iğdiş etmez, bir tane daha düklük verirdi. Ama olay bu değil. Hıristiyanlığın en uçtaki topraklarındaydım. Hindistan'ı bulmak için doğuya ya da güneye doğru devam etmem yeterliydi. Ama paramız bitmişti ve Doğu'ya gitmek için Batı'ya dönmem gerekiyordu. Artık kırk üç yaşındaydım, yaklaşık on altı yaşımdan beri Rahip Johannes'in peşindeydim, ve bir kez daha yolculuğumu ertelemek zorundaydım."

22

Baudolino babasını kaybeder ve Gradal'i bulur

Cenevizliler, durumun elverişli olup olmadığına baksınlar diye Teofilo ile Boiamondo'yu kentte şöyle bir dolaşmaya yollamışlardı. Durum oldukça elverişliydi, çünkü Haçlıların çoğu meyhanelerdeydi, geri kalanlarıysa Ayasofya'da toplanmış, ortaya yığılan kutsal emanetleri açgözlü bakışlarla seyrediyordu.

"Göz kamaştıran bir şey!" diyordu Boiamondo. Ama ganimet yığını pis bir oyuna dönüşmüştü. Kimileri ganimetlerini boşaltıyormuş gibi yapıp, yığına biraz ıvır zıvır atıyor, sonra çaktırmadan giysilerinin altına bir aziz kemiği sokuveriyordu. Ama, kimse üzerinde bir kutsal emenetle yakalanmak istemediğinden, tapınağın önü, zengin vatandaşların ve Ermeni kaçakçıların cirit attığı küçük bir pazara dönüşmüştü.

"Böylece" diye kıs kıs gülüyordu Boiamondo, "Yunanlılar, birkaç Bizans solidusunu bir deliğe gizleyip kurtardıktan sonra, belki de hep evlerinin yanındaki kilisede saklanmış olan Aziz Bacchus'un bir kavalkemiğini satın almak için ortaya çıkarıyorlar! Ama sonra, kuşkusuz yeniden kiliseye satarlar onu, çünkü Yunanlılar kurnazdır. Büyük bir dümen, bir de biz Cenevizlilerin paradan başka bir şey düşünmediğini söylerler."

"Kiliseye ne götürüyorlar peki?" diye soruyordu Niketas. Teofilo daha anlaşılır bir özet yapmıştı. İsa'nın erguvan rengi pelerininin bulunduğu sandığı, kırbaçlandığı kamışın bir parçasını, can vermekte olan İsa'ya uzatılan süngeri, dikenli tacı, Son Yemek'te, Yahuda'ya sunduğu kutsanmış ekmeğin bir parçasının saklandığı bir kutuyu görmüştü. Sonra İsa'nın, çarmıhtan indirildikten sonra Yahudiler tarafından yolunan sakalının kıllarının bu-

lunduğu küçük bir kutu gelmişti, ve kutu askerlerin çarmıhın altında oturup, sahip olmak için kura çektikleri İsa'nın giysisine sarılmıştı. Bir de kırbaçlamanın gerçekleştirildiği sütun vardı, olduğu gibi duruyordu.

"Ben Meryem Ana'nın giysisinin bir parçasının da getirildiğini gördüm" demişti Boiamondo.

"Ne yazık!" diye yakınmıştı Niketas. "Yalnızca bir parça gördüğünüze göre, giysiyi paylaştıkları belli. Blahernai Sarayı'nda duruyordu. Çok zaman önce, Kalvios ve Kanditos adlı birileri Filistin'e hacı olmaya gitmiş ve Kefar Nahum'da bir Yahudi'nin evinde Meryem Ana'nın *pallium*'unun olduğunu öğrenmişlerdi. Onunla arkadaş olup, geceyi onun evinde geçirmiş, giysinin bulunduğu sandığın ölçülerini alıp, sonra Kudüs'te aynı sandıktan yaptırmışlardı, Kefar Nahum'a geri dönmüş, gece onu öbür sandıkla değiştirmişler ve giysiyi Konstantinopolis'e getirmişlerdi, sonra onu korumak için Aziz Petros ve Markos Kilisesi yapılmıştı."

Boiamondo iki, evet iki Hıristiyan şövalyenin Aziz Vaftizci Yahya'ya ait olduğu ileri sürülen iki başı aldığını, hâlâ geri vermediğini ve herkesin hangisinin azizin gerçek başı olduğunu sorduğunu söylemişti. Niketas anlayışla gülümsemişti: "Burada, kentte iki başa tapıldığını biliyordum. Birincisi Büyük Theodosius tarafından getirilip, Havariyun Kilisesi'ne konmuştu. Ama sonra İustinianos, Emesus'ta[1] bir kafa daha bulmuştu. Sanırım bir manastıra armağan etmiş, ama sonra buraya getirildiği, ama kimsenin artık onun nerede olduğunu bilmediği söyleniyordu."

"Bu kadar değerli bir kutsal emanet nasıl olur da unutulur?" diye soruyordu Boiamondo.

"Halkın merhameti değişkendir. Yıllarca kutsal bir kalıntı için heyecan duyar, sonra daha mucizevî bir başkası gelince kendinden geçer, ve diğerini unutur."

"Peki o ikisinden hangisi gerçek kafa?" diye sormuştu Boiamondo.

"Kutsal şeylerden söz edildiğinde insan ölçütleri kullanılmamalıdır. O iki kutsal emanetten bana hangisini uzatırsan uzat,

1. Humus şehri. (yay.n.)

inan, onu eğilip öptüğümde saldığı gizemli hoş kokuyu duyarım, ve gerçek kafanın o olduğunu düşünürüm."

O sırada Pevere de kentten döndü. Olağanüstü gelişmeler oluyordu. Başıboş askerlerin Ayasofya'ya toplanan eşyaları da çalmamaları için, doge, hızlı bir sayım yapılmasını emretmiş ve gerçek kutsal emanetleri saptamak için bazı Bizanslı papazları da çağırtmıştı. Ve Latinlerin çoğu aldıkları şeyleri geri vermeye zorlandıktan sonra, şimdi tapınakta yalnızca Vaftizci Yahya'ya ait olduğu iddia edilen iki baş değil, o zaten biliniyordu, safra ve sirke için iki sünger ve iki dikenli taç vardı, gerisini saymaya gerek yok. Bir mucize, diye kıs kıs gülüyordu Pevere, göz ucuyla Baudolino'ya bakarak, Bizans'ın en değerli kutsal emenetleri ekmek, balık gibi çoğalmıştı. Bazı Haçlılar, bunu onların lehine gökten gelen bir işaret olarak görüyor, ve bu nadir zenginlikler bu kadar çok olduğuna göre, dogenin herkesin aldığı şeyi evine götürmesine izin vermesini istiyorlardı.

"Oysa bu bizim lehimize bir mucize" dedi Teofilo, "çünkü böylece Latinler hangi kutsal emanetin gerçek olduğunu bilemeyip, her şeyi burada bırakmak zorunda kalacaklar."

"Bundan emin değilim" dedi Baudolino. "Her prens ya da marki veya vasal, dindarların görmek için evlerine koşacağı ve bağışların yapılacağı kutsal bir şey götürmek isteyecektir. Bin mil uzakta onun benzerinden bir tane daha olduğu söylentisi çıktığında da, onun sahte olduğunu söyleyeceklerdir. "

Niketas düşünceli görünüyordu. "Bu mucizeye inanmıyorum. Tanrı azizlerin kutsal eşyalarıyla aklımızı karıştırmaz... Baudolino, geçen aylarda, kente geldikten sonra, kutsal emanetlerle ilgili bir dolap çevirdin mi?"

"Soylu Niketas!" dedi Baudolino alınmış pozlarda. Sonra karşısındakini sakinleştirmek istermişçesine ellerini ileri doğru uzattı. "Sana her şeyi anlatmam gerektiğine göre, kutsal emanetlerle ilgili bir hikâyeden de bahsedeceğim zaman gelecek, bekle. Bunu sana sonra anlatacağım. Hem biraz önce sen de söyledin, kutsal şeylerden söz edildiğinde, insan ölçütleri kullanılmamalı. Ama geç oldu, sanırım bir saat sonra, karanlıkta yola çıkabiliriz. Hazır olalım."

Niketas iyice canlanmış, güç kazanmış olarak yola çıkmak istediğinden, epey önce Teofilo'ya, iyi pişmesi için zaman gereken bir *monokitron* hazırlamasını söylemişti. Sığır ve domuz eti, eti tamamıyla alınmamış kemik ve Frigya lahanası, bol yağla bakır bir tencerede pişiriliyordu. Rahat bir akşam yemeği için fazla zaman kalmadığından, logotetes güzel alışkanlıklarını bir kenara bırakmış, etleri tencerenin içinden üç parmağıyla değil, avuçlayarak alıyordu. Sevdiği bu bakire, fahişe ve şehit kentle son aşk gecesini yaşıyormuş gibiydi. Baudolino'nun karnı doymuştu, reçineli şarabı yudumlamakla yetindi, ne de olsa Selimbria'da bulup bulamayacağı meçhuldü.

Niketas bu kutsal emanetler hikâyesiyle Zosimos'un bir alakası olup olmadığını sorunca, Baudolino olayları sırasıyla anlatmayı yeğlediğini söyledi.

"Burada kentte gördüğümüz korkunç şeylerden sonra, kara yoluyla geri dönmüştük, çünkü gemi yolculuğu yapacak kadar paramız yoktu. O günlerin kargaşası sayesinde ve çömezlerinden birinin de yardımıyla, Zosimos bir yerlerden birkaç katır bulmuştu. Sonra, yolculuk sırasında, bazı ormanlarda sürek avı yaparak ya da yol boyunca rastladığımız bazı manastırların konukseverliğinden yararlanarak, nihayet önce Venedik'e, sonra da Lombardia ovasına vardık..."

"Peki Zosimos elinizden kurtulmayı denemedi mi hiç?"

"Yapamazdı. Elimize geçtiği andan itibaren ve döndükten sonra, Friedrich'in sarayında, ve Kudüs'e yaptığımız yolculuk boyunca, dört yıldan fazla bir süre zincire bağlı olarak yaşadı. Daha doğrusu, yanımızda olduğunda bağlamıyorduk, ama yalnız bırakıldığında, bulunduğumuz yere göre, yatağına, bir direğe, bir ağaca bağlanıyordu, ata bindiğimizde de dizginlere öyle bağlıydı ki inmeye kalktığında at huysuzlanıyordu. Bu bile yerine getirmesini istediğimiz vecibelerini unutturur korkusuyla, her akşam, uyumadan önce, ona bir tokat atıyordum. Artık biliyordu ve uyumadan önce bir ana öpücüğü gibi bekliyordu tokadı."

Dostlarımız yol boyunca, her şeyden önce haritayı yeniden çizsin diye Zosimos'u dürtüp durmuşlardı ve Zosimos, her gün bir

ayrıntıyı anımsayarak iyi niyetini gösteriyordu, öyle ki gerçek uzaklıkların hesabını bile yapmaya başlamıştı.

"Şöyle göz kararı" diyerek parmağıyla yoldaki tozun üzerine çiziyordu, "İpek ülkesi Tzinista'dan İran'a yürüyerek yüz elli gün sürer, tüm İran seksen gün eder, İran sınırından Seleukeia'ya on üç gün, Seleukeia'dan Roma'ya, oradan da İberler ülkesine, yüz elli gün. Aşağı yukarı, dünyanın bir ucundan diğer ucuna gitmek için, günde otuz mil yol kat edersen dört yüz gün gerekiyor. Ayrıca yeryüzünün uzunluğu genişliğinden fazladır ve hatırlayacaksın Çıkış'ta, tabernaculumdaki resim iki arşın uzunluğunda, bir arşın genişliğinde gösteriliyordu. İşte bu yüzden kuzeyden güneye, yani kuzey bölgelerinden Konstantinopolis'e kadar elli gün, Konstantinopolis'ten Alessandria'ya kadar elli gün daha, Alessandria'dan Arap Körfezi üzerinden Etyopya'ya kadar yetmiş gün hesaplanabilir. Uzun sözün kısası, aşağı yukarı iki yüz gün. Bu arada, Konstantinopolis'ten en uçtaki Hindistan'a doğru yola çıkarsan, enine gittiğini ve yolunu bulmak için çok sık durman ve kim bilir kaç kez geri dönmen gerektiğini göz önünde bulundurarak, Rahip Johannes'in ülkesine bir yıllık yolculuktan sonra varabilirsin diyebilirim."

Kutsal emanetlere gelince, Kyot, Zosimos'a Gradal'i duyup duymadığını sormuştu. Ondan söz edildiğini duymuştu, bu kesindi ve Konstantinopolis çevresinde yaşayan Galatlardan, yani bir gelenek olarak uzak kuzeyin çok eski rahiplerinin öykülerini bilen insanlardan işitmişti. Kyot, Gradal'i Rahip Johannes'e götürdüğü söylenen şu Feirefiz'i duyup duymadığını sormuştu, Zosimos da elbette duyduğunu söylemişti, ama Baudolino kuşkuluydu. "Peki o zaman nedir bu Gradal?" diye soruyordu. "Kupa, İsa'nın ekmek ve şarabı kutsadığı kupa, bunu siz de söylediniz." Bir kupanın içinde ekmek ha? Hayır, şarap; ekmek bir tabağın, bir kâsenin, küçük bir tepsinin içindeydi. Ama o zaman Gradal neydi, tabak mı, kupa mı? İkisi birden, diyerek Zosimos pazarlık etmeye çalışıyordu. İyi düşünülecek olursa, diye söze giriyordu korkutucu bir bakışla Şair, Longinus'un böğrünü delen mızraktı. Evet, tamam, ona göre de mızrak olması gerekirdi. Bunun üzeri-

ne Baudolino elinin tersiyle, yatma zamanı olmadığı halde, bir tokat indiriyordu suratına, ama Zosimos kendini haklı göstermeye çalışıyordu: söylenenler kesin değildi, tamam, ama bu tür haberlerin Bizans Galatları arasında da dolaşması, Gradal'in gerçekten var olduğunun bir kanıtıydı. Ve böylece, Gradal hakkında hep aynı şeyler biliniyordu, yani çok az şey biliniyordu.

"Elbette" diyordu Baudolino, "Friedrich'e senin gibi ipten kazıktan kurtulmuş biri yerine Gradal'i götürebilseydim..."

"Neden götüremeyesin" diyordu Zosimos. "Uygun çanağı bulman yeterli..."

"Hah, şimdi de çanak oldu. O çanağın içine sokarım şimdi seni! Ben senin gibi sahtekâr mıyım ulan!" Zosimos omuzlarını kaldırıp, yeniden çıkmaya başlayan sakalını sıvazlıyordu, ama böyle daha da çirkin olmuştu, bir pisibalığına benziyordu, ama daha önce, yani parlak ve temizken bir yumurtayı andırıyordu.

"Hem sonra" diye soruyordu Baudolino, "bir çanak ya da kupa olduğu bilinse de, bulduğumuzda onun gerçek Gradal olduğu nasıl anlaşılır ki?"

"Ah, onu merak etme" diye araya giriyordu Kyot, efsanelerinin dünyasına dalıp gitmiş gözlerle, "ışığı göreceksin, kokuyu duyacaksın..."

"Umarım" diyordu Baudolino. Haham Solomon başını sallıyordu: "Siz dinsizlerin, Kudüs'ü yağmalayıp, bizi dünyanın dört bir yanına dağıttığınızda Kudüs Tapınağı'ndan çaldığınız bir şey olmalı."

Friedrich'in ikinci oğlu ve artık Romalıların kralı olarak taç giymiş olan Heinrich'in Costanza d'Altavilla'yla olan düğününe tam zamanında yetiştiler. İmparator artık tüm umutlarını bu küçük oğluna bağlamıştı. Birincisini sevmediği için değil, tam tersine onu Schwaben dükü bile yapmıştı, ama ona, istenildiği gibi olmayan evlatlara duyulan hüzünlü bir sevgisi olduğu açıktı. Baudolino onun renginin soluk olduğunu, sık sık öksürdüğünü, sanki küçük bir sineği kovmak istermiş gibi sürekli sol gözünü kırptığını gördü. Kutlamalar sırasında da, sık sık yanlarından uzaklaşıyordu, Baudolino onun kırlara doğru gittiğini, küçük bir kırbaç-

la sinirli sinirli, sanki içini kemiren bir şeyi yatıştırmak istermiş gibi çalılara vurduğunu görmüştü.

"Yaşamak için büyük bir çaba sarf ediyor" demişti ona bir akşam Friedrich. Her geçen gün biraz daha yaşlanıyordu, Aksakal, boynu tutulmuş gibi yürüyordu. Avlanmaya devam ediyor ve bir nehir görür görmez bir zamanlar yaptığı gibi atıveriyordu kendini. Ama Baudolino, bir gün soğuk su yüzünden beyin kanaması geçirmesinden korkuyor ve ona dikkatli olmasını söylüyordu.

Yaptıkları yolculuğu, o dinsiz papazı yakaladıklarını, yakında onları Rahip'in ülkesine götürecek haritaya sahip olacaklarını, Gradal'in masal olmadığını ve er veya geç getireceğini onu avutmak için anlattı. Friedrich onaylıyordu. "Gradal, ah, Gradal" diye kim bilir nereye dalıp gitmiş gözlerle mırıldanıyordu, "Kuşkusuz onunla şey yapabilirim, şey..." Sonra önemli bir haberle dikkati dağılıyor, yine iç çekiyor ve güçlükle görevini yapmaya hazırlanıyordu.

Ara sıra Baudolino'yu bir kenara çekip Beatrix'i ne kadar çok özlediğini söylüyordu. Baudolino da onu avutmak için Colandrina'yı ne kadar çok özlediğini anlatıyordu. "Ya, biliyorum," diyordu Friedrich, "sen Colandrina'yı sevdiğin için benim Beatrix'i ne kadar sevdiğimi anlayabilirsin. Ama belki Beatrix'in gerçekten sevilecek hem de çok sevilecek bir insan olduğunu anlayamıyorsundur." Böylece Baudolino eski yarasının yeniden açıldığını hissediyordu.

Yazın İmparator Almanya'ya döndü, ama Baudolino onunla gidemedi. Annesinin öldüğünü haber verdiler. Hemen Alessandria'ya koştu, ve yolda giderken onu doğuran o kadını düşünüyordu, yıllar önce o Noel akşamı, koyun doğurturken gösterdiği şefkat dışında annesine hiç şefkatini belli etmemişti (olamaz, diyordu kendi kendine, on beş kıştan fazla bir zaman geçmiş aradan, Tanrım, belki de on sekiz kış). Alessandria'ya vardığında annesi çoktan gömülmüştü, kenti terk edip Frascheta'daki eski evine çekilen Gagliaudo'yu buldu.

Yatağa uzanmıştı, yanında şarap dolu tahta bir çanak vardı, sinekleri yüzünden kovmak için yorgun bir biçimde elini oynatı-

yordu, güçsüz görünüyordu. "Baudolino" demişti ona hemen, "o zavallı kadına günde on kez kızıyor, gökten düşen bir yıldırımın onu çarpmasını istiyordum. Sonunda gök onu çarptı, ama ben ne yapacağımı bilemez oldum. Burada, bu evde, aradığım hiçbir şeyi bulamaz oldum, burayı o düzene sokardı. Saman için dirgeni bile bulamıyorum, ahırda hayvanların önünde kuru ottan çok bok var. Onun için, ben de ölmeye karar verdim, belki böylesi daha iyi."

Oğlunun itirazları işe yaramamıştı. "Baudolino, biliyorsun bizim buraların insanları kalın kafalıdır ve aklımıza bir şey koyduk mu, kimse fikrimizi değiştiremez. Ben senin gibi, bir gün orada bir gün burada gezmiyorum, siz asilzadelerin keyfine diyecek yok! Hepsi sadece başkalarını öldürmeyi düşünen insanlar, ama bir gün onların da ölmesi gerektiği söylendiğinde, altlarına dolduruveriyorlar. Oysa ben bir karıncayı bile incitmeyen, melek gibi bir kadının yanında yaşadım, ve şimdi ölmeye karar verdim ve öleceğim. Dediğim gibi bırak da gideyim, benden daha mutlusu olmaz, çünkü böyle yaşamak daha kötü."

Ara sıra biraz şarap içiyor, ardından uykuya dalıyordu, sonra yeniden gözlerini açıp, "Öldüm mü?" diye soruyordu. "Hayır, babacığım" diye yanıtlıyordu Baudolino, "neyse ki hâlâ hayattasın." "Ah, zavallı ben" diyordu Gagliaudo, "bir gün daha, ama yarın öleceğim, merak etme." Yemeğe asla elini sürmek istemiyordu.

Baudolino onun alnını okşuyor, sinekleri kovuyordu ve sonra, ölmekte olan babasını nasıl avutacağını bilemediğinden ve onun hep düşündüğü gibi eşek bir evlat olmadığını göstermek için, uzun zamandır hazırlandığı kutsal görevi ve Rahip Johannes'in Krallığı'na nasıl ulaşmak istediğini anlatıyordu. "Bilsen" diyordu ona, "olağanüstü yerler keşfetmeye gideceğim. Bir ülke var, hiçbir yerde rastlanmamış bir kuş yaşıyor orada, adı Anka, beş yüz yıl yaşayan ve uçan bir kuş bu. Beş yüz yılın sonunda rahipler bir sunak hazırlıyorlar ve üzerine çeşitli baharatlar ile kükürt serpiyorlar, kuş gelip, sunağın üzerine konunca yanıp kül oluyor. Ertesi gün küller arasında bir böcek beliriyor, ikinci gün böcek bir kuşa dönüşüyor, üçüncü gün de bu kuş uçup gidiyor. Bir kartal-

dan daha büyük değil, başının üzerinde tavusunki gibi bir hotoz var, boynu altın renginde, gagası çivit mavisi, kanatları erguvan rengi, kuyruğu sarı, yeşil ve kırmızı çizgilerle bezeli. Ankakuşu asla ölmez."

"Hepsi palavra" diyordu Gagliaudo. "Bana Rosina'yı diriltmen yeterdi, zavallı hayvan o bozuk buğdayı yedirerek öldürdünüz onu, ne Enkesinden söz ediyorsun sen."

"Dönüşte sana Eyüp'ün ülkesinin dağlarından kudrethelvası getireceğim. Beyaz ve çok tatlıdır, gökyüzünden otlara düşüp pıhtılaşan çiyden meydana gelir. Kanı temizler, hüznü yok eder."

"Taşaklarımı temizler. Çulluk ve gevrek tatlılar yiyen saraydaki pis heriflere iyi gelir o."

"Bir parça ekmek de mi istemiyorsun?"

"Zamanım yok, yarın sabah ölmem gerek."

Ertesi sabah Baudolino, İsa'nın kupası Gradal'i İmparator'a armağan edeceğini anlatıyordu. "Ya öyle mi? Nasıl peki bu kupa?"

"Som altından her tarafı lapis-lazuliyle süslü."

"Gördün mü, kafan hâlâ çalışmıyor, aptalsın işte. İsa bir marangozun oğluydu ve kendinden daha dilenci kılıklı insanlarla gezerdi; tüm hayatı boyunca hep aynı giysiyi giymiş, kilisedeki rahip söyledi bunu bize, otuz üç yaşına gelene kadar dayansın diye dikişsiz bir giysiymiş, ama sen kalkmış bana altından slupizzuppolili bir kupayla kafa çektiğini söylüyorsun. Amma da yaptın ha! Eğer bunun gibi bir çanağı olduysa şükretsin, babası bir ağaç kökünü oyarak yapmıştır mutlaka, tıpkı benim yaptığım gibi, bir ömür boyu dayanan bir şey ve çekiçle vursan bile kırılmaz, aklıma gelmişken, şu Isa'nın kanından biraz daha ver, ölmeme yardım eden tek şey o."

Lanet olsun, diyordu Baudolino. Bu zavallı ihtiyar haklı. Gradal bunun gibi bir çanak olmalıydı. İsa gibi sade, yoksul. Bu yüzden de belki orada burada, herkesin erişebileceği bir yerdeydi, onu asla kimsenin tanımamasının nedeni de, insanların hep parlayan bir şey aramış olmasıydı.

Ama bu esnada Baudolino'nun Gradal'i fazla düşündüğü yoktu. Babasının öldüğünü görmek istemiyordu, ama ölmesine izin

vererek onun bir isteğini yerine getirdiğini biliyordu. Birkaç gün sonra, ihtiyar Gagliaudo kuru bir kestane gibi büzülmüştü, ve şarabı bile geri çevirerek, güçlükle nefes alıyordu.

"Babacığım" diyordu Baudolino, "ölmeyi çok istiyorsan Tanrı'yla uzlaş ve Cennet'e git, orası Rahip Johannes'in sarayı gibidir. Yüce Tanrı bir kulenin tepesinde yer alan büyük bir tahtta oturacak ve tahtın arkalığında iki altın topuz, her birinin üzerinde de bütün gece parlayan iki büyük kızıl yakut bulunacak. Tahtın kolları zümrütten olacak. Tahta çıkan yedi basamak oniks, kristal, akik, ametist, sardoniks, kırmızı akik ve krizolitten olacak. Hepsinin çevresinde de saf altından sütunlar yer alacak. Ve tahtın üzerinde melekler kulağa hoş gelen şarkılar söyleyerek uçacak..."

"Ve kıçıma tekme atarak beni oradan kovacak şeytanlar olacak, çünkü böyle bir yerde benim gibi gübre kokan birini çevrelerinde görmek istemezler. Sus, sus da..."

Sonra, ansızın, gözlerini açmış, Baudolino onu tutarken, doğrulmaya çalışmıştı. "Ey Tanrım, işte şimdi gerçekten ölüyorum, çünkü Cennet'i görüyorum. Ah ne kadar güzel..."

"Ne görüyorsun, babacığım?" diye hıçkıra hıçkıra ağlıyordu şimdi Baudolino.

"Tam bizim ahır gibi, ama her yanı tertemiz ve Rosina da var... İşte melek annen de orada, Allah'ın cezası harmanı savurmak için dirgeni nereye koyduğunu söyler misin şimdi..."

Gagliaudo bir geğirti çıkarmış, çanağı yere düşürmüş ve fal taşı gibi açık gözlerle bu semavî ahıra bakakalmıştı.

Baudolino sevgiyle bir elini babasının yüzünde gezdirmişti, çünkü artık nasıl olsa görmesi gerekeni kapalı gözlerle de görüyordu ve olanları Alessandrialılara anlatmaya gitmişti. Alessandrialılar ihtiyara görkemli bir cenaze töreni yapılmasını istedi, çünkü kenti o kurtarmıştı, kilisenin ana kapısının üzerine de bir heykelinin yerleştirilmesine karar verdi.

Baudolino, hatıra olarak yanına alacağı bir şeyler aramak için bir kez daha annesi ile babasının evine gitti, bundan sonra bir daha oraya geri dönmemeye karar vermişti. Yerde babasının çanağını gördü ve bir kutsal emanetmiş gibi aldı. Şarap kokmaması

için iyice yıkadı, çünkü bir gün bu çanağın Gradal olduğu söylenecek olursa, Son Yemek üzerinden çok zaman geçtiğine göre, hiçbir şey kokmaması gerekirdi, belki de sadece, herkes onun Gerçek Kupa olduğunu düşündüğünde kesinlikle duyacağı gibi güzel kokmalıydı. Çanağı pelerinine sardı ve yanında götürdü.

23

Baudolino Üçüncü Haçlı Seferi'nde

Konstantinopolis'e karanlık çöktüğünde yola düştüler. Kalabalık bir kafileydi, ama bu günlerde evsiz kalmış birçok kentli, yolunu şaşırmış insanlar gibi, geceyi geçirecekleri bir kemeraltı aramak için kentin bir noktasından diğer noktasına gidip geliyordu. Baudolino Haçlı giysisini çıkarmıştı, çünkü, senyörünün kim olduğunu sormak için birileri onu durdurmaya kalkarsa, güç durumda kalabilirdi. Önlerinden, tesadüfen aynı yolda yürüyen insanlarmış gibi Pevere, Boiamondo, Grillo ve Taraburlo gidiyordu. Ama her köşede çevrelerine bakıyor ve daha yeni bilenmiş saldırmalarını giysilerinin altında sıkı sıkı tutuyorlardı.

Ayasofya'ya varmalarına çok az kala mavi gözlü ve uzun sarı bıyıklı bir küstah, gruba doğru koşmuş, ne kadar çirkin ve çopur görünse de, genç kızlardan birini elinden tutup götürmeye çalışmıştı. Baudolino savaşma zamanı geldiğini söylemişti kendi kendine, Cenevizliler de aynı şeyi düşünmüşlerdi, ama Niketas'ın aklına daha iyi bir fikir gelmişti. Yoldan bir grup şövalyenin geldiğini görmüş ve kendini yere atıp diz çökmüş ve onurları adına merhamet ve adalet istemişti. Büyük bir olasılıkla bunlar dogenin adamlarıydı, saldırganı kılıçlarının yanıyla döverek kovmuş ve genç kızı ailesine teslim etmişlerdi.

Hippodrom'dan sonra Cenevizliler daha güvenilir sokakları seçti: özenli bir yağmalamanın izlerini taşıyan, tüm evlerin yanmış olduğu dar sokaklardan geçtiler. Haçlılar hâlâ çalacak bir şeyler arıyor olabilirdi, ama şüphesiz başka yerlerde. Geceye doğru Teodosios Surları'nı aşmışlardı. Orada onları diğer Cenevizliler yanlarında katırlarla bekliyordu. Koruyucularıyla, kucak-

laşmış ve birbirlerine iyi dileklerde bulunarak vedalaşmışlardı, ilkbaharı andıran dolunaylı bir gecede bir patikaya sapmışlardı. Uzaklardaki denizden hafif bir rüzgâr esiyordu. Gün boyunca hepsi dinlenmişti ve yolculuk Niketas'ın karısını bile yormuyordu. Ama Niketas çok yorgundu, hayvanının her sıçramasında güçlükle nefes alıyordu, ve her yarım saatte bir durup biraz soluklanmak için izin istiyordu.

"Çok yemek yedin, Soylu Niketas" diyordu ona Baudolino.

"Ölmekte olan vatanının son nimetlerini bir sürgünden esirgeyebilir miydin?" diye yanıt veriyordu Niketas. Sonra oturmak için bir kaya ya da devrilmiş bir ağaç gövdesi arıyordu: "Ama tüm bunlar, serüveninin geri kalanını dinleme kaygısı yüzünden. Otur şuraya Baudolino, şu sessizliğe kulak ver, güzel kır kokularını çek içine. Biraz dinlenelim de anlat."

Sonraki üç gün boyunca, gündüz yol alıp, gece kim bilir kimlerin yaşadığı yerlerden uzak durmak için gökyüzüne yakın dinlendikleri sırada, yıldızların altında, sadece yaprakların hışırtısının ve gece hayvanlarının ansızın çıkardığı seslerin bozduğu bir sessizlikte, Baudolino öyküsünü anlatmaya devam etti.

O zamanlar –artık 1187 yılındayız– Salaheddin Eyyubi Hıristiyan Kudüs'e son saldırısını yapmıştı. Kazanmıştı. Bağışlayıcı davranarak vergi ödeyebilecek herkesin sağ salim kentten çıkmasına izin vermiş ve surların önünde Templier Şövalyeleri'nin kellelerini uçurmakla yetinmişti, gerçi bağışlayıcı davranmasına davranmıştı ama, işgalci düşmanın bu seçkin birliğini, hiçbir saygın komutan bağışlayamazdı, ve Templier Şövalyeleri de bunu biliyor, mesleklerine has bu kuralı kabulleniyordu: esir yoktu. Salaheddin Eyyubi ne kadar yüce gönüllü davranmış olsa da, tüm Hıristiyan dünyası yaklaşık yüz yıl boyunca direnmiş bu denizötesi Frank krallığının sonundan sarsılmıştı. Papa tüm Avrupa hükümdarlarına bir üçüncü sefer düzenleme ve dinsizlerin ele geçirdiği Kudüs'ü yeniden fethetme çağrısında bulunmuştu.

Baudolino için, imparatorunun bu işe katılması beklediği bir fırsattı. Filistin'e doğru inmek, yenilmez bir orduyla doğuya doğ-

ru hareket etmek demekti. Kudüs göz açıp kapayıncaya kadar geri alınacaktı, sonra da Hindistan'a gitmekten başka bir şey kalmıyordu geriye. Ama Friedrich'in kendini gerçekten ne kadar yorgun ve kararsız hissettiğini o sırada anladı. İtalya'ya barışı getirmişti, ama buradan uzaklaştığında elde ettiği bu üstünlüğü kaybetmekten korkuyordu elbette. Ya da belki de Filistin üzerine yeni bir sefer düşüncesi, bir önceki sefer sırasında öfkeye kapılıp o Bulgar manastırını yıkmasını anımsattırdığından, onu tedirgin ediyordu. Kim bilir. Karar veremiyordu. Görevinin ne olduğunu soruyordu kendine, ve eğer bu soruyu soruyorsan (diyordu Baudolino kendi kendine) bunun seni peşinden sürükleyen bir görev olmadığının bir işaretidir.

"Kırk beş yaşındaydım, Soylu Niketas, ve hayatımın düşünü, daha doğrusu hayatım o düşün çevresinde kurulmuş olduğundan, hayatımı yitirmeyi göze alıyordum. Böylece, soğukkanlılıkla, talihime güvenerek, manevî babama bir umut, göreviyle ilgili Tanrısal bir işaret vermeye karar verdim. Kudüs'ün düşmesinden sonra Hıristiyan topraklarımıza o yıkıntıdan kaçıp kurtulanlar ve imparatorluk sarayına, nasıl olduğunu Tanrı bilir, Salaheddin Eyyubi'nin öfkesinden kurtulup kaçan yedi Templier şövalyesi gelmişti. Çok kötü durumdaydılar, ama belki sen Templier Şövalyeleri'ni bilmezsin: sarhoşturlar ve zina yaparlar ve eğer sen onlara muncuklamaları için kız kardeşini, hatta söylendiğine göre, küçük erkek kardeşini verirsen, onlar da sana kız kardeşlerini verir. Uzun sözün kısası onları yedirip içirdim ve herkes benim onlarla meyhanelerde dolaştığımı görüyordu. Onun için bir gün Friedrich'e bu utanmaz din sömürücülerinin Kudüs'ten Gradal'i çaldıklarını söylemem güç olmadı. Ve Templier Şövalyeleri'nin hayatları pamuk ipliğine bağlı olduğu için, elimdeki tüm parayı vererek, onu satın aldığımı söyledim. Friedrich elbette, önce şaşırdı. Ama Gradal, onu Friedrich'e armağan etmek isteyen Rahip Johannes'in elinde değil miydi? Bu çok kutsal kalıntıyı armağan olarak almak için gidip Johannes'i araması gerekmiyor muydu? Öyleydi, babacığım, dedim ona, ama herhalde hain bakanlarından biri

onu Johannes'ten çaldı ve nerede olduklarını bilmeden oraları yağmalamaya gelen birkaç Templier şövalyesine sattı. Bunun ne zaman ve nasıl olduğunu bilmenin önemi yoktu. Şimdi Kutsal Roma imparatorunu daha olağanüstü başka bir fırsat bekliyordu: Gradal'i teslim etmek için Rahip Johannes'i aramaya koyulmalıydı. Bu eşsiz emaneti güç kazanmak için kullanmadığı ve görevini yerine getirmek istediği için Rahip'in takdirini kazanacak ve tüm Hıristiyan dünyasında sonsuz ün kazanacaktı. Gradal'i elinde tutmak ile geri vermek arasında, bir hazine olarak saklamak ile çalındığı yere geri götürmek arasında, sahip olmak ile vermek arasında, elinde tutmak (herkesin düşlediği gibi) elinden çıkararak olağanüstü özveride bulunmak arasında; gerçek yağlanmanın, tek ve gerçek *rex et sacerdos* olma şerefinin ne tarafta olduğu açıktı. Friedrich yeni Arimateali Yusuf oluyordu."

"Babana yalan söylüyordun."

"Onun iyiliği ve imparatorluğun iyiliği için."

"Friedrich gerçekten Rahip'in ülkesine gitse, ona Gradal'i götürse, o da gözlerini açıp asla görmediği o çanağın ne olduğunu sorsa ne olur diye sormuyor muydun kendine? Friedrich Hıristiyanlığın onuru değil, soytarısı olurdu."

"Soylu Niketas, insanları benden iyi tanıyorsun. Düşün: sen Rahip Johannes'sin, Batı'nın büyük bir imparatoru önünde diz çöküyor ve sana böyle bir kutsal emaneti uzatıyor ve onun senin hakkın olduğunu söylüyor, o meyhane çanağını asla görmediğini söyleyip alaylı alayh güler misin? Haydi canım sen de! Rahip onu biliyormuş gibi yapar demiyorum. Onun koruyucusu olarak elde edeceği ünü düşünüp gözü hiçbir şey görmeyecek ve ona her zaman sahip olduğuna inanarak hemen tanıyacaktır, diyorum. Ve böylece, babam Gagliaudo'nun çanağını Friedrich'e çok değerli bir şeymiş gibi uzattım, ve yemin ederim ki o anda kendimi kutsal bir töreni yönetirmiş gibi hissediyordum. Gerçek babamın armağanını ve hatırasını manevî babama veriyordum, ve gerçek babam haklıydı: günahkâr hayatı boyunca sırlarını paylaştığı bu çok sade ve basit çanak, tüm günahkârların maddî ve manevî kurtuluşu için ölüme giden zavallı İsa'nın kullandığı kupaydı. Rahip

ayini yönetirken sıradan ekmeği ve sıradan şarabı alıp İsa Efendimiz'in bedeni ve kanı yapmıyor mu?"

"Ama sen bir rahip değildin."

"Evet, nitekim o şeyin İsa'nın kanı olduğunu söylemiyordum, yalnızca kanının onun içine konduğunu söylüyordum. Kutsayıcı güce el uzatmıyordum. Bir tanıklık sunuyordum."

"Sahte bir tanıklık."

"Hayır. Bir kutsal emanetin gerçek olduğuna inanıldığında, kokusunun da duyulduğunu sen söyledin bana. Biz, sadece bizim Tanrı'ya ihtiyacımız olduğuna inanırız, ama çoğu kez Tanrı bize ihtiyaç duyar. İşte o anda ona yardım etmek gerektiğini düşünüyordum. O kupa elbette vardı, İsa Efendimiz kullandığına göre vardı. Kaybolduysa, birkaç budalanın yüzünden olmalıydı. Ben Gradal'i Hıristiyan âlemine geri veriyordum. Tanrı beni yalanlamazdı. Bunun da kanıtı arkadaşlarının hemen inanmasıydı. Kutsal kupa orada, gözlerinin önündeydi, sonra da onu kendinden geçerek göğe doğru kaldıran Friedrich'in elindeydi, Boron sayıklayıp durduğu şeyi ilk kez gördüğü anda diz çökmüş, Kyot hemen büyük bir ışık gördüğünü söylemişti, Haham Solomon –İsa halkının beklediği gerçek Mesih olmasa da– kuşkusuz bu çanağın hoş bir buhur kokusu saçtığını kabul etmişti, Zosimos hayaller gören gözlerini açmış defalarca tersten haç çıkarıyordu, siz saplanların yaptığı gibi, Abdül ise tir tir titriyor ve bu kutsal emanete sahip olmanın denizaşırı tüm ülkeleri ele geçirme anlamına geldiğini mırıldanıyordu; ve onu aşkının bir işareti olarak uzaktaki prensesine vermek istediği anlaşılıyordu. Benim bile gözlerim dolmuştu, ve nasıl oldu da Tanrı bu olağanüstü olayın aracısı olmamı istedi diye soruyordum kendime. Şair'e gelince, kaşl...nı çatmış tırnaklarını kemiriyordu. Ne düşünmekte olduğunu biliyordum: ben bir aptaldım, Friedrich yaşlıydı, bu hazineden yarar sağlayamazdı, bu yüzden kupayı Friedrich'e vermeyip Kuzey ülkelerine doğru yola çıkmamız daha iyi olurdu, orada bize bir krallık armağan ederlerdi. İmparator'un bu apaçık zayıflığı karşısında, iktidarı ele geçirme hayallerine geri dönüyordu. Ama bu bile beni memnun etmişti, çünkü böyle bir tepki göstererek, artık onun da Gradal'i gerçek bir şey olarak gördüğünü anlıyordum."

Friedrich kupayı saygıyla bir mücevher kutusuna koymuş, anahtarını boynuna asmıştı ve Baudolino iyi yaptığını düşündü, çünkü o anda yalnızca Şair'in değil, öbür arkadaşlarının da onu çalıp, kişisel bir serüvene atılmaya hazır olduklarını hissetti.

Sonra, İmparator artık yola çıkma zamanının geldiğini söylemişti. Bir fetih seferi özenle hazırlanmalıydı. Ertesi yıl Friedrich Salaheddin Eyyubi'ye elçiler yollamış, Sırp Prensi Stefan Nemanja'nın, Bizans basileusunun ve Konya Selçuklu sultanının habercileriyle görüşmek istemişti.

İngiltere ve Fransa kralları deniz yoluyla gitmeye karar verirken, 1189 mayısında Friedrich karadan Regensburg'dan on beş bin şövalye ve on beş bin şövalye yaveriyle yola çıkmıştı, kimileri Macaristan ovalarında altmış bin şövalyeye ve yüz bin piyadeye ulaştığını söylüyordu. Altı yüz bin Haçh'dan söz edenler de vardı, belki abartıyorlardı, Baudolino da gerçekten kaç kişi olduklarını söyleyemiyordu, belki toplam yirmi bin kişiydiler, ama her şeye rağmen büyük bir orduydu. Gidip tek tek saymayıp, uzaktan bakıldığında nereden başladığı bilinen, ama nerede bittiği bilinmeyen bir kalabalıktı.

Önceki seferlerde meydana gelen katliamlardan ve yağmalamalardan kaçınmak için, İmparator yüz yıl önce Kudüs'te çok kan akıtan o yeteneksizler sürüsünün peşinden gelmesini istememişti. Cennet'i fethetmek bahanesiyle yola çıkıp, yolda boğazını keserek öldürdükleri herhangi bir Yahudi'nin değerli eşyalarıyla geri dönen sefillerin değil, bir savaşın nasıl yapılacağını bilen insanların katıldığı güzel bir savaş olmalıydı. Friedrich iki yıl boyunca kendi ihtiyaçlarını karşılayabilecek olanları kabul etmişti yalnızca, ve yoksul askerler yolculuk boyunca beslenebilmek için adam başı üç gümüş mark almıştı. Kudüs'ü kurtarmak istiyorsan gerekeni harcamalıydın.

Birçok İtalyan bu sefere katılmıştı, Piskopos Sicardo ile birlikte Cremonalılar, Kardinal Adelardo ile Veronalılar ve hatta bazı Alessandrialılar, aralarında Baudolino'nun eski arkadaşları da vardı, Boidi, Cuttica di Quargnento, Porcelli, Ciula lakaph Aleramo Scaccabarozzi, Colandrina'nın erkek kardeşi, yani Baudoli-

no'nun kayınbiraderi Colandrino, Trottilerden biri, sonra Pozzi, Ghilini, Lanzavecchia, Peri, İnviziati, Gambarini ve Cermelli, hepsi de ya kendi ya da kentin parasıyla gelmişti.

Tuna boyunca, Viyana'ya kadar eğlenceli bir yolculuk olmuştu; ve sonra Bratislava'ya varılmıştı, haziranda, Friedrich Macaristan kralıyla görüşüyordu. Ardından Bulgaristan ormanlarına girilmişti. Temmuzda Bizans'a karşı bir ittifak kurulmasını isteyen Sırp prensiyle görüşüyorlardı.

"Sanırım bu görüşme" dedi Baudolino, "basileusunuz İsaakios'u kaygılandırdı. Ordunun Konstantinopolis'i ele geçirmek istemesinden korkuyordu."

"Yanılmıyordu."

"On beş yıllık bir yanılma payı vardı. O dönemde, Friedrich gerçekten Kudüs'e ulaşmak istiyordu."

"Ama biz, biz huzursuzduk."

"Bunu anlıyorum, kalabalık bir Haçlı ordusu topraklarımızdan geçiyordu, ve siz, siz de kaygılanıyordunuz. Ama hayatı bize zorlaştırmaktan da vazgeçmediniz kuşkusuz. Serdica'ya[1] gelmiş, ama söz verilen yiyecek, silah vb şeyleri bulamamıştık. Filippopolis[2] çevresinde birliklerinizin saldırısına uğradık, ama sonra, o aylardaki her çatışmada olduğu gibi kıçlarına baka baka geri çekildiler.

"O dönemde Filippopolis'in valisiydim, biliyorsun. Saraydan çelişkili haberler alıyorduk. Basileus size direnmek için bir kale duvarı yapmamızı, hendek kazmamızı emrediyor, istediğini yapar yapmaz da, size barınak olmasın diye her şeyi yıkma emri alıyorduk."

"Ağaçları devirip dağ geçitlerini kapattınız. Yiyecek aramak için birliklerinden uzaklaşan adamlarımıza saldırıyordunuz."

"Topraklarımızı yağmalıyordunuz."

"Çünkü söz verdiğiniz erzakları vermiyordunuz. Sizinkiler yiyecekleri sepetlere koyup kent surlarından aşağı sarkıtıyorlardı, ama ekmeğe harç ve başka zehirli maddeler katıyorlardı. Tam

1. Bugün Sofya. (yay.n.)

2. Bugün Filibe. (yay.n.)

yolculuk sırasında İmparator, eski Kudüs kraliçesi Sibylle'den bir mektup almıştı, Hıristiyanların ilerleyişini durdurmak için Saladeddin Eyyubi'nin Bizans imparatoruna zehirli buğday dolu tenekeler ve bir küp şarap yolladığını, şarabın da zehirli olduğunu, nitekim onu koklamak zorunda olan İsaakios'un bir kölesinin, anında öldüğünü söyleyip, onu uyarıyordu."

"Hepsi palavra."

"Ama Friedrich Konstantinopolis'e elçiler yolladığında, basileusunuz onları ayakta bekletti ve sonra da hapse attı."

"Ama sonra Friedrich'e geri gönderildiler."

"Filippopolis'e girdiğimizde kenti boşalmış bulduk, herkes yok olmuştu ortadan. Sen de yoktun."

"Ele geçmemek benim görevimdi."

"Olabilir. Ama biz Filippopolis'e girdikten sonra basileusunuz tavır değiştirdi. İşte Ermeni topluluğuyla orada karşılaştık."

"Ermeniler sizi kardeş gibi görüyordu. Onlar da sizin gibi saplkındır, kutsal resimlere tapmıyorlar, mayasız ekmek kullanıyorlar."

"Onlar iyi Hıristiyanlar. İçlerinden bazıları hemen prensleri Leon adına konuştu ve bize ülkelerinden geçiş ve yardım güvencesi verdi. Ama işlerin öyle kolay olmadığını Hadrianopolis'te, kendini Türklerin ve Suriyelilerin, ayrıca Ermenilerin de efendisi ilan eden Konya Selçuklu Sultanı Kılıç Aslan'ın bir elçisi gelince anladık. Kim, nerede söz sahibiydi?"

"Kılıç Aslan, Saladeddin Eyyubi'nin üstünlüğünü frenlemeye çalışıyor, ve Hıristiyan Ermeni krallığını ele geçirmek istiyordu, bu yüzden de Friedrich'in ordusunun ona yardım edebileceğini umuyordu. Ermeniler de Friedrich'in Kılıç Aslan'ın isteklerini durdurabileceğine güveniyorlardı. Miryokefalon'da Selçuklulara karşı aldığı yenilginin hâlâ etkisinde olan bizim İsaakios, Friedrich'in Kılıç Aslan'la savaşacağını umuyordu, ama Ermenilerle de birkaç yerde çarpışmaya girmesi hoşuna giderdi, çünkü bizim imparatorluğun başını az ağrıtmıyorlardı. Ama hem Selçukluların hem de Ermenilerin Friedrich'e topraklarından geçiş sağlayacaklarını öğrenince, onun ilerleyişini durdurmaması gerektiğini, tersine Propontis'ten geçmesine izin vermesi, hatta bu geçişi kolay-

laştırması gerektiğini anladı. Onu düşmanlarımızın üzerine yolluyor ve bizden uzaklaştırıyordu."

"Zavallı babacığım. Müttefik bir düşman çetesinin işlerine alet olduğundan kuşkulanıyor muydu bilmiyorum. Ya da anladı, ama hepsini yenebileceğini umdu. Bildiğim tek şey, Friedrich'in, Bizans dışında, Hıristiyan bir krallıkla, yani Ermeni krallığıyla bir ittifak sezinler gibi olunca, ulaşmak istediği hedefini düşünerek heyecandan titrediğiydi. Ermenilerin Rahip Johannes'in Krallığı'na doğru giden yolu açabileceğini hayal ediyordu (ve onunla birlikte ben de)... Her şeye rağmen senin dediğin gibi, Selçukluların ve Ermenilerin yolladığı elçilerden sonra sizin İsaakios bize gemiler verdi. Ve nitekim Gallipolis'te, gördüm seni, basileusunun adına bize savaş gemileri öneriyordun."

"Bizim için kolay bir karar olmadı" dedi Niketas, "basileus Salaheddin Eyyubi'yle ters düşebilirdi. Boyun eğmesinin nedenlerini açıklamak için ona ulaklar yollamak zorunda kaldı. Büyük adam, Salaheddin Eyyubi, hemen anladı, ve bize kin beslemedi. Yine söylüyorum, bizim Türklerden korkacak hiçbir şeyimiz yok: bizim sorunumuz sizsiniz, siz sapkınlar daima."

Niketas ve Baudolino artık geçmişte kalan o olayın yanlışları ve doğruları konusunda yakınmanın işe yaramayacağını söylediler. Belki İsaakios haklıydı, Bizans'tan geçen her Hıristiyan hacı, gidip Kudüs surları altında hayatını tehlikeye atmaktansa, ele geçirilecek birçok güzel şeyin bulunduğu Bizans'ta kalmak isterdi hep. Ama Friedrich gerçekten yoluna devam etmek istiyordu.

Gallipolis'e vardılar ve burası Konstantinopolis olmasa da, ordu atları, şövalyeleri ve yiyecekleri almaya hazır kadırgalarla ve üç direkli yelkenlilerle dolu bu eğlenceli yerin cazibesine kapıldı. İlk gün bir sorun çıkmadı ve bu arada dostlarımız aylak aylak dolaşıyordu. Yolculuğun başından beri Baudolino Zosimos'u yararlı bir şeyler için kullanmaya karar vermiş, ve onu arkadaşlarına Yunanca öğretmeye zorlamıştı: "Gideceğimiz yerlerde" diyordu, "Latince'yi kimse bilmez, hele Germence'yi, Provance dilini ya da benim dilimi hiç bilmezler. Ama Yunanca'yla anlaşma olasılığı

hep vardır." Böylece, bir geneleve yapılan bir ziyaret ile Doğu Kilisesi papazlarının metinlerinden birinin okunması arasında geçen zamanda beklemek onlara güç gelmiyordu.

Limanda uçsuz bucaksız bir pazar vardı, ve uzak parıltıların ve baharat kokularının cazibesine kapılıp serüvene atılmaya karar verdiler. Rehberlik etmesi için serbest bıraktıkları Zosimos (ama onu bir saniye bile gözden kaçırmayan Boron'un gözetimi altındaydı) onları uyarmıştı: "Siz Latin ve Alaman barbarlar bizim, yani Romalıların uygarlığının kurallarını bilmezsiniz. Sakın unutmayın, bizim pazarlarımızda, ilk başta hiçbir şey satın almak istemezsiniz, çünkü çok para isterler, ve eğer istedikleri parayı hemen verirseniz, sizin yalnızca aptal olduğunuzu düşünmezler, çünkü aptal olduğunuzu zaten bilirler, ama bozulurlar, çünkü tüccarın tek zevki pazarlık edebilmektedir. Onun için on sikke isterlerse iki sikke verin, yediye ineceklerdir, siz üç verin, onlar beşe ineceklerdir, siz üçte ısrar edin, göreceksiniz ağlayarak ve aileleriyle birlikte sokağa düşeceklerine yemin edip kabul edeceklerdir. O noktada satın alabilirsiniz, ama bilin ki mal bir sikke ediyordur."

"Peki o zaman neden satın alalım ki?" diye sordu Şair.

"Çünkü yaşamak onların da hakkı, ve bir sikke değerindeki bir şeye üç sikke istemek dürüst bir pazarlıktır. Ama sizi başka bir şey için daha uyarmalıyım: yalnızca tüccarların değil, hırsızların da yaşamaya hakkı vardır, ve birbirlerini soyamayacaklarına göre, sizi soymaya kalkışacaklardır. Onlara engel olmak sizin hakkınız, ama başarırlarsa yakınmayın. Onun için çantanızda az para, harcamaya karar verdiğiniz kadar bulundurmanızı öneriyorum."

Yerin âdetlerini böyle iyi bilen bir rehberin bilgilendirdiği dostlarımız tüm Rumlar gibi sarmısak kokan bir yığın insanın arasına dalmıştı. Baudolino belinin iki yanına yerleştirmek ve kollarını çapraz tutarak hızla çekmek üzere iki güzel Arap hançeri satın almıştı kendine. Abdül içinde bir tutam saç olan küçük saydam bir kutu bulmuştu (kim bilir kimindi, ama onun kimi düşündüğü belliydi). Solomon mucizevî ilaçlar satan bir İranlının çadırını keşfedince, bağırarak diğerlerini çağırmıştı. İksir satıcısı, söylediğine göre içinde çok güçlü bir ilacın bulunduğu küçük bir şişe göster-

mişti: küçük dozlarda alındığında hayat ruhlarını harekete geçiriyordu, ama hepsi içilirse hızla öldürüyordu. Sonra bir öncekine benzeyen bir başka küçük şişe göstermişti, ama onun içinde her tür zehirin etkisini yok eden panzehirlerin en güçlüsü vardı. Hekimlik sanatından hoşlanan Solomon, panzehiri satın almıştı. Rumlardan daha becerikli bir halktan geldiğinden, istenen on sikkeye karşı bir sikke ödemeyi başarmıştı, ama yine de iki mislisini ödediğini düşünerek kaygılanıyordu.

İksir satıcısının çadırından ayrıldıktan sonra, Kyot şatafatlı bir eşarp bulmuştu, Boron ise, her malı uzun süre inceledikten sonra, Gradal'e sahip bir imparatorun yanında olan kişiler için, dünyanın tüm değerli eşyalarının hayvan pisliğinden farksız olduğunu, hele satın aldıkları bu eşyaların hiçbir değeri olmadığını mırıldanarak başını sallamıştı.

Artık onların grubuna girmiş olan Alessandrialı Boidi'yle karşılaştılar. Bir yüzük beğenmişti, galiba altındı (satıcı ona ağlayarak veriyordu yüzüğü çünkü annesinindi) taşının yuvasında kalbi güçlendirici mucizevî bir ilaç vardı, bir yudumu bile bir yaralıyı yeniden canlandırabiliyordu ve bazı durumlarda, bir ölüyü diriltebiliyordu. Onu satın almıştı, çünkü, diyordu, Kudüs surları altında hayatımızı tehlikeye atmak gerekiyorsa, birkaç önlem almak en iyisiydi.

Zosimos üstünde, isminin ilk harfi olan Zeta'nın bulunduğu bir mührün önünde kendinden geçmişti, bir mühür mumuyla birlikte satılıyordu. Zeta harfi öyle aşınmıştı ki, mühür mumunun üzerinde belki de hiçbir iz bırakmayabilirdi, ama bu onun ne kadar eski olduğunun bir göstergesiydi. Bir tutsak olduğu için, elbette parası yoktu, ama Solomon duygulanmış ve ona bu mührü satın almıştı.

Bir süre sonra, kalabalık tarafından sürüklenerek, Şair'i kaybettiklerinin farkına varmışlardı, ama sonra onu, satıcıya göre Kudüs'ün fethine kadar dayanan bir kılıç için pazarlık ederken görmüşlerdi. Ama çantasını aradığında, Zosimos'un haklı olduğunu anlamıştı, düşünceli mavi Alaman gözleriyle, hırsızları sinekler gibi üzerine çekiyordu. Baudolino duygulanmış ve ona bu kılıcı armağan etmişti.

Ertesi gün ordugâha, yanında iki hizmetkârıyla, gösterişli bir biçimde giyinmiş, aşırı saygıyla hareket eden bir adam geldi ve Zosimos'u görmek istediğini söyledi. Rahip onunla alçak sesle bir süre konuştuktan sonra, gidip Baudolino'ya konunun, Prens Leon'un gizli bir görev verdiği mevki sahibi, Ermeni bir soylu olan Mıhitar Arzruni'yle ilgili olduğunu söyledi.

"Arzruni mi?" dedi Niketas. "Ondan söz edildiğini duydum. Konstantinopolis'e birçok kez gelmişti, Andronikos zamanından beri. Senin Zosimos'la görüşmesini anlıyorum, çünkü o da büyücülükle, gizli bilimlerle ilgileniyordu. Selimbria'daki arkadaşlarımdan biri, Dacik'teki şatosunda onun konuğu da oldu..."

"Biz de maalesef anlatacağım, Zosimos'un arkadaşı olması benim için kötü bir işaretti, ama geldiğini Friedrich'e bildirdim, onu görmek istedi. Bu Arzruni kim olduğunu fazla açıklamayan bir tipti. Leon tarafından hem yollanmış hem de yollanmamış sayılırdı, daha doğrusu yollanmış olsa da bunu söylememeliydi. İmparatorluk ordusuna Türklerin topraklarında, Ermenistan'a kadar rehberlik yapmak için oradaydı. Arzruni İmparator'la anlaşılabilir bir Latince'yle konuşuyordu, ama anlaşılmaz olmak istediğinde uygun sözcüğü bulamamış gibi yapıyordu. Friedrich onun tüm Ermeniler gibi güvenilmez olduğunu söylüyordu, ama oraları bilen birinin yanında olması da işine geliyordu ve onu geçici olarak ordıda görevlendirmeye karar verdi, ama bana onu gözümün önünden ayırmamamı söyledi. Yolculuk sırasında kusursuz davrandığını, ve daima, sonradan doğru olduğu ortaya çıkan bilgiler verdiğini söylemem gerek."

24

Baudolino Arzruni'nin sarayında

Ordu mart 1190'da Asya'ya girmiş, Laodikeia'ya ulaşmış ve Selçuklu Türkleri'nin topraklarına doğru yönelmişti. İconium'un yaşlı sultanı, Friedrich'in müttefiği olduğunu söylüyordu, ama oğulları yetkisini elinden almış ve Hıristiyan ordusuna saldırmıştı. Kılıç Aslan da fikir değiştirmiş görünüyordu, ama bu asla iyi anlaşılamamıştı. Çarpışmalar, çatışmalar, tam anlamıyla savaşlar sürüp gidiyor, Friedrich kazanan taraf olarak ilerliyordu, ama ordusu soğuk, açlık ve Türkmenlerin saldırıları yüzünden kırılıyordu, Friedrich'in ordusunun kanatlarını vuruyor, sonra da yolları ve sığınakları iyi bildiklerinden, kaçıyorlardı.

Güneşli ve ıssız topraklarda güçlükle ilerlerken, askerler idrarlarını ya da atların kanını içmek zorunda kalmıştı. İconium'un önüne geldiklerinde, Haçlı ordusunda yaklaşık bin süvari kalmıştı.

Ama yine de güzel bir kuşatma olmuş ve genç Friedrich , hasta olsa da, iyi çarpışmış, kenti bizzat kendi eliyle fethetmişti.

"Genç Friedrich'ten çok soğuk söz ediyorsun."

"Beni sevmiyordu. Kimseye güvenmiyordu, imparatorluk tacını elinden almak üzere olan küçük kardeşini kıskanıyordu, ve elbette kendi kanından olmayan beni, babasının bana olan sevgisini kıskanıyordu. Belki de çocukluğundan beri, benim annesine bakış biçimimden ya da annesinin bana bakış biçiminden rahatsız olmuştu. Babasına Gradal'i armağan ederek elde ettiğim yetkiyi kıskanıyordu, zaten bu konuya hep kuşkulu yaklaşmıştı. Hindistan'a düzenlenecek bir seferden söz edildiğini duyduğunda, homurdanarak zamanı geldiğinde konuşacağını söylüyordu. Her-

kesin onun ayağını kaydırmak istediğini düşünüyordu. Bu nedenle, o gün yüksek ateşi olmasına rağmen, İconium'da yiğitçe davrandı. Babası bu güzel hareketi için onu, üstelik tüm baronların önünde, övdüğünde gözlerinde bir sevinç parıltısı gördüm. Hayatında ilk kez, sanırım. Ona saygılarımı sunmaya gittim, gerçekten onun adına mutluydum, ama bana dalgın dalgın teşekkür etti."

"Bana benziyorsun sen, Baudolino. Ben de imparatorluğumun tarihini büyük ve herkes tarafından bilinen kahramanlıkların yanı sıra daha çok aileleri altüst eden küçük çekemezlikler, nefretler, kıskançlıklar üzerinde durarak yazdım ve yazmaya devam ediyorum. İmparatorlar da insandır, ve tarih onların zayıflıklarının da tarihidir. Devam et sen."

"İconium fethedilince, Friedrich hemen Ermenistanlı Leon'a topraklarından geçmesine yardımcı olması için elçiler yolladı. Bir anlaşma vardı, bu konuda söz veren onlardı. Ama Leon bizi karşılamak için henüz kimseyi yollamamıştı. Belki de Konya sultanının akıbetine uğramaktan korkuyordu. Böylece yardım alıp almayacağımızı bilmeden ilerledik, ve Arzruni, prensinin elçilerinin mutlaka geleceğini söyleyerek bize yol gösteriyordu. Bir haziran günü, Laranda'yı[1] geçtikten sonra güneye doğru yönelip Toros Dağları'nda ilerledik ve nihayet haçlarla süslü mezarlar gördük. Kilikia'daydık, Hıristiyan toprağında. Hemen Sibilia'nın Ermeni hükümdarı tarafından kabul edildik ve daha ileride, adını bile unutmak istediğim lanet olası bir ırmağın kıyısında, Leon'un yolladığı elçilerle karşılaştık. Grubu uzaktan görür görmez, Arzruni, görünmemesinin daha iyi olacağını söyleyerek ortadan yok oldu. İki yüksek görevliyle görüştük, ben bunlar kadar kararsız elçi görmedim. Biri Leon'un ve Katollikos[2] Gregorius'un büyük bir tantanayla gelmekte olduğunu bildirirken; Ermeni prensinin İmparator'a yardım etmeyi çok istediğini, ama düşmanlarına yolu açtığını Salaheddin'in öğrenmesinin iyi olmayacağını bu yüzden temkinli davranmak zorunda olduğunu söyleyerek bizi atlatıyordu.

1. Bugün Karaman. (yay.n.)

2. Doğu Kilisesi'nde yüksek düzeyde din adamları ve başkeşişlere verilen unvan. (ç.n.)

Elçiler geri dönmek için yola çıktığında Zosimos'u yanına alıp ortadan kaybolmuş olan Arzruni yeniden gözükmüştü, ardından Zosimos Baudolino'nun yanına gitmiş, sonra birlikte Friedrich'in huzuruna çıkmışlardı.

"Arzruni, efendisine kesinlikle ihanet etmek istemediğini, ama sen burada kalırsan, bunun Leon için büyük bir talih olabileceğini düşündüğünü, söylüyor."

"Ne demek yani" diye sordu Friedrich, "Kudüs'e gitmem gerektiğini unutmam için bana şarap ve genç kızlar mı teklif ediyor?"

"Belki şarap öneriyordur, ama zehirli şarap. Kraliçe Sibylle'in mektubunu hatırlamanı söylüyor" dedi Zosimos.

"O mektubu nereden biliyor?"

"Söylentiler dolaşıyor. Leon senin ilerleyişini durdurursa, Salaheddin'e çok büyük bir iyilik yapmış olur, Salaheddin de onun, Kılıç Aslan ve oğulları utanç verici bir biçimde yenilgiye uğradıklarına göre, Konya sultanı olma hayalini gerçekleştirmesine yardımcı olabilir."

"Peki Arzruni neden benim hayatım için efendisine ihanet edecek kadar kaygılanıyor?"

"Sadece İsa Efendimiz insanlık aşkı için hayatını feda etti. Günahtan doğan insan dölü hayvan dölüne benzer: inek de ancak kuru ot verdiğinde sana süt verir. Bu kutsal özdeyiş ne öğretiyor? Arzruni bir gün Leon'un yerini almayı istememezlik etmez. Arzruni Ermenilerin birçoğu tarafından sayılan ve sevilen bir kişi, Leon ise öyle değil. Bu yüzden Kutsal Roma imparatorunu kendisine minnettar bırakarak bir gün bu dostların en güçlüsünden yardım isteyebilir. Sonuç olarak yine bu ırmağın kıyısında yer alan Dacik'teki sarayına kadar ilerlemeni ve adamlarını o civarda konaklatmanı öneriyor. Leon'un sana ne güvence verdiğini tam olarak anlayıncaya kadar, her tür tuzaktan uzak onun yanında kalabilirsin. Ve bu andan itibaren, yurttaşlarının vereceği yiyecek ve içeceklere dikkat etmeni söylüyor."

"Lanet olsun" diye bağırıyordu Friedrich, "bir yıldır bir yılan yuvasından diğerine giriyorum! Benim kahraman Germen prenslerim bile bunların yanında kuzu kaldılar –hatta sana ne diyece-

ğim biliyor musun– bana az çektirmeyen şu kalleş Milanoluları bile gölgede bıraktılar, onlar en azından uykudayken beni hançerlemeye kalkışmıyor, açık alanda saldırıyorlardı! Ne yapacağız şimdi?"

Oğlu Friedrich daveti kabul etmesini öğütlemişti. Muhtemel, bilinen, tek bir düşmandan sakınmak, birçok ve bilinmeyen düşmandan sakınmaktan daha iyiydi. "Doğru, babacığım" demişti Baudolino. "Sen o sarayda kal, ve ben arkadaşlarımla çevrende gece gündüz bir duvar oluşturayım, böylece bizi ezip geçmeden kimse yaklaşamasın yanına. Sana verilecek yiyecek ve içeceğin önce biz bakacağız tadına. Hiçbir şey söyleme, kendimizi senin uğruna feda etmeyeceğiz. Her şeyi senden önce bizim yiyeceğimizi ve içeceğimizi herkes bilecek ve bizden birinin zehirlenmesinin akıllıca olmayacağını, çünkü bunun sonucunda senin öfkenin o kalenin her sakininin hayatına mal olacağını gayet iyi bilirler. Adamlarının dinlenmeye ihtiyacı var, Kilikia, Hıristiyan halklarının yaşadığı bir yer, Konya sultanının dağları aşıp sana yeniden saldıracak gücü kalmadı, Salaheddin henüz çok uzakta, bu bölge dağlarla ve uçurumlarla dolu, bunlar doğal korunma için olağanüstü güvenli yerlerdir, herkesin güç toplaması için uygun bir yer gibi geliyor bana."

Seleukeia yönüne doğru bir günlük yürüyüşten sonra, ırmağın kıyısını takip ederek yok denecek kadar dar bir yoldan bir boğaza girdiler. Boğaz ansızın genişleyip ırmağın geniş ve düz bir alanda akmasına izin veriyordu, sonra ırmağın akışı hızlanıyor ve başka bir boğaza dalarak gücünü yitiriyordu. Kıyıdan fazla uzak olmayan bir yerde, bir düzlükte mantar gibi biten kenarları düzensiz bir kale yükseliyordu, doğudan gelenin gözüne mavimsi görünüyordu, bu arada güneş arkasında batmak üzereydi, öyle ki onun bir insan eseri mi yoksa doğa eseri mi olduğu ilk bakışta söylenemezdi. Ancak yanına yaklaşıldığında bir tür kaya kütlesinin üzerinde yükselen bir kale olduğu anlaşılıyordu, kale hem ovaya hem de çevre dağların tepelerine hâkim bir konumda olmalıydı.

"İşte" dedi o sırada Arzruni, "sen, Ey Soylu Efendi, ordunu ovada konaklatabilirsin, ordunu oraya, ırmağın aşağı çığırına yerleş-

tırmanı öğütlüyorum, orada çadırlar için yer, insanlar ve hayvanlar için su var. Kalem büyük değil, ve sana yalnızca güvendiğin bir grup adamla oraya çıkmanı tavsiye ediyorum."

Friedrich oğluna ordugâhın kurulmasıyla ilgilenmesini ve ordunun yanında kalmasını söyledi. Yanına on kadar adam, ayrıca Baudolino ve arkadaşlarını almaya karar verdi. Oğlu, babasından bir mil uzakta değil, yanında kalmak istediğini söyleyerek buna karşı çıkmayı denedi. Baudolino ve arkadaşlarına yine kuşkuyla bakıyordu, ama İmparator kararını değiştirmedi. "O kalede uyuyacağım," dedi. "Yarın sabah ırmakta yüzeceğim ve bunu yapmak için de size ihtiyacım yok. Yüzerek gelip size günaydın diyeceğim." Oğlu, istemeye istemeye de olsa onun isteğinin yasa olduğunu söyledi.

Friedrich, on silahlı adamı, Baudolino, Şair, Kyot, Boron, Abdül, Solomon ve Zosimos'u zincirleriyle sürükleyen Boidi'yle birlikte ordunun yanından ayrıldı. Hepsi o sığınağa nasıl çıkılacağını merak ediyordu, ama dağ kütlesinin çevresini dolanırken batıya doğru uçurumun az da olsa yumuşadığı görülüyordu, nitekim basamaklı dar bir yol açılabilmiş ve taşlarla döşenebilmişti, bu yoldan yan yana iki at ancak geçebilirdi. Düşmanca niyetlerle yukarı tırmanmak isteyen herkes basamakları yavaş yavaş çıkmalıydı, böylece okçular ancak ikişer ikişer yukarı tırmanabilir, onlar da kalenin mazgallarından yine ikişer ikişer yok edilebilirdi.

Yokuşun sonunda bir avluya açılan büyük, süslü bir kapı vardı. O kapının dışında dar yol, surları sıyırarak devam ediyor ve kuzey tarafında daha küçük bir kapıya ulaşana dek, daha da daralarak uçurума doğru yaklaşıyor ve sonra boşlukta duruyordu.

Mazgallı surlarıyla asıl kaleye açılan avluya girdiler, surlar ayrıca avluyu uçurumdan ayıran bir başka surla korunuyordu. Friedrich, yukarıdan patikayı kontrol etsinler diye dış surlara gözcülerini yerleştirdi. Kapılara ve koridorlara bakan birkaç muhafız dışında, Arzruni'nin başka adamı yok gibiydi. "Burada bir orduya ihtiyacım yok benim" dedi Arzruni gururla gülümseyerek. "Bana saldırmak imkânsızdır. Hem sonra, Kutsal İmparator göreceksin, burası savaş için yapılmış bir kale değildir, hava, ateş, toprak ve

su üzerine çalışmalarımı yaptığım bir sığınaktır. Gel, sana yaraşır biçimde konaklayabileceğin yeri göstereyim."

Büyük bir merdivenden çıktılar ve ikinci dönemeçte geniş bir silah odasına girdiler, birkaç peyke ve duvarlara asılı silahlarla döşenmişti. Arzruni kabaralı sağlam ahşap bir kapıyı açtı ve Friedrich'i gösterişli biçimde döşenmiş bir odaya buyur etti. İçerde sayvanlı bir karyola, altın kupalar ve şamdanlar ile bir konsol vardı, konsolun üzerine de koyu ahşap bir kutu –mücevher kutusu ya da tabernaculum olmalıydı– konmuştu, ayrıca odanın bir köşesinde ağaç kütükleri ve kömürü andıran küçük küçük parçalarla yanmaya hazır büyük bir şömine vardı, ağaç kütüklerinin üzeri yağlı bir maddeyle kaplıydı, büyük bir olasılıkla ateşi beslemeye yarıyordu, bunların hepsi kuru dallardan oluşan bir yığının üzerine güzelce yerleştirilmiş ve kokulu dallarla kaplanmıştı.

"En güzel odam bu" dedi Arzruni, "ve onu sana vermek benim için bir onurdur. O pencereyi açmanı tavsiye etmem. Doğuya bakar ve yarın sabah güneş seni rahatsız edebilir. Bu renkli camlar, Venedik sanatının bir harikası, ışığı tatlı bir biçimde süzer."

"O pencereden içeri kimse giremez mi?" diye sordu Şair.

Arzruni pencereyi güçlükle açtı, gerçekten birçok sürgüyle kapanmıştı. "Bak" dedi, "pencere çok yukarda. Üstelik avlunun ilerisinde de surlar var, İmparator'un adamları orada nöbet tutmaya başladı bile. Nitekim dış surların basamakları ve belli fasılalarla nöbetçilerin geçtiği döne döne çıkan yol görülüyordu, ayrıca pencereden tam bir ok atımı uzakta, mazgalların arasına yerleştirilmiş bir dayanağın üzerinde duran çok obruk, iki büyük daireyi andıran parlak metalden iki tepsi vardı. Friedrich onların ne olduğunu sordu.

"Arhimedes'in aynaları" dedi Arzruni, "bu aynalarla, Antikçağ'ın bu bilgini Siracusa'yı kuşatan Romalıların gemilerini yaktı. Her ayna yüzeyine paralel olarak düşen ışık ışınları yakalar ve geri gönderir, işte bu yüzden de nesneleri yansıtır. Ama ayna düz değil, uygun biçimde obruksa, bilimlerin bilimi geometrinin de ispatladığı gibi, ışınlar paralel olarak yansımaz ve hepsi gidip, eğimine göre aynanın önündeki belli bir nokta üzerinde toplanır.

Şimdi, aynayı güneşin en parlak olduğu anda ışınlarını yakalayacak şekilde çevirirsen ve tümünün uzaktaki tek bir noktanın üzerine düşmesini sağlarsan, böyle bir güneş ışını yoğunlaşması o belli noktada bir yanma meydana getirir, ve sen bir ağacı, bir geminin ahşap kaplamasını, bir savaş makinesini ya da düşmanlarının çevresindeki çalıları yakabilirsin. Aynalar iki tane, çünkü biri uzağı vuracak biçimde obruk, diğeri ise daha yakındaki hedefleri yakmaya yarıyor. Böylece ben bu çok basit iki makineyle kalemi, bin okçudan daha iyi bir biçimde koruyabilirim."

Friedrich, Arzruni'nin bu sırrı kendisine de öğretmesi gerektiğini, çünkü o zaman Kudüs surlarının Eriha surlarından daha kolay ve borazanların çalmasıyla değil, güneş ışınlarıyla düşeceğini söyledi. Arzruni İmparator'a hizmet için burada olduğunu söyledi. Sonra pencereyi kapatıp şöyle dedi: "Buradan hava girmez, diğer küçük aralıklardan girer. Mevsime rağmen, surlar kalın olduğundan bu gece üşüyebilirsin. Ocağı yakmak yerine, çünkü dumanı rahatsız edebilir, yatağın üzerinde gördüğün şu derileri örtmeni tavsiye ederim üstüne. Kabalığım için beni bağışla, ama Tanrı bize bir beden vermiş: bu küçük kapının arkasında küçük bir oda var, krallara pek yaraşmayan bir koltuk var içinde, ama bedeninin dışarı atmak isteyeceği her şey oradan, burayı kokutmadan, yer altındaki bir çukura düşecektir. Geçtiğimiz şu kapıdan giriliyor oraya yalnızca, ve içeriden sürgüyle kapanan kapının arkasında senin adamların olacak, onlar peykeler üzerinde uyumaya alışmak zorunda, ama senin huzurunun güvencesi olacaklar."

Şöminenin davlumbazının üzerinde yuvarlak bir yüksekkabartma gördüler. Birbirine dolanmış birçok yılanı andıran kıvırcık saçlarıyla bir Medusa başıydı, gözleri kapalı, etli ağzı açıktı, sanki dibi görünmeyen karanlık bir boşluk vardı ("Seninle sarmışta gördüğüm Medusa başı gibi, Soylu Niketas"). Friedrich merak edip, ne olduğunu sormuştu.

Arzruni onun bir Dionisios kulağı olduğunu söylemişti. Büyülerimden biri. Konstantinopolis'te bu tip eski taşlar hâlâ var, ağzı iyice kazmak yetti. Bir oda var, aşağıda, genelde orada benim mu-

hafızlarım kalır, ama sen, Soylu İmparator, burada kaldığın sürece oraya kimse girmeyecek. Orada söylenen her şey, sanki konuşan, bu yuvarlağın arkasındaymış gibi, bu ağızdan çıkar. Böylece adamlarımın aralarında konuştukları şeyleri istersem duyarım."

"Ben de kuzenlerimin aralarında konuştuklarını bir öğrenebilsem" dedi Friedrich. "Arzruni, sen değerli bir adamsın. Bu konuyu yine konuşuruz. Şimdi yarınla ilgili planlarımızı yapalım. Sabah nehre girmek istiyorum."

"Nehre yürüyerek ya da atla kolayca ulaşabilirsin" dedi Arzruni, "üstelik biraz önce girdiğin avludan geçmeden. Nitekim silah odası kapısından sonra ikinci avluya giden küçük bir merdiven var. Oradan ana patikayı bulabilirsin."

"Baudolino" dedi Friedrich, "o avluda yarın sabah birkaç at hazır olsun."

"Babacığım" dedi Baudolino, "senin en çalkantılı sularla mücadele etmeyi ne kadar sevdiğini biliyorum. Ama şimdi, yolculuk ve atlattığın tehlikeler nedeniyle yorgunsun. Bu nehrin sularını bilmiyorsun, bana anaforlarla dolu gibi geliyor. Neden kendini tehlikeye atmak istiyorsun?"

"Çünkü senin düşündüğün kadar yaşlı değilim evlat, bana kalsa nehre hemen giderim, kendimi öyle toz içinde hissediyorum ki. Bir imparator kötü kokmamalı, yalnızca kutsal yağ kokmalı. Atları hazırlat."

"*Vaiz* kitabında söylendiği gibi" dedi çekinerek Haham Solomon, "asla ırmağın akıntısına karşı yüzmeyeceksin."

"Kim dedi akıntıya karşı yüzeceğimi" diye güldü Friedrich, "onu izleyeceğim."

"Asla çok sık yıkanmamalı" dedi Arzruni, "temkinli bir hekimin yönetiminde yıkanmalı yalnızca, ama sen burada bizim efendimizsin. Nasıl olsa daha erken, sana sarayımı gezdirmek benim için hak etmediğim bir onur olur."

Onları yine büyük merdivenlerden aşağı indirdi, alt katta akşam ziyafetine ayrılmış, şimdiden çok sayıda şamdanla aydınlatılmış büyük ve geniş bir salondan geçtiler. Sonra taburelerle dolu büyük bir odaya girdiler, bir duvarına ters çevrilmiş büyük bir

salyangoz oyulmuştu, ortasında bir delik olan, huni gibi daralan sarmal biçimli bir yapıydı. "İşte sana sözünü ettiğim muhafız odası" dedi, "ve ağzını bu deliğe yaklaştırarak konuşan senin odandan duyulur."

"Nasıl çalıştığını duymak istedim" dedi Friedrich. Baudolino şaka yollu o gece oraya inip, uyurken ona iyi geceler dileyeceğini söyledi. Friedrich güldü ve yapmamasını, çünkü bu gece rahat bir uyku uyumak istediğini söyledi. "Ancak" diye ekledi, "Konya sultanının ocağın bacasından içeri girmek üzere olduğunu söylemek zorunda kalırsan uyandır beni."

Arzruni onları bir koridordan geçirdi, ve ışıltılarla parlayan ve buharın kıvrım kıvrım yükseldiği, geniş tonozlarla dolu bir salona girdiler. Erimekte olan bir maddenin kaynadığı büyük kazanlar, imbikler, kamiler ve başka tuhaf biçimli kaplar vardı. Friedrich Arzruni'ye altın mı üretiyorsun diye sordu. Arzruni, bütün anlatılanların birer simyacı palavrası olduğunu söyleyerek, gülümsedi. Ama metalleri altınla kaplamayı ve iksir üretmeyi biliyordu, uzun ömürlü olmasa da, kaderin bize verdiği o kısacık yaşamı birazcık uzatabiliyordu. Friedrich onu tatmak istemediğini söyledi: "Yaşamımızın uzunluğunu Tanrı belirledi, ve onun isteğine boyun eğmek gerekir. Belki ben yarın ölürüm ya da yüz yaşına kadar yaşarım. Her şey Tanrı'nın elinde." Haham Solomon Friedrich'in söylediklerinin çok bilgece olduğuna dair bir gözlemde bulundu ve ikisi Tanrı buyrukları üzerine biraz tartıştı, ve Baudolino Friedrich'in bu konulardan söz ettiğini ilk kez duyordu.

İkisi sohbet ederken, Baudolino göz ucuyla Zosimos'un küçük bir kapıdan bitişik odaya geçtiğini, Arzruni'nin de kaygıyla hemen peşinden gittiğini gördü. Zosimos'un kaçmasına imkân verecek bir yer bulacağından korkarak, Baudolino ikisini izlemiş ve kendini içerde sadece bir hamur teknesinin olduğu bir odada bulmuştu, hamur teknesinin üzerinde altın kaplama yedi kafa vardı. Yedisinde de aynı sakallı yüz vardı ve her biri birer ayak üzerinde duruyordu. Kutsal emanet oldukları belliydi, çünkü kafa küçük bir kutu gibi açılabilirdi, ama üzerine yüzün resmedildiği kapağın kenarları koyu renkli bir mühür mumuyla arka tarafa tutturulmuştu.

"Ne arıyorsun?" diye sordu Arzruni Zosimos'a, Baudolino'yu henüz fark etmemişti.

Zosimos, "Kutsal emanetler yaptığını ve metalleri altınla kaplama şeytanlıklarının buna yaradığını duymuştum. Bunlar Vaftizci Yahya'nın kafaları, değil mi? Başka kafalar da gördüm, artık nereden geldiklerini kesin biliyorum" diye yanıt verdi.

Baudolino nazikçe öksürdü, Arzruni ansızın döndü ve ellerini ağzına götürdü, gözleri korkudan fır fır dönüp duruyordu: "Yalvarırım sana Baudolino, İmparator'a bir şey söyleme, yoksa beni astırır" dedi alçak sesle. "Evet, bunlar Aziz Vaftizci Yahya'nın gerçek başının olduğu kutsal emanetler. Her birinde, küçülsün ve çok eski görünsün diye buhardan geçirilmiş bir kafatası var. Ben doğal kaynakları, ekilecek tarlaları ve hayvanları olmayan bu topraklarda yaşıyorum ve zenginliklerim sınırlı. Kutsal emanetler yapıyorum, doğru, ve hem Asya hem de Avrupa'dan çok istek var. İki kafayı birbirinden çok uzak iki yere yollamak yeterli, örneğin birini Antiochia'ya diğerini İtalya'ya yollarsan, kimse o kafadan iki tane olduğunu fark etmez." Sonuçta bağışlanabilir bir günah için anlayış istermiş gibi, yılışık bir alçakgönüllülükle gülümsüyordu.

"Senin erdemli bir insan olduğunu asla düşünmedim, Arzruni" dedi Baudolino gülerek. "Kafaların sende kalsın, hemen çıkalım buradan, yoksa diğerleri ve İmparator kuşkulanacak." Friedrich Solomon'la dinî görüş alışverişini bitirmek üzereyken odadan çıktılar.

İmparator, ev sahibine olağanüstü başka neler göstermek istediğini sordu, bir an önce onları bu salondan çıkarmak isteyen Arzruni de, yeniden koridora götürdü onları. Oradan iki kanatlı, kapalı duran bir kapının önüne geldiler, kapının yanında, paganların kurbanları için kullandıkları cinsten bir sunak vardı, ve Baudolino Konstantinopolis'te buna benzer birçok sunak kalıntısı görmüştü. Sunağın üzerinde çalı çırpı ve kuru dallar vardı. Arzruni üzerine ağdalı ve koyu renkli bir sıvı döktü, koridoru aydınlatan meşalelerden birini alıp çalı çırpı yığınını ateşe verdi. Sunak hemen alev aldı ve birkaç dakika içinde yerde hafif bir hareketlen-

me, hafif bir gıcırtı duyuldu, bu sırada Arzruni kollarını yukarı kaldırmış, bir barbar dilinde kalıplaşmış çeşitli sözler söylüyor ve bir hierofantes[3] ya da bir ruh çağırıcısını temsil ettiğini anlatmak istercesine ara sıra konuklarına bakıyordu. Herkesin saşkın bakışları arasında, nihayet kapının iki kanadı kimse dokunmadan açıldı.

"İskenderiye'nin yüzyıllar önceki mekanik sanatının inceliklerini uygulayarak geliştirdiğim hidrolik sanatının bir harikası" diyerek gururla gülümsedi Arzruni. "Basit: sunağın altında içinde su bulunan metal bir kap var, sunağın üzerindeki ateşle ısınıyor. Su buhara dönüşüyor ve bir sifon aracılığıyla –bu da suyu bir yerden başka yere aktarmaya yarayan bükülmüş bir borudan başka bir şey değil– bu buhar gidip bir kovayı dolduruyor, ve burada buhar, soğuyarak, yeniden suya dönüşüyor; suyun ağırlığı kovayı aşağı düşürüyor; kova, aşağı inerken, asılı olduğu küçük bir makara aracılığıyla, doğrudan kapının millerine etki eden iki ahşap merdaneyi harekete geçiriyor. Ve kapı açılıyor. Basit, değil mi?"

"Basit mi?" dedi Friedrich. "Olağanüstü! Yunanlılar gerçekten bu tür mucizeleri biliyorlar mıydı?"

"Bunları ve başkalarını, Mısırlı papazlar da biliyor ve bu yöntemi bir tapınağın kapılarını bağırarak açmakta kullanıyorlardı, ve inanç sahipleri de mucize mucize diye çığlık atıyordu" dedi Arzruni. Sonra İmparator'u eşikten içeri girmeye davet etti. Olağanüstü başka bir aletin bulunduğu bir salona geçtiler. Deri bir küreydi bu, dikaçıyla bükülmüş kulpa benzeyen iki sapla yuvarlak bir yüzeye tutturulmuştu ve yüzey bir tür madenî leğenin üzerinde yer alıyordu, leğenin altında başka bir odun yığını daha vardı. Küreden, alttan ve üstten, iki küçük boru çıkıyor, karşıt yönlere bakan iki bekle sona eriyordu. Daha dikkatli bakıldığında kürenin yuvarlak yüzeye borularla bağlı olduğu anlaşılıyordu, alt taraftan leğene bağlanıyor ve üstten kürenin içine giriyordu:

"Leğen su dolu. Şimdi bu suyu ısıtalım" dedi Arzruni, ve yeniden büyük bir ateş yaktı. Birkaç dakika suyun kaynamaya başlaması beklendi, ardından önce hafif, sonra daha güçlü bir uğultu

3. Eleusis törenlerinin başrahibi. (ç.n.)

duyuldu, ve küre desteklerinin üzerinde dönmeye başladı, bu arada boruların ucundan pofur pofur buhar çıkıyordu. Küre bir süre döndü, sonra hızı azalmaya başladı, ve Arzruni yumuşak bir tür kille boruların ağzını tıkamaya koştu. "Burada da ilke basit. Leğende kaynayan su buhara dönüşür. Buhar küreye çıkar ama, karşıt yönlerden kuvvetle dışarı püskürdüğü için, ona bir dönme hareketi verir."

"Peki bunda nasıl bir mucize söz konusu?" diye sordu Baudolino.

"Hiçbir aldatmaca yok, büyük bir gerçeği gösteriyor, yani boşluğun varlığına elinle dokunuyorsun."

Boron hiç durur mu? Boşluktan söz edildiğini duyar duymaz hemen kuşkulanmış ve o küçük su oyununun boşluğun varlığını nasıl ispatladığını sormuştu. Basit, demişti Arzruni, leğendeki su buhar oluyor ve gidip kürenin içini kaplıyor, buhar, küreyi döndürerek borulardan dışarı çıkıyor; kürenin durmaya başlaması, içinde hiç buhar kalmadığının bir işaretidir, boruların ucu kapatılır. O zaman leğende ve kürede ne kalır? Hiçbir şey, yani boşluk.

"Gerçekten görmek istedim onu" dedi Boron.

"Onu görmek için küreyi açman gerekir, ama içine hemen hava girecektir. Ama senin durabileceğin ve boşluğun varlığını hissedebileceğin bir yer var. Ama sadece kısa süre için bu boşluğu fark edebiliyorsun, çünkü hava olmadığından, boğulup ölebilirsin orada."

"Nerede peki bu yer?"

"Hemen üstümüzde bulunan bir oda. Ve şimdi sana o odada nasıl boşluk yaratabileceğimi göstereceğim. Meşaleyi kaldırdı ve o ana kadar karanlıkta kalan başka bir makine gösterdi. Önceki iki makineden çok daha karmaşıktı, çünkü şimdilik bağırsakları diyelim, meydandaydı. Kaymaktaşından kocaman bir merdane vardı, ve içinde yine silindir biçiminde, yarıya kadar girmiş başka bir cismin koyu gölgesi görülüyordu, cismin diğer yarısı dışarıdaydı, üst bölümünde bir insanın ancak iki elle hareket ettirebileceği kocaman bir tür kolla sürgülenmişti, bir manivelayı andırıyordu. Arzruni bu manivelayı hareket ettiriyor ve içteki silindirin

önce kalktığı sonra indiği görülüyordu, sonunda tümüyle dıştaki merdanenin içine girdi. Kaymaktaşından merdanenin üst tarafına, özenli bir biçimde dikilerek birbirine tutturulmuş hayvan sidik torbalarından yapılmış büyük bir boru bağlanmıştı. Bu boru, merdaneden çıkıp tavana giriyordu. Alt tarafta, merdanenin tabanında, bir delik vardı.

"Evet" diye anlatıyordu Arzruni, "burada su değil yalnızca hava var. İçteki silindir aşağı çekildiğinde, kaymaktaşından merdanenin içindeki havayı sıkıştırır ve onu alttaki delikten dışarı atar. Manivela onu yukarı çekerken, silindir gidip alttaki deliği tıkayan bir kapakçığı harekete geçirir, böylece kaymaktaşından maniveladan çıkan hava bir daha içeri giremez. İçteki silindir tamamen yukarı çıktığında, size sözünü ettiğim odadan, gördüğünüz şu boru aracılığıyla gelen havayı içeri sokan başka bir kapakçığı harekete geçirir. İçteki silindir yeniden aşağı indiğinde, bu havayı dışarı üfler. Yavaş yavaş bu makine o odanın tüm havasını emer ve buradan dışarı atar, böylece o odada bir boşluk yaratılır."

"Peki o odaya başka bir yerden hava girmez mi?" diye sordu Baudolino.

"Hayır. Bu makine, manivelanın bağlı olduğu bu ipler aracılığıyla harekete geçer geçmez, odanın hava alacağı her deliği ya da küçük aralığı kapatır."

"Bu makineyle sen o odada bulunan bir adamı öldürebilirsin" dedi Friedrich.

"Öldürebilirim, ama bunu asla yapmadım. Ama bir seferinde odaya bir tavuk koydum. Deneyden sonra yukarı çıktım, tavuk ölmüştü."

Boron başını sallıyor ve Baudolino'nun kulağına şöyle fısıldıyordu: "Ona inanmayın, yalan söylüyor. Tavuk öldüyse boşluk var demektir. Ama olmadığına göre tavuk hâlâ canlı ve sağlıklı. Belki de ölmüştür, ama kötü davranıldığından." Sonra Arzruni'ye dönüp, yüksek sesle konuştu: "Hayvanların mumların söndüğü boş kuyuların dibinde de öldüklerini hiç duymadın mı? Kimileri bunun aşağıda hava olmamasından kaynaklandığını, bu yüzden de boşluğun olduğunu düşünüyor. Oysa kuyuların dibinde ince

hava yoktur, yoğun ve pis hava vardır, ve hem insanları hem de mumları boğan o havadır. Belki senin odanda da böyle oluyordur. Sen ince havayı çekiyorsun, ama çekilemeyen yoğun hava kalıyor, o da senin tavuğunu öldürmeye yeter."

"Yeter" dedi Friedrich, "bütün bu oyunlar hoş ama, yukarıdaki aynalar hariç, hiçbiri bir kuşatmada ya da bir savaşta kullanılamaz. O zaman ne işe yarar bunlar? Gidelim, karnım acıktı. Arzruni, bana güzel bir akşam yemeği sözü vermiştin. Tam saati sanırım."

Arzruni saygıyla eğildi ve Friedrich ile beraberindekileri ziyafet salonuna götürdü, doğruyu söylemek gerekirse harika bir ziyafet oldu, en azından haftalarca ordunun yetersiz yemeklerini yiyen insanlar için. Arzruni Ermeni ve Türk mutfağının, misafirlerine, yediklerinde balda boğuluyormuş izlenimi veren bazı çok tatlı tatlılar da dahil olmak üzere, en iyi yemeklerini sundu. Anlaştıkları üzere, Baudolino ve arkadaşları her yemeği Friedrich'e ikram edilmeden önce tadıyorlardı. Sarayın her türlü teşrifatına rağmen (ama savaş sırasında teşrifatta böyle istisnalar oluyordu) herkes aynı sofrada oturuyordu, ve Friedrich sanki onların bir arkadaşıymış gibi, Boron ve Arzruni arasında başlayan bir tartışmayı merakla dinleyerek, neşe içinde yiyip içiyordu.

Boron şöyle diyordu: "Sen boşluktan hiçbir nesnenin, hava cisminin bile olmadığı bir alan olarak söz etmekte direniyorsun. Ama cisimsiz bir alan var olamaz, çünkü alan nesneler arasındaki bir izafettir. Ayrıca boşluk var olamaz, çünkü tüm büyük filozofların öğrettiği gibi, tabiat ondan nefret eder. Suya daldırılmış bir kamıştan havayı içine çek rsen, su yükselir, çünkü havanın olmadığı bir alan bırakamaz. Ayrıca dinle, nesneler yere doğru düşer, ve demir bir heykel bir kumaş parçasından daha hızlı bir biçimde düşer, çünkü hava heykelin ağırlığını kaldırmakta zorlanır, oysa kumaşın ağırlığını kolayca kaldırır. Kuşlar uçar çünkü kanatlarını çırparak havayı harekete geçirir, ağırlıklarına karşın hava onları kaldırır. Balıkların su tarafından kaldırılması gibi kuşlar da hava tarafından kaldırılır. Hava olmasa, kuşlar düşer, ama dikkat et, başka bir cisimle aynı hızla. Sonuçta, eğer gökyüzünde

boşluk olsaydı, yıldızlar sonsuz bir hıza sahip olurdu, çünkü düşerken, ya da dolanırken, çok büyük ağırlıklarına direnç gösteren hava tarafından tutulamazlardı."

Arzruni karşı çıkıyordu: "Bir cismin hızının ağırlığıyla orantılı olduğunu kim söylemiş? Filoponos'un söylediği gibi, bu tamamen ona verilen hıza bağlıdır. Peki söyle o zaman, boşluk olmasa, nesneler nasıl yer değiştirirdi? Havaya çarparlardı, hava onların geçmesine izin vermezdi."

"Yok canım! Bir cisim, gittiği yerde bulunan havayı hareket ettirdiğinde, havada gidip onun bıraktığı yeri kaplar! Dar bir yolda karşıt yönlere giden iki insan gibi. Karınlarını içlerine çekerler, ikisi de duvara iyice sürtünerek, biri yavaş yavaş bir yöne doğru süzülürken öbürü de karşıt yöne doğru süzülür."

"Evet, çünkü her ikisi de kendi iradesiyle bedenlerini hareket ettirir. Ama iradesi olmayan havayla bu, bu şekilde olmaz. Hava, kendine çarpan cismin hızıyla yer değiştirir. Ama hız zaman içinde bir hareket yaratır. Cismin hareket ettiği ve karşısında bulunan havaya bir hamle yaptığı anda, hava henüz hareket etmemiştir, bu yüzden de henüz cismin onu itmek için daha yeni terk ettiği yerde değildir. Peki bir an için bile olsa, o yerde ne vardır? Boşluk!"

Friedrich o ana kadar tartışmayı izlerken eğlenmişti, ama artık sıkılmıştı: "Kesin artık" demişti. "Olmazsa yarın yukarıdaki odaya başka bir tavuk koymayı denersiniz. Şimdi bırakın da şu tavuğu yiyeyim, umarım boynunu Tanrı'nın istediği gibi kesmişlerdir."

25

Baudolino Friedrich'in iki kez öldüğünü görür

Akşam yemeği geç saatlere kadar sürmüştü. İmparator odasına çekilmek istediğini söyledi. Baudolino ve arkadaşları onu odaya kadar izleyip, duvarlara asılı yanan iki meşalenin ışığında odayı bir kez daha dikkatle gözden geçirdiler. Şair şöminenin davlumbazını da kontrol etmek istedi, ama bir insanın geçmesine izin vermeyecek biçimde çok dardı. "Buradan duman bile geçerse iyi" dedi. Dışkı atma odasına da baktılar, hiç kimse boşaltma kuyusunun dibinden oraya tırmanamazdı.

Yatağın yanında, önceden yakılmış bir yağ lambası ile su dolu küçük bir testi vardı, Baudolino suyu tatmak istedi. Şair, Friedrich'in uyurken ağzını dayayacağı yastığa zehirli bir madde sürmüş olabileceklerini belirtti. İmparator'un el altında hep bir panzehir bulundurmasının iyi olacağını söyledi, bu işler belli olmazdı...

Friedrich bu tür korkularla durumun abartılmamasını söyledi, ama Haham Solomon saygılı bir biçimde söz istedi: "Efendim, biliyor musun, Yahudi olsam da, ününü taçlandıracak bu işe kendimi içtenlikle adadım. Senin hayatın kendi hayatım kadar önemli. Dinle. Gallipolis'te bir panzehir satın almıştım. Al" dedi cüppesinin altından küçük bir şişe çıkartarak, "onu sana armağan ediyorum, çünkü yoksul hayatımda çok güçlü düşmanlar tarafından tehdit edilmem biraz zor. Bu gecelerden birinde kendini kötü hissedecek olursan, onu hemen yut. Sana zehirli bir şey verilecek olursa, anında hayatını kurtarır."

"Teşekkür ederim, Haham Solomon" dedi Friedrich duygulanarak, "biz Tötonlar senin ırkından insanları korumakla iyi ettik, ve daha yüzyıllarca böyle yapacağız, halkım adına sana yemin

ederim. Hayat kurtarıcı sıvıyı kabul ediyorum, ve bak ne yapacağım." Heybesinden, yanından artık hiç ayırmadığı ve gözü gibi sakındığı Gradal'in olduğu kutuyu çıkardı. "Bak şimdi" dedi, "senin, bir Yahudi'nin bana verdiği bu sıvıyı, İsa'nın kanının konduğu kupanın içine boşaltıyorum."

Solomon saygıyla eğildi, ama şaşırmış halde Baudolino'nun kulağına fısıldadı: "Bir Yahudi'nin ilacı Mesih'in sahte kanı oluyor... Tanrı –Tanrım sen büyüksün– beni bağışlasın. Ama aslında bu Mesih öyküsünü siz dinsizler uydurdunuz, Nasıralı Yeşu[1] değil, o dürüsttü, hahamlarımız onun Haham Yehoşua bin Peraia'yla Talmud'u çalıştığını söylerler. Aslında senin imparatorunu beğeniyorum ben. Sanırım onun yürek çalkantılarına uymak gerekiyor."

Friedrich Gradal'i almış, kutusuna koymaya gidiyordu ki, Kyot onu durdurdu. O akşam hepsi İmparator'la, izin istemeden, konuşma yetkisine sahip gibi hissediyordu kendini: konuksever mi yoksa düşmanca mı olduğunu henüz anlamadıkları bir yere kapanmış bu birkaç adam ve efendileri arasında bir samimiyet ortamı yaratılmıştı. Kyot şöyle dedi: "Efendim, Haham Solomon'dan kuşkulandığımı sanma, ama o da kandırılmış olabilir. İzin ver de şu sıvıyı tadayım."

"Efendim, yalvarırım, Kyot'a izin ver de yapsın" dedi Haham Solomon.

Friedrich kabul etti. Kyot ayin yöneten bir rahip edasıyla kupayı yukarı kaldırdı, sonra onu, bir Kudas ayininde yapıldığı gibi ağır ağır ağzına yaklaştırdı. O anda Baudolino da odaya yoğun bir ışık yayılıyormuş gibi hissetti, ama belki de, biriken çok miktarda reçinenin etkisiyle kuvvetle yanmaya başlayan meşalelerden birinin ışığıydı bu. Kyot birkaç saniye kupanın üzerine eğilmiş bir halde durdu, aldığı az miktardaki sıvının tadına iyice varmak istercesine dudaklarını oynatıyordu. Sonra, göğsüne yasladığı kupayla döndü ve onu dikkatle kutuya koydu ve fazla gürültü yapmamak için, yavaşça kapattı.

"Kokusunu duyuyorum" diye mırıldanıyordu Boron.

"Şu aydınlığı görüyor musunuz?" diyordu Abdül.

1. İsa'ya İbranîlerin verdiği ad. (ç.n.)

"Gökyüzünün tüm melekleri üzerimize iniyor" dedi inançla Zosimos ters yönden haç çıkararak.

"Rezil kadının çocuğu" diye fısıldadı Şair, Baudolino'nun kulağına, "bu bahaneyle Gradal'le kutsal ayinini de yaptı, evine döndüğünde Champagne'dan Bretagne'a kadar övünür artık." Baudolino karşılık olarak, ona kötü yürekli olmamasını, Kyot'un gerçekten kendinden geçmiş gibi davrandığını söyledi.

"Artık kimse bizi geri döndüremez" dedi Friedrich bunun üzerine, güçlü ve gizemli bir etkiye kapılarak. "Kudüs yakında kurtarılacak. Ve sonra, hepimiz gidip bu çok kutsal emaneti Rahip Johannes'e teslim edeceğiz. Baudolino, bana verdiğin şeyler için teşekkür ederim sana. Ben gerçekten kral ve rahibim..."

Gülümsüyor ve titriyordu. Bu kısa tören onu allak bullak etmişe benziyordu. "Yorgunum" dedi. "Baudolino, şimdi odaya girip o sürgüyü çekeceğim. İyi nöbet tutun, sadakatiniz için size teşekkür ederim. Güneş gökyüzünde iyice yükselmeden beni uyandırmayın. Sonra gidip nehre gireceğim." Ve şöyle ekledi: "Korkunç yorgunum, yüzyıllar ve yüzyıllar boyunca hiç uyanmasam."

"Sakin ve uzun bir gece sana yetecektir, babacığım" dedi sevgiyle Baudolino. "Gün ağarırken yola çıkmak zorunda değilsin. Güneş yükseldiğinde, su da ısınmış olur. Rahat uyu."

Dışarı çıktılar. Friedrich kapının kanatlarını yaklaştırdı ve sürgünün sesini duydular. Çevredeki peykelere yerleştiler.

"İhtiyacımızı görmek için krallara layık bir yerimiz yok" dedi Baudolino. "Onun için gidip avluda görelim hemen ihtiyacımızı. Sırayla, bu odayı bir an bile savunmasız bırakmayalım. Şu Arzruni belki iyi bir insandır, ama sadece kendimize güvenmeliyiz." Birkaç dakika sonra, hepsi geri dönmüştü. Baudolino yağ lambasını söndürdü, herkese iyi geceler diledi ve uyumaya çalıştı.

"Nedensiz yere kendimi huzursuz hissediyordum, Soylu Niketas. Sıkıntılı bir biçimde uyuyordum ve tatsız tuzsuz kısa rüyaların ardından sanki bir kâbusu yarıda kesmek istercesine, yeniden uyanıyordum. Uyku ile uyanıklık arasında, zavallı Colandrinamı görüyordum, simsiyah taş bir kupadan içiyor ve ölü gibi yere yı-

ğılıyordu. Bir saat sonra bir gürültü duydum. Silah odasının da bir penceresi vardı, içeri çok solgun bir ışık sızıyordu; sanırım gökyüzünde yeniay vardı. Dışarı çıkanın Şair olduğunu anladım. Belki de tam rahatlamamıştı. Daha sonra –ne kadar zaman sonra bilmiyorum, çünkü uyuyup uyanıyordum, ve her seferinde az zaman geçmiş gibi geliyordu, ama belki de öyle değildi– Boron dışarı çıktı. Sonra geri döndüğünü duydum, ve Kyot'un ona kendisinin de sinirli olduğunu ve hava almak istediğini fısıldadığını duydum. Ama aslında benim görevim dışarı çıkanı değil, içeri girmeye kalkanı denetlemekti, hepimizin gergin olduğunu anlıyordum. Sonrasını hatırlamıyorum, Şair'in ne zaman geri döndüğünün farkına varmadım, ama gün ağarmadan çok önceydi, herkes derin bir uykudaydı ve güneşin ilk ışıklarında bir daha uyumamak üzere uyandığımda da onları böyle gördüm."

Silah odası artık mutlu sabahla aydınlanmıştı. Uşaklardan bazıları şarap ve ekmek, ve oraya özgü birkaç meyve getirdi. Baudolino, İmparator rahatsız olmasın diye gürültü yapmamalarını söylese de herkes keyifliydi ve gürültü ediyordu. Bir saat sonra, Friedrich uyandırılmamasını istemiş olmasına rağmen, Baudolino'ya oldukça geç olmuş gibi geldi. Kapıyı çaldı, yanıt gelmedi. Bir daha çaldı.

"Kütük gibi uyuyor" diye güldü Şair.

"Kendini kötü hissetmiş olmasın da" dedi Baudolino gelişigüzel.

Bir kez daha, daha kuvvetli, kapıya vurdular. Friedrich yanıt vermiyordu.

"Dün gerçekten bitkin görünüyordu" dedi Baudolino. "Aniden fenalaşmış olabilir. Kapıyı kıralım."

"Sakin olalım" dedi Şair, "İmparator'un uykusunu koruyan kapıyı kırmak kutsal bir şeye saldırı olur!"

"Öyleyse saldıralım kutsal şeye" dedi Baudolino. "Bu hikâye hoşuma gitmedi."

Dağınık bir biçimde kapıya doğru atıldılar, kapı sağlamdı ve onu kapatan sürgü de sağlam olmalıydı.

"Yeniden, hep birlikte, ben haydi deyince tek bir omuz darbe-

si" dedi Şair, bir imparator, kapısı yıkılıyorken bile uyanmıyorsa, büyük bir ihtimalle kuşkulu bir uyku uyuyor, diye düşünüyordu. Kapı direnmeyi sürdürüyordu. Şair gidip Zosimos'un zincirlerini çözdü, ve herkesi iki sıra halinde dizdi, böylece var güçleriyle kapının iki kanadına birden yükleneceklerdi. Dördüncü denemede kapı kırıldı.

İçeri daldıklarında odanın ortasında cansız yatan Friedrich'i gördüler, yatağa yattığı gibi yarı çıplaktı. Yanında, yere yuvarlanmış, içi boş Gradal vardı. Şöminede yer yer yanmış odun parçaları görülüyordu, sanki yakılmış ve sonunda sönmüş gibiydi. Pencere kapalıydı. Odaya yanmış odun ve kömür kokusu hâkimdi. Boron öksürerek, hava girmesi için gidip camları açtı.

Şair ve Boron, birilerinin içeri girmiş olabileceğini, ve hâlâ odada bulunabileceğini düşünerek, kılıçlarını çekip her deliği aramaya başladı, bu arada Baudolino, Friedrich'in yanında diz çökmüş, kafasını kaldırmış ve hafif hafif yüzüne tokat atıyordu. Boidi, Gallipolis'te satın aldığı iksiri anımsadı, yüzüğünün yuvasını açtı, zorla İmparator'un dudaklarını araladı ve sıvıyı ağzına boşalttı. Friedrich cansız yatmayı sürdürüyordu. Yüzü solgundu. Hahamı Solomon üzerine eğildi, gözlerini açmayı denedi, alnını, boynunu, bileğini elledi, sonra titreyerek şöyle dedi: "Bu adam ölmüş, Tanrı –sen büyüksün Tanrım– ruhunu cennetlik etsin onun."

"Çok kutsal İsa adına, bu imkânsız!" diye bağırdı Baudolino. Ama tıp konusunda uzman olmasa da, Kutsal Roma imparatoru, çok kutsal Gradal'in bekçisi, Hıristiyanlığın umudu, Sezar'ın, Augustus'un ve Aziz Charlemagne'ın son ve yasal torunu Friedrich'in artık yaşamadığını anladı. Ağlamaya başladı, o solgun yüzü öpücüklere boğdu, duyacağını umut ederek, onu çok sevdiğini söyledi, sonra her şeyin boşuna olduğunu anladı.

Ayağa kalktı, arkadaşlarına her yere yatağın altına kadar bir kez daha bakmaları için bağırdı, gizli geçiş yolları aradılar, her duvarı yokladılar, ama orada hiç kimsenin saklanmadığı, ve asla saklanmamış olduğu da açıktı. Friedrich Barbarossa içeriden sımsıkı kapatılmış ve dışarıdan en sadık evlatları tarafından korunan bir odada ölmüştü.

"Arzruni'yi çağırın, tıp sanatının uzmanı o" diye bağırıyordu Baudolino.

"Tıp sanatının uzmanı benim" diye yakınıyordu Haham Solomon, "inan bana, baban öldü."

"Tanrım, Tanrım" diye sayıklıyordu Baudolino, "babam öldü! Nöbetçilere haber verin, oğlunu çağırın. Katillerini arayalım!"

"Bir dakika" dedi Şair. "Neden cinayetten söz edilsin? Kapalı bir odadaydı, öldü. Bak, ayağının dibinde içinde panzehir olan Gradal var. Belki fenalaştı, zehirlenmiş olmaktan korktu, içti. Ayrıca yanan bir ateş vardı. Ondan başka kim yakmış olabilir? Göğsünde büyük bir acı duyup, soğuk terler döken ve ısınmaya çalışan, dişleri biribirine vuran ve kısa süre sonra ölen insanlar bilirim. Belki şöminenin dumanı durumunu kötüleştirmiştir."

"Peki Gradal'in içinde ne vardı?" diye bağırmıştı bunun üzerine Zosimos gözlerini devirerek ve sonra Haham Solomon'un yakasına yapıştı.

"Kes sesini alçak" dedi Baudolino. "Kyot'un sıvıyı tattığını sen de gördün."

"Az, çok az tattı ama" diye tekrar ediyordu Zosimos, Solomon'u çekiştirerek. "Kendinden geçmek için bir yudum yetmez! Bir Yahudi'ye güvendiğiniz için hepiniz aptalsınız!"

"Aptalız, ama senin gibi bir Yunan bozuntusuna güvendiğimiz için" diye bağırdı Şair, Zosimos'u itip, korkudan dişleri birbirine vuran zavallı Solomon'u kurtardı.

Bu arada Kyot, Gradal'i alıp, büyük bir dikkatle kutuya koymuştu.

"O zaman" diye sordu Baudolino, Şair'e, "onun öldürülmediğini ve Tanrı'nın isteğiyle öldüğünü mü söylemek istiyorsun?"

"Gökten zembille inmiş bir yaratığın o kadar iyi baktığımız kapıyı aşmış olmasını düşünmek yerine, böyle düşünmek daha kolay."

"O zaman oğlunu ve nöbetçileri çağıralım" dedi Kyot.

"Hayır" dedi Şair. "Arkadaşlar, canımızdan olmak üzereyiz. Friedrich öldü, ve biz bu kapalı odaya kimsenin asla giremeyeceğini biliyoruz. Ama oğlu ve diğer baronlar, bunu bilmiyorlar. Onlar bizim yaptığımızı düşünür."

"Ne alçak bir düşünce!" dedi Baudolino, ağlamayı sürdürerek.

Şair şöyle dedi: "Baudolino, dinle: oğlu seni sevmiyor, bizi sevmiyor ve bize asla güvenmedi. Biz nöbet tutuyorduk, İmparator öldü, onun için sorumlu biziz. Bir şey söylememize fırsat vermeden, oğlu bizi bir ağaca asıverir, eğer bu lanet olası vadide ağaç yoksa, bizi surlardan aşağı sarkıtır. Biliyorsun Baudolino, oğlu bu Gradal hikâyesini, babasını asla gitmemesi gereken yere sürüklemek için düzenlenmiş bir komplo olarak gördü hep. Bizi öldürür, ve bir anda hepimizden kurtulur. Ya baronları? İmparator'un öldürüldüğü söylentisi üzerine birbirlerini suçlamaya girişirler, bir katliam başlar. Herkesin iyiliği için feda edilecek kurbanlarız biz. Bağışla ama, senin gibi bir soysuzun, benim gibi bir ayyaşın, bir Yahudi'nin, bir din sapkınının, başıboş dolaşan üç âlim bozuntusunun ve bir Alessandrialı olarak Friedrich'e kin beslemekte haklı Boidi'nin tanıklığına kim inanır? Biz öldük bile Baudolino, tıpkı manevî baban gibi."

"Ne yapacağız peki?" diye sordu Baudolino.

"Ne mi yapacağız" dedi Şair, "tek çözüm herkesi, Friedrich'in burada değil, bizim onu korumakla yükümlü olmadığımız bir yerde öldüğüne inandırmak."

"Peki nasıl?"

"Nehre gitmek istediğini söylememiş miydi? Onu gelişigüzel giydirelim, omuzlarına pelerinini koyalım. Kimsenin olmadığı, ama dün akşamdan beri atların beklediği küçük avluya inelim. Onu eyerin üzerine bağlayalım ve nehre gidelim, orada nehrin suları sürükleyecektir onu. Yaşlı olduğu halde, tabiatın gücüne meydan okuyan bu İmparator için, şerefli bir ölüm. Oğlu da, Kudüs'e doğru yola devam etmeye ya da eve dönmeye kendi karar verir artık. Biz de, Friedrich'in son isteğini yerine getirmek için Hindistan'a doğru gideceğimizi söyleyebiliriz. Gradal'e gelince, oğlu ona inanmaz gibi görünüyor. Onu biz alalım, İmparator'un yapmak istediğini biz gidip yapalım."

"Ama bir ölüm uydurmak gerek" dedi Baudolino, umutsuz bakışlarla.

"Öldü mü? Öldü. Hepimiz üzüldük, ama öldü. Yaşıyorken gidip

öldüğünü mü söylüyoruz sanki? Öldü, Tanrı onu azizlerin arasına kabul etsin. Sadece, onun bu odada değil, açık havada, nehirde boğularak öldüğünü söyleyeceğiz. Yalan mı söylüyoruz? Birazcık. Öldüyse, ha burada, içeride ya da dışarıda ölmüş olmasından kime ne? Onu biz mi öldürdük? Hepimiz öyle olmadığını biliyoruz. Bize iyi gözle bakmayanların da kolayca ve asılsız yere bizi suçlayamayacağı bir yerde öldürelim onu. Baudolino, tek çare bu, başka çare yok, hem canını kurtarmak istiyorsan hem de Rahip Johannes'e ulaşıp, onun huzurunda Friedrich'in büyük zaferini kutlamak istiyorsan böyle yapmamız gerek."

Baudolino onun soğukkanlılığına lanet okusa da, Şair haklıydı, ve hepsi onunla aynı fikirdeydi. Friedrich'i giydirdiler, küçük avluya götürdüler, bir gün Şair'in üç Müneccim Kral'a yaptığı gibi, atın üzerinde dik durduğu sanılsın diye, arkasına bir destek koyarak eyere bağladılar.

"Onu nehre Baudolino ile Abdül götürsün" dedi Şair, "çünkü kalabalık bir şekilde gidersek nöbetçilerin dikkatini çeker ve gruba katılmaları gerektiğini düşenebilirler. Bizler burada kalıp odayı düzeltelim, Arzruni ya da başkaları buraya girmeye kalkışmasın. Hatta, ben surlara gideyim de, muhafızlarla sohbet edeyim, böylece siz ikiniz çıkarken dikkatlerini dağıtmış olurum.

Mantıklı kararlar alabilecek bir tek Şair kalmış gibiydi. Hepsi onun sözünü dinledi. Baudolino ve Abdül avludan atlarıyla, Friedrich'in atını aralarında tutarak, yavaşça çıktılar. Yan patikayı izleyip asıl patikaya vardılar, geniş basamakları indiler, sonra hafif tırmık, nehre doğru gitmek üzere ovaya daldılar. Askerler, surların tepesinden İmparator'u selamladılar. O kısa yolculuk sanki hiç bitmeyecekmiş gibi geldi, ama sonunda kıyıya ulaştılar.

Bir ağaç kümesinin arkasına gizlendiler. "Buradan bizi kimse görmez" dedi Baudolino. "Güçlü bir akıntı var, onun için bedeni hemen sürüklenecektir. Biz onun yardımına koşmak için atlarla gireceğiz suya, ama dip engebeli olduğundan ona ulaşmamıza izin vermeyecektir. Bu yüzden de Friedrich'in bedenini, yardım isteyerek kıyıdan izleyeceğiz... Akıntı ordugâha doğru gidiyor."

Friedrich'in cesedini çözdüler, yüzen bir imparatorun utanç

duygusunu korumak için gerekli en az şeyi üzerinde bırakarak, onu soydular. Friedrich'in cansız bedenini nehrin ortasına iter itmez akıntıya kapıldı ve ceset akıntı aşağı sürüklenmeye başladı. Baudolino ile Abdül nehre girdi, atları ürkmüş, tuhaflaşmış gibi göstermek için gemlerine asıldılar, sonra sudan çıktılar ve tehlike işaretleri yaparak ve İmparator'u kurtarmaları için ordugâhtakilere bağırarak, dörtnala, su ile taşlar arasında batıp çıkarak sürüklenen o zavallı cesedi izlediler.

Uzakta, birileri işaretleri fark etti, ama neler olduğunu anlayamıyorlardı. Friedrich'in bedeni anafora girmiş, dönerek ilerliyor, suyun altında bir kayboluyor, sonra kısa bir süre için yüzeye çıkıyordu. Bu mesafeden bir adamın boğulmakta olduğunu anlamak güçtü. Ama sonunda biri durumu anladı, üç süvari suya girdi, ama cansız beden onlara ulaştığında, ürkmüş atların toynaklarına çarptı ve biraz daha ileriye sürüklendi. Karşı kıyıda bazı askerler mızraklarıyla suya girdi ve sonunda cesedi yakalayıp kıyıya çekmeyi başardı.

Baudolino ve Abdül yanlarına geldiğinde, Friedrich taşlara çarpmaktan perişan bir haldeydi ve artık kimse onun hâlâ hayatta olduğunu düşünemezdi. Yüksek sesle ağlayıp sızlanmalar duyuldu, oğluna haber verildi, benzi atmış ve ateşi daha da yükselmiş bir halde geldi, babasının nehir sularıyla bir kez daha mücadele etmek istemiş olmasından yakınıyordu. Baudolino ve Abdül'e sinirlendi, ama onlar, neredeyse tüm karada yaşayan yaratıklar gibi, yüzme bilmediklerini ve İmparator suya girmek istediğinde, onu kimsenin tutamadığını çok iyi bildiğini hatırlattılar ona.

Friedrich'in cesedi herkese suyla şişmiş gibi görünüyordu, ama –saatler önce öldüğüne göre– elbette su yutmamıştı. Ama daima böyle olur ne zaman bir nehirden ölü bir beden çıkarsan, onun boğulduğunu düşünürsün, ve sana boğulmuş gibi gelir.

Genç Friedrich ile diğer baronlar İmparator'un cesedini hazırlayıp yapılması gerekenleri kaygıyla birbirlerine danışırken ve korkunç olaydan haberdar edilen Arzrumi vadiye inerken, Baudolino ile Abdül, her şeyin yolunda olup olmadığını anlamak için saraya döndü.

"Bu arada neler olduğunu tahmin et, Soylu Niketas" dedi Baudolino.

"Bir kâhin olmaya gerek yok" diye gülümsedi Niketas. "Kutsal kupa, Gradal kaybolmuştu."

"Evet, öyle. İç avluda Friedrich'i ata bağlarken mi, yoksa sonra, herkes odayı düzene sokmaya çalışırken mi kaybolmuştu, kimse bilmiyordu. Herkes heyecan içindeydi, arı gibi çalışıyordu; Şair nöbetçileri oyalamaya gitmiş ve orada kalıp herkesin sağduyuyla görevini yerine getirip getirmediğini gözlemleyememişti. Bir süre sonra, artık hiçbir kötü olay olmamış gibi duran odadan çıkmak üzerelerken, Kyot kutuya bir göz atmış ve Gradal'in yerinde olmadığını görmüştü. Abdül'le yanlarına geldiğimizde herkes birbirini suçluyordu, kimi hırsızlıkla, kimi aldırmazlıkla, ve Friedrich'i ata oturturken, belki de odaya Arzruni'nin girdiğini söylüyorlardı. Hayır, diyordu Kyot, ben İmparator'u aşağı taşımaya yardım ettim, ama sonra hemen, buraya kimse girmesin diye, yukarı çıktım, o kısa süre içinde Arzruni'nin yukarı çıkması imkânsız. O zaman sen aldın onu, diyordu Boron, dişlerini gıcırdatarak ve yakasına yapışarak. Hayır, şöminenin önünden topladığım külleri pencereden atarken, alsan alsan sen almışsındır onu, diye Kyot karşı çıkıyor ve Boron'u itekliyordu. Sakin olun, sakin olun, diye bağırıyordu Şair, biz avludayken Zosimos neredeydi peki? Ben sizinleydim ve sizinle yukarı çıktım, diye yeminler ediyordu Zosimos ve Haham Solomon onu doğruluyordu. Bir şey kesindi, biri Gradal'i almıştı, ve bundan yola çıkarak, onu çalan ile bir şekilde Friedrich'i öldürenin aynı kişi olduğunu düşünmek hiç de zor değildi. Şair güzel söylüyordu, Friedrich eceliyle ölmüş olabilirdi, ve sonra içimizden biri Gradal'i almak için bu durumdan yararlanmış olabilirdi, ama artık kimse buna inanmıyordu. Arkadaşlar, diye sakinleştiriyordu bizi Haham Solomon, insan çılgınlığı, Kabil'den sonra, tüyler ürpertici cinayetler tasarlamıştır, ama hiçbir insan beyni asla böyle, kapalı bir odada bir cinayet tasarlayacak kadar karanlık olmamıştır. Arkadaşlar, diyordu Boron, içeri girdiğimizde Gradal buradaydı, ve şimdi artık yok. Dolayısıyla içimizden birinde. Bunun üzerine herkes heybesinin

aranmasını söyledi, ama Şair gülmeye başladı. Biri Gradal'i aldıysa, sarayın gizli bir yerine saklamış olmalıydı, sonra gidip alacaktı. Çözüm mü? Genç Friedrich engel çıkarmazsa, hep beraber Rahip Johannes'in ülkesine gitmek üzere yola çıkmaktı, kimse dönüp Gradal'i almak için geride kalmayı göze alamazdı. Ben bunun korkunç bir şey olduğunu söyledim, tehlikelerle dolu bir yolculuk yapacaktık, birbirimize güvenmemiz gerekiyordu, ve hepimiz (birimiz dışında) Friedrich'in katili diye birbirimizden kuşkulanacaktık. Şair, ya böyle ya da hiç, dedi, lanet olsun, haklıydı. İyi Hıristiyanların asla girişmediği en büyük serüvenlerden birine doğru yola çıkacaktık, ve kimse kimseye güvenmeyecekti.

"Peki çıktınız mı yola?" diye sordu Niketas.

"Hemen o gün değil, ertesi gün, çünkü bu bir kaçış gibi gelebilirdi. Tüm saray erkânı seferin yazgısına karar vermek için sürekli toplanıyordu. Ordu bölünmek üzereydi, çoğu evlerine deniz yoluyla dönmek istiyordu, kimi Antiochia'ya, kimi de Tripolis'e gitmek istiyordu. Genç Friedrich yola kara yoluyla devam etmeye karar verdi. Sonra Friedrich'in cesedinin ne yapılacağı tartışması başladı: kimi en çabuk kokuşacak bağırsaklarının hemen dışarı çıkarılmasını ve gömülmesini, kimi de Havari Paulus'un vatanı Tarsos'a kadar beklenilmesini öneriyordu. Ama cesedin geri kalan kısmı uzun süre korunamazdı, er veya geç bir su ve şarap karışımında, tüm etler kemiklerden ayrılana ve hemen gömülecek hale gelene kadar kaynatılması gerekecekti, geri kalanın da, fethedildiğinde, Kudüs'te bir mezara konması gerekiyordu. Ama cesedi kaynatmadan önce, parçalara ayırmak gerektiğini biliyordum. O acıya tanık olmak istemiyordum."

"Kimsenin o kemiklere ne olduğunu bilmediğini duydum."

"Ben de öyle duydum, zavallı babacığım. Filistine'e varır varmaz, babasının ölümüne ve zorlu geçen yolculuğa dayanamayan genç Friedrich de öldü. Zaten, Aslan Yürekli Richard da, Philippe Auguste de Kudüs'e asla ulaşamadı. Herkes için gerçekten talihsiz bir girişim oldu. Ama bütün bunları ben ancak bu yıl, Konstantinopolis'e döndüğümde öğrendim. Kilikia'daki o günlerde Schwabenli Friedrich'i, babasının isteklerini yerine getirmek için, bizim

Hindistan'a gitmek zorunda olduğumuza ikna etmeyi başardım. Oğlu benim o önerim karşısında rahatlamış gibi geldi bana. Ne kadar ata ve erzağa ihtiyacımız olduğunu bilmek istiyordu yalnızca. Tanrı yardımcın olsun Baudolino, dedi bana, sanırım bir daha görüşemeyeceğiz. Belki bu uzak diyarlarda kaybolacağımı düşünüyordu, ama o kayboldu, zavallı talihsiz. Kıskançlık ve gurur kırıklığı onu yiyip bitirmiş olsa da, kötü yürekli değildi.

Birbirlerinden kuşkulansalar da, dostlarımız kimin bu yolculuğa katılacağına karar vermek zorundaydı. Şair on iki kişi olmaları gerektiğini söyledi. Rahip Johannes'in ülkesine doğru yol alırken saygı görmek isteniyorsa, insanların, onların dönüş yolunda on iki Müneccim Kral olduğunu düşünmesi iyi olurdu. Bununla birlikte Müneccim Krallar gerçekten on iki mi yoksa üç kişi miydi, bu bilinmediğinden, kimse Müneccim Krallar olduklarını ileri süremezdi; hatta bunu soracak olana, sanki büyük bir sırrı açıklayamazlarmış gibi, hayır diye yanıt vereceklerdi. Böylece, hiç kimseye söylemeyince, buna inanmak isteyen inanacaktı. Başkalarının inancı gizlediklerini gerçek kılacaktı.

Evet, Baudolino, Şair, Boron, Kyot, Abdül, Solomon ve Boidi vardı. Zosimos'suz olmazdı, çünkü Kosmas'ın haritasını ezbere bildiğine yemin etmeyi sürdürüyordu, aslında o alçağın Müneccim Krallar'dan biri sanılması hepsinde tiksinti uyandırıyordu, ama fazla da titiz olunamazdı. Dört kişi eksikti. Baudolino bu konuda sadece Alessandrialılara güveniyordu ve plana Cuttica di Quargnento'yu, Colandrina'nın erkek kardeşi Colandrino Guasco'yu, Porcelli'yi, aptal anlamına gelen Ciula lakaplı, ama güçlü ve güvenilir, fazla soru sormayan Alaremo Scaccabarozzi'yi kattı. Kabul etmişlerdi çünkü, onlar da Kudüs'e artık kimsenin ulaşamayacağını düşünüyordu. Genç Friedrich on iki at ve yedi katır ile bir haftalık erzak verdi. Sonra Yüce Tanrı'nın onları koruyacağını söyledi.

Yolculuk için hazırlık yaparlarken, Arzruni yaklaştı yanlarına, daha önce İmparator'a gösterdiği aynı saygılı nezaketle hitap ediyordu onlara.

"Çok sevgili dostlarım" dedi, "uzak bir krallığa gitmek üzere olduğunuzu biliyorum..."

"Nereden biliyorsun, Senyör Arzruni?" diye sordu Şair kuşkuyla.

"Söylentiler var... Bir kupadan söz edildiğini de duydum..."

"Hiç görmediğin bir kupadan, öyle mi?" demişti Baudolino, onu geri çekilmek zorunda bırakmak için iyice yanına yaklaşarak.

"Asla görmedim. Ama ondan söz edildiğini duydum."

"Çok şey bildiğine göre" diye sordu bunun üzerine Şair, "söyle bakalım İmparator nehirde ölürken bu odaya birinin girdiğini de gördün mü?"

"Gerçekten nehirde mi öldü?" diye sordu Arzruni. "Bu şimdilik oğlunun düşündüğü bir şey."

"Arkadaşlar" dedi Şair, "bu adamın bizi tehdit etmekte olduğu gün gibi ortada. Bu günlerde ordugâh ile saray arasındaki karmaşada, sırtına bir hançer saplayıp onu bir yerlere atmak işten bile değil. Ama önce bizden ne istediğini öğrenmek istiyorum. Olmazsa sonra keserim boğazını."

"Efendim ve dostum" dedi Arzruni, "size zarar gelsin istemiyor ve bana gelecek zararı önlemeye çalışıyorum. İmparator benim toprağımda, benim aşımı yerken, benim şarabımı içerken öldü. İmparatorluktan artık bir iyilik ya da koruma bekleyemem. Sağ kalırsam buna şükretmem gerek. Ama burada tehlikedeyim. Friedrich'i konuk ettiğim için, Prens Leon ona karşı imparatorluğun tarafında kalmak istediğimi anladı. Friedrich yaşadığı sürece, Leon bana bir şey yapamazdı; bu da İmparator'un ölümünün benim için felaketlerin en büyüğü olduğunun bir işaretidir. Şimdi Leon, bunun benim hatam olduğunu, Ermenilerin prensi olarak en büyük müttefiğinin hayatını güvence altına almayı bilemediğimi söyleyecek. Beni ölüme yollamak için bu çok iyi bir fırsat. Benim için artık kurtuluş yolu kalmadı. Uzun süre ortalardan yok olmam ve bana yeniden saygınlık ve güç kazandıracak bir şeyle geri dönmem gerek. Sizler Rahip Johannes'in ülkesini bulmak için yola çıkmak üzeresiniz, ve eğer bunu başarırsanız şan ve şeref dolu bir iş başarmış olacaksınız. Sizinle gelmek istiyorum. Üste-

lik, böyle yaparak, sözünü ettiğiniz kupayı almadığımı da kanıtlamış olurum, çünkü almış olsam burada kalır, kupayı birileriyle görüşüp pazarlık etmekte kullanırdım. Doğuya doğru uzanan toprakları iyi bilirim, ve sizin için yararlı olabilirim. Dükün size para vermediğini biliyorum, elimdeki az altını da yanımda getirebilirim. Sonuçta, Baudolino biliyor, değerli yedi kutsal emanete sahibim; Aziz Vaftizci Yahya'nın yedi başı, yol boyunca onları, orada burada satabiliriz."

"Teklifini geri çevirirsek de" dedi Baudolino, "gidip Schwabenli Friedrich'in kulağına babasının ölümünden bizim sorumlu olduğumuzu fısıldarsın."

"Böyle bir şey söylemedim."

"Dinle, Arzruni, sen bir yere götürülecek insan değilsin, ama artık bu lanet olası serüvenimizde herkesin birbirine düşman olma tehlikesi var. Bir düşman daha, ha bir eksik ha bir fazla bir şey fark etmeyecek."

"Aslında bu adam bize yük olabilir" demişti "Şair, on iki kişiyiz, ve on üçüncü uğursuzluk getirebilir."

Onlar tartışırken, Baudolino, Vaftizci'nin kafalarını düşünüyordu. O kafaların ciddiye alınıp alınmayacağından emin değildi, ama ciddiye alınırlarsa, bir servet edecekleri de yadsınamazdı. Onları gördüğü odaya inmiş ve dikkatle incelemek için birini eline almıştı. Güzel yapılmışlardı, azizin faltaşı gibi açık büyük gözlü ve göz kapaksız yüzü, kutsal düşünceler uyandırıyordu. Elbette, yedisini birden sıra sıra dizili görmek, gerçekliği konusunda şüphe yaratmıyor değildi, ama tek tek gösterildiklerinde inandırıcı olabilirlerdi. Kafayı yerine koyup, yukarı çıkmıştı.

İçlerinden üçü Arzruni'yi yanlarına almak düşüncesindeydi, diğerleri karar veremiyordu. Boron, Arzruni'nin ne de olsa yüksek mevkili bir adam görüntüsüne sahip olduğunu ve Zosimos'un, bu on iki kutsal insana duyulan saygı nedeniyle de, bir uşak gibi gösterilebileceğini söylüyordu. Şair, Müneccim Krallar'ın ya adam başı on uşağa sahip olduğunu ya da tek başlarına gizlice yolculuk ettiğini söyleyerek karşı çıkıyordu, tek bir uşak kötü bir izlenim bırakabilirdi. Kafalara gelince, Arzruni'yi yanla-

rına almadan da onları alabilirlerdi. Bu noktada Arzruni ağlıyor ve gerçekten onun ölmesini istediklerini söylüyordu. Uzun sözün kısası alınacak her kararı ertesi güne bıraktılar.

Ertesi gün, güneş gökyüzünde yükseldiğinde, hazırlıklar tamamlanmak üzereyken, içlerinden biri ansızın Zosimos'un sabahtan beri ortalarda görünmediğini fark etti. Son iki günün çılgınlığı içinde, kimse onu gözetim altında tutmamıştı, atlara koşum takmaya, katırları yüklemeye o da yardım ediyordu, onun için zincire vurulmamıştı. Kyot katırlardan birinin olmadığını fark etti, ve Baudolino'nun beyninde aniden şimşekler çaktı. "Kafalar" diye bağırdı, "Kafalar! Nerede olduklarını benim ve Arzruni'nin dışında tek bilen Zosimos'tu!" Hepsi birden kafaların bulunduğu küçük odaya koştu, ama geriye yalnızca altı kafanın kaldığını gördüler.

Arzruni, yere düşmüş olabilir diye kafaların durduğu teknenin altına baktı, ve üç şey keşfetti: küçük ve kararmış bir insan kafatası, üzerinde Zeta harfi bulunan bir mühür, ve yanmış mühür mumu artıkları. Şimdi her şey maalesef gün gibi ortadaydı. Zosimos, o uğursuz sabahın karmaşasında, Gradal'i Kyot'un koyduğu kutudan çıkarmış, göz açıp kapayıncaya kadar aşağıya inmiş, bir kafayı açmış, kafatasını çıkarmış, içine Gradal'i saklamış, Gallipolis'te aldığı mühürle yeniden kapatmış, kafayı yerine koymuş, bir melek gibi saf bir şekilde yukarı çıkmış ve uygun anı beklemişti. Yola çıkacakların kafaları bölüşeceklerini farkına varınca da, daha fazla bekleyemeyeceğini anlamıştı.

"Şunu da söylemem gerek, Soylu Niketas, oyuna getirildiğim için kızgın olsam da, içimde belli bir rahatlama hissediyordum ve sanırım herkes benimle aynı hislere sahipti. Suçluyu bulmuştuk, çok inandırıcı alçakların alçağı bir herif ve artık birbirimizden kuşkulanmayacaktık. Zosimos'un alçaklığı bizi öfkeden mosmor etmişti, ama birbirimize olan güvenimiz geri gelmişti. Zosimos'un, Gradal'i çalmış olmasına rağmen, Friedrich'in ölümüyle de ilgisi olduğunu gösteren bir kanıt yoktu, çünkü o gece hep yattığı yere bağlıydı, bu da, bizi Şair'in varsayımına, Friedrich'in öldürülmemiş olduğu düşüncesine getiriyordu."

Bir toplantı yaptılar. Her şeyden önce, Zosimos –gece çökerken kaçtıysa– artık on iki saatlik bir avantaja sahipti. Porcelli atları olduğunu, onunsa bir katırla yol aldığını belirtti, ama Baudolino etraflarının dağlarla çevrili olduğunu ve dağ yollarında atların katırlardan daha yavaş ilerlediğini söyledi. Yani son hızla peşinden gitmek olanaksızdı. Yarım günlük bir fark atmıştı ve yarım gün de yanına kalmıştı. Tek yapılacak şey ne tarafa doğru gittiğini saptamak ve aynı yöne gitmekti.

Şair şöyle dedi: "Konstantinopolis'e doğru yola çıkmış olamaz, çünkü her şeyden önce orada, yani tahtta İsaakios Angelos olduğundan, oranın havası ona yaramaz; ayrıca, yaşanılan birçok çelişik durumun ardından daha yeni geride bıraktığımız Selçukluların topraklarından geçmek zorunda, ve er veya geç onun canına okuyacaklarını çok iyi biliyor. En mantıklı varsayım, o haritayı bildiği için, bizimle aynı şeyi yapmak isteyeceğidir: Rahip'in ülkesine gidecek, kendini Friedrich'in ya da Tanrı bilir kimin elçisi olarak tanıtacak, Gradal'i ona teslim edecek ve şan ve şeref kazanacak. Bu nedenle Zosimos'u bulmak için Rahip'in krallığına doğru yol almak ve yolda onu durdurmak gerek. Yola çıkalım, giderken sorup soruşturalım, bir mil uzaktan bile hangi ırktan olduğunu belli eden Yunan bozuntusu papazın izini sürelim, ama sonunda onu boğma mutluluğunu bana bırakın, böylece Gradal'i geri alalım."

"Çok iyi" demişti Boron, "ama, haritayı bir tek o bildiğine göre, hangi yöne gideceğiz?"

"Arkadaşlar" demişti Baudolino, "bu noktada Arzruni işimize yarar. Yerleri biliyor, ayrıca on bir kişi kaldık ve ne pahasına olursa olsun bize on ikinci Kral gerekiyor."

Ve böylece Arzruni, rahat bir nefes almıştı, görkemli bir biçimde bu gözüpek insanların arasına katıldı. İzlenecek yol hakkında mantıklı şeyler söyledi: Rahip'in kralhğı, doğuda, Yeryüzü Cenneti'nin yakınındaysa, güneşin doğduğu yere doğru gitmek gerekiyordu. Ama böyle dümdüz gidilirse, dinsizlerin topraklarından geçme tehlikesi vardı, ama o yolu biliyordu, en azından belli bir yere kadar, yani Hıristiyanların oturduğu topraklardan geçerken;

çünkü Vaftizci Yahya'nın kafalarını unutmamak gerekirdi, onları Türklere satamazlardı. Zosimos'un da aynı şekilde düşüneceğinden emindi ve dostlarımızın asla adını duymadığı ülkelerden ve kentlerden söz ediyordu. Mekanik sanatlarına olan yatkınlığıyla bir tür kukla yapmıştı, bu kararmış hintdarısından yapılmıştı, kirpi gibi diken diken, uzun saçları ve sakallarıyla Zosimos'a çok benziyordu, gözlerin yerine iki siyah taş konmuştu. Tasvir ettiği kişi gibi cin çarpmış bir hali vardı: "Bilmediğimiz dillerin konuşulduğu yerlerden geçeceğiz" diyordu Arzruni, "ve Zosimos'un geçtiğini görüp görmediklerini sormak için bunu göstermek yetecek." Baudolino bilinmeyen diller konusunda sorun olmadığını söylüyordu, çünkü barbarlarla biraz konuştuktan sonra onlar gibi konuşabiliyordu, ama kukla yine de yararlı olurdu, çünkü bazı yerlerde durup dili öğrenecek zamanları olmayacaktı.

Yola çıkmadan önce, hepsi aşağıya, kendilerine bir Vaftizci Yahya başı almak için indi. Onlar on iki kişiydi, kafalar altı. Baudolino Arzruni'nin almamasına karar verdi, Solomon elbette Hıristiyanlara ait bir kutsal emanetle dolaşamazdı, Cuttica, Ciula, Porcelli ve Colandrino gruba son katılanlardı, bu yüzden kafaları o, Şair, Abdül, Kyot, Boron ve Boidi alacaktı. Şair hemen en iyi olanını almak üzere hamle yapmıştı ki Baudolino gülerek, Zosimos en iyisini almış olduğu için, hepsinin aynı olduğunu söyledi. Şair kızardı ve eliyle nazik bir işaret yapıp Abdül'ün seçmesine izin verdi. Baudolino sonuncusuyla yetindi, ve herkes kafasını heybesine gizledi.

"İşte bu kadar" dedi Baudolino Niketas'a. "Tanrı yılı 1190'ın haziran ayının sonuna doğru, nihayet Rahip Johannes'in ülkesine gitmek üzere yola çıkıyorduk, Müneccim Krallar gibi, onlardan daha az erdemli olsak da, on iki kişiydik."

26

Baudolino ile Müneccim Krallar'ın yolculuğu

O andan itibaren Baudolino öyküsünü, Niketas'a neredeyse hiç ara vermeden anlatmaya başladı, yalnızca gece molalarında değil, gündüz de, kadınlar sıcaktan yakınırken, çocuklar çiş etmek için durduklarında, katırlar ara sıra yürümekte direndiklerinde hep anlatıyordu. Bu yüzden yolculukları gibi sık sık kesilen bir öykü oldu, Niketas bu öyküde boşluklar, pürüzler, bitmemiş bölümler ve çok uzun zaman aralıkları olduğunu hissediyordu. Bu da anlayışla karşılanabilirdi, çünkü Baudolino'nun anlattığı gibi, bu on iki kişinin yolculuğu, tereddüt anları, sıkıcı molalar ve acı veren tersliklerle dolu, yaklaşık dört yıl sürmüştü.

Şüphesiz, böyle kum fırtınalarından gözlerini açamayarak, yepyeni diller duyarak, kızgın güneş altında ilerlerken, yolcular kimi zaman ateşler içinde yanmış, kimi zaman da uyuşuk uyuşuk beklemek zorunda kalmışlardı. Sağ kalmak için, yakalanması zor av hayvanlarının izini sürerek, biraz pide ya da bir parça kuzu için ilkel insanlarla pazarlık ederek, yağmurun yılda bir kez yağdığı ülkelerde kurumuş pınarlar keşfederek sayısız günler geçirmişlerdi. Hem sonra, diyordu Niketas kendi kendine, başına geçen bir güneş altında, çöllerde yürürken, gezginlerin daima anlattığı serapları görür, geceleri kumlar arasında yankılanan sesler duyarsın ve bir çalı gördüğünde tohumlarının tadına bakmak istersin, ama karnını doyuracaklarına hayaller görmene neden olurlar.

Ayrıca, Niketas'ın çok iyi bildiği gibi, Baudolino karakter olarak samimi, açık yürekli bir insan değildi, ve bir yalancıya, diyelim İconium'a gittiğini söylediğinde inanmak ne kadar güçse, en coşkulu hayalperestin bile hayal etmekte güçlük çekeceği yara-

tıklar gördüğünü anlattığında ona ne kadar ve nasıl inanılır?

Tek bir şeye inanmaya karar vermişti Niketas, çünkü Baudolino'nun anlatırken gösterdiği tutku anlattıklarının gerçek olduğunun bir kanıtıydı: yolculuk boyunca bizim on iki Müneccim Kral hedeflerine varma arzusu taşımıştı hep. Ama bu hedef, her biri için gitgide farklılaşıyordu. Boron ve Kyot yalnızca, sonradan Rahip'in ülkesine ulaşmasa da Gradal'i yeniden bulmak istiyordu; Baudolino o ülkeyi gittikçe artan bir tutkuyla istiyordu, ve onunla birlikte Haham Solomon da, çünkü orada kayıp kabilelerini bulacaktı; Şair, Gradal olsun olmasın, herhangi bir ülke arıyordu; Arzruni'yi sadece geldiği yerden kaçmak ilgilendiriyordu, ve Abdül, herkesin bildiği gibi, ne kadar çok uzaklaşırsa o kadar çok tertemiz hislerine yaklaştığını düşünüyordu.

Alessandrialıların grubu ayakları yere basan tek grup gibi gözüküyordu, Baudolino'yla bir anlaşma yapmışlardı ve bir dayanışma içinde izliyorlardı onu, belki de inat için, çünkü Rahip Johannes Kralhğı'nın bulunması gerekiyorsa bulunmalıydı, yoksa, Ciula lakaplı Aleramo Scaccabarozzi'nin dediği gibi, insanlar seni ciddiye almazdı. Ama belki de, Boidi, hedefe ulaştıklarında mucizevî (Vaftizci'nin kafaları gibi sahte değil) kutsal emanetler toplayıp, doğum yerleri Alessandria'ya götürmeyi ve hâlâ bir tarihi olmayan bu kenti Hıristiyanlığın en ünlü tapınağına dönüştürmeyi kafasına koyduğundan gidiyorlardı peşinden.

Arzruni, Konya Türkleri'ni atlatmak için, onları önce atların ayaklarını kırma tehlikesiyle karşı karşıya kaldıkları bazı geçitlerden geçirmişti, sonra altı gün boyunca, güneş çarpmasından ölmüş bir karış büyüklüğünde, kertenkele leşleriyle kaplı taşlı bir yolda yürütmüştü. Allah'tan erzağımız var da o iğrenç hayvanları yemek zorunda değiliz, demişti Boidi rahatlamış olarak, ama yanılıyordu, çünkü bir yıl sonra onlardan daha iğrenç kertenkeleleri toplamış, bir dala takıp, ağızlarının suyu çenelerinden aşağı akarak, iyice kızarmalarını beklemişlerdi.

Sonra bazı köylerden geçmişler ve Zosimos'un kuklasını göstermişlerdi. Evet, diyordu kimisi, böyle bir papaz buradan geçti,

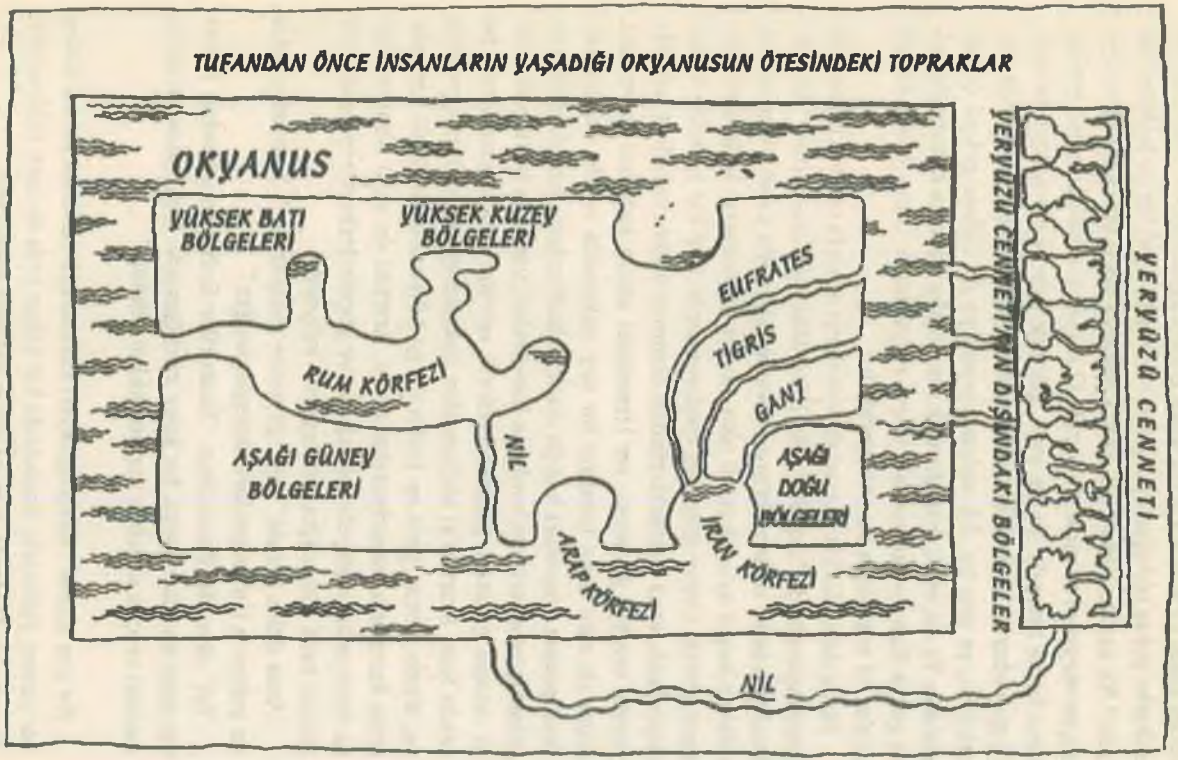
bir ay kaldı ve sonra kaçtı çünkü kızımı gebe bıraktı. Ama, biz iki haftadır yolda olduğumuza göre, o burada nasıl bir ay kalmış olabilir? Ne zaman oldu? Eh, yedi Paskalya önce olacak, bakın, işte suçun meyvesi şu sıracalı çocuk. O zaman o değildi, bu pis papaz-ların hepsi aynıydı. Ya da: evet, gördük, işte böyle sakallı biriydi, üç gün oluyor, sevimli bir kamburdu... Ama kambursa o değil, Baudolino, ya sen bu dili anlamıyorsun ya da aklına geleni çeviriyorsun. Ya da: evet, evet gördük onu, oydu; ve kara sakalından olsa gerek Haham Solomon'u işaret ediyorlardı. Uzun sözün kısası, acaba en salaklara mı soruyorlardı?

Biraz daha ileride yuvarlak tentelerin altında oturan insanlarla karşılaşmışlardı, "*La ellec olla Sila, Makimet rores alla*" diye selamlamışlardı onları. Aynı nezaketle Almanca yanıt vermişlerdi, dillerin hepsi aynıydı nasıl olsa, sonra Zosimos'un kuklasını göstermişlerdi. Onlar gülmeye başlamışlardı, hep bir ağızdan konuşuyorlardı, ama hareketlerinden Zosimos'u hatırladıkları anlaşılıyordu: oradan geçmişti, bir Hıristiyan azizin kafasını önermişti, onlar da onu arka tarafına bir şey sokmakla tehdit etmişlerdi. Dostlarımız, insanları kazığa oturtan barbarlarla karşılaştıklarını anlamış ve abartılı selamlama hareketleri yaparak ve tüm dişlerini ortaya çıkaran gülümsemelerle oradan uzaklaşmışlardı, bu arada Şair, Arzrumi'yi saçlarından yakalamış başını ters çevirmiş ve, aferin aferin, yolu ne kadar da iyi biliyorsun, bizi İsa karşılarının kucağına atıveriyordun diyor, Arzrumi de yolu şaşırmadığını, ama onların göçebe olduğunu ve göçebelerin nereye gideceklerinin belli olmadığını söyleyerek inliyordu.

"Ama daha ileride" diye güvence veriyordu, " Nasturî olsalar da yalnızca Hıristiyanlarla karşılaşacağız."

"İyi" diyordu Baudolino, "Nasturîler Rahip'in ırkından insanlar, ama bundan sonra, bir köye girdiğimizde, konuşmadan önce, haçları ve çan kuleleri var mı dikkat edelim."

Ne çan kulesi! Karşılaştıkları kulübe bile denemeyecek tüften bir virane yığınıydı, aralarında bir kilise olsa da fark edilemezdi. Tanrı'ya şükretmek için az şeyle yetinen insanlardı.

TUFANDAN ÖNCE İNSANLARIN YAŞADIĞI OKYANUSUN ÖTESİNDEKİ TOPRAKLAR
OKYANUS
YÜKSEK BATI BÖLGELERİ
YÜKSEK KUZEY BÖLGELERİ
EUFRATES
TİGRİS
GANJ
RUM KÖRFEZİ
AŞAĞI GÜNEY BÖLGELERİ
NİL
AŞAĞI DOĞU BÖLGELERİ
ARAP KÖRFEZİ
İRAN KÖRFEZİ
NİL
YERYÜZÜ CENNETİNİN DIŞINDAKİ BÖLGELER
YERYÜZÜ CENNETİ

"Peki Zosimos'un buradan geçtiğine emin misin?" diye soruyordu Baudolino. Arzruni de ona merak etmemesini söylüyordu. Bir akşam Baudolino onu, batmakta olan güneşi seyrederken gördü, gergin kolları ve çapraz yaptığı iki elinin parmaklarıyla gökyüzünde ölçü alır gibi bir hali vardı, arasından bulutları dikkatle izleyeceği küçük üçgen pencereler oluşturmak istermiş gibiydi. Baudolino ona ne yaptığını sordu, o da güneşin her akşam altında kaybolduğu, tabernaculumun büyük kemerinin altındaki büyük dağın nerede olduğunu anlamaya çalıştığını söyledi.

"Kutsal Bakire Meryem" diye bağırdı Baudolino, "yoksa sen de mi Zosimos ve Kosmas İndikopleustes gibi tabernaculum hikâyesine inanıyorsun?"

"Nasıl inanmam?" dedi Arzruni sanki suyun ıslak olduğuna inanıp inanmadığını sormuşlar gibi. "Aksi takdirde Zosimos'un izlediği yolu izlediğimizden nasıl böyle emin olabilirim?"

"O zaman, Zosimos'un bize sürekli vaat ettiği Kosmas'ın haritasını biliyor musun?"

"Zosimos'un size ne vaat ettiğini bilmiyorum, ama Kosmas'ın haritası bende var." Heybesinden bir harita çıkardı ve arkadaşlarına gösterdi.

"Bakın, görüyor musunuz? Bu Okyanus'un çerçevesi. Ötesinde Nuh'un tufandan önce oturduğu topraklar var. Bu toprakların uzak doğusuna doğru, korkunç yaratıkların yaşadığı, bizim de geçmek zorunda olduğumuz bölgelerden Okyanus'la ayrılan Yeryüzü Cenneti var. O cennet topraktan hareket ederek, Eufrates'in,[1] Tigris'in[2] ve Ganj'ın, bizim gitmekte olduğumuz bölgeleri aşmak için Okyanus'un altından nasıl geçtiklerini ve İran Körfezi'ne nasıl döküldüklerini görmek kolaydır, ama Nil Nehri tufan öncesi topraklarda daha dolambaçlı bir yol izler, Okyanus'a girer, yoluna aşağı güney bölgelerinde, daha kesin biçimde söylenecek olursa Mısır topraklarında devam eder, ve Rum Körfezi'ne dökülür, burası da Latinlerin önce Akdeniz, sonra Hellespontos diye

1. Fırat. (yay.n.)

2. Dicle. (yay.n.)

adlandırdıkları körfezdir. İşte, bizim önce Eufrates, sonra Tigris, ardından da Ganj nehirleriyle karşılaşmamız için doğuya doğru gitmemiz ve aşağı doğu bölgelerine doğru kıvrılmamız gerekiyor."

"Ama" diye söze karıştı Şair, "Rahip Johannes'in Krallığı Yeryüzü Cenneti'ne çok yakınsa, oraya ulaşmak için Okyanus'u mu geçmek zorundayız?"

"Yeryüzü Cenneti'ne yakın, ama Okyanus'un bu tarafında" dedi Arzruni. "Ama buna karşılık Sambatyon'u aşmak gerekecek..."

"Sambatyon, taş nehir" dedi Solomon ellerini birleştirerek. "Demek Eldad yalan söylememiş, bu kayıp kabileleri bulmak için izlenecek yol!"

"Sambatyon'dan Rahip'in mektubunda biz de söz ettik" diye kısa kesti Baudolino, "bir yerlerde olduğu kesin artık. Tamam, Tanrı yardımımıza yetişti, bize Zosimos'u kaybettirdi, ama Arzruni'yi buldurdu ve anladığım kadarıyla ondan daha fazla şey biliyor."

Bir gün uzaktan, sütunları ve tarihî ve efsanevî resimlerle süslü kapı alınlığı olan gösterişli bir tapınak gördüler. Ama yaklaştıklarında tapınağın yalnızca bir cepheden ibaret olduğunu fark ettiler, çünkü gerisi kayaydı, ve nitekim tapınağın girişi yukarıya, dağın içine oturtulmuştu ve oraya ulaşmak için yukarı, kuşların uçtukları yere tırmanmak gerekiyordu, ama nasıl, onu Tanrı biliyordu. İyi bakıldığında, çevredeki dağ silsilesi boyunca, yukarıdan düşey olarak inen lavdan kaya duvarlarının üzerinde başka cepheler göze çarpıyordu ve bazen işlenmiş bir taşı doğanın biçimlendirdiği taştan ayırt etmek için insanın gözünü kısması gerekiyordu: ve yontulmuş sütun başlıkları, tonozlar ve kemerler ile olağanüstü sıra sütunlar fark ediliyordu. Vadi sakinleri Yunanca'ya çok benzeyen bir dil konuşuyor ve kentlerinin adının Bacanor olduğunu söylüyorlardı, ama dostlarımızın burada gördükleri bin yıllık kiliselerdi, Yunanlıların büyük kralı, çarmıh üzerinde ölen bir peygambere saygı gösteren Aleksandros'un hüküm sürdüğü zamandan kalmış olmalıydı. Artık tapınağa nasıl çıkıldığını unutmuşlardı, içinde ne olduğunu da bilmiyorlardı; açık havada, etrafı çitle çevrili, ortasında tahta bir kazığın ucuna takılmış altın

yaldızlı bir manda kafasının dikili olduğu bir yerde tanrılara tapınmayı tercih ediyorlardı (tanrılar demişlerdi, Tanrı değil).

Tam o gün kentte herkesin sevdiği bir gencin cenaze töreni vardı. Dağın eteklerindeki düzlükte bir şölen düzenlenmişti, ve daire biçiminde yerleştirilmiş masaların ortasında ölmüş gencin bedenini taşıyan bir sunak vardı. Gökyüzünde, sanki bu şenliğe davet edilmiş gibi geniş kavisler çizerek alçaktan uçan kartallar, çaylaklar, kargalar ve diğer yırtıcı kuşlar vardı. Ölünün beyazlar giyinmiş babası cesede yaklaşmış, bir baltayla kafasını kesmiş ve altın bir tabağın içine koymuştu. Sonra yine beyazlar giyinmiş bazı adamlar bedeni küçük parçalara ayırmıştı, ve her davetli gidip o parçalardan birini alıyor ve bir kuşa atıyordu, kuş avını anında yakalıyor ve uzaklarda kayboluyordu. Birileri Baudolino'ya kuşların ölüyü Cennet'e götürdüklerini ve geleneklerinin, ölülerin bedenlerini toprakta çürümeye bırakan diğer halkların geleneklerinden daha iyi olduğunu anlattı. Sonra herkes masalara oturdu ve kafatası bir metal gibi temiz ve parlak bir şekilde ortaya çıkana kadar kafanın etini yedi, sonra kafatasını bir kupa gibi kullanıp ölüye övgüler düzerek neşe içinde içti.

Bir başka sefer bir hafta boyunca bir kum okyanusunda yol aldılar, kum büyük deniz dalgaları gibi yükseliyordu ve sanki her şey ayaklarının altında ve atların toynakları altında hareket ediyordu. Gallipolis'te gemiye bindikten sonra da denizin tuttuğu Solomon, bu günleri sürekli midesi bulanarak geçirdi, ama çok az şey kusabildi çünkü grubun mideye indirecek çok az şeyi kalmıştı, neyse ki bu zor yolu geçmeye kalkışmadan önce yanlarına yeterince su almışlardı. Abdül yine o sırada yüksek ateşin yol açtığı titremelerle sarsılmış ve yolun geri kalan bölümünde daha da ağırlaşmıştı, öyle ki mola verdiklerinde arkadaşlarının ay ışığı altında söylemesini istedikleri şansonlarını söyleyemez olmuştu.

Bazen otlarla kaplı ovalarda hızla ilerliyorlar ve aksiliklerle mücadele etmek zorunda kalmadıklarından, Boron ve Arzrumi kendileri için takıntı halini almış konu üzerine, yani boşluk üzerine bitmek bilmez tartışmalara başlıyorlardı.

Boron her zamanki argümanlarını kullanıyordu: evrende boşluk olsa, boşlukta bizimkinden başka dünyaların olmasını hiçbir şey engelleyemezdi, vesaire vesaire. Ama Arzruni üzerinde tartışabilecekleri evrensel boşluk ile zerre ile zerre arasındaki küçük aralıklarda oluşan boşluğu karıştırdığını belirtiyordu. Ve Boron ona bu zerrelerin ne olduğunu sorunca, hasmı ona, bazı Yunanlı Antikçağ filozoflarına, kelam bilginlerine yani mütekellimine ve diğer bilge Arap tanrıbilimcilere göre, cisimlerin yoğun maddeler olduklarını düşünmemek gerektiğini hatırlatıyordu. Tüm evren, içindeki her şey, ve bizler bile, atom denilen bölünmez zerrelerden meydana gelmiştir, atomlar sürekli hareket ederek yaşamı başlatır. Zerrelerin bu hareketi her üremenin ve bozulmanın tek şartıdır. Ve atom ile atom arasında, özgürce hareket edebilmeleri için, boşluk vardır. Her cismi meydana getiren cisimcikler arasında boşluk olmaksızın, hiçbir şey kesilemez, kırılamaz ya da parçalanamaz, ne su emebilir ne de soğuk ya da sıcakla kaplanabilir. Besin, bizi meydana getiren zerreler arasındaki boş alanlarda ilerlemezse bedenimizde nasıl yayılır? Bir iğneyi al, diyordu Arzruni, ve şişkin bir sidik torbasına batır, hemen sönmez, iğne hareket ederek açtığı deliği genişlettiği için sönmeye başlar. İğne bir an için hâlâ hava dolu torbada nasıl olur da kalır? Çünkü havadaki zerrelerin arasındaki boşluğa girer.

"Senin zerrelerin kabul edilemez sapkın bir düşünce ve onları senin şu kellimütemin Araplarından ya da her ne haltsa, başka gören olmadı" diye yanıt veriyordu Boron. "Daha iğne girerken, biraz hava çıkar ve iğne için yer bırakır."

"O zaman boş bir şarap şişesi al, ağzını aşağıya gelecek şekilde suya batır. Su girmez, çünkü içinde hava vardır. Şişedeki havayı em, başka hava girmesin diye bir parmağınla kapat, suya batır, parmağını çek, ve su senin boşluk yarattığın yere girecektir."

"Su yukarı çıkar çünkü tabiat boşluk yaratılmayacak biçimde hareket eder. Boşluk tabiata karşıdır, tabiata karşı olduğu için de tabiatta var olamaz."

"Ama su yukarı çıkarken ve bu da bir anda olmaz, sen havayı çıkardığına göre, şişenin henüz dolmamış bölümünde ne vardır?"

"Havayı emip çıkardığında, yalnızca yavaş hareket eden soğuk havayı yok edersin, ama hızlı hareket eden sıcak havanın bir bölümünü bırakırsın orada. Su girer ve hemen sıcak havayı oradan kaçırtır."

"Şimdi yine hava dolu o şişeyi al, ve ısıt, içinde yalnızca sıcak hava olsun. Sonra ağzı aşağıya gelecek şekilde suya batır. İçinde yalnız sıcak hava olsa da, su girmez. Bu yüzden havanın ısısının bu işle bir ilgisi yoktur."

"Ya öyle mi? Şişeyi yine al, ve alt kısmına, şişkin bölümüne bir delik aç. Deliğin olduğu bölümden suya batır. Su girmez, çünkü hava vardır. Sonra dudaklarını, şişenin suyun dışında kalan ağzına daya ve tüm havayı em. Havayı emdikçe, su aşağıdaki delikten yukarı çıkar. Sonra şişeyi sudan çıkar, ama hava girmek için itmesin diye üstteki ağzı kapalı tutarak. Ve suyun, şişenin içinde kaldığını, tabiatın boşluk bıraktığı takdirde duyacağı tiksinti nedeniyle, alttaki delikten çıkmadığını görürsün."

"Su ikinci kez aşağı inmez, çünkü önce yukarı çıkmıştır, ve bir cisim, yeni bir dürtü almazsa birincisine karşıt bir hareket yapamaz. Şimdi şunu dinle. Şişkin bir sidik torbasına bir iğne batır, bırak havanın hepsi çıksın, pssss, sonra hemen iğnenin açtığı deliği kapa, yani parmaklarınla, şu elinin üzerindeki deriyi çekermiş gibi, torbayı iki yanından çek. Torbanın açıldığını görürsün. Duvarlarını genişlettiğin o torbanın içinde ne vardır? Boşluk."

"Torbanın duvarlarının ayrıldığını kim demiş?"

"Dene!"

"Ben deneyemem, ben mekanik sanatlarda bir uzman değilim, bir filozofum, ve düşünceye dayanarak sonuçlara varıyorum. Hem sonra eğer torba genişliyorsa, bunun nedeni deliklerinin olması, söndükten sonra deliklerinden biraz hava girmiştir elbette."

"Ya öyle mi? Her şeyden önce, delikler boş alanlar değildir de nedir söyler misin? Hava, tek başına, ona bir hareket vermezsen, nasıl girer peki? Havayı torbadan çıkardıktan sonra torba neden kendiliğinden yeniden şişmez peki? Delikler varsa, neden o zaman torba şişikken ve iyice kapalıyken, havaya bir hareket vere-

rek onu sıkıştırdığında torba sönmez? Çünkü delikler boş alanlardır, evet, ama havadaki zerrelerden daha küçüktür."

"Onu daha güçlü bir biçimde sıkıştırmaya devam et ve gör. Sonra birkaç saat torbayı şişkin halde güneşte bırak, göreceksin yavaş yavaş tek başına söner, çünkü ısı soğuk havayı, daha hızlı dışarı çıkan sıcak havaya dönüştürür."

"O zaman bir şişe al..."

"Dibi delikli mi deliksiz mi?"

"Deliksiz. Eğik tutup olduğu gibi suya batır. Göreceksin içine su girdikçe, hava dışarı çıkar ve varlığını göstererek plup plup yapar. Sonra şişeyi dışarı çıkar, içini boşalt, tüm havayı em, başparmağınla ağzını kapat, eğik tutup suya koy, parmağını çek. Su girer, ama hiçbir ses duyulmaz ve herhangi bir plup plup görülmez. Çünkü içeride hava vardı."

Bu noktada Şair onların konuşmasını kesiyor ve Arzruni'nin dikkatinin dağılmaması gerektiğini hatırlatıyordu, çünkü o plup pluplar ve o şişeler herkesi susatıyordu, onlara sidik torbalarının artık boş olduğunu ve bir nehre ya da bulundukları yerden daha nemli bir yere doğru gitmelerinin daha akıllıca olacağını söylüyordu.

Ara sıra Zosimos'tan haber alıyorlardı. Kimileri onu görmüştü, kimileri de kara sakallı, Rahip Johannes'in ülkesini soran bir adamdan söz edildiğini duymuştu. Bunun üzerine dostlarımız heyecanla bu insanlara, "Peki ne dediniz ona?" diye soruyordu, onlar da hemen her seferinde, o bölgede herkesin bildiği bir şeyi, Rahip Johannes'in doğuda olduğunu, ama oraya ulaşmak için yıllar gerektiğini söylediklerini, söylüyorlardı.

Şair, öfkeden köpürerek, Saint-Victor Kütüphanesi'ndeki el yazmalarında o yerlere yolculuk eden kişilerin olağanüstü kentlerle karşılaştıklarının yazdığını, bu kentlerde damları zümrüt kaplı tapınaklar, tavanları altından kraliyet sarayları, abanoz başlıklı sütunlar, canlı gibi duran heykeller, altmış basamakla çıkılan altından sunaklar, saf safirden surlar, meşale gibi aydınlatan parlak taşlar, kristal dağlar, elmas nehirler, sakinlerinin sadece ko-

kularını içine çekerek yaşadığı güzel kokulu ağaçları olan bahçeler, yalnızca etleri kokuşmayan, yolculukta yanında götürüldüğünde yakıcı güneş altında bile, hiç kötü koku saçmadan, otuz günden fazla dayanan rengârenk tavus kuşlarının yetiştirildiği manastırlar, suyu yıldırım ışığı gibi parlayan, içine tuzda kurutulmuş bir balık konduğunda, balığı canlandıran ve kımıl kımıl oynatan –bu da onun sonsuz gençlik kaynağı olduğunu gösterir– ışıl ışıl kaynaklar olduğunu söylüyordu, ama onlar bugüne kadar hep çöller, çalı çırpıyla dolu topraklar, kıçını yaktığı için üzerine oturup dinlenemeyeceğin taş yığınları görmüşlerdi, karşılarına çıkan kentler de yoksul kulübelerin olduğu ve iğrenç insanların yaşadığı yerlerdi, örneğin Kolandiofonta'da koyunlar gibi dörtayak yürüyen insanları, Artabantları görmüşlerdi, yakılmış ovalardan geçtikten sonra dinlenmeyi umdukları Yanbut'ta güzel olmasa da çok da çirkin olmayan kadınların kocalarına çok sadık olduklarını ve namuslarını korumak için vajinalarında zehirli yılanlar tuttuklarını keşfetmişlerdi; bari önceden söyleselerdi, biri Şair'e kendini verecekmiş numarası yapmıştı, az kalsın yaşamı boyunca bakirlik andı içmek zorunda kalacaktı, ama şansına yılanın ıslık sesini duymuş ve kendini geriye atmıştı. Kataderse bataklıkları yakınında dizlerine kadar sarkan testisleri olan erkeklerle karşılaşmışlardı, ve Necuveran'da vahşi hayvanlar gibi çırılçıplak dolaşan insanlar, köpekler gibi yolda, babası kızıyla, oğlu annesiyle çiftleşen insanlar görmüşlerdi. Tana'da yamyamlarla karşılaşmışlardı, neyse ki iğrendikleri için yabancıları değil, yalnızca kendi çocuklarını yiyorlardı. Arlon Nehri yakınında bir köy çıkmıştı karşılarına, köy sakinleri bir putun çevresinde dans edip, keskin bıçaklarla kol ve bacaklarını yaralıyorlardı, sonra put bir yük arabasına konmuş ve sokaklarda dolaştırılmıştı, ve insanların çoğu kendilerini neşeyle arabanın altına atmışlar, ölene kadar kol ve bacaklarını kırmışlardı. Salibut'ta kurbağa kadar büyük pirelerin yağmaladığı bir ormandan geçmişlerdi, Kariamaria'da havlayan tüylü erkekler görmüşlerdi, Baudolino bile ne dediklerini anlayamamıştı, kadınlarınsa yabandomuzu gibi dişleri, ayaklarına kadar uzanan saçları ve inek gibi kuyrukları vardı.

Böyle çok korkunç daha neler görmüşlerdi neler, ama Doğu'nun harikalarına asla rastlamamışlardı, sanki bunları yazanların hepsi birer sahtekârdı.

Arzuni sabretmelerini söylüyordu, çünkü Yeryüzü Cenneti'ne varmadan önce çok vahşi topraklardan geçeceklerini baştan söylemişti, ama Şair vahşi topraklarda yırtıcı hayvanların yaşadığını, neyse ki daha onları görmediklerini, ama göreceklerini, ve bu gördükleri şeylerin yaşadığı şeyler vahşi topraklar değilse, gerisini tahmin etmenin kolay olduğunu söylüyordu. Ateşi daha da yükselen Abdül, prensesinin, Tanrı'nın böylesine lanetlediği yerlerde yaşamasının mümkün olmadığını ve belki de yalnış yolu seçtiklerini söylüyordu: "Ama, dostlarım, geri dönecek gücüm yok elbette" diyordu ağlamaklı, "onun için de mutluluğa doğru yolculuğumda öleceğim sanırım."

"Sus yahu, ne dediğini bilmiyorsun sen" diye bağırıyordu Şair, "imkânsız aşkının güzelliğini anlatan şansonlarını dinleterek boşa geceler geçirttin bize, şimdi bundan daha imkânsız bir şeyin olmayacağını görerek mutlu olur, sevinçten uçabilirsin!" Baudolino onu kolundan çekiyor ve Abdül'ün artık saçmaladığını, onu daha fazla üzmenin gereksiz olduğunu fısıldıyordu.

Hiç bitmeyecekmiş gibi gelen bir zaman sonunda, Salopatana'da buldular kendilerini, oldukça yoksul bir kentti, şaşkınlıkla, sanki onları sayıyorlarmış gibi parmaklarını oynatarak karşıladılar onları. On iki kişi olmalarından etkilenmiş oldukları açıktı, ve içlerinden biri diğerlerine haber vermek için koşarken, diğerleri diz çöktü. Elinde tahta bir haç tutan (yakutlarla süslü gümüş haçlar nerede, diye homurdanıyordu Şair), Yunanca ilahi söyleyen bir tür arhimandrites geldi karşılarına ve Baudolino'ya, Beytüllahim'deki Çocuğa taptıktan sonra binlerce yıldır binlerce serüven yaşayan, çok kutsal Müneccim Krallar'ın burada uzun zamandır beklendiğini söyledi. Bu arhimandrites, onlara, Rahip Johannes'in ülkesine, uzun bir yorgunluktan sonra onun yükünü azaltmak ve bir zamanlar o kutsal topraklarda sahip oldukları gücü yeniden ele geçirmek için mi döndüklerini soruyordu.

Baudolino sevinçten uçuyordu. Onları bekleyen şeylerle ilgili birçok şey sordular, ama o insanların da Rahip'in krallığının nerede olduğunu bilmediklerini anladılar, ama doğuya doğru bir yerlerde olduğuna kesinkes inanıyorlardı. Hatta, Müneccim Krallar oradan geldiklerine göre, asıl onların kesin bir bilgiye sahip olmamalarına şaşıyorlardı.

"Çok kutsal efendiler" dedi zavallı arhimandrites, "sizler elbette bir süre önce buradan geçen ve Rahip'ten çalınan bilmem hangi kutsal emaneti götürmek için krallığı arayan o Bizanslı papaz gibi değilsiniz. O adamın güvenilmez bir hali vardı, ve kuşkusuz tüm deniz kıyısı boyunca uzanan topraklarda yaşayan Yunanlılar gibi bir sapkındı, çünkü sürekli Tanrı'nın annesinin Kutsal Bakire Meryem olduğunu iddia ediyordu, ama babamız ve gerçeğin ışığı Nestorios bize Meryem'in yalnızca insan İsa'nın annesi olduğunu öğretti. Hiç kundakta bir Tanrı, iki aylık bir Tanrı, çarmıha gerilmiş bir Tanrı düşünülebilir mi? Yalnızca paganlar tanrılarına bir anne bulur!"

"O papaz gerçekten güvenilmez" diye sözünü kesti Şair, "ve şunu bilin ki o kutsal emaneti bizden çaldı."

"Tanrı cezasını versin. Karşılaşabileceği tehlikelerle ilgili hiçbir şey söylemeden bıraktık gitti, onun için Abcasia hakkında hiçbir şey bilmiyor, Tanrı onu, o karanlığa gömerek cezasını versin. Ve kesinlikle manticorayla ve Bubuctor'un kara taşlarıyla karşılaşacak."

"Arkadaşlar" dedi alçak sesle Şair, "bunlar bize işe yarar çok şey söyleyebilir, ama yalnızca Müneccim Krallar olduğumuz için; ama, Müneccim Krallar olduğumuza göre, bunları bize söylemeyi düşünmezler. Beni dinlerseniz, buradan hemen çekip gidelim, çünkü onlarla biraz daha konuşursak, saçma bir şey çıkabilir ağzımızdan, ve Müneccim Krallar'ın bilmesi gereken şeyleri bilmediğimizi anlarlar. Onlara bir Vaftizci başı da öneremeyiz, çünkü Müneccim Kralları din ticareti yaparken düşünemiyorum. Acele edin sıvışalım buradan, çünkü bu insanlar iyi Hıristiyanlar olsalar da, kendileriyle alay edenler karşısında uysal olup olmadıklarını bilemeyiz."

Armağan olarak birçok erzak aldıktan ve içine kolayca düşülen şu Abcasia'nın ne olduğunu sorduktan sonra oradan uzaklaştılar.

Bubuctor'un siyah taşlarının ne olduğunu çabuk öğrendiler. Dostlarımız bu nehrin kumsalında binlerce milik bir alanda bulunuyordu ve az önce karşılaştıkları bazı göçebeler dokunanın onlar gibi simsiyah olduğunu anlatmışlardı. Oysa Arzruni bunların çok değerli taşlar olmaları gerektiğini, göçebelerin kim bilir hangi uzak pazarda bu taşları sattığını, bu öyküyü başkaları onları toplamasın diye uydurduğunu söylemişti. Taşları toplamak için hemen koşmuş ve arkadaşlarına ne kadar parlak olduklarını ve suyun onları nasıl kusursuzca şekillendirdiğini gösteriyordu. Ama, konuşurken, yüzü, boynu, elleri hızla abanoz gibi karardı; giysisinin göğüs kısmını açmıştı, ve göğsü de artık simsiyahtı, elleri ve ayakları da açıktaydı, ve onlar da kömüre benziyorlardı.

Arzruni çırılçıplak nehre atmıştı kendini, suyun içinde yuvarlanmıştı, dipteki çakıllı kumu derisine sürtüyordu... yapacak hiçbir şey yoktu, Arzruni gece gibi karaydı ve yalnızca beyaz gözleri ve sakalının –o da karaydı– altındaki kırmızı dudakları görülüyordu.

Diğerleri, Arzruni analarına söverken, önce katılana kadar güldüler, sonra onu avutmaya çalıştılar: "Bizi Müneccim Krallar sansınlar istemiyor muyuz?" dedi Baudolino. "Müneccim Krallar'ın en azından biri siyahtı, yemin ederim şimdi Köln'de yatan o üçünden biri siyah. Ve şimdi grubumuz daha da inanılır oldu." Daha özenli davranan Solomon, derinin rengini değiştiren taşları duyduğunu, ama buna çare bulunduğunu, ve Arzruni'nin yeniden beyaz, hatta öncesinden daha beyaz olacağını hatırlattı. "Ya evet, çıkmaz ayın son çarşambasında" diye kıs kıs gülüyordu Ciula; ve bahtsız Ermeni'yi zor durdurdular, çünkü bir ısırıkta Ciula'nın kulağını koparmak istiyordu.

Bir başka gün çok yapraklı, her tür meyvenin olduğu, ağaçlarla dolu, süt gibi beyaz bir nehrin aktığı bir ormana girdiler. Ve ormanda hurma ağaçları ve ağaçkavunu gibi büyük taneli harika salkımları olan bağlarıyla yeşil düzlükler açılıyordu. Bu düzlükle-

rin birinde temiz samandan yapılmış basit ve sağlam kulübeleri olan bir köy vardı, baştan aşağı tamamen çıplak insanlar çıktılar dışarı kulübelerden ve bazı erkeklerin upuzun ve düz sakalları belli ki edep yerlerini tesadüfen örtüyordu. Kadınlar hem göğüslerini hem de karınlarını göstermekten çekinmiyordu, ama bunu oldukça ölçülü biçimde yapıyorlarmış gibi bir izlenim uyandırıyorlardı: yeni gelenlerin gözlerinin içine cesurca bakıyor, ama yakışıksız şeyler düşünülmesine yol açmıyorlardı.

Yunanca konuşuyorlardı, ve konukları nazik bir biçimde karşılayarak, gimnosofistes[3] olduklarını söylediler, bu da, masum çıplaklık içinde, bilgelikle uğraşan ve iyilik yapan insanlar demekti. Yolcularımız orman köylerinde özgürce dolaşmaya davet edildiler ve akşam da sadece toprağın kendiliğinden ürettiği yemeklerin bulunduğu bir akşam yemeğine çağrıldılar. Baudolino, hepsinin büyük saygı gösterdiği, içlerindeki en yaşlı kişiye bazı sorular yöneltti. Nelere sahip olduklarını sordu ona, o da şöyle yanıt verdi: "Toprağımız, ağaçlarımız, güneşimiz, ayımız ve yıldızlarımız var. Acıktığımız zaman ağaçların meyvelerini yiyoruz, güneşi ve ayı izleyerek kendi başlarına yapıyorlar meyveleri. Susadığımız zaman nehre gidip içiyoruz. Her birimizin bir kadını var ve ay dönemini izleyerek her birimiz eşini iki çocuk doğurana kadar döllüyor, birini babasına öbürünü anasına veriyoruz."

Baudolino ne bir tapınak ne de bir mezarlık görmediğine şaşırmıştı, bunun üzerine ihtiyar şöyle dedi: "Bu yaşadığımız yer aynı zamanda bizim mezarımızdır, ve ölüm uykusuna yatarak burada ölürüz. Toprak bizi yaratır, besler, toprak altında sonsuz uykuya dalarız. Tapınağa gelince, başka yerlerde, her şeyin Yaratıcısı diye adlandırılan varlığı onurlandırmak için çok sayıda yapıldığını biliyoruz. Ama biz şeylerin Tanrı lütfu olarak, kendiliğinden oluştuğuna, kendi ihtiyaçlarını karşıladığına inanıyoruz, kelebek çiçek tozunu çiçeğin üzerine bırakır, çiçek de büyüyerek onu besler."

"Ama anladığım kadarıyla sevgiyi ve karşılıklı saygıyı benimsemişsiniz, hayvanları öldürmüyorsunuz, hele türdeşlerinizi hiç.

3. Klasik Yunan yazarlarınca Hindistan'da yaşayan ve çıplak gezen filozoflara verilen ad. (ç.n.)

Bunu hangi buyruğa dayanarak yapıyorsunuz?"

"Hiçbir buyruk olmamasının yarattığı boşluğu kapatmak için böyle yapıyoruz. Sadece iyilik yaparak ve iyilik öğreterek, bir Tanrı'nın eksikliğini türdeşlerimize unutturabiliriz."

"Tanrısız yaşanmaz" diye homurdanıyordu Şair, Baudolino'ya, "bak Friedrich ölünce güzel ordumuz ne hale geldi. Onlar burada havada uçan kuşlar gibiler, ama hayatın ne olduğunu bilmiyorlar..."

Oysa Boron bu bilgelikten etkilenmiş ve yaşlı adama bir dizi soru yöneltmeye başlamıştı.

"Kimler daha fazla, yaşayanlar mı ölüler mi?"

"Ölüler daha fazla, ama artık saymak mümkün değil. Dolayısıyla görülenler görülmeyenlerden daha fazla."

"Hangisi daha güçlüdür, ölüm mü yaşam mı?"

"Yaşam, çünkü güneş doğduğu zaman ışıkları parlak ve göz kamaştırıcıdır, battığında daha zayıf görünür."

"Hangisi daha büyük alan kaplar, toprak mı deniz mi?"

"Toprak, çünkü deniz de toprağın üstünde yer alır."

"Hangisi önce geldi, gece mi gündüz mü?"

"Gece. Doğan her şey karnın karanlığında oluşur ve ancak sonra gün ışığına çıkar."

"Hangi taraf daha iyidir, sağ mı sol mu?"

"Sağ. Nitekim güneş de sağdan doğar ve gökyüzünde yörüngesini sola doğru kat eder ve kadın önce sağ memesinden süt verir yavrusuna."

"Hayvanların en vahşisi hangisidir?" diye sordu Şair.

"İnsan."

"Neden?"

"Bunu kendine sor. Sen de, yanında başka yırtıcı hayvanların bulunduğu yırtıcı bir hayvansın ve güç tutkusu yüzünden diğer tüm vahşi hayvanların hayatını almak istersin."

Bunun üzerine Şair şöyle dedi: "Ama herkes sizin gibi olsa kimse denizde seyretmez, toprak ekilmez, dünyevî şeylerin yoksul düzensizliğine bir düzen ve güç getiren krallıklar doğmazdı."

Yaşlı adam şöyle dedi: "Bu şeylerin her biri kuşkusuz bir şans,

ama başkalarının şanssızlığı üzerine kurulmuş, ve biz bunu istemiyoruz."

Abdül tüm prenseslerin en güzelinin ve en uzakta olanının nerede yaşadığını bilip bilmediklerini sordu. "Onu arıyor musun?" diye sordu ihtiyar, Abdül de evet diye yanıt verdi. "Onu hiç gördün mü?", Abdül hayır diye yanıt verdi, "Onu istiyor musun?" Abdül bilmediğini söyledi. Bunun üzerine ihtiyar kulübesine girdi ve madenî tabakla dışarı çıktı, tabak öyle düz ve öyle parlaktı ki, çevresindeki her şeyi pırıl pırıl bir suyun yüzeyi gibi yansıtıyordu. Şöyle dedi: "Geçmişte birilerinden bu aynayı aldık armağan olarak, nezaketimizden geri çeviremezdik. Ama hiçbirimiz ona bakmak istemiyoruz, çünkü bu bedenimizi beğenmeye ya da bir kusurumuzdan dolayı tiksinti duymaya itebilir bizi, ve başkaları tarafından küçümsenmek korkusuyla yaşarız. Bu aynada, belki, bir gün aradığını görürsün."

Uyumak üzerelerken Boidi nemli gözlerle şöyle dedi: "Burada kalalım."

"Bir solucan gibi çıplak, ne de güzel olursun ama" dedi Şair.

"Şüphesiz biz daha fazla şey istiyoruz" dedi Haham Solomon, "ama artık bu isteğimizden vazgeçemeyiz."

Ertesi sabah yeniden yola koyuldular.

27

Baudolino Abcasia'nın karanlıklarında

Gimnosofiteslerin yanından ayrıldıktan sonra, onların sözünü ettiği korkunç yerlerden geçmeden Sambatyon'a nasıl ulaşabileceklerini sürekli birbirlerine sorarak, uzun süre dolaşıp durdular. Ama boşunaydı. Ovalar aştılar, sel gibi akan akarsuları geçtiler, sarp kayalıklara tırmandılar, bu arada Arzruni ara sıra Kosmas'ın haritası üzerinde hesaplar yapıyor, ya Tigris Nehri'nin ya Eufrates'in ya da Ganj'ın uzakta olmaması gerektiğini söylüyordu. Şair ona susmasını ihtar ediyor, çirkin kara adam diyordu; Solomon da ona er veya geç yeniden beyaz olacağını yineliyordu, ve günler ve aylar hep aynı şekilde akıp gidiyordu.

Bir keresinde küçük bir gölün yanında konakladılar. Su çok duru değildi, ama onlara yeterdi, özellikle de atlar çok memnun kaldı. Ay doğduğunda uyumak için hazırlanmaya başladılar, ve ayın ilk ışıklarıyla birlikte gölgede uğursuz bir kaynaşma gördüler. Sonsuz sayıda akrepti bunlar, kuyruklarının ucu dikleşmiş, su arıyorlardı, ve onları rengârenk yılanlar izliyordu: bazılarının kırmızı, bazılarının siyah ve beyaz, bazılarının da altın gibi parlayan pulları vardı. Bulundukları yerde sadece keskin bir ıslık sesi duyuluyordu, çok büyük bir korkuya kapıldılar. Bir çember oluşturup, kılıçlarını öne doğru tutarak bu kötü niyetli musibetleri, yanlarına yaklaşmasına izin vermeden öldürmeye çalıştılar. Ama yılanların ve akreplerin ilgisini onlardan çok su çekmiş gibiydi, ve su içer içmez, yavaş yavaş topraktaki bazı yarıklara girerek ortadan kayboldular.

Geceyarısı, tam artık uyuyabileceklerini düşünürlerken, boynuzlu yılanlar geldi, her birinin iki ya da üç başı vardı. Pullarıyla

yeri süpürüyorlar ve içinde üç dilin titrediği ağızlarını ardına kadar açık tutuyorlardı. Bir mil uzaktan pis kokuları duyuluyor ve ay ışığında parıldayan gözleri sanki zehir saçıyordu, basiliskos[1] gibi... Bir saat savaştılar, çünkü bu hayvanlar diğerlerinden daha saldırgandı ve belki de taze et arıyorlardı. Birkaçını öldürdüler, arkadaşları cesetlerin üzerine atılıp, insanları unutarak kendilerine güzel bir ziyafet çektiler. Bu tehlikeyi atlattıklarına inanmışlardı ki, ölülerden sonra yengeçler geldi, yüzden fazlaydı, bedenleri timsah pullarıyla kaplıydı, ve kabuklarıyla kılıç darbelerini geri püskürtüyorlardı. Sonunda Colandrino'nun aklına belki de çaresizlikten bir fikir geldi: yengeçlerden birinin yanına yaklaşıyor, tam karnının altına şiddetli bir tekme atıyor, hayvan sırtüstü devriliyor ve öfkeyle kıskaçlarını sallıyordu. Böylece çevrelerini sarıp, üzerlerine çalı çırpı atıp onları ateşe verebildiler. Sonradan, kabukları çıkarıldığında, lezzetli olduklarını da fark ettiler, ve böylece tatlı ve sert, ama yine de oldukça lezzetli ve besleyici, iki günlük et sağlamış oldular kendilerine.

Bir başka sefer, basiliskosla gerçekten karşılaştılar, ve hiç kuşkusuz doğru olan birçok öyküde kuşaktan kuşağa aktarıldığı gibiydi. Plinius'un söylediği gibi kaya kütlesinin içinden kayayı kırarak çıkmıştı. Horoz gibi bir kafası ve pençeleri vardı ve ibiğin yerinde kırmızı, taç biçiminde bir çıkıntı bulunuyordu, gözleri kurbağanınkiler gibi patlak ve sarıydı. Derisi zümrüt yeşiliydi, üzerinde gümüşümsü yansılar vardı, ve ilk bakışta neredeyse güzel görünüyordu insana, ama nefesinin bir hayvanı ya da bir insanı zehirleyebileceği biliniyordu, ve ta uzaktan bile korkunç bir leş kokusu duyuluyordu.

"Yaklaşmayın" diye bağırdı Solomon, "özellikle de gözlerine bakmayın çünkü onlar da zehirleme gücüne sahip!" Basiliskos onlara doğru sürünerek ilerliyordu, koku daha da dayanılmaz bir hal almıştı, sonunda Baudolino'nun aklına onu öldürmenin bir yolu olduğu geldi. "Ayna, ayna!" diye bağırdı Abdül'e. O da gimnosofiteslerden aldığı madenî aynayı uzattı. Baudolino aynayı al-

1. Baktığını öldürdüğüne inanılan efsanevî sürüngen. (ç.n.)

dı, sağ eliyle canavara doğru onu bir kalkan gibi önünde tutuyor, sol eliyle de hayvanın bakışlarından kaçmak için gözlerini kapatıyordu, ve sadece yere bakarak attığı adımları ayarlıyordu. Hayvanın önünde durdu, aynayı biraz daha ileri uzattı. Basiliskos, aynadan yansıyan görüntüsü ilgisini çekince, başını kaldırıp tüyler ürpertici soluğunu çevreye yayarak, kurbağa gözlerini parlak yüzeye dikti. Ama anında her yanı titredi, mor gözkapaklarını kırptı, korkunç bir çığlık attı ve cansız bir şekilde yığılıp kaldı. Bunun üzerine hepsi aynanın, hem bakışının gücünü hem de çıkardığı soluğu basiliskosa geri yolladığını ve bu iki mucizeyle basiliskosun kurban gittiğini anladılar.

"Canavarların ülkesine geldik bile" dedi Şair, çok mutlu bir biçimde. "Krallığa her geçen gün biraz daha yaklaşıyoruz." Baudolino, onun "kralhk" diyerek Rahip'inkini mi, yoksa gelecekteki kendi krallığını mı düşündüğünü anlayamamıştı.

Böylece, bir gün insan eti yiyen suaygırlarına, ertesi gün güvercinlerden daha büyük yarasalara rastlayarak, dağlar arasında yer alan bir köye ulaştılar, dağların eteklerinde seyrek ağaçlı bir ova uzanıyordu, dikkatli bakıldığında hafif bir sise gömülmüş gibi görünüyordu, ama sonra sis gittikçe yoğunlaşıyor, yavaş yavaş koyu ve içine girilemez bir bulut oluyor, ufukta günbatımının kırmızı kuşaklarıyla karşıtlık oluşturan simsiyah tek bir kuşağa dönüşüyordu.

Köy sakinleri nazik insanlardı, ama tamamen boğazsıl seslerden oluşan dillerini anlamak için Baudolino'ya birkaç gün gerekliydi, o süre zarfında konuk edilip, bu kayalar arasında bolca bulunan dağ tavşanlarının etiyle beslendiler. Onları anlamak mümkün olduğunda, dağın eteklerinde büyük Abcasia kasabasının bulunduğunu en koyu karanlığın sürekli hüküm sürdüğü tek ve koca bir ormandı, ama bu karanlık, en azından yıldızlı gökyüzünün ışık verdiği gecenin karanlığı gibi değildi, tersine kesif bir karanlıktı, tıpkı bir mağaranın dibinde kapalı gözlerle yaşanıyormuş gibi. Bu ışıksız kasabada Abcasialılar oturuyordu, tıpkı çocukluklarından beri yetiştikleri yerlerde yaşayan körler gibi, çok

iyi yaşıyorlardı. İşitme duyusu ve koku alma duyusuyla hareket ettikleri sanılıyor, ama nasıl olduklarını neye benzediklerini kimse bilmiyordu, çünkü kimse oraya gitme cesaretini asla gösterememişti.

Doğuya doğru yollarına devam etmek için başka yol olup olmadığını sordular, köylüler olduğunu söyledi, Abcasia'nın ve ormanının çevresinden dolaşmak gerekiyordu, ama bu, eski hikâyelerde anlatıldığı gibi, on yıldan fazla bir süre yolculuk etmeyi gerektiriyordu, çünkü karanlık orman yüz on iki bin *salamoc* büyüklüğündeydi, ve bir *salamoc*'un ne kadar uzun olduğunu anlamaları mümkün değildi, ama kuşkusuz bir milden, bir stadiondan, bir fersahtan fazlaydı.

Vazgeçmek üzereydiler ki, grubun her zaman en sessizi olan Porcelli, Baudolino'ya onların yani Fraschetalıların bıçakla kesilebilecek kadar yoğun sislerde bile yürümeye alışkın olduklarını, bunun kesif karanlıktan daha kötü olduğunu, çünkü o grilikte, gözler yorulup insanı yanılttığından, dünyada olmayan suretler görüldüğünü, bu yüzden de ilerleyebilecek olsan da durman gerektiğini, ve aldatıcı görünüşe kandığında yolunu değiştirebileceğini ve bir uçuruma yuvarlanabileceğini hatırlattı. "Bizim oradaki siste ne yaparsın" diyordu, "içgüdüsel olarak, göz kararıyla gitmekten başka? Hiçbir şey görmeyen yarasalar gibi, koku alma duyunu da izleyemezsin, çünkü sis burun deliklerine girer ve duyduğun tek koku o olur. Bu nedenle" diye sözünü bitirdi, "sise alışıksan, kesif karanlık gün ışığında gitmek gibidir."

Alessandrialılar onu onayladılar, bunun üzerine Baudolino ile beş arkadaşı gruba kılavuzluk etmeye başladı, diğerleri de kendilerini atlarına bağlamış, her şeyin iyi gitmesi için dua ederek onları izliyorlardı.

Başlangıçta çok güzel ilerliyorlardı, çünkü ülkelerinin sisinde giderlermiş gibi hissediyorlardı kendilerini, ama birkaç saat sonra zifiri karanlık oldu. Kılavuzlar bir yaprak hışırtısı duymak için kulak kesiliyor ve hiçbir şey duymadıklarında ağaçsız düz bir alana girdiklerini daha da iyi anlıyorlardı. Köy sakinleri o topraklarda, güneyden kuzeye doğru sürekli çok güçlü bir rüzgar estiğini

söylemişlerdi, bu nedenle Baudolino ara sıra bir parmağını tükürükleyip, havaya kaldırıyor, rüzgârın nereden estiğini duyuyor ve doğuya doğru kıvrılıyordu.

Gece olduğunu havanın serinlemesinden anlıyorlardı, o zaman dinlenmek için duruyorlardı; gereksiz karar, demişti Şair, çünkü böyle bir yerde pekâlâ gündüz de dinlenilebilirdi. Ama Arzruni, hava soğuduğunda hayvanların seslerinin duyulmadığını, ve seslerin, özellikle de kuşların ötüşünün, havanın ılınmaya başlamasıyla yeniden duyulduğunu belirtti. Abcasia'daki tüm canlılar günün başlangıcını ve bitişini soğuk ve sıcağın birbirini izlemesiyle anlıyordu, tıpkı ayın ya da güneşin ortaya çıkmasını izler gibi.

Günler boyunca hiçbir insan varlığı hissetmediler. Erzakları bittiğinde, ağaç dallarına değene dek ellerini uzatıp, tek tek dalları yoklayarak, bazen saatlerce, bir meyve bulana kadar uğraşıyor ve zehirli olmaması için dua ederek onu yiyorlardı. Çoğu kez bir bitki harikasının keskin hoş kokusu ileri gitmeye, ya da sağa ya da sola dönmeye karar verme konusunda Baudolino için (içlerinde koku alma duyusu en keskin olan oydu) bir ipucu oluyordu. Günler geçtikçe daha da iyi koku almaya başladılar. Ciula lakaplı Aleramo Scaccabarozzi'nin bir yayı vardı, ve onu, karşısında pek hızlı ve bizim tavuklar gibi, belki de pek uçucu olmayan bir kuşun kanat çırpışını duyana kadar geriyordu. Oku fırlatıyor ve onlar da genellikle bir bağırışı ya da can çekişen hayvanın çılgınca kanat çırpışlarını izleyerek, avı yakalıyor, tüylerini yoluyor, sonra da kuru dalları yakarak pişiriyorlardı. En şaşırtıcı şey, taşları birbirine sürterek, ateş yakabilmeleriydi: alev bilindiği gibi kıpkırmızı yükseliyor, ama hiçbir şeyi aydınlatmıyordu, yanında durdukları halde onları bile, ve sonra bir dala geçirilmiş kızartılacak hayvanın bulunduğu noktada kesiliyordu.

Su bulmak güç değildi, çünkü bir kaynağın ya da derenin çağıltısı oldukça sık duyuluyordu. Çok yavaş ilerliyorlardı, ve bir keresinde, iki günlük yolculuktan sonra, hareket ettikleri yere geri döndüklerini fark etmişlerdi, çünkü küçük bir su kenarında, çevreyi yoklayarak, bir önceki konakladıkları yerde, kendi izlerini bulmuşlardı.

Sonunda Abcasiahların varlığını hissettiler. Önce sesler duydular, fısıldaşma gibi, tüm çevrelerinde, heyecan yüklü seslerdi bunlar, hâlâ çok zayıftı, sanki orman sakinleri birbirlerine hiç beklenmedik ve hiç görülmedik ya da asla duyulmadık konukları işaret ediyorlardı. Şair çok güçlü bir çığlık atmıştı, ve sesler kesilmişti, bu arada ot ve yaprakların hışırtısı Abcasialıların korkarak kaçtıklarını belli ediyordu. Ama sonra geri dönmüşlerdi, ve o istilaya gittikçe daha da şaşırarak yeniden fısıldaşmaya başlamışlardı.

Bir süre sonra Şair bir elin, daha doğrusu tüylü bir kolun kendisine hafifçe dokunduğunu hissetmiş, ansızın bir şeyi yakalamış ve ardından bir korku çığlığı duyulmuştu. Şair tuttuğu şeyi bırakmıştı, ve yerlilerin sesleri, sanki gerekli mesafede durmak için çemberi genişletmişler gibi, biraz uzaklaşmıştı.

Birkaç gün hiçbir şey olmadı. Yolculuk sürüyordu ve Abcasiahlar onlara eşlik ediyordu ve büyük bir olasılıkla bunlar, ilk karşılaştıkları Abracasiahlar değil, ama oradan geçeceklerinden haberdar edilen diğer Abcasiahlardı. Nitekim bir gece (gece miydi acaba?) uzaktan davul sesine benzer ya da birileri sanki oyuk bir ağaç kütüğüne vuruyormuş gibi bir ses duymuşlardı. Yumuşak bir sesti, ama çevrelerindeki tüm alana, belki de birkaç mil genişliğinde alana yayılıyordu, ve bu yöntemle Abcasialıların birbirlerine, ormanlarında olup bitenleri, uzaktan haber verdiklerini anlamışlardı.

Zamanla bu görülmeyen topluluğu yadırgamamaya başlamışlardı. Ve karanlığa gitgide alışıyorlardı, öyle ki, güneş ışınlarından özellikle rahatsız olan Abdül, kendini daha iyi hissettiğini söylüyordu, ateşi düşmüş, şansonlarını yeniden söylemeye başlamıştı. Bir akşam (akşam mıydı acaba?) ateşin çevresinde ısınırlarken, enstrümanını eyerden almış ve şanson söylemeye başlamıştı:

Mutlu ve mutsuz, yolumun sonunda
uzak aşkımı görmek istiyorum.
Görecek miyim bilmiyorum, nereye gidersem gideyim
ondan hep çok uzak olacağım.
Geçitler çetin, yolum sarp,

yazgımı asla bilemeyeceğim.
Tanrı'nın dediği olsun.

Ama bana büyük sevinç verecek, Tanrı aşkına
yalvardığım gibi, uzaklardaki yere ulaşmak.
Sevdiğim isterse, orada bulacağım huzur,
onun yanında, uzaklarda olsa da.
Onun yanında olma sevincine sahip olursam
şarkım ince ve saf olacak.
Tatlılık verecek yüreğime şarkılar.

O ana kadar durmadan uğuldayan Abcasialıların sustuklarını fark ettiler. Sessizce Abdül'ün şansonunu dinlemiş, sonra da ona karşılık vermeyi denemişlerdi: Abdül'ün çaldığı melodiyi ıslıkla tekrar ederek, narin karatavuklar gibi ince ince öten yüz kadar dudaktan (dudak muydı acaba?) çıkan bir ses duyuluyordu. Böylece konuklarıyla sözcüksüz bir anlaşma yolu buldular, ve daha sonraki gecelerde birlikte hoş vakit geçirdiler, dostlarımız şanson söylüyor, onlar da sanki flüt çalarmış gibi karşılık veriyorlardı. Bir keresinde Şair, kaba bir biçimde, hizmet eden kızların bile yüzünü kızartan, şu Paris meyhanelerine özgü bir şanson söyledi, Baudolino da ona eşlik etti. Abcasialılar karşılık vermediler, ama uzun bir sessizlikten sonra içlerinden biri ya da ikisi Abdül'ün ezgilerini, sanki onların güzel olduklarını, onları beğendiklerini son söylediğini beğenmediklerini söylemek istercesine, yeniden tekrarlamaya başladılar. Bu da, Abdül'ün gözlemlediği gibi, onların duygularının tatlılığını ve iyi müziği kötü müzikten ayırma yeteneğini gösteriyordu.

Abcasialılarla "konuşmaya" tek yetkili Abdül kendini yeniden doğmuş gibi hissediyordu. Sevgi ülkesindeyiz, hedefime yaklaştık demektir, diyordu. Hadi, gidelim. Hayır, diyordu Boidi, büyülenmiş bir biçimde, neden burada kalmıyoruz? Dünyada bundan daha güzel, eğer kötü bir şeyler varsa da görülmeyen bir yer var mı?

Baudolino da, bu koca dünyada çok şey gördükten sonra, karanlıkta geçen o uzun günlerin onu yeniden kendiyle barıştırdığı-

nı düşünüyordu. Karanlıkta anılarına geri dönüyor, çocukluğunu, annesini, babasını, tatlı ve bahtsız Colandrina'yı düşünüyordu. Bir akşam (akşam mıydı acaba? Evet, çünkü Abcasialılar susmuş, uyuyorlardı), uyku tutmadığı için, sanki bir şey arıyormuş gibi ağaç dallarını yoklayarak yürüdü. Ansızın bir meyve buldu, eline yumuşak geldi ve çok güzel kokuyordu. Aldı ve ısırdı onu, ve hemen bir bitkinlik hissetti, uyanık mıydı yoksa düş mü görüyordu, anlayamaz olmuştu.

Birden onu gördü, ya da daha doğrusu görürmüş gibi yanında hissetti Colandrina'yı. "Baudolino, Baudolino" diye yeniyetme sesiyle sesleniyordu ona, "orada kalma, her şey çok güzel olsa da kalma. Bana anlattığın o Rahip'in ülkesine ulaşmalı ve ona o kupayı vermelisin, yoksa bizim küçük Baudolino Colandrino'muzu kim dük yapar? Beni mutlu et, burada iyiyim, ama seni çok özlüyorum."

"Colandrina, Colandrina" diye bağırıyordu Baudolino, ya da bağırdığını sanıyordu, "sus, sen bir kurtçuksun, bir aldatmacasın, bu meyvenin bir sonucusun! Ölüler geri dönmez!"

"Evet, genellikle geri dönmezler" diye yanıt veriyordu Colandrina, " ama çok ısrar ettim. Uzun sözün kısası, onlara, bana erkeğimle yalnızca bir mevsim, çok kısa bir ömür yaşattınız, eğer birazcık merhametiniz varsa, bana bu iyiliği yapın, dedim. Ben burada iyiyim, ve Bakire Meryem ile tüm azizleri görüyorum, ama Baudolinomun ürperten okşamalarını özlüyorum. Sana ancak bir öpücük verecek kadar az zaman verdiler bana. Baudolino, gittiğin yerlerdeki kadınlarla eğleşme, belki benim bile bilmediğim kötü hastalıklar taşıyorlardır. Bacaklarına kuvvet, güneşe doğru git."

Baudolino yanağında yumuşak bir dokunuş hissederken, Colandrina kayboldu. Yarı uykulu halinden kurtulup, sakin uykulara daldı. Ertesi gün arkadaşlarına yola çıkmaları gerektiğini söyledi.

Birkaç gün sonra uzakta hafif bir ışık, sütümsü bir aydınlık gördüler. Karanlık yeniden yoğun ve sürekli bir sisin griliğine dönüşüyordu. Onlara eşlik eden Abcasialıların durduğunu fark ettiler, onları ıslık çalarak selamlıyorlardı. Ağaçsız düz bir alanın kenarında, kuşkusuz korktukları o ışığın sınırında kımıldamadan

durduklarını hissettiler, sanki el sallıyorlardı ve seslerinin yumuşaklığından gülümsediklerini fark ettiler.

Sisin içinden geçtiler, sonra yeniden güneş ışığını gördüler. Gözleri kamaştı, ve Abdül yeniden ateşler içinde titremeye başladı. Abcasia sınavından sonra ulaşmak istedikleri topraklara gireceklerini düşünüyorlardı, ama yanılmışlardı.

Derken başlarının üzerinde insan yüzlü kuşlar uçmaya başladı, bir yandan da bağırıyorlardı: "Hangi toprağı çiğniyorsunuz? Geri dönün! Azizlerin toprağını kirletemezsiniz! Geri dönüp size verilen toprakları çiğneyin!" Şair bir büyücülüğün söz konusu olduğunu, bunun belki de Rahip'in ülkesini koruma yöntemlerinden biri olduğunu söyledi ve onları yollarına devam etmeye ikna etti.

Tek bir otun bitmediği taşlı bir yolda birkaç gün yürüdükten sonra, üç hayvanın kendilerine doğru geldiğini gördüler. Biri eğik sırtı, diken diken tüyleri ve yanan iki meşaleyi andıran gözleriyle kuşkusuz bir kediydi. Diğeri aslan başlıydı, kükrüyordu, ön kısmı bir keçiye, arkası bir ejderhaya benziyordu, kükrüyordu, ama keçi sırtında boynuzlu ve meleyen ikinci bir baş vardı. Kuyruğu bir yılandı, tıslayarak öne doğru kalkarak orada bulunanları tehdit ediyordu. Üçüncü hayvan aslan gövdeli, akrep kuyruklu ve neredeyse insan başlıydı, mavi gözleri, güzel bir burnu ve ardına kadar açık bir ağzı vardı, üstte ve altta kılıç gibi keskin üç diş görünüyordu.

Onları en çok kaygılandıran hayvan herkesin bildiği gibi Şeytan'ın elçisi ve sadece ruh çağırıcılarının dostu olan kedi oldu, çünkü her tür canavardan kendini koruyabilirsin, ama ondan koruyamazsın, daha kılıcını çekmeden yüzüne atlar ve tırnaklarını gözlerine geçirir. Solomon, Kitapların Kitabı'nın adını asla anmadığı bir hayvandan iyi bir şey beklenemez, diye mırıldanıyordu, Boron ikinci hayvanın kesinlikle bir himaira olduğunu, eğer boşluk olsaydı, sadece onun bu boşluğun içinde dönerek uçacağını ve insanların düşüncelerini emeceğini söyledi. Üçüncü hayvan kuşku götürmezdi, Baudolino onun bir manticora olduğunu düşündü, bir zaman önce (ne kadar önceydi?) Beatrix'e yazdığı

mektupta sözünü ettiği canavardan farklı değildi.

Üç canavar onlara doğru ilerliyordu: kedi çevik kadifemsi adımlarla, öbür ikisi aynı kararlılıkla, ama, üç biçimli bir hayvanın böyle farklı cüsselerin hareketine kendisini uydurmasının yarattığı güçlük yüzünden olacak, biraz daha ağır ilerliyordu.

İlk hareketi, artık yayını yanından hiç ayırmayan Ciula lakaplı Aleramo Scaccabarozzi yaptı. Kedinin başının tam ortasına bir ok fırlattı, kedi cansız yere yığıldı. O görüntü üzerine himaira öne doğru sıçradı. Cuttica di Quargnento, köyünde çiftleşmek isteyen boğaları sakinleştirmeyi bildiğini haykırarak, onu mızrağıyla delmek için önüne geçti, ama canavar beklenmedik bir biçimde sıçradı, üzerine atladı ve aslan ağzıyla onu yakalamak üzereyken Şair, Baudolino ve Colandrino kılıçlarıyla hayvana vurmaya başladılar, sonunda canavar avını bırakıp yere yığıldı.

Bu arada manticora saldırıya geçmişti. Onunla da Boron, Kyot, Boidi ve Porcelli uğraştı; Solomon kendi kutsal dilinde lanetler okuyarak hayvana taş atarken, korkudan daha da kararmış Arzruni geri çekiliyor, Abdül ise daha da yoğun titremelerle büzülmüş yerde yatıyordu. Hayvan içinde bulunduğu durumu hem insan hem de vahşi hayvan kurnazlığıyla tartıyor gibiydi. Beklenmedik bir çeviklikle önünü kesmek isteyenleri atlattı, ve hasımları onu yaralamadan, kendini savunamayacak durumda olan Abdül'ün üzerine atıldı. Üç dişiyle Abdül'ün kürekkemiğini ısırdı, diğerleri arkadaşlarını kurtarmaya geldiğinde bile avını bırakmadı. Kılıç darbeleri altında ulumaya benzer korkunç sesler çıkarıyor, ama Abdül'ün, gittikçe büyüyen bir yaradan kan fışkıran bedenini sıkı sıkı tutmaya devam ediyordu. Sonunda canavar öfkeli düşmanlarının darbelerine dayanamadı ve korkunç bir hırıltıyla can verdi. Ama ağzını açıp Abdül'ü, hayvanın bir kerpeten gibi kapanmış dişleri arasından kurtarmak çok güç oldu.

Bu mücadelenin sonunda, Cuttica kolundan yaralanmıştı, ama Solomon, bunu ucuz atlatacağını söyleyerek, çantasından çıkardığı bir merhemle Cuttica'nın yarasını tedavi etmeye başlamıştı bile. Abdül ise boğuk iniltilerle çok kan kaybediyordu. "Yarasını sarın" dedi Baudolino, "zaten zayıftı, daha fazla kan kaybetme-

mesi gerek!" Hepsi, yarayı kapamak için giysilerini kullanarak, kan kaybını durdurmaya çalıştı, ama manticora iyice derine, belki de kalbine ulaşacak biçimde ısırmıştı.

Abdül sayıklıyordu. Prensesinin çok yakında olması gerektiğini ve tam da bu anda ölmek istemediğini mırıldanıyordu. Kendisini ayağa kaldırmalarını ve ayakta tutmalarını söylüyordu canavar vücuduna kim bilir hangi zehri akıtmıştı.

Arzruni kendi hilesine inanarak, Abdül'ün heybesinden Vaftizci'nin kafasını çıkarmış, mührü kırmış, kutsal emanet sandığının içindeki kafatasını almış ve Abdül'ün ellerinin arasına bırakmıştı. "Dua et" diyordu ona, "kurtulman için dua et."

"Aptal" diyordu ona küçümseyen bir tavırla Şair, "birincisi seni duymuyor, ikincisi kutsallığı yok edilmiş mezarın birinden aldığın kim bilir kimin kafası o."

"Her kutsal emanet ölmek üzere olan birinin ruhunu canlandırır" diyordu Arzruni.

Akşamüstü geç vakit Abdül hiçbir şey göremez olmuştu, ve yeniden Abcasia ormanında olup olmadıklarını soruyordu. Son anın gelmekte olduğunu anlayan Baudolino aniden karar verdi ve –her zamanki gibi iyi yürekliliğinden– bir yalan daha uydurdu.

"Abdül" dedi ona, "şimdi arzularının doruğundasın. Çok istediğin yere geldin, ancak manticora sınavını vermen gerekiyordu. İşte, bak, sevdiğin kadın karşında. Senin umutsuz, ancak güçlü sevgini öğrenir öğrenmez, bu yürekten bağlılığından etkilendi ve duygulandı, yaşadığı kutsal topraklardan koşup geldi."

"Hayır" diye inledi Abdül, "mümkün değil. Ben ona gitmiyorum, o bana geliyor, öyle mi? Bu iyiliğe nasıl dayanabilirim? Ona beklemesini söyleyin; beni kaldırın, size yalvarıyorum, saygımı sunmak için ona doğru gitmeliyim..."

"Sakin ol, dostum, o böyle karar verdiyse, onun isteğine uymalısın. İşte, aç gözlerini, üzerine eğiliyor bak." Abdül gözkapaklarını kaldırırken Baudolino artık donuklaşmış bu bakışlara gimnosofiteslerin aynasını uzattı, Abdül belki de orada, yüz hatları hiç de yabancı gelmeyen bir karaltı gördü.

"Seni görüyorum, Hanımefendi" dedi yavaş bir sesle, "ilk kez

ve son kez. Bu sevinci hak ettiğimi sanmıyordum. Ama korkarım ki beni seviyorsun, ve ancak bu, benim arzularımı tatmin edebilir. Oh hayır, Prenses, sen şimdi fazlasını yapıyorsun, ama neden beni öpmek için eğiliyorsun?" Ve titreyen dudaklarını aynaya yaklaştırıyordu. "Şimdi ne duyuyorum? Arayışım sona erdiği için üzüntü mü, hak etmediğim halde gönlünü fethettiğim için zevk mi?"

"Seni seviyorum Abdül, bu yeter" diye son nefesini vermek üzere olan arkadaşının kulağına fısıldama yürekliliğini gösterdi Baudolino, o da gülümsedi. "Evet, sen beni seviyorsun, bu da yeter. Olmasından korktuğum için beni sevebileceğin düşüncesini aklıma getirmesem de, her zaman istediğim şey bu değil miydi? Yoksa umduğum gibi olmamasından korktuğum için bu istemediğim bir şey miydi? Ama şimdi bundan başka bir şey isteyemem. Ne kadar güzelsin, Prensesim, dudakların ne kadar kırmızı..." Vaftizci'nin sahte kafatasını yere bırakmış, titreyen eliyle aynayı tutmuştu, ve dudaklarını uzatıyordu, nefesiyle buğulanan aynanın yüzeyine değmeyi başaramadan. "Bugün sevinçli bir ölümü kutluyoruz, acının ölümünü. Oh, tatlı Hanımefendi, sen benim güneşim ve ışığım oldun, geçtiğin yerler ilkbahardı, ve mayısta gecelerimi büyüleyen oldun." Bir an için kendine geldi ve titreyerek şöyle dedi: "Yoksa bir düş mü bu?"

"Abdül" diye fısıldadı Baudolino, bir gün okuduğu dizeleri anımsayarak, "hayat, kaçan bir düşün gölgesinden başka nedir ki?"

"Teşekkür ederim, aşkım" dedi Abdül. Baudolino onun başını kaldırırken son bir gayrette bulundu ve üç kez aynayı öptü. Sonra mum gibi solgun ve taşlık yolda batan güneşin aydınlattığı başı yana düştü.

Alessandrialılar bir çukur kazdılar. Gençlik yıllarından beri her şeyi paylaştıkları dostlarının arkasından ağlayan Baudolino, Şair, Boron ve Kyot, zavallı cesedi toprağa bıraktı, göğsüne bir daha asla uzaklardaki prensese methiyeler düzemeyecek o müzik aletini koydular ve yüzünü gimnosofiteslerin aynasıyla örttüler.

Baudolino kafatası ile altın yaldızlı kutsal emanet kutusunu yerden kaldırdı, sonra gidip dostunun heybesini aldı, içinde şansonlarının yazılı olduğu bir parşömen tomarı buldu. Kutsal ema-

net kutusunun içindeki Vaftizci'nin kafasıyla birlikte mezara koyacakken kendi kendine şöyle dedi: "Umduğum gibi, cennete giderse, buna ihtiyacı olmayacak, çünkü Vaftizci'yle, başı ve her şeyi gerçek olan Vaftizci Yahya'yla karşılaşacak. Ne olursa olsun, oralarda üzerinde bu denli sahte bir kutsal emanetle dolaşmaması daha iyi. Bunu ben alayım, ve bir gün satarsam, parayı, bir mezar yaptıramasam da, hiç olmazsa ona bir Hıristiyan kilisesinde güzel bir mezar taşı yaptırmak için kullanırım." Kutsal emanet kutusunu, mührü elinden geldiğince düzelterek, heybesine, kendisininkinin yanına koydu. Bir an bir ölüyü soyarmış gibi geldi, ama sonuçta başka bir biçimde geri vereceği bir şeyi ödünç aldığına karar verdi ve diğerlerine hiçbir şey söylemedi. Abdül'ün heybesindeki her şeyi toplayıp, mezara koymaya gitti.

Çukuru kapattılar ve başına haç olarak dostlarının kılıcını diktiler. Baudolino, Şair, Boron ve Kyot diz çöküp dua ettiler, biraz uzakta da Solomon, Yahudiler tarafından kullanılan bazı dualar mırıldanıyordu. Diğerleri biraz arkada duruyordu, Boidi vaaz vermek istermiş gibi yaptı ama "Sonuç olarak!" demekle yetindi.

"Daha birkaç dakika önce aramızdaydı" dedi Porcelli.

"Bugün burada, yarın öbür dünyada..." dedi Ciula lakaplı Aleramo Scaccabarozzi.

"... İyiler hep önce ölüyor" dedi Cuttica.

"Kader" diye tamamladı Colandrino, genç yaşına rağmen çok aklı başında bir insandı.

28

Baudolino Sambatyon'u aşar

"Alleluya!" diye haykırdı Niketas üç günlük yolculuktan sonra. "İşte, trophaeumlarla süslü Selimbria, orada." Gerçekten de, basık evli ve ıssız sokaklı bu küçük kent trophaeumlarla süslüydü, çünkü –sonradan öğrendikleri gibi– ertesi gün bir azizin ya da bir başmeleğin yortusu kutlanacaktı. Kent sakinleri yerleşim yerinin hemen bitimindeki bir alanda yükselen beyaz bir sütunu da süslemişlerdi, ve Niketas, Baudolino'ya o sütunun tepesinde, yüzyıllar önce, bir keşişin yaşadığını, ölene kadar oradan inmediğini ve onun tepesinde sayısız mucizeler gerçekleştirdiğini anlatıyordu. Ama artık o yaradılışta insanlar yoktu, ve imparatorluğun başına gelen felaketlerin nedenlerinden biri de buydu belki de.

Niketas'ın güvendiği bir arkadaşının evine doğru yöneldiler hemen, Teofilaktos adındaki, yaşını başını almış, konuksever ve güleryüzlü bu adam onları gerçekten kardeşçe bir sevgiyle karşıladı. Başlarına gelen talihsizlikleri öğrendi, onlarla birlikte, yıkılmış Konstantinopolis için ağladı, konuklarının hepsini ağırlayabilecek kadar çok boş odası olan evini gösterdi, hemen taze şarap, zeytinli ve peynirli salata ikram etti. Niketas'ın alışık olduğu seçkin şeyler değildi bunlar, ama bu kır yemeği yolculuk sıkıntılarını ve uzakta kalan evlerini unutturmaya yetti de artta bile.

"Birkaç gün dışarı çıkmadan evde oturun" diye tembih etti Teofilaktos. "Buraya Konstantinopolis'ten çok sığınmacı geldi, bizim insanlarımız oldum olası başkentin insanlarıyla anlaşamaz. Kendinizi bir şey sanıyordunuz, ama şimdi burada sadaka istiyorsunuz, diyorlar. Ve bir parça ekmek için ağırlığınca altın talep ediyorlar. Ama sadece bununla kalsa iyi. Buraya uzun zaman önce

Haçlılar gelmişti. Zaten zorbaydılar, şimdi Konstantinopolis onların eline geçtiği için yanlarına artık hiç yaklaşılmaz, liderlerinden biri basileus olur. Görevlilerimizin bazılarından çaldıkları bayram giysileriyle dolaşıyorlar, kiliselerden aldıkları mitraları[1] atlarının kafasına koyuyorlar ve ilahilerimizi kendi uydurdukları bir Yunanca'yla, kendi dillerinde kim bilir hangi yakışıksız sözcükleri araya katarak söylüyorlar, kutsal kaplarımızda yemek pişiriyorlar, ve orospularını soylu kadınlar gibi giydirip dolaştırıyorlardı. Er veya geç bu da geçecek, şimdilik buradan, evimden bir yere kıpırdamayın."

Baudolino ve Niketas başka bir şey istemiyordu. Sonraki günlerde, Baudolino zeytin ağaçlarının altında anlatmaya devam etti. Soğuk şarapları vardı ve zeytin üstüne zeytin yiyorlar, içmeye devam etmek için de tadına vara vara yine zeytin yiyorlardı. Niketas, Rahip Johannes'in krallığına sonunda ulaşıp ulaşmadıklarını merak ediyordu.

Hem evet hem hayır, dedi Baudolino. Her şeye rağmen, nereye ulaştıklarını söylemeden önce, Sambatyon'u aşmak gerekiyordu. Ve başladı o serüveni anlatmaya. Abdül'ün ölümünü nasıl sevgi dolu ve pastoral anlattıysa, bu nehir geçişini de öyle destansı ve görkemli anlattı. Niketas bir kez daha, Baudolino'nun, onun –Niketas'ın– duyduğu, Baudolino'nun belki de gördüğü, bukalemun denilen, küçücük bir keçiyi andıran, bulunduğu yere göre renk değiştiren, siyahtan uçuk yeşile kadar her renge giren, sadece saflığın rengi beyaza bürünemeyen o tuhaf hayvan gibi olduğunu düşündü.

Arkadaşlarının ölümünden duydukları üzüntüyle, dostlarımız yeniden yola koyulmuş ve kendilerini bir kez daha dağlık bir bölgenin başlangıcında bulmuşlardı. İlerlerken önce uzaktan bir uğultu, sonra bir çatırdama ve gitgide kulağa daha net ve belirgin gelen bir gürültü duymuşlardı, sanki birileri dağların tepelerinden aşağı taşlar ve kayalar yuvarlıyor, bunlar da, beraberinde toprak ve taş sürükleyerek vadiye doğru gümbürdeyerek iniyor-

1. Papa, piskopos ve bazı din adamlarının giydikleri tören başlığı. (ç.n.)

du. Sonra, bir sis ya da pus gibi çok ince bir toz bulutu görmüşlerdi, ama güneş ışınlarını karartacak büyük bir nem kitlesinden farklı olarak, sayısız yansımalara neden oluyordu, sanki güneş ışınları daldan dala uçuşan mineral atomları gibiydi.

Bir süre sonra, önce, Haham Solomon anlamıştı ne olduğunu: "Sambatyon" diye bağırmıştı, "hedefe yaklaştık demektir!"

Gerçekten de taş nehirdi, bunu, neredeyse birbirlerini duymalarını engelleyen büyük gürültüden serseme dönmüş bir halde, kıyısına geldiklerinde anladılar. Hiç durmaksızın akan görkemli bir taş ve toprak seliydi, bu şekilsiz büyük kayalar akıntısında, kılıç gibi keskin, mezar taşları gibi geniş taş blokların arasında çakıllı kum, fosiller, dallar, kayalar ve çerçöp fark ediliyordu.

Şiddetli bir rüzgâr tarafından itiliyormuş gibi, traverten parçaları aynı hızla birbirlerine sürtünerek yuvarlanıyordu, büyük kanıklar üzerinde kayıyor, sonra akıntının etkisiyle sekerek şiddetleri azalıyordu, bu arada kaya blokları arasında sürtünerek törpülenen yuvarlak taşlar havaya sıçrayıp, keskin gürültüler çıkararak düşüyor ve birbirlerine çarparak yarattıkları kendi burgaçlarına kapılıyorlardı. Birbirinin üzerine yığılan bu mineral kaya kütlelerinin ortasında ve üstünde kum esintileri, kireçtaşı dalgaları, lapilli bulutları, süngertaşı köpükleri, malt derecikleri oluşuyordu.

Orada burada alçıtaşı saçıntıları, kömür parçası yağmurları kıyıya yağıyordu ve dostlarımız yaralanmamak için bazen yüzlerini kapatmak zorunda kalıyordu.

"Bugün günlerden ne?" diye bağırıyordu Baudolino arkadaşlarına. Ve cumartesilerin hesabını tutan Solomon, haftanın daha yeni başladığını ve nehrin akışını durdurması için en az altı gün beklemek gerektiğini hatırlatıyordu. "Nehrin akışı durduğunda da şabbat buyruğuna karşı gelerek nehir geçilemez" diye bağırıyordu allak bullak olmuş bir halde. "Çünkü Tanrı, sana şükürler olsun Tanrım, bilgeliği yüzünden bu nehrin pazar günü durmasını istemedi, nasıl olsa siz zındık değil misiniz, pazar tatilini ayaklar altına almıyor musunuz?"

"Sen cumartesiyi düşünme" diye bağırıyordu Baudolino, "nehir durursa ben seni, sana günah işletmeden nasıl geçireceğimi

bilirim. Uykudayken bir katırın üstüne atmam yeter seni. Sorun, senin de dediğin gibi nehir durduğunda kıyısında bir alev duvarı oluşması, tam da biz ilerlemeye başlamışken... Bu yüzden altı gün boyunca burada beklemek gereksiz. Kaynağa doğru gidelim, belki nehrin yüzeye çıkışından önce bir geçit bulunur."

"Nasıl, nasıl?" diye bağırıp duruyordu arkadaşları hiçbir şey anlamadıklarından, ama onun gittiğini görünce aklına iyi bir fikir gelmiş olabileceğini düşünerek peşinden gittiler. Ama tam tersine fikir çok kötü çıktı, çünkü nehir yatağının daraldığını, yavaş yavaş çaya, sonra da dereye dönüştüğünü görerek altı gün boyunca at sürdüler, ama kaynağa bir türlü ulaşamıyorlardı, beşinci gündü, üçüncü günden beri ufukta çok yüksek aşılamaz bir dağ zincirinin belirdiğini görmüşlerdi, şimdi neredeyse gökyüzünü görmelerini engelleyecek biçimde dostlarımızın çevresini sarmıştı, Baudolino ve arkadaşları gitgide daralan ve çıkışı olmayan bir boğaza sıkışmıştı, artık en yukarıda dağların zirvelerini örten bir bulut kümesi fark ediliyordu.

Burada, iki dağ arasında bir yara gibi duran küçük bir aralıktan Sambatyon'un fışkırdığı görülüyordu: bir kum kaynaması, bir tüf fokurdaması, bir çamur sızıntısı, kopan parçaların takırdaması ağdalaşan bir toprak gürüldemesi, bir çakıl taşması, bir kil yağmuruydu, yavaş yavaş daha sürekli bir akıntıya dönüşüp, uçsuz bucaksız bir kum okyanusuna doğru yola çıkıyordu.

Dostlarımız dağları dolanmak ve kaynağın yukarı çığırında bir geçit bulmak için bir gün harcadılar, ama boşuna. Ayrıca atlarının toynakları önünde parçalanan buzultaşlar da tehlike yaratıyordu, daha dolambaçlı bir yol izlemek zorunda kaldılar, geceyi geçirdikleri bir yerde ara sıra yukarıdan kükürt kütleleri yuvarlanıyordu aşağıya, daha ileride sıcaklık dayanılmaz bir hal aldı ve ilerleyip dağları aşmayı başarsalar da, bu ölü doğada mataralarındaki su bittiğinde, yaş hiçbir şey bulamayacaklarını anladılar ve geri dönmeye karar verdiler. Ama bu dolambaçlı yollarda kaybolmuşlardı, ve kaynağı bulmak için bir gün daha harcadılar.

Oraya vardıklarında, Solomon'un hesaplarına göre, cumartesi çoktan geçmişti ve eğer nehir durmuş olsa bile, yeniden akmaya

başlamıştı, ve altı gün daha beklemek gerekiyordu. Bunun üzerine, gökyüzüne kuşkusuz iyi şeyler temenni etmeyen haykırışlarda bulunarak nehri izlemeye karar verdiler, sonunda bir nehir ağzına, bir deltaya ya da haliç ağzına açılıp, sakin bir çöle dönüşmesini umuyorlardı.

Böyle birkaç gün ve gece, daha rahat yerler bulmak için kıyılardan uzaklaşarak yolculuk ettiler, ve gökyüzü birkaç gün önceki hakaretlerini unutmuş olacak ki, kendilerini bir parça yeşilliğin ve oldukça verimsiz, ama onları rahatlatacak ve birkaç günlük ihtiyaçlarını karşılayacak bir su kaynağının olduğu küçük bir vahada buldular. Sonra, nehrin uğultusu eşliğinde, zaman zaman Bubuctor taşları gibi ince ve düz kara bulutlarla yol yol olan yakıcı gökyüzü altında yollarına devam ettiler.

Sonunda, yaklaşık beş günlük yolculuktan ve gündüz kadar boğucu geçen sıcak gecelerden sonra, bir sel gibi akan nehrin dinmeyen gürültüsünün değişmekte olduğunu fark ettiler. Nehir daha da hızlanmıştı, akıntıyla birlikte, büyük bazalt kütlelerini saman çöpü gibi sürükleyen, ivinti yerleri oluşuyor, uzaktan gelen bir gök gürlemesi gibi duyuluyordu... Sonra Sambatyon daha da şiddetli akarak, pürtüklü bir çamur toprağına sokulan bir elin parmakları gibi dağların arasındaki şevlere giren sayısız küçük ırmağa ayrılıyordu; bazen kabaran dalgalar bir mağarayı dolduruyor, geçmeye elverişli gibi görünen kayalıklı bir tür geçitten bir kükremeyle çıkıp kudurmuş bir biçimde aşağı dökülüyordu. Ve, büyük çakıl burgaçlarının dövdüğü kıyılar geçit vermez olduğundan, uzun bir gezintiden sonra bir yaylanın tepesine geldiklerinde, ansızın altlarındaki Sambatyon'un bir tür cehennem boğazında nasıl yok olduğunu gördüler.

Amfiteatr biçiminde dizilmiş kayaların içine oyulmuş saçaklarda güçlü bir su burgacına dönüşen çağlayan, ardı arkası kesilmeyen bir granit taşması, bir bitüm anaforu bir şap dalgası çatlaması bir şist kaynaması, kıyılara vuran bir sarı zırnık yankılanmasıydı. Ve girdabın göğe doğru, ama bir kulenin tepesinden bakan için daha aşağıya, püskürttüğü madde üzerinde, bu silisli damlalar üzerinde güneş ışınları uçsuz bucaksız bir gökkuşağı meydana

getiriyordu, her cisim doğasına göre farklı bir parlaklıkla ışınları yansıttığından, bu gökkuşağı, gökyüzünde bir fırtınadan sonra oluşan alışılagelmiş gökkuşaklarından daha fazla renge sahipti ve onlardan farklı olarak asla dağılmadan sonsuza dek parlayacak gibi duruyordu.

Bir hematit ve zincifre kızıllaşmasıydı, çelik gibi bir bronz ışıldaması, sarıdan parlak turuncuya çalan bir altın parçacıkları uçuşmasıydı, bir istiridye kabuğu beyazlaşması, bir malakit yeşermesi, gittikçe soluklaşan bir safran rengine dönüşen bir mürdesenk dağılmasıydı, bir kırmızı zırnık çınlaması, krizokol tozuna dönüşerek soluklaşan ve ardından çivit mavisinin ve morun tonlarına bürünen yeşilimsi ağır bir toprak püskürmesi, bir mozaik yaldızı zaferi, bir yanık üstübeç kızıllaşması, bir sandarak parıldaması, gümüş parlaklığında bir kil ışıldaması, bir kaymaktaşı saydamlığıydı.

Bu gürültü patırtıda hiçbir insan sesi kendini duyuramazdı, dostlarımız da zaten konuşmak istemiyordu. Toprağın derinliklerinde kaybolmak zorunda olmasına kızıp köpüren ve tüm güçsüzlüğünü ifade edebilmek için taşlarını gıcırdatarak, çevresinde bulunan her şeyi beraberinde götürmek isteyen Sambatyon'un can çekişmesini seyrediyorlardı.

Ne Baudolino ne de arkadaşları, nehrin istemeye istemeye gömüldüğü uçurumun öfkesini ne kadar uzun bir süre hayranlıkla izlediklerinin farkına varmıştı, ama epey oyalanmış olmalıydılar, ve cuma günbatımı gelivermişti, yani cumartesi başlıyordu, çünkü aniden, sanki bir buyrukla, nehir bir ceset gibi sertleşmiş ve uçurumun dibindeki burgaç, hemen korkunç bir sessizliğin hâkim olduğu kayalıklı ve hareketsiz bir vadiye dönüşmüştü.

Bunun üzerine, duydukları öyküye göre, kıyı boyunca bir alev duvarının yükselmesini beklemişlerdi. Ama hiçbir şey olmamıştı. Nehir susuyordu, üzerinde uçuşan parçacıklar yavaş yavaş nehrin yatağına iniyordu, geceyle birlikte, gökyüzü o ana kadar görülemeyen yıldızlarının parıltısını ortaya çıkararak sakinleşmişti.

"Bu da bize söylenenlere her zaman kulak asılmaması gerektiğini gösteriyor" demişti Baudolino. "İnsanların inanılmaz öyküler uydurdukları bir dünyada yaşıyoruz. Solomon, bunu Hıristiyanlar

buralara gelmesin diye siz Yahudiler uydurmuşsunuzdur."

Solomon ona yanıt vermemişti, çünkü akıllı bir insandı ve o an Baudolino'nun ona nehri nasıl geçirtmek istediğini anlamıştı. "Ben uyumayacağım" demişti hemen.

"Bunu düşünme" diye yanıt vermişti Baudolino, "biz sığ bir yer aramaya çalışırken dinlen sen."

Solomon kaçmak istiyordu, ama cumartesi ne at sürebilirdi ne de kayalık dağlarda ilerleyebilirdi. Onun için, başını yumruklayarak ve kaderinin yanı sıra melun kâfirlere lanetler okuyarak bütün gece oturmuştu.

Ertesi sabah, diğerleri tehlikeye girmeden geçebilecekleri bir nokta bulduklarında, Baudolino Solomon'un yanına gitmiş, ona sevgi dolu bir bakışla gülümsemiş ve bir sopayla tam kulağının arkasına vurmuştu.

Ve böylece, İsrailoğulları arasında bir cumartesi günü Sambatyon'u uyuyarak geçen ilk ve son kişi Haham Solomon olmuştu.

29

Baudolino Pndapetzim'e ulaşır

Sambatyon'u geçmek Rahip Johannes'in Krallığı'na ulaşmış olmak anlamına gelmiyordu. En gözü pek seyyahların ulaştığı, herkesçe bilinen topraklardan ayrılmak anlamına geliyordu yalnızca. Ve nitekim dostlarımız bu taş nehrin kıyılarına benzeyen engebeli topraklarda daha günlerce yol almak zorunda kaldılar. Sonra bitmek bilmeyen uçsuz bucaksız bir düzlüğe vardılar. Uzakta, ufukta oldukça alçak, ama parmak gibi ince sivri tepeleriyle girintili çıkıntılı bir dağ kabartısı fark ediliyordu, Baudolino'ya çocukken, İtalya'dan Almanya'ya çıkmak için doğu yamacından aştığı Pirene Alpleri'ni anımsattı, ama onlar bu dağlardan çok daha yüksek ve görkemliydi.

Engebe ufkun en uzak noktasındaydı ve bu ovada atlar güçlükle ilerliyordu, çünkü her taraf gür bir bitki örtüsüyle kaplıydı, olgunlaşmış buğday başaklarından meydana gelmiş uçsuz bucaksız bir tarlayı andırıyordu, ama bunlar insan boyunu aşan yeşil ve sarı renkli eğreltiotlarından başka bir şey değildi ve bu çok verimli bozkır, sürekli bir meltemin dalgalandırdığı bir deniz gibi göz alabildiğince uzanıyordu.

Bu denizin ortasında neredeyse bir ada gibi duran bir düzlüğü geçerken, uzakta, ve sadece tek bir yerde, yüzeyin tekdüze bir biçimde dalgalanmadığını, ama sanki bir hayvan, kocaman bir tavşan otları yarıyormuş gibi, düzensiz bir biçimde çalkalandığını gördüler, ama eğer bu bir tavşansa, bir tavşandan daha hızlı koşuyor, düz değil çok kıvrımlı bir yol izliyordu. Sergüzeşt dostlarımız daha önce de güven telkin etmeyen hayvanlarla karşılaştıklarından, dizginleri çekip yeni bir savaşa hazırlandı.

Yılankavi yol onlara doğru yaklaşıyor ve dalgalanan eğreltiotlarının hışırtısı duyulıyordu. Sonunda düzlüğün kenarındaki otlar iki yana açıldı ve onları bir perde gibi elleriyle açan bir yaratık ortaya çıktı.

Onlara doğru yaklaşan yaratığın elleri ve kolları kesinlikle el ve koldu. Ama bir bacağı vardı, sadece tek bir bacağı. Sakat değildi, çünkü bu bacak gayet doğal bir biçimde, sanki diğerinin asla hiç yeri olmamış gibi, gövdeye bağlanıyordu, ve yaratık bu tek bacağın tek ayağıyla, sanki doğduğundan beri hep böyle hareket etmeye alışmış gibi, çok büyük bir kolaylıkla koşuyordu. Hatta, büyük bir hızla onlara doğru gelirken, sıçrayarak mı ilerlediğini, ya da bu biçimiyle, adım atıp atamadığını ve tek bacağının bizim iki bacağımızla yaptığımız gibi ileri geri gidip gitmediğini ve her adımda onu ileri götürüp götürmediğini anlayamadılar. Öyle hızlı hareket ediyordu ki, bir hareketi diğerinden ayırt etmek olanaksızdı, tıpkı atlarda olduğu gibi, hiç kimse, dört toynağın da bir harekette yerden kesilip kesilmediğini ya da en azından ikisinin her zaman yere değip değmediğini asla söyleyemedi.

Yaratık önlerinde durduğunda, bu tek ayağının bir insan ayağının iki katı olduğunu, ama kare tırnakları ve her biri tıknaz ve iri bir başparmak gibi duran beş parmağıyla iyi biçimlenmiş olduğunu gördüler.

Aslında bu yaratık on ya da on iki yaşlarında bir çocuğun boyundaydı, yani onların bellerine geliyordu, düzgün bir başı, sarıya çalan diken diken kısa saçları, şefkatli iki iri gözü, küçük ve yuvarlak bir burnu, neredeyse kulaklarına kadar gelen ve kuşkusuz gülümsediğinde güzel ve iri dişlerini sergileyen bir ağzı vardı. Baudolino ve arkadaşları onu, çok okuduklarından ve ondan söz edildiğini duyduklarından, hemen tanıdı: bu bir Sciapode'ydi; ayrıca Sciapodelerden Rahip'in mektubunda da söz etmişlerdi.

Sciapode yine gülümsedi, iki elini kaldırıp bir selamlama işareti olarak başının üstünde birleştirdi ve tek ayağının üzerinde bir heykel gibi dimdik durarak, aşağı yukarı şöyle dedi: "*Aleichem sabì, Iani kalà bensor.*"

"Bu hiç duymadığım bir dil" dedi Baudolino. Sonra, ona Yu-

nanca seslendi: "Hangi dili konuşuyorsun?"

Sciapode kendine özgü bir Yunanca'yla yanıt verdi: "Ben bilmiyor ne dil konuşuyorumdu. Ben sanıyordu siz yabancı ve yabancıların dili gibi uydurma dil konuşuyorumdu. Siz oysa konuşuyordu Rahip Johannes'in ve onun Diyakozunun dili. Ben selamlıyor siz, ben adı Gavagai,. hizmetinizde."

Baudolino ve arkadaşları, Gavagai'nin zararsız, hatta iyi niyetli olduğunu görünce, atlarından indiler ve yere oturup, onun da oturmasını söylediler ve kalan azıcık yiyeceklerinden ikram ettiler. "Hayır" dedi Gavagai, "ben teşekkür ediyor, ama ben bu sabah çok yedi." Sonra, her iyi geleneğe göre, bir Sciapode'den beklenen şeyi yaptı: önce yere uzandı, sonra ayağıyla kendine gölge yapacak biçimde bacağını kaldırdı, bir şemsiyenin altına yatmış gibi, ellerini başının altına koydu ve yeniden mutlu bir biçimde gülümsedi. "Az serinlik bugün geliyor iyi, o kadar koştuktan sonra. Siz kim peki? Yazık, siz on iki olsa, geri dönen çok kutsal Müneccim Krallar'dı, üstelik biri siyah. Yazık ki yalnızca on bir."

"Yazık ya" dedi Baudolino. "Evet, on bir kişiyiz. Seni on bir Müneccim Kral ilgilendirmiyor, değil mi?"

"On bir Müneccim Kral ilgilendirmiyor hiç kimse. Her sabah kilisede biz dua ediyor on ikisi dönmek için. On bir dönerse, biz kötü dua etti."

"Burada gerçekten Müneccim Krallar'ı bekliyorlar" diye mırıldandı Şair, Baudolino'ya. "On ikincisinin bir yerlerde olduğunu düşündürecek bir şekil bulmak gerekiyor."

"Ama asla Müneccim Krallar'ın adını anmadan" diye tembih etti Baudolino. "Biz on iki kişiyiz, gerisini onlar düşünecekler. Yoksa sonra Rahip Johannes kim olduğumuzu keşfeder ve bizi beyaz aslanlarına ya da başka hayvanlara yedirir."

Sonra yeniden Gavagai'ye yöneldi: "Rahip'in hizmetkârı olduğunu söyledin. Peki o zaman Rahip Johannes'in Krallığı'nda mıyız?"

"Sen bekle. Sen söyleyemez: işte ben burada Rahip Johannes'in Krallığı'nda, sen biraz yol gittikten sonra. Yoksa herkes geliyor. Siz, Rahip'in oğlu, Diyakoz Johannes'in büyük kentinde ve tüm bu toprakları yönetiyor, siz Rahip'in krallığını istiyorsa an-

cak oradan geçebilir. Gelen ziyaretçiler hepsi, önce Pndapetzim'de beklemeli, Diyakoz'un büyük başkenti."

"Buraya kadar daha önce kaç ziyaretçi geldi?"

"Hiç kimse. Siz ilk."

"Gerçekten bizden önce kara sakallı bir adam gelmedi mi buraya?" diye sordu Baudolino.

"Ben hiç görmedi" dedi Gavagai. "Siz ilk."

"O zaman Zosimos'u beklemek için bu kentte kalacağız" diye homurdandı Şair, "ama gelecek mi bakalım? Belki hâlâ Abcasia'da karanlıkta el yordamıyla ilerlemeye çalışıyordur."

"Gelip de Gradal'i bu insanlara teslim etmiş olsaydı, durum daha kötüydü" dedi Kyot. "Peki Gradal olmadan, biz kendimizi neyle tanıtacağız?"

"Sakin ol, acelecilik de zaman ister" dedi bilgece Boidi. "Şimdi burada ne var bir bakalım, sonra bir şeyler düşünürüz."

Baudolino Gavagai'ye, şu anda bulundukları yerden günlerce yürümeyi gerektiren uzaklıkta bir çölde bir kum fırtınası sırasında kaybolan on ikinci arkadaşlarını beklerken, Pndapetzim'de memnuniyetle kalacaklarını söyledi. Diyakos'un nerede yaşadığını sordu.

"Orada, sarayında. Ben götürüyor sizi. Hatta, ben söylüyor önce arkadaşlarıma siz geldi, ve siz geldiğinizde siz kutlanıyor. Konuklar Tanrı armağanı."

"Bu çevrede otlar arasında başka Sciapode var mı?"

"Ben sanmıyor, ama biraz önce ben bir Blemma gördü, ben onu tanıyor, hiç iyi değil, çünkü Sciapodeler Blemmalarla çok arkadaş değil." Parmaklarını ağzına götürdü, uzun ve ahenkli bir ıslık öttürdü. Birkaç saniye sonra eğreltiotları aralandı ve başka bir yaratık ortaya çıktı. Sciapode'den çok farklıydı, zaten bir Blemma'nın adını duyan dostlarımız neyle karşılaşacaklarını görmek için durmuşlardı. Çok geniş omuzlu ve onun için de çok iri, ama ince belli yaratığın kılı ve kısa iki bacağı vardı, ama başı ve boynu yoktu. Göğsünde, insanların meme uçlarının bulunduğu yerde, çok canlı iki badem göz açılıyordu, iki burun deliğinin bulunduğu hafif bir şişkinliğin altında, yuvarlak, ama çok yumuşak bir

tür delik vardı, öyle ki konuşmaya başladığında çıkardığı seslere göre değişik şekiller alıyordu. Gavagai gidip Blemma'yla baş başa alçak sesle konuştu; ona ziyaretçileri gösterirken, o da kolayca görülecek biçimde "evet" anlamında işaretler yapıyor ve sanki saygıyla eğilirmiş gibi omuzlarını kıvırarak Sciapode'yi onaylıyordu.

Ziyaretçilere yaklaştı ve aşağı yukarı şöyle dedi: "*Ouiii, ouioioioi, aueua!*" Baudolino ve arkadaşları dostluk işareti olarak ona bir çanak su ikram etti. Blemma yanında taşıdığı bir çantadan bir tür kamış çıkardı, burnunun altındaki deliğe soktu ve suyu emmeye başladı. Sonra Baudolino ona büyük bir peynir parçası ikram etti. Blemma onu ağzına götürdü, ve ağzı, bir anda o delikte kaybolan peynir kadar büyüdü. Blemma şöyle dedi: "*Euaoi oea!*" Sonra bir elini, söz veren biri gibi göğsünün üzerine, daha doğrusu alnına koydu, bizimkileri iki koluyla birden selamladı, ve otlar arasına dalarak uzaklaştı.

"O bizden önce gidiyor" dedi Gavagai. "Blemmalar Sciapodeler gibi koşmak yok, ama siz üzerine gidiyor çok ağır hayvanlardan daha iyi koşuyor. Nedir onlar?"

"At" dedi Baudolino, Rahip'in krallığında atların olmadığını hatırlayarak.

"At ne?" diye sordu Sciapode meraklı bir biçimde.

"Bunlar gibidir" diye yanıtladı Şair, "aynı bunlar gibi."

"Ben teşekkür ediyor. Siz güçlü adamlar, atlarla aynı hayvanlarla gidiyor siz."

"Dinle şimdi. Biraz önce Sciapodelerin Blemmalarla dost olmadığını söylediğini duydum. Onlar krallığa ya da bu kente ait değil mi?"

"Yok, onlar bizim gibi Rahip'in hizmetkârı, Ponciolar, Pigmeler, Devler, Panozolar, Dilsizler, Numidialılar, Hadımlar ve Asla-Görülmeyen-Satirler gibi. Hepsi iyi Hıristiyan ve Diyakoz'un ve Rahip'in sadık hizmetkârları."

"Farklı olduğunuz için mi dost değilsiniz?" diye sordu Şair.

"Nasıl diyor sen farklı?

"Şey... yani sen nasıl bizden farklıysan..."

"Neden ben sizden farklı?"

"Yüce Tanrım" dedi Şair, "en azından senin bir bacağın var! Bizim ve Blemma'nınsa iki bacağı var!"

"Siz ve Blemma bir tanesini kaldırmak, o zaman bir tane var."

"Ama sen, senin indirecek bir başka bacağın yok!"

"Ben neden olmayan bacağı indirmek zorunda? Sen olmayan üçüncü bacak indirmek zorunda mı?"

Uzlaşmacı Boidi girdi araya: "Dinle Gavagai, Blemma'nın kafası olmadığını kabul ediyorsun değil mi?"

"Nasıl kafası yok? Göz, burun, ağız var, konuşuyor, yemek yiyor. Sen bunu, o nasıl yapıyor kafa yoksa?"

"Peki boynu olmadığını, bir de senin boynunun üzerinde olan o yuvarlak şeyin onda olmadığını hiç fark etmedin mi?"

"Ne demek fark etmedin?"

"Görmedin mi, farkına varmadın mı, anlamadın mı!"

"Belki sen, onun bana tam aynı olmadığını, annem beni onunla karıştırmaz, diyor. Ama sen de aynı değil bu arkadaşınla, çünkü onun yanakta iz var, senin yok. Ve senin arkadaşın Müneccim Krallar'dan biri gibi siyah ve o, ondan değişik, o da o haham gibi kara sakallıdan değişik."

"Haham sakalı gibi sakalın olduğunu nereden biliyorsun?" diye sordu Solomon unutianarak, kayıp kabileleri düşündüğü gün gibi ortadaydı ve o sözcüklerden, oradan geçtiklerine ya da o krallıkta yaşadıklarına dair belirgin bir işaret yakalamaya çalışıyordu. "Başka hahamlar gördün mü hiç?"

"Ben hayır, ama herkes Pndapetzim'de haham sakalı diyor."

Boron, "Kısa keselim" dedi. "Bu Sciapode kendisiyle Blemma arasındaki farkı göremiyor, tıpkı bizim Porcelli ile Baudolino arasındaki farkı göremediğimiz gibi. Eğer düşünecek olursanız yabancılarla karşılaşınca böyle olur. İki Mağribî arasındaki farkı siz iyi görebilir misiniz?"

"Evet" dedi Baudolino, "ama bir Blemma ile bir Sciapode arasındaki fark, bizim ile Mağribîler gibi değildir, biz Mağribîleri sadece onların ülkesine gittiğimizde görürüz. Ama onlar, hep birlikte aynı kentte yaşıyorlar, ve o, şimdi gördüğümüzün arkadaşı ol-

duğunu, ama diğerlerinin olmadığını söylediğine göre Blemma'yı Blemma'dan ayırıyor. Beni iyi dinle Gavagai: kentte Panozoların yaşadığını da söyledin. Ben Panozoların ne olduğunu bilirim: aşağı yukarı bizim gibi insanlardır, ama kulakları öyle büyüktür ki neredeyse dizlerine kadar iner, hava soğuk olduğunda da bir pelerin gibi bedenlerine sararlar onları. Panozolar böyledir, değil mi?"

"Evet, bizim gibi. Bende de var kulak."

"Ama dizlerine kadar değil, yahu!"

"Senin de var çok daha büyük kulaklar yanındaki arkadaşının kulaklarından."

"Ama Panozolarınki gibi değil, sefil yaratık!"

"Herkesin kulak annesinin ona yaptığı gibi."

"O zaman neden Sciapodeler ile Blemmaların aralarının iyi olmadığını söylüyorsun?"

"Onlar düşünüyor kötü."

"Nasıl kötü?"

"Onlar yanlış yapan Hıristiyan. Onlar *Fantaziastoi*. Onlar doğru söylüyor bizim gibi, Oğul'un Baba'yla aynı doğadan olmadığı söylüyor, çünkü Baba zamanın başlangıcından önce var, ama Oğul'u Baba yarattı, ihtiyaç için değil istediği için. Onun için Oğul Tanrı'nın manevî evladı, değil mi? Blemmalar söylüyor şöyle: evet, Oğul Baba'yla aynı doğada değil, ama bu Logos yani İsa manevî evlat olsa da etten olamaz. Bu durumda İsa asla etten olmuyordu, havarilerin gördüğü yalnızca... nasıl denir... *fantazma*..."

"Yalnızca görüntü."

"Evet. Onlar yalnızca Oğul hayaletinin çarmıhta öldüğünü söylüyor. Beytüllahim'de doğmuyor, Meryem'den doğmuyor, bir gün Ürdün Nehri'nde Vaftizci Yahya'nın önünde belirdi ve herkes oh diyor. Ama Oğul etten değilse, bu ekmek benim etim nasıl diyor? Nitekim onlar ekmek ve *burq* ile yapmıyor kudası."

"Herhalde şarabı ya da ne diyorsan, o şeyi emmeleri gerekiyor kamışlarıyla" dedi Şair.

"Peki Panozolar?" diye sordu Baudolino.

"Yere indiğinde Oğul ne yapıyor onları ilgilendirmiyor. Onlar

yalnızca Kutsal Ruh düşünüyor. Dinle: onlar diyorlar, Batı'da Hıristiyanlar Kutsal Ruh, Baba'dan ve Oğul'dan doğdu, düşünüyor. Onlar karşı çıkıyor ve bu Oğul'dan sonra geldi diyor ve Konstantinopolis inancında böyle demiyor. Kutsal Ruh onlar için yalnızca Baba'dan oluşuyor. Onlar düşünüyor Pigmelerin tersi. Pigmeler diyor ki Kutsal Ruh yalnızca Oğul'dan geliyor, Baba'dan değil. Panozolar her şeyden önce Pigmelerden nefret ediyor."

"Arkadaşlar" dedi Baudolino dostlarına yönelerek. "Bu kentte bulunan çeşitli ırkların bizim tersimize beden farklılıklarına, renge, biçime önem vermediği açıkça belli oluyor, biz bir cüce gördüğümüzde bile onu doğanın bir yanlışı olarak düşünürüz. Ama, bizim birçok bilginimiz gibi, İsa'nın doğasıyla ya da Paris'te defalarca duyduğumuz Kutsal Teslis'le ilgili düşüncelerin farklılığına çok önem veriyorlar. Onların düşünme biçimi bu. Bunu anlamaya çalışalım, yoksa sonu olmayan bir tartışmada kaybolur gideriz. Peki, Blemmaların Sciapodeler gibi olduğunu kabul edelim, sonuçta İsa Efendimiz'in doğası üzerine ne düşündükleri bizi ilgilendirmez."

"Anladığım kadarıyla, Sciapodeler Arius'un sapkın düşüncelerini paylaşıyorlar" dedi içlerinde her zaman en fazla kitap okuyan Boron.

"Bize ne?" dedi Şair. "Yunan bozuntularına yaraşır bir şey gibi geliyor bana. Biz kuzeyde daha çok kimin gerçek papa, kimin karşıpapa olduğuyla ilgilenirdik, her şeyin benim ölen efendim Rainald'ın bir kaprisinden kaynaklandığı söylenebilir. Herkesin bir kusuru vardır. Baudolino haklı, hiçbir şey olmamış gibi yapalım ve ona, bizi diyakozuna götürmesini söyleyelim, bir şeye benzediğini sanmam, ama hiç olmazsa adı Johannes."

Bunun üzerine Gavagai'den onları Pndapetzim'e götürmesini istediler, o da, atlar onu rahatça izleyebilsin diye ölçülü sıçrayışlarla yola koyuldu. İki saat sonra, eğreltiotu denizinin sonuna geldiler ve zeytin ve meyve ağaçlarının olduğu bir alana girdiler: ağaçların altında, meraklı bakışlarla onları izleyen, neredeyse insansı yüz hatlarına sahip, elleriyle selam veren, ama sadece gece kuşları gibi öten yaratıklar vardı. Gavagai onların dilsiz yaratıklar

olduğunu, ve Eukheciler[1] oldukları için kent dışında yaşadıklarını, gökyüzüne yalnızca sessiz ve sürekli bir duayla, hayır işleri yapmaksızın ve çile çekmeden, dinin gereklerini yerine getirmeden gidilebileceğine inandıklarını anlattı. Bu yüzden Pndapetzim'deki kiliselere asla gitmiyorlardı. Herkes onlara kötü gözle bakıyordu, çünkü çalışmanın da bir hayır işi olduğunu, bu nedenle de yararsız olduğunu düşünüyorlardı. Çok yoksul bir hayat sürüyorlar, bu ağaçların meyveleriyle besleniyorlardı, zaten meyveler tüm topluluğa aitti ve hiç çekinmeden kullanıyorlardı.

"Yani onlar da sizin gibi, değil mi?" diye onu kışkırtıyordu Şair.

"Bizim gibi biz susunca."

Dağlar gitgide yakınlaşıyordu, yaklaştıkça da doğaları daha iyi anlaşılıyordu. Taşlı bölgenin sonunda aşamalı olarak yumuşak sarımsı renkte tepecikler yükseliyordu, sanki çırpılmış krema gibi, diyordu Colandrino, yok yok pamukhelva yığınları gibi, yok canım, yan yana konmuş kum tepeleri gibi, sanki bir ormanmış gibi. Arkada, uzaktan parmağa benzeyen kayalık dağlar yükseliyordu, doruklarında sanki bir başlık gibi daha koyu renk bir kaya vardı, kimi zaman külah, kimi zamanda öne ve arkaya taşan hemen hemen düz bir takke biçimindeydi. İlerledikçe girinti ve çıkıntılar daha az sivri olmaya başladı, ama her biri bir arı kovanı gibi delik deşikti, sonunda onların ev, daha doğrusu içlerine mağaraların oyulduğu taştan konutlar olduğu anlaşıldı, her birine değişik bir tahta merdivenle girilebiliyordu, merdivenler her katta birbirine bağlanıyor ve hepsi birlikte bir kafes görüntüsü oluşturuyordu, konutların uzaktan hâlâ karınca gibi görünen sakinleri, büyük bir çeviklikle bir aşağı bir yukarı inip çıkıyordu.

Kent merkezinde konak ya da saray denebilecek binalar görülüyordu, ama onlar da kayaların içlerine oturtulmuştu, cepheleri hafifçe dışarı doğru çıkıntı yapıyordu ve hepsi de yerden yüksekte yer alıyordu. İleride daha büyük bir kaya kütlesi dikkati çekiyordu, düzensiz biçimliydi, sonuçta o da bir mağaraydı, ama da-

1. IV. yüzyılın ortalarında Anadolu'da ortaya çıkan ve esenliğe ulaşmanın tek yolunun dua olduğunu söyleyen doğulu sapkınlara verilen ad. (ç.n.)

ha geometrik hatlara sahipti, örneğin pencereleri ve kapıları vardı ve bazı yerlerinden ileri doğru, büyük kemerler, taraçalar, küçük ayazlıklar ve balkonlar çıkıntı yapıyordu. Bazı mağara girişleri renkli büyük örtülerle, bazıları da örgü hasırla kapatılmıştı. Uzun sözün kısası oldukça yabanıl bir dağ silsilesinin ortasında, ama aynı zamanda da, bekledikleri gibi muhteşem olmasa da, kalabalık ve faal bir kentin merkezinde bulunuyorlardı.

Kentin faal ve kalabalık olduğu bu yolları ve meydanları dolduran kalabalıktan değil, tepeler ile çıkıntılar, dağ kütleleri ile doğal kuleler arasındaki yerleri dolduran kalabalıktan anlaşılıyordu. Rengârenk, alacalı bulacalı bir kalabalıktı, aralarında köpekler, eşekler ve dostlarımızın yola çıktığı ilk günlerde karşılaştığı develer vardı, ama hiç bu kadar çok sayıda ve değişik deve görmemişlerdi, bazıları bir hörgüçlü, bazıları iki, bazıları da üç hörgüçlüydü. Bir de bir grup insan önünde gösteri yapan bir alev yutucu gördüler, bir panteri tasmasından tutuyordu. Onları en çok şaşırtan hayvanlar, arabaları çeken, çok çevik dört ayaklı hayvanlardı: tay bedenliydiler, öküz toynaklı oldukça uzun bacakları, iri, kahverengi lekelerle kaplı derileri sarı renkliydi, özellikle de boyunları çok uzundu, tepesinde iki küçük boynuzun olduğu bir deve başıyla sona eriyordu. Gavagai onların *camelopardu* olduğunu söyledi, yakalanmaları zordu, çünkü çok hızlı kaçıyorlardı, ve yalnızca Sciapodeler onları izleyip kementle yakalayabiliyordu.

Nitekim, yolsuz ve meydansız da olsa, bu kentin her yanı kocaman bir pazar yeriydi, ve her boş alana bir tente gerilmiş, bir çadır kurulmuş, yere bir halı serilmiş, iki taşın üzerine yatay biçimde bir tahta konmuştu. Ve meyveler, parça etler (en değerlisi camelopardunun eti gibi görünüyordu), gökkuşağı renkleriyle dokunmuş halılar, giysiler, siyah obsidiyenden bıçaklar, taş baltalar, kilden kupalar, kemikten ve kırmızı, sarı küçük taşlardan yapılmış kolyeler, en tuhaf biçimli şapkalar, şallar, örtüler, oyma ahşap kutular, tarlaları sürmek için aletler, çocuklar için toplar ve bez bebekler ve içi mavi, kehribar, gül ve limon renginde sıvılarla dolu anforalar ve karabiber dolu çanaklar sergilenmişti.

Bu panayırda rastlanmayan tek eşya madenî olanlardı, zaten

Gavagai, kendisine bunun nedeni sorulunca, demir, maden, bronz ya da bakır gibi sözcükleri, Baudolino hangi dilde söylerse söylesin, anlamıyordu.

Bu kalabalıkta Sciapodeler çok canlı, hoplaya zıplaya, başlarında ağzına kadar dolu sepetler taşıyarak dolaşıyordu, Blemmalar da genellikle gruplar halinde herkesten ayrı olarak ya da hindistancevizi satılan tezgâhların arkasında duruyordu, Panozoların kulakları rüzgârda uçuşuyordu, dişi Panozolar kulaklarıyla memelerini utangaç bir biçimde örtüp, bir şal gibi elleriyle kapatıyorlardı, ve Baudolino'nun, Beatrix'e mektup yazdığı zamanlarda ilham almak için bakıp kendinden geçtiği minyatürlerin yer aldığı o kitapların birinden çıkmışa benzeyen başka yaratıklar da vardı.

Pigme oldukları su götürmez yaratıkları fark ettiler, çok koyu tenliydiler, hasır bir prezonium[2] takmışlar, yaylarını çaprazlama olarak omuzlarına geçirmişlerdi, ve bu yayla, mizaçları gereği sürekli turna kuşlarıyla savaşıyorlardı; bu savaş hiç de küçümsenmeyecek bir zafer kazandırmış olmalıydı, çünkü birçoğu, yoldan geçenlere, uzun bir sopaya asılmış avlarını sunuyordu, sopayı dört kişi taşımak zorundaydı, ikisi bir ucundan, ikisi diğer ucundan. Pigmeler turna kuşlarından daha kısa olduklarından, sopaya asılı hayvanlar yerde sürünüyordu, zaten onları boyunlarından bağlamışlardı, böylece hayvanların ayakları, toz üzerinde uzunca bir iz bırakıyordu.

İşte Ponciolar geçiyordu, dostlarımız onlarla ilgili bazı şeyler okumuş olmalarına karşın, meraklı bakışlarla dizlerinde eklem olmayan dik bacaklı, yere at toynaklarını andıran ayaklarıyla basarak yürüyen bu yaratıkları incelemeden edemiyorlardı. Ama, en dikkati çeken şey, erkeklerin göğüslerinden sarkan penis, kadınlarda da yine aynı yerde bulunan vajinaydı, ama görülmüyordu, çünkü sırttan bağladıkları bir şalla onları örtmüşlerdi. Geleneğe göre altı boynuzlu keçi otlatırlardı, nitekim pazarda içlerinden kimileri bu hayvanları satıyordu.

"Tıpkı kitaplarda yazıldığı gibi" diye hayranlıkla mırıldanıyordu Boron. Sonra, Arzuni duysun diye yüksek sesle şöyle dedi: "Ve

2. Çarmıha gerilmiş İsa'nın kasıklarını örten bez. (yay.n.)

kitaplarda boşluğun olmadığı da yazılıydı. Demek Ponciolar var olduğuna göre boşluk yoktur." Arzruni omuzlarını silkti, tezgâhta bulunan bazı küçük şişelerin içinde deri rengini açmaya yarayan bir sıvı satılıp satılmadığına bakıyordu.

Tüm bu insanlar arasında çıkabilecek karışıklığı yatıştırmak için olsa gerek, kapkara tenli, uzun boylu, bellerine kadar çıplak, Mağribîlere özgü pantolon giymiş ve beyaz sarık takmış, silah olarak sadece bir vuruşta bir öküzü bile yere serebilecek iri bir topuz taşıyan adamlar geçiyordu. Pndapetzim sakinleri yabancıların geçtiği yere, büyük bir olasılıkla o ana kadar hiç görmedikleri atları işaret ederek toplanıyor, kara adamlar kalabalığı düzene sokmak için müdahale ediyordu, çevrelerini boşaltmak için topuzlarını havada döndürmeleri yetiyordu.

Kalabalık iyice arttığında, Gavagai'nin kara adamlara bir uyarı işareti yaptığı Baudolino'nun gözünden kaçmamıştı. Orada bulunanların hareketlerinden bu saygın konuklara rehberlik etmek istedikleri anlaşılıyordu, ama Gavagai onları kendine saklamakta kararlıydı, hatta, "Onlar benim, dokunmayın" dercesine kasılıyordu.

Kara adamlara gelince, Gavagai, onların Diyakoz'un Numidialı muhafızları olduğunu söyledi, ataları Afrika'nın en uzak bölgesinden gelmişlerdi, ama artık yabancı değillerdi, çünkü sayılamayacak kadar çok kuşaktır Pndapetzim yakınlarında doğuyorlardı ve ölene kadar Diyakoz'a büyük bir sadakatle bağlıydılar.

Sonunda Numidialılardan bile çok daha uzun, diğer yaratıkları haydi haydi birkaç karış geçen Devleri gördüler, dev olmalarının ötesinde tek gözlüydüler. Saçları başları dağınık, kötü giyimliydiler, ve Gavagai işlerinin kayalarda evler inşa etmek ya da koyun ve öküz otlatmak olduğunu söyledi, otlatma işinde mükemmeldiler, çünkü bir boğayı boynuzlarından yakalayıp bükebilirlerdi, ve bir koyun sürüden uzaklaştığında köpeğe ihtiyaçları yoktu, yakaladıkları gibi kaçtığı yere koyarlardı onu.

"Onlarla da mı düşmansınız?" diye sordu Baudolino.

"Burada kimse kimsenin düşmanı" diye yanıt verdi Gavagai. "Sen görüyor iyi Hıristiyanlar gibi hepsi birlikte satıyor ve alıyor. Sonra herkes kendi eve dönüyor, beraber uyumuyor, yemiyor.

Herkes istediği gibi düşünüyor, kötü bile düşünse."

"Ve Devler kötü düşünüyor... "

"Ah! Ah! Kötüden kötü! Onlar artotirit, İsa'nın Son Yemek'te ekmek ve peynir kutsadığını düşünüyor, çünkü onlar, eski patriklerin normal yemeğidir, diyor. Böylece onlar küfrederek ekmek ve peynirle kudas yapıyor ve *burq* ile yapan herkes için sapkın düşünüyor. Ama burada kötü düşünen insanlar hemen hemen herkes, Sciapodeler dışında."

"Bu kentte Hadımların da olduğunu söyledin değil mi? Onlar da mı kötü düşünüyorlar?"

"Ben en iyisi konuşmuyorum çok güçlü hadımlardan. Onlar sıradan kalabalık arasına karışmıyor. Ama benden farklı düşünüyor."

"Ama düşünce dışında, seninle aynılar, sanırım..."

"Neden benim onlardan fark ne var?"

"Lanet olası tek bacak" diye öfkeleniyordu Şair, "sen kadınlarla yatıyor musun?"

"Sciapode kadınlarla evet, çünkü onlar kötü düşünmüyor."

"Ve Sciapode kadınlarının içine o şeyi sokuyorsun, değil mi, kahrolası, senin şeyin nerede?"

"Burada, bacak arkasında, herkes gibi."

"Bir kere benimki bacağımın arkasında değil, göbeğinin üzerinde şeyi olanları da biraz önce gördük, ama en azından hadımların bir taraflarının olmadığını ve kadınlarla yatamadıklarını biliyorsundur herhalde."

"Belki hadımlar kadınlar sevmiyor. Belki çünkü ben Pndapetzim'de hiç hadım kadın görmedi. Zavallılar, belki istiyor, ama hadım kadın bulamıyor, kötü düşünen kadın Blemmalar ya da Panozolarla nasıl yatsın?"

"Peki devlerin tek gözü olduğunu gördün mü?"

"Benim de. Bak, ben bu göz kapatıyorum, yalnızca öbür göz kalıyor."

"Tutun beni yoksa geberteceğim şunu" diyordu Şair yüzü öfkeden kıpkırmızı kesilerek.

"Sonuçta" dedi Baudolino, "Blemmalar kötü düşünüyor, Devler kötü düşünüyor, Sciapodeler dışında herkes kötü düşünüyor.

Peki sizin şu Diyakozunuz ne düşünüyor?"

"Diyakoz düşünmüyor. O buyuruyor."

Konuşurlarken, Numidialılardan biri kendini Colandrino'nun atının önüne atıp diz çökmüş, kollarını öne doğru uzatıp başını eğerek, bilinmeyen bir dilde birkaç sözcük söylemişti, ama sesinin tonundan bunun hüzünlü bir yakarış olduğu anlaşılıyordu.

"Ne istiyor?" diye sormuştu Colandrino. Gavagai, Numidialının ondan, Tanrı adına, belindeki güzel kılıçla başını kesmesini istediğini söyledi.

"Onu öldürmemi mi istiyor? Peki neden?"

Gavagai ne diyeceğini bilmez görünüyordu. "Numidialılar çok tuhaf insanlar. Sen biliyor, onlar circumcellion.[3] İyi savaşçılar yalnızca, çünkü onlar şehit olmak istiyor. Numidialı çocuklar gibi, hemen hoşuna gideni istiyor." Numidialı'ya bir şeyler söyledi, o da başı eğik uzaklaştı. Circumcellionlar hakkında bir şeyler daha anlatması istendiğinde, Gavagai, circumcellionların Numidialı olduklarını söyledi. Sonra günbatımına az kaldığını, pazarın bitmek üzere olduğunu ve kuleye gitmek gerektiğini belirtti.

Nitekim kalabalık azalmaya başlamıştı, satıcılar mallarını büyük küfelere dolduruyordu; kaya duvarlarda dışarı doğru çıkıntı yapmış birçok tonozdan ipler sarkıyor, evlerdeki birileri de malları yukarı çekiyordu. Çabuk, ancak özenli bir mal iniş çıkışı vardı ve kısa sürede tüm kent ıssızlaştı. Şimdi içinde sayısız mezar çukuru bulunan büyük bir mezarlığa benziyordu, öte yandan kayalara oyulmuş o kapılar ya da pencereler birbiri ardına aydınlanmaya başlamıştı, bu da Pndapetzim sakinlerinin, akşama hazırlanmak için ocakları ve yağ kandillerini yakmakta olduğunu gösteriyordu. Kim bilir hangi görülmez tüneller sayesinde, bu ateşlerin dumanları tepelerin ve takkelerin ucundan dışarı çıkıyordu, ve artık soluklaşmış gökyüzü, bulutların arasında çözülen siyahımsı dumanlarla kaplıydı.

Pndapetzim'in geri kalan kısmını da kat ettiler ve arkasında, gözle görülür hiçbir geçidi olmayan dağların bulunduğu bir meydana geldiler. Kentin, yarısına kadar dağın içine gömülü tek ya-

3. Köylü savaşçılar. (yay.n.)

pay yapısı görülüyordu. Bu bir kuleydi, daha doğrusu, alt kısmı daha geniş, yükseldikçe darlaşan geniş basamaklı bir kulenin ön bölümü, ama bu basamakların biri diğerinden daha küçük, çok kat oluştursun diye üst üste yerleştirilmiş bir pide yığını gibi değildi, çünkü sarmal biçimli dar ve uzun bir yol basamaklar arasında devamlılık sağlıyor ve yapıyı temelinden tepesine kadar sarmalayarak kayanın içine de girdiği anlaşılıyordu. Kulenin tamamı, yan yana yerleştirilmiş kemerli büyük kapılarla bezenmişti, aralarında bir kapıyı diğerinden ayıran pervazların dışında hiç boş yer yoktu ve bin gözlü bir canavara benziyordu. Solomon acımasız Nemrud tarafından, Tanrı'ya –şükürler olsun ona– meydan okumak için dikilen Babil Kulesi'nin de böyle olması gerektiğini söyledi.

"Ve bu" dedi Gavagai gururlu bir ses tonuyla, "bu Diyakoz Johannes'in sarayı. Şimdi siz duruyor ve bekliyor, çünkü onlar biliyor siz geliyor ve güzel bir hoşgeldi hazırladı. Ben şimdi gidiyor."

"Nereye gidiyorsun?"

"Ben kuleye giremiyor. Siz kabul oldu ve Diyakoz'u gördü, sonra ben size dönüyor. Ben Pndapetzim'de sizin rehber, ben asla bırakmıyor sizi. Hadımlara dikkat, o genç adam..." ve Colandrino'yu gösteriyordu, "ve onlar gençler beğeniyor. *Ave, efharisto, selam.*" Ayağının üzerinde doğruldu, bir asker gibi selam verdi, döndü ve bir saniye sonra çoktan uzaklaşmıştı.

30

Baudolino Diyakoz Johannes'le görüşür

Yaklaşık elli adım kala, kuleden bir karşılama birliğinin çıktığını gördüler. Önce bir Numidialılardan oluşan bir müfreze göründü, ama pazarda rastladıklarından daha gösterişli giyinmişlerdi: bellerinden aşağıya kadar, bacakları beyaz dar şeritlerle örtülüydü, uyluklarının yarısına gelen bir de eteklik giymişlerdi; gövdeleri çıplaktı, ama üzerlerinde kırmızı bir harmani vardı ve boyunlarına renkli taşlarla bezeli kösele bir tasma takmışlardı, ama bunlar değerli taşlar değildi, bir nehir kumsalında sıkça bulunabilecek küçük çakıllardı, ama canlı renklere sahip bir mozaik gibi dizilmişlerdi. Başlarında, üzerinde bir sürü küçük fiyongun olduğu beyaz bir başlık, kollarında, bileklerinde ve parmaklarında da örgü ipten bilezikler ve yüzükler vardı. Birinci sıradakiler fifre ve davul çalıyordu, ikinci sıradakiler kocaman topuzlarını omuzlarına dayamıştı, üçüncü sıradakilerin sadece, omuzlarına çaprazlama astığı yayları vardı.

Onları kuşkusuz Hadımların oluşturduğu bir grup izliyordu, yumuşak kumaştan bol giysiler giymişler, kadınlar gibi boyanmışlar ve bir katedral kadar görkemli sarıklar takmışlardı. Grubun ortasında yer alan Hadım üzerinde pidelerin olduğu bir tepsi taşıyordu. En arkada da, başının üzerinde tavus kuşu tüylerinden yelpazeler sallayan iki Numidialının eşlik ettiği, her halinden, grubun en saygın kişisi olduğu belli olan kişi geliyordu: başında iki katedral yüksekliğinde, değişik renklerde ipek şeritlerden yapılmış bir sarık, kulaklarında renkli taşlardan salkım küpeler, kollarında rengârenk tüylerden bilezikler vardı. Onun da giysisi ayaklarına kadar iniyordu, ama beli, bir karış genişliğinde açık

mavi renkli ipek bir kuşakla sıkılmıştı, ve göğsünde resimli tahta bir haç sarkıyordu. İleri yaşlarda bir adamdı, dudaklarındaki boya ile gözlerindeki kurum boyası artık iyice pörsümüş olan sarımsı derisiyle uyuşmuyor ve her adımda titreyen sarkık gerdanını daha da belirginleştiriyordu. Şişman elleri ve çok uzun, bıçak gibi sivri, pembeye boyanmış tırnakları vardı.

Karşılama alayı ziyaretçilerin önünde durdu, Numidialılar iki sıra oldular, daha alt sınıftan olan Hadımlarsa diz çöktüler, tepsiyi taşıyan eğilip yemek ikram etti. Baudolino ve arkadaşları, önce ne yapacaklarını bilemeden atlarından indiler, sonra pideleri kabul ettiler ve eğilerek selam verip nazik bir biçimde pideleri çiğnediler. Selam vermeleri üzerine, yere diz çökmüş olan en yaşlı Hadım nihayet ayağa kalktı ve onlara Yunanca olarak hitap etti.

"Eğer düşündüğümüz kişilerseniz, Yüce Efendimiz İsa'nın doğumundan beri sizin geri dönmenizi bekliyorduk, aranızdan on ikinci kişinin, tüm Hıristiyanlar içinde sizin gibi önemli bir yere sahip kişinin acımasız tabiat yüzünden yolunu kaybettiğini öğrenmek beni çok üzdü. Muhafızlarımıza sürekli ufku kontrol etmeleri ve onu beklemeleri için emir vereceğim, bu arada size Pndapetzim'de mutlu vakit geçirmenizi diliyorum" dedi pürüzsüz bir sesle. "Bunu size, Diyakoz Johannes adına, ben, saray Hadımlarının başı, kentin başkâtibi, Rahip nezdinde Diyakoz'un tek elçisi, gizli yolun en büyük bekçisi ve logotetesi Praxeas söylüyor." Tüm bunları, bu kadar önemli makamdan Müneccim Krallar etkilensin diye söylüyor gibiydi.

"Aman da aman, şuna da bak sen!" diye homurdandı Ciula lakaph Aleramo Scaccabarozzi.

Baudolino Rahip'e kendini nasıl tanıtacağını birçok kez düşünmüştü, ama Rahip'in diyakozunun hizmetindeki bir hadımbaşına insanın kendini nasıl tanıtması gerektiğini asla düşünmemişti. Önceden saptadıkları çizgiyi izlemeye karar verdi: "Efendim" dedi, "Pndapetzim adlı bu soylu, zengin ve harika kente gelmiş olmaktan duyduğumuz mutluluğu belirtmek isterim, yolculuğumuz boyunca bu kentten daha güzelini ve gelişmişini hiç görmedik. Uzaklardan geliyoruz ve Rahip Johannes'e Hıristiyanlığın en bü-

yük kutsal emanetini, Son Yemek'te İsa'nın kullandığı kupayı getirdik. Ne yazık ki, şeytan, kıskançlığından, bize karşı tabiatın tüm güçlerini kullandı ve kardeşlerimizden birinin, hem de armağanı taşıyan kardeşimizin kaybolmasına ve armağanla birlikte Rahip Johannes'e saygımızın diğer tanıklıklarının da yolda yitirilmesine neden oldu..."

"Yani" diye ekledi Şair, "yüz külçe som altın, iki yüz büyük maymun, zümrüt kaplı bin librelik altın bir taç, on sıra paha biçilmez inci, fildişinden seksen kutu, beş fil, üç evcilleştirilmiş leopar, insanyiyen otuz köpek ve otuz savaş boğası, üç yüz fildişi, bin panter derisi ve üç bin abanoz kamçı."

"Bilmediğimiz, görmediğimiz bu zenginliklerin ve bu eşyaların güneşin battığı topraklarda bolca bulunduğunu duymuştuk" dedi Praxeas yaşlı gözlerle "ve Tanrı'ya bu yalancı dünyadan ayrılmadan önce onları göreyim diye yalvarıyorum!"

"O bok ağzını tutamaz mısın sen?" diye homurdanıyordu Boidi Şair'in arkasında, sırtına yumruklar atarak, "Ya Zosimos gelirse ve bizden de daha züğürt olduğunu görürlerse?"

"Sus" diye homurdanıyordu Şair ağzını eğrilterek "işin içinde şeytanın olduğunu söyledik ya, şeytan hepsini yemiş olacak. Gradal dışında."

"Hiç olmazsa şimdi bir armağan çıkaralım, serseri olmadığımızı gösterecek bir armağan gerek" diye söylenmeye devam ediyordu Boidi.

"Vaftizci'nin başı olabilir belki" diye önerdi alçak sesle Baudolino.

"Yalnızca beş tane kaldı" dedi Şair, yine dudaklarını oynatmadan, "ama olsun, krallıkta kaldığımız sürece, zaten diğer dördü çıkarılamaz ortaya."

Abdül'den aldığıyla birlikte, kafaların altı tane olduğunu tek bilen Baudolino'ydu. Heybesinden bir tanesini çıkarıp Praxeas'a uzattı ve abanozu, leoparları ve diğer tüm güzel şeyleri beklerken, Diyakoz'a, İsa Efendilerini vaftiz eden kişiden arta kalan tek anıyı vermek istediklerini söyledi.

Praxeas, parlak kutusu nedeniyle olsa gerek, gözünde paha bi-

çilmez olan bu armağanı duygulanarak kabul etti, kuşkusuz efsaneleştirilerek anlatıldığını duyduğu o değerli sarı maddeden olduğunu düşünüyordu. Bu kutsal kalıntıya tapmak için sabırsızlanarak ve Diyakoz'a verilen her armağana sahip çıkan birinin tavrıyla, kutuyu kolayca açtı (Abdül'ün başıymış, mührü de bozulmuş, dedi Baudolino kendi kendine), Arzuni'nin ustalığının bir eseri olan bu kahverengiye çalan, kurumuş kafatasını ellerinin arasına aldı ve kısık sesle hayatında hiç bu kadar değerli bir kutsal emanet görmediğini söyledi.

Sonra Hadım saygıdeğer konuklarına hangi adlarla hitap edebileceğini sordu, çünkü Hıristiyan geleneği onlara birçok ad vermişti ve kimse artık hangilerinin gerçek adları olduğunu bilmiyordu. Çok ihtiyatlı bir biçimde, Baudolino Rahip'in huzuruna çıkana kadar uzak Batı'da bilinen adlarıyla çağırılmak istediklerini belirtti ve her birinin gerçek adını söyledi. Praxeas, Arzuni ve Boidi gibi adların etkileyici titreşimini beğendi, Baudolino, Colandrino ve Scaccabarozzi'yi yankılı buldu ve Porcelli ve Cuttica adlarını duyunca egzotik ülkeleri düşledi. İhtiyatlı davranmalarını saygıyla karşıladığını söyleyip şöyle dedi: "Şimdi içeri girin. Geç oldu, Diyakoz sizi ancak yarın kabul edebilecek. Bu akşam benim konuğum olacaksınız ve asla görmediğiniz zengin ve görkemli bir ziyafet vereceğim, ve güneşin battığı yerlerde sizlere sunulan yemekleri küçümsetecek yemekler tadacaksınız."

"Bunların üzerlerindeki paçavra yahu, bizim kadınlar daha iyisine sahip olmak için kocalarının kafasını şişirir" diye söyleniyordu Şair. "Yola çıktık ve zümrüt çağlayanlarını görmek için başımıza gelmeyen kalmadı; Rahip'in mektubunu yazarken, senin, Baudolino yakut lafını duymaktan miden bulanmıştı, ama bak, işte on küçük çakıl parçası ve dört sicimle karşımızdalar ve dünyanın en zengini olduklarını düşünüyorlar!"

"Sus da gidip görelim" diye homurdanıyordu Baudolino.

Praxeas kuleye girdi, dostlarımız onu izledi ve onları penceresiz, sacayağı üzerine oturtulmuş büyük meşalelerle aydınlatılmış bir salona aldı, ortada kilden kupalarla ve tepsilerle dolu bir halı, çevresinde de şölene çağırılanların bağdaş kurup oturdukları

bir dizi yastık vardı. Sofraya yarı çıplak ve kokulu yağlar sürmüş, oğlanlar hizmet ediyordu kuşkusuz onlar da hadımdı. Konuklara içinde hoş kokulu karışımların bulunduğu kaplar uzatıyorlar, Hadımlar da bunlara parmaklarını batırdıktan sonra, kulakmemelerini ve burun deliklerini elliyorlardı. Kokuları sürdükten sonra, Hadımlar yumuşak hareketlerle oğlanları okşuyor ve onlara güzel kokuları konuklara da ikram etmelerini söylüyorlardı, konuklar da bu insanların alışkanlıklarına uydular, bu arada Şair, biri kendisine dokunmaya kalkarsa tek bir fiskeyle onun bütün dişlerini dökeceğini söylüyordu öfke içinde.

Böylece akşam yemeği başladı: sofrada büyük ekmek, daha doğrusu pide tabakları vardı; çok fazla miktarda sebze haşlanmıştı, özellikle de lahana çok boldu, ama fazla kokmuyordu, çünkü üzerine çeşitli baharatlar serpilmişti; çok sıcak siyahımsı bir sosun bulunduğu kupaların içine pideler batırılıyordu, bu *sorq*'tu ve onu ilk deneyen Porcelli sanki burnundan ateşler çıkarırmışçasına öksürmeye başladı, böylece arkadaşları bu sosu aşırıya kaçmadan tattılar (sonra da bütün geceyi, susuzluk çekerek geçirdiler); *thinsiretae* demilen (bak bak, diye mırıldanıyordu dostlarımız) kuru ve çok kılçıklı, irmiğe bulandıktan sonra kelimenin tam anlamıyla sayısız kere kullanılmış kızgın yağda kızartılmış bir nehir balığı vardı; *marac* diye adlandırdıkları, Şair'e göre tadı bok gibi olan, üzerinde kötü pişirilmiş olduğundan köseleleşmiş kümes hayvanı etlerinin yüzdüğü ketentohumu çorbası içildi, Praxeas gururla bu etlerin *methagallinarii* eti olduğunu söyledi (bizimkiler bak bak, diye yine birbirlerini dürtüyorlardı); *cenfelec* dedikleri, meyve şekerlemesinden yapılmış bir pekmez yediler, ama içinde meyveden çok karabiber vardı. Hadımlar her yemeği bolca alıyor ve çiğnerken, memnuniyetlerini ifade etmek için ağızlarını şapırdatıyor ve konuklarına, "Beğendiniz mi? Tanrı'nın bir armağanı değil mi?" dercesine işaretler yapıyorlardı. Yemekleri elle yiyorlardı, çorbayı da, avuçlarını hafifçe çukurlaştırarak içiyor, ellerine farklı yiyecekler alıp, her şeyi bir kerede ağızlarına tıkıyorlardı. Ama sadece sağ elleriyle yiyorlardı, çünkü sol ellerini onlara sürekli yeni yiyecekler koyan oğlanların omzunda

tutuyorlardı. Yalnızca içmek için ellerini çekiyorlar ve testileri yakalayıp başlarının üzerine kadar kaldırıyor ve suyu ağızlarına bir çeşmeden akıyormuş gibi boşaltıyorlardı.

Praxeas krallara yaraşır bu yemeğin sonunda bir işaret yaptı ve birkaç Numidialı gelip küçücük kupalara beyaz bir sıvı koydu. Şair bir yudumda kendisininkini içti ve hemen kıpkırmızı kesildi, kükrer gibi bir ses çıkardı ve ölü gibi yere yıkıldı, bunun üzerine oğlanlar yüzüne su serptiler. Praxeas onlarda şarap ağacının yetişmediğini, tek üretebildikleri alkollü içkinin, bu taraflarda çok sık rastlanan üzümsü bir yemiş olan *burq*'un mayalanmasından elde edildiğini anlattı. Ama çok kuvvetli bir içkiydi, bu nedenle küçük yudumlarla, hatta dili hafifçe kupaya daldırarak tadılmalıydı. İncillerde sözü edilen o şaraba sahip olmamak büyük bir talihsizlikti, çünkü Pndapetzim rahipleri her ayinde en yakışıksız biçimde sarhoş oluyor ve ayinin sonunu getirmekte güçlük çekiyorlardı.

"Zaten o hilkat garibelerinden başka ne bekleyebiliriz ki?" dedi Praxeas iç geçirip, Baudolino'yla bir köşeye çekilirken, bu arada diğer Hadımlar da dostlarımızın demirden yapılmış silahlarını merak çığlıkları atarak inceliyordu.

"Hilkat garibeleri mi?" diye sordu Baudolino, anlamamış gibi yaparak. "Burada kimsenin bir başkasının olağanüstü biçimsizliğini görmediğini sanmıştım."

"Onlardan biriyle konuşmuşsundur" dedi Praxeas, küçümseyici bir gülümsemeyle. "Yüzyıllardır burada bir arada yaşıyorlar, birbirlerine alıştılar, ve komşularının tuhaflığını görmeyi reddederek kendi tuhaflıklarını bilmezden geliyorlar. Hilkat garibeleri, evet, insandan çok hayvana benziyor ve tavşandan daha hızlı ürüyorlar. Birbirlerini yok etmesinler diye acımasız bir biçimde yönetmemiz gereken bir halk bu, ve her biri kendi mezhep saplantılığının peşinde. Bu nedenle, yüzyıllar önce, Rahip onları, buyruğu altındaki çok güzel insanları –inan çok güzeller, Soylu Baudolino– korkunç görüntüleriyle rahatsız etmesinler diye, buraya, krallığın bu uç sınırlarına yerleştirdi. Ama tabiatın hilkat garibeleri de yaratması doğal, asıl tüm insanlığın, İsa'yı çarmıha gere-

rek en korkunç suçu işledikten sonra nasıl canavarlaşmadığı anlaşılmıyor."

Baudolino Hadımların da kötü düşündüklerini anlamak üzereydi, ve ev sahibine bazı sorular sordu. "Bu hilkat garibelerinden bazıları" dedi Praxeas, "Oğul'un Tanrı tarafından evlat edinildiğini düşünüyor, kimileri de kimin kimden geldiğini tartışamaktan bıkmıyor, ve hepsi de, korkunç olduklarından, Tanrı'nın uknumunu çoğaltarak, Tanrı'nın üç hatta dört ayrı tözden meydana geldiğine inanarak korkunç hatalara düşüyorlar. Pagan bunlar. İnsan değişkenliğinde farklı biçimler ya da farklı kişiler halinde kendini gösteren tek bir tanrısal töz vardır. Tek tanrısal töz, yarattığı için Tanrı'dır, yaratıldığı için Oğul'dur, kutsadığı için Ruh'tur, ama hep aynı tanrısal doğa söz konusudur: gerisi Tanrı'nın gizlendiği bir maske gibidir. Bir töz ve tek bir üçlü insan, ve bazı sapkınların iddia ettiği gibi, bir töz üç insan yoktur. Ama eğer öyleyse, ve Tanrı, bak burayı dikkatle dinle, yerine manevî bir oğulu vekil tayin etmeden, tümüyle etten kemikten ortaya çıktıysa, o zaman Tanrı'nın kendisi çarmıhta acı çekti. Tanrı çarmıha gerildi! Düşünebiliyor musun? Yalnızca lanetli bir ırk bu hakarette bulunabilirdi, ve inananın görevi Tanrı'nın öcünü almaktır. Âdem'in lanetli soyuna hiç acımak yok."

Yolculuk hikâyesinin başından beri, Niketas Baudolino'yu sözünü kesmeden, sessizce dinlemişti. Ama bu noktada sözünü kesti, çünkü muhatabının söylediği şeyi yorumlamada kararsızlık gösterdiğini anladı. "Sence" diye sordu, "Hadımlar insan soyundan Tanrı'ya acı çektirdikleri için mi nefret ediyorlardı, yoksa insan soyundan nefret ettikleri için mi bu mezhep sapkınlığını benimsemişlerdi?"

"O akşam ve daha sonra hep kendi kendime ben de bu soruyu sordum, ama yanıtını bulamadım."

"Hadımların nasıl düşündüklerini biliyorum. İmparatorluk sarayında çok hadım tanıdım. Dölleme yetisi olan herkese karşı kinlerini kusmak için güç elde etmeye çalışırlar. Ama çoğu kez, uzun deneyimlerim sonucunda, Hadım olmayan birçok insanın

yapmayı beceremediği şeyi yapmak için yetkilerini kullandıklarını sezdim. Belki de söz sahibi olmak sevişmekten daha dayanılmaz bir tutku."

"Beni şaşırtan başka şeyler de vardı. Dinle: Pndapetzim Hadımları, doğaları başka yollara izin vermediğinden seçimle çoğalan bir sınıf oluşturuyorlardı. Praxeas, yaşlıların birkaç kuşaktır yakışıklı gençleri seçip onları kendileriyle aynı duruma soktuklarını, önce köleleri sonra vârisleri yaptıklarını söylüyordu. Tüm Pndapetzim kenti doğuştan olağanüstü yaratıkların yaşadığı bir yer olduğuna göre, güzel ve boylu boslu o gençleri nereden buluyorlardı?"

"Kuşkusuz senin Hadımların yabancı bir ülkeden geliyordu. Birçok orduda ve yönetimde bu görülür, yetkisi olan yönettiği topluma ait olmamalıdır, böylece boyunduruğu altında olanlara karşı sevgi ya da yardım duyguları beslemez. Belki Rahip de, o biçimsiz ve kavgacı insanları egemenliği altında tutabilmek için böyle istemişti."

"Onları vicdan acısı çekmeden ölüme yollamak için. Çünkü Praxeas'ın söylediklerinden iki şey daha anladım. Pndapetzim, Rahip'in krallığı başlamadan önceki son ileri karakoldu. Oradan sonra, dağlar arasında, başka bir yere açılan sadece tek bir boğaz vardı, ve boğazın çevresindeki kayalarda Numidialı muhafızlar, o dar yolu geçmeye kalkışana taş yağdırmaya hazır bir şekilde sürekli olarak bekliyordu. Boğazın çıkışında uçsuz bucaksız bir bataklık başlıyordu, ama bu o kadar tehlikeli bir bataklıktı ki, onu geçmeye kalkışan devamlı hareket halinde olan çamurlu ya da kumlu topraklar tarafından yutuluyordu ve bacağının yarısına kadar gömülmeye başladıktan sonra bir daha oradan kurtulması olanaksızdı ve denizde boğulurmuş gibi tamamen yok oluyordu. Bataklıkta, geçişe izin veren, güvenli tek bir yol vardı, ama bunu da yalnızca Hadımlar biliyordu, bazı işaretlerden yolu nasıl bulacakları öğretilmişti onlara. Yani Pndapetzim bir kapıydı, bir savunmaydı, krallığa ulaşılmak isteniyorsa açılması gereken bir sürgüydü."

"Siz bilmem kaç yüzyıl sonraki ilk ziyaretçiler olduğunuza göre, o savunma zahmetli bir girişim olmamalıydı."

"Tersine. Praxeas bu konuda, sanki onları tehdit edenlerin adını söylemek yasaklanmış gibi çok belirsiz konuştu, ama sonra yarım ağızla da olsa, tüm kentin her an istilaya kalkışabilecek savaşçı bir halkın, Akhunların kâbusuyla yaşadığını söyledi. Pndapetzim'in kapılarına dayanmaları durumunda, kentin ele geçirilmesini bir süre durdurmak için Hadımlar, Sciapodeleri, Blemmaları ve diğer hilkat garibelerini ölüme yollayacaklardı, sonra da Diyakoz'u boğaza götürmeleri, her geçidi kapatacak biçimde vadiye taş yağdırmaları ve krallığa çekilmeleri gerekiyordu. Bunu başaramadıkları ve yakalandıkları takdirde, Akhunlar içlerinden birine işkence altında, Rahip'in ülkesine giden tek doğru yolu söyletebileceklerinden, hepsi, tutsak düşmeden önce, giysilerinin altında, boyunlarına asılı küçük bir torbada gizledikleri zehirle kendilerini öldürecek biçimde eğitilmişti. Korkunç olan Praxeas'ın her halükârda kurtulacaklarından emin olduğuydu, çünkü son anda Numidialılar, Hadımlara kalkan olacaktı. Praxeas özel muhafız olarak circumcellionlara sahip olmanın bir talih olduğunu söylüyordu."

"Bundan söz edildiğini duydum ben, ama yüzyıllar önce Afrika kıyılarında meydana geldi. Orada Donatusçu denilen heretikler yaşıyordu, Kilise'nin azizlerin toplumu olması gerektiğini düşünüyorlardı, ama ne yazık ki tüm ruhban sınıfı çürümüştü. Bu yüzden onlara göre hiçbir rahip dinî törenleri yönetemezdi, ve diğer Hıristiyanlarla sürekli savaş halindeydiler. Donatusçular arasında kendilerinden en emin olanlar bu circumcellionlardı, Mağribî ırkından barbar insanlardı, dağ bayır demeden şehit olmanın yolunu arıyorlar, kayalardan '*Deo laudes*' diye bağırarak geçenlerin üzerine atlıyor ve onları topuzlarıyla tehdit edip, Tanrı'ya kurban olma onuruna erişebilmek için kendilerini öldürmelerini istiyorlardı. Ama insanlar, korkup bunu yapmak istemeyince, circumcellionlar önce onların her şeyini alıyor, sonra başlarını parça parça ediyorlardı. Ama gözü dönmüş bu bağnazların artık dünya üzerinde kalmadıklarını sanıyordum."

"Büyük bir olasılıkla Pndapetzimli Numidialılar onların soyundan geliyordu. Savaş sırasında değerli olabilirler, çünkü düşmana kendilerini seve seve öldürtür bunlar, diyordu bana Praxeas, hâ-

kimiyeti altındakilere karşı her zamanki küçümsemesiyle, ve düşman hepsini devirene kadar, Hadımlar boğazı kapatabilirlerdi. Ama circumcellionlar bu serüveni yüzyıllardır bekliyordu, ve kimse gelip kenti istila etmiyordu, barış içinde yaşayamadıklarından sabırsızlanıyorlardı; korumayla yükümlü oldukları hilkat garibelerine saldırıp, onları yağma edemezlerdi, onun için de silahsız bir şekilde vahşi hayvanları avlayıp onlara meydan okuyarak isteklerini tatmin ediyorlardı; bazen, kimera ve manticoraların bulunduğu taşlık alanlara, Sambatyon'un ilerisine kadar gidiyorlardı, ve bazıları Abdül gibi ölme mutluluğuna ulaşmıştı. Ama bu onlara yetmiyordu. Bazen içlerindeki en inançlılar deliriyordu. Praxeas içlerinden birinin öğleden sonra bize kellesini uçurmamız için yalvardığını öğrenmişti; diğerleri, boğaza bekçilik ederken, dağların tepelerinden atlıyordu, uzun sözün kısası onları tutmak güçtü. Hadımlara onları sürekli tetikte tutmaktan, Akhunların gerçekten kent kapısına dayandığına inandırmaktan başka yapacak bir şey kalmıyordu, böylece Numidialılar, sık sık bakışlarını keskinleştirerek, uzakta hayal meyal görülen her toz bulutunda sevinçten yürekleri hoplayarak, istilacıların gelişini bekleyerek, kuşaktan kuşağa yüzyıllardır onları tüketen bir umutla ovada geziniyorlardı. Bu arada, hepsi kendini kurban etmeye gerçekte hazır olmadığından, ama iyi beslenip iyi giyinmek için şehit olmak istediklerini yüksek sesle haykırdıklarından, onları bol yiyecek ve bol *burq* vererek sakinleştirmek gerekiyordu. Nefret ettikleri hilkat garibelerini yönetmek ve hayatlarını aşırı bağnaz ve sürekli sarhoş gezen bu pisboğazlara emanet etmek zorunda olan Hadımların kinlerinin günden güne nasıl arttığını anladım."

Vakit geç olmuştu, Praxeas onları Numidialı bir muhafız eşliğinde, kulenin karşısında konaklayacakları yere, küçük boyutlarda, içinde onların hepsi için yer olan taş bir oyuğa yollamıştı. O küçük merdivenlerin birinden tırmandılar ve o tuhaf günün ardından bitkin düşmüş bir halde, sabaha kadar uyudular.

Onları Gavagai uyandırdı, hizmete hazırdı. Numidialılardan Diyakoz'un onları kabul etmeye hazır olduğunu öğrenmişti.

Kuleye geri döndüler ve onları Praxeas'ın bizzat kendisi büyük dış basamaklardan yukarı, en üst kata kadar çıkardı. Orada bir kapıdan geçtiler ve kendilerini, bir sıra diş gibi yan yana birçok kapının açıldığı yuvarlak bir koridorda buldular.

"O planın nasıl yapıldığını ancak daha sonra anladım, Soylu Niketas. Onu tanımlamakta güçlük çekiyorum, ama bir deneyeyim. O yuvarlak koridorun, ortasında yine yuvarlak bir büyük salonun bulunduğu bir çemberin çevresi olduğunu düşün. Koridora açılan her kapı bir tünele bağlanıyor ve her tünel, göbeği tekerleğe bağlayan parmaklar gibi çemberi merkez odaya bağlıyor olmalıydı. Ama koridorlar düz olsa, dış çevredeki yuvarlak koridordan ortadaki büyük salonda olanları herkes görür ve ortadaki salonda bulunan herkes de tünellerden gelen biri olup olmadığını görebilir. Halbuki her tünel düz bir hat olarak başlıyor, ama bitime doğru bir kavis çizerek kıvrılıyordu, ondan sonra da salona giriliyordu. Böylece çevre koridorda bulunan biri salonu göremiyordu, bu da salondaki kişinin gizli kalmasını sağlıyordu..."

"Ama salonda bulunan da geleni, ancak son anda görebiliyordu."

"Doğru, bu ayrıntı hemen dikkatimi çekti. Kentin efendisi, Diyakoz yersiz bakışlardan uzaktı, ama aynı zamanda da haberi olmadan, Hadımlarından biri çıkagelebilirdi, anlıyor musun? Muhafızları tarafından gözetlenemeyen bir tutsaktı, ama o da onları gözetleyemiyordu."

"Senin şu Hadımlar bizimkilerden daha kurnaz desene. Diyakoz'u anlat hadi."

İçeri girdiler. Büyük salon, tahtın çevresinde yer alan birkaç ahşap oymalı sandık dışında boştu. Taht tam ortadaydı, koyu renkli ahşaptan yapılmıştı ve üstünde bir tavanlık vardı. Tahtta koyu renkli giysiler içinde, başında sarık ve yüzünde peçe olan biri oturuyordu. Ayağında koyu renkli pabuçlar, ellerinde de yine koyu renkli eldivenler vardı, böylece tahta kurulmuş oturanın hatları seçilemiyordu.

Tahtın iki tarafında, Diyakoz'un yanına çömelmiş peçeli iki ki-

şi daha vardı. Bunlardan biri, ara sıra, Diyakoz'a, buharını solusun diye, içinde yanarken güzel kokular çıkaran bir maddenin bulunduğu bir kupa uzatıyordu. Diyakoz onu reddetmeye çalışıyor, ama Praxeas, yalvarır gibi, onu kabul etmesi için bir işaret yapıyordu, büyük bir ihtimalle kupanın içindeki bir ilaçtı.

"Tahta beş adım kala durun, diz çökün ve saygılarınızı sunmadan önce onun sizi davet etmesini bekleyin" diye fısıldadı Praxeas.

"Neden peçeli?" diye sordu Baudolino.

"Sorma, böyle hoşuna gidiyor da ondan."

Söylendiği gibi yaptılar. Diyakoz bir elini kaldırıp, Yunanca şöyle dedi: "Çocukluğumdan beri sizin geleceğiniz güne hazırlandım. Logotetesim bana her şeyi anlattı, yüce arkadaşınızı beklerken sizin yanınızda olmaktan ve sizi konuk etmekten mutlu olacağım. Eşsiz armağanınızı da aldım. Hak edilmemiş bir armağan bu, hele bu kadar kutsal bir şey sizin gibi saygıdeğer insanlar tarafından bağışlanırsa."

Sesi, acı çeken bir insan gibi titrekti, ama sesinin tınısı genç bir insanınki gibiydi. Baudolino öyle saygı dolu bir selamlama faslına başlamıştı ki, kimse daha sonra onları kendilerine verilen saygınlığı haksız olarak elde etmekle asla suçlayamazdı. Ama Diyakoz bu kadar alçakgönüllülüğün onların kutsallığının açık bir işareti olduğunu ve yapacak başka şey olmadığını düşündü.

Sonra onları tahttan beş adım ötede hazırlattığı, yan yana dizilmiş on bir yastığın üzerine oturmaya davet etti, onlara *burq* ve küflenmiş yiyecek tadında tatlı simitler ikram ettirdi ve efsanevî Batı'yı ziyaret etmiş olan onlardan, eline geçen birçok kitapta sözü edilen o harikaların gerçekten olup olmadığını öğrenmeyi çok istediğini söyledi. Gerçekten *Oinotria* adında, İsa'nın kendi kanına dönüştürdüğü içeceğin damladığı yerde derhal bir ağacın büyüdüğü bir ülke var mıydı? Orada ekmeğin kalınlığı gerçekten yarım parmaktan daha fazla mıydı ve yassı olmayan bu ekmek her sabah horoz öttüğünde mucizevî bir şekilde altınımsı bir kabuk altında yumuşak ve tatlı meyve biçiminde kabarıyor muydu? Orada, kayaların dışında inşa edilmiş kiliseler bulunduğu, Roma'nın Büyük Rahibi'nin sarayının efsanevî Kıbrıs Adası'nın güzel koku-

lu ahşabından tavanları ve kirişleri olduğu gerçek miydi? Bu sarayın, Afrika engereği boynuzlarıyla karışık mavi taştan, geçenin içeri zehir akıtmasını engelleyen kapıları ve ışığı geçiren bir taştan yapılmış pencereleri var mıydı? Yine bu kentte Hıristiyanlar aslanları yiyor muydu ve tepede güneş ve ayın gerçekleri kadar büyük, gökyüzünde, tatlı tatlı şakıyan, insan elinden çıkmış kuşlar arasında dolaşan kusursuz taklitlerinin olduğu yuvarlak, büyük bir yapı var mıydı? Kendisi de saydam taştan taban döşemesinin altında kendiliğinden hareket eden, serend taşından balıklar yüzüyor muydu? Yapıya bir merdivenle ulaşıldığı, bir basamağın tabanından evrende olan biten her şeyin görüldüğü, deniz dibindeki tüm canavarların, gündoğumunun ve günbatımının, Ultima Thule'de yaşayan halkların, siyah bir piramidin ortasında ay rengi bir örümcek ağının olduğu, ağustos ayında Kavurucu Afrika'nın üzerine gökyüzünden beyaz ve soğuk bir maddenin yumak yumak yağdığı bu evrenin tüm çöllerinin, her kitabın her sayfasının her harfinin, Sambatyon'un üzerindeki gül rengi günbatımlarının, onu sonsuza kadar yansıtan iki parlak levhanın arasına konmuş dünyanın tabernaculumunun, kıyısız göller gibi geniş su alanlarının, boğaların, fırtınaların, dünyadaki tüm karıncaların, yıldızların hareketini gösteren bir kürenin, yüreğimizin ve iç organlarımızın gizli atışının, ve ölüm bizi aldığında her birimizin yüz ifadesinin görüldüğü bir deliğin olduğu doğru muydu?

"Bu palavraları bu insanlara kim uyduruyor?" diye öfkeyle soruyordu Şair kendi kendine, bu arada Baudolino uzak Batı'nın elbette çok harikaları olduğunu, ama bazen bu ünün abartılı bir biçimde vadileri ve dağları aştığını, gereksiz yere büyütüldüğünü ve kendisinin orada, yani güneşin battığı yerde asla aslan yiyen Hıristiyanlar görmediğini kesinlikle söyleyebileceğini ifade ederek ihtiyatlı yanıtlar vermeye çalışıyordu. Şair alaylı sırıtıp, alçak sesle "En azından, et yenmeyen günlerde..." diyordu.

Onların orada bulunmalarının bile, yuvarlak hapishanesine kapatılmış bu genç prensin hayal gücünü coşturduğunu fark etmişlerdi, ve eğer güneşin doğduğu yerde yaşıyorsan, Batı'nın harikalarını düşlemeden edemezsin; özellikle de Pndapetzim gibi bok-

tan bir yerde yaşıyorsan, diye mırıldanmaya devam ediyordu Şair, neyse ki Almanca.

Sonra Diyakoz konuklarının da bir şeyler öğrenmek istediğini anladı, ve şüphesiz bu kadar uzun yıl ayrı kaldıktan sonra, geldikleri krallığa nasıl geri döneceklerini hatırlayamadıklarını gözlemledi, çünkü yüzyıllar boyunca bir dizi deprem, ve bu topraklarda meydana gelen diğer değişiklikler de, dağları ve ovaları aşırı derecede farklılaştırmıştı. Boğazı aşmanın ve bataklığı geçmenin ne kadar güç olduğunu anlattı, yağmur mevsiminin başlamakta olduğunu söyleyip hemen yola çıkmanın uygun olmadığı uyarısında bulundu. "Ayrıca Hadımlarımın" dedi, "babama ziyaretinizi bildirmek için ulaklar göndermeleri ve ulakların da sizin yolculuğunuzun kabul edildiğine dair haberle geri dönmeleri gerek. Yol uzun, ve tüm bunlar bir yıldan da fazla sürebilir. Bu arada sizin de kardeşinizi beklemeniz gerekecek. Bilin ki, burada ait olduğunuz sınıfa göre ağırlanacaksınız." Bunları, daha yeni öğrendiği bir dersi tekrar edermiş gibi, neredeyse içgüdüsel, mekanik bir sesle söylüyordu.

Konuklar ona Diyakoz Johannes'in işlevinin ve yazgısının ne olduğunu sordular, o da şöyle açıkladı: belki onların zamanında işler henüz böyle yürümüyordu, nitekim krallık yasaları Müneccim Krallar'ın yola çıkışından sonra değiştirilmişti. Rahip'in binlerce yıl hüküm süren tek bir kişi olduğu düşünülmemeliydi, o bir kişilikti. Her Rahip öldüğünde, tahta onun Diyakoz'u çıkıyordu. Bunun üzerine, krallığın önde gelen kişileri hemen tüm aileleri ziyaret edip, bazı mucizevî işaretlerden, en fazla üç aylık olan bir bebeği seçiyorlardı, bebek, Rahip'in gelecekteki mirasçısı ve yasal oğlu oluyordu. Çocuk ailesi tarafından sevinçle veriliyor ve hemen çocukluğunu ve gençliğini geçireceği Pndapetzim'e gönderiliyordu, orada manevî babasının yerini almayı, ondan korkmayı, onu onurlandırmayı ve sevmeyi öğreniyordu. Genç, üzgün bir sesle konuşuyor, çünkü bir Diyakoz'un babasını, ne gerçek ne de manevî babasını asla tanımaması bir yazgıdır, diyordu, katafalkta bile görmüyordu, çünkü onun öldüğü andan mirasçının krallığın başkentine ulaşması, söylediği gibi, en azından bir yıllık bir zaman alıyordu.

"Onu ancak" diyordu, "dilerim bu çok geç olur, gömülmeden önce, yağ ve başka mucizevî maddeler sürülen bedenini kefene sarılmış haliyle göreceğim." Sonra şöyle dedi: "Burada uzun süre kalmak zorundasınız, sizden ara sıra ziyaretime gelmenizi rica ediyorum. Batı harikalarının anlatıldığı öyküleri işitmeyi, orada hayatı yaşanmaya değer kılan binlerce savaş ve kuşatma öyküsünü dinlemeyi çok seviyorum. Yanınızda silahlar görüyorum, burada kullanılanlardan çok daha güzel bunlar, ve tahmin ederim ki sizler, bir krala yakıştığı gibi, savaşta ordular yönetmişsinizdir, oysa bizde hatırlanamayacak kadar uzun bir süreden beri savaşa hazırlanılıyor, ama açık alanda bir ordu yönetme zevkine asla erişemedim." Davet etmiyor, yalvarıyordu neredeyse, ve aklını olağanüstü serüven kitaplarıyla bozmuş bir genç gibi konuşuyordu.

"Yeter ki fazla yorulmayın, efendim" dedi büyük bir saygıyla Praxeas. "Artık geç oldu, yorgunsunuz; ziyaretçilerinizi gönderseniz iyi olur." Diyakoz başıyla onayladı, selamına eşlik eden mütevekkil haliyle, Baudolino ve arkadaşları orada aslında kimin sözünün geçtiğini anladı.

31

Baudolino Rahip Johannes'in Krallığı'na gitmek için bekler

Baudolino çok uzun süre anlatmıştı, Niketas acıkmıştı. Teofilo onu akşam yemeğine oturtup, değişik balıklardan elde edilmiş havyarlar ikram etmiş, sonra ekmek parçalarıyla dolu bir tabağın içinde sunulan soğanlı ve zeytinyağlı, bir çorba içirmişti, ardından şarap, zeytinyağı, sarmısak, tarçın, kekik ve hardalla lezzetlendirilmiş, ince ince doğranmış yumuşakçalardan hazırlanmış bir sos yedirmişti. Her zaman yediğine oranla bu yemek çok değildi, ama Niketas çok memnun kaldı. Yemeklerini ayrı yiyen kadınlar uyumaya hazırlanırlarken, Niketas Baudolino'ya yeniden sorular sormaya başlamıştı, sonunda Rahip'in krallığına ulaşıp ulaşmadığını merak ediyordu.

"Sen benim bir çırpıda anlatmamı istiyorsun Soylu Niketas, ama biz Pndapetzim'de iki uzun yıl kaldık, ve önceleri zaman hep ayrı geçiyordu. Zosimos'tan hiç haber yoktu ve Praxeas, grubumuzun on ikinci kişisi Rahip'e verilecek armağanla birlikte gelmediği takdirde, yola çıkmanın gereksiz olduğunu söylüyordu. Ayrıca her hafta bize yeni ve cesaret kırıcı haberler veriyordu: yağmur mevsimi tahmin edilenden daha uzun sürmüştü ve bataklık iyice aşılamaz duruma gelmişti, Rahip'e yollanan elçilerden de haber yoktu... Sonra mevsim düzeliyor ve Akhunların gelmekte olduğu söylentisi yayılmaya başlıyordu, bir Numidialı onları kuzeye doğru bir yerlerde görmüştü ve böyle güç bir yolculukta bize eşlik etmesi için adam tahsis edilemezdi, vesaire. Ne yapacağımızı bilemediğimizden, yavaş yavaş, bu ülkede konuşulan değişik dilleri öğrenmeye başlamıştık, artık bir Pigme *Hekinah degul* dediğinde, mutlu olduğunu anlıyor, ona karşılık verilecek sela-

mın *Lumus kelmin pesso desmar lon emposo* olduğunu biliyorduk, bu da ona ve halkına karşı savaş açmayacağımıza dair verilen bir sözdü; bir Dev bir soruya *Bodh-koom* diye yanıt verdiğinde bilmediği anlamına geliyordu, Numidialılar ata *nek* diyordu, belki de deve demek olan *nekbrafpfar*'dan öykünmüşlerdi, Blemmalar ise ata *houyhmhnm* diyordu, ve ilk kez hiç sesli harf kullanmadan sesler çıkarıldığını duyuyorduk, bu da asla görmedikleri bir hayvan için bir sözcük uydurduklarının bir işaretiydi; Sciapodeler *Hai coba* diye dua ediyordu, onlar için bu Pater Noster[1] anlamındaydı, ve ateşe *deba*, gökkuşağına *deta* ve köpeğe *zita* diyorlardı. Hadımlar, ayinlerinde, Tanrı'ya şöyle söyleyerek şükrediyorlardı: *Khondinbas Ospamerostas, kamedumas karpanemphas, kapsimunas Kamerostas perisimbas prostamprostamas*. Pndapetzimli olmaya başlıyorduk, öyle ki Blemmalar ve Panozolar artık bize bizden çok farklı gelmiyordu. Bir miskinler mangası olmuştuk, Boron ve Arzruni günlerini boşluk konusunu tartışarak geçiriyorlardı, hatta Arzruni Gavagai'yi kendisini bir Poncio marangozla görüştürmesi için ikna etmişti ve bu marangozla tek bir tahtayla, hiç maden kullanmadan mucizevî tulumbalarından birini yapmanın mümkün olup olmadığı konusunda konuşup duruyordu. Arzruni kendini çılgın girişimine adadığında, Boron, Kyot'la birlikte onun yanından uzaklaşıyor, ovada at gezintisi yapıp, Gradal'le ilgili hayaller kuruyorlardı, bu arada gözlerini açıp ufukta Zosimos'un yolunu gözlüyorlardı. Belki, diye anımsatıyordu Boidi, başka bir yol izlemiştir, Akhunlara rastlamıştır, kim bilir onlara ne anlatmıştır, putperest olmalılar, şimdi onları krallığa saldırmaları için ikna ediyor olabilir... Alessandria'nın kurulmasına katılan ve inşaat konusunda bilgi kazanan Porcelli, Cuttica ve Ciula lakaplı Aleramo Scaccabarozzi, bu kentin sakinlerini iyi inşa edilmiş dört duvarın, onların güvercinliklerinden daha iyi olduğuna ikna etmeyi koymuşlardı kafalarına ve meslekleri kayalara oyuk açmak olan Devleri bulmuş, onlara yapı harcını karıştırmayı ve kilden tuğlalara şekil verip güneşte kurutmayı öğretmişlerdi. Kentin ucunda beş, altı tane çok kötü ev

1. Yüce Tanrım. (ç.n.)

ortaya çıkmıştı, ama bir sabah bunların, tek yetenekleri başıboş gezmek olan, başkasının sırtından geçinen dilsiz insanlar tarafından işgal edildiğini gördüler. Onları, taş atarak evlerden çıkarmaya çalıştılar, ama dilsizler istiflerini bozmadılar hiç. Boidi her akşam hava düzeliyor mu diye boğaza doğru bakıyordu. Uzun sözün kısası herkes kendine göre bir uğraş bulmuştu, o iğrenç yemeklere alışmıştık, ve özellikle de *burq* içmeden duramıyorduk. Krallığın iki adım ötede olması, yani her şey yolunda giderse bir yıllık bir yolculuktan sonra oraya ulaşabilecek olmamız avutuyordu bizi, artık keşfetmek zorunda olduğumuz bir şey ya da bulmamız gereken bir yol kalmamıştı, bize doğru yolu gösterecek Hadımları beklemek gerekiyordu yalnızca. Nasıl desem, mutlu bir rehavete kapılmıştık ve mesut bir biçimde canımız sıkılıyordu. Colandrino dışında hepimiz artık belli bir yaşa gelmiştik; ben ellimi geçmiştim, o yaşa kadar yaşamak herkese kısmet olmazdı; Tanrı'ya şükrediyorduk, oranın havasının bize iyi geldiğini düşünüyorduk, çünkü hepimiz sanki gençleşmiştik, buraya geldiğimden beri on yaş gençleşmiş gibi göründüğüm söyleniyordu. Bedenimiz dinçleşmiş, ruhumuz durgunlaşmıştı, diyebilir miyim bilmiyorum. Pndapetzim halkıyla öyle özdeşleşmiştik ki, tanrıbilimsel tartışmalara ilgi bile duymaya başlamıştık."

"Kimin tarafındaydınız?"

"Aslında her şey Şair'in kanının kaynamasıyla ve artık kadınsız yapamayacak hale gelmesiyle başlamıştı. Zavallı Colandrino bile dayanıyordu, zaten o zavallı kız kardeşi gibi yeryüzüne inmiş bir melekti. Gözlerimizin de buraya alıştığının kanıtı, Şair'in bir dişi Panozo üzerine söylediği şeyler oldu. Uzun ve yumuşak kulakları onu cezbediyor, teninin beyazlığı onu heyecanlandırıyordu, onu bir yılan gibi kıvrak buluyor ve dudaklarının çok biçimli olduğunu söylüyordu. Bir tarlada çiftleşen iki Panozo görmüştü ve onlarla yaşanacak bir cinsel deneyimin çok zevkli olacağını düşünüyordu: birbirlerine kulaklarıyla sarılıyorlar ve bir istiridye kabuğunun içindeymiş gibi ya da Ermenistan'da yedikleri asma yapraklarına sarılı kıyılmış et gibi, çiftleşiyorlardı. Çok güzel olmalı, diyordu. Sonra, yanaşmaya çalıştığı Panozo'dan ters bir tepki gö-

rünce, bu kez de, bir Blemma dişisine tutulmuştu. Başı olmaması bir yana bırakılacak olursa ince bir beli ile davetkâr bir vajinası olduğunu söylüyor ve ayrıca sanki göbeğini öpüyormuş gibi bir kadını dudaklarından öpmenin güzel bir şey olduğunu belirtiyordu. Ve böylece onlarla ahbaplık yapmaya çalışmıştı. Bir akşam bizi onların bir toplantısına götürmüştü. Blemmalar, kentteki diğer tüm hilkat garibeleri gibi, kutsal şeyler hakkında yaptıkları tartışmalara diğer yaratıklardan hiçbirini kabul etmezlerdi, ama biz farklıydık, bizim de kötü düşünebileceğimiz düşünülmüyordu, hatta her ırk bizim kendileri gibi düşündüğümüzü düşünüyordu. Blemmalarla aramızdaki bu samimiyet karşısında üzüntüsünü gösterebilen tek kişi kuşkusuz Gavagai'ydi, ama sadık Sciapode bize hayrandı ve ne yapıyorsak iyilik için yaptığımızı düşünüyordu. Biraz saflığından, biraz sevgisinden, Blemmaların ayinine, sırf onlara İsa'nın Tanrı'nın manevî oğlu olduğunu öğretmek için gittiğimize inanmıştı."

Blemmaların kilisesi zemin seviyesindeydi, iki sütunlu ve bir alınlık tablalı tek bir cephesi vardı, geri kalan kısmı kayanın içindeydi. Rahipleri, çatlak bir çan sesi çıkaran, iplerle sarılı taş bir levhaya küçük bir çekiçle vurarak müminleri toplanmaya çağırıyordu. İçeride sadece, kokusundan yağ değil, tereyağı belki de keçi sütünden tereyağı yakıldığı anlaşılan lambalarla aydınlatılmış bir sunak vardı. Çevrede ne haç ne de başka resimler vardı, çünkü, bize rehberlik eden Blemma'nın anlattığı gibi, Tanrı'nın etten kemikten olmadığını düşündüklerinden (tek iyi düşünen onlardı), bir hayalin resmine tapamazlardı. Aynı nedenlerle kudası da ciddiye alamazlardı, bu yüzden de onlarınki insanı kutsamayan bir ayindi. İncil'i de okuyamazlardı, çünkü bir aldatmacanın öyküsüydü.

Bu durumda Baudolino ne tür bir ayin yaptıklarını sordu, rehber de aslında dua için toplandıklarını söyledi, sonra da henüz açıklığa kavuşturmayı başaramadıkları, Tanrı'nın insan olarak vücut bulması uydurmasının büyük sırrı üzerine hep birlikte tartışıyorlardı. Ve nitekim, Blemmalar diz çöktükten ve yarım saat

kadar tuhaf sesler çıkarttıktan sonra, rahip kutsal sohbet adını verdiği sohbeti başlatmıştı.

Müminlerden biri ayağa kalkmış ve Çile Çeken İsa'nın belki de tam ve gerçek bir hayalet olmadığını, bunun havarileri kandırmak anlamına geleceğini, Tanrı'nın yolladığı üstün bir güç, Celileli basit bir marangozun vücuduna giren bir Aion olabileceğini hatırlatmıştı. Bir başkası, belki de, bazılarının da söylediği gibi, Meryem'in gerçekten bir insan doğurduğunu, ama Oğul'un, vücut bulamayacağı için, su nasıl bir borudan geçerse öyle Meryem'in içinden geçtiğini, belki de bir kulağından içeri girdiğini söyledi. Bunun üzerine protesto sesleri yükseldi, birçokları "Pauluscu! Bogomilci!" diye bağırıyordu, bu da konuşanın sapkın bir öğretiyi savunduğunu gösteriyordu; nitekim tapınaktan kovuldu. Bir üçüncüsü çarmıhta acı çekenin, son dakikada İsa'nın yerine geçen Kirineli Simun[2] olduğunu ortaya atıverdi, ama diğerleri ona, birinin yerine geçmek için o birinin olması gerektiğini söyledi. Hayır, diye karşı çıktı, yerine geçilenin hayalet İsa olduğunu, onun hayalet olduğu için acı çekemeyeceğini, ve Çile olmadan insanlığın kurtulamayacağını söyledi. Yine protesto sesleri yükseldi, çünkü bu durumda da insanlığın o zavallı Kirineli Simun tarafından kurtarıldığı iddia ediliyordu. Bir dördüncü kişi de Tanrı'nın, İsa'nın Ürdün Irmağı'nda vaftizi sırasında güvercin biçiminde onun bedenine girdiğini anımsattı, ama bu kez de, Tanrı ile Kutsal Ruh birbirine karıştırılıyordu elbette, ve o girilen vücut bir hayalet değildi; o zaman Blemmalar neden usulünce bir gayanit[3] olsunlardı?

Tartışmaya kendini kaptıran Şair şöyle sormuştu: "Etten ve kemikten olmayan Oğul sadece bir hayaletse, o zaman neden Zeytinlik Dağı'nda umutsuz sözler söylüyor ve çarmıhta yakınıyor? Sadece bir görüntüden ibaret olan bir vücuda çiviler çakıyorlarsa tanrısal bir hayalete ne bundan? Yani rol mü yapıyordu, bir soytarı gibi? Göz diktiği dişi Blemma'yı, aklını ve öğrenme isteğini göstererek tavlayacağını düşünerek söylemişti bunu, ama ters

2. İsa'ya çarmıhı taşımasında yardım eden kişi. (ç.n.)

3. İsa'nın bedeninin hiçbir rahatsızlık geçirmediğine inanan Monofizit mezhep. (yay.n.)

tepki geldi. Tüm topluluk, "Aforōz, aforoz!" diye bağırmaya başladı, bunun üzerine dostlarımız toplantıyı terk etme anının geldiğini anladılar. Şair, böylece, aşırı tanrıbilimsel inceliği nedeniyle, yoğun tensel tutkusunu gideremedi.

Baudolino ve diğer Hıristiyanlar bu tecrübeleri yaşarken, Solomon, kayıp kabileler hakkında bir şeyler öğrenmek için, Pndapetzim'in tüm sakinlerini tek tek sorguluyordu. Gavagai'nin, ilk gün, hahamlara imada bulunması, iz üstünde olduğunun bir işaretiydi. Ama, hem değişik ırklara mensup hilkat garibeleri gerçekten hiçbir şey bilmediğinden hem de bu konu tabu olduğundan, Solomon boşa kürek çekiyordu. Nihayet Hadımlardan biri, evet demişti ona, geleneğe göre Rahip Johannes'in krallığından Yahudi toplulukları geçmişti, ve bu yüzyıllar önce olmuştu, ama Akhunların istila tehdidi karşısında yeni bir dağılmayla karşı karşıya kalmamak için yeniden yola koyulmaya karar vermişlerdi, ve ancak Tanrı bilirdi nereye gittiklerini. Solomon Hadım'ın yalan söylediğine karar verdi, ve krallığa gidecekleri anı beklemeye devam etti: orada din kardeşlerini bulacağından emindi.

Gavagai ara sıra onları doğru düşünceye döndürmeye çalışıyordu. Evrende Tanrı'dan daha kusursuz ve bize Tanrı'dan daha uzak ne vardı? O zaman nasıl bir Oğul yaratmış olabilirdi? İnsanlar, soyları sürüp gitsin ve ölüme yakalandıktan sonra da soyları yaşasın diye çocuk doğurur. Ama bir evlat yaratmaya ihtiyaç duyan bir Tanrı'nın kusursuz olması dünyanın başlangıcından beri mümkün değildir. Ya Oğul en başından beri, Tanrı'nın kutsal özünden ya da doğasından yaratıldığından hep Tanrı'yla birlikte var olduysa (bu noktada Gavagai *usia*, *hipostasis*, *fisis* ve *hiposopon* gibi Yunanca sözcükler kullanıyor ve aklı karışıyordu, Baudolino bile bu sözcükleri çıkaramıyordu) yaratılmış bir Tanrı'nın, dünyanın başlangıcında yaratılmış olması gibi inanılmaz bir durum ortaya çıkar. Bu yüzden insanlığı kurtarması için Tanrı'nın yarattığı İsa, Tanrı'nın özünden değildir: sonradan yaratılmıştır, elbette dünyadan önce yaratılmıştır ve her yaratıktan üstündür, ama kuşkusuz Tanrı'dan daha üstün değildir. İsa Tanrı'nın gücü değil, diye ısrar edi-

yordu Gavagai, elbette çekirge gibi bir güç de değil, hatta büyük bir güç, ama ilk evlat ve yaratılmış biri."

"Bu durumda, sizin için Oğul" diyordu Baudolino, "Tanrı tarafından yalnızca evlat edinildi ve o Tanrı değil."

"Hayır, ama yine de çok kutsal, Diyakoz gibi çok kutsal, o Rahip'in manevî evladı. Rahip'le böyle oluyorsa Tanrı'yla neden olmasın? Ben biliyor Şair, Blemmalara sordu, İsa hayaletse neden Zeytinlik Dağı'nda korktu ve haçın üzerinde ağladı. Blemmalar, kötü düşünüyor, cevap veremiyor. İsa hayalet yok, ama manevî evlat, ve manevî evlat babası gibi her şeyi bilmiyor. Sen anlıyor? Oğul *homousios* değil, Tanrı'yla aynı tözden değil, ama o *homoios*, benziyor ama aynı tözden değil. Biz sapkın değil homoiosçular gibi: onlara göre İsa Tanrı'ya hiç benzemiyor, her şey farklı. Ama neyse Pndapetzim'de homoiosçu yok. Onlar herkesten çok kötü düşünüyor."

Baudolino, bu öyküyü anlatırken, *homousios* ile *homoios* arasında ne fark olduğunu, Yüce Tanrı'nın nasıl iki kelimeye indirgenebileceğini sorup durduklarını da söylemiş, Niketas da gülümsemişti: "Fark var, fark var. Belki sizde Batı'da bu yergiler unutuldu, ama biz Romalıların imparatorluğunda uzun süre devam etti, ve bu tip küçük farklar nedeniyle aforoz edilenler, sürgüne gönderilenler, hatta öldürülenler oldu. Beni şaşırtan, bizde uzun süre önce bastırılan bu tartışmaların, bana sözünü ettiğin o topraklarda hâlâ devam etmesi."

Ayrıca Niketas şöyle düşünüyordu: şu Baudolino bana masal anlatıyor, diye içimde hep bir kuşku var, ama Kutsal Teslis'i, Aziz Charlemagne'dan zar zor ayırt eden Alamanlar ile Milanolular arasında yaşamış onun gibi yarı barbar birinin, bunları oralarda işitmediyse bilmesi olanaksız. Ya da belki de, başka bir yerlerden duymuştu bunları.

Dostlarımız ara sıra Praxeas'ın iğrenç akşam yemeklerine davet ediliyorlardı. O ziyafetlerin birinin sonunda, *burq*'un verdiği cesaretle, Müneccim Krallar hakkında çok yakışıksız şeyler söy-

lemiş olmalıydılar, zaten Praxeas da onlarla samimiyeti iyice artırmıştı. Yine böyle bir gecede, o sarhoş, onlar sarhoş, Praxeas şöyle demişti: "Efendiler ve sevgili konuklar, buraya geldiğinizden beri söylediğiniz her sözcüğü uzun uzadıya ölçüp biçtim ve beklediğimiz Müneccim Krallar olduğunuzu asla iddia etmediğinizi gördüm. Ben hâlâ sizin Müneccim Krallar olduğunuzu düşünüyorum, ama farz edelim ki değilsiniz, farz edelim diyorum, herkesin buna inanması sizin suçunuz olamaz. Her neyse, izin verin sizinle bir kardeş gibi konuşayım. Pndapetzim'in nasıl bir sapkınlar yuvası olduğunu ve bu uğursuz yaratıklar sürüsünü bir yandan Akhunların korkusuyla, öte yandan da hiç görmedikleri Rahip Johannes'in iradesinin ve sözünün tercümanı olarak onları sakin tutmanın ne kadar güç olduğunu gördünüz. Genç Diyakozumuzun ne işe yarayabileceğini siz de anladınız. Biz Hadımlar Müneccim Krallar'ın desteğine ve yetkisine güvenebilirsek, gücümüz artar. Burada artar ve güçlenir, ama başka yerlere de yayılabilir..."

"Rahip'in krallığına mı?" diye sordu Şair.

"Oraya ulaşırsanız, meşru senyörler olarak tanınmanız gerekiyor. Oraya ulaşmak için bize ihtiyacınız var, bizim de burada size ihtiyacımız var. Biz tuhaf bir ırkız, bedenin sefil yasalarına göre üreyen buradaki hilkat garibeleri gibi değiliz. Diğer Hadımlar bizi seçtiği için ve bizi hadım yaptıkları için Hadım olunur. Birçok insanın talihsizlik olarak gördüğü şey, bizi tek bir ailede birleştiriyor biz derken başka yerleri yöneten diğer tüm Hadımları kastediyorum ve uzak Batı'nın yanı sıra, Hindistan'ın ve Afrika'nın birçok krallığında da çok güçlü Hadımlar olduğunu biliyoruz. Biz çok güçlü bir merkezden, tüm ülkelerdeki kardeşlerimizi gizli bir anlaşmayla kendimize bağlayabilsek, imparatorlukların en büyüğünü kurmamız işten bile değil. Kimsenin fethedemeyeceği ya da yıkamayacağı bir imparatorluk, diyordu, ordusu ve toprakları olmayan, karşılıklı menfaat ilişkileriyle örülü bir örümcek ağı gibi büyük bir imparatorluk. Siz gücümüzün sembolü ve garantisi olursunuz."

Ertesi gün Praxeas Baudolino'yu gördü ve ona önceki akşam, asla düşünmediği, kötü ve saçma şeyler söylediğini sandığını belirtti. Özür diliyor ve sözlerini unutması için yalvarıyordu. "Yalva-

rırım, onları unutmayı unutmayın" diye tekrar ederek ayrılmıştı yanından.

"Rahip olsun olmasın" diye yorum getirmişti aynı gün Şair, "Praxeas bize bir krallık öneriyor."

"Sen delisin" demişti ona Baudolino, "bizim yerine getirmemiz gereken bir görevimiz var, Friedrich'e söz verdik."

"Friedrich öldü" diye yanıt vermişti Şair sert bir biçimde.

Hadımların izniyle, Baudolino sık sık Diyakoz'un ziyaretine gidiyordu. Arkadaş olmuşlardı, Baudolino ona Milano'nun yıkılmasını, Alessandria'nın kurulmasını, surlara nasıl tırmanıldığını ya da düşman mancınıklarını ve koçbaşlarını yakmak için ne yapmak gerektiğini anlatıyordu. Baudolino, bu öyküler karşısında Diyakoz'un, yüzü peçenin altında olsa da gözlerinin parladığına dair yemin edebilirdi.

Sonra Baudolino, Diyakoz'dan Pndapetzim'de var olan tanrıbilimsel görüş ayrılıklarını anlatmasını istiyordu ve sanki Diyakoz onu yanıtlarken hüzünle gülümsüyor gibi geliyordu ona: "Rahip'in krallığı" diyordu, "çok eskidir, yüzyıllar boyunca Batı Hıristiyanlarının dünyasından kovulan tüm tarikatlar oraya sığındı" Diyakoz için, hakkında çok az şey bildiği Bizans'ın da uzak Batı olduğu açıktı. "Rahip bu sürgünlerin hiçbirinin inancına engel olmak istemedi ve aralarından birçoğunun vaazları krallıkta yaşayan çeşitli ırkları cezbetti. Hem sonra, Çok Kutsal Teslis'in gerçekten nasıl olduğunu bilmek neye yarar? Bu insanların İncil'in buyruklarını izlemesi yeter, Ruh'un yalnızca Baba'dan kaynaklandığını düşünüyorlar diye cehenneme gitmezler. İyi yüreklidirler, fark etmişsindir bunu, belki bir gün gelecek, Akhunlara karşı koymak için hepsi ölecek diye yüreğim sızlıyor. Görüyorsun, babam yaşadığı sürece, bir ölecek-olanlar krallığı yöneteceğim. Ama belki de ben daha önce ölürüm."

"Ne diyorsun, Soylu Efendim? Sesinden ve Rahip'in vârisi olmandan dolayı yaşlı olmadığını biliyorum." Diyakoz başını sallıyordu. Bunun üzerine Baudolino, onu avutmak için, Paris'te öğrenciyken kendisinin ve başkalarının başından geçen olayları an-

latarak onu güldürmeye çalışıyor, ama Diyakoz'un yüreğinde çılgın istekler ve bunları asla gerçekleştiremeyecek olmasından dolayı da öfke uyandırdığını fark ediyordu. Artık Baudolino Müneccim Krallar'dan biri olduğunu unutmuş, nasıl bir insan olduğunu ve bir zamanlar neler yaptığını anlatıyordu. Ama Diyakoz da buna önem vermiyor ve on bir Müneccim Kral'a asla inanmadığını ve sadece Hadımların ona telkin ettiği şeyleri tekrarladığını belli ediyordu.

Bir gün Baudolino, Diyakoz'un gençlikte herkesin tattığı zevkleri tadamamaktan duyduğu açık yılgınlık karşısında, erişilemez bir sevgili için yüreğin aşkla dolabileceğini söylemeye çahştı ona, ve çok soylu bir kadına duyduğu aşkı ve ona yazdığı mektupları anlattı. Diyakoz heyecanlı bir sesle ona sorular soruyor, sonra bir yaralı hayvan inliltisiyle patlıyordu: "Her şey yasak bana Baudolino, sadece hayallerde yaşanabilecek bir aşk bile. Bilsen bir ordunun başında at sürüp, rüzgârın ve kanın kokusunu duymayı nasıl isterim. Bir savaşta, sevgilinin adını mırıldanarak ölmek, bu inde beklemekten bin kat daha iyidir... neyi bekliyorum? Belki de hiçbir şeyi..."

"Ama sen, Ey Efendim" demişti ona Baudolino, "sen büyük bir imparatorluğun başına geçmek için görevlendirilmişsin, sen –Tanrı babana uzun ömürler versin– bir gün bu mağaradan çıkacaksın ve Pndapetzim senin uzaklarda ve geride kalmış kentlerinden biri olacak sadece."

"Bir gün yapacağım, bir gün olacağım..." diye mırıldandı Diyakoz. "Bunu bana kim kesin olarak söyleyebilir? Bak Baudolino, benim en büyük üzüntüm –içimi kemiren bu kuşku için Tanrı beni bağışlasın– krallık diye bir şeyin var olmaması. Bana ondan söz eden kim? Hadımlar, ta çocukluğumdan beri. Onların, onların diyorum, babama yolladığı elçiler kime dönüyor? Onlara, Hadımlara. Bu elçiler gerçekten yola çıkıyor mu? Gerçekten geri dönüyor mu? Gerçekten böyle birileri hiç oldu mu? Ben her şeyi sadece Hadımlardan öğreniyorum. Ya her şey, bu kent, belki de tüm evren, Hadımların bir komplosunun neticesiyse, benimle alay ettikleri gibi son Numidialı ya da Sciapode'yle de alay edi-

yorlarsa? Ya Akhunlar da yoksa? Tüm insanlardan, yeryüzünün ve gökyüzünün yaratıcısına ve kutsal dinimizin, aklımızla çelişse de, açıklanamaz mucizelerine inanmaları için derin bir iman istenir. Ama anlaşılması çok güç bu Tanrı'ya inanmamız isteği, bana yöneltilen istekten, yani yalnızca Hadımlara inanma isteğinden, çok daha kolay bir istektir."

"Hayır Soylu Efendim, hayır dostum" diye Baudolino onu avutuyordu, "babanın krallığı var, çünkü ben ondan söz edildiğini sadece Hadımlardan değil, onun varlığına inanan başka insanlardan da duydum. İnanç olayları gerçek kılar; benim hemşerilerim büyük bir imparatora korku verecek yeni bir kente inandılar ve kent doğdu, çünkü onlar buna inanmak istiyorlardı. Rahip'in krallığı gerçek, çünkü ben ve arkadaşlarım onu aramaya yaşamımızın üçte ikisini adadık."

"Kim bilir" diyordu Diyakoz, "ama olsa bile, ben göremeyeceğim."

"Artık yeter" demişti Baudolino bir gün ona. "Krallığın var olmamasından korkuyorsun, onu görmek için beklerken sonsuz bir sıkıntıyla eriyip bitiyorsun, öleceksin sonunda. Sonuçta ne Rahip'e ne de Hadımlara bir şey borçlusun. Seni onlar seçtiler, sen daha süt çocuğuydun, onları sen seçemezdin. Macera ve şan dolu bir hayat mı istiyorsun? O zaman atlarımızdan birine binip yola çık, yiğit Hıristiyanların Mağribîlere karşı savaştığı Filistin topraklarına git. Olmak istediğin kahraman ol, Kutsal Topraklar'daki saraylar senin bir gülümsemen için hayatını feda edecek prenseslerle dolu."

"Sen benim gülümsememi hiç gördün mü?" diye sordu bunun üzerine Diyakoz. Bir hareketle yüzünden peçeyi çekip attı, ve Baudolino, arasından kokuşmuş dişetleri ile çürümüş dişlerin gözüktüğü, kemirilmiş gibi lime lime dudaklarıyla korkunç bir yüzle karşılaştı. Yüzünün derisi buruşmuştu ve bazı yerlerde iğrenç bir pembelikteki eti görünüyordu. Çapaklı ve kemirilmiş gözkapaklarının altında gözleri parıldıyordu. Alnı yara içindeydi. Uzun saçları vardı, seyrek ve çatallı bir sakal çenesinden geriye kalanı örtüyordu. Diyakoz eldivenlerini çıkardı ve koyu boğumlarla kaplı zayıf elleri vardı.

"Bu cüzam Baudolino, ne kralları ne de yeryüzündeki diğer

kudretli kişileri bağışlamayan cüzam. Yirmi yaşımdan beri, halkımın bilmediği bu sırla yaşıyorum. Hadımlardan babama haber yollamalarını istedim, babamın yerine geçemeyeceğimi bilmesini, onun bu yüzden başka bir vâris yetiştirmesi için acele etmesini söyledim; öldüğümü söylesinler, benzerlerimin yaşadığı bir topluluğa gider gizlenirim ve bir daha kimse hakkımda bir şey bilemez. Ama Hadımlar babamın benim burada kalmamı istediğini söylüyorlar. Ben buna inanmıyorum. Güçsüz bir Diyakoz Hadımların işine geliyor, belki ölünce bedenimi mumyalayıp bu mağarada tutmaya ve cesedim adına halkı yönetmeye devam ederler. Rahip öldüğünde de belki içlerinden biri benim yerimi alır ve kimse onun ben olmadığımı söyleyemez, çünkü burada yüzümü gören kimse yok, krallıkta görenler de annemden süt emerken gördüler beni yalnızca. İşte Baudolino sıkıntıdan ölümü istememin nedeni bu, ölüm zaten kemiklerime kadar işlemiş benim. Asla şövalye olamayacağım, asla sevgili olamayacağım. Sen bile şimdi, farkına varmadın belki ama, üç adım geriledin. Ve eğer dikkat ettiysen, Praxeas da benimle konuştuğu zaman en az beş adım geride durur. Bak, yanımda durmaya tek cesaret edenler şu peçeli iki Hadım, onlar da benim gibi genç, benimle aynı hastalığa yakalandılar ve kaybedecek hiçbir şeyleri olmadığı için benim elledığim eşyaları elleyebilirler. Bırak da örtüneyim, belki bana yeniden merhamet eder, hatta dostluğunu da verirsin."

"Teselli sözcükleri arıyordum, Soylu Niketas, ama bulamıyordum. Susuyordum. Sonra ona, bir kente saldıran tüm şövalyelerin içinde, kuşkusuz gerçek kahramanın o olduğunu, yazgısını sessizce haysiyetle kabullendiğini söyledim. Bana teşekkür etti ve o gün için benden gitmemi istedi. Ama artık o şanssız insana iyice alışmış, her gün ziyaretine gitmeye başlamıştım, ona bir zamanlar okuduklarımı, sarayda duyduğum tartışmaları, Regensburg'dan Paris'e, Venedik'ten Bizans'a kadar gördüğüm yerleri, İconium'u ve Ermenistan'ı ve yolculuğumuz sırasında karşılaştığımız halkları anlatıyordum. Pndapetzim'deki mezar oyuklarının dışında başka bir şey görmeden ölmeye mahkûmdu ve ben onu

öykülerimle yaşatmaya çalışıyordum. Bazen uydurdum, ona asla görmediğim kentleri, asla katılmadığım savaşları, asla sahip olmadığım prensesleri anlattım. Ona güneşin battığı topraklardaki harikaları anlatıyordum. Propontis üzerindeki günbatımlarının, Venedik lagünündeki zümrüt parlaklığındaki yansımaların, beyaz koyun sürüleri arasında uzanan sessiz bir gölün kıyısındaki yedi beyaz kilisenin yer aldığı Hibernia'daki bir vadinin tadını çıkarmasını sağladım, ona Pirene Alpleri'nin nasıl bembeyaz yumuşak bir maddeyle kaplı olduğunu, yazın bu maddenin nasıl çözülüp görkemli çağlayanlar oluşturduğunu ve kestane ağaçlarıyla kaplı yamaçlar boyunca ırmaklara ve derelere karıştığını anlattım, Apulia kıyıları boyunca uzanan tuz çöllerinden söz ettim ona, asla görmediğim, insanların binebileceği kadar uysal, bir dana kadar büyük, balıkların sıçradığı denizleri hayalinde canlandırarak onu titrettim, Aziz Brendan'ın Talihli Adalar'a yolculukları, nasıl bir gün denizin ortasındaki bir toprağa ayak bastığını sanıp, aslında bir balinanın sırtına çıktığını, onun bir dağ gibi büyük bir balık olduğunu, bir gemiyi olduğu gibi yutabildiğini, gemilerin beyaz kanatlarını oynatarak suları yaran ahşap balıklar olduğunu anlattım. Ona ülkemin olağanüstü hayvanlarını saydım: haç biçiminde büyük boynuzu olan geyiği; ülkeden ülkeye uçan ve yaşlı ebeveynleri sırtında göğe taşıyıp onlara bakan leyleği; kırmızı ve süt rengi lekeleri olan küçük bir mantarı andıran, kırmızböceğini; bir timsaha benzeyen, ama çok küçük olduğundan kapıların altından geçen kertenkeleyi; yumurtalarını başka kuşların yuvasına bırakan guguk kuşunu; gece karanlığında iki kandili andıran yuvarlak gözleri olan ve kiliselerdeki yağ kandillerinin yağlarını yiyerek yaşayan baykuşu; inek sütü emen sırtı diken dolu hayvanı, kirpiyi; bazen sönük ama paha biçilemez bir güzellik üreten, canlı mücevher kutusu istiridyeyi; geceleri öterek uyanık kalan, güle sevdalı bülbülü; etine düşkünlerin elinden kurtulmak için geri geri kaçan, parlak kırmızı zırhlı canavarı, ıstakozu; yağlı ve güzel tatlı korkunç görünümlü yılanbalığını; bir melek gibi suların üstünden uçan, ama bir şeytan gibi keskin ve tiz sesler çıkaran martıyı; bizim gibi konuşan, sahibinin ona verdiği sırrı açıklayan siko-

fantesi;[4] sarı gagalı siyah tüylü karatavuğu; bir gölün sularını görkemle yaran ve ölüm anında çok tatlı bir ezgi söyleyen kuğuyu; bir genç kız gibi narin gelinciği; avın üzerine pike yapan ve onu kendisini yetiştiren şövalyesine götüren şahini anlattım ona. Asla görmediği, benim de görmediğim değerli taşların parıltısını hayal ettim, murrhin vazolarının lal rengi ve süt gibi beyaz lekelerini, bazı Mısır taşlarının morumsu ve beyaz damarlarını, oreihalkosun[5] beyazlığını, kristalin saydamlığını, elmasın parıltısını düşündüm, sonra ince yapraklar halinde biçimlendirilebilen yumuşak maden altının parlaklığını övdüm, ateşte kor haline gelen bu ince yaprakların sertleşmesi için suya batırıldığında çıkardıkları cızırtıyı anlattım, büyük manastırların hazinelerinde hangi inanılmaz kutsal emanetlerin bulunduğunu, kiliselerimizin kulelerinin ne kadar yüksek ve sivri olduklarını, Konstantinoplis Hippodromu'nun sütunlarının ne kadar yüksek ve dik olduğunu, Yahudilerin böceği andıran yazılarla dolu kitaplar okuduğunu ve onları okurken ne tür sesler çıkardıklarını, büyük bir Hıristiyan kralın bir halifeden güneşin her doğuşunda kendi kendine öten demirden bir horoz aldığını, buhar çıkararak dönen kürenin ne olduğunu, Arhimedes'in aynalarının nasıl yaktığını, gece bir yeldeğirmeni görmenin nasıl da korkunç olduğunu, sonra Gradal'i onu hâlâ Bretagna'da arayan şövalyeleri, alçak Zosimos'u bulur bulmaz o kupayı babasına teslim edeceğimizi söyledim. Bu harikaların onu büyülediğini, ama onlara erişememenin onu üzdüğünü görünce, acısının dünyanın en büyük acısı olmadığına onu inandırmak için, Andronikos'un çektiği eziyetleri, ona yapılanları bütün ayrıntılarıyla ve fazlasıyla anlattım, Crema katliamlarından, eli, kulağı, burnu kesik tutsaklarından söz ettim, gözlerinde anlatılması güç, cüzamın yanında önemsiz kaldığı hastalıkları canlandırdım, sıracanın, yılancığın, kora hastalığının, zonanın, tarantula ısırmasının, insanı kaşım kaşım kaşıtan uyuz hastalığının

4. Eski Yunan'da Atina ile diğer bazı sitelerde profesyonel dava ihbarcılarına ve kışkırtıcılarına verilen ad. (ç.n.)

5. Eski Yunan ve Roma'da mücevher, heykel ve süs eşyası yapımında kullanılan bir metal. (yay.n.)

ürkütücü korkunçluğunu, engerek yılanının öldürücü hareketini, göğüsleri koparılan Azize Agatha'nın, gözleri oyulan Azize Lucia'nın, okların delik deşik ettiği Aziz Sebastianus'un taşlarla kafatası kırılan Aziz Stephanus'un kısık ateşte ızgarada pişirilen Aziz Lorenzo'nun çektiği acıları anlattım, başka azizler ve başka canavarlıklar uydurdum, Aziz Ursicinus'un nasıl makatından ağzına kadar kazığa geçirildiğini, ermiş Sarapione'nin derisinin yüzüldüğünü, Aziz Mopsuestio'nun kol ve bacaklarından dört azgın ata bağlanıp parçalandığını, Aziz Draconzio'ya kızgın zift yedirildiğini anlattım... Bu korkunçluklar onu rahatlatıyormuş gibi geliyordu bana, ama sonra fazla abartmış olmaktan korkup dünyanın başka güzelliklerini, tutsakların sıkılıkla hayata dönüşünü, Parisli kızların sevimliliğini, Venedikli hayat kadınlarının tembel güzelliğini, bir imparatoriçenin eşsiz cildini, Colandrina'nın çocuksu gülüşünü, uzaklardaki bir prensesin gözlerini anlatmaya başlıyordum. Heyecanlanıyordu, yeniden yeniden anlatmamı istiyordu, Tripoli Kontesi Melisenda'nın saçlarının nasıl olduğunu, Brocélandie şövalyelerini Kutsal Gradal'den daha büyüleyici, ışık saçan güzellerin dudaklarının nasıl olduğunu soruyor, heyecanlanıyordu; Tanrı beni bağışlasın ama, sanırım bir iki kez penisi sertleşip dölünü boşaltma zevkine erişti. Ayrıca evrenin gevşetici kokulara sahip baharatlarla dolu olduğunu anlatmaya çalışıyor, ve yanımda olmadıkları için, hem bildiğim hem de yalnızca adından tanıdığım baharatların adlarını anımsamaya çalışıyor, bu adların onu kokular kadar esriteceğini düşünerek buhur, aselbent, günlük, tarçın, sandal, safran, zencefil, defne, mercanköşk, kişniş, dereotu, karanfil kokulu karabiber, susam, haşhaş, hindistancevizi, sarıkök ve kimyon diye sayıyordum. Diyakoz bayılmak üzereydi, sanki zavallı burnu tüm bu hoş kokulara dayanmakta zorlanıyormuş gibi yüzünü sıvazlıyor, ağlayarak o güne kadar bu lanet olası Hadımların yemek olarak ona ne verdiklerini soruyordu, hasta olduğu için keçi sütü ve *burq*'a batırılmış ekmekten başka bir şey vermemişlerdi, cüzama iyi geldiğini söylüyorlardı, o da günlerini sersemlemiş bir halde, neredeyse sürekli uyuyarak ve ağzında hep aynı tatla geçiriyordu."

"Onun tüm hislerini harekete geçirerek ve yıpratarak ölümünü hızlandırıyordun. Bu arada öykü zevkini de tatmin ediyor, uydurduğun şeylerden gurur duyuyordun."

"Belki de, ama yaşadığı o kısa süre zarfında onu mutlu ettim. Hem ben sana bu görüşmelerimiz sanki tek bir günde gerçekleşmiş gibi anlatıyorum, bu arada benim de içime yeni bir aşk düşmüştü ve kendimden geçmiş bir halde yaşıyor ve bunu ona, içimdeki iyiliğin bir bölümünü başka kılık altında armağan ederek, iletmeye çalışıyordum. Hipatia'yla karşılaşmıştım."

32

Baudolino tekboynuzla birlikte dolaşan bir genç kız görür

"Önce canavarların ordusunun öyküsü var, Soylu Niketas. Akhunlar korkusu artmış ve her zamankinden daha tedirgin edici bir hal almıştı, çünkü kentin uç sınırlarına kadar giden bir Sciapode (bazen, sanki asla yorulmayan o ayaklarına karşı gelemeyip sonsuza kadar koşmayı seviyordu bu yaratıklar) geri döndüğünde onları gördüğünü söylemişti: yüzleri sarı, çok uzun bıyıklı ve ufak tefektiler. Kendileri gibi küçük, ama çok hızlı koşan atlara binmişlerdi ve onlarla sanki tek vücut olmuş gibiydiler. Yanlarında silahtan başka, süt için deriden bir matara ve yolda buldukları yiyecekleri pişirmek için pişmiş topraktan küçük bir kap vardı, ama çöllerde ve bozkırlarda yol alırken günlerce yiyip içmeden at sürebiliyorlardı. Bir halifenin kölelerden, odalıklardan ve develerden meydana gelen kervanına, görkemli çadırlarını kurdukları sırada saldırmışlardı. Halifenin savaşçıları Hunlara karşı koymuştu, hepsi güzel ve korkunç adamlardı, dev gibiydiler, develerinin üzerinde kıvrık kılıçlarla saldırıyorlardı. Bu şiddetli direnme karşısında, Hunlar geri çekiliyormuş gibi yapmış, artlarına düşenleri peşlerinden sürüklemiş, sonra bir çember oluşturup düşmanın etrafını sararak vahşi çığlıklar atarak onları yok etmişlerdi. Sonra konaklama yerini basmış ve hayatta kalan herkesi, kadın, uşak, çocuk demeden boğazlamış, geriye tek bir tanık bırakmışlardı. Çadırları yakmışlar ve yollarına devam etmişlerdi, yağmalama girişiminde bulunmamışlardı, bu da geçtikleri yerde bir daha ot bitmediğine dair söylentiler tüm dünyaya yayılsın ve bir sonraki çarpışmada kurbanları korkudan hareket edemesinler diye yakıp yıktıklarının bir göstergesiydi. Belki de Sciapode

burq içtikten sonra böyle konuşuyordu, ama kim tüm bu anlatılanların gerçek mi yoksa bir hayal ürünü mü olduğunu söyleyebilirdi? Pndapetzim'e korku dalga dalga yayılıyordu, bu, havada ve sanki düşmanlar onları duyacakmış gibi, gelen haberleri kulaktan kulağa fısıldayışlarında hissediliyordu. Bu noktada Şair sarhoş saçmalıklarıyla dolu olsa da Praxeas'ın önerilerini ciddiye almaya karar vermişti. Ona Akhunların her an için gelebileceğini söylemiş, onlara kimin karşı koyacağını sormuştu. Numidialılar elbette, onlar canlarını feda etmeye hazır savaşçılardı, ama sonra ne olacaktı? Turna kuşlarına karşı yay kullanmasını bilen Pigmelerin dışında, Sciapodeler çıplak elle mi savaşacaktı, Ponciolar göğüslerinde penisleriyle mi saldıracaklardı, Dilsizlere gelince, onlar gördüklerini rapor etsinler diye öncü birlik olarak mı yollanacaktı? Her şeye rağmen, herkesin gücünden yararlanılarak, bu hilkat garibeleri güruhundan korkulur bir ordu meydana getirilebilirdi. Bunu becerebilecek tek kişi de oydu, yani Şair."

"Muzaffer bir komutan olduktan sonra imparatorluk tacına göz dikilebilir. En azından bizde, Bizans'ta birkaç kez oldu bu."

"Arkadaşımın amacı buydu elbette. Hadımlar hemen kabul ettiler. Bence, barış içinde yaşadıkları sürece, Şair ordusuyla bir tehlike oluşturmazdı, savaş çıkması halinde de o kudurmuşların en azından kente girişini geciktirebilir, dağları aşmaları için onlara zaman kazandırırdı. Üstelik bir ordunun oluşturulması buyruk altındaki yurttaşları daha da itaatkâr kılardı, zaten, onların da her zaman istedikleri buydu."

Savaşı sevmeyen Baudolino bu işe karışmak istemedi. Diğerleri istedi. Şair beş Alessandrialının iyi birer komutan olacağını düşünüyordu, çünkü kendi kentlerinin kuşatılmasını yaşamışlardı, hem de diğer yanda, yani yenilenlerin tarafında. Arzruni'ye de güveniyordu, belki bu hilkat garibelerine birkaç savaş makinesi yapmayı öğretebilirdi. Solomon'u da küçümsemiyordu; bir ordunun bir tababet uzmanına sahip olması gerekir, kambersiz düğün olmaz, diyordu. Sonunda, hayalperest olarak gördüğü Boron ve Kyot'un da planında bir işleve sahip olabileceklerine karar verdi, çünkü ede-

biyat adamı olduklarından, ordunun defterlerini tutabilir, yiyecek içecek işleriyle ilgilenebilir, savaşçılara destek verebilirlerdi.

Değişik ırkların doğasını ve erdemlerini dikkatli bir biçimde incelemişti. Numidialılar ve Pigmeler hakkında söyleyecek bir şey yoktu, olası bir savaşta hangi mevzilere yerleştirilecekleri söz konusuydu sadece. Sciapodeler, hızlı olduklarından, saldırı birliği olarak kullanılabilirdi, eğreltiotu ve çalılar arasında hızla kayıp, o sarı suratlı, koca bıyıklılar fark edemeden, düşmana yaklaşabilir, sonra aniden ortaya çıkabilirlerdi. Arzruni'nin önerdiği gibi, onlara ağız tüfeği, ya da kamış tüfeği kullanmayı öğretmek yeterdi, zaten bölgede kamıştan bol bir şey yoktu, bu nedenle bunları yapmak da kolaydı. Belki Solomon, elini biraz çabuk tutarsa, okları batırmak için otlar arasında bir zehir bulabilirdi, çünkü savaş savaştı. Solomon halkının, Massada zamanında, Romalılara akla karayı seçtirmiş olduğunu, çünkü Yahudilerin, kibar efendilerin sandığı gibi, ses çıkarmadan tokat yiyen insanlar olmadığını söyledi.

Devler iyi kullanılabilirdi, ama tek gözleri olduğundan uzak mesafeden değil, yakın mesafeden, örneğin Sciapodelerin saldırısından hemen sonra otların arasından ortaya çıkabilirlerdi. O boylarıyla Akhunların atlarının boyunu fazlasıyla aşarlar, somaklarına bir yumruk indirip atları durdurabilir, yelesinden yakalayabilir, süvariyi aşağı atana kadar sallayabilir, Sciapodelerinkinin iki katı olan tek ayaklarıyla da onları ezebilirlerdi.

Blemmaların, Poncioların ve Panozoların ne yapacağıysa pek bilinmiyordu. Arzruni büyük kulakları nedeniyle Panozoların yüksekten atlama işinde kullanılabileceklerini söyledi. Kuşlar havada kanatlarını çırparak durduğuna göre, Panozolar da neden bunu kulaklarıyla yapamasınlar, diye onu onaylıyordu Boron, boşlukta çırpmaları gerekmiyordu sonuçta. Onun için Panozolar, Akhunlar bir talihsizlik sonucu ilk savunmaları aşarak kente girmeyi başarırlarsa kullanılacaktı. Panozolar tepedeki kayalara oyulmuş sığınaklarında onları bekleyip, üzerlerine çullanacaklardı, ayrıca bıçak kullanmayı öğrenirlerse obsidiyen de olsa, boğazlarını kesebilirlerdi. Blemmalara gözcülük yaptırılamazdı, çünkü görmek için gövdelerini bütünüyle ortaya çıkarmak zorundaydı-

lar, bu da savaş dilinde intihar demekti. Ama, uygun bir biçimde yerleştirildiklerinde, saldırı takımı olarak hiç de fena olmazlardı, çünkü Akhun, kafaya nişan almaya alışmıştır (öyle olduğunu düşünelim), ve karşısında başsız bir düşman bulunca bir an için şaşırır. Blemmaların yararlanması gereken an işte buydu, ellerindeki taş baltalarla düşman atlarının altına gireceklerdi.

Ponciolar Şair'in askerî sanatının zayıf noktasıydı, penisi karnında olan insanları nasıl savaşa gönderirsin? Daha ilk çarpışmada taşaklarından vurulup yere düşer ve analarına seslenmeye başlarlardı. Ama gözcü olarak kullanılabilirlerdi, çünkü penisleri, bazı böceklerin duyargaları gibiydi, rüzgârın ya da ısının en ufak bir değişikliğinde kalkıp titremeye başlıyordu. Onun için de haberci görevi üstlenebilir, öncü birlik olarak yollanabilirlerdi, hepsi öldürülecek olsa da, diyordu Şair, savaş savaştır ve acıma yoktur.

Başından beri Dilsizlerin kendi hallerine bırakılmaları düşünülmüştü, çünkü, disiplinsiz olduklarından, bir komutana düşmandan daha fazla sorun çıkarabilirlerdi. Sonra, gerektiği gibi kırbaçlandıklarında, arka saflarda hizmet edebileceklerine karar verilmişti, Solomon'la birlikte yaralılarla ilgilenecek olan genç Hadımlara yardım edip, her ırktan kadınları ve çocukları, bulundukları delikten kafalarını uzatmamalarına dikkat ederek, sakinleştireceklerdi.

Gavagai ilk karşılaşmalarında Asla-Görülmeyen-Satirler'den de söz etmişti, Şair onların boynuzlarıyla vurabileceklerini ve çatal toynakları üzerinde zıplayabileceklerini düşünmüş, ama bu halk üzerine sorduğu her soruya hep kaçamak yanıtlar almıştı. Dağın tepesinde, gölün (hangi gölün?) ötesinde yaşıyorlardı ve nitekim onları asla gören olmamıştı. Usul gereği Rahip'in boyundurluğu altında, ama kendi başlarına yaşıyorlar, kimseyle ticaret yapmıyorlardı, onun için de yok sayılırlardı. Önemli değil, diyordu Şair, üstelik boynuzları kıvrık, uçları içe ya da dışa dönük olabilir, vurmak için sırtüstü ya da dört ayak üstünde durmaları gerekir, ciddi olalım, keçilerle savaş yapılmaz.

"Keçilerle de savaş yapılır" demişti Arzruni. Keçilerin boynuzlarına meşaleler bağlayan, sonra binlercesini gece düşmanın gel-

geçi vadiye yollayan, böylece düşmanın, büyük bir orduyla karşı karşıya olduğunu sanmasını sağlayan büyük bir komutanı anlattı. El altında altı boynuzlu keçiler olduğundan, etki çok daha büyük olurdu. "Eğer düşmanlar gece gelirse" diye yorum yapmıştı kuşkuyla Şair. Yine de, Arzruni keçi ve meşaleleri hazırlatmaya koyuldu, ne olur ne olmazdı.

Vegetius ve Frontinus'un[1] bile bilmediği bu ilkelerden yola çıkarak, eğitimler başlamıştı. Vadi yepyeni kamış tüfeklerine üfleyen Sciapodelerle doluydu, Porcelli her ıskalayışlarında küfrediyordu, neyse ki İsa'ya sövüyordu, bu sapkınlar için manevî evlattan başka bir şey olmayan birinin adını boş yere anmak günah değildi. Colandrino Panozolara bu güne kadar hiç denemedikleri uçmayı öğretirken kaygılıydı, ama sanki Yüce Tanrı onları bu iş için yaratmıştı. Pndapetzim sokaklarında dolaşmak iyice güçleşmişti, çünkü, hiç beklemediğin bir anda, başına bir Panozo düşüyordu, ama herkes bir savaşa hazırlanıldığı düşüncesini kabul etmişti ve yakınan olmuyordu. İçlerinde en mutlu olanlar Panozolardı, inanılmaz erdemlerini keşfedince saşkına dönmüşlerdi, kadın ve çocuk Panozolar da bu girişime katılmak istiyorlardı, Şair de onların bu isteklerini kabul etmişti.

Scaccabarozzi Devlere at yakalamayı öğretiyordu, ama oradaki atlar sadece Müneccim Krallar'ın atlarıydı, ve iki-üç talimden sonra az kalsın hayvanlar ruhlarını Tanrı'ya teslim edecekti, onun için eşekler üzerinde talime geçilmişti. Hatta böylesi daha iyi olmuştu, çünkü anırarak çifte atıyorlardı, enselerinden yakalamak dörtnala koşan bir atı yakalamaktan daha zordu, ve Devler artık bu sanatın ustası olmuştu. Ama eğreltiotları arasında, düşmana gözükmemek için, eğilerek koşmayı da öğrenmek zorundaydılar, ama çoğu her talimden sonra böğür ağrısından yakınıyordu.

Boidi, Pigmeleri eğitiyordu, çünkü bir Akhun asla bir turna kuşu değildi ve gözlerinin ortasına nişan almak gerekirdi. Şair ise savaşta ölmekten başka bir şey istemeyen Numidialıları eğitiyordu, Solomon zehirli karışımlar arıyor ve her seferinde bir okun ya da kargının ucunu bulduğu zehre batırıp deniyordu, ama sadece

1. Askerlikle ilgili eserler veren Latin yazarlar. (ç.n.)

bir keresinde bir tavşanı birkaç dakika uyutmayı başardı, bir kere de bir tavuğu uçurttu. Önemli değil, diyordu Şair, bir Benedicite süresince uyuyan ya da kollarıyla kanat çırpmaya başlayan bir Akhun çoktan ölmüş bir Hun demektir, devam edelim.

Cuttica Blemmalarla uğraşıyordu, bir atın altında yerde sürünmeyi ve karınlarını bir balta darbesiyle yarmayı öğretiyordu, ama bunu eşeklerle denemek çok zor işti, Ponciolara gelince, hizmet ve destek görevi yaptıklarından, onlarla Boron ve Kyot ilgileniyordu.

Baudolino olan bitenle ilgili olarak Diyakoz'u bilgilendirmişti, genç adam canlanmış, yeniden doğmuş gibiydi. Hadımların izniyle, dıştaki büyük merdivenlere çıkmış ve yukarıdan eğitim yapan grupları izlemişti. Buyruğu altındaki yurttaşlarına önderlik etmek için ata binmeyi öğrenmek istediğini söylemişti, ama hemen sonra, belki aşırı heyecandan, bayılacak gibi olmuş, Hadımlar onu yeniden tahtına götürüp üzüntüsüyle baş başa bırakmışlardı.

İşte o günlerde, biraz meraktan biraz da sıkıntıdan, Baudolino Asla-Görülmeyen-Satirler'in nerede olabileceklerini düşündü. Bunu herkese soruyordu, hatta dillerini hiç anlamadığı Ponciolardan birini bile sorgulamıştı. O da şöyle yanıt vermişti: "*Prug frest frinss sorgdmand strochdt drhds pag brlelang gravot chavygny rusth pkalhdrcg*", bu da fazla bir şey ifade etmiyordu. Gavagai de belirsiz konuştu, orada, dedi, ve parmağıyla batıdaki açık mavimsi bir dizi tepeyi işaret etti, tepelerin arkasında, uzakta dağlar göze çarpıyordu, ama kimse asla oraya gitmemişti, çünkü Satirler davetsiz misafirleri sevmezdi. "Satirler ne düşünüyor?" diye sormuştu Baudolino, Gavagai de onların herkesten daha kötü şeyler düşündüğünü, çünkü ilk günaha inanmadıklarını söylemişti. İnsanlar bu günahtan sonra ölümlü olmamıştı, Âdem elmayı asla yememiş olsaydı bile insanoğlu ölümlü olacaktı. Bu nedenle de İsa Peygamber'in insanlığın kurtuluşu için acı çekmesine de gerek yoktu, ve her insan kendi iyi niyetiyle kurtulabilirdi. İsa'nın tüm hikâyesi sadece erdemli bir yaşam örneği oldu bizim için, o kadar. "İsa'nın yalnızca peygamber olduğunu söyleyen Mahumeth'in heretikleri gibi neredeyse."

Neden kimsenin Satirlere gitmediği sorusu üzerine, Gavagai Satirlerin yaşadıkları dağların yamacında bir orman olduğunu, ormanda bir göl bulunduğunu, oraya gitmenin herkese yasaklandığını, çünkü orada hepsi pagan olan kötü bir kadın ırkının yaşadığını söyledi. Hadımlar iyi bir Hıristiyan'ın oraya gitmeyeceğini, çünkü uğursuzluk getiren bir büyüye maruz kalabileceğini, bu nedenle de kimsenin gitmediğini söylüyordu. Ama sinsi Gavagai, oraya gitmek için izlenmesi gereken yolu öyle iyi anlatıyordu ki, onun ya da başka bir Sciapode'nin, her yöne yaptığı koşular sırasında burunlarını oraya da soktukları açıktı.

Baudolino'nun merakını uyandırmak için bu kadarı yeterliydi. Kimsenin onunla ilgilenmediği bir anı bekledi, atına atladı, iki saatten az bir sürede çalılarla kaplı geniş bir alanı geçtikten sonra ormanın sınırına vardı. Atını bir ağaca bağladı, serin ve güzel kokulu yeşilliğe daldı. Her adımda yüzeyde beliren köklere ayağı takılarak, iri ve rengârenk mantarları sıyırarak, sonunda bir gölün kıyısına ulaştı, gölün ötesinde Satirlerin bulunduğu tepelerin yamaçları yükseliyordu. Gün batmak üzereydi, gölün dupduru suyu, çevresindeki çok sayıda servinin gölgesini yansıtarak, kararmak üzereydi. Her tarafa, kuşların ötüşünün bile bozamadığı çok büyük bir sessizlik hâkimdi.

Baudolino bu sudan aynanın kıyısında derin düşüncelere dalmışken, ormandan hayatı boyunca hiç karşılaşmadığı bir hayvanın çıktığını gördü. Genç bir ata benziyordu, bembeyazdı ve hareketleri zarif ve esnekti. İyi biçimlenmiş somağının üzerinde, tam alnının üstünde bir boynuz vardı, o da beyazdı, sarmal biçimli, sivri uçluydu. Çocukluk hayallerinin tekboynuzu, boynuzluatı, monokeras'ıydı bu. Soluğu kesilmiş bir halde onu seyrederken, arkasından, ağaçların arasından bir kız çıktı.

Kız, elinde mızrak, küçük dik göğüslerini hoş biçimde belli eden uzun bir tüniğe sarınmış, kaygısız zürafa adımlarıyla yürüyordu ve giysisi sanki toprağın üzerinde uçuşuyormuş gibi, göl kıyısını süsleyen otları yalıyordu. Kalçalarına kadar inen uzun ve yumuşak sarı saçları ve sanki fildişi bir mücevher gibi biçim ve-

rilmiş, çok düzgün bir profili vardı. Teni pembemsiydi ve o melek gibi yüzü sessiz bir dua okur gibi göle dönüktü. Tekboynuz uysalca, ara sıra okşanmak istercesine küçük titrek burun delikleri olan somağını yukarı kaldırarak, kızın çevresinde dolaşıyordu.

Baudolino gözlerini ayırmadan bakıyordu, kendinden geçmişti.

"Soylu Niketas, şimdi sen yolculuğumun başından beri adına yaraşır bir kadın görmediğimi düşüneceksin. Beni yanlış anlama: duyduğum arzu değil, dingin bir hayranlık duygusuydu, sadece onun karşısında değil, hayvanın, sakin gölün, dağların, batan o günün karşısında. Kendimi bir tapınakta gibi hissediyordum."

Baudolino gördüklerini anlatmak için –bu mümkün değildi– sözcükler arıyordu.

"Bak, bazen kusursuzluğun bir elde ya da bir yüzde, bir tepenin yamaçlarındaki bir ayrıntıda ya da denizde belirdiği anlar vardır, güzellik mucizesinin karşısında yüreğinin durduğu anlardır bunlar... Bu kız, o anda bana kibirli bir su kuşu gibi, bazen bir balıkçıl bazen bir kuğu gibi geliyordu. Saçlarının sarı olduğunu söyledim, yok hayır, başını oynattıkça bazen mavimsi yansılara bürünüyor, bazen de belli belirsiz bir ateşle kaplıymış gibi görünüyordu. Profilden, bir dişi güvercinin göğsü gibi yumuşak ve nazik göğüslerini görüyordum. Saf, tertemiz bakışlarla gözlerimi ondan ayıramıyordum. Eskiye ait bir şey görüyordum, çünkü gördüğüm sadece güzel bir şey değildi, aynı zamanda Tanrı'nın kutsal düşüncesi gibi bizzat güzelliği gördüğümü de biliyordum. Kusursuzluğun, bir kez, tek bir kez fark edildiğinde, hafif ve hoş bir şey olduğunu keşfediyordum. Ona uzaktan bakıyordum, ama o hayali yakalayamayacağımı hissediyordum, hani yaşın ilerler de, bir parşömenin üzerinde kolay anlaşılır işaretler gördüğünü sanırsın, ama sonra [illegible]nda o işaretlerin karışacaklarını ve o kâğıdın sana [illegible]aat etmiş sırrı asla okuyamayacağını bilirsin ya da düşlerde olduğu gibi, istediğin bir şeyi görür, elini uzatırsın, boşlukta parmaklarını oynatırsın, ama hiçbir şey yakalayamazsın, işte öyleydi."

"O büyüyü yaşamak isterdim."

"Yarıda kalmaması için, heykel gibi hareketsiz duruyordum."

33

Baudolino Hipatia'yla karşılaşır

Oysa büyü sona ermişti. Bir orman yaratığı olarak, genç kız Baudolino'nun varlığını hissetmiş ve ona doğru dönmüştü. Hiç korkmamış, ama şaşırmıştı.

Yunanca, "Kimsin sen?" demişti. Baudolino'nun yanıt vermesini beklemeden cesurca yanına yaklaşmış, sıkılmadan ve iyi niyetle, onu yakından dikkatle incelemişti, gözlerinin rengi de saçları gibi, ışığa göre değişiyordu. Tekboynuz, sahibesini korumak istermişçesine o çok güzel silahını ileri doğru uzatmak için başını eğmiş, kızın yanında duruyordu.

"Sen Pndapetzimli değilsin" demişti yeniden kız, "sen ne bir Hadimsin ne de bir hilkat garibesi, sen... bir insansın!" Bir insanı, tıpkı Baudolino'nun tekboynuzu bildiği gibi, asla görmeden, çok sözü edilmiş olmasından bildiği belli oluyordu. "Güzelsin, bir insan güzelmiş, sana dokunabilir miyim?" Elini uzatıp, ince parmaklarıyla sakalını okşamış ve yüzündeki yara izine dokunmuştu. "Bu bir yara izi, sen savaş yapan insanlardan biri misin? O nedir?"

"Bir kılıç" diye cevap verdi Baudolino, "ama onu yırtıcı hayvanlara karşı kendimi korumak için kullanıyorum, savaş yapan bir insan değilim. Adım Baudolino ve güneşin battığı topraklardan, oradan geliyorum," ve eliyle belli belirsiz bir işaret yaptı. Elinin titrediğini fark etti. "Peki sen, kimsin sen?"

"Bir Hipatia'yım" dedi, bu kadar safça bir soru karşısında eğlenen birinin ses tonuyla, ve güldü, bunun üzerine daha da güzelleşti. Sonra, kendisiyle konuşanın bir yabancı olduğunu hatırlayarak şöyle dedi: "Bu ormanda, şu ağaçların ötesinde, yalnızca biz Hipatialar yaşarız. Pndapetzimliler gibi benden korkmuyor

musun?" Bu kez gülümseyen Baudolino oldu: Baudolino'nun korkmasmdan kaygılanan oydu. "Buraya, göle sık sık gelir misin?" diye sordu. "Hayır" diye cevap verdi Hipatia, "Ana, ormandan yalnız çıkmamızı istemez. Ama göl o kadar güzel ki, üstelik Acacio beni koruyor" ve tekboynuzu işaret etti. Sonra kaygılı bir bakışla, "Geç oldu. Bu kadar uzun süre uzakta kalmamam gerek. Ayrıca Pndapetzimlilerle de, eğer buraya kadar gelirlerse, karşılaşmamam lazım. Ama sen onlardan biri değilsin, sen bir insansın, kimse bana insanlardan uzak durmamı asla söylemedi."

"Yarın yine geleceğim" dedi cesaretle Baudolino, "ama güneş gökyüzünde yükseldiğinde. Sen burada olacak mısın?"

"Bilmiyorum" dedi tedirgin bir şekilde Hipatia, "belki." Ve uçarcasına ağaçların arasında kayboldu.

O gece Baudolino'nun gözüne uyku girmedi, nasıl olsa –diyordu kendi kendine– ben düşümü çoktan gördüm, üstelik tüm hayatım boyunca hatırlamama yetecek kadar. Ama ertesi gün, tam öğle vakti, atına atlayıp göle gitti.

Akşama kadar bekledi, gelen giden olmadı. Üzgün geri döndü ve kentin sınırlarında kamış tüfeklerle talim yapan Sciapodelerle karşılaştı. Gavagai onu görünce şöyle dedi: "Sen bak!" Kamışı yukarı doğru tuttu, oku fırlattı ve bir kuşu vurdu, kuş biraz ileriye düştü. "Ben büyük savaşçı" dedi Gavagai, "bir Akhun gelirse ben geçiyorum içinden onun!" Baudolino aferin aferin deyip hemen uyumaya gitti. O gece bir önceki günkü karşılaşmayı düşledi ve ertesi sabah bir düşün tüm yaşam boyunca yetmeyeceğini düşündü.

Göle geri döndü. Gölün kenarına oturup sabahı kutlayan kuşların ötüşünü dinledi, sonra da, öğlen güneşinin ortalığı kasıp kavurduğu saatte ağustosböceklerini. Ama sıcak değildi, ağaçlar çok hoş bir serinlik yayıyordu, bu yüzden birkaç saat beklemek ona zor gelmedi. Sonra o göründü.

Yanına oturdu ve ona insanlar hakkında daha fazla şey öğrenmek istediği için geri döndüğünü söyledi. Baudolino nereden başlayacağını bilemiyordu ve doğduğu yeri, Friedrich'in sarayın-

daki olayları, imparatorlukların ve krallıkların ne olduğunu, sahinle nasıl ava çıkıldığını, bir kentin ne olduğunu ve nasıl inşa edildiğini, Diyakoz'a anlattığı şeyleri, korkunç ve açık saçık öykülere değinmeden anlattı, ve konuşurken, insanların sevgi dolu bir tasvirinin de yapılabileceğini anladı. Hipatia onu dinliyor ve duyduğu heyecana göre gözlerindeki yansılar farklı renklere bürünüyordu.

"Ne kadar güzel anlatıyorsun, sen. Tüm insanlar seninkiler gibi güzel öyküler anlatır mı?" Hayır, dedi Baudolino, şüphesiz o kendi türdeşlerinden daha fazla ve daha iyi anlatıyordu, ama insanlar arasında daha da güzel anlatmasını bilenler, yani şairler olduğunu söyledi. Ve Abdül'ün şansonlarından birini söylemeye başladı. Hipatia Provence dilindeki sözcükleri anlamıyordu, ama ezgiden büyülendi. Gözleri şimdi de yaşla kaplıydı.

"Söyle bana" diye sordu, biraz kızararak, "erkeklerle birlikte... kadınları da var mı?" Bunu, sanki Baudolino'nun söylediği şansonun bir kadına yönelik olduğunu anlamış gibi söyledi. Olmaz olur mu hiç, diye yanıt verdi Baudolino, nasıl Sciapodeler dişi Sciapodelerle birleşiyorsa, erkekler de kadınlarla birleşir, yoksa çocuk yapamazlar, ve tüm dünyada bu böyledir, diye ekledi.

"Doğru değil" dedi Hipatia gülerek, "Hipatialar yalnızca Hipatiadır ve nasıl denir... erkek Hipatia yoktur!" Ve yine güldü, bu düşünce hoşuna gitmişti sanki. Onun yeniden güldüğünü duymak için ne yapması gerektiğini düşünüyordu Baudolino, çünkü gülüşü bugüne kadar duyduğu en hoş sesti. Erkek Hipatialar olmadığına göre Hipatiaların nasıl doğduklarını sormak istedi, ama onun masumiyetini bozmak istemedi. Ama yine de Hipatiaların kim olduğunu sorma cesaretini gösterdi.

"Oh" dedi Hipatia, "uzun hikâye, ben senin gibi güzel anlatmasını bilmiyorum. Binlerce yıl önce, güçlü ve uzak bir kentte, Hipatia adında erdemli ve bilge bir kadın yaşarmış. Bilgelik aşkı olan felsefe öğretirmiş. Ama o kentte, Hıristiyan diye adlandırılan kötü yürekli erkekler de yaşarmış, tanrılardan korkmazlarmış, felsefeden nefret ederlermiş ve özellikle de gerçeği bilenin bir kadın olmasına tahammül edemiyorlarmış. Bunlar bir gün Hipa-

tia'yı alıp korkunç işkenceler sonunda öldürmüşler. Ama öğrencilerinden bazılarına, çok genç olanlara dokunmamışlar, belki de onları sadece hizmet etmek için onun yanında bulunan cahil kız çocukları sanmışlardı. Bu küçük kızlar da kaçmış, ama Hıristiyanlar her yerdeymiş, ve bu sakin yeri bulana kadar çok yol almışlar. Burada öğretmenlerinden öğrendiklerini yaşatmaya çalışmışlar, ama onu henüz çok gençken dinledikleri için, onun gibi bilge değillermiş ve öğrettiği her şeyi anımsamıyorlarmış. Hipatia'nın gerçekten ne söylediğini yeniden keşfetmek için, dünyadan uzak, kendi aralarında yaşamaya karar vermişler. Çünkü Tanrı her birimizin yüreğinin derinliklerine hakikatin, doğruluğun gölgelerini bıraktı, ve bunları yeniden yeşertmek ve bilgelik ışığında parlatmak gerekiyor sadece, tıpkı bir meyvenin etli kısmının kabuğundan çıkarılması gibi."

Tanrı, tanrılar, eğer Hıristiyanların Tanrısı değilse mutlaka sahte ve yalancıydılar... Ne diyor bu Hipatia böyle? diye soruyordu kendi kendine Baudolino. Ama söyledikleri onu fazla ilgilendirmiyordu, onu konuşurken duymak yetiyordu, onun gerçeği için ölmeye çoktan hazırdı.

"Peki şunu söyle bari bana" diye sözünü kesti. "Sizler Hipatia'sınız, o Hipatia'dan dolayı, bunu anladım. Peki ama senin adın ne?"

"Hipatia."

"Yok, sen, başka bir Hipatia'dan farklısın... yani, arkadaşların seni nasıl çağırır, demek istiyorum?"

"Hipatia."

"Sen bu akşam yaşadığınız yere geri döneceksin ve öbür Hipatialardan önce bir Hipatia'yla karşılaşacaksın. Onu nasıl selamlayacaksın?"

"Mutlu bir akşam dileyerek. Böyle yapılır."

"Evet, ama ben Pndapetzim'e geri döndüğümde diyelim bir Hadım göreceğim, o bana: mutlu akşamlar, ey Baudolino, diyecek. Sen, sen de diyeceksin ki: mutlu akşamlar ey... ne?"

"Bilmek istiyorsan söyleyeyim: mutlu akşamlar, Hipatia, diyeceğim."

"O zaman hepinizin adı Hipatia."

"Elbette, tüm Hipatiaların adı Hipatia, kimse diğerlerinden farklı değildir, aksi takdirde o bir Hipatia olmaz ki."

"Peki seni herhangi bir Hipatia aradı diyelim, şu anda orada olmadığına göre, başka bir Hipatia'ya, Acacio adındaki bir tekboynuzla dolaşan Hipatia'yı gördün mü, diye mi soracak, ne diyecek?

"Senin dediğin gibi diyecek, Acacio adında bir tekboynuzla dolaşan Hipatia'yı soracak."

Bu yanıtı Gavagai verseydi, Baudolino onu tokatlamamak için kendine zor hâkim olurdu. Ama Hipatia'yla durum farklıydı, Baudolino tüm Hipatiaların Hipatia diye adlandırıldıkları bir yerin harika bir yer olduğunu düşünmeye başlamıştı bile.

"Hipatiaların gerçekten kim olduklarını anlamak için birkaç gün gerekti, Soylu Niketas..."

"Görüşmeye devam ettiniz, anlaşılan."

"Hemen hemen her gün. Onu görmeden ve dinlemeden duramamam seni şaşırtmasın, ama onun beni görmekten ve dinlemekten mutlu olması beni şaşırtıyor ve sonsuz bir gurur veriyordu. Bir... bir çocuk, ana kucağını arayan ve annesi bir yere gittiğinde bir daha dönmeyecek diye korkup ağlayan bir çocuk gibiydim.

"Köpekler de sahipleri için bunları hisseder. Doğrusu bu Hipatia öyküsü ilgimi çekti. Çünkü belki biliyor belki de bilmiyorsundur, ama Hipatia gerçekten yaşadı, binlerce yıl önce olmasa da, sekiz yüzyıl önce yaşadı, İskenderiye'de, imparatorluğun önce Theodosius, sonra Arcadius'un yönetiminde olduğu sıralarda. Gerçekten büyük bilgelikte bir kadın olduğu, felsefe, matematik ve astronomide uzman olduğu ve erkeklerin bile ağzının içine baktığı söylenir. Kutsal dinimiz artık imparatorluğun tüm topraklarına yayılmışken, Platon gibi pagan filozofların düşüncelerini yaşatmaya çalışan bazı inatçılar vardı, biz Hıristiyanlara bunları öğreterek iyi yaptıklarını yadsımamam gerek, yoksa bugün yitip gitmiş olacaklardı. Ama sonradan kilise azizi de olan, zamanının en büyük Hıristiyanlarından, çok dindar ama aynı zamanda da çok katı bir insan olan Cyrillus, Hipatia'nın öğretimini İncillere

aykırı buluyordu ve onun ne öğrettiğinden haberleri bile olmayan, ama yalancı ve ahlaksız olduğunu düşünen bir grup cahil ve öfkeli insanı Hipatia'ya karşı kışkırttı. Belki iftiraya uğradı, ama aslında kadınların tanrısal işlere karışmamaları gerekir. Uzun sözün kısası, Hipatia'yı alıp bir tapınağa götürdüler, çırılçıplak soyup, onu öldürdüler ve kırık çömleklerin keskin parçalarıyla bedenini delik deşik ettiler, sonra cesedini yaktılar... Hakkında birçok efsane çıktı. Çok güzel olduğu, ama bekâret andı içtiği söylenir. Bir keresinde öğrencilerinden biri ona çılgınca âşık olmuş, ama Hipatia ona regl kanıyla kirlenmiş bir bez parçası gösterip, onun arzuladığı şeyin aslında bu olduğunu, güzellik olmadığını söylemiş... Gerçekte Hipatia'nın ne öğrettiğini asla kimse tam olarak bilemedi. Ondan kalan tüm yazılar yok olmuştu, onun sesinden düşüncesini duyup öğrenenler ya öldürülmüş ya da duydukları her şeyi unutmaya çalışmışlardı. Onun hakkında bildiğimiz şeyler onu cezalandıran kutsal rahiplerin kuşaktan kuşağa aktardığı şeyler, ama bir öykü ve tarih yazarı olarak, doğruyu söylemem gerekirse, düşmanın düşmanının ağzına sakız ettiği sözcüklere pek inanmam."

Başka zamanlar da görüşüp konuştular. Hipatia konuşurken Baudolino, onu hiç durmadan dinlemek için öğretisinin çok geniş ve sonsuz olmasını diliyordu. Baudolino'nun tüm sorularına, hiç kızarmadan, cesurca büyük bir saflıkla cevaplar veriyordu: onun için hiçbir şey iğrenç ve yasak değildi, her şey saydamdı.

Baudolino nihayet Hipatiaların yüzyıllardır soylarını nasıl sürdürdüklerini sorma cesaretini göstermişti. O da, her mevsim Ana'nın doğurmaları için içlerinden bazılarını seçip, dölleyicilere götürdüğünü anlatmıştı. Hipatia dölleyiciler hakkında pek bir şey söylememişti, onları elbette görmemişti, ama töreyi yerine getirenler de görmemişlerdi onları asla. Geceleyin, bir yere götürülüyor, bir ilaç içiyor, sarhoş olup kendilerinden geçiyorlardı, dölleniyor, sonra topluluklarına geri dönüyorlardı, ve gebe kalanlar doğuma kadar arkadaşları tarafından bakılıyordu: karınlarındaki meyve erkekse, onu kendileri gibi yetiştirecek dölleyicilere tes-

lim ediliyordu, dişiyse toplulukta kalıyor ve bir Hipatia gibi yetişiyordu.

"Cinsel birleşme" diyordu Hipatia, "ruhları olmayan hayvanların yaptığı gibi, yaratılışın yanlışını artırmak için bir yol yalnızca. Döl-leyicilerin yanına yollanan Hipatialar bu aşağılanmayı sadece var olmamızı, dünyayı bu yanlıştan kurtarmak için sürdürmek zorunda olduğumuz için kabul ediyorlar. İçimizden döllenmeye maruz kalanlar, bu eylemle ilgili hiçbir şey hatırlamaz, eğer bu bir fedakârlık ruhuyla yapılmazsa, bizim duyumsamazlığımızı bozar..."

"Duyumsamazlık nedir?"

"Her Hipatia'nın yaşadığı ve yaşamaktan mutlu olduğu şey."

"Neden yaratılış yanlışı diyorsun?"

"Baudolino" diyordu saf bir şaşkınlıkla gülerek, "dünya sana kusursuz mu geliyor? Bak şu çiçeğe, sapının inceliğine bak, ortasındaki şu gözenekli bir tür göze bak, bak taçyapraklarının hepsi nasıl da aynı, sabah çiyini bir havzaya toplar gibi toplamak için yay gibi hafifçe bükülmüş, bak özsuyunu emen böceğe kendini nasıl da sevinçle sunuyor... Güzel değil mi?"

"Güzel, gerçekten. Ama güzel olması güzel değil mi? Bu tanrısal bir mucize değil mi?"

"Baudolino yarın sabah bu çiçek ölmüş olacak, iki gün sonra da çürüyecek. Gel benimle." Onu otların bitkilerinin olduğu yere götürüyor ve sarı parıltılarla çizik çizik olan kırmızı kubbeli bir mantar gösteriyordu.

"Güzel mi?" diyordu.

"Güzel."

"Zehirli. Yiyen ölür. Sence ölüm tuzaklarıyla dolu bir yaratılış kusursuz mudur? Ben de bir gün öleceğim, kendimi Tanrı'nın kurtuluşuna adamamış olsaydım ben de çürürüm, biliyor musun?"

"Tanrı'nın kurtuluşu mu? Ne demek istiyorsun anlatsana..."

"Yoksa sen de mi Pndapetzimli hilkat garibeleri gibi Hıristiyansın, Baudolino? Hipatia'yı öldüren Hıristiyanlar dünyayı, dünyayla birlikte ölümü, acıyı ve fiziksel acıdan daha kötüsü ruh acısını yaratan kötü yürekli bir tanrıya inanıyorlardı. Yaratılan varlıklar nefret etmeyi, öldürmeyi, birbirlerine acı çektirmeyi bilir. Âdil bir

tanrının evlatlarını bu felakete sürükleyebileceğini düşünmüyorsun herhalde..."

"Ama bu şeyleri kötü insanlar yapar ve Tanrı, iyileri kurtararak onları cezalandırır."

"Peki o zaman bu Tanrı bizi neden, sonradan cehenneme gitme tehlikesiyle yaşayalım diye yaratmış olsun?"

"Çünkü en büyük iyilik, iyilik ya da kötülük yapma özgürlüğüdür ve evlatlarına bu iyiliği vermek için, Tanrı aralarından bazılarının bunu kötüye kullanmalarını kabul etmek zorundadır."

"Neden özgürlüğün bir iyilik olduğunu söylüyorsun?"

"Çünkü onu elinden alırlarsa, seni zincire vururlarsa, istediğini yapmana izin vermezlerse, acı çekersin, onun için özgürlüğün olmaması bir kötülüktür."

"Sen tam arkana bakacak şekilde, ama sırtını da görecek biçimde başını olduğu gibi çevirebilir misin? Şu göle girip suyun altında akşama kadar, akşama kadar diyorum, başını hiç dışarı çıkarmadan durabilir misin?" diyordu ve gülüyordu.

"Hayır, başımı tamamen çevirmeye kalkarsam boynumu kırarım, suyun altında durursam nefes alamam. Tanrı beni kendime kötülük yapmayayım diye bu kısıtlamalarla yarattı."

"O zaman iyilik olsun diye bazı özgürlüklerini elinden aldı, öyle mi?"

"Acı çekmeyeyim diye elimden aldı."

"Peki o zaman sana, sonsuz cezalar çekme tehlikesiyle karşı karşıya bırakarak iyi ile kötü arasında bir seçim yapma özgürlünü neden verdi?"

"Tanrı iyi kullanacağımızı düşünerek bize özgürlük verdi. Ama dünyaya kötülüğü sokan isyan eden meleklerdi ve yılan Havva'yı kışkırttı, böylece şimdi hepimiz ilk günahın acısını çekiyoruz. Tanrı'nın suçu değil bu."

"Peki başkaldıran melekleri ve yılanları kim yarattı?"

"Tanrı elbette, ama isyan etmeden önce onlar, Tanrı'nın yarattığı gibi iyi yürekliydiler."

"O zaman kötülüğü onlar yaratmadı mı?"

"Hayır, onlar kötülük yaptılar, ama kötülük daha önceden var-

dı, Tanrı'ya karşı isyan etme ihtimali olarak."

"O zaman kötülüğü Tanrı mı yarattı?"

"Hipatia, akıllısın, duyarlısın, keskin zekâlısın, bir tartışmayı Paris'te eğitim görmüş olmama rağmen benden, daha iyi yürütüyorsun, ama iyi Tanrı için bunları söyleme. O kötülük isteyemez!"

"Elbette istemez, kötülük isteyen bir Tanrı, Tanrı'nın karşıtıdır."

"Peki öyleyse?"

"Tanrı kötülüğü yanında buldu, istemeden, kendisinin karanlık bir tarafı gibi."

"Ama Tanrı kusursuz yaratıktır!"

"Elbette Baudolino, Tanrı, en kusursuz şeydir, ama kusursuz olmak ne güçtür bir bilsen! Şimdi, Baudolino sana Tanrı'nın kim olduğunu, daha doğrusu ne olmadığını söyleyeceğim."

Gerçekten hiçbir şeyden korkmuyordu. Şöyle dedi: "Tanrı Tek Olan'dır ve öyle kusursuzdur ki, var olan ve olmayan hiçbir şeye benzemez; ama aklını kullanarak, onu sen kötüysen kızan, iyiysen seninle ilgilenen, ağzı, kulakları, yüzü, kanatları olan biri gibi, ya da ruh, baba veya oğul olarak tanımlayamazsın. Tek Olan için var ya da yok diyemezsin, her şeyi içeriyor, ama hiçbir şey değil; benzemezlikle adlandırabilirsin onu yalnızca, çünkü onu İyilik, Güzellik, Bilgelik, Sevimlilik, Kudret, Adalet diye adlandırmak yararsız, Ayı, Panter, Yılan, Ejderha ya da Akbaba demekle aynı şey olur bu, çünkü ne dersen de, söylediğin asla onu ifade edemez. Tanrı beden değildir, şekil değildir, niceliği, niteliği, ağırlığı ya da hafifliği yoktur, görmez, duymaz, karışıklık ya da düzensizlik bilmez, ruh, zekâ, hayal, görüş, düşünce, sözcük, sayı, düzen, büyüklük değildir, eşitlik değildir ve eşitsizlik değildir, zaman değildir ve sonsuzluk da değildir, amaçsız bir istektir; anlamaya çalış Baudolino, Tanrı alevsiz bir lamba, ateşsiz bir alev, ısısız bir ateş, karanlık bir ışık, sessiz bir gürleme, kör bir parıltı, çok aydınlık bir sis, kendi karanlığının bir ışığı, kendi merkezi üzerine büzülerek genişleyen bir çember, yalnızlığı seven çokluktur... o... o..." İkisini de –o öğretmen, Baudolino öğrenci– ikna edecek bir örnek bulmaya çalıştı. "O olmayan, bugün geçip gitmeyen bu zamanda olduğu gibi içinde senin ve benim de bulunduğumuz bir alandır."

Yanağında hafif bir alev hissetti. Bu çelişkili örnekten korkarak sustu, ama zaten çelişkilerle dolu bir listede herhangi bir ekleme nasıl çelişkili olarak değerlendirilebilirdi? Baudolino aynı alevin yüreğini yaktığını hissetti, ama onun utanmasından korktu, yüzündeki tek bir kasın bile yüreğinin çarpıntısını belli etmesine izin vermeden gerginleşti, sesinin titremesine de müsaade etmedi ve inançlı bir kararlılıkla sordu: "Peki o zaman yaratılış ne? Kötülük ne?"

Hipatia'nın yüzü yeniden soluk pembe rengini aldı: "Tek olan kusursuzluğu sebebiyle, yüce gönüllü olduğundan yayılmaya, kendi eksiksizliğini daha geniş alanlara yaymaya eğilimlidir, yaydığı ışığın kurbanı olan bir mum gibidir, aydınlattıkça erir. İşte, Tanrı da kendi gölgesinde sıvılaşır, bir kutsal haberciler kalabalığına dönüşür, hemen hemen onun kudretinde, ama yapı olarak daha zayıf olan Aion'lardır bunlar. Bir yığın tanrı, şeytan, Arhon, Tiran, Güç, Kıvılcım, Gökcismi'dir bunlar ve Hıristiyanların melek ya da başmelekler diye adlandırdıkları şeylerdir... ama Tek Olan'dan yaratılmamışlardır, onun bir türümüdürler."

"Türüm mü?"

"Şu kuşu görüyor musun? Er geç bir yumurta aracılığıyla başka bir kuş yaratacak, tıpkı bir Hipatia'nın karnından bir çocuk yarattığı gibi. Ama, yaratıldıktan sonra, Hipatia olsun kuş olsun, kendi başına yaşar, annesi ölse bile o ayakta kalır. Şimdi bir de ateşi düşün. Ateş ısı yaratmaz, ısıyı yayar. Isı ateşle aynı şeydir, ateşi söndürürsen ısı da biter. Ateşin ısısı ateşin doğduğu yerde çok güçlüdür ve alev yavaş yavaş dumana dönüştükçe ateşin gücü azalır. Tanrı'da da böyledir. Kendi karanlık merkezinden yavaş yavaş uzaklara yayıldıkça, bir şekilde gücünü yitirir ve sonunda yapışkan ve işlevsiz bir şeye dönüşür, tıpkı yanıp biçimini kaybeden mum gibi. Tek olan kendinden bu kadar uzaklara yayılmak istemez, ama çokluğa ve düzensizliğe ulaşana dek bu erimeye karşı koyamaz."

"Peki bu senin Tanrın çevresinde oluşan kötülüğü dağıtamıyor mu?"

"Ah elbette, dağıtabilir. Tek Olan zehre dönüşebilecek bu bir

çeşit soluğu sürekli olarak emip dağıtmaya çalışıyor, ve yedi bin yıldır yetmiş kez artıklarını hiçliğin içine sokmayı başardı. Tanrı'nın yaşamı düzenli bir soluktu, o kolayca nefes alıyordu. İşte böyle, dinle bak." Narin burun deliklerini oynatarak havayı soluyor, sonra ağzından nefes veriyordu. "Ama, bir gün Tanrı, bizim Demiurgos dediğimiz, Hıristiyanların sahte tanrısı Şebaot ya da İldebaot da olabilir, ara güçlerinden birini kontrol edemedi. Bu Tanrı taklidi, yanlışlıkla, gururundan, bilgisizliğinden, önceden sadece sonsuzluğun olduğu yerde zamanı yarattı. Zaman kekeleyen bir sonsuzluktur, anlıyor musun? Ve zamanla birlikte ateşi yarattı, ateş ısı verir, ama her şeyi yakabilir de, suyu yarattı, su susuzluğu giderir, ama boğabilir de, toprağı yarattı, toprak bitkileri besler, ama heyelan olup onları boğabilir de, havayı yarattı, bize soluk aldırır, ama kasırga da olabilir... Her şeyi yanlış yaptı, zavallı Demiurgos. Işık veren Güneş'i yarattı, ama kırları kurutabilir, Ay'ı yarattı, ama o en fazla birkaç gün geceye hâkim olabiliyor, sonra incelip ölüyor, diğer gökcisimlerini yarattı, hepsi muhteşem, ama uğursuzluk da getirebilir, sonra da akıllı yaratıkları yarattı, ama onlar büyük sırları anlayamıyor, bazen sadık olan bazen bizleri tehdit eden hayvanları, bizi besleyen, ama çok kısa ömürleri olan bitkileri, asla bir şey anlamamaya mahkûm, cansız, ruhsuz, zekâsız mineralleri yarattı. Demiurgos, bir tekboynuzun benzerini yapmak için çamurla oynayan, ama sonuçta ortaya fareye benzer bir şey çıkaran bir çocuk gibiydi!"

"O zaman dünya Tanrı'nın bir hastalığı mı?"

"Eğer kusursuzsan yayılmadan edemezsin, yayılınca da bozulursun. Hem şunu da anlamaya çalış, Tanrı, kendi eksiksizliği içinde, hem karşıtların birbirine karıştığı yerdir, hem de değildir, öyle değil mi?"

"Karşıtlar mı?"

"Evet, biz sıcağı ve soğuğu, ışığı ve karanlığı, birbirlerine zıt her şeyi duyumsarız. Bazen soğuktan hoşlanmayız ve bize sıcağa oranla kötü gelir, ama bazen de sıcak fazla gelir ve serinlik isteriz. Karşıtlar karşısında, geçici hevesimize, tutkumuza göre birinin iyi diğerini kötü olduğuna inanan bizizdir. Karşıtlar Tanrı'da

birleşir ve aralarında uyum bulur. Ama Tanrı yayılmaya başladığında, karşıtların uyumunu kontrol edemez hale gelir ve bunlar da parçalanır ve birbirleriyle savaşır. Demiurgos karşıtların kontrolünü kaybetti, ve sessizlik ile gürültünün, evet ile hayırın, bir iyilik ile diğer iyiliğin birbiriyle savaştığı bir dünya yarattı. Bu bizim kötü olarak algıladığımız bir şey."

Hipatia kendinden geçmiş, bir fareden söz ederken onun biçimini gösteren, bir fırtınayı anlatırken hava çevrintilerini çizen bir çocuk gibi ellerini oynatıyordu.

"Sen yaratılış yanlışından ve kötülükten sanki bu seni etkilemezmiş gibi söz ediyorsun, Hipatia, ve sanki her şey senin kadar güzelmiş gibi bu ormanda yaşıyorsun."

"Kötülük bize Tanrı'dan gelse de, kötülükte de güzel bir şeyler vardır. Dinle beni, çünkü sen bir insansın ve insanlar doğru olan şeyleri doğru düşünmeye alışkın değildir."

"Böyle söyleyeceğini biliyordum, ben de kötü düşünüyorum o halde."

"Hayır, yalnızca düşünüyorsun. Ama düşünmek yetmez, doğru davranış bu değildir. Şimdi, başlangıcı olmayan ve binlerce nehre dökülen, asla kurumayan bir kaynak düşünmeye çalış. Kaynak hep sakin, serin ve duru, oysa nehirler değişik noktalara doğru gidiyor, kumla karışıp bulanıklaşıyor, kayalar arasında sıkışıp boğuluyor, bazen de kuruyor. Nehirler çok acı çeker, biliyor musun? Bununla birlikte nehirleri ve en çamurlu akarsuları oluşturan sudur ve bu gölle aynı kaynaktan çıkar. Bu göl bir nehirden daha az acı çeker, berraklığı içinde, doğduğu kaynağı daha iyi hatırlar, böcek dolu bir bataklık bir gölden ve bir akarsudan daha fazla acı çeker. Ama bir biçimde hepsi acı çeker, çünkü geldiği yere geri dönmek ister, ama nasıl yapılacağını unutmuştur."

Hipatia Baudolino'nun kolunu tuttu ve onu ormana doğru döndürdü. Bunu yaparken başı Baudolino'nunkine yaklaştı ve Baudolino saçtan yayılan bitki kokusunu duydu, "Şu ağaca bak. Köklerinden son yaprağına kadar içinde akan aynı yaşamdır. Ama kökler toprakta güçlenir, gövde büyür ve her mevsime dayanır, dallarsa kuruyabilir ve kırılabilir, yapraklar birkaç ay yaşa-

dıktan sonra dökülür, tomurcuklar da ancak birkaç hafta yaşar. Gövdeden çok yapraklarda ve dallarda kötülük vardır. Ağaç tektir, ama yayılınca acı çekmeye başlar, çünkü çoklaşır ve çoklaştıkça güçsüzleşir."

"Ama yapraklı dallar güzeldir, bak gölgesinden sen de yararlanıyorsun..."

"Görüyorsun, sen de bilge olabilirsin, öyle değil mi Baudolino? Bu yapraklı dallar olmasa oturup Tanrı hakkında konuşamazdık, orman olmasaydı hiç karşılaşamayacaktık ve bu da kötülüklerin en kötüsü olacaktı."

Bunu sanki çıplak ve basit gerçeklik gibi söylüyordu, ama Baudolino bir kez daha bir sızının göğsünü delip geçtiğini hissetti, titrediğini belli edemezdi, belli etmek istemezdi.

"Peki bana açıkla öyleyse, onlar Tek Olan'ın bir bozulması olduğuna göre, birçoğu, en azından bir dereceye kadar nasıl iyi olabilir?"

"Görüyorsun, sen de bilge olabilirsin, öyle değil mi Baudolino? Bir dereceye kadar dedin. Yanlışa rağmen, her birimizde Tek Olan'ın bir yanı kaldı, biz düşünen yaratıklarda ve başka yaratıklarda da, hayvanlardan cansız nesnelere kadar. Bizi çevreleyen her şeyde tanrılar yaşar, bitkiler, tohumlar, çiçekler, kökler, kaynaklar, bunların her biri, Tanrı'nın düşüncesinin kötü taklitleri olmasına rağmen, onunla birleşmekten başka bir şey istemez. Biz karşıtıyla arasındaki uyumu yeniden kurmalıyız, tanrılara yardım etmeliyiz, Tek Olan'ın hâlâ ruhumuzda ve nesnelerde saklı duran kıvılcımlarını, anılarını yeniden canlandırmalıyız."

Hipatia tam iki kez onunla birlikte olmanın güzel olduğunu kaçırmıştı ağzından. Bu da oraya yine gitmek için Baudolino'yu cesaretlendirdi.

Bir gün Hipatia Baudolino'ya Hipatiaların tüm şeylerde bulunan Tanrısal kıvılcımı nasıl canlandırdıklarını anlattı, çünkü onlar doğrudan Tanrı'ya değil, ama onun daha az bitkin türümlerine, kendilerinden daha kusursuz bir şeye yakınlık duyuyorlardı. Baudolino'yu göle doğru, ayçiçeklerinin bulunduğu bir yere gö-

türdü, bu arada suyun üstü nilüferlerle kaplıydı.

"Güneşe yönelen şu bitkiyi görüyor musun? Bak ne yapıyor? Güneşi izleyerek hareket ediyor, onu arıyor, ona yalvarıyor, ama sen ne yazık ki onun gün boyunca yaptığı dairesel hareketi sırasında, havada çıkardığı hışırtıyı dinlemeyi henüz bilmiyorsun. Bilsen güneşe ilahisini okuduğunu fark edersin. Şimdi nilüfere bak: güneşin yükselmesiyle açılıyor, kendini tamamen ona sunuyor ve güneş kaybolduğunda kapanıyor. Taçyapraklarını açıp kapatarak güneşi övüyor, tıpkı bizim dua ettiğimiz zaman dudaklarımızı açıp kapadığımız gibi. Bu çiçekler gökcisimlerine sevgi ve yakınlık duyarak yaşarlar, bu nedenle de onların güçlerinin bir bölümünü muhafaza ederler. Çiçeğe bir şey yaparsan güneşe de yapmış olursun, güneşe bir şey yapmayı becerirsen, çiçeğin hareketini etkileyebilirsin, ve güneşin aracılığıyla, ondan daha kusursuz, ona sevgi ve yakınlık duyan bir şeyle birleşebilirsin. Ama bu yalnızca çiçeklerle olmaz, taşlarla ve hayvanlarla da olur. Her birinde, en güçlü tanrılar aracılığıyla, ortak başlangıca dönmeye çalışan bir küçük tanrı vardır. Biz çocukluğumuzdan itibaren büyük tanrıları etkilemeyi ve kayıp bağı yeniden kurmayı sağlayan bir sanatı uygulamayı öğreniriz."

"Ne demek bu?"

"Kolay. Kusursuz ve tanrısal taşlar, bitkiler, güzel kokular arasında bağlantı kurmayı öğreniriz, şey yapmak için... nasıl desem, birçok öğenin gücünü yoğunlaştıran sevgi kapları oluşturmak için. Bilirsin, bir çiçeğin, bir taşın, hatta bir tekboynuzun, hepsinin bir tanrısal özelliği vardır, ama her biri tek başına büyük tanrıları çağrıştıramaz. Ruh yöntemi sayesinde karışımlarımız her öğenin gücünü artırarak istenen özü üretirler."

"Peki sonra, bu büyük tanrıları çağrıştırdıktan sonra ne olur?"

"Bu nokta sadece başlangıçtır. Yukarıda bulunan her şey ile aşağıda bulunan her şey arasında elçi olmayı öğreniriz, Tanrı'nın yayıldığı akıntıya karşı gidilebileceği ispatlarız, az da olsa biraz geri, ama doğaya bunun mümkün olduğunu gösteririz. Ama büyük görev bir ayçiçeğini güneşle birleştirmek değildir, bizleri başlangıçla birleştirmektir. Bu noktada dinî olgunluğa erişme dünya

zevklerinden el etek çekme, yani çile başlar. Önce erdemli davranmayı öğreniriz, canlı varlıkları öldürmeyiz, çevremizdeki varlıklara uyum yaymaya çalışırız, ve böylece sadece bunları yaparak her yere gizli kıvılcımlar saçabiliriz. Şu bitki saplarını görüyor musun? Artık sararmışlar, yere doğru eğilmişler. Ben onlara dokunup onları yeniden titretebilirim, onlara unuttuklarını yeniden hissettirebilirim. Bak, yavaş yavaş yeniden tazelik kazanıyor, sanki topraktan şimdi çıkıyormuş gibi. Ama bu yetmez. Bu bitkiyi canlandırmak için doğal erdemleri uygulamak, görme ve duymada kusursuzluğa, beden gücüne, hafızaya ve öğrenme kolaylığına, davranış inceliğine erişmek yeterlidir, bunun için de sık yıkanmak, kutsal su törenleri yapmak, ilahiler ve dualar okumak gerekir. Bilgelik, kudret, itidal ve doğruluk elde ederek bir adım ileri atılır ve sonunda arıtıcı erdemlere ulaşılır: ruhu bedenden ayırmayı deneyelim, tanrıları anmayı öğrenelim –diğer filozofların yaptığı gibi tanrılarla ilgili konuşmayı değil– sihirli bir küreyle yağmurlar yağdırarak, depremlere karşı muskalar yerleştirerek, nazarlıklar koyarak, üçayakların olağanüstü güçlerini deneyerek, kehanette bulunmaları için heykelleri canlandırarak, hastaları iyileştirsin diye Asklepios'u çağırarak onları etkilemeyi öğrenelim. Ama dikkat, bunu yaparken bir tanrının bize egemen olmasını engellememiz gerekir, çünkü böyle bir durumda dağılır, heyecanlanmaya başlarız, ve Tanrı'dan uzaklaşırız. Bunu mutlak bir sakinlik içinde yapmayı öğrenmeliyiz."

Hipatia Baudolino'nun elini tuttu, Baudolino o sıcaklık hissi hiç bitmesin diye elini hareket ettirmiyordu. "Baudolino, büyük kız kardeşlerim gibi dinî olgunlukta kusursuz olduğumu sanıyorsundur... Oysa bilsen daha ne eksiklerim var. Hâlâ bir gül ile dostu olduğu üstün güç arasında ilişki kurduğumda kafam karışıyor... Hem bak, hâlâ çok konuşuyorum, bu bilge olmadığımın işaretidir, çünkü erdem sessizlikle elde edilir. Ama sen varsın diye konuşuyorum, bilgilenmen gerek, bir ayçiçeğini eğittiğime göre seni neden eğitmeyeyim? Konuşmadan birlikte olduğumuzda daha kusursuz bir düzeye erişmiş olacağız, birbirimize dokunmamız yetecek ve sen anlayacaksın. Ayçiçeğine olduğu gibi." Sessiz

ayçiçeğini okşuyordu, sonra sustu, Baudolino'nun elini okşamaya başladı ve sonunda sadece, "Duyuyor musun?" dedi.

Ertesi gün Hipatia'nın çok değer verdiği sessizlikten söz etti ona, sen de öğren diye söylüyorum, diyordu. "Çevremizde mutlak bir sessizlik yaratmak gerek. O zaman düşündüğümüz, hayal ettiğimiz ve duyduğumuz şeyin karşısında arzulanan yalnızlığa geçilir; barış ve huzur bulunur. Böylece biz ne öfke ne arzu, ne acı ne mutluluk duyacağız. Kendi benliğimizden kurtulacak, mutlak yalnızlığa ve derin huzura kavuşacağız. Güzel ve iyi şeylere artık bakmayacak, güzelin ötesinde, tüm erdemlerin ötesinde olacağız, tıpkı tapınağın içine girip tanrıların heykellerini geride bırakan ve hayal değil Tanrı'nın kendisini gören kişi gibi. Artık ara güçlere yönelmek zorunda kalmayacağız, onları aşarak kusurları yenmiş olacağız, bu münzevilikte, bu girilemez ve kutsal yerde, tanrılar soyunun ve Aion'lar hiyerarşisinin ötesine ulaşacağız, tüm bunlar bizim iyileştirdiğimiz var olma hastalığımızın bir anısı olarak kalacak artık. Bu, yolun sonu, kurtuluş, her bağın kopması, artık yalnız olanın Tek Olan'a doğru kaçışı olacak. Tamamen basite doğru olan bu dönüşte, artık başka hiçbir şey görmeyeceğiz, karanlığın zaferi dışında. Ruhlarımız ve beyinlerimiz boşalmış ruhlar ülkesinin ötesine ulaşmış olacağız, saygıyla orada, yukarıda duracağız, doğan bir güneşmişiz gibi, gözbebeklerimiz kapalı ışığın güneşine uzun uzun bakacağız, ateş olacağız, o karanlıkta bir karanlık ateş olacağız, ve ateş yollarından geçip yolculuğumuzu tamamlayacağız. Nehrin akıntısını bir kez tersten aştığımızdan, ve sadece kendimize değil, tanrılara ve Tanrı'ya da akıntının tersten aşılabileceğini gösterdiğimizden, o anda dünyayı iyileştirmiş, kötülüğü öldürmüş, ölümü öldürmüş, Demiurgos'un parmaklarının karmakarışık düğümünü çözmüş olacağız. Baudolino, biz Tanrı'yı iyileştirmeye mahkûmuz, onun kurtarılması görevi bize verildi: vecde gelerek tüm yaratılmış olanları Tek Olan'ın bağrına döndüreceğiz. Biz Tek Olan'a soluğuyla dışarı verdiği kötülüğü büyük bir solukla yeniden içine çekmesi için gerekli gücü vereceğiz."

"Siz, siz bunu yapıyor musunuz, sizden birisi bunu yaptı mı?"

"Bunu başarmayı bekliyoruz, buna hepimiz hazırlanıyoruz, yüzyıllardır, içimizden birinin bunu başarması için uğraşıyoruz. Çocukluğumuzdan beri, hepimizin bu mucizeyi gerçekleştirmesinin gerekli olmadığını öğrendik: bin yıl sonra da olsa, bir gün, içimizden birinin, seçilmiş olanın, yüce kusursuzluk anına ulaşması, o an kendini uzak kökeniyle bir ve tek hissetmesi yeterli, böylece mucize gerçekleşmiş olacak. Böylece, acı çeken dünya çokluğundan Tek Olan'a geri dönülebileceğini göstererek, Tanrı'ya huzur ve güven, merkezinde yeniden toparlanması için güç, soluğunun yeniden düzene kavuşması için enerji vermiş oluruz."

Gözleri parhyordu, teni ılıklaşmıştı sanki, elleri titriyordu, sesi hüzün doluydu ve Baudolino'nun ona inanması için yalvarır gibiydi. Baudolino, Demiurgos'un çok hata yapmış olabileceğini düşündü, ama bu güzel kızın varlığı bile dünyayı esritici ve eşsiz güzellikler saçan bir yer yapıyordu.

Dayanamadı, elini tutup bir öpücük kondurma cesaretini gösterdi. Hipatia irkildi, sanki hiç bilmediği, yaşamadığı bir duyguyu tatmıştı. Önce, "Sana da bir tanrı egemen" dedi. Sonra elleriyle yüzünü kapadı ve Baudolino onun, şaşkın bir halde "Yitirdim... duyumsamazlığı yitirdim..." diye mırıldandığını duydu.

Döndü ve hiçbir şey söylemeden ve geriye bakmadan ormana doğru koştu.

"Soylu Niketas, işte o anda asla sevmediğim kadar sevdiğimi, ama bir kez daha asla benim olmayacak bir kadını sevdiğimi anladım. Biri yüce mevkii nedeniyle, diğeri ölüm denilen felaket yüzünden ellerimden kayıp gitmişti, şimdi üçüncüsü de kendini Tanrı'nın kurtuluşuna adadığı için asla benim olamayacaktı. Uzaklaştım, belki bir daha asla oraya dönmemem gerektiğini düşünerek kente gittim. Ertesi gün, Praxeas, Pndapetzim sakinlerinin gözünde Müneccim Krallar arasında en güvenilir kişi olduğumu söyleyince kendimi biraz rahatlamış hissettim, Diyakoz bana güveniyordu ve Şair'in çok güzel eğittiği orduya benim kumanda etmemi istiyordu. Bu davetten kaçamazdım, Müneccim Krallar

topluluğunda olabilecek bir çatlak, durumumuzu herkesin gözünde dayanılmaz kılabilirdi, ve herkes savaşa hazırlanmaya kendini öyle tutkulu bir biçimde kaptırmıştı ki, kabul ettim, ayrıca içten içe sevmeye başladığım Sciapodeleri, Panozoları, Blemmaları ve diğer iyi insanları hayal kırıklığına uğratmak da istemiyordum. Özellikle de, kendimi bu yeni işe vererek, ormanda bıraktığım şeyi unutacağımı düşündüm. İki gün boyunca bir yığın işle uğraştım. Ama dalgın dalgın koşuşturup duruyordum, Hipatia'nın göl kıyısına geri gelmiş olması ve beni göremeyince kaçtığı için ona kızdığımı ve bir daha onu görmek istemediğimi düşünebileceği düşüncesi beni korkutuyordu. Onun üzülmüş olması ve artık beni görmek istemediği düşüncesiyse beni perişan ediyordu. Öyleyse izini sürecektim, Hipatia'nın yaşadığı yere atımla gidecektim, peki ne yapacaktım, onu kaçıracak mıydım, o topluluğun huzurunu mu bozacaktım, anlamaması gereken şeyleri anlamasına yardımcı olarak saflığını mı yok edecektim, yoksa onu dünyevî tutkunun o küçücük anından kurtulmuş, kendini yeniden görevine kaptırmış mı görecektim? Peki o an olmuş muydu? Her sözcüğünü, her hareketini yeniden yaşıyordum. İki kez Tanrı'nın nasıl olduğunu söylemek için karşılaşmamızı örnek olarak göstermişti, ama belki de söylediklerini anlayabileyim diye tümüyle saf, çocuksu yanını ortaya koyacak biçimde. Bana iki kez dokunmuştu, ama bir ayçiçeğine dokunur gibi. Elinin üzerindeki ağzım onu heyecandan titretmişti, ama bu doğaldı: ona daha önce hiçbir insan ağzı dokunmamıştı, bu, onun için tökezleyip bir an için ona öğretilen düzeni kaybetmek gibi bir şeydi; o an geçmişti, o artık bunu düşünmüyordu... Arkadaşlarımla savaşla ilgili sorunları tartışıyordum, Numidialıların nereye yerleştirileceklerine karar vermem gerekiyordu, ama nerede olduğumu bile anlayacak durumda değildim. Bu sıkıntıdan kurtulmam gerekiyordu, bilmem gerekiyordu. Bunu yapmak için de kendi hayatımı ve onunkini aramızda bağlantı sağlayacak birinin ellerine teslim etmem gerekiyordu. Gavagai bana sadakatini birçok kez kanıtlamıştı. Onunla gizlice konuştum, yeminler ettirdim, mümkün olduğunca az şey söyledim, ama bu kadarı göle gitmesi ve beklemesi için yeterliy-

di. İyi yürekli Sciapode gerçekten mert, zeki ve güvenilirdi. Az şey sordu bana, sanırım çok şey anladı, iki gün boyunca, günbatımında gelip kimseyi görmediğini söyledi, renginin solduğunu görüp üzülüyordu. Üçüncü gün yüzünde yeni doğan aya benzer bir gülümsemeyle geldi ve ayağının şemsiyesi altında mutlu bir biçimde yatarken, o kızın geldiğini söyledi. Hipatia sanki birini bekliyormuş gibi büyük bir güvenle ve sabırsızca ona yaklaşmıştı. Benim mesajımı almıştı ("O çok görmek istiyor seni gibi duruyor" diyordu Gavagai, kurnaz bir sesle) ve bana, onun her gün, her gün göle geleceğini söylüyordu ("O iki kez söyledi"). Belki, diye yorum yapmıştı sinsice Gavagai, belki o da uzun zamandır Müneccim Krallar'ı bekliyordu. Ertesi gün de Pndapetzim'den ayrılamadım, ama kumandanlık görevlerimi öyle canla başla yapıyordum ki, silaha fazla hevesim olmadığını bilen Şair şaşırdı, ordum heyecanlandı. Kendimi dünyanın sahibi hissediyordum, hiç korkmadan yüz Hun'la başa çıkabilirdim. İki gün sonra titreye titreye o çekici yere döndüm.

34

Baudolino gerçek aşkı keşfeder

"Bekleyişte geçen o günlerde, Soylu Niketas, birbirine zıt duygular yaşamıştım. Onu görmek için yanıp tutuşuyor, bir daha göremeınekten korkuyor, binlerce tehlikeyle karşı karşıya olduğunu düşünüyordum, uzun sözün kısası aşka özgü tüm duyguları hissediyordum, ama kıskançlık duymuyordum.

"Ana'nın tam o sırada onu dölleyicilere gönderebileceği akhna gelmiyor muydu?"

"Böyle bır kuşkuya hiç kapılmadım. Belki artık ona ne kadar ait olduğumu bildiğimden, başkalarının kendisine dokunmasına izin vermeyeceğinden emin, benim olduğunu düşünüyordum. Sonradan bunu uzun uzadıya düşündüm ve kusursuz aşkta kıskançlığa yer olmadığını anladım. Kıskançlık kuşkudur, korkudur, seven ile sevilen arasında bir kara çalmadır ve, Aziz Yahya kusursuz aşkın her korkuyu yeneceğini söyler. Kıskançlık duymuyordum, ama her an onun yüzünü hayalimde canlandırmaya çalışıyor, başaramıyordum. Ona bakarken hissettiklerimi hatırlıyor, ama onun hayalini gözümün önüne getiremiyordum. Oysa görüşmelerimiz sırasında sürekli yüzüne bakmaktan başka bir şey yapmamıştım.

"Büyük aşkla sevenlerde böyle olduğunu okudum..." dedi Niketas, böyle büyük bir aşkı belki hiç yaşamamış birinin çekingenliğiyle. "Beatrix ve Colandrina'yla da böyle olmamış mıydı?"

"Hayır, bana bu kadar acı çektirecek biçimde değil. Sanırım Beatrix'le, bir yüze ihtiyacı olmayan aşk düşüncesini sevmiştim, ayrıca onun vücut hatlarını düşünmek bana kutsal şeylere yapılmış bir hakaret gibi geliyordu. Colandrina'ya gelince, Hipatia'yı tanı-

dıktan sonra, onunla yaşadıklarının bir tutku değil, daha çok bir sevinç, sevgi, çok büyük bir şefkat olduğunu anladım, Tanrı beni bağışlasın, bir kız evlada ya da bir kız kardeşe duyulan şeyleri duymuştum ona. Sanırım âşık olan herkes böyle düşünür, ama o günlerde Hipatia'nın gerçekten sevdiğim ilk kadın olduğundan emindim, ve bu kuşkusuz doğruydu, şimdi de öyle, sonsuza dek de öyle kalacak. Gerçek aşkın yüreğin tricliniumunda yer aldığını ve orada, en soylu sırlarına saygı gösterip huzur bulduğunu ve hayal odalarına çok seyrek döndüğünü de anladım. İşte bu nedenle âşık olan kişi görmediği sevgilinin vücudunun hatlarını hayal edemez. Zaten kalbin iç kısımlarına asla girmeyen, bu tip hayallere yol açan ve şehvetli fantezilerle beslenen, sadece zina aşkıdır."

Niketas, ona duyduğu kıskançlığı güçlükle saklayarak, sustu.

Yeniden buluşmaları ürkek ve dokunaklı oldu. Hipatia, gözleri mutluluktan parladığı halde, utanarak bakışlarını hemen kaçırıyordu. Çimenlerin üzerine oturdular. Acacio biraz uzakta sakince otluyordu. Çevredeki çiçekler her zamankinden daha güzel kokuyordu ve Baudolino sanki daha yeni dudaklarını *burq*'la ıslatmış gibi hissediyordu kendini. Konuşmaya cesaret edemiyordu, ama konuşmak zorundaydı yoksa o sessizliğin yoğunluğu onu uygunsuz bir harekette bulunmaya itebilirdi.

Böylece o anda, gerçek âşıkların, anlatıldığı gibi, ilk aşk görüşmelerinde neden sarardıklarını, titrediklerini ve ansızın dillerinin tutulduğunu anladı. Çünkü, aşk insanın hem doğasına hem de ruhuna hâkim olur, onların ne olursa olsun tüm güçlerini kendine çekerdi. Böylece iki gerçek sevgili gizlice buluştuklarında, aşk bedenin hem fiziksel hem ruhsal tüm işlevlerini altüst edip neredeyse dondururdu. bu nedenle de dil konuşmak, gözler görmek, kulaklar duymak istemez ve her organ görevinden kaçardı. Bu da, aşk eğer yüreğin derinliklerinde fazla oyalanırsa, güçten düşen bedeni yıpratırdı. Ama bir süre sonra yürek, duyduğu ateşin verdiği sabırsızlıkla, tutkusunu dışarı atıp, bedenin normal işlevlerine geri dönmesini sağlardı. Ve böylece sevgili konuşmaya başlardı.

"O zaman" dedi Baudolino, ne hissettiğini ve ne anladığını söy-

lemeden, "bana anlattığın tüm bu güzel ve korkunç şeyler Hipatia'nın size aktardıkları..."

"Yok, hayır," dedi Hipatia, "sana atalarımızın Hipatia'nın kendilerine öğrettiği her şeyi unutarak kaçtığını, sadece bilme görevini unutmadığını söyledim. Derin düşüncelere dalarak gerçeği yavaş yavaş keşfettik. Geçen binlerce yıl boyunca her birimiz, çevremizi saran dünya hakkında ve ruhunda hissettiği şeyler üzerinde düşündü, ve bilincimiz günden güne zenginleşti, ama işimiz henüz bitmedi. Belki sana söylediklerimde arkadaşlarımın bile hâlâ anlayamadığı şeyler vardı, ben de bunları sana anlatmaya çalışırken anladım. Böylece her birimiz, arkadaşlarını hissettikleriyle eğiterek ve eğitmenlikte olgunlaşarak bilge olur. Belki sen burada olmasaydın, ben bazı şeyleri anlayamayacaktım. Sen benim tanrısal vicdan sesim, iyi yürekli Arhonum oldun, Baudolino."

"Peki tüm arkadaşların senin gibi böyle açık ve güzel mi konuşur, tatlı Hipatiam?"

"Ah, ben içlerinde en kötüsüyüm. Hissettiklerimi ifade edemiyorum diye bazen benimle dalga geçerler. Daha büyümem gerekiyor, biliyor musun? Ama bugünlerde sanki onların bilmediği bir sırra sahipmişim gibi, kendimi gururlu hissediyordum, ve neden bilmiyorum ama bu sırrın sır olarak kalmasını yeğliyorum. Bana neler oluyor pek anlamıyorum, sanki... sanki bazı şeyleri onlara söyleyeceğime sana söylemeyi tercih ediyorum. Sence bu kötü mü, onlara karşı dürüst olmayan bir davranış mı?"

"Bana karşı dürüstsün."

"Seninle kolay. Yüreğimden geçen her şeyi sana söyleyebilirim, diye düşünüyorum. Hatta doğruluğundan henüz emin olmadığım halde. Bugünlerde bana ne oluyordu biliyor musun Baudolino? Seni görüyordum rüyamda. Sabah uyandığımda güzel bir gün olduğunu düşünüyordum, çünkü sen bir yerlerdeydin. Sonra günün kötü bir gün olduğunu düşünüyordum, çünkü seni görmüyordum. Tuhaf, insan mutlu olduğunda güler, acı çektiğinde ağlar, ama ben aynı anda hem gülüyor hem de ağlıyorum. Hasta mıyım acaba? Öyle olsa da bu çok güzel bir hastalık. İnsanın hastalığını sevmesi doğru mu?"

"Öğretmenim sensin, tatlı arkadaşım" diye gülümsüyordu Baudolino, "bana sormamalısın, üstelik ben de seninle aynı hastalığa yakalandığımı sanıyorum."

Hipatia bir elini uzatıp Baudolino'nun yara izine dokunmuştu: "Sen iyi bir şey olmalısın, Baudolino, çünkü sana dokunmak hoşuma gidiyor, Acacio'ya dokununca da böyle oluyor. Sen de bana dokun, belki bilmediğim ve hâlâ içimde saklı olan bir kıvılcımı uyandırırsın."

"Hayır tatlı aşkım, sana zarar vermekten korkuyorum."

"Şurasını, kulağının arkasını elle. Evet, böyle, devam et... Belki senin aracılığınla bir tanrı harekete geçebilir. Bir yerlerinde seni başka bir şeye bağlayan bir işaret olmalı..."

Ellerini Baudolino'nun giysisinin altına sokmuştu, parmaklarını göğüs kıllarının arasında dolaştırıyordu. Onu koklamak için yaklaştı. "Bitki, güzel bitki kokuyorsun" dedi. Sonra, "Ne güzel buran, genç bir hayvan gibi yumuşak. Sen genç misin? Ben bir insanın yaşını anlayamıyorum. Genç misin sen?"

"Gencim, sevgilim, şimdi doğmaya başlıyorum."

Baudolino şimdi sert hareketlerle onun saçını okşuyordu, Hipatia ellerini onun ensesinde kilitlemiş, sonra küçük dil darbeleriyle yüzünü yalamaya başlamıştı, Baudolino'yu bir oğlakmış gibi yalıyordu, sonra gözlerinin içine bakıp gülüyor ve tuzlu olduğunu söylüyordu. Baudolino hiçbir zaman bir aziz olmamıştı, onu kendine doğru çekti ve dudaklarıyla dudaklarını aradı. Hipatia korku ve şaşkınlıkla karışık bir inilti çıkardı, geri çekilmeye çalıştı, sonra kendini bıraktı. Ağzı şeftali ve kayısı tadındaydı, diliyle ilk kez tattığı Baudolino'nun diline küçük küçük darbelerle vuruyordu.

Baudolino onu geriye itti, iyi niyetinden değil kendini saran giysiden kurtulmak için, Hipatia onun penisini gördü, parmaklarıyla dokundu ona, canlı olduğunu hissetti ve onu istediğini söyledi: nasıl ve neden istediğini bilmediği açıktı, ama ormanların ya da kaynakların bir gücü ona ne yapması gerektiğini söylüyordu. Baudolino onu yeniden öpücüklere boğdu, dudaklarından boynuna indi, sonra omuzlarına, giysisini yavaşça çıkarırken, göğüslerini gördü, yüzünü gömdü, bu arada kızın giysisini kalçaların-

dan aşağı kaydırmayı sürdürüyordu, onun küçük gergin karnını hissediyor, göbeğini elliyordu, muhteşem hazinesini gizleyen tüylere bu kadar çabuk ulaşacağını sanmıyordu. Hipatia ona, Aionum, Tiranum, Ogdoasım, Pleromam diye fısıldıyordu.

Baudolino ellerini, kızın hâlâ vücudunun bir kısmını örten giysisinin altına soktu ve edepyerinin başlangıcını işaret eden o tüylerin gürleştiğini, bacaklarının üst kısmını, uyluklarını kapladığını ve kalçalarına doğru devam ettiğini hissetti.

"Soylu Niketas, giysisini çekip çıkardım ve gördüm. Karnından aşağısı keçi biçimindeydi ve bacakları fildişi renginde iki toynakla son buluyordu. O anda, yerlere kadar uzanan giysisinin altında neden ayakları yere temas eden biri gibi yürümediğini, sanki yere basmadan nasıl süzülür gibi geçip gittiğini anladım.

Dölleyicilerin kim olduklarını da anladım, Asla-Görülmeyen-Satirler'di, boynuzlu insan başlı ve koç vücutlu, yüzyıllardır Hipatiaların hizmetinde yaşayarak, onlara kız çocuklarını armağan eden, erkek çocukları kendileri gibi yetiştiren Satirlerdi, erkek çocuklar onların korkunç yüzlerine, kız çocuklar da güzel Hipatia'nın çekiciliğine güzelliğine ve gözbebeklerine sahipti.

"Ne korkunç!" dedi Niketas.

"Korkunç mu? Hayır o an böyle düşünmedim. Şaşkındım, evet, ama bir anda karar verdim, bedenim ruhum için ya da ruhum bedenim için karar verdi, gördüğüm ve dokunduğum şey çok güzeldi, çünkü o Hipatia'ydı, ve doğası da güzelliklerinin bir parçasıydı, o kıvırcık ve yumuşak tüyleri arzuladığım kadar asla hiçbir şeyi arzulamamıştım, misk kokuyordu, önceleri gizli duran o bacakları sanki bir sanatçının elinden çıkmıştı, onu seviyordum, o orman kokulu yaratığı istiyordum, ve Hipatia'yı kimera, ichneumon, boynuzlu engerek biçiminde olsa da severdim."

Hipatia ve Baudolino, günbatımına kadar birleştiler ve artık bitkin düştüklerinde yan yana uzanıp, çevrelerindeki her şeyi unutarak birbirlerini okşadılar, sevgi dolu adlarla hitap ettiler.

Hipatia şöyle diyordu: "Ruhum bir ateş esintisi gibi uçup gitti... Yıldızlı tavanın bir parçası gibi hissediyorum kendimi..." Hiç dur-

madan sevdiği adamın vücudunu inceliyordu: "Ne kadar güzelsin, Baudolino. Ama siz insanlar da hilkat garibesisiniz" diye şaka yapıyordu. "Bacakların uzun, tüysüz ve beyaz, ayakların iki Sciapode'nin ayakları kadar büyük! Ama yine de güzelsin, hatta, çok..." Baudolino sessiz, gözlerini öpüyordu onun.

"İnsan kadınların da bacakları seninki gibi mi?" diye kaygılı soruyordu. "Hiç... senin gibi bacaklı yaratıkların yanında esrime yaşadın mı?"

"Evet, ama senin varlığını bilmediğim için sevgilim."

"İnsan kadınların bacaklarına bir daha bakmanı istemiyorum." Baudolino sessizce toynaklarını öpüyordu onun.

Hava kararmak üzereydi, ayrılmak zorunda kaldılar. "Sanırım" diye fısıldadı Hipatia, bir kez daha dudaklarıyla onun dudaklarına hafifçe dokunarak, "arkadaşlarıma hiçbir şey anlatmayacağım. Belki anlamazlar, onlar daha yükseğe çıkmak için böyle bir yol olduğunu henüz bilmiyorlar. Yarın görüşmek üzere, sevgilim. Duydun mu? Senin bana hitap ettiğin gibi hitap ediyorum sana. Bekliyorum."

"Bu şekilde birkaç ay geçirdim, hayatımın en hoş ve en temiz aylarıydı. Her gün onun yanına gidiyordum, ve gidemediğim zamanlar sadık dost Gavagai bize çöpçatanlık yapıyordu. Hunların asla gelmemelerini ve Pndapetzim'deki bu bekleyişin ölümüme kadar sürmesini, hatta hiç bitmemesini umuyordum Kendimi sanki ölümü yenmiş gibi hissediyordum."

Aylar sonra, bir gün, her zamanki ateşli sevişmemizden sonra, sakinleşir sakinleşmez, Hipatia Baudolino'ya şöyle dedi: "Bana bir şeyler oluyor. Ne olduğunu biliyorum, çünkü dölleyicilerle geçirdikleri geceden sonra arkadaşlarımın anlattıklarını duydum. Karnımda bir çocuk olduğunu sanıyorum."

Baudolino'nun yüreği o anda anlatılamaz bir sevinçle doldu, Tanrı ya da Arhonların, hangisinin olduğu önemli değildi, kutsadığı o karnı öpüyordu. Sonra kaygıya kapıldı: Hipatia durumunu topluluğundan gizleyemezdi, ne yapacaktı?

"Gerçeği Ana'ya açıkça söyleyeceğim" dedi. "O anlayacaktır. Biri, bir şey, diğerlerinin dölleyicilerle yaptığını benim seninle yapmamı istedi. Doğanın iyi yanına göre, bu doğruydu. Bana kızamayacak."

"Ama dokuz ay boyunca topluluk ilgilenecek seninle, ve sonra doğacak çocuğu asla göremeyeceğim!"

"Buraya daha çok uzun bir süre geleceğim. Karnım çok şişinceye ve diğerleri bunu fark edinceye kadar önümüzde çok zaman var. Yalnızca son aylarda, her şeyi Ana'ya söylediğimde görmeyeceğiz birbirimizi. Çocuğa gelince, erkekse sana verilecek, kızsa seni ilgilendirmiyor. Doğa böyle istiyor."

"Senin şu budala tanrın Demiurgos ile senin şu yarı keçi arkadaşların böyle istiyor!" diye bağırdı Baudolino, öfkeden kendinden geçmiş bir halde. "O benim de çocuğum, kız ya da erkek!"

"Öfkelenince ne de güzel oluyorsun Baudolino, ama asla öfkelenmemek gerek" dedi Hipatia, onu burnundan öperek.

"Doğurduktan sonra, nasıl arkadaşların dölleyicilerini bir daha asla görmüyorsa, senin de bana gelmene asla izin vermeyecekler biliyor musun? Size göre, doğa böyle istemiyor mu?"

İşte o an Hipatia durumu anladı, Baudolino'ya sarılarak, sevişiği zaman çıkardığı küçük iniltilerle, başını erkeğinin göğsüne dayayarak ağlamaya başladı, Baudolino onun sarsılan göğsünü hissediyordu. Onu okşadı, kulağına sevgi dolu sözcükler fısıldadı ve sonra ona da mantıklı gelen bir öneride bulundu: Hipatia onunla birlikte kaçacaktı. Onun ürkmüş bakışları karşısında, bu şekilde davranarak topluluğuna ihanet etmemiş olacağını söyledi. Kısacası ona farklı bir ayrıcalık verilmişti ve görevi de farklı oluyordu. Baudolino onu uzak bir ülkeye götürecek ve Hipatia orada yeni bir Hipatia topluluğu yaratacaktı, uzaktaki analarının soyunu daha bereketli kılmış olacaktı sadece, onun mesajını başka yerlere götürmüş olacaktı, ama Baudolino onun yanında yaşayacak ve yeni bir dölleyici topluluk bulacaktı, büyük bir olasılıkla da şu anda annesinin karnında olan meyveleri gibi insan biçiminde olacaktı bu dölleyiciler. Kaçarak onlara kötülük yapmıyorsun, diyordu Hipatia'ya, tam tersine iyilik yayıyorsun...

"O zaman Ana'dan izin isteyeceğim."

"Bekle, bu Ana'nın mayasını hâlâ anlamış değilim. Bırak da düşüneyim, birlikte gideriz onun yanına, onu ikna etmesini bilirim, doğru şekli bulmam için birkaç gün ver bana"

"Sevgilim, seni bir daha görmemek istemiyorum" diye hıçkıra hıçkıra ağlıyordu şimdi de Hipatia. "İstediğini yapacağım, insanların bir kadını olacağım, seninle birlikte bana sözünü ettiğin o yeni kente geleceğim, Hıristiyanlar gibi davranacağım, Tanrı'nın çarmıha gerilerek ölen bir oğlu olduğunu söyleyeceğim, sen olmazsan ben bir Hipatia olmak istemiyorum!"

"Sakin ol, sevgilim. Göreceksin bir çözüm bulacağım. Charlemagne'ı aziz yaptım, Müneccim Krallar'ı buldum, eşimi korumasını bilirim ben!"

"Eş mi?"

"Ne olduğunu sonra öğretirim. Şimdi git, geç oldu. Yarın görüşürüz."

"Bir daha bir yarın olmadı Soylu Niketas. Pndapetzim'e döndüğümde, herkes bana doğru koştu, saatlerdir beni arıyorlardı. Kuşku götürmezdi: Akhunlar gelmek üzereydi, atlarının kaldırdığı toz ufukta görülebiliyordu. Günün ilk ışıklarıyla birlikte eğreltiotlarıyla kaplı düzlüğün kenarına ulaşırlardı. Bu nedenle savunmayı hazırlamak için fazla zaman yoktu. Hemen, buyruğu altındaki yurttaşlarının komutasını aldığımı bildirmek için Diyakoz'a gittim. Çok geçti. Savaşın sancılı bekleyişiyle geçen o aylar, ayakta kalmak için gösterdiği çaba ve çalışmalara katılması, belki de öykülerimle damarlarına zerk ettiğim güç ve canlılık, onun sonunu hızlandırmıştı. Son nefesini verirken yanında kalmaktan korkmadım, hatta beni selamlarken ve zafer dilerken elini bile sıktım. Kazanırsam, belki babasının ülkesine ulaşabileceğimi söyledi ve kendisine son bir iyilikte bulunmam için yalvardı. Ruhunu teslim eder etmez, peçeli iki uşağı, cesedini, bir rahipmiş gibi sarılacağı ketene görüntüsünün izini bırakacak yağlarla yağlayıp, hazırlayacaktı. Rahip'e bu halini götürmemi istiyordu, ne kadar solgun da olsa manevî babasına olduğundan daha az perişan görünürdü.

Hemen sonra öldü, ve iki uşak yapılması gerekeni yaptılar. Çarşafın yüz hatlarını alması için biraz zaman gerektiğini söylüyorlardı, sonra onu sarıp bir kutuya koyacaklardı. Çekinerek benden Diyakoz'un ölümünü Hadımlara bildirmemi istediler. Bunu yapmamaya karar verdim. Diyakoz bana kumandanlık görevini vermişti ve ancak bu şekilde Hadımlar bana itaat etmemeyi göze almazdı. Onların da bir biçimde, kentte yaralıları karşılamak için bir yer hazırlayarak savaşa yardım etmeleri gerekiyordu. Diyakoz'un ölümünü hemen öğrenselerdi, en azından kötü haberi yayıp cenaze törenleriyle dikkatlerini dağıtarak savaşçıların huzurunu kaçıra bilirlerdi. Hatta, güvenilir olmadıklarından, iktidarı ele geçirip Şair'in tüm savunma planlarını bozabilirlerdi. Savaşa gidiyoruz, dedim kendi kendime. Her zaman bir barış adamı olmuş olsam da, şimdi, doğacak çocuğu korumam gerekiyordu.

35

Baudolino Akhunlara karşı

Planı, en küçük ayrıntısına kadar, aylarca çalışmıştı. Şair birliklerini eğitmede nasıl iyi bir komutan olduysa, Baudolino da strateji yeteneğini ortaya koymuştu. Kentin hemen dışında o kabarmış kaymak yığınlarına benzer tepelerin en yükseği yer alıyordu. Oradan, hem dağlara ve hem de eğreltiotlarıyla kaplı düzlüğün ötesine kadar tüm ovaya hâkim olunuyordu. Baudolino ve Şair buradan savaşçılarının hareketlerini yönetecekti. Yanlarında Gavagai'nin eğittiği seçme Sciapodelerden kurulu bir müfreze olacak ve bunlar birliklerle hızlı bir biçimde iletişimi sağlayacaktı.

Ponciolar, karınlarındaki ,o çok duyarlı eklentiyle, düşmanın hareketlerini izlemeye ve kararlaştırıldığı gibi dumanla işaret vermeye hazır, ovanın değişik yerlerine dağılacaktı.

Hepsinin önünde de, eğreltiotlarıyla kaplı ovanın neredeyse en uç noktasında Porcelli'nin komutanlığında, Sciapodeler, zehirli kargıları ve oklarıyla aniden düşmanın karşısına çıkmak için hazır bekleyecekti. O ilk darbeyle düşman sarsıntıya uğratıldıktan sonra, Sciapodelerin arkasından, Ciula lakaplı Aleramo Scaccabarozzi'nin emrindeki Devler ortaya çıkıp atları kırıp geçirecekti. Aman, diye uyarıyordu Şair, harekete geçmeleri emredilmeden, ayağa kalkmasınlar.

Düşmanın bir bölümü Devler engelini aşarsa, ovanın iki yanda bulunan, Boidi'nin komutasındaki Pigme taburu ve Cuttica'nın komutasındaki Blemma taburu harekete geçmeliydi. Pigmelerin ok yağmurundan kurtulmak için Hunlar, karşıt yöne, Blemmaların bulunduğu yere doğru kaçacaktı, Blemmalar da düşman onları otların arasında fark etmeden önce atların altına kayabileceklerdi.

Ama yine de hiç kimse fazla tehlikeye atılmamalıydı. Kendileri çok az kayıp verirken, düşmana çok kayıp verdirmeliydiler. Nitekim stratejinin en can alıcı noktası ovanın ortasında savaş konumunda bekleyecek olan Numidialılardı. Hunlar kuşkusuz ilk çatışmayı atlatacaklardı, ama Numidialıların önüne sayıları azalmış, yara bere içinde gelecekler ve atları o uzun otların arasında hızlı hareket edemeyecekti. O noktada savaşçı circumcellionlar öldürücü gürzleriyle ve efsanevî tehlikeseverlikleriyle hazır bulunacaktı.

"Anlaşıldı, vur ve kaç" diyordu Boidi, "asıl aşılamaz engel gözüpek circumcellionlar olacak."

"Siz de" diye uyarıyordu Şair, "Hunlar geçtikten sonra sizinkileri hemen toplayıp en az yarım mil uzunluğunda bir yarım daire oluşturarak dizilmelisiniz. Böylece, düşman, takipçilerinin çevresini sarmak için, şu bilinen çocukça kaçma numarasına başvurursa, onları tam kollarınıza atılmak için koşarken bulacak ve kıskaca alıp sıkıştıracaksınız. Hiçbirinin hayatta kalmaması gerek. Yenilen bir düşman, canını kurtarırsa, er geç öç almak ister. Sağ kalan birkaç kişi sizin ve Numidialıların elinden kaçmayı ve kente doğru gitmeyi başarırsa, Panozolar üzerlerine atılmaya hazır olacak ve böyle beklenmedik bir durum karşısında hiçbir düşman dayanamaz."

Strateji, hiçbir şey rastlantıya bırakılmadan hazırlandığı için, cohorslar[1] gece olduğunda kent merkezinde toplanmaya başladı, ilk yıldızların ışığında ovaya doğru ilerlerken her bir grubun önünde kendi rahibi vardı ve her biri kendi dilinde Pater Noster'i söylüyordu, böyle görkemli bir ses Roma'daki en gösterişli ayin alaylarında bile duyulmamıştı:

Mael nio, kui vai o les zeal, aepseno lezai tio mita. Veze lezai tio tsaeleda.

O fat obas, kel binol in süs, paisalidumöz nemola. Komömöd monargän ola.

1. Eski Roma'da lejyonunun temel taktik birliği (yaklaşık 600 kişi) ya da yardımcı askerî birliklerin oluşturduğu bütün. (ç.n.)

Pat isel, ka bi ni sieloes. Nom al zi bi santed. Klol alzi komi.

O baderus noderus, ki du esso in seluma, fakdade sankadus hanominanda duus, adfenade ha rennanda duus.

Amy Pornio dan chin Orhnio viey, gnayjorhe sai lory, eyfodere sai bagalin, johre dai domion.

Hai coba ggia rild dad, ha babi io sgymta, ha salta io velca...

En son, tam Baudolino ve Şair birbirlerine neden geç kaldıklarını sorarken, Blemmalar geçti. Her birinin omzunda, koltukaltlarından bağlanmış, tepesinde bir kuş başı bulunan kamıştan bir kafes vardı. Arzruni, gururla son buluşu olduğunu söyledi. Hunlar bir baş görecek ve ona nişan alacak, Blemmalar da vurulmadan, iki üç saniye içinde onların üzerlerine atlayacaktı. Baudolino bunun iyi fikir olduğunu söyledi, ama ellerini çabuk tutmaları gerekiyordu, çünkü konuşlanacakları yerlere ulaşmaları için birkaç saatleri kalmıştı. Blemmalar bir kafaya sahip olmaktan sıkılmış gibi görünmüyordu, tersine tüylü bir miğfer taşıyormuşçasına kasılıyorlardı.

Baudolino ve Şair, Arzruni'yle birlikte, savaşı yönetecekleri tepeye çıktılar ve günün ağarmasını beklediler. Olup bitenleri öğrenmek için Gavagai'yi ilk savunma hattına yollamışlardı. Becerikli Sciapode, "Yaşasın çok kutsal Müneccim Krallar, yaşasın Pndapetzim!" diye bağırarak savaş hattına koştu.

Doğuya doğru dağlar ilk güneş ışıklarıyla aydınlanmaya başlarken, nöbetteki Ponciolar ince bir duman işaretiyle Hunların ufukta göründüğünü haber verdiler.

Nitekim Hunlar uzun bir cephe hattı oluşturmuş bir şekilde göründüler, uzaktan bakıldığında sanki hiç ilerlemiyor, dalgalanıyorlar ya da sallanıyorlarmış gibi geliyordu insana. Ancak ilerledikleri, yavaş yavaş atlarının bacaklarının görünmez hale gelmesinden anlaşılıyordu, eğreltiotları örtmüştü onları, ilk gizli Sciapode hattına yaklaşmalarına az kalmıştı, becerikli tekayaklıların

ortaya çıkması an meselesiydi. Ama zaman geçiyor, Hunlar otlar arasında ilerliyordu, orada tuhaf bir şeyler olduğu anlaşılıyordu.

Hunlar artık iyice görünür hale gelmişti, ama Sciapodelerden hâlâ eser yoktu, öngörülen zamandan önce devlerin ortaya çıktığı görüldü, bitkilerin arasından koca cüsseleriyle belirip, düşmana saldıracaklarına, kendilerini otların arasına atıyor, büyük bir olasılıkla Sciapodelerle boğuşuyorlardı. Baudolino ve Şair, uzaktan, neler olup bittiğini anlayamıyordu, ama savaşın tüm evrelerini, ovanın bir ucu ile diğer ucu arasında şimşek hızıyla mekik dokuyan yürekli Gavagai sayesinde anlamak mümkün oldu. Sciapodeler, güneş doğunca, atalarından gelen içgüdüyle yere yatıp ayaklarını başlarını korumak için yukarı kaldırıyordu. Saldırı birliğindeki savaşçılar da böyle yapmıştı. Anlayışları biraz kıt olsa da Devler yolunda gitmeyen bir şeyler olduğunu hissetmiş ve her zaman yaptıkları gibi, homousiosbokları, Arius'un dışkıları, diyerek onları dürtüklemeye başlamışlardı.

"Sciapode iyi ve sadık" diyordu umutsuzca Gavagai bu haberleri verirken, "yürekli olur, alçak olmaz, ama peyniryiyen bir sapkının hakaretine dayanamaz, sen anlamaya çalış!" Kısacası, önce hızlı bir tanrıbilimsel söz düellosu başlamış, ardından da yumruklar konuşmuştu ve Devler hemen üstünlüğü ele geçirmişti. Cinla lakaplı Aleramo Scaccabarozzi bu saçma kavgadan tekgözlülerini geri çekmeye çalışmış ama çılgına dönen Devler, onu, on metre öteye uçuracak tokatlarla uzaklaştırmıştı. Elbette Hunların kendilerine saldırmak üzere olduklarını fark etmemişler ve bir katliam olmuştu. Sciapodeler düşüyordu, Devler düşüyordu, Devlerin bazıları Sciapodeleri bacaklarından yakalayıp, topuz gibi kullanarak kendilerini korumaya çalışmışlardı, ama boşunaydı. Porcelli ve Scaccabarozzi, birliklerini canlandırmak için kendilerini kalabalığın içine atmıştı, ama çevreleri derhal Hunlar tarafından sarılmıştı. Kılıçlarını sallayarak yürekli bir biçimde mücadele etmiş, ama yüzlerce ok yemekten kurtulamamışlardı.

Şimdi, Hunların katlettikleri kurbanlarının arasından, otları ezerek ilerlediği görülüyordu. Ovanın iki yanında duran Boidi ve Cuttica, neler olduğunu anlayamıyordu ve Blemmalar ve Pigme-

lerin iki yandan hemen müdahale etmesi için Gavagai'yi yollamak gerekti. Hunlar karşıt yönlerden gelen iki grup arasında kaldı, ama harika bir fikir geldi akıllarına: Hun öncü birlikleri, ölen Sciapodelerin daha ilerisine giderken, artçı birlikler geri çekildi, böylece bir yandan Pigmeler diğer yandan Blemmalar birbirlerine doğru koşmaya başladılar. Arzruni'nin buluşundan habersiz Pigmeler otların arasında o kuş başlarını görünce, "Turna kuşları, turna kuşları!" diye bağırmaya başlamış, ve bin yıllık düşmanlarıyla çarpışmak durumunda kaldıklarını sanarak, Hunları unutmuş ve Blemmaları ok yağmuruna tutmuşlardı. Blemmalar şimdi kendilerini Pigmelerden korumaya çalışıyor ve ihanete uğradıklarını sanarak, "Sapkınlara ölüm!" diye bağırıyorlardı. Pigmeler de Blemmaların onlara ihanet ettiklerini sanmış ve kendilerini gerçek dinin tek bekçileri olarak gördüklerinden, sapkınlıkla suçlanınca "Yalancıyı öldür!" diye bağırmaya başlamıştı. Hunlar bu karmaşanın içine daldı ve kendi aralarında vuruşan düşmanlarını birer birer öldürdüler. Gavagai şimdi de, Cuttica'nın düşmana tek başına karşı koymaya çalıştığını anlatıyordu. Ama sonra o da dayanamamış, düşerek Hun atlarının altında ezilmişti.

Arkadaşının öldüğünü gören Boidi, Pigmeler ve Blemmalar için yapacak bir şey olmadığını düşündü ve atına atlayıp Numidialıları uyarmaya gitmek istedi, ama eğreltiotları atın dörtnala koşmasına engel oluyordu, tıpkı düşmanın ilerleyişine engel olduğu gibi. Boidi güçlükle Numidialıların yanına vardı, arkalarına geçip onları Hunlara karşı birlik içinde hareket etmeye teşvik etti. Ama kana susamış düşmanı karşılarında bulur bulmaz lanet olası circumcellionlar doğalarını, daha doğrusu şehitliğe olan doğal eğilimlerini hatırladılar. Kendilerini feda edecekleri yüce anın geldiğini ve o anı öne almanın daha iyi olacağını düşündüler. Tek tek diz çöküp, "Öldür beni, öldür beni!" diye yalvarmaya başladılar. Hunlar buna inanamadı, kısa ve keskin kılıçlarını çıkarıp, çevrelerine üşüşen, boyunlarını uzatıp günahlardan arındırıcı yıkanma için yalvaran circumcellionların kafalarını uçurmaya başladılar.

Boidi, yumruklarını yukarı kaldırıp tepeye doğru kaçmaya başladı ve ova yanmadan biraz önce oraya vardı.

Nitekim kentte bulunan Boron ve Kyot, tehlikeden haberdar olunca, Arzruni'nin tuzak olarak hazırladığı keçileri kullanmayı düşünmüştü, ama gündüz böyle bir şey yapmak yarar sağlamazdı. Dilsizlerden boynuzları alev alev yanan yüzlerce hayvanı ovaya doğru sürmesini istemişlerdi. Mevsim bitmek üzereydi, otlar oldukça kuruydu ve bir anda tutuştu. Ot denizi bir alev denizine dönüşmek üzereydi. Şüphesiz Kyot ve Boron alevlerin bir engel oluşturacağını ya da düşman süvarileri gerileteceğini düşünmüş, ama rüzgârın yönünü hesaba katmamamışlardı. Alevler gittikçe büyüyordu, ama kente doğru yayılıyordu. Bu da hiç kuşkusuz Hunların yararınaydı, otların yanmasını, küllerin soğumasını beklemeleri yetecekti, sonra onlara atlarını dörtnala koşturmak için yol açılacaktı. Ama ne olursa olsun, en azından bir saat için Hunların ilerlemesini durduruyordu. Ama Hunlar zamanları olduğunu biliyordu. Yangın alanının kenarında durup, yaylarını gökyüzüne doğrulttular ve engelin ötesinde kendilerini bekleyen düşman olup olmadığını bilmeden göğü karartacak kadar çok sayıda ok fırlattılar.

Bir ok ıslık çalarak havada süzüldü ve Arzruni'nin boynuna saplandı, bir anda ağzından kan gelen Arzruni, boğuk bir hıçkırık atarak yere düştü. Oku çıkarmak için ellerini boynuna götürmeye çalışırken, ellerinin beyazımsı lekelerle kaplanmakta olduğunu gördü. Baudolino ve Şair üzerine eğildi ve aynı şeyin yüzünde de olduğunu fısıldadılar. "Gördün mü, Solomon haklıymış" diyordu ona Şair, "bir çaresi varmış. Belki de Hunların okları senin derdine deva bir zehirle kaplıdır ve o kara taşların etkisini yok ediyordur."

"Beyaz ya da siyah olarak ölmüşüm, bana ne" diye inledi Arzruni, ve belirsiz bir renkte öldü. Şimdi çevrelerine düşen okların sayısı artmaya başlamıştı, bu yüzden derhal tepeyi terk etmek gerekiyordu. Kente doğru kaçtılar, taş kesilmiş Şair şöyle diyordu: "Bitti, bir krallığı elimden kaçırdım. Panozoların direnişinden fazla bir şey bekleyemeyiz. Alevlerin bize sağladığı zamana güvenebiliriz ancak. Eşyalarımızı alıp kaçalım. Batı da yol hâlâ açık."

Baudolino o anda tek bir şey düşünüyordu. Hunlar Pndapetzim'e girecek, şehri yakıp yıkacaklardı, ama çılgın saldırıları bu-

rada bitmeyecek, göle doğru ilerleyecekler, Hipatia'nın ormanını işgal edeceklerdi. Onlardan önce oraya ulaşmalıydı. Ama dostlarını terk edemezdi, onları bulup, eşyalarını toplamalı, yanlarına biraz erzak alıp, uzun bir kaçışa hazırlanmalıydılar. "Gavagai, Gavagai!" diye bağırdı ve sadık adamı hemen yanında belirdi. "Göle koş, Hipatia'yı bul, nasıl bulursun bilmem ama bul, hazırlanmasını, onu kurtarmaya geleceğimi söyle!"

"Ben nasıl yapıyor bilmiyorum, ama ben buluyor onu" dedi Sciapode ve ok gibi fırladı gitti.

Baudolino ve Şair kente girdi. Yenilgi haberi çoktan ulaşmıştı, her ırktan kadınlar, kucaklarında çocuklar, nereye gideceklerini bilemeden yollarda koşuyordu. Ürkmüş Panozolar, artık uçmayı bildiklerini düşünerek, kendilerini boşluğa bırakıyorlardı. Ama, gökyüzünde uçmak için değil, aşağı doğru süzülerek uçmak için eğitildiklerinden, kendilerini hemen yerde buluyorlardı. Havada hareket etmek için çaresizce kulaklarını çırpmaya çalışanlar da, bitkin düşerek aşağı yuvarlanıp kayalar üzerinde parçalanıyordu. Colandrino'yu buldular, verdiği eğitimin başarısızlığa uğramış olması nedeniyle perişandı, Solomon, Boron ve Kyot'u da buldular, diğerlerinin nerede olduklarını soruyorlardı. "Öldüler, toprakları bol olsun" dedi öfkeyle Şair. "Çabuk, evlere" diye bağırdı Baudolino, "sonra da batıya!"

Evlerine ulaştıklarında toplayabildikleri her şeyi topladılar. Aceleyle inerken, kulenin karşısında Hadımların koşuşturup durduğunu gördüler, eşyalarını katırlara yüklüyorlardı. Praxeas mosmor kesilmiş bir halde karşılarına çıkıp, "Diyakoz öldü ve sen bunu biliyordun" dedi.

"Ölse de kalsa da, sen yine kaçacaktın."

"Biz gidiyoruz. Boğaza ulaştığımızda kayayı yuvarlayacağız ve Rahip'in krallığına giden yol sonsuza dek kapanmış olacak. Bizimle gelmek ister misiniz? Ama bizim koşullarımıza uymanız gerekiyor."

Baudolino koşullarının ne olduğunu sormadı bile. "Senin lanet olası Rahibinden bana ne be" diye bağırdı, "benim düşünecek başka şeylerim var! Gidelim, arkadaşlar!"

Diğerleri şaşırıp kalmıştı. Sonra Boron ve Kyot asıl amaçlarının Gradal'le birlikte Zosimos'u bulmak olduğunu ve Zosimos'un elbette daha krallığa ulaşmadığını ve asla ulaşamayacağını söyledi; Colandrino ve Boidi, Baudolino'yla birlikte geldiklerini, onunla gideceklerini ifade etti; Solomon on kabilenin hem dağların bu yanında hem de öbür yanında olabileceğini, dolayısıyla gidilecek her yönün iyi olduğunu belirtti. Şair konuşmuyordu, her arzusunu yitirmiş gibiydi ve biri atının dizginlerinden tutup onu oradan götürdü.

Tam kaçmak üzerelerken Baudolino Diyakoz'un peçeli iki hizmetkârından birinin kendisine doğru geldiğini gördü. Elinde bir kutu vardı: "Yüz hatlarının olduğu çarşaf" dedi. "Onu senin almanı istiyordu. Güle güle kullan."

"Siz de mi kaçıyorsunuz?"

"Ha burası ha orası, bir orası varsa eğer, bizim için aynı şey. Tanrı'nın yazgısı bekliyor bizi. Burada kalıp Hunlara cüzam bulaştıracağız."

Kentin dışına çıkar çıkmaz, Baudolino korkunç bir şey gördü. Mavi tepelere doğru alevler yayılıyordu. Şöyle ya da böyle, bir şekilde Hunların bir bölümü sabahtan sonraki, birkaç saat içinde, savaş alanının çevresini dolanıp göle ulaşmıştı bile.

"Çabuk" diye bağırıyordu Baudolino umutsuzca, "herkes oraya, dörtnala!" Diğerleri anlamıyordu. "Onlar orada olduğuna göre, neden oraya?" diye soruyordu Boidi. "Asıl buradan gidelim, güneyde kalan tek geçiş yeri burası olabilir."

"Siz istediğinizi yapın, ben gidiyorum" diye bağırdı Baudolino kendini kaybetmiş bir halde. "Delirdi, başına bir şey gelebilir, izleyelim onu" diye yalvarıyordu Colandrino.

Ama Baudolino artık onlardan epey uzaklaşmıştı ve Hipatia'nın adını söyleyerek kesin ölüme doğru gidiyordu.

Dörtnala çılgınca yarım saat yol aldıktan sonra, hızla ona doğru gelen birini görünce durdu. Gavagai'ydi gelen.

"Sen sakin ol" dedi ona. "Ben gördü onu. O şimdi kurtuldu." Bu güzel haber kısa sürede üzüntü kaynağına dönüşecekti, çünkü Gavagai şöyle diyordu: Hipatialar Hunların gelişinden zamanında

haberdar edilmişti, tepelerden inen Satirler haber vermişti, onları toplamışlar, Gavagai geldiğinde de hep birlikte dağlara doğru yönelmişlerdi, sadece Satirlerin nasıl gidileceğini bildiği, Hunların asla ulaşamayacağı dağların ötesine gidiyorlardı. Hipatia Baudolino'dan haber almak, başına gelenleri öğrenebilmek için en sona kalmıştı, arkadaşları onu kollarından çekiyordu. Gavagai'nin getirdiği mesajı alınca Hipatia sakinleşmiş, gözyaşları içinde gülümseyerek, Baudolino'ya selam götürmesini söylemiş, titreyerek ona kaçmasını söylemesini istemişti, çünkü hayatı tehlikedeydi, hıçkırarak ona son mesajını iletmişti: onu seviyordu, ve bir daha asla birbirlerini göremeyeceklerdi.

Baudolino ona sen deli misin, diye sordu, Hipatia'nın o dağlara gitmesine izin veremezdi, gidip onu almak istiyordu. Ama Gavagai ona artık çok geç olduğunu, o daha oraya ulaşmadan, Hipatiaların kim bilir nereye varmış olacağını söyledi, üstelik tüm geçiş yollarını Hunlar tutmuştu. Sonra, Müneccim Krallar'a olan saygısını bir kenara bırakarak elini Baudolino'nun koluna koyup Hipatia'nın son mesajını iletti: o Baudolino'yu bekleyebilirdi, ama ilk görevi ortak yaratıklarını korumaktı: "Şöyle dedi o: ben her zaman için bir yaratık var, bana Baudolino'yu hatırlatıyor." Sonra yukarıdan aşağı Baudolino'yu süzerek: "Sen o dişiyle bir yaratık yaptın?" diye sordu.

"Seni ilgilendirmez" demişti Baudolino gördüğü iyiliği unutarak. Gavagai susmuştu.

Arkadaşları yanına geldiğinde Baudolino hâlâ ne yapacağını bilemiyordu. Onlara hiçbir şey anlatamayacağını anladı, anlayabilecekleri hiçbir şey yoktu. Sonra ikna olmaya çalıştı. Her şey öyle akla uygundu ki: orman artık fethedilmişti, Hipatialar talihleri yaver giderek, kurtulacakları yere, kayalıklara ulaşmıştı, Hipatia Baudolino'ya olan aşkını, onun ona verdiği doğmakta olan o şey uğruna feda etmişti. Her şey o kadar acı verecek biçimde mantığa uygundu ki, başka bir seçim mümkün değildi.

"Demiurgos'un her şeyi yarım yaptığına dair uyarılmıştım üstelik, Soylu Niketas."

36

Baudolino ve Roq kuşları

"Zavallı, bahtsız Baudolino" dedi Niketas, Teofilatto'nun tüm kış boyunca deniz suyu dolu küçük bir fıçıda muhafaza ettiği tuz, soğan ve sarmısakla haşlanmış domuz başını yediğini unutacak kadar duygulanmıştı. "Bir kez daha, gerçek bir şeye her bağlanışında olduğu gibi, yazgı seni cezalandırıyordu."

"O akşam yola çıkıp, üç gün üç gece, hiç durmadan, yemeden, içmeden at sürdük. Arkadaşlarımın millerce mesafedeki herhangi bir yerde olabilecek Hunlarla karşılaşmamak için kurnazca mucizeler yaratmış olduklarını sonradan öğrendim. Onları izliyor ve Hipatia'yı düşünüyordum. Böyle bitmesi doğru mu, diye soruyordum kendime. Onu gerçekten alıp götürebilir miydim? Ormanın saflığından, alışkanlıklarının bildik sıcaklığından ve kız kardeşlerinin topluluğundan kopup, bilmediği bir dünyaya alışabilir miydi? Tanrı'yı kurtarması için seçilmiş bir cennetlik olmaktan vazgeçer miydi? Onu bir tutsağa, mutsuz bir yaratığa dönüştürebilirdim. Kaç yaşında olduğunu da hiç sormamıştım, belki iki kez kızım olacak yaştaydı. Pndapetzim'den ayrıldığımda, sanırım, elli beş yaşındaydım. Ona genç ve dinç gelmiştim, çünkü gördüğü ilk insandım,. ama aslında yaşlanmaya başlamıştım. Elinden birçok şeyi alıp, çok az şey verebilirdim ona. Olayların akışının gerektiği gibi olduğuna inandırmaya çalışıyordum kendimi. Beni sonsuza dek mutsuz kılacak biçimde sona ermemeliydi. Bunu kabul edince, belki huzur bulurdum."

"Geri dönmeye kalkışmadın mı hiç?"

"Hiçbir şey anımsamadığım o ilk üç günden sonra, her an. Ama yolumuzu kaybetmiştik. İzlediğimiz yol, geldiğimiz yol değildi,

sayısız kez kendi çevremizde dönmüş ve aynı dağı üç kez aşmıştık, belki de üç değişik dağdı geçtiğimiz, ama artık dağları ayırt edebilecek durumda değildik. Yönümüzü saptamak için güneş yetmiyordu, ve yanımızda ne Arzımi, ne de haritası vardı. Tabernaculumun yarısını kaplayan o büyük dağı aşmıştık ve dünyanın diğer tarafındaydık belki de. Sonra atsız kaldık. Zavallı hayvanlar yolculuğun başından beri bizimleydiler ve bizimle birlikte yaşlanmışlardı. Bunun farkına varmamıştık, çünkü Pndapetzim'de onları karşılaştırabileceğimiz başka at yoktu. O apar topar kaçtığımız üç gün onları perişan etmişti. Yavaş yavaş öldüler, ve bu neredeyse bize Tanrı'nın bir lütfu oldu, çünkü yiyecek bulamadığımız yerlerde tek tek ölme akıllılığını gösterdiler, biz de kemiklerinde kalan o azıcık eti yedik. Yolumuza yaya devam ettik, ayaklarımız yara bere içindeydi, halinden yakınmayan bir tek, ata asla ihtiyaç duymayan, ayağının tabanında iki parmak kalınlığında nasır bulunan Gavagai'ydi. Gerçekten çekirge yiyorduk, ama papalardan farklı olarak balsız. Sonra Colandrino'yu yitirdik."

"En gencinizi..."

"En deneyimsizimizi. Kayalar arasında yiyecek arıyordu, elini bir girintiye sokunca bir yılan ısırdı. Bana veda ederken, zorlukla, sevgili kız kardeşinin, yani çok sevgili eşimin anısına sadık kalmamı, böylece onu hiç olmazsa anılarımda yaşatmamı söyleyebildi. Ben Colandrina'yı unutmuştum, ve bir kez daha, Colandrina ve Colandrino'ya karşı kendimi zıvanadan ve hain hissediyordum."

"Sonra ne oldu peki?"

"Sonrası karanlık. Soylu Niketas, Pndapetzim'den ayrıldığımda, hesaplarıma göre, Tanrı yılı 1197'nin yazıydı. Buraya, Konstantinopolis'e geçen ocak ayında geldim. O halde arada altı buçuk yıllık bir boşluk var, bu ruhumun ve belki de dünyanın boşluğu."

"Altı yıl çöllerde mi dolaştınız?"

"Bir, belki de iki yıl, zamanın hesabını artık kim tutuyordu ki? Colandrino'nun ölümünden sonra, belki aylar sonra, kendimizi birtakım dağların eteklerinde bulduk, bu dağları nasıl aşacağımızı bilemiyorduk. Yola on iki kişi çıkmış, altı kişi kalmıştık, altı insan ve bir Sciapode. Üstümüz başımız perişandı, güneşten yan-

mış, bir deri bir kemik kalmıştık, yanımızda sadece silahlarımız ve heybelerimiz vardı. Birbirimize yolun sonuna gelmiş olabileceğimizi ve burada ölebileceğimizi söyledik. Ansızın atlı, bir grup adamın bize doğru geldiğini gördük. Gösterişli bir biçimde giyinmişlerdi, parlak silahları vardı, insan vücutlu, köpek başlıydılar."

"Cynocephaluslar. Demek bu yaratıklar gerçekten var."

"Tanrı kadar gerçek. Uzun uzun havlayarak bizi sorguladılar, biz anlamıyorduk, reisleri gibi duran gülümsedi; bu bir gülümseme de olabilirdi, sivri köpekdişlerini ortaya çıkarsa bir hırlama da, yanındakilere bir emir verdi, onlar da bizi tek sıra halinde bağladılar. Bildikleri bir patikadan dağı aştık; sonra, birkaç saatlik bir yürüyüşün ardından, üstünde, uzaktan bile çok büyük görünen yırtıcı kuşların uçtuğu sağlam bir kalenin bulunduğu yere, çok yüksek bir başka dağı çevreleyen bir vadiye indik. Abdül'ün çok eskiden söylediklerini anımsayıp Alaaddin Kalesi'ni tanıdım."

Evet orasıydı. Cynocephaluslar onları taşa oyulmuş çok dolambaçlı merdivenlerden o elegeçirilemez sığınağa çıkardılar ve neredeyse bir kent kadar büyük, kuleler ve burçlar arasında asma bahçelerinin ve kalın demir parmaklıklarla çevrili dar ve uzun yolların görüldüğü kaleye soktular. Kırbaçlı başka Cynocephaluslara teslim edildiler. Bir koridordan geçerken Baudolino bir pencereden göz ucuyla, içinde zincire vurulmuş bitkin görünümlü birçok gencin bulunduğu yüksek duvarlarla çevrili bir çeşit avlu gördü ve Alaaddin'in yeşil bal yedirerek kiralık katillerini cinayete nasıl hazırladığını hatırladı. Görkemli bir salona alındıklarında işli yastıklar üzerinde oturan, yüz yaşlarında olabilecek, beyaz sakallı, kara kaşlı ve karanlık bakışlı bir ihtiyarla karşılaştılar. Yaklaşık yarım yüzyıl önce Abdül'ü yakaladığında daha canlı ve güçlü olan Alaaddin hâlâ oradaydı ve tutsaklarını yönetiyordu.

Onlara küçümsemeyle baktı, bu uğursuzların genç katilleri arasına katılamayacağını anladığı açıktı. Onlarla konuşmadı bile. Hizmetkârlarından birine, sıkıntıyla, alın istediğinizi yapın dercesine işaret etti. Ancak arkalarında Sciapode'yi görünce merak uyandı. Onu hareket ettirdi, el işaretleriyle ayağını başının üstü-

ne kaldırmasını söyledi, güldü. Altı adam götürüldü ve Gavagai onunla kaldı.

Baudolino'nun, Boron'un, Kyot'un, Haham Solomon'un, Boidi'nin ve Şair'in uzun tutsaklıkları böylece başlamış oldu, ayaklarında sürekli olarak ucuna taş bir güllenin bağlı olduğu bir zincir vardı, kölelere özgü işlerde çalıştırılıyorlardı, bazen yerleri ve duvarları yıkıyor, bazen taş cendereleri çeviriyor, bazen de roq kuşlarına koyun eti götürüyorlardı.

"On kartal büyüklüğünde, uçan hayvanlardı" bunlar diye anlatıyordu Baudolino, Niketas'a, "çengel şeklinde ve keskin, bir öküzü birkaç saniyede parçalayabilecek gagaları vardı. Pençeleri bir savaş gemisinin mahmuzlarına benziyordu. Dillerinden anlıyor görünen ve sanki kümesindeki tavuklar arasında dolaşırmış gibi aralarında dolaşan bir Hadım'ın dışında, herkese saldırmaya hazır, bir kulenin üzerindeki büyük bir kafeste huzursuz huzursuz dolanıyorlardı. Onları Alaaddin'in ulakları olarak yollayabilen de sadece bu Hadım'dı: içlerinden birini alıp, boynuna ve sırtına, kanatlarının altından geçirdiği kalın kayışları bağladıktan sonra bir sepet ya da başka bir yük takıyor, sonra demir parmaklığı açıyor, bir emir veriyor ve kuş bu şekilde eyerlenmiş olarak, ve sadece o kuş, kuleden uçup gökyüzünde kayboluyordu. Geri döndüklerini de gördük, Hadım onları içeri alıyor ve semerlerine bağlı, içinde büyük bir olasılıkla buranın efendisine yollanmış bir mesajın bulunduğu bir torbayı ya da madenî bir silindiri alıyordu."

Bazı günler tutsaklar günlerce işsiz güçsüz oturuyordu, çünkü yapacak hiçbir iş olmuyordu; bazen zincire vurulmuş gençlere yeşil bal götüren Hadım'a yardım ediyor ve onları yiyip bitiren düşün mahvettiği yüzlerini görünce ürperiyorlardı. Bizim tutsakları da bir düş değil, derin bir sıkıntı mahvediyordu, birbirlerine sürekli geçmişteki olayları anlatarak vakit geçiriyorlardı. Paris'i, Alessandria'yı, hareketli Gallipolis pazarını, gimnosofisteslerle geçirdikleri güzel günleri anıyorlardı. Rahip'in mektubundan söz ediyorlardı, Şair her geçen gün biraz daha karamsarlaşıyordu.

sanki bizzat işitmiş gibi Diyakoz'un sözlerini tekrar edip duruyordu: "Krallığın olmadığı kuşkusu içimi kemiriyor. Pndapetzim'de bize ondan kim söz etti? Hadımlar. Rahip'e yolladıkları ulaklar döndüklerinde kime gidiyorlardı? Onlara, Hadımlara. Peki bu ulaklar yola gerçekten çıktılar mı acaba? Gerçekten geri döndüler mi? Diyakoz babasını hiç görmemişti. Bildiğimiz her şeyi Hadımlardan öğrendik. Belki de her şey Hadımların bir komplosuydu, Diyakoz'la, bizimle ve son Numidialı'yla ya da Sciapode'yle alay ediyorlardı. Bazen kendi kendime Akhunların da gerçekten var olup olmadığını soruyorum..." Baudolino ona savaşta ölen arkadaşlarını anımsamasını söylüyordu, ama Şair başını sallıyordu. Yenildiğini kabul etmektense, bir büyünün kurbanı olduğuna inanmayı yeğliyordu.

Sonra Friedrich'in öldüğü güne geri dönüyorlar ve her defasında o anlaşılmaz ölümü anlamak için yeni bir açıklama getiriyorlardı. Zosimos yapmıştı, bu açıktı. Hayır, Zosimos, Gradal'i çalmıştı, ama olaydan sonra; biri, Gradal'i ele geçirmek için daha önce harekete geçmişti. Arzruni mi? Kim bilir? Ölen arkadaşlarından biri mi? Ne korkunç bir düşünce. Hayatta kalanlardan biri mi? Bu kadar felaket arasında, diyordu Baudolino, bir de birbirimizden kuşku duymanın sancısını mı çekeceğiz?

"Rahip'in krallığını keşfetmek için heyecanla yolculuk ederken bu kuşkuları duymuyorduk; herkes birbirine dostça yardım ediyordu. Bizi hırçın yapan tutsaklıktı, birbirimizin yüzüne bakamıyorduk, ve yıllarca birbirimizden nefret ettik. Hipatia'yı düşünüyordum, ama yüzünü anımsayamıyordum, bana verdiği mutluluğu anımsıyordum sadece; geceleri huzursuzca ellerimi kasığımınılları arasında gezdiriyor, ve onun misk kokan postunu elediğimi düşlüyordum. Tahrik olabiliyordum, çünkü ruhumuz sayıklayarak güçten düşüyordu, ama bedenimiz yavaş yavaş uzak diyarlara yaptığımız yolculuğun etkilerinden kurtuluyordu. Orada bizi fena beslemiyorlardı, günde iki kez bol yemek veriliyordu. Belki, yeşil balının sırlarına bizi dahil etmeyen Alaaddin'in bizi sakin tutmasının bir yoluydu bu. Nitekim yeniden güç kazanmıştık, ama yaptı-

ğımız ağır işlere karşın, şişmanlıyorduk. Çıkıntılı, şiş karnıma bakıp, kendi kendime güzelsin Baudolino, insanların hepsi senin gibi güzel mi? diyordum. Sonra da bir sersem gibi gülüyordum."

Tek teselli anları Gavagai'nin onları ziyaret ettiği anlardı. En iyi dostları, Alaaddin'in soytarısı olmuştu, beklenmedik hareketleriyle onu eğlendiriyor, buyruklarını iletmek için odalar ve koridorlar arasında uçarcasına giderek ona küçük hizmetlerde bulunuyordu, Sarazen dilini öğrenmişti, büyük bir özgürlüğe sahipti. Bazen efendisinin mutfağından arkadaşlarına yiyecekler getiriyor, kaledeki olaylar, efendilerinin gözüne girmek için Hadımlar arasında yaşanan gizli çekişmeler, sarnıya düşürülen gençlere verilen cinayet görevleri hakkında onlara bilgi veriyordu.

Bir gün Baudolino'ya yeşil baldan vermişti, ama az al, yoksa o katil hayvanlar gibi olursun, diyordu. Baudolino onu almış ve Hipatia'yla bir aşk gecesi yaşamıştı. Ama düşünün sonunda Hipatia'nın yüz hatları değişmiş, bacakları insanların kadınları gibi çevik, beyaz ve zarif, kafası da keçi kafası olmuştu.

Gavagai silahlarının ve heybelerinin bir hücreye atıldığını ve kaçmaya kalkışırlarsa onları bulabileceğini söylüyordu "Gavagai, gerçekten bir gün buradan kaçmanın mümkün olacağını düşünüyor musun?" diye soruyordu Baudolino. "Ben sanıyorum evet. Ben inanıyor kaçmak için çok iyi yollar var. Ben yalnızca bulmak zorunda en iyisini. Ama sen bir Hadım gibi şişmanlıyor ve sen şişman kaçmak zor. Sen vücut hareketleri yapmak zorunda, benim gibi, ayağın başın üzerine koy ve çok çevik ol."

Ayağını başının üzerine koyamazdı, ama Baudolino, boş da olsa, bir kaçış umudunun bu esarete delirmeden dayanmayı kolaylaştıracağını anlamıştı, bu yüzden de o önemli olaya, o kaçış gününe, bitkin bir halde, yuvarlak göbeğinin üzerine yıkılana kadar kollarını oynatarak, bacakları üzerinde onlarca kez eğilip kalkarak hazırlanıyordu. Arkadaşlarına da aynısını yapmalarını söylemişti, Şair'le yalancıktan güreş tutuyorlar; bazen bütün akşamı birbirlerini yere devirmeye çalışarak geçiriyorlardı. Ayaklarındaki zincirle kolay değildi, eski çevikliklerini de yitirmişlerdi. Yalnızca tutsaklık yüzünden değil. Yaş da vardı. Ama iyi geliyordu.

Vücudunu tamamen unutan bir tek Haham Solomon'du. Çok az yemek yiyordu, bazı işleri yapamayacak kadar güçsüzdü, bu yüzden onun işlerini de arkadaşları yapıyordu. Ne okuyacak bir parşömeni, ne de yazacak bir aracı vardı. Tanrı'nın adını zikrederek saatler geçiriyor ve her defasında farklı bir ses çıkarıyordu. Kalan birkaç dişini de kaybetmişti, şimdi hem sağda hem solda yalnızca dişeti kalmıştı geriye. Yemeğini geveleyerek yiyor, ıslık çalar gibi bir sesle konuşuyordu. Kayıp on kabilenin, yarısı Nasturîlerle –Nasturîler aslında o kadar dayanılmaz değillerdi, çünkü Yahudiler de o iyi yürekli kadın Meryem'in bir tanrı doğurmuş olamayacağını düşünüyorlardı –ama diğer yarısı tanrıların sayısını istedikleri gibi çoğaltıp azaltan putpereslerle dolu olan bir krallıkta kalamayacaklarına inandırmıştı kendini. Hayır, diyordu umutsuzca, belki bu on kabile krallıktan geçmiştir, ama sonra yeniden dolaşmaya başlamışlardır; biz hep vaat edilen bir toprağı ararız, yeter ki burası başka yerde olsun, şimdi kim bilir nerededirler, belki de yaşamımın sona ermekte olduğu bu yerin birkaç adım ötesinde, ama artık onları bulacağımdan umudumu kestim. Tanrı'nın, Tanrım sana şükürler olsun, sınamalara dayanalım. Eyub'un başına daha kötü şeyler geldi."

"Aklı başından gitmişti, bu açıkça görülüyordu. Kyot ve Boron'un da akılları pek yerinde değilmiş gibi geliyordu bana, sürekli olarak yeniden bulacakları Gradal'i kendilerine dert ediyorlardı, hatta şimdi, Gradal'in kendiliğinden onlara geleceğini söylüyorlar, ve konuştukça Gradal'in mucizevî nitelikleri daha da mucizevî oluyor, onlar da onu daha fazla düşlüyorlardı. Şair, Zosimos bir elime geçsin dünyanın efendisi olurum, diye yineleyip duruyordu. Zosimos'u unutun, diyordum ben: Pndapetzim'e ulaşamadı bile, şüphesiz yolda kayboldu, iskeleti de tozlu bir yerde toza dönüşüyor, Gradalini de kâfir göçebeler almış, belki de içine işiyorlardır. Boron'un rengi atıyor ve sus, sus, diyordu."

"O cehennemden kurtulmayı nasıl başardınız?" diye sordu Niketas.

"Bir gün Gavagai gelip kaçış yolunu bulduğunu söyledi. Zaval

lı Gavagai, bu arada o da yaşlanmıştı, bir Sciapode'nin ne kadar yaşadığını asla öğrenemedim, ama artık yıldırım gibi, kendisinden önce gelmiyordu. Gök gürlemesi gibi, biraz sonra geliyordu, ve koşunun sonunda güçlükle nefes alıyordu."

Plan şuydu: silahlarını kuşanıp, Roq kuşlarına nöbetçilik eden Hadım'ı yakalamak, ve kuşlara her zamanki gibi koşumlarını bağlamaya mecbur etmek gerekiyordu, ama bu kez, yükleri sabitleyen kayışlar kaçakların beline bağlanmalıydı. Sonra kuşlara Konstantinopolis'e kadar uçmaları için emir vermeliydi. Gavagai Hadım'la konuşmuş ve Roq kuşlarını sık sık o kente, Pera'ya yakın bir tepede yaşayan casuslarından birine yolladığını öğrenmişti. Hem Baudolino hem de Gavagai Sarazen dilini anlıyordu, Hadım'ın doğru emir verip vermediğini kontrol edebilirlerdi. Hedefe ulaştıklarında da, kuşlar yere inecekti. "Bunu ben daha önce nasıl düşünmedi?" diye soruyordu kendine Gavagai, gülünç bir biçimde kafasına yumruklar atarken.

"Evet" diyordu Baudolino, "ama ayağımızdaki prangalarla nasıl uçabiliriz?"

"Ben buluyor eğe" diyordu Gavagai.

Geceleyin Gavagai silahlarını ve heybelerini bulmuş ve koğuşlarına getirmişti. Kılıçlar ve hançerler paslanmıştı, ama geceler boyu onları duvarların taşlarına sürterek temizleyip bilediler. Eğeye sahip oldular. Ama pek işe yaramadığından ayak bileklerini saran halkayı kesmek için haftalar harcadılar. Başardılar, kesilen halkanın altından bir ip geçirip zincire bağladılar, böylece kalede her zamanki gibi güçlükle yürüyerek dolaştılar. İyi bakıldığında, aldatmaca anlaşılıyordu, ama yıllardır orada yaşadıkları için onlara kimse dikkat etmiyor, Cynocephaluslar da artık onları evcil hayvanlar olarak görüyorlardı.

Bir akşam, ertesi gün mutfaktan kokmuş et dolu birkaç çuvalı alıp kuşlara götürmeleri gerektiğini öğrendiler. Gavagai bunun bekledikleri fırsat olduğunu söyledi.

Sabah, istemeye istemeye çalışıyorlarmış havalarında çuvalları almaya gittiler, koğuşlarından geçip silahları et parçalarının

arasına soktular. Kafesin yanına geldiklerinde Gavagai çoktan oradaydı, taklalar atarak nöbetçi Hadım'ı eğlendiriyordu. Gerisi kolay oldu, çuvalları açtılar, hançerlerini çıkardılar, altısını da nöbetçinin boğazına dayadılar (Solomon sanki olanlar onu hiç ilgilendirmiyormuş gibi olanları izliyordu) ve Baudolino yapması gerekeni Hadım'a anlattı. Yeterince koşum yok gibi görünüyordu, ama Şair kulaklarını keseceğini belirtince, zaten yeterince kesilmiş olan Hadım, onlarla işbirliği yapmaya hazır olduğunu söyledi. Yedi kuş, yedi adamı, daha doğrusu altı adam ve bir Sciapode'yi taşıması için hazırlandı. Ben en irisini istiyorum" dedi Şair, "çünkü sen" Hadım'a yönelmişti, "ne yazık ki burada kalamazsın, çünkü ya diğerlerine haber verirsin, ya da hayvanlarına kafese dönmeleri için seslenirsin. Belime başka bir kayış bağlanacak, ucunda da sen olacaksın. Bu nedenle benim kuşumun iki kişinin ağırlığını kaldırabilmesi gerekiyor."

Baudolino tercüme etti, Hadım onları dünyanın öbür ucuna götürmekten mutlu olacağını söyledi, ama kendisine sonra ne olacağını sordu, Konstantinopolis'e varır varmaz kendi yoluna gidebileceğini söylediler. "Hadi, elimizi çabuk tutalım" dedi Şair, "çünkü bu kafesin pis kokusu dayanılır gibi değil."

Oysa her şeyi gerektiği hazırlamak yaklaşık bir saat aldı. Herkes yırtıcı kuşuna iyice bağlandı ve Şair belindeki kayışa Hadım'ı tutacak kayışı bağladı. Hâlâ bağlanmamış olan tek kişi Gavagai'ydi, bir koridorun köşesinde durmuş, işi suya düşürmeye gelen birileri var mı diye dikkatlice bakıyordu.

Geldiler. Nöbetçiler, hayvanlara yemek vermeye gönderilen tutsakların bu kadar uzun süre dönmemesine şaşırmıştı. Koridorun ucundan, kaygılı havlayışlarla bir grup Cynocephalus göründü. "Kafası köpekliler gelmek!" diye bağırdı Gavagai. "Siz hemen gidiyor!"

"Biz gitmiyor hiçbir yere" diye bağırdı Baudolino. "Gel buraya, koşumlarını takmak için daha zamanımız var."

Bu doğru değildi, ve Gavagai bunu anladı. Eğer kaçsaydı, Cynocephaluslar kafese, Hadım daha kapısını açmadan ve kuşları uçurmadan ulaşacaktı. Onlara kafesi açmaları ve gitmeleri için bağırdı. Et çuvallarına kamışını da sokmuştu. Geriye kalan üç okla birlikte

onu aldı. "Sciapode ölüyor, ama kutsal Müneccim Krallar'a sadık kalıyor" dedi. Yere uzandı, ayağını başının üzerine kaldırdı, başı aşağıda kamışı ağzına götürdü, üfledi, ve ilk Cynocephalus yere düşüp öldü. Geri çekilirlerken, Gavagai iki ok daha üfledi, sonra oksuz kaldı. Saldırganları tutabilmek için, sanki üfleyemeye devam ediyormuş gibi kamışı ağzında tuttu, ama bu aldatmaca kısa sürdü. Canavarlar üstüne atlayıp, kılıçlarıyla delik deşik ettiler onu.

Bu arada Şair hançerini hafifçe Hadım'ın çenesinin altına sokmuş, Hadım da kan kaybettiğini görünce, kendisinden ne istendiğini anlamış, bağları nedeniyle çevik hareket edemese de, kapıyı açmıştı. Gavagai'nin öldüğünü görünce Şair, "Bitti artık, hadi, hadi!" diye bağırdı. Hadım Roqlara bir emir verdi, dışarı çıkıp uçmaya başladılar. Cynocephaluslar tam o anda kafesten içeri girmek üzereydi, ama canavarların saldırısı, bu kargaşaya öfkelenen ve onları gagalamaya başlayan diğer kuşlar tarafından durduruldu.

Altısı birden kendilerini gökyüzünde buldu. "Konstantinopolis'e gitmek için doğru emri verdi mi?" diye sordu bağırarak Şair Baudolino'ya, Baudolino da evet işareti yaptı. "O zaman artık bir işimize yaramaz" dedi Şair. Bir hançer darbesiyle onu Hadım'a bağlayan kayışı kesti, Hadım boşluğa düştü. "Daha iyi uçacağız" dedi Şair. "Gavagai'nin öcü alındı."

"Uçtuk, Soylu Niketas, kim bilir ne kadar zamandır kuru olan nehir yataklarının iz bıraktığı ıssız ovaların, ekilmiş tarlaların, göllerin, ormanların üzerinde, gövdelerinin ağırlığımıza dayanamamasından korktuğumuz için kuşların ayaklarına sıkıca tutunmuş bir halde, uçtuk. Hesaplayamadığım bir süre boyunca uçtuk, avuç içlerimiz yara içindeydi. Altımızda akıp giden kumlu düzlükler, çok bereketli topraklar, kırlar ve tepeler görüyorduk. Güneşin altında, ama başımızın üzerinde, havada çırpan o uzun kanatların gölgesinde uçuyorduk. Ne kadar zaman uçtuk bilmiyorum, gece de uçuyorduk ve elbette meleklere izin verilmeyen bir yükseklikte. Bir süre sonra, altımızda, ıssız bir ovada, birbirine hemen hemen paralel olarak ilerleyen ve nereye gittikleri belirsiz insanlardan (yoksa karınca mıydı?) oluşan on grup gördük. Ha-

ham Solomon bunların kayıp on kabile olduğunu ve yanlarına gitmek istediğini bağırmaya başladı. Kuşunu ayaklarından çekip aşağı indirmeye, uçuşu, bir yelkenin halatlarıyla ya da bir dümenin yekesiyle yapıldığı gibi yönetmeye çalışıyordu, ama kuş öfkeleniyordu, şimdi ondan kurtulmuş, Solomon'un başını pençelemeye çalışıyordu. Solomon, hıyarlık etme, diye bağırıyordu Boidi, seninkiler değil onlar, nereye gittiklerini bilmeden gezen sıradan göçebeler! Boşuna nefes tüketti. Solomon mistik bir çılgınlığın pençesinde öyle çırpınıyordu ki, sonunda semerinden kurtulup yuvarlanmaya, hatta hayır, Yüce Tanrı'nın –Tanrım sen büyüksün– bir meleği gibi gökyüzünde kolları açık bir şekilde süzülmeye başladı, ama vaat edilen bir toprağın cazibesine kapılmış bir melekti bu. Küçüldüğünü gördük, sonunda görüntüsü aşağıdaki karıncalara karıştı."

Bir zaman sonra, aldıkları emre çok sadık Roq kuşları Konstantinopolis'e ve onun güneşte parıldayan kubbelerine ulaştı. İnmeleri gereken yere indiler, ve dostlarımız bağlarından kurtuldu. Büyük bir ihtimalle Alaaddin'in sikofantesi olan bir kişi onlara doğru yaklaştı, bu kadar çok ulağı bir arada görmekten şaşırmış gibiydi. Şair ona gülümsedi, kılıcını çekip yanıyla başına vurdu. Adam yere yığılırken "Seni Alaaddin adına kutsuyorum" dedi Şair, yüzünde mutlu bir ifadeyle. Sonra kuşlara, "Kış, kış, ho!" diye bağırdı. Kuşlar ses tonunu anlayıp, havalandılar ve ufukta kayboldular.

"Evimize döndük" dedi mutlu bir biçimde Boidi, evinden bin mil uzakta olsa da.

"Umarım Cenevizli dostlarımız hâlâ buradadırlar" dedi Baudolino. "Onları arayalım."

"Göreceksiniz Vaftizci'nin başları işimize yarayacak" dedi ansızın gençleşmiş gibi görünen Şair. "Hıristiyanların arasına döndük. Prıdapetzim'i kaybettik, ama Konstantinopolis'i fethedebiliriz."

"Başka Hıristiyanların bunu çoktan yaptığını bilmiyordu" dedi Niketas hüzünlü bir gülümsemeyle.

37

Baudolino Bizans'ın hazinelerini daha da zenginleştirir

"Haliç'i aşıp, kente girmeye kalkıştığımızda, asla görmediğimiz tuhaf bir durumla karşı karşıya olduğumuzu hemen anladık. Kent kuşatılmış bir kent değildi, çünkü düşmanlar, gemileri koyda demirlemiş olsa bile, Pera'ya yerleşmişti, ve birçoğu kentte dolaşıyordu. Fethedilmiş bir kent değildi, çünkü göğsünde haç olan istilacıların yanında imparatorun askerleri de dolaşıyordu. Uzun sözün kısası Haçlılar Konstantinopolis'teydi, ama Konstantinopolis onların değildi. Ve senin de yanlarında kaldığın Cenevizli dostlarına gittiğimizde, onlar da ne olan biteni iyi anlatabiliyor ne de olabilecekleri söyleyebiliyorlardı."

"Anlaması bizim için de güçtü" dedi Niketas tevekkülle içini çekerek. "Ama bir gün bu dönemin tarihini yazmam gerekecek. Kudüs'ü fethetmek için, senin kralın Friedrich ile Fransa ve İngiltere kralları tarafından girişilen seferin kötü sonuçlanmasından sonra, Latinler on yıldan fazla bir süre sonra bunu, Flandre'lı ve Hainut'lu Baudouin ve Bonifacio del Monferrato gibi büyük prenslerin önderliğinde, yeniden denemek istemişlerdi. Ama bir donanmaya ihtiyaçları vardı, ve onu da Venediklilere yaptırdılar. Cenevizlilerin açgözlülüklerinden alayla söz ettiğini duydum, ama Venediklilere oranla Cenevizlilerinki açgözlülük değil cömertlik. Latinler gemileri almışlardı, ama ödeyecek paraları yoktu, bunun üzerine Venedik Dogesi Dandolo (kader onun da kör olmasını istiyordu, ama bu hikâyenin tüm körleri arasında ileriyi gören bir tek oydu) borçlarına karşılık olarak, Kutsal Topraklar'a gitmeden önce Zadar'ı ele geçirmek için yardım etmelerini istedi. Latinler bunu kabul ettiler, ve ilk cinayet işlendi, çünkü gidip Venediklilere kent fethet-

mek için Haçlı seferine kalkışılmaz. Bu arada iktidarı ele geçirmek için Andronikos'u tahttan indiren şu İsaakios Angelos'un kardeşi Aleksios, İsaakios'u kör ettirmiş, deniz kıyısına sürdürmüş ve kendini basileus ilan etmişti."

"Bunu bana gelir gelmez Cenevizliler anlattılar. Karmaşık bir hikâyeydi, çünkü İsaakios'un kardeşi III. Aleksios olmuştu, ama bir Aleksios daha vardı, İsaakios'un oğlu, o kaçmayı başarmıştı, Venediklilerin eline geçmiş olan Zadar'a gitmiş, ve Latinlerden babasının tahtını yeniden ele geçirmek için kendisine yardım etmelerini istemiş, karşılığında da Kutsal Topraklar'ın fethi için yardım sözü vermişti."

"Henüz sahip olmadığın bir şeyi vaat etmek kolay. Öte yandan III. Aleksios'un imparatorluğunun tehlikede olduğunu anlaması gerekirdi. Ama, hâlâ gözleri olsa da, çevresini saran tembellik ve kokuşmuşluk onu da kör etmişti. Düşünebiliyor musun, Aleksios, bir ara başka savaş gemileri yaptırmak istiyordu, ama imparatorluk ormanlarının bekçileri ağaçların kesilmesine izin vermedi. Öte yandan, donanma komutanı, Mihael Strifnos da var olan gemilerin yelkenlerini ve çarmıklarını, dümenlerini ve diğer parçalarını, kasasını doldurmak için çoktan satmıştı. Bu arada, genç Aleksios, Zadar'da bir imparator gibi halktan saygı görüyordu, ve Latinler geçen yılın haziran ayında buraya, Konstantinopolis önlerine ulaştılar. Bordalarında kalkanları ve rüzgârda dalgalanan bayrakları, gönderlerinde savaş sancaklarıyla, bin şövalye ile otuz bin asker taşıyan yüz on kadırga ve yetmiş gemi, borazanlar ve trampetler eşliğinde büyük bir gösterişle San Giorgio Boğazı'ndan geçmişti, ve bizimkiler de surlardan bu gösteriyi izlemişti. Kimi taş atmıştı, ama onlara zarar vermekten çok, patırtı çıkarmıştı. Ancak Latinler tam Pera'nın önüne demir attığında, akılsız III. Aleksios imparatorluk donanmasını çıkarttı. Ama o da bir geçit töreni yaptı, Konstantinopolis'in yarı uykulu hali vardı. Belki biliyorsundur, Haliç, bir yakayı diğerine bağlayan büyük bir zincirle korunuyordu, ama bizimkiler onu gerektiği gibi koruyamadı: Latinler zinciri kırdı, limana girdi ve orduyu tam imparatorluk sarayı Blahernai'nin önünde karaya çıkardı. Ordumuz, imparato-

run komutasında surlardan dışarı çıktı, saray kadınları surların tepesinden gösteriyi izliyor ve bizimkilerin, güneşte parlayan güzel zırhlarıyla meleklere benzediğini söylüyorlardı. Ama imparator savaşı başlatmayıp kente geri döndüğünde yolunda gitmeyen bir şeyler olduğunu anladılar. Ve bunu, Venedikliler birkaç gün sonra deniz tarafından surlara saldırınca daha da iyi anladılar, Latinlerden bazıları surlara çıkmayı başardı ve en yakındaki evleri ateşe verdi. Yurttaşlarım bu ilk yangının ardından ne olduğunu anlamaya başladı. III. Aleksios ne yaptı dersin? Gece olunca bir gemiye on bin altın para yükleyip kenti terk etti."

"Ve tahta yeniden İsaakios geçti."

"Evet, ama artık yaşlanmıştı, üstelik kördü de, ve Latinler ona imparatorluğu, IV. Aleksios olan oğluyla paylaşması gerektiğini anımsattılar. Latinler bu gençle, bizim o güne kadar önem vermediğimiz bir anlaşma yapmıştı: Bizans İmparatorluğu Katolik Roma İmparatorluğu'na yeniden itaat ediyordu, basileus yabancılara iki yüz bin gümüş mark, bir yıl yetecek kadar erzak, Kudüs'e gitmeleri için on bin süvari veriyor ve Kutsal Topraklar'da da beş yüz süvariden oluşan bir garnizon sağlıyordu. İsaakios imparatorluk hazinesinde yeterince para olmadığını fark etmişti ve gidip ruhban sınıfına ve halka Roma'daki papanın hâkimiyeti altına girildiğini böyle pattadan söyleyemezdi... Böylece aylarca süren bir saygısızlık başladı. Bir yandan İsaakios ve oğlu, yeterince para toplayabilmek için, kiliseleri soyuyor, İsa'nın resimlerini baltalarla kesip, süslerini çıkardıktan sonra ateşe atıyorlar, altın ve gümüş ne bulurlarsa eritiyorlardı. Öte yandan Pera'da güvenlikte olan Latinler, Haliç'in bu yanında da baskınlar yapıyor, İsaakios'la sofraya oturuyor, her yerde beylik taslıyor ve gidişlerini geciktirmek için ellerinden geleni yapıyorlardı. Paraların son kuruşuna kadar ödenmesini beklediklerini söylüyorlardı, ve bu konuda en fazla baskı yapan da Venediklilere birlikte Doge Dandolo'ydu, ama aslında sanırım onlar burada Cennet'i bulmuştu, bizim sırtımızdan geçinip mutlu mutlu yaşıyorlardı. Hıristiyanları haraca bağladıkları yetmiyormuş gibi, bazıları, belki de Kudüs Sarazenleri'yle boy ölçüşmeleri geciktiğinden, Konstantinopo-

lis'te sakin bir hayat süren Sarazenlerin evlerini yağmalamaya gitti, ve bu karmaşada ikinci yangını çıkardılar, bu yangında da ben evlerimin en güzelini yitirdim."

"Peki iki basileus müttefiklerini engellemiyorlar mıydı?"

"Onlar artık Latinlerin elinde iki rehineydi, IV. Aleksios onların maskarası olmuştu: bir keresinde, sıradan bir asker gibi onlarla birlikte eğlenirken, altın yaldızlı başlığını çıkarıp kendi kafalarına taktılar. Hiçbir basileus asla bu kadar küçük düşürülmemişti! İsaakios'a gelince hırslı papazlar arasında alıklaşmış, bir gün dünyanın imparatoru olacağını ve gözlerinin açılacağını sayıklıyordu... Sonunda halk isyan etti ve Nikolaos Kannabos'u basileus seçti. İyi insandı, ama artık ordu kumandanlarının desteklediği Aleksios Dukas Murtzuflos daha güçlüydü. Böylece iktidarı ele geçirdi. İsaakios'un yüreğine indi ve öldü, Murtzuflos, Kannabos'un kellesini uçurttu, IV. Aleksios'u boğdurdu ve V. Aleksios oldu."

"İşte biz de tam o günlerde, İsaakios'un mu, Aleksios'un mu, Kannabos'un mu, Murtzuflos'un mu yoksa yabancıların mı söz sahibi olduğunu kimsenin bilmediği zamanda geldik ve Aleksios'tan söz edilince üçüncüsü mü, dördüncüsü mü yoksa beşincisi mi, anlayamıyorduk. Cenevizlileri senin de bir süre kalmış olduğun, hâlâ oturdukları yerde bulduk, Venedikliler ve Pisalılar, evleri ikinci yangında yanınca, Pera'ya çekilmişti. Şair, bu talihsiz kentte, yeniden servet edinmemiz gerektiğine karar verdi."

Anarşi hüküm sürdüğü zaman, diyordu Şair, herkes kral olabilir. Bu arada para bulmak gerekiyordu. Bir sürü badireden sağ salim kurtulmuş olan bizim beş kafadar hırpani, pis ve çaresizdi. Cenevizliler onları canı yürekten kabul etmişti, ama dedikleri gibi misafir balık gibiydi, üç gün sonra kokardı. Şair özenle yıkandı, saçlarını ve sakalını kesti, düzgün bir giysi istedi ve bir sabah haber toplamak için çıkıp kente gitti.

Akşam olunca döndü ve şöyle dedi: "Bugünden itibaren Murtzuflos basileus, diğerlerini öldürdü. Yurttaşlarının gözüne girmek için, Latinleri kışkırtmak istediği söyleniyor, Latinler onu iktidarı gasp etmiş biri olarak görüyor, çünkü onlar, toprağı bol olsun, za-

vallı IV. Aleksios'la anlaşmıştı, gençti de, ama kaderi kötüymüş. Latinler Murtzuflos'un yanlış bir hareketini bekliyorlar; şimdilik tavernalarda içip içip sarhoş oluyorlar, ama er geç ona tekmeyi indirip kenti yağmalayacaklarını çok iyi biliyorlar. Hangi altınların hangi kiliselerde olduğunu şimdiden öğrenmişler, kentin gizli kutsal emanetlerle dolu olduğunu da biliyorlar, ama kutsal emanetlerin hafife alınmayacağını, kumandanlarının kendi kentlerine götürmek için bunlara sahip olmak isteyeceklerini de çok iyi biliyorlar. Ama Haçlılar, şu Yunan bozuntuları onlardan daha iyi olmadıklarından, en değerli kutsal emanetleri şimdiden sağlama almak için ona buna yaltaklanıyorlar. Sonuç olarak, bu kentte servet yapmak isteyen, kutsal emanet satıyor, evine döndüğünde servet yapmak isteyen de onları satın alıyor."

"O zaman bizim Vaftizci Yahya başlarını ortaya çıkarma zamanı geldi!" dedi Boidi, umut dolu bir sesle.

"Boidi sen laf olsun diye konuşuyorsun sadece" dedi Şair. "Her şeyden önce, bir kentte, başlardan ancak birini satabilirsin, çünkü sonra haber yayılır. İkincisi, burada, Konstantinopolis'te Vaftizci'nin başından bir tane olduğunu duydum, hatta belki de iki tane var. İkisi de satıldı diyelim, biz üçüncüsüyle ortaya çıkarsak boğazımızı keserler bizim. Onun için Vaftizci'nin başını unut. Ayrıca kutsal emanet aramak vakit kaybından başka bir şey değil. Sorun onları bulmak değil, yapmak, aynılarını yapmak, zaten henüz kimse elindekini ortaya çıkarmadı. Dolaşırken, İsa'nın ergüvanî pelerininden, kırbaçlandığı kamıştan, ölmek üzere olan İsa Efendimiz'e verilen ödle karışık sirkeyle ıslatılmış, şimdiyse kuru olan süngerden, dikenli taçtan, Son Yemek'ten kalan kutsanmış bir parça ekmeğin bulunduğu bir kutudan, İsa'nın sakalının kıllarından, askerlerin sahip olmak için aralarında kura çektikleri dikişsiz gömlekten, Meryem Ana'nın giysisinden söz edildiğini duydum..."

"Hangilerinin yeniden kolayca yapılabileceğini saptamak gerek" dedi Baudolino, düşünceli.

"Doğru" dedi Şair. "Bir kamış her yerde bulunabilir, sütunu düşünme bile, çünkü el altından satamazsın."

"Peki neden benzerlerini yapalım ki? Birileri gerçek kutsal emaneti bulur da, sahtesini sattığımız adam parasını geri isterse ne olacak?" dedi Boron akıllıca. "Ne kadar kutsal emanet olabileceğini bir düşünün. Örneğin ekmek ve balığın konduğu on iki sepeti düşünün, sepet her yerde bulunur, onları biraz kirletmek yeter, eski havası vermek için. Nuh'un gemisini inşa ettiği baltayı düşünün, bizim Cenevizlilerin artık iyi kesmiyor diye bir kenara attıkları bir balta vardır elbet."

"Fena bir fikir değil" dedi Boidi, "mezarlıklara git, Aziz Paulus'un çene kemiğini, Vaftizci Aziz Yahya'nın başını değil, ama sol kolunu veya Aziz Agata'ya, Aziz Lazar'a, Daniel, Samuel ve İşaya peygamberlere ait bir şeyler bulursun, belki Azize Helena'nın kafatasını, Havari Filipus'un başının bir parçasını bile bulabilirsin."

"Öyleyse" dedi Pevere güzel beklentilere kapılıp, "burayı aramak yeterli, size hemen, nereden geldiği bilinmeyen, Beytüllahim'deki ahırın yemliğinin küçücük bir parçasını bulabilirim."

"Asla görülmemiş kutsal emanetler yapacağız" dedi Şair, "ama herkesin bildiği, tanıdığı kutsal emanetlerden de yapacağız, çünkü çevrede onlar konuşuluyor ve fiyatları günden güne artıyor."

Cenevizlilerin evi, bir hafta boyunca, faal bir atölyeye dönüştü. Boidi, testere talaşına ayağı takılınca, yerde Kutsal Çarmıh'ın bir çivisini buldu, Boiamondo, korkunç ağrılarla geçirdiği bir geceden sonra, çürük kesicidişini, bir ip bağlayıp, çekiverdi, diş hemen Azize Anna'nın dişi oldu, Grillo güneşte ekmek kurutuyor ve Tarabulo'nun eski tahtalarından henüz yaptığı küçük kutulara kırıntılarından koyuyordu. Pevere ekmek ve balık sepetlerinden vazgeçmelerini, çünkü, böyle bir mucizeden sonra halkın onları kesin paylaşmış olduğunu, Constantinus'un bile onları yeniden toplayamadığını söylüyordu. Bir tanesini satmak büyük bir etki yaratmazdı, üstelik onu gizlice elden ele dolaştırmak oldukça zordu, çünkü İsa birçok insanın karnını doyurmuştu ve pelerininin altına saklanan küçük bir sepet olamazdı bu. Sepetler önemli değil, demişti Şair, Nuh'un baltasını bul bari bana. Pevere, nasıl

bulmam deyip, sapının her yanı yanmış, ağız kısmı artık bir testereye benzeyen bir balta çıkardı.

Dostlarımız sonra Ermeni tüccarlar gibi giyinip (artık bu noktada Cenevizliler işe para yatırmaya hazırdılar) tavernalarda ve Hıristiyanların konakladıkları yerlerde, ağızlarından küçük bir laf kaçırarak, işin güçlüklerini ima ederek, hayatlarını tehlikeye attıkları için fiyatı yükselterek, sinsice dolaşmaya başladılar.

Boidi bir akşam geri döndüğünde Monferratolu bir şövalyeyle karşılaştığını, Nuh'un baltasını satın alabileceğini, ama önce onun gerçekten Nuh'un baltası olup olmadığını anlamak istediğini söyledi. "Olur, gidip Nuh'a soralım ve mühürlü bir kâğıt isteyelim" diyordu Baudolino.

"Nuh yazı yazmasını biliyor muydu peki?" diye soruyordu Boron.

"Nuh yalnızca iyi şarapla kafayı bulmayı biliyordu" diyordu Boidi, "hayvanları gemiye yüklediğinde zil zurna sarhoş olmalıydı, sivrisinekleri abarttı ama tekboynuzları unuttu, işte onun için artık tekboynuzlar yok."

"Var, var..." diye mırıldandı Baudolino, birden keyfi kaçmıştı.

Pevere yolculuklarında Yahudilerin yazısını az da olsa öğrendiğini ve bir bıçakla baltanın sapına onların kargacık burgacık harflerinden bir iki tanesini kazıyabileceğini söyledi. "Nuh Yahudi miydi değil miydi?" Yahudi, Yahudi, diye arkadaşları onaylıyordu: zavallı Solomon, iyi ki yok, olsa ne kadar acı duyardı. Ama böylece Boidi baltayı satmayı başardı.

Bazı günler alıcı bulmak zor oluyordu, çünkü kent karışıyordu ve Haçlılar ani bir emirle ordugâhlara çağırılıyor, tetikte bekletiliyorlardı. Örneğin Murtzuflos'un, kıyıdaki Filea'ya saldırdığı söyleniyordu, Haçlılar karşı koymuştu, bir savaş olmuştu, ya da bir çarpışma; ama Murtzuflos kötü yenilmişti, ordusunun Meryem Ana simgeli bayrağını ele geçirmişlerdi. Murtzuflos, Konstantinopolis'e dönmüş ve adamlarına bu utancı kimseye söylememelerini tembih etmişti. Latinler onun bu olayı örtbas ettiğini öğrenmiş ve bir sabah tam surların önünden, Meryem Ana simgeli bayrağı gösterip, Rumlara edebe aykırı el, kol işaretleri yaparak bir kal-

yonla geçmişlerdi. Murtzuflos rezil olmuştu, Rumlar da sokaklarda basileus hakkında uydurdukları şarkıları söyleyerek dolaşmaya başlamışlardı.

Kısacası bir kutsal emanet yapmakla geçen zaman ile onu yutacak bir kaz bulmak için geçen zaman arasında, dostlarımız ocaktan marta kadar çalışmışlar, bugün Aziz Eobanus'un çene kemiği, yarın Azize Kunigunde'nin kavalkemiği derken para kazanıp, Cenevizlilere olan borçlarını ödemiş ve ceplerini doldurmuşlardı.

"Sanırım Soylu Niketas, bu da, sana, neden geçtiğimiz günlerde senin kentinde çifter çifter kutsal emanetin elden ele dolaştığını açıklar, hangilerinin gerçek olduğunu artık bir tek Tanrı bilir. Ama, kendini bizim yerimize koy, çalmaya hazır Latinler ile onları kandırmaya hazır senin Yunan bozuntuları, yani özür dilerim senin Romalılar arasında ayakta kalmak zorundaydık. Sonuçta dalaverecileri dalavereye getirdik.

"Belki de" dedi Niketas, kadere boyun eğmiş bir halde, "bu kutsal emanetlerin birçoğu, barbarlaşan Latinlerin çok barbar kiliselerine kutsal düşünce aşılar. Düşünce kutsal, kutsal emanet kutsal. Tanrı'nın çareleri tükenmez."

Artık sakinleşip ülkelerine doğru yola çıkabilirlerdi. Kyot ve Boron ne yapacaklarını bilmiyorlardı, zaten Gradal'i ve onunla birlikte Zosimos'u aramaktan vazgeçmişlerdi. Boidi kazandığı paralarla Alessandria'da bağ satın alıp kalan ömrünü efendilere özgü biçimde tamamlayacağını söylüyordu; Baudolino ne yapacağını pek bilmiyordu: Rahip Johannes'i arayışı sona ermişti, Hipatia'yı yitirmişti, ölmek ya da yaşamak onu pek ilgilendirmiyordu. Ama Şair'i ilgilendiriyordu, mutlak güç hayallerine kapılmıştı, Tanrı'ya ait şeyleri dünyada dağıtıyordu, alt tabakadan Haçlılara değil, onları yöneten güç sahiplerine bir şeyler sunarak baştan başlayabilir, böylece onların saygısını kazanabilirdi.

Bir gün gelip bize Konstantinopolis'te paha biçilemez bir kutsal emanet olan Mandilion'un, yani Edessa Yüzü'nün bulunduğunu söyledi.

"Nedir bu mandil peki?" diye sormuştu Boiamondo.

"Yüz kurulamak için küçük bir bez" diye açıklamıştı Şair, "ve üzerinde Yüce İsa Efendimiz'in yüzünün izi var. Resmedilmemiş, izi çıkmış, doğal yollardan: bir *aheiropoietes*,[1] bir resim, insan eliyle yapılmamış. Edessa Kralı V. Abgar cüzamlıydı ve arşivcisi Hannan'ı kendisini iyileştirmesi için İsa'yı çağırmaya yollamıştı. İsa ona gidemedi, bunun üzerine bu bezi alıp, yüzünü kuruladı ve üzerine yüz hatlarının izi çıktı. Elbette, kral bezi alınca iyileşti ve gerçek dine bağlandı. Yüzyıllar önce, İranlılar Edessa'yı kuşatırken, Mandilion kentin surlarına asıldı ve kenti kurtardı. Sonra İmparator Constantinus bezi satın aldı ve buraya, Konstantinopolis'e getirdi, ve önce Blahernai Kilisesi'ne, sonra Ayasofya'ya, sonra da Faros Kapellası'na kondu. Kapadokya'da Camulia'da, Mısır'da Memfis'te, Kudüs yakınlarında Anablata'da başka Mandilionların olduğu söylense de, gerçek Mandilion bu. Bu kadar çok Mandilion olması gayet normal, çünkü İsa hayatında birçok kez yüzünü kurulamıştır. Ama bu, kuşkusuz en mucizevî olanı, çünkü Paskalya günü yüz, günün saatlerine göre değişiyor, gün ağarırken bebek İsa'nın, üçüncü saatte Çocuk İsa'nın yüz hatları görülüyor, derken, dokuzuncu saatte yetişkin İsa olarak, Çile anındaki İsa olarak ortaya çıkıyor."

"Bütün bunları nereden öğrendin?" diye sordu Boidi.

"Bir papaz anlattı. Bu gerçek bir kutsal emanet ve böyle bir şeyle ülkemize dönersek şan ve şeref kazanmanın yanı sıra Kilise'den tahsisat elde ederiz, bu iş için doğru piskoposu bulmak yeterli, Baudolino'nun üç Müneccim Kral için Rainald'la yaptığı gibi. Şimdiye kadar hep kutsal emanet sattık, şimdi bir tane alma sırası geldi, ama bize servet kazandıracak bir tanesini."

"Peki kimden satın alacaksın Mandilion'u?" diye sordu yorgun bir biçimde Baudolino, artık din ticareti midesini bulandırıyordu.

"Bir Suriyeli onu satın almış bile, bir akşam birlikte içtik, Atina dükü için çalışıyor. Ama bu dükün Mandilion'u ve kim bilir daha neleri, Santa Sindone'ye sahip olabilmek için vereceğini söyledi."

1. Geleneğe göre, bir mucizeden doğduğu sanılan resimlere, özellikle Bizans'ta verilen ad. (yay.n.)

"Şimdi de Santa Sindone ne, onu söyle" dedi Boidi.

"Kutsal Kefen'in, İsa'nın tüm bedeninin hatlarını gösteren kefenin Blahernai'de Meryem Kilisesi'nde olduğu söyleniyor. Kentte konuşuluyor, Manuel Komnenos'u ziyaret eden Kudüs Kralı Amalricus tarafından burada Konstantinopolis'te görüldüğü söyleniyor. Kimileri de bana, muhafaza edilmesi için Bukoleon'daki Bakire Meryem Kilisesi'ne verildiğini söyledi. Ama onu hiç gören olmamış, tabiî eğer varsa, kim bilir ne zamandır kayıp."

"Nereye varmak istediğini anlayamıyorum" dedi Baudolino. "Birinin elinde Mandilion var, bunu anladım ve onu Santa Sindone karşılığında vermeye hazır, ama sende Sindone yok ve İsa Efendimiz'in bez üzerinde iz bırakmış görüntüsünü burada hazırlamak mümkün değil. Ne olacak o zaman?"

"Sindone bende yok" dedi Şair, "ama sende var."

"Bende mi?"

"Hatırlıyor musun, Pndapetzim'den kaçmadan önce Diyakoz'un hizmetkârlarının sana verdiği kutunun içinde ne olduğunu sormuştum? Bana yeni ölen o zavallının kefeni üzerine çıkan görüntüsünün olduğu söylemiştin. Göstersene onu."

"Sen delisin, o bana kutsal bir vasiyet, Diyakoz bana onu Rahip Johannes'e götürmem için verdi!"

"Baudolino altmışını geçtin, hâlâ Rahip Johannes'e inanıyor musun? Olmadığını gözümüzle gördük. Göster hadi onu bana."

Baudolino istemeye istemeye heybesinden kutuyu aldı, içinden bir rulo çıkardı, ruloyu açınca büyük boyutlarda bir kumaş ortaya çıktı, diğerlerine masa ve sandalyeleri kenara çekmelerini işaret etti, çünkü onu yere tamamen açabilmek için epey yer gerekiyordu.

Bir çarşaftı bu ve çok büyüktü, üzerinde bir çift insan vücudu izi vardı, sanki ona sarılan beden, göğüs ve sırt kısmından iki kez iz bırakmıştı. Bir yüz, omuzlara gelen saçlar, bıyık ve sakal, kapalı gözler çok iyi görülüyordu. Ölüme yakalanan bahtsız Diyakoz kumaşın üzerine huzurlu yüz hatları ve güçlü bir beden görüntüsü bırakmıştı, onu yok eden cüzamın izleri, yani yara, bere ve çürük izleri güçlükle fark ediliyordu.

Baudolino duygulandı ve müteveffanın, o keten bez üzerinde, hüzünlü yüceliğinin izlerine yeniden kavuşmuş olduğunu fark etti: "Bir cüzamlının, üstelik bir Nasturî'nin görüntüsünü İsa Efendimiz'in görüntüsü diye satamayız."

"Her şeyden önce Atina dükü bunu bilmiyor" diye yanıt verdi Şair, "bunu ona yutturmamız gerekiyor, sana değil. İkincisi, onu satmayacağız, bir değiş tokuş yapacağız, onun için bu bir dalavere değil. Ben Suriyeli'ye gidiyorum."

"Suriyeli, bir Sindone, bir Mandilion'la karşılaştırılamayacak kadar değerli olduğuna göre, bu değiş tokuşu neden yaptığını soracaktır sana" dedi Baudolino.

"Çünkü onu Konstantinopolis'in dışına gizlice çıkarmak çok daha zor. Çünkü değeri çok büyük ve onu ancak bir kral satın alabilir, oysa Yüz daha az değerli, böylece sıradan alıcılar bulabiliriz. Çünkü Sindone'yi bir Hıristiyan prense satmaya kalkarsak onu buradan çaldığımızı söyleyip bizi astırır, oysa Edessa Yüzü Camulia'daki, ya da Memfis'teki ya da Anablata'daki yüz olabilir. Suriyeli beni anlayacaktır, çünkü onunla aynı soydanız."

"Peki" dedi Baudolino, "sen bu kumaşı Atina düküne ver, İsa'nın olmayan bir resmi evine götürmesi beni ilgilendirmiyor. Ama, sen bu resmin benim için İsa'nınkinden daha değerli olduğunu, bana ne anımsattığını biliyorsun, böyle kutsal bir şeyi dalavereli ticaret malı yapamazsın..."

"Baudolino" dedi Şair, "evimize döndüğümüzde neyle karşılaşacağımızı bilmiyoruz. Edessa Yüzü'yle bir başpiskoposu kendi tarafımıza çekebilir, yeniden servet sahibi olabiliriz. Baudolino, hem bu kefeni Pndapetzim'den alıp götürmemiş olsaydın, Hunlar şimdi ona kıçlarını siliyor olacaktı. Bu adamı sevdin, çöllerdeyken bana onun öyküsünü anlatıyordun, tutsak düştüğümüzde boşa giden ve unutulan ölümüne ağlıyordun. Son resmi bir yerlerde İsa'nın görüntüsüymüş gibi saygı görecek. Sevdiğin ölmüş biri için bundan daha yüce bir mezar yapabilir misin? Biz onun bedeninin anısını küçük düşürmüyoruz, nasıl desem... Boron?"

"Onu başka bir biçime sokuyoruz."

"İşte, aynen öyle."

"Belki o günlerin kargaşasında neyin doğru, neyin yanlış olduğunu anlayamıyor olmamdan, belki de yorgunluktan, Soylu Niketas, kabul ettim. Şair, bizim, yok benim, yok Diyakoz'un Sindone'sini Mandilion'la takas etmek üzere yanımızdan ayrıldı."

Baudolino gülmeye başladı, Niketas onun neden güldüğünü anlamıyordu.

"Çevrilen oyunu akşam anladık. Şair sözleştikleri tavernaya gitmiş, rezil alışverişini yapmış, Suriyeli'yi sarhoş edeyim derken kendisi de sarhoş olmuştu, dışarı çıkmış, dalaveresini bilen biri tarafından takip edilmişti, bu belki de Suriyeli'nin ta kendisiydi, Şair'in dediği gibi aynı soydandılar, dar bir sokakta saldırıya uğramış, öldüresiye dövülmüştü, eve döndüğünde Nuh'tan daha da sarhoştu, her yanı kan içinde, yara bere doluydu, yanında ne Sindone ne de Mandilion vardı. Onu gebertene kadar dövmek istiyordum, ama zaten perişan haldeydi. İkinci kez bir krallığı yitiriyordu. Sonraki günlerde onu zorla da olsa beslemek gerekiyordu. Bir ihtiras insanı bu hale getirebiliyorsa, fazla ihtirasla olmadığım için kendimi mutlu bir insan olarak görüyordum. Ama sonra benim de boşa çıkan ihtiraslarımın kurbanı olduğumu kabul ediyordum, çok sevdiğim babamı yitirmiştim, düşlediği krallığı ona armağan edememiştim, sevdiğim kadını bir daha bulmamacasına yitirmiştim... Kısacası Demiurgos'un olayların yarısını gerçekleştirdiğini öğrenmiştim, oysa Şair bu dünyada hâlâ bir zafer kazanmanın mümkün olduğuna inanıyordu."

Nisan başında dostlarımız Konstantinopolis'te sayılı günlerinin kaldığını fark etti. Bir kadırganın pruvası üzerinde dimdik duran Doge Dondolo ile Latinlere topraklarını terk etmelerini emrederek onlara karadan meydan okuyan Murtzuflos arasında büyük bir anlaşmazlık baş göstermişti. Murtzuflos'un delirdiği gün gibi ortadaydı ve Latinler isteseler onu bir lokmada yutabilirlerdi. Haliç'in ilerisinde Haçlıların ordugâhında hazırlıklar yapıldığı ve demir atmış gemilerin güvertesinde saldırıya hazırlanan denizcilerin ve askerlerin koşuşup durdukları görülüyordu.

Boidi ile Baudolino biraz paraları olduğu için Konstantinopo-

lis'ten ayrılma zamanının geldiğini söyledi, çünkü artık fazlasıyla fethedilen kent görmüşlerdi. Boron ve Kyot da aynı fikirdeydi, ama Şair birkaç gün daha istedi. Uğradığı hezimetten sonra toparlanmıştı ve büyük bir olasılıkla son, ama nasıl yapacağını kendisinin de bilmediği vurgun için kalan saatlerden yararlanmak istiyordu. Bakışları deli bakışlarını andırmaya başlamıştı bile, ve bilindiği gibi delilerle tartışılmazdı. Ne zaman yola çıkılması gerektiğini anlamak için gözlerini gemilerden ayırmamanın yeterli olacağını söyleyerek, onu memnun ettiler.

Şair iki gün dönmedi, bu uzun bir süreydi. Nitekim Paskalya'dan önceki cuma günü henüz dönmemişti ve Haçlılar denizden, Petrion[2] denen, Constantinus Surları'nın kuzeyindeki, Blahernai ile Evergetes Manastırı arasındaki bölgeden saldırmaya başlamıştı.

Artık her yanı Haçlıların denetimi altındaki surlardan çıkmak için çok geçti. O serseri arkadaşlarına lanetler okuyarak, Baudolino ve diğerleri, Cenevizlilerin yanında kalmanın daha iyi olacağına karar verdiler, çünkü bu bölge tehdit altında değildi. Saat başı Petrion'dan gelen haberleri alarak, beklediler.

Latinlerin gemileri kuşatma malzemeleriyle doluydu. Murtzuflos surların arkasındaki küçük bir tepede kumandanları, saray erkânı, bayraktarları ve borazancılarıyla duruyordu. Ve bütün olumsuzluklara rağmen, imparatorluk ordusu iyi çarpışıyordu; Latinler birçok saldırı girişiminde bulunmuş, ama her seferinde geri püskürtülmüştü, Yunan bozuntuları surların üstünde sevinç gösterisinde bulunuyor ve üstesinden geldikleri Latinlere açıp kıçlarını gösteriyorlardı, bu arada Murtzuflos sanki her şeyi kendi yapmış gibi coşmuş, zafer borazanlarının çalınmasını emr[illegible]yordu.

Böylece Dandolo'nun ve diğer kumandanların kenti fetnetmekten vazgeçtikleri sanıldı ve herkeste gerginlik olsa da, cumartesi ve pazar oldukça sakin geçti. Baudolino bu durumdan yararlanıp Şair'i bulmak için Konstantinopolis'i baştan aşağı dolaştı, ama boşunaydı.

2. Günümüzde Fener ve Ayakapı mahalleleri arasında kalan bölge. (ç.n.)

Şair geri döndüğünde pazar gecesiydi. Öncesinden daha sanrılı bakışları vardı, hiçbir şey söylemedi ve sessizce içmeye başladı, ta ertesi sabaha kadar.

Pazartesi, günün ilk ışıklarıyla Latinler yeniden saldırıya geçti, saldırı bütün gün sürdü: Venedik gemilerinin merdivenleri surlardaki bazı kulelere takılmıştı, Haçlılar surlardan içeri girmişti, yo, hayır, sadece bir kişiydi içeri giren, tepelikli miğfer giymiş dev gibi biriydi ve kenti savunanları korkutarak kaçırmıştı. Dahası bazı Latinler karaya çıkmış, surlarda gizli bir kapı bulmuş, kazmalarla kırarak duvarda bir delik açmıştı, evet, ama geri püskürtülmüşlerdi, yine de bazı kuleler Latinlerin eline geçmişti...

Şair, odanın içinde, kafesteki bir hayvan gibi bir ileri bir geri yürüyordu, sanki savaşın şöyle ya da böyle sonuçlanmasından kaygı duyuyordu, bir şeyler söylemek ister gibi Baudolino'ya bakıyordu, sonra vazgeçip tedirgin bakışlarla diğer üç arkadaşının hareketlerini inceliyordu. Bir süre sonra Murtzuflos'un ordusunu terk edip kaçtığı, Bizans askerlerinin kalan azıcık cesaretlerini de yitirdikleri, Haçlıların yakıp yıkarak surları aştıkları haberi geldi; kente girmeyi göze alamıyorlardı, çünkü karanlık çökmek üzereydi, gizlenmiş düşmanın ortaya çıkmasını sağlamak için evleri ateşe vermeye başlamışlardı. "Birkaç ay içinde üçüncü yangın bu" diye yakınıyordu Cenevizliler, "ama bu artık bir kent değil, fazlalaşınca yakılması gereken bir pislik yığını!"

"Allah belanı versin" diye bağırıyordu Boidi, Şair'e, "sen olmasan bu pislikten çoktan çıkmıştık! Şimdi ne olacak?"

Geceleyin yangının ilk ışıltıları görülüyordu. Gün ağarırken, uyuyormuş gibi görünen, ama gözlerini çoktan açmış olan Baudolino, Şair'in önce Boidi'ye, sonra Boron'a, en son da Kyot'a yaklaşıp kulaklarına birşeyler fısıldadığını gördü. Sonra ortadan yok oldu. Bir süre sonra da Kyot ve Boron'un aralarında konuştuklarını, heybelerinden bir şeyler çıkardıklarını ve kendisini uyandırmadan evden ayrıldıklarını gördü.

Biraz sonra Boidi yanına geldi ve onu kolundan tutup sarstı. Allak bullaktı: "Baudolino" dedi, "ne olduğunu bilmiyorum, ama burada herkes delirdi galiba. Şair geldi ve bana şunları söyledi:

Zosimos'u buldum, şimdi Gradal'in nerede olduğunu biliyorum, kurnazlık yapmaya kalkma, Vaftizci'nin başını al, Katabates'e. Zosimos'un bir zamanlar basileusla buluştuğu yere gel, öğleden sonra, yolu biliyorsun. Bu Katabates ne Allah aşkına? Hangi basileustan söz ediyordu? Sana hiçbir şey söylemedi mi?"

"Hayır" dedi Baudolino, "hatta bana kalırsa hiçbir şeyden beni haberdar etmek istemiyor. Kafası o kadar karışık ki, yıllar önce Katabates'e Zosimos'u yakalamaya gittiğimizde bizimle birlikte sadece Boron ile Kyot'un olduğunu, senin olmadığını unuttu. Artık neler döndüğünü anlamak istiyorum."

Boiamondo'yu buldu: "Dinle" dedi ona, "yıllar önceki o akşamı, bizi eski Katabates Manastırı'nın altındaki o kriptaya götürdüğün akşamı anımsıyor musun? Oraya yeniden gitmem gerekiyor."

"Sen istedikten sonra... Kutsal Havariler Kilisesi'nin yanındaki o pavyona ulaşman gerek. Belki Haçlılarla karşılaşmadan gidebilirsin, henüz oraya kadar gelmemiş olmaları gerek. Eğer geri dönersen, haklıymışım demektir."

"Ama oraya, oraya gitmeden ulaşmam gerek. Yani, şimdi sana anlatamam, aynı yolu izleyecek birinin arkasından ya da önünden gitmem gerekiyor ve görünmek istemiyorum. Orada aşağıda tüneller olduğunu anımsıyorum. Oraya başka yerden de gidilebiliyor mu?"

Boiamondo gülmeye başladı: "Ölülerden korkmuyorsan, evet... Hippodrom'un yakınındaki başka bir pavyona girilebilir, oraya da sanırım şimdilik gidilebilir. Sonra yer altından epey ilerle, Katabates keşişlerinin mezarlığına geleceksin, kimse bu mezarlığın hâlâ var olduğunu bilmiyor, ama var. Mezarlığın tünelleri kriptaya kadar ulaşıyor, ama istersen daha önce durabilirsin."

"Peki beni oraya götürür müsün?"

"Baudolino, dostluk kutsal bir şey, ama can daha tatlı. Ben her şeyi iyice anlatayım, sen akıllı bir adamsın, yolu tek başına bulursun. Olur mu?"

Boiamondo izlenecek yolu tarif etti, ona bol reçineli iki tahta parçası da verdi. Baudolino Boidi'nin yanına dönüp, ölülerden korkup korkmadığını sordu. O da, hiç korkmam, ben sadece can-

lılardan korkarım, dedi. "Şöyle yapalım" dedi Baudolino, "sen Vaftizci Yahya'nın başını al, ben seni oraya kadar götüreyim. Sen randevuna git, daha önce gidip saklanayım ve o delinin kafasından neler geçiyor anlamaya çalışayım."

"Hadi gidelim o zaman" dedi Boidi.

Tam çıkacakları sırada, Baudolino bir an düşündü ve geri dönüp kendisine ait Vaftizci Yahya başını da aldı, bir beze sardı ve kolunun altına sıkıştırdı. Sonra biraz daha düşündü ve kemerinin altına Gallipolis'ten satın aldığı iki Arap hançerini soktu.

38

Baudolino eski hesapları kapatır

Baudolino ve Boidi, yangın iyice yayılmaya başladığında, Haçlıların oradan mı buradan mı geleceğini bilmediklerinden nereye kaçacaklarını şaşırmış korku içindeki bir Rum kalabalığını yararak, Hippodrom Meydanı'na ulaşmıştı. Giriş yerini buldular, ince bir zincirle kapatılmış bir kapıyı zorladılar, yer altı geçidine girip Boiamondo'nun verdiği meşaleleri yaktılar.

Uzun süre yürüdüler, çünkü bu geçit, büyük bir ihtimalle Hippodrom'dan Constantinus Surları'na kadar uzanıyordu. Sonra nemli basamaklardan çıktılar ve öldürücü pis bir koku duymaya başladılar. Kısa bir süre önce ölmüş birinden yayılan bir koku değildi bu, nasıl denir, bu çürümüş et kokusundan daha ağır bir kokuydu, çürümüş ve sonra herhangi bir şekilde kurumuş bir etin ağır kokusuydu.

Bir koridora girdiler (bu koridora sağlı sollu başka koridorların da açıldığı görülüyordu), duvarlarında sık aralıklarla, neredeyse canlı denebilecek ölülerin oluşturduğu yer altı halkının yaşadığı oyuklar vardı. Bu oyuklarda, şüphesiz, sırtlarını destekleyen demir çubukların yardımıyla dik duran, bu tamamen giyinik yaratıklar ölüydü elbette, ama zaman tahribatını henüz tamamlamamışa benziyordu, çünkü boş göz çukurlarının açıldığı, çoğu kez zoraki bir sırıtmanın görüldüğü o kurumuş ve kösele rengi yüzler, hâlâ yaşamdan bazı izler taşıyordu. Bunlar iskelet değil, sanki bir güç tarafından içten içe kemirilmiş, sadece kemikler, deri ve kasların bir bölümü zarar görmemiş bedenlerdi.

"Soylu Niketas, bir yer altı mezarlığına gelmiştik, Katabates keşişleri yüzyıllar boyunca buraya kardeşlerinin cesetlerini koy-

muşlardı, ama gömmeden, çünkü toprak ile havanın mucizevî bir uyumu ve bu yer altı mezarının tüflü duvarlardan akan bir madde cesetlerin bozulmasını engelliyor, onları hemen hemen oldukları gibi koruyordu."

"Burasının artık kullanılmadığını sanıyordum ve Katabates mezarlığıyla ilgili hiçbir şey bilmiyordum, bu da bu kentin hâlâ hiçbirimizin bilmediği sırları sakladığını gösteriyor. Ama bir zamanlar bazı keşişlerin, doğaya yardımcı olmak için, sekiz ay boyunca kardeşlerinin cesetlerini tüf salgıları arasında bıraktıklarını, ardından onları alıp sirkeyle yıkadıklarını ve birkaç gün havalandırdıktan sonra, giydirip buranın balsamlı ve ağır kokulu havası onları kuru ölümsüzlüklerine kavuştursun diye oyuklara yerleştirdiklerini duymuştum."

Baudolino ve Boidi, her biri sanki morarmış dudaklarıyla ışıltılı ikonaları öperek biraz sonra yönetecekleri ayine uygun giysiler giymiş olan ölü keşişler sırası boyunca ilerlerken, gergin ve çileli bir şekilde gülümseyen yüzler görüyorlardı, henüz sağ olan keşişler, merhametten olsa gerek bazılarına eskisi gibi heybetli görünsünler diye sakal ve bıyık takmıştı, ama uykuda görünsünler diye gözkapakları kapatılmıştı, bazılarının başlarının yerinde sadece kafatası vardı, ama elmacıkkemiklerinin üzerinde sert deri parçaları duruyordu. Bazılarının vücutları yüzyılların etkisiyle deforme olmuştu ve sanki doğanın bir mucizesi veya ana karnından kötü çıkmış ceninler gibi, insanla uzaktan yakından alakası olmayan yaratıkları andırıyordu, büzüşmüş bedenlerinde doğal olmayan süslü, ancak solmuş ayin giysileri ve işlemeli, ama yılların etkisiyle eprimiş, ve yer altı mezarlarındaki kurtlar tarafından yenmiş dalmatikeler[1] göze çarpıyordu.

Bazılarının yüzyılların etkisiyle epriyen giysileri düşmüştü, ve ayin giysilerinin yırtık yerlerinden zayıflamış küçücük bedenler, davul derisi gibi gergin bir deriyle kaplı kaburgalar gözüküyordu.

"Bu kutsal tasvir merhametten düşünüldüyse" diyordu Baudolino Niketas'a, "hayattakiler, ölenlerin anısını sürekli ve ısrarlı bir

1. Diyakozların giydiği kısa kollu giysi. (ç.n.)

tehdit olarak göstererek acımasız davranmışlar; yaşayanları ölümle uzlaştıran bir yöntem değil bu. Bulundukları oyuklardan gözlerini dikip sana bakarak ben buradayım ve asla ayrılmayacağım buradan, diyen birinin ruhu için nasıl dua edebilirsin, öldükten sonra dirilmeyi ve her gün biraz daha çürüyen bu bedenler hâlâ buradaysa kıyamet gününden sonra dünyevî bedenlerimizin yeniden tecelli etmesini nasıl umut edersin? Ben ne yazık ki hayatımda çok ceset gördüm, ama hiç olmazsa, toprak olduktan sonra bir gün bir gül gibi güzel ve kırmızı renkte ışıldayacaklarını umut edebilirdim. Orada, yukarıda, zamanın sona ermesinden sonra, bunlar gibi insanlar dolaşacaksa cehennem daha iyidir, hiç olmazsa orada bizdekine benzer şeyler oluyor, diyordum kendime. İnsanoğlunun dört sonuna karşı benden daha az duyarlı olan Boidi, edepyerlerinin ne halde olduğunu görmek için giysilerini kaldırmaya çalışıyordu, ama zaten birileri sana tüm bu şeyleri gösterirse, bir başkasının aklına bu tür şeyler nasıl gelir diye yakınmak mümkün müdür?"

Koridor ağı sona ermeden önce, kendilerini yuvarlak bir alanda buldular, yukarıda, tavanda, öğleden sonrasının gökyüzünü gösteren bir delik vardı. Büyük bir olasılıkla toprak hizasında bulunan bir kuyu burayı havalandırmaya yarıyordu. Meşaleleri söndürdüler. Artık alevin değil oyukların arasına yayılan o solgun ışıkla aydınlanan keşişlerin cesetleri daha da korkunç görünüyordu. Gün ışığının yaladığı cesetler dirilecekmiş gibi duruyordu. Boidi istavroz çıkardı.

Sonunda, Zosimos'u ilk kez gördükleri kriptanın çevresine taç gibi sıralanmış sütunların arkasındaki geçide ulaşan koridora daldılar. Ayaklarının uçlarına basarak yaklaşmışlardı, çünkü bazı ışıklar görülüyordu. Kripta o akşamki gibi, sacayaklı iki mangal tarafından aydınlatılmıştı. Bir tek Zosimos'un büyüleri için kullandığı yuvarlak havuz yoktu. Boron ve Kyot gelmiş ikonostasın önünde sinirli sinirli beklemeye başlamışlardı bile. Baudolino, Boidi'ye, sanki onlarla aynı yoldan gelmiş gibi ikonostasın yanındaki iki sütunun arasından çıkmasını önerdi, o ise gizlenecekti.

Boidi öyle yaptı ve diğer ikisi şaşırmadan onu karşıladı. "Şair buraya nasıl gelineceğini demek sana da anlattı" dedi Boron. "Baudolino'ya söylemediğini sanıyoruz, yoksa bu kadar önlemin ne önemi kalır? Bizi neden çağırdığı hakkında bir fikrin var mı senin?"

"Zosimos'tan, Gradal'den söz etti, bana tuhaf tehditler savurdu" dedi Boidi.

"Bize de" dedi Kyot ve Boron.

Bir ses duydular ikonostas Pantokrator'un ağzından geliyordu. Baudolino İsa'nın gözlerinin iki kara badem olduğunu gördü, bu da ikonanın arkasındaki birinin kriptada olup biteni izlediğinin bir işaretiydi. Bozuk olsa da sesi tanımak mümkündü, Şair'in sesiydi. "Hoş geldiniz" dedi ses. "Siz beni görmüyorsunuz, ama ben sizi görüyorum. Bir yayım var, kaçmanıza fırsat vermeden sizi delip geçebilirim."

"Neden peki Şair, biz sana ne yaptık?" diye sordu Boron korkmuş bir halde.

"Ne yaptığınızı siz benden daha iyi biliyorsunuz. Ama sadede gelelim. Gir, sefil." Boğuk bir inilti duyuldu ve ikonostasın arkasından güçlükle yürümeye çalışan biri göründü.

Zaman geçmiş, bir kemer gibi iki büklüm olmuş ve güçlükle yürüyor olsa da, saçları ve sakalı beyazlaşsa da Zosimos'u tanıdılar.

"Evet, bu Zosimos" dedi Şair. "Dün karşılaştım onunla, tamamen rastlantı sonucu, dar sokakların birinde dileniyordu. Kör olmuş, kolları bacakları sakatlanmıştı, ama oydu. Zosimos, Arzruni'nin sarayından kaçtıktan sonra başına neler geldi, anlat hadi dostlarımıza."

Zosimos ağlamaklı bir sesle, anlatmaya başladı. Gradal'i sakladığı başı çalmış, kaçmaya başlamıştı, ama bırakın Kosmas'ın haritasına sahip olmayı, haritayı görmemişti bile ve nereye gideceğini bilmiyordu. Katırı ölene kadar orada burada gezinip durmuştu, dünyanın en konuksevmez ülkelerine sürüklenmişti, güneşten yanan gözleri artık doğu ile batıyı, kuzey ile güneyi ayırt edemez olmuştu. Hıristiyanların yaşadığı bir kentte bulmuştu kendini, hemen yardımına koşmuşlardı. Kendisinin son Müneccim Kral olduğunu, diğerlerinin Tanrı'nın rahmetine kavuştuğunu ve uzakta-

ki bir Batı kilisesinde yattıklarını söylemişti. Kutsal emanet kutusunda, Rahip Johannes'e verilmek üzere Gradal'in bulunduğunu söylemişti rahiplere özgü bir ses tonuyla. Onlar Zosimos'un sözünü ettiği iki şeyi de bir biçimde duyduklarını söylemişler, önünde eğilmişler ve onu görkemli bir tören alayıyla tapınaklarına sokmuşlardı, orada bir piskopos koltuğuna oturan Zosimos, herkesin saygısını kazanmış, her gün kehanetlerde bulunmaya, olayların gidişatıyla ilgili öğütler vermeye, istediği kadar yiyip içmeye başlamıştı.

Kısacası, çok kutsal kralların en sonuncusu ve kutsal Gradal'in bekçisi olarak, o topluluğun en büyük ruhanî yetkilisi olmuştu. Her sabah ayin yapıyor, hamursuzla şarabı kaldırdığı an, kutsal emanet kutusunu da gösteriyordu, dini bütün Hıristiyanlar da tanrısal kokular duyduklarını söyleyerek diz çöküyorlardı.

İnançlı Hıristiyanlar ona, doğru yola getirsin diye yoldan çıkmış kadınları da getiriyorlardı. Onlara Tanrı'nın merhametinin sonsuz olduğunu söyleyip, kadınları akşam olduğunda kiliseye çağırıyor ve geceyi sürekli onlarla dua ederek geçirdiğini söylüyordu. Onun bu zavallıları birer Mecdelli Meryem'e dönüştürdüğü, onun hizmetine girdikleri söyleniyordu. Kadınlar gündüz ona en güzel yemekleri hazırlıyor, en leziz şarapları getiriyor, üzerine güzel kokulu yağlar serpiyorlardı; geceleri onunla birlikte sunağın önünde sabahladıklarını söylüyordu. Zosimos, nitekim ertesi gün bu günah çıkarma ayinin izleri yorgun gözlerinden okunuyordu. Zosimos nihayet Cennet'ini bulmuştu ve bu kutsal yerden asla ayrılmamaya karar vermişti.

Zosimos derin bir iç çekti, sonra sanki o karanlıkta çok kötü bir olay görmüş gibi ellerini gözlerine götürdü. "Dostlarım" dedi, "aklınıza gelen her düşüncede hep şu soruyu sorun: bizimkilerden yana mısın yoksa düşmandan mı? Ben bu kutsal ilkeyi izlemeyi unuttum, ve kente kutsal Paskalya'da kutsal emanet kutusunu açacağıma ve kutsal Gradal'i göstereceğime söz verdim. Paskalya yortusundan önceki cuma, yalnızken kutuyu açtım ve içinde Arzruni'nin koyduğu o iğrenç ölü kafalarından birini buldum. Gradal'i soldaki birinci kutsal emanet kutusuna koyduğu-

ma yemin ederim ve kaçmadan önce onu yanıma almıştım. Ama biri, elbette sizlerden biri, kutsal emanet kutularının yerini değiştirmişti ve benim aldığım kutunun içinde Gradal yoktu. Büyük bir demir parçasını dövecek olan kişi, önce onunla ne yapmak istediğini, bir orak mı, bir kılıç mı yoksa bir balta mı yapacağını düşünür. Ben susmaya karar verdim. Rahip Agatone, konuşmamaya alışana kadar üç yıl ağzında bir taşla yaşadı. Herkese Tanrı'nın bir meleğinin ziyaretime geldiğini, kentte fazla günahkâr olduğunu, bu yüzden de bu kutsal şeyi görmeye hâlâ kimsenin layık olmadığını söylediğini, söyledim. Paskalya yortusundan önceki cumartesini, dürüst bir rahibin yapması gerektiği gibi, sanırım aşırı çilelerle geçirdim, çünkü ertesi sabah, sanki geceyi, Tanrı düşüncesi için bile beni bağışlasın, kafa çekip zina yaparak geçirmiş gibi bitkin haldeydim. Sendeleyerek ayini yönettim ve kutsal emanet kutusunu inançlı Hıristiyanlara göstermem gereken anda, sunağın en yüksek basamağına ayağım takıldı ve aşağı düştüm. Kutsal emanet kutusu elimden kaydı, yere çarpıp açıldı ve herkes, içinde Gradal'in değil bir kuru kafanın olduğunu gördü. Günah işleyen dürüst birine verilen cezadan daha adaletsiz bir şey yoktur dostlarım, çünkü günahkârların en kötüsünün en son günahı bağışlanır, ama dürüst birinin ilk günahı asla bağışlanmaz. O dinine bağlı halk benim onları aldattığımı düşündü, oysa, Tanrı şahidimdir, üç gün öncesine kadar kusursuz bir biçimde hep iyi niyetle hareket etmiştim. Üzerime saldırdılar, giysilerimi parçaladılar, kollarıma, bacaklarıma ve sırtıma sakat bırakana kadar sopalarla vurdular, sonra sürükleyip mahkemeye çıkardılar beni, orada gözlerimin oyulmasına karar verildi. Beni kentin kapısından, uyuz bir köpek gibi dışarı attılar. Ne kadar acı çektim, bilemezsiniz. Kör ve topal, topal ve kör bir dilenci olarak dolaşıp durdum, uzun yıllar ne yapacağını bilmez bir halde dolaştıktan sonra, Konstantinopolis'e gelen bir Sarazen tüccar kervanı aldı beni. Sadece dinsizlerden merhamet gördüm, Tanrı onları layık oldukları gibi cehenneme göndermeyerek ödüllendirsin. Birkaç yıl önce döndüm kentime, dilenerek yaşadım ve talihime iyi yürekli bir insan elimden tutup beni bu manastırın yıkıntılarına getirdi, bura-

da el yordamıyla yolumu bulabiliyorum ve o zamandan beri de soğuktan, sıcaktan ve yağmurdan etkilenmeden geçirdim gecelerimi."

"İşte Zosimos'un hikâyesi" dedi Şair'in sesi. "Bulunduğu durum, ilk kez, samimi olduğuna tanıklık ediyor. O halde bizden biri, Zosimos'un Gradal'i nereye sakladığını görerek, Zosimos'un kendi felaketine doğru koşmasına müsaade etmek ve kuşkuları kendinden uzaklaştırmak için kafaların yerini değiştirdi. Ama doğru kafayı alan, aynı zamanda Friedrich'i de öldüren kişidir. Ve ben onun kim olduğunu biliyorum."

"Şair" dedi Kyot, "neden böyle söylüyorsun? Neden yalnızca bizi çağırıp Baudolino'yu çağırmadın? Neden Cenevizlilerin yanındayken bize hiçbir şey söylemedin?"

"Bir insan müsveddesini, düşman işgali altındaki bir kentte yanımda getiremeyeceğim için sizi buraya çağırttım. Çünkü Cenevizlilerin önünde, özellikle de Baudolino'nun önünde konuşmak istemiyordum. Baudolino'nun artık bizim hikâyemizle bir ilgisi yok. Sizden biri bana Gradal'i verecek ve artık bu sadece beni ilgilendirecek."

"Neden Gradal'in Baudolino'da olduğunu düşünmüyorsun?"

"Baudolino, Friedrich'i öldürmüş olamaz. Onu seviyordu. Baudolino Gradal'i çalmak istemiyordu, içimizde onu İmparator adına gerçekten Rahip'e götürmek isteyen bir tek oydu. Ayrıca, Zosimos'un kaçmasından sonra geri kalan altı kafaya ne olduğunu anımsamaya çalışın. Hepimiz birer tane aldık, ben, Boron, Kyot, Boidi, Abdül ve Baudolino. Ben dün, Zosimos'la karşılaştıktan sonra, benimkini açtım. İçinde isli bir kafatası vardı. Abdül'ünkine gelince, anımsayacaksınız, Arzruni, o ölmek üzereyken tılsım gibi, ya da her neyse işte, ellerinin arasına koymak için onu açmıştı ve şimdi onunla birlikte mezarında yatıyor. Baudolino kendisininkini Praxeas'a verdi, o da onu mezarında gözlerimin önünde açtı ve içinde sadece kafatası vardı. Onun için geriye üç kutu kalıyor, onlar da sizinkiler. Sizin üçünüzün. Ben artık Gradal'in hanginizde olduğunu biliyorum. Ona rastlantı sonucu sahip olmadığını da biliyorum, çünkü her şeyi Friedrich'i öldürdüğü andan itibaren planlamıştı. Ama on-

dan itirafta bulunma, hepimizi yıllarca kandırdığını itiraf etme cesaretini göstermesini istiyorum. İtiraf ettikten sonra, onu öldüreceğim. Onun için karar verin. Konuşması gereken konuşsun. Yolculuğumuzun sonuna geldik."

"Bu noktada olağanüstü bir şey oldu, Soylu Niketas. Ben, saklandığım yerden, kendimi üç arkadaşımın yerine koymaya çalışıyordum. Diyelim ki, biri, adı Ego olsun, Gradal'e sahip olduğunu biliyor ve bir nedenden dolayı kendini suçlu görüyordu. Bu durumda, o kişinin gözünü karartıp, kılıcına ya da hançerine sarılıp geldiği yöne doğru hamle yapması, sarınca, sonra da gün ışığına ulaşana kadar kaçması beklenirdi. Sanırım Şair de bunu bekliyordu. Belki Gradal'in o üçünden hangisinde olduğunu henüz bilmiyordu, ama bu kaçma girişimi bunu ortaya çıkaracaktı. Ama Ego'nun kutsal emanet kutusuna hiç bakmadığı için Gradal'e sahip olduğundan emin olmadığını ve her şeye rağmen Friedrich'in ölümüyle ilgili olarak vicdanının rahatsız olduğunu düşünelim. O zaman Ego'nun, kendinden önce birinin, Gradal'in sahibi olan birinin, kaçmak için hamle yapmasını beklemesi gerekirdi. Ego hareket etmeden bekliyordu. Ama diğer ikisinin de hareket etmediğini görüyordu. Demek Gradal onlarda da değildi ve ikisi de en ufak bir biçimde kendilerinden şüphe edileceğini düşünmüyordu. Sonuçta, Şair'in aklına gelen kişi ben olmalıyım, bu yüzden kaçmam gerekiyor diye düşünüyor olmalıydı Ego. Şaşkın bir halde, elini kılıcına ya da hançerine götürdü ve ilk adımı attı. Ama öbür ikisinin de aynı şekilde davrandığını gördü. Bunun üzerine, o ikisinin kendilerini, ondan daha suçlu hissettiklerinden kuşkulanarak yeniden durdu. İşte kriptada olanlar. Her biri, benim Ego diye adlandırdığım kişi gibi düşünerek, önce durdu, sonra bir adım attı, sonra yine durdu. Bu da kimsenin Gradal'in kendisinde olup olmadığından emin olmadığını, her birinin gocunacak bir yarası olduğunu açıkça gösteriyordu. Şair bunu çok iyi anladı, ve onlara benim çok iyi anladığım ve sana şimdi sana açıklayacağım şeyi söyledi."

Bunun üzerine Şair şöyle dedi: "Üçünüz de alçaksınız. Her bi-

riniz kendisinin suçlu olduğunu biliyor. Ben biliyorum –her zaman bildim– üçünüz birden Friedrich'i öldürmeye çalıştınız ve belki de üçünüz birden öldürdünüz onu, öyle ki o adam üç kez öldü. Ben o gece nöbetçi odasından çok erken çıkmıştım, ve en son da ben girdim. Uyuyamıyordum, belki fazla içmiştim, avluya çıkıp üç kez işedim, sizleri rahatsız etmemek için içeri girmiyordum. Dışarıdayken, Boron'un dışarı çıktığını duydum. Aşağı kata inen merdivenlere yöneldi, ben de peşinden. Makinelerin bulunduğu odaya gitti, boşluğu üreten o silindire yaklaştı, kolu birçok kez çevirdi. Ne yaptığını anlayamıyordum, ama ertesi gün anladım. Ya Arzruni gizlice ona bir şeyler söylemişti ya da onu tek başına keşfetmişti, ama büyük bir olasılıkla silindirin boşluk oluşturduğu oda, tavuğun kurban edildiği oda, Friedrich'in uyuduğu odaydı ve Arzruni bu odayı riyakârca konuk ettiği düşmanlarından kurtulmak için kullanıyordu. Boron sen o kolu İmparator'un odasında boşluk oluşana kadar çevirdin, ya da en azından, sen boşluğa inanmadığın için, içinde mumların söndüğünü, hayvanların boğularak öldüğünü bildiğin o yoğun ve kesif hava oluşana kadar. Friedrich nefes alamamaya başladı; önce zehirlendiğini düşündü, ve içindeki panzehiri içmek için Gradal'i aldı. Ama nefessiz kalarak yere düştü. Ertesi sabah, kargaşadan yararlanıp Gradal'i yürütmeye hazırdın, ama Zosimos senden önce davrandı. Sen onu gördün, Gradal'i nereye sakladığını da gördün. Kafaların yerini değiştirmek kolay oldu senin için, ve yola çıkarken de doğru kafatasını kendine aldın."

Boron ter içindeydi. "Şair" dedi, "sen doğru gördün, pompa odasına gittim. Arzruni'yle yaptığım tartışma beni meraklandırmıştı. Onu çalıştırmayı denedim, ama hangi odada etkili olduğunu bilmeden, yemin ederim. Zaten pompanın çalışmayacağından da emindim. Oynadım, doğru, ama sadece oynadım, kimseyi öldürmek istemiyordum. Hem sonra, senin dediğin gibi yaptıysam, Friedrich'in odasındaki ocakta tüm odunun yanmış olmasını nasıl açıklarsın? Boşluk oluşturabildi ve birini öldürdü diyelim, ama boşlukta hiçbir alev yanmaz..."

"Sen ocağı merak etme" dedi Şair'in sert sesi, "bunun başka bir

açıklaması var. İçinde Gradal'in olmadığına bu kadar eminsen, kutsal emanet kutunu aç haydi o zaman."

Boron, Gradal'e sahip olmayı bir kez bile düşündüyse Tanrı'nın kendisini cezalandırmasını mırıldanarak, hançeriyle kutunun mührünü parçaladı ve kutudan yere, o güne kadar gördüğümüz kafataslarından daha küçük bir kafatası yuvarlandı, çünkü muhtemelen Arzruni çocuk mezarlarını da soymaktan çekinmemişti.

"Gradal sende değil, peki" dedi Şair'in sesi, "ama bu seni yaptığından kurtarmıyor. Sana gelelim, Kyot. Hava almaya ihtiyacı olan biri havasmda, hemen dışarı çıktın. Ama Arhimedes'in aynalarının yer aldığı surlara kadar gittiğine göre, herhalde çok havaya ihtiyacın vardı. Seni izledim ve gördüm. Onları elledin, Arzruni'nin bize anlattığı gibi kısa mesafede etkili olanını oynattın, onu rastlantısal olmayan bir biçimde eğdin, çünkü çok dikkat ediyordun. Güneşin ilk ışıklarının Friedrich'in odasının penceresinde yoğunlaşacağı biçimde aynayı ayarladın. Öyle de oldu ve bu ışınlar ocaktaki odunları yaktı. Boron'un yarattığı boşluk artık yerini, uzun bir süre sonra, taze havaya bırakmıştı ve alev beslenebildi. Sen Friedrich'in ocağın dumanından boğulmak üzere uyandığında ne yapacağını biliyordun. Zehirlendiğini sanıp Gradal'den içecekti. Biliyorum, ondan sen de içmiştin o akşam, ama onu yerine koyarken seni izlemedik. Gallipolis pazarından zehir satın almıştın ve bir şekilde kupaya ondan birkaç damla koydun. Plan kusursuzdu. Ancak Boron'un yaptığını bilmiyordun. Friedrich senin zehirli kupandan içmişti, ama ateş yandığında değil, çok daha önce, Boron odadaki havayı yok ederken."

"Sen delisin, Şair" diye bağırdı Kyot, bir ölü gibi solgundu, "ben Gradal hakkında hiçbir şey bilmiyorum, bak, şimdi açıyorum kutumu... İşte, bak, sadece kafatası var!"

"Gradal sende değil, peki" dedi Şair'in sesi, "ama aynaları oynattığını inkâr etmiyorsun."

"Kendimi iyi hissetmiyordum, sen de söyledin, gece havasını solumak istiyordum. Aynalarla oynadım, ama o odadaki odunları tutuşturacağını bilmiyordum, yalanım varsa Tanrı şu anda canımı

alsın! Uzun yıllar boyunca bu ihtiyatsızlığımı hiç düşünmediğimi, ateşin benim yüzümden yanıp yanmadığını ve bunun İmparator'un ölümüyle ilgili olup olmadığını kendime sormadığımı sanma. Korkunç kuşkularla dolu yıllar geçirdim. Ama şimdi sen beni bir biçimde rahatlatmış oldun, çünkü Friedrich zaten ölmüştü diyorsun! Ama zehre gelince, bana böyle bir leke nasıl sürebilirsin? Ben o akşam panzehiri iyi niyetimden içtim, kendimi kutsal bir kurban olarak hissediyordum..."

"Hepiniz melekler gibi masumsunuz, öyle mi? Yaklaşık on beş yıl Friedrich'i öldürmüş olmak kuşkusuyla yaşayan masum melekler, senin için de öyle değil mi, Boron? Ama Boidi'mize gelelim. Gradal'e sahip olabilecek tek sen kaldın. Sen o akşam dışarı çıkmadın. Herkes gibi ertesi sabah Friedrich'i odanın ortasında yatarken buldun. Bunu beklemiyordun, ama fırsattan yararlandın. Uzun zamandır bekliyordun bu fırsatı. Öte yandan, Friedrich'den nefret edebilecek bir tek sen vardın, Alessandria surlarının dibinde birçok arkadaşını öldürdü ne de olsa. Gallipolis'te yuvasında kalbi güçlendiren bir iksir bulunan o yüzüğü aldığını söyledin. Ama kimse seni tüccarla pazarlık ederken görmedi. Gerçekten içinde iksir olduğunu kim söylüyor? Sen zehrini uzun zaman önce hazırlamıştın ve o anın doğru an olduğunu anladın. Belki Friedrich'in yalnızca bayıldığını sanıyordun. Onu kendine getirmek istediğini söyleyerek zehri ağzına boşalttın ve ancak sonra, dikkat edin, ancak sonra Solomon onun ölmüş olduğunu fark etti."

"Şair" dedi Boidi diz çökerek, "bilsen yıllar boyunca kim bilir kaç kez kendime iksirimin bir rastlantı sonucu gerçekten zehirli olup olmadığını sordum. Ama sen şimdi bana Friedrich'in zaten ölmüş olduğunu, bu ikisinden birinin ya da ikisinin birden onu öldürdüğünü söylüyorsun, Tanrı'ya şükürler olsun."

"Olsun" dedi Şair'in sesi, "niyet önemli. Ama bana kalırsa, niyetlerinin hesabını Tanrı'ya vereceksin. Ben yalnızca Gradal'i istiyorum. Kutuyu aç."

Boidi titreyerek kutuyu açmaya çalıştı, mühür mumu üç kez direndi. Boron ve Kyot ondan uzaklaşmıştı Boidi ise kaderine ra-

zı bir kurban gibi sonunu belirleyecek o kutunun üzerine eğilmişti. Dördüncü denemede kutu açıldı ve ortaya yine bir kafatası çıktı.

"Lanet olsun" diye bağırarak ikonostasın arkasından çıktı Şair.

"Öfke ve çılgınlık had safhadaydı, Soylu Niketas, ve ben eski dostumu tanıyamaz olmuştum. Ama o an, Arzruni bize kafaları beraberimizde götürmeyi önerince ve yani Zosimos bizden gizli Gradal'i kafalardan birinin içine sakladıktan sonra, kutsal emanet kutularını incelemeye gittiğim günü anımsadım. Elime bir kafayı almıştım, yanılmıyorsam soldan birincisini, ve iyice incelemiştim. Sonra yerine koymuştum. Yaklaşık on beş yıl önceki o anı yeniden yaşıyordum ve kafayı sağa, yedinci son kafa olarak koyarken görüyordum kendimi. Zosimos Gradal'le birlikte kaçmak için aşağı indiğinde, onu soldaki ilk kafanın içine koyduğunu anımsayarak, onu almıştı, oysa o ikinci kafanın içindeydi. Yola çıkmadan önce kafaları paylaştığımızda, ben bana ait olacak kafayı en son almıştım. Büyük bir olasılıkla Zosimos'unkiydi o. Hatırlarsın, kimseye bir şey söylemeden, ölümünden sonra Abdül'e ait kafayı da ben almıştım. Sonra iki kafadan birini Praxeas'a armağan ettiğimde, büyük bir olasılıkla Abdül'ünkini verdim ona ve neden kolaylıkla açıldığını o an anladım, çünkü Arzruni onu daha önce kırmıştı. Yaklaşık on beş yıl boyunca bilmeden Gradal'i yanımda taşımıştım. Bundan artık o kadar emindim ki, bendeki kafatasını açmaya gerek bile duymuyordum. Yine de, gürültü yapmamaya çalışarak açtım. Sütunun arkası karanlık olsa da, Gradal'in orada, kutsal emanet kutusumda olduğunu gördüm, ağız kısmı ileride, dip tarafı bir kafatası gibi yuvarlak olan kutuya oturmuştu."

Şair üçünü giysilerinden yakalamış, sanki içine şeytan girmiş gibi hakaretler yağdırıp kendisiyle alay etmemeleri için bağırıyordu. Bunun üzerine Baudolino kutsal emanet kutusunu sütunun arkasına bırakıp gizlendiği yerden çıktı: "Gradal bende" dedi.

Şair şaşırarak irkildi. Kıpkırmızı kesildi ve "Bu kadar zaman bize yalan söyledin. Ben seni içimizdeki en saf kişi sanıyordum!"

"Yalan söylemedim. Bu akşama kadar bilmiyordum. Kafaların hesabını şaşıran sensin."

Şair elini arkadaşına doğru uzattı ve öfkeden köpürerek, "Ver onu bana!" dedi.

"Neden sana vereyim?" diye sordu Baudolino.

"Yolculuk burada sona eriyor" diye yineledi Şair. "Talihsiz bir yolculuk oldu ve bu benim son fırsatım. Ver onu bana, yoksa öldürürüm seni."

Baudolino iki Arap hançerinin kabzasını kavrayarak bir adım geri attı. "Evet, Gradal için Friedrich'i öldürdüğüne göre beni de öldürürsün sen."

"Saçma" dedi Şair. "Şu üçünün itiraflarını kulaklarınla işittin."

"Üç itiraf, tek bir cinayet için üç çok fazla" dedi Baudolino. "Bu üçünün yaptıklarını yapmasına sen de izin verdin, diyebilirim. Boron'un kolu çevirdiğini gördüğünde onu durdurman yeterdi. Kyot aynaları oynattığında, güneş doğmadan Friedrich'i uyarman kâfiydi. Ama bunları yapmadın. Daha sonra kendine yarar sağlamak için birilerinin Friedrich'i öldürmesini istiyordun. Ama ben bu zavallı dostlarımdan hiç birinin İmparator'un ölümüne sebep olduğunu sanmıyorum. İkonostasın arkasında söylediklerini duyduğumda, aklıma aşağıdaki delikten söylenen şeyleri Friedrich'in odasından duyulmasını sağlayan Medusa başı geldi. Şimdi sana nasıl olduğunu anlatayım. Kudüs seferine çıkmadan önce sen güç tutuyordun kendini ve kendi hesabına, Gradal'le birlikte Rahip'in ülkesine doğru yola çıkmak istiyordun. İmparator'dan kurtulmak için iyi bir fırsat bekliyordun sadece. Sonra, şüphesiz biz de seninle gelecektik, ama büyük bir olasılıkla senin için bir sorun oluşturmuyorduk. Belki de, Zosimos'un senden önce davranarak yaptığını yapmak istiyordun. Bunu bilmiyorum. Kendi hesabına hayaller kurduğunu daha önce fark etmem gerekirdi, ama dostluğumuz sezgilerimi kör etmişti."

"Devam et" dedi Şair, sırıtarak.

"Edeyim. Solomon Gallipolis'te panzehir satın aldığında, çok iyi hatırlıyorum, tüccar onunla aynı, ama içinde zehir olan başka bir şişe daha önermişti. O handan çıktıktan sonra, bir süre için

seni gözümüzden kaçırmıştık. Sonra yeniden ortaya çıktın, ama parasızdın ve bize çalındığını söyledin. Oysa biz pazarda dolaşırken, sen oraya geri dönüp zehri satın almıştın. Konya sultanının topraklarına doğru yaptığımız uzun yolculuk sırasında zehri Solomon'un panzehiriyle değiştirmek fazla güç olmamış olsa gerek. Friedrich'in ölümünden önceki akşam, yüksek sesle sen öğütledin ona yanında bir panzehir bulundurmasını. Böylece iyi yürekli Solomon'a fikir vermiş oldun, o da panzehirini, yani senin zehrini Friedrich'e vermeyi teklif etti. Kyot onu tatmak isteyince bir an korkuya kapılmış olman gerek, ama belki de o sıvının, az miktarda alındığında, hiçbir şey yapmadığını, ölmek için hepsinin içilmesi gerektiğini biliyordun. Geceleyin Kyot aldığı o küçük yudumdan rahatsız olduğu için bu kadar çok hava almaya ihtiyaç duydu sanıyorum, ama bundan emin değilim."

"Neden eminsin peki?" diye sordu Şair, yine alaylı sırıtarak.

"Boron ve Kyot'un çevirdikleri dolabı görmeden önce sen kafanda planını yapmıştın bile. Friedrich'in odasından duyulması için, ortasındaki deliğe doğru konuşulan salyangozun bulunduğu odaya gittin. Bu arada bu oyunun hoşuna gittiğini bu akşam da gösterdin, orada, ikonostasın arkasında konuştuğunu duyunca anlamaya başladım. Sesinin bir kattan diğer kata ulaşırken değişeceğine güvenerek benmişim gibi konuştun sanırım. Daha inanılır olmak için benim olduğumu söyledin. Friedrich'i, yiyeceğine birinin zehir koyduğunu, hatta içimizden birinin korkunç acılarla kıvrandığını ve Arzruni'nin kiralık katillerini harekete geçirdiğini söyleyerek uyardın. Kutuyu açıp hemen Solomon'un panzehirini içmesini söyledin ona. Zavallı babacığım sana inandı, içti ve öldü."

"Güzel bir öykü" dedi Şair. "Peki ya ocak?"

"Belki gerçekten ayna ışınlarla yandı, ama Friedrich öldükten sonra. Ocağın bir ilgisi yok, senin planının bir parçası değildi, ama onu yakan her kimse, aklımızı karıştırarak sana yardımcı oldu. Friedrich'i sen öldürdün ve bugün bunu anlamamı sağladın. Lanet olsun sana: iyiliğini gördüğün adama karşı bu suçu nasıl işleyebildin, nasıl seni himayesine alan hükümdarının katili olabildin? Benim şiirlerimi sahiplendiğin gibi bir kez daha başkalarının

başarısını sahiplendiğini fark etmedin mi?"

"Bu güzel işte" dedi Boidi gülerek, artık korkusu geçmişti. "Büyük şair şiirlerini başkalarına yazdırıyordu!"

Geçmişteki başarısızlıklarından, Baudolino karşısında duyduğu eziklikten sonra bu aşağılanma Gradal'e sahip olma arzusuyla birleşerek, Şair'i zıvanadan çıkardı. Kılıcını çekip, "Seni öldüreceğim, seni öldüreceğim" diye bağırarak Baudolino'nun üzerine atıldı.

"Sana hep barış yanlısı bir adam olduğumu söyledim, Soylu Niketas. Kendime karşı hoşgörülüydüm. Aslında, ben bir alçağım, o gün Friedrich haklıydı. O anda tüm benliğimle Şair'den nefret ediyordum, ölmesini istiyordum, ama yine de onu öldürmeyi düşünmüyordum, ancak onun beni öldürmesini de istemiyordum. Sütunlara doğru geri çekildim, sonra geldiğim koridora daldım. Karanlıkta kaçıyor ve onun beni izlerken yağdırdığı hakaretleri duyuyordum. Koridor aydınlık değildi, el yordamıyla ilerlemek, duvarlardaki cesetlere dokunmak demekti; solda bir çıkış bulur bulmaz kendimi o yöne attım. O ayak seslerini izliyordu. Nihayet bir aydınlık gördüm ve kendimi, gelirken geçtiğim üstü açık kuyunun dibinde buldum. Artık akşam olmuştu ve neredeyse bir mucize gibi, bulunduğum yeri aydınlatan ve ölülerin üzerinde gümüşî yansımalar oluşturan başımın üzerindeki ayı görüyordum. Belki, peşime takılan ölümü aldatamayacağımı onlar söyledi bana. Durdum. Şair'in geldiğini gördüm, bu beklenmedik konukları görmemek için sol eliyle gözlerini kapadı. O güvelenmiş, eprimiş giysilerden birini yakaladığım gibi kuvvetlice çektim. Bir ceset, bir toz bulutu kaldırarak ve yere çarptığında dağılan giysinin parçalarını havada uçuşturarak tam benim ile Şair'in arasına düştü. Cesedin başı gövdeden kopmuş ve takipçimin ayaklarının dibine, tam ay ışığının altına yuvarlanmış ve ona ürkütücü sırıtışını göstermişti. Şair dehşete kapılarak bir an durdu, sonra kafatasına bir tekme attı. Ben diğer taraftaki iki cesedi yakalayıp tam yüzüne doğru ittim. Bu ölümü çek başımdan, diye bağırıyordu Şair, kurumuş deri parçaları başının çevresinde uçuşurken. Bu oyuna son-

suza dek devam edemezdim, aydınlık çemberin dışına çıkıp yeniden karanlıkta kalabilirdim. İki Arap hançerimi yakalayıp uçlarını dümdüz, birer mahmuz gibi önümde tuttum. Şair kılıcını iki eliyle tutup yukarı doğru kaldırarak üzerime atıldı, kafamı ikiye ayırmak istiyordu, ama tam önüne yuvarladığım ikinci iskelete ayağı takıldı, üzerime doğru yuvarlandı, ben yere düştüm, dirseklerimin üzerine dayanıp doğrulmaya çalışırken üzerime kapaklandı, bu arada kılıcı elinden fırladı... Yüzünü yüzümün, kan bürümüş gözlerini gözlerimin üzerinde gördüm, öfkesinin kokusunu, avına dişlerini geçirmek üzere olan bir hayvanın acımtırak kokusunu duyuyordum, elleriyle gırtlağıma sarıldığını hissettim, dişlerinin gıcırtısını işittim... İçgüdüsel olarak hareket ettim, dirseklerimi kaldırıp belinin iki yanına iki hançer darbesi indirdim. Yırtılan bir kumaş sesi duydum, iki hançerim bağırsaklarının ortasında buluştu gibi geldi bana. Sonra renginin solduğunu gördüm ve ağzından kan geldi. Alnı alnıma değdi, kanı ağzıma aktı. Vücudumu sımsıkı saran o gövdeden nasıl kurtuldum anımsamıyorum, hançerleri karnında bıraktım ve üzerimden o ağırlığı attım. Yukarıdaki aya sabit bakan faltaşı gibi açılmış gözlerle yanıma kaydı ve öldü."

"Hayatında öldürdüğün ilk insan."

"Ve Tanrı izin verirse son olsun. Gençlik arkadaşımdı, birlikte binlerce serüvene atıldığım yoldaşımdı, kırk yıldan fazladır beraberdik. Ağlamak istiyordum, sonra aklıma yaptığı geliyor ve onu yine öldürmek istiyordum. Güçlükle ayağa kalktım, çünkü gençlik yıllarımın çevikliğini kaybettiğim bir dönemde öldürmeye başlamıştım. Koridorun ucuna kadar el yordamıyla, güçlükle nefes alarak gittim, kriptaya girdim, diğer üçünü gördüm, bembeyaz olmuş titriyorlardı, bir ministeriales ve Friedrich'in manevî oğlu olduğumu anımsadım. Hiçbir zayıflık göstermemeliydim. Başmelekler arasında bir başmelekmişim gibi, ikonostasa arkamı dönerek şöyle dedim: adalet yerini buldu, Kutsal Roma imparatorunun katilini öldürdüm."

Baudolino gidip kutsal emanet kutusunu aldı, içinden Gradal'i

çıkarıp, kutsanmış hostiayla yapıldığı gibi, diğerlerine gösterdi. "İçinizde bazı isteklerde bulunacak biri var mı?" diye sordu yalnızca.

"Baudolino" dedi Boron ellerinin titremesine hâkim olamıyordu, "bu akşam birlikte geçirdiğimiz yıllardan daha uzun bir akşam yaşadım. Suç senin değil elbette, ama aramızda bir şeyler koptu, senin ile benim, benim ile Kyot'un, benim ile Boidi'nin arasında. Biraz önce, birkaç saniye için bile olsa, bir kâbusa son vermek için her birimiz diğerinin suçlu olmasını çok arzuladık. Bu artık bir dostluk değil. Pndapetzim'in, ele geçmesinden sonra, sadece raslantılar bizi bir arada tuttu. Bizi birbirimize bağlayan o elinde tuttuğun nesneyi bulmak için gösterdiğimiz çabaydı. Onun aranmasıydı, diyorum, oydu demiyorum. Şimdi onun hep bizim yanımızda olduğunu biliyorum ve bu şey, bizim birçok kez felaketimize doğru koşmamıza engel olmadı. Bu akşam Gradal'e sahip olmamam, başkasına da vermemem gerektiğini, sadece onu arama, bulma heyecanını canlı tutmam gerektiğini anladım. Bu yüzden, ancak ortada olmadığında insanları peşinden sürükleme gücüne sahip olan o çanak sende kalsın. Ben gidiyorum. Kentten çıkabilirsem bir an önce çekip gideceğim buralardan ve Gradal'i yazacağım ve benim tek varlığım bu öykümde olacak. Bizden daha iyi şövalyeleri yazacağım, ve beni okuyan saflık, dürüstlük düşleyecek, sefaletimizi değil. Hepinize elveda, geriye kalan dostlarım. Sizinle hiç de az olmayan o düşleri kurmak güzeldi." Geldiği yoldan çekip gitti.

"Baudolino" dedi Kyot. "Boron'un en iyi seçimi yaptığını sanıyorum. Ben onun gibi bilgili değilim, Gradal'in öyküsünü yazmayı becerir miyim, bilmiyorum, ama mutlaka yazması için onu anlatacağım birini bulurum. Boron haklı, başkalarına Gradal'i arzulatmayı başarırsam, uzun yılların araştırmasına sadık kalacağım. Elinde tuttuğun o kupanın sözünü bile etmeyeceğim. Belki, bir zamanlar dediğim gibi, onun gökten düşen bir taş olduğunu söyleyeceğim. Taş ya da kupa, ya da mızrak, ne önemi var. Önemli olan onu kimsenin bulamaması, yoksa insanlar onu aramaktan vazgeçer. Benim sözümü dinleyecek olursan, o şeyi sakla derim:

hiç kimse ona sahip olarak hayallerini öldürmesin. Ayrıca ben de artık aranızda kendimi rahat hissedemem, paylaştığımız bir çok acı anı var. Sen, Baudolino, bir intikam meleği oldun. Belki bu yaptığını yapman gerekiyordu. Ama ben seni bir daha görmek istemiyorum. Elveda." O da çıktı kriptadan.

Bunun üzerine Boidi konuştu, ve yıllar sonra yeniden Frescheta dilinde konuşmaya başladı. "Baudolino" dedi, "benim aklım onlar gibi bir karış havada değil ve ben öykü anlatmasını bilmem. İnsanların gidip olmayan bir şeyi araması bana gülünç geliyor. Var olan şeyler önemlidir, ama bunları herkese göstermemelisin çünkü kıskançlık kötü bir hayvandır. Bu Gradal kutsal bir şey, inan bana, çünkü tüm kutsal şeyler gibi sade. Onu gidip nereye koyacağını bilmiyorum, ama benim şimdi sana söyleyeceğim yerin dışındaki her yer yanlış olur. Dinle bak aklıma ne geldi. Zavallı baban Gagliaudo öldükten sonra, anımsarsın, Alessandria'daki herkes bir kenti kurtaranın heykeli dikilmelidir demeye başlamıştı. Ama bu işler nasıldır bilirsin: konuşulur, konuşulur, ama asla hiçbir şey yapılmaz. Buğday satmak için dolaşırken, Villa del Foro'nun yakınında yıkık dökük küçük bir kilisede, çok güzel, kim bilir nereden gelmiş bir heykel bulmuştum. Başının üzerinde bir çeşit değirmen taşı, bir yapı taşı, belki de büyük bir peynir, bilmiyorum artık nedir, tutan iki büklüm yaşlı bir adamı tasvir ediyordu ve elindekini yukarıda tutmakta güçlük çektiği için iki büklüm duruyor gibiydi. Böyle bir tasvirin, ne anlama geldiğini bilmesem de, bir şeyler anlatmaya çalıştığını düşündüm, bilirsin, bir resim yaparsın, sonra ne demek istediğini başkaları keşfeder. Şu rastlantıya bak, demiştim o zaman kendi kendime, bu Gagliaudo'nun heykeli olabilir, küçük bir sütun gibi katedralin kapısının üzerine ya da kenarına oturtursun, başının üzerindeki o taş da sütun başlığı olur. Onu alıp eve götürdüm ve samanlığına koydum. Diğerlerine bundan söz ettiğimde, herkes iyi bir fikir olduğunu söyledi. Sonra iyi Hıristiyanların Kudüs'e gitme olayı çıktı ortaya, müthiş bir şeymiş gibi gözüken bu maceraya ben de katıldım. Her şeyin bir çaresi vardır. Artık evime döneceğim, göreceksin bu kadar zamandan sonra hayatta kalanlar beni görünce bayram ede-

cekler, gençler için de İmparator'u Kudüs'e giderken izleyen kişi olacağım, akşam ateşin çevresinde bunu anlatmak Virgilius büyücüsünden daha etkili olur, belki ölmeden önce beni konsül bile yaparlar. Eve döneceğim, kimseye bir şey söylemeden samanlığa gidip heykeli bulacağım, bir şekilde kafasının üzerinde tuttuğu şeyde bir delik açacağım, içine de Gradal'i koyacağım. Sonra üzerini sıvayla örteceğim, en ufak bir delik bile kalmasın diye küçük taş parçalarıyla kaplayacağım ve heykeli katedrale götüreceğim. Duvarın içine, yukarı güzelce yerleştirelim onu, *per omnia saecula saeculorum* kalsın orada, ne kimse aşağı indirsin, ne de gidip babanın kafasının üzerinde ne var bakabilsin. Biz genç bir kentiz, fazla bir şey istemeyiz, ama Tanrı'nın lütfunu kimse istememezlik etmez. Ben öleceğim, çocuklarım ölecek ve Gradal hep orada kalacak ve kimsenin haberi olmadan kenti koruyacak, yeter ki Tanrı bilsin. Ne dersin?"

"Soylu Niketas, çanak için doğru bir sondu bu, çünkü ben, yıllarca onu unutmuş gibi yaptıysam da, gerçekte nereden geldiğini bilen tek kişiydim. Biraz önce yaptığım şeyden sonra, asla iyi bir şey beceremediğim için neden dünyaya geldiğimi ben de bilmiyordum. Elimdeki bu Gradal'le başka aptallıklar da yapabilirdim. İyi yürekli Boidi haklıydı. Onunla geri dönmeyi isterdim, ama Alessandria'da ne yapacaktım, Colandrina'nın binlerce anısı arasında Hipatia'yı mı düşleyecektim her gece? Bu güzel fikri için Boidi'ye teşekkür ettim, Gradal'i yine beze sardım, ama kutsal emanet kutusuna koymadım. Yolculuk etmen gerektiğine göre, yolda haydutlara rastlarsan, dedim ona, altından gibi görünen bir kutsal emanet kutusunu hemen alırlar elinden, ama sıradan bir çanağa dokunmazlar bile. Tanrı bu işte yardımcın olsun Boidi. Beni burada bırak, yalnız kalmaya ihtiyacım var. Böylece o da çekip gitti. Çevreme bakındım ve Zosimos'u anımsadım. Ortada yoktu. Ne zaman kaçtığını bilmiyorum, birinin diğerini öldürmek istediğini duymuştu ve hayat ona kargalaşalardan uzak durmayı öğretmişti. Buraları ezbere bildiği için, biz başka şeylerle uğraşırken, o el yordamıyla yolunu bulup sıvışmıştı. Yapmadığı kalma-

mıştı, ama cezasını da çekmişti. Sokaklarda dilencilik yapsın ve Tanrı ona acısın. Böylece, Soylu Niketas, Şair'in cesedinin üzerinden atlayarak, ölüler koridorundan yeniden geçtim ve Hippodrom'un yanındaki yangın aydınlığına çıktım. Sonra bana ne olduğunu biliyorsun, işte hemen sonra seninle karşılaştım."

39

Stilites[1] Baudolino

Niketas susuyordu. Baudolino da, "Hepsi bu kadar" der gibi ellerini kucağında açmış, susuyordu.

"Öykünde aklıma yatmayan bir şey var" dedi Niketas bir süre sonra, "Şair, arkadaşlarına, sanki her biri Friedrich'i öldürmüş gibi, hayalî suçlamalar yöneltmişti, oysa bu suçlamalar doğru değildi. Sen o gece olanları, eğer bana her şeyi anlattıysan, oluş sırasına göre düzenlediğini sandın, ama Şair olayların böyle geliştiğini asla söylemedi."

"Beni öldürmek istedi ama!"

"Delirmişti, bu açık; ne pahasına olursa olsun Gradal'i istiyordu ve ona sahip olmak için, onu elinde tutanın suçlu olduğuna inanmıştı. Kupanın sende olduğunu görünce, senin onu kendisinden gizlediğini düşündü ve bu da, o kupayı almak pahasına senin cesedini çiğnemek için yeterliydi. Ama Friedrich'in katili olduğunu asla söylemedi."

"Kim peki o zaman?"

"Friedrich'in tamamen bir rastlantı sonucu öldüğünü düşünerek on beş yıl geçirdiniz..."

"Birbirimizden kuşkulanmamak için böyle düşünmekte inat ediyorduk. Bir de Zosimos adlı hayalet vardı, bir suçlu ilan etmiştik."

"Olabilir. Ama inan bana, ben imparatorluk saraylarında çok cinayete tanık oldum. İmparatorlarımız yabancı konuklara mucizevî buluşlar ve makineler gösterip böbürlenmekten hoşlansalar da, bunları öldürmek için kullandıklarını asla görmedim. Dinle, bana

1. Düşünceye dalmak ve dünyadan el etek çekmek için kemer ya da sütun yıkıntıları üzerinde yaşayan Doğulu çileci. (ç.n.)

Arzruni'den ilk söz ettiğinde, onu Konstantinopolis'te tanıdığımı ve dostlarımdan birinin Selimbria'daki sarayında bir ya da birkaç kez bulunduğunu söylemiştim sana, anımsarsın. İşte bu Pafnuzio, Arzruni'nin şeytanlıkları hakkında çok şey bilen bir adam, çünkü o da imparatorluk sarayları için bu tür makineler yaptı. Ve bu şeytanlıkların sınırını bilir, çünkü bir keresinde, Andronikos zamanında, imparatora kendi çevresinde dönen ve basileus-ellerini çırptığında bir bayrak dalgalandıran bir otomat sözü vermişti. Onu yaptı ve Andronikos onu bir şölende iki yabancı elçiye gösterdi, ellerini çırptı, ancak otomat hareket etmedi ve bunun üzerine Pafnuzio'nun gözleri oyuldu. Ziyaretimize gelmek ister mi, bir sorayım. Aslında, o da burada Selimbria'da sürgünde, canı sıkılıyor."

Pafnuzio, bir gençle birlikte geldi. Başına gelen felakete ve yaşına karşın, uyanık ve keskin zekâlı bir adamdı. Uzun zamandır görmediği Niketas'la oturup konuştu ve sonra ne şekilde Baudolino'ya yardımcı olabileceğini sordu.

Baudolino ona öyküsünü önce ana hatlarıyla anlattı sonra, Gallipolis pazarından Friedrich'in ölümüne kadar olan safhayı daha detaylı bir biçimde anlattı. Arzruni'yi söylemeden edemedi, ama manevî babasının, çok sevdiği Flaman bir kont olduğunu söyleyerek kimliğini gizledi. Gradal'den de söz etmedi, sadece ölenin çok önem verdiği ve birçok kişinin gözünü hırs bürümesine yol açabilecek değerli taşlarla kaplı bir kupadan bahsetti. Baudolino anlatırken, Pafnuzio ara sıra onun sözünü kesiyordu. "Sen bir Frank'sın değil mi?" diye soruyor ve bazı Yunanca sözcükleri bu şekilde telaffuz etmenin Provance'da yaşayanlara özgü bir şey olduğunu söylüyordu. Ya da, "Konuşurken neden sürekli yanağındaki yara izini elliyorsun?" diye soruyordu. Ve artık Pafnuzio'nun kör numarası yaptığına inanan Baudolino'ya, sesinin sanki elini ağzına götürürmüş gibi ara sıra kesildiğini söylüyordu. Birçoklarının yaptığı gibi sakalını elliyor olsaydı, ağzını kapatmazdı. Yanağını elliyordu, ve bir insan yanağını ya dişi ağrıdığında ya da bir siğil veya bir yara olduğunda ellerdi. Baudolino bir savaşçı olduğu için, yara olasılığı ona daha akla yatkın gelmişti.

Baudolino'nın anlatacakları bitti, ve Pafnuzio ona şöyle dedi: "Sen şimdi İmparator Friedrich'e o kapalı odada gerçekte neler olduğunu öğrenmek istiyorsun, değil mi?"

"Friedrich'ten söz ettiğimi nasıl bildin?"

"Hadi canım, İmparator'un, Arzruni'nin sarayının birkaç adım ötesindeki Kalikadnos Nehri'nde öldüğünü herkes biliyor, nitekim Arzuni o zamandan beri kayıp, çünkü prensi Leon böyle ünlü bir konuğa iyi bekçilik yapmadığı için onun kafasını uçurmak istiyordu. Herkesin söylediği gibi, nehirlerde yüzmeye bu kadar alışkın olan senin imparatorunun Kalikadnos gibi küçük bir nehrin akıntısına kapılmasına hep şaşırmışımdır, şimdi sen bana birçok şeyi açıklıyorsun. O zaman açıkça görmeye çalışalım." Ve bunu alaysız, sanki sönük gözlerinin önünde gerçekleşmekte olan bir sahneyi gerçekten izliyormuş gibi söylüyordu.

"Her şeyden önce, boşluk oluşturan makine yüzünden öldüğü kuşkusunu içimizden atalım. O makineyi biliyorum, her şeyden önce üst katta yer alan penceresiz küçük bir odada etkili oluyordu, kuşkusuz şömine davlumbazının bulunduğu ve havanın istediği gibi girip çıkabileceği kim bilir daha kaç küçük aralığın olduğu İmparator'un odasına etki edemezdi. İkincisi, makinenin çalışması mümkün değildi. Denedim onu. İç silindir dış silindirin içini tamamen doldurmuyordu, ve bu nedenle de hava binlerce bölümden içeri sızıyordu. Arzruni'den daha bilgili makine uzmanları yüzyıllar önce, sonuçsuz kalan bu tip deneyler yaptılar. Dönen o küreyi ya da ısı etkisiyle açılan o kapıyı yapmak başka bir şey. Ktesibios ve Heron zamanından beri bildiğiniz oyunlar bunlar. Ama boşluk, sevgili dostum, kesinlikle hayır. Arzruni kendini beğenmişin tekiydi, konuklarını şaşırtmayı severdi, o kadar. Aynalara gelelim şimdi de. Büyük Arhimedes'in Romalıların gemilerini gerçekten yaktığını efsaneler söyler, ama bunun doğru olup olmadığını bilmiyoruz. Arzruni'nin aynalarına dokundum: çok küçüktüler ve yüzeyleri özensizce düzleştirilmişti. Kusursuz olduklarını kabul etsek bile, bir ayna ancak öğle vaktindeki güçlü güneş ışınlarını yansıtır, sabahın zayıf güneş ışınlarını değil. Işınların renkli camlardan geçeceğini de ekle buna, arkadaşın bir ayna-

yı İmparator'un odasına doğru çevirmiş olsaydı bile, hiçbir şey elde edemeyecekti. Aklım yattı mı?"

"Diğerlerine gelelim."

"Zehirler ve panzehirler... Siz Latinler gerçekten safsınız. Gallipolis pazarında bir basileusun bile yalnızca güvenilir simyacılardan, altın ağırlığınca alabildiği öyle güçlü maddelerin satılabileceğini nasıl düşünürsünüz? Orada satılan her şey sahtedir, İconium'dan ya da Bulgar ormanından gelen barbarlar içindir. Size gösterdikleri iki küçük şişenin içinde soğuk su vardı, ve Friedrich ister o Yahudi arkadaşının, ister Şair dediğin arkadaşının verdiği şişedeki sıvıyı içmiş olsun, aynı kapıya çıkar. Aynı şeyi o mucizevî iksir için de düşünebiliriz. Böyle bir iksir olsa, her strateji uzmanı yaralı askerlerini yeniden savaşa göndermek için ondan yararlanırdı. Ayrıca, o harikaları size kaça sattıklarını da söyledin: öyle gülünç bedeller ki, suyu kaynaktan alıp şişelere boşaltma yorgunluğuna ancak değer. Şimdi bırak da Dionisios kulağını açıklayayım. Arzruni'ninkinin çalıştığını hiç duymadım. Bu tip oyunlar konuşulan yarık ile sesin çıktığı yarık arasındaki mesafe çok kısa olduğunda başarılı olur, tıpkı sesini biraz daha uzağa duyurmak için ellerini huni biçiminde ağzına götürdüğünde olduğu gibi. Ama sarayda, bir kattan diğerine giden boru karmaşık ve dolambaçlıydı ve kalın duvarlardan geçiyordu... Arzruni onu size denetti mi peki?"

"Hayır."

"Gördün mü? Onu konuklarına gösteriyor ve böbürleniyordu, o kadar. Senin Şair, Friedrich'le konuşmayı denemiş olsa bile, İmparator, sadece Medusa'nın ağzından anlaşılmaz bir uğultu geldiğini duymuştur. Belki Arzruni bu hileyi yukarı katta yatırdığı bazı kişileri korkutmak, odada hayaletler olduğu izlenimi uyandırmak için kullanmıştır, o kadar. Arkadaşım Şair, Friedrich'e hiçbir mesaj yollamış olamaz."

"Peki yerdeki boş kupa, ocaktaki ateş..."

"Bana o akşam Friedrich'in kendini iyi hissetmediğini söyledin. Bütün gün, o toprakların insanı kavuran ve alışkın olmayana dokunan güneşi altında at sürmüştü; günlerce süren bitmek bil-

meyen yolculuklardan ve savaşlardan yorulmuştu... Evet kuşkusuz yorgundu, bitkin düşmüştü, belki ateşi çıkmıştı. Gece ateşten titreyerek uyanırsan ne yaparsın? Örtünmeye çalışırsın, ama eğer ateşin varsa, örtülerin altında da titrersin. İmparator şömineyi yaktı. Sonra öncesine oranla daha kötü hissetti kendini, zehirlenmiş olduğu korkusuna kapıldı, ve yararsız panzehiri içti."

"Peki kendini neden daha kötü hissetti?"

"Bu noktada kesin bir şey söyleyemem, ama iyi düşünülecek olursa, tek bir sonuç çıkarılabilir. O şömineyi bana, iyice görebileceğim biçimde, yeniden ayrıntılarıyla anlatsana."

"Kuru dalların üzerinde odunlar vardı, kokulu dallar ve sonra koyu renkli küçük küçük parçalar vardı, sanırım kömürdü, ama yağlı bir şeyle kaplıydı..."

"*Nafta* ya da *bitumen*, Filistin'de, Ölü denilen denizde büyük miktarda bulunur mesela, orada su öyle yoğundur ki, bu denize girdiğinde batmaz, bir sandal gibi su üzerinde kalırsın. Plinius bu maddenin ateşle bir benzerliği olduğunu, ona ateşle yaklaşılır yaklaşılmaz yandığını söyler. Kömüre gelince, yine Plinius'un bize söylediği gibi, ıslak kille örtülmüş, yanma sırasında, tüm nemin çıkmasını sağlamak için delikler açılmış koni biçiminde bir yığında kuru meşe dalları yakılarak elde edilen kömürü hepimiz biliriz. Ama bazen kömür, özellikleri tam olarak bilinmeyen başka bir odundan da elde edilir. Birçok hekim belli başlı bazı *bitumen* çeşitleriyle birleştiğinde daha da tehlikeli olan kötü bir kömürün dumanını soluyan kişiye neler olduğunu incelemiştir. Yanan bir ateşten normal olarak çıkan, pencereyi açarak dışarı atmaya çalıştığın dumandan çok daha ince ve gözle görülmez zehirli maddeler yayılır. Bu maddeleri göremezsin, yayılır ve bulunulan yer kapalıysa, orada kalırlar. Yayılan bu zehirli gaz, bir yağ lambası aleviyle karşılaştığında, onu maviye boyar. Ama genellikle bu fark edildiğinde çok geç olur, bu kötü ve zararlı hava çevresindeki taze havayı çoktan yutmuştur. Bu zehirli havayı soluyan talihsiz kişi, önce üzerinde büyük bir ağırlık kisseder, kulakları çınlamaya başlar, nefes almakta güçlük çeker ve gözleri kararır... İnsanın zehirlendiğini sanıp panzehir içmesi için iyi nedenlerdir

bunlar, senin imparatorun da öyle yaptı. Ama bu rahatsızlıkları hissedip hemen o zehirli yerden çıkmazsan, ya da biri seni alıp oradan götürmezse, daha da kötü şeyler olur. Derin bir uykuya dalar, yere düşersin ve seni bulan kişiye ölü gibi görünürsün, soluk yoktur, nabız yoktur, vücut soğumuş kolların bacakların katılaşmıştır ve yüzün inanılmaz derecede solgundur... En tecrübeli hekim bile bir ceset gördüğünü sanır. Bu durumda gömülen insanların olduğu biliniyor, oysa başına soğuk bezler koyarak, ayaklar ıslatılarak ve tüm vücut, salgıları canlandıracak yağlarla ovularak iyileşme sağlanabilir."

"Sen" dedi bunun üzerine Baudolino, yüzü Friedrich'in o sabahki yüzü gibi solgundu, "yoksa sen, bana bizim imparatoru öldü sandığımızı, ama onun o sırada yaşıyor olduğunu mu söylemek istiyorsun?"

"Büyük bir olasılıkla öyle oldu, zavallı dostum. Nehre atıldığında öldü. Soğuk su bir biçimde onu canlandırmaya başladı, aslında o da iyi bir iyileştirme yöntemidir, ama baygın bir halde nefes almaya başladığı için su yuttu ve boğuldu. Onu kıyıya çektiğinizde boğulmuş biri gibi durduğunu görmüş olmanız gerekiyor..."

"Şişmişti. Ben de böyle olamayacağını biliyordum, ama nehir taşlarının yara bere içinde bıraktığı zavallı bedenini görünce..."

"Bir ölü su altında kalarak şişmez, yalnızca su altında ölenlere böyle olur."

"O zaman Friedrich olağandışı ve bilinmeyen bir rahatsızlığın kurbanı oldu, öldürülmedi, öyle mi?"

"Yaşamına son verildi, ama onu suya atan tarafından."

"Ben değildim!"

"Gerçekten çok yazık. Heyecanlandığını hissediyorum. Sakin ol. Sen iyi yaptığını sandın, elbette onu öldürmek için yapmadın bunu."

"Ama ölmesine neden oldum!"

"Ben buna öldürmek demem."

"Oysa ben derim" diye bağırdı Baudolino. "Çok sevdiğim babamın boğulmasına neden oldum, hem de canlıyken. Ben..." Rengi daha da soluklaştı, anlamsız birkaç sözcük söyledi ve bayıldı.

Baudolino, Niketas başına soğuk bezler koyarken ayıldı. Pafnuzio, belki de Baudolino'ya, olayları ne kadar iyi gördüğünü göstermek için, korkunç bir gerçeği açıkladığından kendini suçlu hissedip gitmişti.

"Şimdi sakin olmaya çalış" diyordu Niketas, "aklının başından gitmesini anlıyorum, ama bu bir talihsizlikti; Pafnuzio'yu duydun, kim olsa o adamı öldü sanırdı. Ben de her hekimi yanıltan ölüm olayları duydum."

"Ben babamı öldürdüm" diye yinelemeye devam ediyordu Baudolino, şimdi ateşten titremeye başlamıştı, "ben bilmeden ondan nefret ediyordum, çünkü eşini, manevî annemi arzulamıştım. Önce zina işledim, sonra baba katili oldum ve bunun bir cüzam gibi üzerimde taşıyarak zinacı dölümle bakirelerin en masumunu lekeledim ve bunun ona vaat edilen bir vecde gelme olduğuna inandırdım onu. Ben bir katilim, çünkü Şair'i öldürdüm, o masumdu..."

"Masum değildi, önüne geçilemeyen bir hırs bürümüştü gözünü; o seni öldürmeye çalıştı, sen kendini savundun."

"Onu benim işlediğim bir cinayetle haksız yere suçladım, kendi kendimi cezalandırmam gerektiğini kabul etmemek için onu öldürdüm, tüm hayatımı yalan dolanla geçirdim, ölmek, cehennemin dibinde sonsuza dek acı çekmek istiyorum..."

Onu sakinleştirmeye çalışmak boşunaydı, onu iyileştirmek için de hiçbir şey yapılamazdı. Niketas, Teofilatto'ya uyku verici bir bitki çayı yaptırıp Baudolino'ya içirdi. Birkaç dakika sonra Baudolino uykuların en huzursuzunu uyuyordu.

Ertesi gün uyandığında, ona ikram edilen bir kap çorbayı geri çevirdi, dışarı çıktı, bir ağacın altına oturdu ve kafasını ellerinin arasına alarak, bütün gün, sessizce orada durdu, ertesi sabah hala oradaydı. Niketas bu gibi durumlarda en iyi çarenin şarap olduğuna karar verdi ve sanki ilaçmış gibi bolca içmesi için onu ikna etti. Baudolino sürekli uyuşukluk halinde üç gün üç gece ağacın altında kaldı.

Dördüncü gün şafak vakti Niketas onu aramaya gitti, yoktu.

Bahçeyi ve evi iyice aradı, ama Baudolino ortadan kaybolmuştu. Niketas, bir çılgınlık yapmasından korktuğu için, Baudolino'yu bulmaya Teofilatto ile oğullarını yolladı, tüm Selimbria'yı ve çevredeki tarlaları aradılar. İki saat sonra geri döndüler ve Niketas'a gelip bakmasını söylediler. Onu kentin hemen dışındaki, bir zamanlar her şeyden elini eteğini çekmiş keşişlerin tepesinde oturduğu sütunun bulunduğu çayıra götürdüler.

Bir grup meraklı sütunun dibinde toplanmış yukarıyı işaret ediyordu. Sütun beyaz taştandı ve yaklaşık iki katlı bir ev yüksekliğindeydi. Tepesinde, aralıklarla yerleştirilmiş yine taştan ince sütunlardan oluşan parmaklıklı bir korkulukla çevrelenmiş kare bir tür balkon vardı. Tam ortasında çadırı andıran küçük bir şey yer alıyordu. Balkon sütundan biraz genişti, balkonda oturabilmek için bacakları aşağı sarkıtmak gerekiyordu, çadırın içinde de ancak çömelerek ve büzülerek oturulabilirdi. Yukarıda, bacaklarını aşağı sarkıtmış Baudolino oturuyordu ve çırılçıplak olduğu görülüyordu.

Niketas ona seslendi, aşağı inmesi için bağırdı, sütunun dibinde, tüm benzer yapılarda olduğu gibi, balkona kadar çıkan bir döner merdivene açılan küçük kapıyı zorladı. Ama kapı, menteşelerinden oynasa da, içeriden sürgülenmişti.

"İn aşağı Baudolino, ne yapıyorsun orada?" Baudolino bir şeyler söyledi, ama Niketas iyi duymuyordu. Gidip oldukça uzun bir merdiven bulunalarını söyledi. Buldular, güçlükle tırmandı ve kendini Baudolino'nun ayaklarının dibinde buldu. "Ne yapmak istiyorsun?" diye bir kez daha sordu.

"Burada kalmak istiyorum. Şimdi benim günahlarımın kefaretini ödemem gerekiyor. Dua edeceğim, düşüneceğim ve sessizlikte yok olacağım. Her düşünce ve hayal karşısında uzaktaki yalnızlığa ulaşmaya, artık ne öfke ne de istek duymamaya, akıl yürütmemeye ve düşünmemeye, her bağdan kurtulmaya, karanlığın zaferi dışında hiçbir şey görmemek için kesinlikle yalın olana dönmeye çalışacağım. Ruhumu ve beynimi bırakıp, akıl ülkesinin ötesine ulaşacağım, karanlıkta yolculuğumu ateşten yollardan geçerek tamamlayacağım..."

Niketas onun Hipatia'dan duyduğu şeyleri tekrarladığını anladı. Bu zavallı her tür tutkudan kaçmayı o kadar çok istiyor ki, diye düşündü, burada, bu sütunun tepesinde herkesten kendini tecrit ederek, hâlâ sevdiği kadınla eşit olmaya çalışıyor. Ama bunu ona söylemedi. Yalnızca nasıl hayatta kalmayı düşündüğünü sordu ona.

"Keşişlerin ipe bağlı bir sepet sarkıttıklarını ve insanların sadaka olarak artan yemeklerini, hatta daha da iyisi hayvanlarının artan yemeklerini içine koyduklarını söylemiştin. Biraz da su, aslında susuzluğa dayanıp ara sıra yağmur yağması beklenebilir" dedi Baudolino.

Niketas iç çekip aşağı indi, bir sepet ile ip buldurdu, içine ekmek, haşlanmış sebze, zeytin ve birkaç parça et koydurdu; Teofilatto'nun oğullarından biri ipi yukarı attı, Baudolino yakalayıp sepeti yukarı çekti. Yalnızca zeytinle ekmeği aldı ve kalanını geri verdi. "Şimdi beni rahat bırak, yalvarırım" diye seslendi Niketas'a. "Sana öykümü anlatarak anlamam gerekeni anladım. Artık birbirimize söyleyecek bir şeyimiz kalmadı. Şimdi olduğum yere gelmeme yardım ettiğin için sana teşekkür ederim."

Niketas her gün onu görmeye gidiyordu, Baudolino onu bir hareketle selamlıyor ve susuyordu. Bir süre sonra Niketas artık ona yemek götürmeye gerek olmadığını gördü, çünkü Selimbria'da, münzevi bir kişinin, yüzyıllar sonra, bir sütunun tepesine çekildiği haberi yayılmıştı ve herkes gidip aşağıda istavroz çıkararak sepete yiyecek ve içecek bir şeyler bırakıyordu. Baudolino ipi yukarı çekiyor, o gün için kendisine yetecek kadarını alıyor, gerisini korkulukların üzerine konmaya başlayan kuşlar için ufalıyordu. Yalnızca onlarla ilgileniyordu.

Baudolino bütün yaz, tek kelime konuşmadan orada yaşadı, sıcağa dayanamayıp sık sık çadıra çekilse de güneş tenini yakmıştı. Büyük bir olasılıkla küçük ve büyük aptesini geceleri yapıyordu ve sütunun dibinde keçi boku gibi küçük dışkıları görülüyordu. Saçı ve sakalı uzuyordu ve uzaktan fark edilecek kadar kirlenmişti, hatta kokusu aşağıdan bile duyulmaya başlamıştı.

Niketas Selimbria'dan iki kez ayrılmak zorunda kaldı. Konstantinopolis'te Flandre'lı ve Hainaut'lu Baudoin basileus seçilmişti ve Latinler yavaş yavaş tüm imparatorluğu istila ediyordu, Niketas mülkleriyle ilgilenmek zorundaydı. Bu arada, Nikaia'da Bizans İmparatorluğu'nun son kalesi kurulmak üzereydi, ve Niketas, oraya yerleşmesi gerektiğini düşünüyordu, onun tecrübesine sahip bir danışmana ihtiyaç duyabilirlerdi. Bu nedenle ilişkiler kurmak ve bu çok tehlikeli yeni yolculuğa hazırlanmak gerekiyordu.

Niketas, Selimbria'ya her geri dönüşünde, sütunun dibinde daha da büyük bir kalabalık görüyordu. Kimisi, böyle sürekli özveriyle günahlarından arınan bir stilitesin, derin bir bilgeliği olduğunu düşünmüş, öğüt ve destek almak için yukarı çıkıyordu. Ona başına gelen felaketleri anlatıyordu, Baudolino da, mesela, şöyle yanıt veriyordu: "Eğer gururluysan, şeytansın. Üzgünsen, onun oğlusun. Ve binlerce şey için kaygılanıyorsan, onun dur durak bilmez uşağısın."

Bir başkası komşusuyla aralarındaki anlaşmazlığa çare arıyordu. Baudolino da şöyle diyordu: "Bir deve gibi ol: günahlarının yükünü taşı ve Tanrı'nın yolunu bilenin peşinden git."

Bir başkası da gelininin çocuk sahibi olamadığını söylüyordu: Baudolino da şöyle diyordu: "Bir insanın gökyüzünün altındaki ve gökyüzünün üstündeki şeyler üzerine düşünebildiği her şey yararsızdır. Bir tek Yüce İsa'nın anısında azimle yoluna devam eden gerçektedir."

"Ne kadar akıllı" diyorlar ve biraz para bırakarak, iyice teselli bulmuş bir halde çekip gidiyorlardı.

Kış geldi, ve Baudolino hemen hemen her gün çadırın içinde büzülmüş bir şekilde duruyordu. Gelenlerin uzun öykülerini dinlememek için onlardan önce konuşuyordu. "Sen tüm kalbinle birini seviyorsun, ama bazen bu insanın seni aynı aşkla sevmediği kuşkusuna kapılıyorsun" diyordu. O da: "Doğru! Sen benim ruhumu açık bir kitap gibi okudun! Ne yapmam gerekiyor peki?" Baudolino da, "Sus ve kendini ölçme" diyordu.

Sonra, başka bir gün, güçlükle yukarı tırmanan şişman bir adama

şöyle dedi: "Her sabah boyun ağrısıyla uyanıyorsun ve çizmelerini giymekte güçlük çekiyorsun." "Öyle" diyordu adam, şaşırarak. Baudolino şöyle devam ediyordu: "Üç gün yemek yeme. Ama bu orucun için kibirlenme. Böbürleneceğine, et ye. Et yemek övünmekten iyidir. Ve çektiğin acıları, günahlarının bedeli olarak kabul et."

Bir baba geldi ve oğlunun acı veren yaralarla kaplı olduğunu söyledi. Baudolino ona şöyle yanıt verdi: "Günde üç kez onu suyla ve tuzla yıka, ve her seferinde şöyle söyle: Bakire Hipatia, oğlunu iyileştir." Adam gitti ve bir hafta sonra geri dönüp yaraların iyileşmeye başladığını söyledi. Ona para, bir güvercin ve bir testi şarap bıraktı. Herkes bunun mucize olduğunu söyledi ve hasta olanlar kiliseye gidip, "Bakire Hipatia, oğlunu iyileştir" diye dua etmeye başladı.

Merdivene yoksul giyimli ve sıkıntılı yüzlü bir adam çıktı. Baudolino ona şöyle dedi: "Senin neyin var ben biliyorum. Yüreğin birine karşı kinle dolu."

"Sen her şeyi biliyorsun" dedi adam.

Baudolino ona şöyle dedi: "Kötülüğe kötülükle karşılık vermek isteyen, bir kardeşi tek bir işaretle de yaralar. Ellerini hep arkanda tut."

Gözleri hüzünlü bir başkası geldi ve ona şöyle dedi: "Neyim var bilmiyorum."

"Ben biliyorum" dedi Baudolino. "Tembelsin."

"Nasıl iyileşebilirim?"

"Tembellik ilk kez güneş hareketinin ağırlığı fark edildiğinde ortaya çıkar."

"Ne yapayım peki?"

"Güneşe asla bakma."

"Ondan hiçbir şey gizlenmiyor" diyordu Selimbria halkı.

"Nasıl böyle bilge olabiliyorsun?" diye sordu ona biri. Baudolino da, "Çünkü saklanıyorum" diye yanıt verdi.

"Nasıl saklanıyorsun?"

Baudolino ona elini uzattı ve avucunu gösterdi. "Karşında ne görüyorsun?" diye sordu. "Bir el" dedi adam.

"Gördün mü, saklanmasını iyi biliyorum" dedi Baudolino.

İlkbahar geldi. Baudolino daha pis ve kıllıydı. Her yanı sürü halinde gelip, vücuduna yerleşmeye başlayan kurtları gagalayan kuşlarla kaplıydı. Tüm bu yaratıkları beslemek zorunda olduğundan, insanlar sepetini gün içinde birçok kez dolduruyordu.

Bir sabah, nefes nefese ve toz içinde bir süvari geldi. Ona, bir av eğlencesi sırasında, soylu bir senyörün okunu yanlış yere atarak kız kardeşinin oğlunu vurduğunu söyledi. Ok bir gözünden girip ensesinden çıkmıştı. Genç hâlâ nefes alıyordu ve bu senyör Baudolino'dan, bir din adamının yapabileceği her şeyi yapmasını istiyordu.

Baudolino şöyle dedi: "Stilitesin görevi düşüncelerinin ta uzaklardan gelişini görmektir. Senin geleceğini biliyordum, ama çok zaman harcadın ve dönmek için de aynı zamanı harcayacaksın. Bu dünyada işler gitmesi gerektiği gibi gider. Bil ki, genç şu anda ölmek üzere, hatta, işte öldü, Tanrı günahlarını affetsin."

Atlı geri döndüğünde genç ölmüştü. Haber duyulduğunda, Selimbria'da birçok kişi Baudolino'nun ileriyi görme yetisine sahip olduğunu ve millerce uzakta olanı gördüğünü haykırıyordu. Ama sütunun yakınlarında Apokaukos Kilisesi vardı, kilisenin papazı, aylardır iyi Hıristiyanların bağışlarını elinden aldığı için Baudolino'dan nefret ediyordu. Papaz, Baudolino'nun mucizesinin pek de güzel olduğunu ve böyle mucizeleri herkesin gerçekleştirebileceğini söylemeye başladı. Sütunun altına gitti ve Baudolino'ya, eğer bir stilites bir gözden bir oku çıkaramıyorsa, genci o öldürmüş sayılır, diye bağırdı.

Baudolino şöyle yanıt verdi: "İnsanlara yaranma kaygısı bütün ruhsal zenginliğin yitirilmesine neden olur."

Papaz ona bir taş attı, ve bazı kendini bilmezler onunla bir olup balkonu taş ve toprak yağmuruna tuttular. Bütün gün taş attılar, Baudolino çadırda, elleri yüzünde büzüşüp kalmıştı. Ancak gece olunca çekip gittiler.

Ertesi sabah Niketas arkadaşına ne olduğuna bakmaya gitti ve onu göremedi. Sütunda kimse oturmuyordu. Kaygılı bir şekilde eve döndü ve Baudolino'yu Teofilatto'nun ahırında buldu. Bir fıçıyı suyla doldurmuş ve bir bıçakla üzerinde biriken kiri kazıyor-

du. Saçlarını ve sakalını düzgün olmasa da kesmişti. Güneşten ve rüzgârdan teni esmerleşmişti, fazla zayıflamış gibi durmuyordu, yalnızca ayakta durmakta güçlük çekiyor ve sırt kaslarının gevşeyip açılması için kol ve bacaklarını oynatıyordu.

"Gördün. Hayatımda ilk kez gerçeği, sadece gerçeği söyledim, beni taşladılar."

"Havariler'in başına da geldi bu. Bir ermiş kişi olmuştun, bu kadarcık şey için mi cesaretini yitirdin?"

"Belki Tanrı'dan bir işaret bekliyordum. Sütunun tepesinde geçirdiğim aylar boyunca az para toplamadım. Teofilatto'nun bir oğlunu bana giysi, bir at ve bir katır almaya yolladım. Evde bir yerlerde, hâlâ silahlarımın olması gerek."

"O halde gidiyorsun?" diye sordu Niketas.

"Evet" dedi, "o sütunun tepesindeyken birçok şeyi daha iyi anladım. Günah işlediğimi anladım, ama asla güç ve zenginlik elde etmek için değil. Bağışlanmak istiyorsam, üç borç ödemem gerektiğini anladım. Birinci borcum: Abdül'e bir mezar taşı dikeceğime söz vermiştim ve bunun için Vaftizci Yahya'nın başını yanımda taşımıştım. Para başka yerden geldi, daha iyi, çünkü din ticaretinden değil, iyi Hıristiyanların bağışlarından geldi. Abdül'ü gömdüğümüz yeri bulacağım ve orada bir kapella yaptıracağım."

"Nerede öldüğünü bile anımsamıyorsun ama!"

"Tanrı bana yol gösterecek, ayrıca Kosmas'ın haritasını ezbere biliyorum. İkinci borcum: iyi yürekli babam Friedrich'e, ayrıca Piskopos Otto'ya da kutsal bir söz vermiştim ve bu sözü şimdiye kadar yerine getirmedim. Rahip Johannes'in Krallığı'na ulaşmalıyım. Yoksa hayatımı boşa harcamış olurum."

"Ama olmadığını gözünüzle gördünüz!"

"Oraya ulaşamadığımızı gördük. Farklı."

"Ama Hadımların yalan söylediğini anlamıştınız."

"Belki yalan söylüyorlardı. Ama Piskopos Otto ile Rahip'in bir yerlerde olduğunu söyleyen geleneğin sesi asla yalan söylemiş olamaz."

"Ama ilk denemendeki kadar genç değilsin!"

"Daha bilgeyim. Üçüncü borcum: bir oğlum ya da bir kızım var

orada. Ve orada Hipatia var. Onları bulmak istiyorum, onları korumak benim görevim."

"Ama yedi yıldan fazla bir zaman geçti!"

"Çocuğum altı yaşını geçmiştir. Altı yaşındaki bir çocuk, çocuğun değil midir?"

"Ama oğlan olabilir, o zaman Asla-Görülmeyen-Satir'dir."

"Ama küçük bir Hipatia da olabilir. Ne olursa olsun onu seveceğim."

"Ama kaçtıkları dağların nerede olduğunu bilmiyorsun!"

"Arayacağım."

"Ama Hipatia seni unutmuş olabilir; belki duyumsamazlığını kaybettiren kişiyi görmek istemez!"

"Sen Hipatia'yı tanımıyorsun. O beni bekliyor."

"Ama seni sevdiği sırada sen zaten yaşlıydın, şimdiyse ona iyice kocamış bir adam gibi geleceksin!"

"Benden daha genç erkek görmedi hiç."

"Ama o yerlere dönmek ve daha ileriye gitmek için yıllar gerek!"

"Biz Fraschetalılar çok kalın kafalıyızdır."

"Yolculuğunun sonuna kadar yaşayacağını kim söylüyor?"

"Yolculuk yapmak insanı gençleştirir."

Onu vazgeçiremedi. Ertesi gün Baudolino Niketas'la, tüm ailesi ve konuklarla kucaklaştı. Biraz zorlanarak atına bindi, arkasından erzak yüklü katır geliyordu, kılıcı eyerine asılıydı.

Niketas onun uzakta kaybolduğunu gördü, hâlâ el sallıyor, ama arkasına dönüp bakmadan doğruca Rahip Johannes'in Krallığı'na gidiyordu.

40

Baudolino artık yok

Niketas, Pafnuzio'nun ziyaretine gitti. Ona, Baudolino'ya Ayasofya'da rastladığı andan başlayarak, anlattığı öykü de dahil, her şeyi baştan sona anlattı.

"Ne yapmam gerekiyor?" diye sordu.

"Onun için mi? Hiçbir şey, kaderine doğru gidiyor o."

"Onun için değil, benim için. Tarih yazarıyım, er geç Bizans'ın son günlerini kayıtlara geçirmem gerekecek. Baudolino'nun anlattığı öyküyü nereye koymam gerek?"

"Hiçbir yere. Ona ait bir öykü bu. Hem sonra gerçek olduğundan emin misin?"

"Hayır, her şeyi ondan öğrendim, onun bir yalancı olduğunu da ondan öğrendim."

"Gördün mü işte" dedi bilge Pafnuzio, "bir tarih yazarı böyle belirsiz bir tanıklığa güvenemez. Baudolino'yu öyküden sil."

"Ama en azından son günler, Cenevizlilerin evinde ortak bir öykümüz oldu."

"Cenevizlileri de sil, yoksa yaptıkları kutsal emanetleri de söylemek zorunda kalırsın ve okurlarının kutsal şeylere olan güvenleri yok olur. Olayları hafifçe değiştirmek için biraz çaba gerekecek, Venediklilerden yardım gördüğünü söylersin. Evet, biliyorum, bu doğru değil, ama büyük bir tarihte küçük gerçekler, en büyük gerçek ortaya çıksın diye değiştirilebilir. Sen, barbar ülkelerde ve barbar halklar arasında, uzak bir bataklıkta başlayan küçük bir olayı değil, Romalıların imparatorluğunun gerçek öyküsünü anlatmalısın. Ayrıca gelecekteki okurlarının aklına karlar ve buzlar arasında bir Gradal ve çok sıcak topraklarda Rahip Johan-

nes'in Krallığı'nın olduğunu mu sokmak istiyorsun? Yüzyıllarca kim bilir kaç çılgın onu bulabilmek için hiç durmadan dolaşmaya başlar artık."

"Güzel bir öyküydü. Ne yazık ki hiç kimse bilemeyecek."

"Kendini bu dünyadaki tek tarih yazarı sanma. Er ya da geç Baudolino'dan daha yalancı biri çıkıp, onu anlatacaktır."

İçindekiler

1. Baudolino yazmaya başlar 9
2. Baudolino Niketas Honiates'le karşılaşır 19
3. Baudolino Niketas'a küçükken neler yazdığını anlatır 35
4. Baudolino İmparator'la konuşur ve İmparatoriçe'ye âşık olur 51
5. Baudolino Friedrich'e makul öğütler verir 59
6. Baudolino Paris'e gider 71
7. Baudolino Beatrix'e aşk mektupları, Şair'e de şiirler yazdırır 87
8. Baudolino Yeryüzü Cenneti'nde 95
9. Baudolino İmparator'u azarlar ve İmparatoriçe'yi baştan çıkarır 111
10. Baudolino Müneccim Krallar'ı bulur ve Charlemagne'ı azizler arasına katar 119
11. Baudolino Rahip Johannes'e bir saray yapar 133
12. Baudolino Rahip Johannes'in mektubunu yazar 145
13. Baudolino yeni bir kentin doğduğunu görür 159
14. Baudolino babasının ineğiyle Alessandria'yı kurtarır 181
15. Baudolino Legnano Savaşı'nda 209
16. Baudolino Zosimos tarafından kandırılır 219
17. Baudolino Rahip Johannes'in çok fazla kişiye yazdığını keşfeder 233
18. Baudolino ve Colandrina 241
19. Baudolino kentinin adını değiştirir 247
20. Baudolino Zosimos'u bulur 255
21. Baudolino ve Bizans'ın güzellikleri 269
22. Baudolino babasını kaybeder ve Gradal'i bulur 279
23. Baudolino Üçüncü Haçlı Seferi'nde 291
24. Baudolino Arzruni'nin sarayında 303
25. Baudolino Friedrich'in iki kez öldüğünü görür 319

26. Baudolino ile Müneccim Krallar'ın yolculuğu 337
27. Baudolino Abcasia'nın karanlıklarında 355
28. Baudolino Sambatyon'u aşar 369
29. Baudolino Pndapetzim'e ulaşır 377
30. Baudolino Diyakoz Johannes'le görüşür 393
31. Baudolino Rahip Johannes'in Krallığı'na gitmek için bekler 409
32. Baudolino tekboynuzla birlikte dolaşan bir genç kız görür 425
33. Baudolino Hipatia'yla karşılaşır 433
34. Baudolino gerçek aşkı keşfeder 453
35. Baudolino Akhunlara karşı 463
36. Baudolino ve Roq kuşları 473
37. Baudolino Bizans'ın hazinelerini daha da zenginleştirir ... 485
38. Baudolino eski hesapları kapatır 501
39. Stilites Baudolino 521
40. Baudolino artık yok 535